ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HAYATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376 · 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 1 Mars կիրակի 1 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7005 Նոր շրջան թիւ 2416

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԱՑՈՑՆ ԵՒ ԱՏՐՃԱՆԱԿ

Լիբանանի խորհրդարանին մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն «Խոշիէյ - Թըտ Փրէս»ի (27 Փետր.).–

Լիբանանի խորհրդարանին ամէնէն աղմկալի եւ բուռն նիստերէն մէկը վեր - ջացաւ գիշերը, երբ ատրճանակներ եւ դաշոյններ երեւցան եւ երեսփոխանները իրարու վրայ յարձակեցան:

Ընդհարումին պատճառն էր վէճ մը առեւտրական Ահմէտ Ասատի ապատական խմբակցութեան եւ ընկերվարական–ազ - գայնական ճակատին միջեւ որուն նախա - գահն է Քամալ Ճումպլաթ:

Ուրիշ փոթորկալի նիստ մը տեղի ու– նեցած էր անցեալ երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Թայպէի դէպքերուն առ - թիւ (հարաւ. Լիբանան): Առեւտրական Ա– սատի ընտրական շրջանն է այս ապանը, ուր երեք հոգի սպաննուած եւ 15 հոգի վիրաւորուած էին, երկու խմբակցու - թեանց միջեւ ծագած կռիւի մը ընթաց – քին:

Հակառակ չատ մը ընդմիջումներու եւ բուռն սպառնալիքներու, երեսփոխան Ք– մալ Ճումպլաթ ամբաստանեց թէ առեւտ– պետը ինք սարքած է Թայպէի դէպքը: Ա,յդ միջոցին առեւտրատան աներձագը, Սապրի Համատէ, ատրճանակ մը խլեց պաշտօնակիցէ մը եւ խոյացաւ Ճումպլա– թի հետեւորդներէն մէկուն վրայ: Ճումպ– լաթ իր դէմացը ելաւ եւ կուրծքը ցուցնե - լով պոռաց.– «Զա՛րկ, զարկ»:

Ուրիշ անկիւն մը երեսփոխան Մաճիտ Արսլան դանակ մը քաշելով, խոյացաւ Ճումպլաթի հետեւորդներուն վրայ, բայց ուրիշներ արգիլեցին: Առեւտրատը տիպ - ուեցաւ փակել նիստը:

Այս դէպքերէն վերջ դահլիճը նիստ դումարելով, որոշեց խնդրել նախագա – հէն որ առժամապէս փակէ խորհրդարանը կամ ջնջէ ներկայ արտակարգ շրջանը:

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ ստորագրուեցաւ Փետր. 27ին, բարեկամութեան դաշնա – գիրը Ցուսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ: Այս համաձայնութեան կարեւորութիւնը այն է որ միաժամանակ բանակցութիւններ կը կատարուին ռազ - մական ճակատի վրայ, ի հարկին ապա – հովելու համար իրենց գործակցութիւնը, հասարակաց վտանգի մը դէմ: Այսպէս կամ այնպէս օրակարգի վրայ է Պալքան - ներու պաշտպանութեան խնդիրը: Տաս – նհինգ տարուան ընդհատումէ մը ետք, Անգարայի դաշնագիրը առաջին փորձ մըն է, ի խնդիր շրջանային համաձայնութեան մը:

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՑԵՐ տեղի ունեցան Փա – րաչիի մէջ (Փաքիստան), արտ. նախա - րար Զաֆրուլլահ Խանի դէմ: Ոտիկանու– թիւնը ձերբակալեց 721 հոգի եւ ցուցա - րարները ցրուեց բիւրերով:

ՌՈՒՄ ՊԱՏՄԱԳԻՐ մը, Նիկոլա Դեր– ժաւին, *Մեռաւ Լենինկրատի մէջ*: Մասնա - գէտ էր սլաւ ժողովուրդներու պատմու – թեան եւ հիմնադիրը Սլաւական Կոմի - տէին:

ՆՈՐԷՆ ՓՈՓՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թուրքիոյ Ազգ. ժողովի փետր. 17ի նիստին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան, ելմտացոյցի քննութեան առթիւ:

Երեսփոխան Թէլքէլիօղլու դանդատե - ցաւ թէ «պետական պաշտօնատուններու մէջ կը վխտան 14–18 տարեկան մեքենա - գրուհիներ: Իրաւունք չունինք վճացնելու այս աղջիկները»:

Յետոյ խօսք առաւ երեսփոխան Պել– կիճ, բողոքելով «ն եանիչէրթիլէր» ընկե - րակցութեան լուծման դէմ: Այս առթիւ ըսաւ թէ ինք խստիւ հակառակ է ցեղա – պաշտութեան եւ թուրանականութեան եւ այս ուղղութեամբ ալ հաւաստիք տուած է վարչապետին: Յետոյ չարունակեց.

— Ես հակառակ եմ ազգին անհատնե– րը իրարու դէմ լարելու կոչուած ցեղա - պաշտական դաղափարին: Սակայն ամէն երկրի մէջ փոքրամասնութեան խնդիր մը կայ: Ստիպուած չենք իրրեւ Թուրք մեր կուրծքին սեղմելու անոնք որ «Թուրք եմ» չեն կրնար ըսել, թէեւ մեր հացը կ'ուտեն»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ կը հա - ղորդեն թէ ստացած են Ամէն. Հայոց Կա– թողիկոսին կոնդակը, Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի Աբեմտեան Եւրոպայի հայր. պատուիրակ կարգելու մասին.– Սերովբէ Վ. երուսաղէմ հասած է ողջ եւ առողջ:

ՏԽՐՈՒՆԻ.– Ցաւով կ'իմանանք թէ մեռած է հրամանատար Պրնուա տ'Ազի, որ Ա. Մեծ պատերազմին առեն գործօն դեր կատարած էր, փրկելու համար Մու– սա Լերան ժողովուրդը: Այնուհետեւ միշտ ալ մնաց բարեկամ եւ յաճախ կը մասնակ– ցէր հայկական հանդէսներու: Վերջին պատերազմէն ի վեր մեկուսացած էր հան– րային կեանքէ, առողջական պատճառնե– րով:

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆի ՃԱԿԱՏԻՆ սպարապե – տը, զօր. Րիճուէյ, պաշտօնապէս հա - ղորդեց թէ կարգ մը փոփոխութիւններ կատարուած են ընդհ. հրամանատարու – թեան մէջ: Մառեչալ Փիւէն, կեդր. Եւրո- պայի ցամաքային ուժերուն հրամանա – տարը, այսուհետեւ պիտի հրամայէ ցա - մաքային, ծովային եւ օդային միացեալ ուժերուն, իսկ Րիճուէյ օդանաւային փոխ–հրամանատարութեան պաշտօնը, զոր կը վարէ անգլիացի Սոնտըրս, պիտի փոխանցուի ամերիկացի սպայի մը, հա - ւանաբար զօր. Նորսթէտի: Կրնայ ըլլալ որ այս վերջինը Ուոշինկթըն կանչուի, իբրեւ օդատորմիղի սպարապետ: Այն ա – տեն Անգլիացի մը պիտի վարէ կեդր. Եւ– րոպայի օդանաւային հրամանատարու – թիւնը:

83 ԹՈՆՆՈՑ ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲ ՄԸ պիտի պայթեցնեն թնդանօթով, Մ. Նա – հանգներու նոր ռազմափորձերուն մէջ, ի ներկայութեան 20,000 զինուորներու:

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐՈՑԹՆԵՐՈՒ մեծ վարպետը, Տիոր, դատ բացաւ 16 կեղծա - րարներու դէմ: Կը պահանջէ 35 միլիոն ֆրանք հատուցում:

ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ
եւ ուրիշ կէտեր

Երէկ ամփոփած էինք Մ. Նահանգ - ներու արտաքին նախարարին բացատրու – թիւնները՝ Այզընհաուըրի քաղաքական բանաձեւի մասին:

Երեսփ. ժողովին արտաքին գործե – րու յանձնախումբը Փետր. 27ին միաձայ - նութեամբ վաւերացուց այդ բանաձեւը, որ կը դատապարտէ անցեալ դաշնագիր – ներու «խեղաթիւրումը» Խ. Միութեան կողմէ եւ «յոյս կը յայտնէ» գերի ժողո - վուրդներու ազատագրման մասին:

Միեւնոյն օրը Ծերակոյտը չախչախիչ մեծամասնութեամբ, 79 ձայնով վաւերա - ցուց բանաձեւ մը որ նոյնպէս կը դատա - պարտէ Խ. Միութիւնը, Հրեաներու եւ ու– րիշ փոքրամասնութեանց դէմ սարքած հալածանքներուն առթիւ:

Արտաքին գործերու յանձնախումբին նախագահը, Ուայլի, ըսաւ թէ բովան - դակ աչխարհ նողկանք կը զգայ Խ. Միու– թեան եւ իր արբանեակներուն հակառա - մական պայքարին հանդէպ: Այս առթիւ ձաղկեց Ջենռալվաքիոյ խեղկատակ դա– տավարութիւնը, Մոսկուայի բժիշկնե – րուն դէմ եղած ամբաստանութիւնները, եւ ուրիշ դէպքեր որոնք յանգեցան յարա– բերութեանց խզման՝ Իսրայէլի հետ:

Հեռագիրները կ'ըսեն թէ Երեսփ. ժո– ղովի յանձնախումբին քուէն յաղթանակ մըն է Այզընհաուըրի եւ արտաքին նախա– րարին համար, որոնք խստօրէն կը քննա– դատուէին թէ ուեւէ ուժգին ձեւ մը չեն տուած բանաձեւին: Վաւերացուած բա - նաձեւը պարզապէս կը մեղադրէ Խ. Մի – ութիւնը թէ խեղաթիւրած է Բ. Աչխար – համարտ ընթացքին կնքուած համա – ձայնութիւնները, «դերութեան մատնելով աքսոր ժողովուրդներ»:

Երեսփոխան մը, որ չորս տարի մա– քառած էր ամբողջովին ջնջել տալու հա – մար Ելթայի համաձայնութիւնը, չէ կրցած խստացնել բանաձեւը: Վիճաբա - նութեանց ընթացքին 12–15 փոփոխու - թիւններ առաջարկուած էին, բայց բոլորն ալ մերժուեցան:

Ամերիկեան թերթերը մանաւանդ պէս կը յիչեն թէ 15 տարիէ ի վեր առա – ջին անգամ է որ արտաքին գործերու յանձնաժողովը միաձայնութեամբ կը քուէարկէ կարեւոր բանաձեւ մը:

× Պ. Տալըս, արտ. նախարարը, վի– ճաբանութեան մը առթիւ դիտել տուաւ թէ ինք պաշտօն ստանձնած է «սրբագրե – լու այն սխալները որոնք իրարու վրայ դիզուեցան վերջին քսան տարիներու ըն - թացքին»:

ՍԹԱԼԻՆ-ԱՑՁԸՆՀԱՈՒԸՐ տեսակցու – թեան մը խնդիրը երբեք չէ քննուած Մոս– կուայի մէջ, համաձայն ամերիկեան շըր - ջանակներու: Խ. Միութիւնը վերապահ դիրք մը բռնած է այս հարցին առթիւ: Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանութիւնը մերժեց որեւէ կարծիք յայտնել այս մա – սին: Խորհրդային թերթերը չատ չեն զբաղիր այս հարցով :Բայց միշտ կը շեշ - տեն թէ Սթալին պատրաստ է մասնակ – ցելու գիւանագիտական որեւէ ձեռնարկի որ կրնայ վերջացնել Քորէայի պատե - րազմը:

ԱՐԵՒՄՏ. ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ Փետր. 27ին ստորագրեց այն համաձայնութիւնը որով յանձն կ'առնէ վճարել 1,090,000,000 սթերլինի պարտք մը: Ասոր մէկ մասը մը– նացած է նախահիթլերեան չրջանէն: Գլխաւոր պահանջատէրերն են Ֆրանսա, Անգլիա եւ Մ. Նահանգները:

ՕՐԱՏՈՒՐԻ ՋԱՐԴԻՆ գլխաւոր պա – տասխանատուն, գերման զօր. Լիմմեր -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՋԱՆԱՊԱՐՀ ՀԱՑԿԱԶԱՆՑ

Դ.

Առաւօտանայ,
Վաղրն լուսանայ,
Աստուած բաղցրանայ:

Այսպէս կ'երգէինք մենք, Արեւելքի տղաք, երբ լոյսը կը հարսնանար մեր գըղ խուն վերեւ: Բայց եթէ ինծի հարցնեն՝ պիտի ըսեմ թէ Միլան առաւօտ չունի երբեք: Կը վայլէ՞ը գժբախտութիւնս յիշեցընել ինծի, ամէն առաւօտ խարելով զիս թէ գիշեր է տակաւին կամ ադամամուխ: Հայհոյեմ Մարիամին չափ հասակ նետած կ'ըլլար Լոմպարտիոյ արշալոյսը՝ չատո՞նց, բայց եւ այնպէս չէիր կրնար ըսել թէ լոյսը աղջիկ է կամ մանչ:

Եւ սակայն չսպասեցինք: Ես, Ժան Պալար, Լիւք-Անարէ Մարսէլ եւ Տորք գացինք տեսնել Պրէբայի պալատը:

Միլանի հիւսիսային թաղին մէջ լայ նանիստ չէնք մըն է այս պալատը, չինուած ԺԷ. դարու, որ վանքի մը տպաւորութիւնը կը թողու առաջին առթիւ: Այստեղ հաստատուած են Գեղարուեստից Ակադեմիան, Աստղագիտարանը, Մատենադարանը, Թանգարանը: Մենք այցելութիւն տուինք միայն Թանգարանին, — գոյներու տաք լոզանք մը եղաւ մեր արագ այցելութիւնը:

Կէս-օրէն եառքը՝ ես, Փօլատ եւ Տորք կը վազենք Սքալա, — աշխարհի մեծագոյն օփերաներէն մին, որ չինուած է 1778ին, (1943ին մեծապէս վնասուեցաւ օդանաւային ռմբակոծութիւններէն, բայց վերաշինուեցաւ հաւատարմօրէն եւ ճշդութեամբ, ու բացումը կատարուեցաւ 1946 Մայիս 11ին: Արտաքնապէս բացառիկ տպաւորութիւն մը չի գործեր անցորդին վրայ, այցելուն ներսն է միայն որ կը զննական երկիւղած յափշտակութեան կը մատնուի հրաշալեայ եւ փարթամ դահլիճին ի տես ու մարմարակերտ սիւներուն, դրասանդներուն եւ կիսանդրիներուն: Ի տարեցի համակրելի երիտասարդ մը, որ ծանօթ է Փարիզի Օփերային, մեզ պատցուց Սքալայի թանգարանի բաժնին զանազան մասերուն մէջ, ուր դէմաւոր տեղը կը գրաւէ Վէրտիին՝ իր դաչնամուրներով, իր ձեռագիրներով, իր գրենական առարկաներով եւ իր... սիրուհիին նկարներով:

Տոմէն, Պրէբայէն եւ Սքալայէն զատ, ուրիշ պատմական յիշատակարաններ ու վայրեր չկրցայ տեսնել, — այնքան սուղ էր ժամանակս: Միւս կողմէ, Իտալիան այն երկիրն է, ամբողջութեանը մէջ թանգարան մը, զոր ճանչնալու համար անհրաժեշտ են ամիսներ: Իմ ընթերցումներս ինձ կուտան պատմական, գրական, ֆոլքլորիկ անհատնում ծանօթութիւններ, բայց բոլոր իմ հաւաքած այդ ծանօթութիւնները գետեղելու համար իրենց միջավայրին ու ժամանակին մէջ՝ հարկ է պտրտիլ քաղաքէ քաղաք, գիւղէ գիւղ, կենդանացնելով պատմութիւնը այս երկրին, որ ժամանակ մը իր տիրապետութիւնը տարածեց ամբողջ աշխարհի վրայ:

×

Այժմ մտնենք հայ գաղութին մէջ:

Միլան մայրաքաղաքն է Իտալիոյ հայութեան, որու թիւը կը հաշուեն 800-900: Կէսը կը բնակի Միլան: Մնացեալը՝ ցանուցրիւ գլխաւոր քաղաքներու մէջ, — Հոմ (70–80 հոգի), Վենետիկ (գրեթէ նոյնքան), Փատուա, Թորինօ, Պոլոնիա, Պարի, Թրիէսթէ (40-50 հոգի), Սան Սաւա (տարադիրներ, որոնք ապաստան գտած են միջազգային գաղթականներուն մէջ, մեծագոյն մասը՝ Պելկրատէն, մաս մըն ալ Ռումանիայէն, — «Անչան» կ'աշխատի զանոնք փոխադրել Հարաւ-Ամերիկա, (արդէն մեկնած են 40 հոգի, մեկնումի իրենց կարգին կը սպասեն 68 հոգի): Պատերազմի տեղափոխութեանց յիշատակ՝ Իտալիոյ հայ գաղութը ունէր նաեւ 350 տարագիրներ, նախ տեղաւորուած՝ IROի կայաններուն մէջ, յետոյ սակայն Անչայի չանքերով 300ը փոխադրուեցան Հիւս եւ Հարաւ. Ամերիկա, մնացեալ 50ը կը սպասեն Հարաւ. Իտալիոյ մէկ անկիւնը:

Ամբողջ Իտալիոյ մէջ Միլանի հայութիւնն է, որ կազմակերպուած է, — ունի իր Վարչութիւնը, որ ճանչցուած է տեղական իշխանութիւններէն Քոմիթաթօ Արմէնօ տ'Իթալիա (Իտալիոյ Հայոց Վարչութիւն) անունով: Ունի իր ծրագիր-կանոնագիրը: Կը վայելէ առանձնաշնորհ մը, — ծննդեան, ամուսնութեան, ազգութեան, բարի վարուց վկայագիր կամ պաշտօնաթուղթ տալու արտօնութիւն, որ, ժամանակին, մեծ դժուարութեամբ ստացուածէ Փաշական կառավարութենէն:

Գաղութը ունի, նոյնպէս, Հայ Տիկնանց Միութիւն մը, որու կ'անդամակցին Միլանի գրեթէ բոլոր հայ տիկիններն եւ օրիորդները: Նախագահուհին է Տիկ. Զուարթ Սէֆէրեան, փոխ-նախագահուհին՝ Տիկ. Լիւսի Արզումանեան, քարտուղարուհին՝ Տիկ. Նուարդ Տիլսիզեան, գանձապահուհին՝ Տիկ. Պերճուհի Ալեմշահ: Աղջանուէրը, անխոնջ եւ եռանդուն Հայուհիներ:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ջրոյց Ահարոնի հետ

Մեր — վերջերս արտատպեր էինք հատուած մը՝ այս գրութեան Ա. մասէն: «Անդաստան»ի Գ. թիւը, որ լոյս տեսաւ առջի օր, կը պարունակէ վերջին մասը, որմէ կը բաղեցիք հատուած մը եւս: Այս առթիւ ըսեցիք որ մեր աշխատակիցը, Կ. Փոլատեան հատորի մը վերածած է գրական զրոյցներու այս շարքը որ պիտի հրատարակուի մօտերս:

— Մօտէն ճանչցած ես Վարուժանը, ինչպէս նաեւ Սիամանթօն: Ձե՞ս ուզեր խօսիլ անոնց մասին: Ի՞նչ յիշատակներ պահած ես:

— Այո, մօտէն ճանչցած եմ երկուքն ալ: Սիամանթօն զիս չատ կը սիրէր: Յաբօրինակ տղայ մըն էր, չէր բաւեր ամէն մարդու, հպարտ, մէյտ գլուխը բարձր: Կ'ուզէր զիս տակաւրել Վարուժանին: Մօրքին մէջ բարի տղայ մը, սաքուր երդիչ, ինչպէս կին իր երգած յեղափոխականները, անոնց թուրին նման փայլակնացայտ... Խելացիկ մարդ էր ու չատ մը աղչիկներ սիրահարած կին իրեն: Աւելի չատ ինքն էր այդպէս յայտարարողը: Իր սէրերուն վրայ մեզ զրպտող պատմութիւններ կը պատմէր յաճախ:

Բայց մինչեւ հիմա ես կը կասկածիմ թէ արդեօք կոյս չեռա՞ւան, ինչպէս Դուրեանն ու մեծերեսը: Դէպք մը պատմեմ: 1912ին էր Գալիս-Վարուժանի հետ կը քալէինք, մտերմաբար խօսակցելով: Կը խօսակցէինք գրականութեան վրայ, ուրիշ նիւթերու: Աւելի չատ ես էի խօսողը: Ընդհատ խօսող էր Վարուժանը: Ընդհանրապէս լուռ կին այդ տղաքը: Չէին պոռար, բան չէին պահանջեր իրենց ժողովուրդէն, չէին զատապարտեր... Կը բաւականանային սեղծագործելով: Ու գրէին ու կը լռէին:

Տխուր էր Վարուժանը: Առանց տատնկալու ապուշ բաներ ըսած կին իր երգերուն վրայ: Նոր լոյս տեսած կին իր Հեթանոս Երգերը: Ուսուհատ երեւոյթ մը ունէր ան, գլուխը կախ: Ես միշտ կը խթանէի զինքը: Շատ լաւ կը յիշեմ որ ըսի:

— Դանիէ՛լ, ի՞նչ է, աղբանոցի մէջ բուսած ծաղի՞կ ես...:

Բարի աչքերը դարձուց ինծի համեստ, խոնարհ չեշտով մը արտասանեց հետեւեալ խօսքերը:

— Կը խորհիմ թէ գործիս մէջ, բան մը կայ կեանքէն...:

Մե՛ծ Վարուժան, ի հարկէ կայ... Իր գործին մէջ կա՛ր իր ժողովուրդը, իր ցեղին կեանքը, ցեղին սիրտը...:

— Ի՞նչ հրաշալի տղաք էին, ի՞նչ չքնան...: Անցնինք սակայն, Ահարո՛ն, ու գանք մեր օրերուն: Ի՞նչ կը խորհիս արդի հայ գրականութեան մասին:

— Սփիւռքի թէ Հայրենիքին մէջ կը չարունակուի ճիգը...: Անուններ՞ը, խոստումնե՞ր, ո՞մանք գտած արդէն իրենց Աստուածը, ուրիշներ, փնտռելու վրայ: Կանգ չէ առած հոսանքը: Հոսուն ջուրն է, կարմրախայտ ձուկերով լեցուն: Խոստումնե՞ր՝ չա՞տ, ամէն կողմ, անակնկալնե՞ր՝ քիչ: Փարիզը գազաթ է միշտ:

— Ըստ քեզի՝ ի՞նչ նուաճումներ արձանագրած ենք վերջին երեսուն տարիներուն ընթացքին, ի՞նչ աւելցած է քու տերունդիդ ժառանգութեան վրայ եւ ո՞ր մարդին մէջ...:

— Ընդհանուր ձեւով մը խօսելով եւ առանց անուններ տալու, կը խորհիմ թէ արձակին մէջ է որ աւելի նշանակալից նուաճումներ լլած ենք, եւ այս թէ՛ այստեղ, Սփիւռքի, թէ՛ Հ. յրենիքին մէջ:

— Ի՞նչ է պատճառը. անո՞ր համար արդեօք որ բանաստեղծութիւնը չի հանդուրժեր ի՛ջին եղերերու, թէ կ'ապրինք անբանաստեղծ դարու մը մէջ...:

— Թերեւս երկուքն ալ... Բայց դէպք չէ վախնալ այդ միջին, միջակ բառերէն: Գիտես Յոյներուն Ոսկեդէն միջինը: Ո՛չ ոք պէտք է կարծէ թէ հանճար մըն է ինք, մանաւանդ մենք Հայերս: Ես չեմ վախնար այդ բառերէն, նոյնիսկ եթէ անոնցմով որակեն իմ գործս: Պէտք է աշխատիլ, տալ ինչ որ կրնայ մարդ. մնացածը ձգել ապագան ճշտէ: Հոս ըսեմ թէ մեր ազգային մեծապագան ճշտէ: Հոս ըսեմ թէ մեր ազգային մեծամտութիւնն է: Տաղանդը, կայ, գոյն վէրքը մեծամտութիւնն է: Օշական, Կ. Զարեան, բայց հանճարը պակաս է: Օշական, Կ. Զարեան, —զանոնք կ'ընեմ ուրիշներ,— մեծամտներ են, ո՞րովհետեւ ինքնատոյգներ են (օթոտիտաքթ):

— Ի՞նչ կը խորհիս Սփիւռքի հայ գրականութեան ապագային մասին: Ի՞նչ պիտի յանդի ան. կը քալենք դէպի ո՞ր ապագան:

— Ես յոռետես եմ. առանց ժողովուրդի, առանց մայր հողի, առանց պետական կազմակերպութեան չատ հեռու չենք կրնար երթալ:

— Եւ սակայն, ուրիշ ի՞նչ ունինք ընելիք, մեկ դէնքն է որ մնացած է մեզի: Երբ մեր այս վիճակին բարձումը մեզմէ կախուած չէ ամբողջովին, երբ ինկած ենք այս քաոսային ծովուն մէջ, ինչպէս կ'ըսէիր, ի՞նչ պիտի ընենք:

— Պիտի չարունակենք ստեղծագործել, մեր դէմքը միշտ դէպի Արեւելք: Աշխատինք, քիչ մը կենանք, բայց դարձեալ դառնանք դէպի Արեւելք, դառնանք ու խաչակնքենք...:

— Ձի՞ս կարծեր թէ հայ գրողը, հայ բանաստեղծը պարտականութիւններ ունին այս սիրուցան ժողովուրդին հանդէպ: Կ'ըսես, ստեղծագործենք, չարունակենք ղեմանալ, ապասել, ապրիլ. բայց ո՞վ պիտի ապրեցնէ այս զանգուածը, եթէ ոչ...

— Ի հարկէ, ի հարկէ, ամէն մարդ ու կազմակերպութիւն պէտք է կատարէ իր պարտականութիւնը, դպրոց, մամուլ...: Իմ գործս չէ, կ'ատեմ վէճերը, կ'ատեմ քաղաքականութիւնն կոչուած հրէշը: Իմ գործս չէ: Եթէ ուրիշներ կ'ուզեն կրնան, թող ընեն: Ես քաշուած եմ անկիւն մը եւ կը գրեմ: Եթէ այս երգերս կրնան բան մը ընել, լա՛ւ... Բայց ասկէ զատ ա՛յ մէկ ուրիշ բան... Հանրային կեանքը զիս կը տարափեցնէ: Այսպէս եմ ես, գիտես, ես ապաստանած եմ... ի՞նչպէս ընեմ...

— Ապաստանած ես հայ կեանքին լուսանցքին վրայ, այն մեկ մաքուր վայրին, ուր կարելի է դեռ հանդարտօրէն աշխատիլ, ստեղծագործել:

Այո՛, այդպէս: Կ'ունենդրեմ հոգիս. դուրսի աղմուկները չեն հասներ մինչեւ հոս: Երբեմն արձագանգներ... ո՞վ ինչ կ'ընէ, ո՞վ կ'ապրի, ո՞վ կը մեռնի: Կ'իմանամ այդ բոլորը, թէեւ չատ կան ուշ: Թէքէեանին մահը լսեցի ժամանակ մը յետոյ: Խաչակնքեցի մրմնջելով. «Աղնիւ ձէթով վառուղ կանթեղ մըն ալ մարեցաւ...»: Երբ լսե՛ Օշականին մահը, չխաչակնքեցի թերեւս, բայց ըսի. «Մորտակուեցաւ մեր գրականութեան մէկրտական դրութեան ոսկի չափանիշը...»:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, Ահարոն, մէկրտական դրութեան չափանիշ ըսելով...: Այն՝ թէ Օշականը հասատատուն, անփոխարինելի չափ մըն էր, մեռաղի այն կտորը որ պահուած է Թանգարանի մը մէջ, որ ո՛չ կ'երկարի, ո՛չ կը կարճնայ. կը չափէ ամէն ինչ ճիշտ, բայց ի՛ր չափով...

— Այո՛, ի՞նչ կ'ուզես հասկցիր, ես ըսի, ա՛յդպէս: Ու գարձեալ՝ երբ լսեցի Շանթի մահը, ըսի. «Ե՛ս պիտի թէ ո՛վ է Շանթը. չատեր կ'ողբային դաստիարակը, հանրային գործիչը, մանկավարժը եւ դեռ ինչե՛ր... Ես ըսի. «Մեռաւ տաղանդաւոր հայ գրող մը, մեծ թատերագիր-բանաստեղծ մը...»:

— Այո՛, սիրելի Ահարոն, ճիշտ է բնորոշումդ, բայց չե՞ս կարծեր թէ այսօր մեզի համար աւելի կարեւոր է դաստիարակը, հանրային գործիչը քան...

Վերադառնանք Սփիւռքի գրականութեան: Ի՞նչ պէտք է ընենք, ի՞նչ պէտք է գրենք: Ձե՞ս կարծեր Ահարոն, թէ ազգային, ընկերային պատասխանատուութիւն մը ունին գրողները. մեր այս վիճակին մէջ մանաւանդ. ո՛չ պետական պաշտպանութիւն ունինք եւ ո՛չ ուրիշ նեցուկ. ո՞վ պիտի պահէ այս ժողովուրդը, ո՞վ պիտի սնուցանէ անոր հոգին, եթէ ոչ հայ գրողը, բանաստեղծն ու երաժիշտը: Արդ, ո՛չ մէկ կազմակերպուած աշ-

ՏՈՄՍԵՐ

1878էն ի վեր

Երկու օր առաջ, Բրիտանական խոր – հրդարանը, ջախջախիչ մեծամասնու – թեամբ, մերժեր է քուէարկել օրինագիծը երիտասարդ երեսփոխանի մը, որ կ'առա– ջարկէր կիրակի օրերն ալ բանալ թատ – րոնները, սինեմաներն ու մնացեալ զբօ – սավայրերը եւ թոյլ տալ որ նոր սերուն – դը ֆութպոլ կամ ըրիճիք խաղայ այդ սուրբ օրը:

Հակառակ քուէ տուեր են ո'չ միայն Զըրչիլի պահպանողականները, այլ եւ ընկերվարականները, որոնք արդիական ըլլալու համբաւ կը վայելեն չարք մը է –

խատանք այս ճակատին վրայ· ա– մէն մարդ իր դիտացածը կ'ընէ, ամէն երկրէ տար– բեր ձայն մը: Ահա վերջինը՝ Ամերիկայէն: Ա– պաստանի վերջին հատորին մէջ անդրադարձած էինք անոր տեսակէտներուն, պաշտպանած հա– յատառ գրականութիւնը, բայց···

— Ի՞նչ կ'ըսէ այդ գրողը:

— Պէտք է գրել նաեւ օտար լեզուներով· ե– թէ կորնչուցած ենք, կ'ըսէ ան, հայ լեզուին դասը, աշխատինք գոնէ փրկել ոգին:

— Ամերիկահայ այդ պարոնը, ը կուզայ հարազատ հայ աւանդութենէ մը, կը սխալի բա– ցարձակապէս: Թող ինք գրէ անգլիերէն, կամ ա– մերիկերէն, իր դիտանալիք բանն է: Անկասկած իր տաղանդը պիտի կարենայ արժեցնել, քանի որ օժտուած տղայ մըն է: Բայց մենք հայերէն պիտի գրենք, սիրելի ընկեր, մենք Հայաստանին կը պատկանինք, ո'չ թէ Ամերիկայի կամ Ֆրանսայի· չի կրնար տարբեր ըլլալ, հայ լեզուին ճանապար– հով պիտի քալենք: Ո'չ մէկ նահանջ այս մասին· ճուլում է եթէ ոչ, վերջնական կորուստ:

— Այո՛, Ահարոն, հազար անգամ իրաւունք ունիս· բայց տե՛ս, հոս Ֆրանսայի մէջ, ինչպէս եւ Ամերիկայի հայ նոր սերունդին հարիւրին տա– սը նոյնիսկ հայերէն չի գիտեր: Ուստի զուր է պնդել որ անոնք իրենց տղայական անունդը հայ լե– զուով ստանան: Սիւրմէլեանին առաջարկը երկու չարեաց փոքրագոյնն է: Հայ կեանքէն, հայ ո– գիէն խօսիլ անգլիերէնով, կամ Ֆրանսերէնով, նուազ վատ է քան երբեք չխօսիլ: Տարբերութիւն մը պէտք է դնել, օրինակ, Սարոյեանի եւ Սիւր– մէլեանի մշակած դրականութենէն եւ Մայքըլ Արլէնի կամ Հանրի Թրուայեայի մը մէջէն: Ա – ռաջին երկուքը հայերէն գրականութիւն չընելով հանդերձ, ազգային գործ մը կը կատարեն, մինչ վերջին երկուքը կամ անոնց նմանները ո'չ մէկ կապ ունին ոչ միայն մեր լեզուին, այլ եւ մեր հո– գիին հետ:

— Այդ ձեւով՝ այո՛: Բայց ես կը անդեմ որ եթէ կ'ուզենք ապրիլ ու տեւել, պէտք է մեր լե– զուով գրենք: Եթէ կորնչննենք մեր լեզուն, կոր– սընցուցած կ'ըլլանք ամէն ինչ:

բեւոյթներու մէջ:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, «Թը – թու»ները բացատրեր են օրինագծին նը – պաստաւոր քուէ տուողներուն թէ կիրա – կին Աստուծոյ յատկացուած օրն է՝ ըստ Աւետարանին ու եթէ ոեւէ մէկը կ'ուզէ անպատճառ այդ օրն ալ խնդալ–խաղալ, ազատ է, կրնայ օդանաւը առնել ու իջնել Մոնմառթռ, ուր օրուան բոլոր ժամերուն եւ տարւան ամէն օրը — Ծնունդ, Աւագ Ուրբաթ կամ Զատիկ միասին հաշուելով– հարիւրնիք կայ՝ մայթերուն եզերքը կամ կապելաներէն ներքը: Ժողովը նոյնիսկ մերժեր է նկատի առնել ուրիչ բանաձեւ մը, որ կը յանձնարարէ նշանակել մաս – նաւոր մարմին մը՝ բարեփոխել տալու համար ներկայ օրէնքը, որուն տարիքը 300էն աւելի է:

Աւանդապաշտ Անգլիան տարօրինակ սովորութիւններ եւ օրէնքներ ունի — մէկ մասը չա՞տ հին, միւս մասը բաւական նոր:

Ո՛չ, Անգլիացին — մանաւանդ գա – ւառը բնակողը — իրաւունք չունի կիրակի օրը թատրոն երթալու, բայց իրաւունք ունի՝ իրիկուան 5էն մինչեւ 10, գինետու– նը անցընելու:

Լոնտոնցին կրնայ, հանդերձ ընտա – նեօք, չարժանկար մը տեսնել կիրակի ժա– մը 3էն վերջ, բայց Եորքշըը կամ Տէվըն – շըը բնակողը չի կրնար:

Անգլիացին, մինչեւ 1908, կիրակի օ– րերը թանդարան ալ չէր կրնար երթալ, բայց այդ օրերուն իսկ ճնկելու իրաւունք տրուած էր իրեն: Երբ Լոնտոն էք, կիրա– կի օրը ճաշարան մը կրնաք գտնել: Երբ Լիվըրփուլ էք կամ Կլասքօ, անօթի կը մնաք:

Լոնտոնի մէջ, ուր կարգ մը թաղերու խանութները կը փակուին, օրինակ հինգ– չաբթի կէսօրէն ետք, չէք կրնար դեղա – դործէն ակռայի վրձին մը գնել, բայց կրնաք ակռայի փոշին առնել: Նպարավա– ճառը, որուն դուռը կէս մը բաց է այդ օ– րը, կրնայ ձեզի ծախել 500 կրամ կարոս, բայց իրաւունք չունի տուփ մը աղած ձուկ ծախելու:

Կարելի է համրել տակաւին հազար– ումէկ ուրիչ ընկալեալ սովորութիւններ եւ աւանդութիւններ, որոնց մեծ մասը ծի – ծաղելի է: Բայց ամէնէն կարեւոր եւ «աղուո՛ր» աւանդութիւնն է հետեւեալը — Անգլիացին կրնայ լուր օրերը անո՛ւշ– անո՛ւշ ճառ խօսիլ Հայերուն ի նպաստ,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿՈՒՉԵՆԻՆ

Ցեղել է մերկ ճիւղերն իրար,
Խորհում է ծեր ընկուզենին,
Խորհում՝ անցած փառքի վրայ
Զոր, դեղնահեր ընկուզենին:
Կորցրել է տերեւ ու թուփ,
Թարմ ու կանաչ հրմայքը հին,
Մերկ ու խոժոռ կանգնել անշուք
Լուռ, անճանաչ ընկուզենին:
Ու տատանուեց մի օր հրսկան
Հողմերի դէմ, չար կատաղի,
Ճղորձչալով անխօս ընկաւ, 666
Ճեղքելով տամ սիրտը հողի·
— Հէ՛յ···հէ՛յ··· կանչեց հողմը մոլի–
Տապալեցի ես վերջապէս,
Գոռոզամիտ հէք ծերունի,
Կ'ասե՞ս դարձեալ՝ անյաղթ եմ ես:
·· Մի՛ պարծենար, պառաւ աղջիկ,
Անգաւակ մայր չար խոհերի,
Քո անպտուղ, ամուլ կեանքով·
Խենթ աւերման ոգուն գերի,
Զար, անհրմայէ, անգոյն, անճաշ
Քանի՛ ես պէս հողմ է անցել
Իմ ճիւղերից՝ պըտղադալար,
Պըտուղներից յորդ ու վարար:
Հիմա այդպէս ինձ մի՛ նայի,
Հընթնուի տեսքից իմ ամայի,
Կանգնի՛ր մի պահ, դիտիր վերից
Տե՛ս, թէ որքա՜ն փոքրիկ շիւղեր
Ելնում են իմ արմատներից,
Ու դեռ պիտի բարձրանան վեր
Ու զարդարեն կեանքն իմ նորից,
Զարդն իմ յաւերժ ու անմնուէր՝
Պտուղ պիտի տան աշխարհին,
Պիտի դիզեն բերէ ու բարիէ,
Մինչեւ անցնին օրն ու տարին,
Ու ծերանան ինձ պէս նորից,
Եւ ինձ պէս էլ ընկնեն մի օր,
Բայց, իմ զօրեղ արմատներից
Պիտի աճին միշտ նորից–նոր,
Քանի ոեւ կան արմատներն իմ,
Ամուր խրուած մայր–հողի մէջ,
Չկա՛յ վախեան իմ ճիւղերին,
Չկայ ինձ մահ, չկայ ինձ վերջ:

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

oooooooooooooooooooooooooooooooooo

պայմանաւ որ կիրակիները աղօթէ Աբե – լեքի «ճենթըլմէն»ին համար: Այս աւան– դութիւնը կէտ առ կէտ կը յարգուի 1878էն ի վեր···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԱԻԵՐԻԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մինչեւ վերջին չունչը ամէն օր մէյ մէկ մաս կը կորուէր, կը բաժնուէր մարմի – նէն, որովհետեւ բոլոր վէրքերը նեխած էին դրեթէ, ու մինչեւ վերջին չունչը իր ապրափելի կացութեան գիտակցութիւնը ունեցաւ··· զարմանալի է···

Մագաղաթի պէս կարծր դէմքը ծե – րունին կը կծկուէր անհամբերութեամբ, կարծես կը փափաքէր որ հեռանայինք: Հիւպատոսուհին դէպի ան հակեցաւ գո – րովանքով·

— Ջերմ ունի, աւելցուց, եւ այսպէս է օրերէ ի վեր, վէրքերը գոցուած են, բայց հոգեկան անբացատրելի հիւանդու – թիւնով մը կը տանջուի··· ըսին թէ բազ– մաթիւ ընտանիքի մը պետն էր, հողային ընդարձակ հարստութեան տէր եւ այսօր բան չէ մնացած· իր ընտանիքին բոլոր անդամները, թէ՛ այր եւ թէ կին, թէ տա– *դայ՝ սպաննուած են ու ինքը մինակ մնա– ցած է:*

— Ի՞նչ գերագոյն դժբախտութիւն է իր ողջ մնացած ըլլալը, կը խորհէի իւրո– վի, ինչո՞ւ համար կ'ապրի, որո՞ւ համար կ'ապրի, ի՞նչ կարող է այլեւս սպասել այս ոգեւորուած աշխարհիս վրայ··· Եթէ երբեք մոռնալու աստուածային մխիթա – րութիւնն ալ կարելի ըլլար, իրեն համար չատ ուշ էր արդէն··· ժամանակ չունի մոռնալու···

Յուսահատած իր համբերութենէն՝ պի– տի հեռանայինք ծերունիին մնարէն երբ մեզմէ մէկը հայերէն մէկ քանի բառ փո – խանակեց փովինին հետ: Ինչպէս մեռել մը որ աչքերը կը բանայ՝ ծերունիին արտեւանունքը բարձրացան, չրթունքը դողաց՝ թեթեւեւօրէն գունաւորուած յուզ– մունքէն· ճակատին վրայ կնճիռները խո– րունկցան, իր աչքերը, իր ծերունի արիւ– կանի հանդարտ, գեղեցիկ, ազնուական աչ– քերը բարձրացուց մեր վրայ ու ամէն մէ – կերնուս սեւեռեց անսահմանելի արտա – յայտութեամբ մը: Չէինք գիտեր թէ տա– ռապանքի սաստկութի՞ւն մըն էր ունեցա– ծք թէ դոհունակութիւն: Աւելի մօտե – ցանք իրեն: Մեզմէ մէկը, բժիշկ մը, ծունկի եկաւ անկողնին եզերքը ու ձեռքը բռնեց··· այնատեն նահապետը յուզ – մունքէն դողդողացող ձայնով մը հար – ցուց·

— Ամէնդդ ալ հա՞յ էք···

— Այո՛, ամէնքս ալ հայ ենք, հայ – բիկ···

Հիւպատոսուհին բնազդաբար զգալով ծերունիին հոգեկան պահանջքը, հեռացեր էր մեր խումբէն եւ պատուհանին կրթքը – նած՝ մատներով եզերքին վրայ ոեւէ դաշ– նակի եղանակ կ'ուրուագծէր:

— Ամէնդդ ալ հայ էք, կրկնեց ծե – րունին, զարմացած եւ կարծես հիացած ու աչքերը լեցուեցան արտասուքով···

Ուզեց նստիլ: Օգնեցինք իրեն: Ու երբ մեր դուրդուրալի եւ յուզումէ դողդո – ջուն ձեռքերը հանդիպեցան իր վշտագին եւ չարչրկուած մարմինին՝ կարծես ան – կարող այլեւս տոկալու, սկսաւ արտաս – ուել առատօրէն: Արցունքը կ'իյնար երեսն ի վար ու կը կորսուէր ճերմակ մօրուքին մէջ:

ՋԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

(Շար·)

տինկ, որ անհետացած է, կը փնտռուի անգլ. իշխանութեանց կողմէ: Ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ վարիչները գաղտնի ժողով մը գումարեցին առջի օր, կասեցնելու համար անդամներու նուազումը որ կը չարունակուի ատենէ մը ի վեր: Միեւնոյն ատեն միջոց ներ ձեռք պիտի առնուին Մարթիի կուսակիցներուն դէմ: «Իմանիթէ» ամէն օր մերկացումներ կը կատարէ Սեւ Ծովու երբեմնի հերոսին դէմ, «ոսոխականական գործակալ» անուանելով զայն: Միւս ամբաստանեալին, Թիյոնի արտաքսումն ալ անխուսափելի կը համարուի: Կուսակցութեան քարտուղարներէն Կիւյօ կը հաստատէ թէ փարիզեան շրջանի անդամներուն թիւը, որ 86,000 էր 1949ին, 74,000ի իջած էր 1951ին:

ԱՆԳԼԻՈՑ արտ. եւ ելմտ. նախարարները Ուոչինկթըն հասան առջի օր: Պիտի չանան խոհեմութիւն թելադրել՝ Ասիոյ մէջ: Պիտի բացատրեն թէ ինչո՞ւ չեն կըրնար մասնակցիլ եւրոպական բանակին: Տնտեսական գետնի վրայ, պիտի փորձեն իջեցնել մաքսատուրքերը, բարձրացնել ռակիին գինը եւն.:

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ յայտարարութեան պայմանաժամը պաշտօնապէս երկարաձգուեցաւ մինչեւ Մարտ 5, միայն անհատներու համար:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ միջեւ կարգ մը պայմանագիրներ պիտի ստորագրուին, իբրեւ հետեւանք Պիտոյի եւ ոչ Կասփերիի տեսակցութեանց: Գլխաւոր խնդիրներէն մէկն է դիւրացնել իտալացի աշխատաւորներու մուտքը Ֆրանսա: Որոշուած է նաեւ փոպուղի մը չինել Մոն Պլանի տակ եւն.:

ՍՈՒԷԶԻ վէճին կարգադրութիւնը կախում ունի Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան ծրագրէն, ինչպէս կը յիշեցնեն թերթերը: Անգլիա կը չարունակէ բանակցիլ Մ. Նահանգներուն, Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ հետ, այդ պաշտպանութիւնը կազմակերպելու համար, գործակցութեան հրաւիրելով Եգիպտոսը:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. Պոմոնայի «Զաւարեան» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Թադէոս Գըլըճեան, իր մօրը մահուան առթիւ:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Աղքատախնամ-Որբախնամ Խորհուրդի վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը· 8, 123, 162, 203, 302, 356, 383, 405, 423, 444, 465, 484, 492, 514, 517, 541, 544, 577, 583, 647, 703, 712: Դիմել Պ. Ց. Փափազեանի, 3 ռիւ Լաֆայէթ, ստանալու համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէր եւ Տիկ. Տաճատ Տողրամաճեան, ինչպէս նաեւ Տողրամաճեան, Վարդանեան եւ Խոզպէքեան ընտանիքները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նամակով եւ բարեսպասակ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի զաւակին, վաղամեռիկ ՄԻՀՐԱՆԻԿի մահուան առթիւ:

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ Առնուվիլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է 1000 Ֆր. Պ. Միսաք Փափազեանէ, (Ալֆորվիլ), ողբացեալ ՕՆՆԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԻՍԻԻ ԽՐԻՄԵԱՆ ԴՊՐՈՑի հոգաբարձութիւնը Օր. Էլիզապէթ Տէմիրճեանի եւ Պ. Աբշակ Էքզէեանի ամուսնութեան առթիւ չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Երիտասարդ զոյգէն 2000 Ֆր., Տիկին Տէմիրճեանէ 1000 Ֆր., Տէր եւ Տիկին Գարաքէլեանէ 1000, Տէր եւ Տիկին Քէլէչեանէ 5000, Պ. Պէօր ծակեանէ 500 Ֆր.:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» Կոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի, Նոր Սերունդի եւ դպրոցի հոգաբարձութեան, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3,30էն մինչեւ կէս գիշեր, Սըբիմեան դպրոցին մէջ: Կը նախագահէ ընկեր ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ, կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

PREUVES

Ֆրանսերէն ամսագիր գրականութեան, դիտութեան եւ արուեստներու: Թիւ 24 (Փետր.): Կ'աշխատակցին միջազգային յայտնի դէմքեր:

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 1200 Ֆր., արտասահման 1500 Ֆրանք:

Հասցէ.— 41 Ave. Montaigne, Paris (8).

Թախտ է

Զորս սենեակներով ազատ տուն մը Պուա լէ Վալանսի կեդրոնը, յարմար ամէն առեւտուրի:

Դիմել՝ Օր. Պուշէ, 15 Ռիւ Գառնօ, Պուա լէ Վալանս (Տրօմ):

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

TÉLÉ-CHATEAU

97, Rue du Château.. Paris (14) — Suffren 62-02

ՎԿԱՑՆԱԼ ՀԱՑ ՄԱՍՆԱՓԷՏ TÉLEVISIONի, RADIOի, ինչպէս նաեւ էլեկտրական installationի (տուներու եւ բանուքներու մէջ):

Ձախ մերք Télévisionի ամէնէն արդիական սեռակներուն, մասնաւորաբար GRAMMONT ֆոն մեքենաներուն:

Վճարման դիւրութիւն եւ մասնաւոր գեղչ «Ճառագի»ի ընթերցողներուն:

Դիմել՝

Գ. Անդրանիկ Մաղպազեանի

Վերի հասցէով:

Ա. ՃԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԻԼ - (ՄԱՅՔՕՐ)

(Պետական վկայական)

Կր խնամէ թէ իր գով եւ թէ տուներու մէջ: Գաշտօնական ստացագիր կուտայ արկածի եւ բնական ապահովագրութիւն ունեցողներուն:

Դիմել՝ 49 rue des Petites Maries, MARSEILLE
Tél. CO. 76-47

ԼԱՒԱԳՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՄԵՂԷՆ ԵՒ ՅՈՒՐՆԻՓԻՐ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն,

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՈՐՈՑ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք տեղեկատուի գնով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Սալ ժան ժոռէս Վոտէյի մէջ

Պանիէօի մէջ, Նոր Սերունդը կազմակերպած է դասախօսութիւն մը, այս երկուշաբթի ժամը 20,30ին: Պիտի դասախօսէ Պ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ: Նիւթը՝ «Առաջին Համաշխարհային պատերազմը եւ հայկական հարցը»: Կը հրաւիրուին բոլոր կամակիրները, համակիրները եւ երիտասարդները:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21,30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թռեվիզ, մէթրօ Գատէ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթը՝ «Զուարթնոց եկեղեցին»:

Մուտքը ազատ է բոլոր երիտասարդներուն: Հայերէնի դասերը ժամը ճիշդ 20ին:

Հ. Ց. Դ. Բանգարան

Շնորհակալութեամբ ստացանք, իրենց այցելութեան առթիւ.— Տիկին Տ. Սերենկիւլեանէ 2000 Ֆր., Տիկ. Ա. Փապեանէ 5 տոլար, Պ. Մարգարեանէ եւ Տ. Աշնաւուրեանէ 500ական Ֆրանք:

Վարչութիւն

22-րդ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀՄԸՄ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐՁՆՈՑՇՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի 8 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Salle de la Chimie, 28bis Rue St. Dominique

Métro Solférino կամ Invalides

Կը մասնակցին Ֆրանսական սկաուտական միութիւնները եւ փարիզի տարբեր սկաուտական խումբերը: Արիները պիտի ներկայացնեն սկաուտական միջազգային կեանքէ կենդանի պատկերներ, երգեր եւ պարեր:

Մոգական լապտերով պիտի ներկայացուին տեսարաններ միութեան 1952ի գործունէութեան մասին:

Արհնոյշները կը ներկայացնեն հայկական պարերու եւ զեղչկական տեսարաններու նոր չարքը:

Մասնաւոր պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի նաեւ Մոլիէռի «Երեւակայական հիւանդը» Արիներու եւ Արհնոյշներու կողմէ:

Մուտք 200 եւ 300 Ֆր.: ՊԻՒՖԷ:

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)

(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60

Poste 39 et 30, métro Poissonnière, Gare du Nord

Ամէն օր, բացի կիրակիէ, Ց՝ի 11·30 եւ 14՝ի 17,

Շաբաթ Ց՝ի 11·30

ԾԻԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)

Avec assurance de réception

Բոլոր ծանրոցները կը փնտռուին առանց ոտքերնին ցաւցնելու, ծրարները կը յանձնուին առանց սենչ ծախքի կամ ճեռնարկութեան, ատոդորդին համար:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. MERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376 · 266

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս · 1100 փր·, Տար · 2200, Արտ · 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 փր · C.C·P · Paris 1678-63

Mardi 3 Mars Երեքշաբթի 3 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7006 Նոր շրջան թիւ 2417

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ Ֆրանսա

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ՇԱՀԻ, ԵԹԷ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ՎԱԻԵՐԱՑՈՒԻ

Պ. Ռընէ Մայէր չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Սեթիֆի մէջ (Ալժերիա), ներքին եւ արտաքին կացութեան մասին։

Մանաւանդ ծանրանալով եւրոպական բանակի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ հետ կնքուած դաշնագիրներու մասին, վարչապետը յայտարարեց.

— « ԵԹԷ Ֆրանսա ամբողջովին մերժէ այնքան զօրաւորութեամբ կնքուած դաշնագիրները, կը վախնամ որ կորսնցուցած ըլլայ վերջին պատեհութիւնը՝ Գերմանիան ենթարկելու այն երաշխիքներուն զորս պէտք է ձեռք առնել, ընդդէմ պինապաշտութեան։

« ԵԹԷ դաշնագիրները վաւերացուին, Ֆրանսա պիտի կրնայ իր վեթօն դնել (մերժել), երբ գերման դաշնակցային հանրապետութիւնը ուզէ մեզմէ աւելի կարեւոր ուժեր հանել Եւրոպայի մէջ։

ԵԹԷ դաշնագիրները վաւերացուին, Գերմանիա պիտի չկրնայ վերակազմել իր մեծ սպայակոյտը, ոչ ալ ինքնուրոյն նախարարութիւնը, կամ մարտական ուժեր պահել։

ԵԹԷ այս դաշնագիրները վաւերացուին, Գերմանիա իրաւունք պիտի չունենայ վերակազմելու իր սպառազինութեանց ճարտարագործութիւնը, ի չահ իրեն։ ԵԹԷ դաշնագիրները վաւերացուին, ամերիկեան օգնութիւնը փոխանակ ուղղակի Գերմանիոյ մէջ ծախսուելու, իրեն պիտի տրամադրուի միայն միջազգային մարմնի մը հսկողութեամբ։

ԵԹԷ դաշնագիրները վաւերացուին, Ֆրանսա պիտի չարունակէ Գերմանիոյ մէջ վայելել հաւասար իրաւունքներ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ, հոն զօրք պահելու, որեւէ տագնապ դիմագրաւելու, Խ. Միութեան հետ բանակցելու համար։

ԵԹԷ դաշնագիրները վաւերացուին, Ֆրանսա պիտի օգտուի Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն այն բացորոշ յանձնառութենէն թէ Եւրոպայի հողային ամբողջութեան դէմ որեւէ սպառնալիք պիտի համարուի իրենց սեփական ապահովութեան դէմ ուղղուած։

Ընդհակառակն, ԵԹԷ դաշնագիրները չվաւերացուին, երաշխաւորութեան ամէն ցանց պիտի փլի։ Այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ զայն վերաշինել աւազի վրայ, տագնապի մթնոլորտի մը մէջ»։

Վարչապետը ուրիշ կարգ մը բացատրութիւններէ վերջ, չեշտեց թէ «կառավարութիւնը վճռած է անտեսել անոնք որ դուրսէն կ'առնեն իրենց նչանախօսքերը»։ Յետոյ հարցուց թէ ի՞նչ կ'առաջարկեն անոնք որ ժխտական դիրք մը բռնած են։ «Ո՞վ պիտի ուզէր ստանձնել Ֆրանսան մինակ ձգելու պատասխանատուութիւնը։ մինակ եւ առանց զինակից՝ յարաճուն եւ բազմազան վտանգներու առջեւ»։

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Նոյն օրը ճառ մը խօսեցաւ զօր. տը Կոլ, իր կազմակերպութեան համագումարին փակման առթիւ։ Նոյնպէս ծանրանալով եւրոպական բանակի դաշնագրին վրայ ,զօրավարը յայտարարեց.

— « Եւրոպայի պաշտպանութեան դաշնագիրը ամբողջովին անընդունելի է, իր ոգիով եւ տառով, յաւելուած ունենայ թէ ոչ. (կ'ակնարկէ Ֆրանսայի առաջարկած բարեփոխումներուն)։ Ամէն անգամ որ դէպքերը պարտադրած են, ափ մը ռազմիկներս մեր չուրջը գտած ենք չատ մարդիկ, նոյնիսկ ամբողջ ազգը՝ մէկ անգամ։ Երկրորդ առթիը ներկայացաւ 1947ին, ազգային վտանգի մը պահուն, երբ, 1944–45ի ցոյցերէն ետք, Խ. Միութիւնը մատնեց իր բուն ձգտումը, — համաշխարհային տիրապետութիւն։ Այն ատեն ոչ Մարշըլի ծրագիրը կար, ոչ ալ Ատլանտեան դաշինք»։

Վճռաբանութեանց ընթացքին, երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ Պ. Պիտօ թոյլ վարուեցաւ Հռոմի մէջ, ընդունելով պաշտօնական ղեկոյց մը «որ երբեք չի համապատասխաներ Ազգ. Ժողովին կողմէ իրեն տրուած հրահանգներուն»։

Իրազեկներու կարծիքով զօր. տը Կոլ հոսանքին այս ժխտական դիրքը կրնայ վտանգել դահլիճին դիրքը, քանի որ Պ. Մայէր մեծամասնութիւն չհաւեցաւ շնորհիւ անոնց 85 քուէներուն։

Այս միեւնոյն հարցին առթիւ տարբեր կարծիքներ ունին նաեւ Ֆրանսա եւ Գերմանիա, եւրոպական բանակին երկու գլխաւոր անդամները։ Երկուքն ալ տարբեր կը մեկնեն Հռոմի մէջ տրուած որոշումները։

Արեւմտ. Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըր Պոն վերադարձած ատեն, ըսած էր թէ վեց զինակիցները միաձայնութեամբ հաւանած են վաւերացնել դաշնագիրը, առանց վերաքննութեան կամ փոփոխութեան եւ թէ՝ բացի Ֆրանսայէն, բոլորն ալ անընդունելի կը նկատեն յաւելուածը։

Պ. Պիտոյի վերադարձէն կէս ժամ ետք, Ֆրանսայի արտ. նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Տօքթ. Ատընաուըրի հաւաստիքը չի համապատասխաներ իրականութեան։

ՊԱԼՔԱՆեԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ

(ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ, Ի[illegible]ՍԼԱՒԻԱ, ԹՈ[illegible]

Ինչպէս հաղո[illegible], Յունաստան, Եուկոսլաւիա [illegible]ուրքիա փետր. 28ին Անգարայի մէջ [illegible]րագրեցին բարեկամութեան եւ գործակցութեան դաշնագիր մը որով յանձն կ'առնեն միասնաբար ճակատիլ «որեւէ արտաքին ուժի դէմ»։

Ահաւասիկ դաշնագրին հիմնական կէտերը.—

1· Անդամակից ազգերուն սպայակոյտները պիտի չարունակեն գործակցութիւնը, իրենց կառավարութեանց հաղորդելու համար յանձնարարութիւններ՝ պաշտպանութեան վերաբերեալ խնդիրներու մասին։

2· Երեք երկիրները համաձայն են խաղաղութեամբ լուծելու իրենց վէճերը եւ փոխադարձաբար յանձն կ'առնեն չմիջամտել իրենց ներքին գործերուն։

3· Երեքը միասին պիտի խորհրդակցին հասարակաց խնդիրներու մասին, իրենց արտ. նախարարներու տարեկան ժողովներուն մէջ ,ի հարկին աւելի յաճախ, քննելու համար միջազգային կացութիւնը։

4· Անոնք յանձն կ'առնեն չմասնակցիլ զինակցութեան մը կամ արշաւքի մը որ [illegible]

5· Այս դաշնագիրը չի խախտեր Յունաստանի եւ Թուրքիոյ իրաւունքները եւ պարտաւորութիւնները՝ իրենց անդամ Ատլանտեան դաշինքին։

Այս դաշնագիրը կնքուած է հինգ տարուան համար եւ բաց է ուրիշ երկիրներու առջեւ, պայմանաւ որ երեք երկիրները հաւանութիւն յայտնեն։ Դաշնագիրը դործադրելի է երեք պետութեանց խորհրդարաններուն վաւերացումէն ետք։

Յունաստանի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ այս դաշնագրով երեքպետութիւնները «կառուցին զօրաւոր պատնէշ մը, այնպէս որ ոչ ոք պիտի փորձուի յարձակում գործել աչխարհի այս մասին վրայ»։ Անչուշտ ակնարկը ուղղուած է Խ. Միութեան եւ անոր արբանեակներուն դէմ։ Թուրքիոյ արտ. նախարարը Ֆուատ Քէօփրիւլիւ ըսաւ թէ դաշնագրին նպատակն է «զարկ տալ խաղաղութեան դատին»։ Դաշնագիրը խմբագրուած է Փարիսերէն։

նալով եւրոպական բանակի դաշնագրին վրայ ,զօրավարը յայտարարեց.

— « Եւրոպայի պաշտպանութեան դաշնագիրը ամբողջովին անընդունելի է, իր ոգիով եւ տառով, յաւելուած ունենայ թէ ոչ. (կ'ակնարկէ Ֆրանսայի առաջարկած բարեփոխումներուն)։ Ամէն անգամ որ դէպքերը պարտադրած են, ափ մը ռազմիկներս մեր չուրջը գտած ենք չատ մարդիկ, նոյնիսկ ամբողջ ազգը՝ մէկ անգամ։ Երկրորդ առթիը ներկայացաւ 1947ին, ազգային վտանգի մը պահուն, երբ, 1944–45ի ցոյցերէն ետք, Խ. Միութիւնը մատնեց իր բուն ձգտումը, — համաշխարհային տիրապետութիւն։ Այն ատեն ոչ Մարշըլի ծրագիրը կար, ոչ ալ Ատլանտեան դաշինք»։

Վճռաբանութեանց ընթացքին, երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ Պ. Պիտօ թոյլ վարուեցաւ Հռոմի մէջ, ընդունելով պաշտօնական ղեկոյց մը «որ երբեք չի համապատասխաներ Ազգ. Ժողովին կողմէ իրեն տրուած հրահանգներուն»։

Իրազեկներու կարծիքով զօր. տը Կոլ հոսանքին այս ժխտական դիրքը կրնայ վտանգել դահլիճին դիրքը, քանի որ Պ. Մայէր մեծամասնութիւն չհաւեցաւ շնորհիւ անոնց 85 քուէներուն։

Այս միեւնոյն հարցին առթիւ տարբեր կարծիքներ ունին նաեւ Ֆրանսա եւ Գերմանիա, եւրոպական բանակին երկու գլխաւոր անդամները։ Երկուքն ալ տարբեր կը մեկնեն Հռոմի մէջ տրուած որոշումները։

Արեւմտ. Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըր Պոն վերադարձած ատեն, ըսած էր թէ վեց զինակիցները միաձայնութեամբ հաւանած են վաւերացնել դաշնագիրը, առանց վերաքննութեան կամ փոփոխութեան եւ թէ՝ բացի Ֆրանսայէն, բոլորն ալ անընդունելի կը նկատեն յաւելուածը։

Պ. Պիտոյի վերադարձէն կէս ժամ ետք, Ֆրանսայի արտ. նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Տօքթ. Ատընաուըրի հաւաստիքը չի համապատասխաներ իրականութեան։

Ծաւիր դէպի Թեհրան մէջ

ԲՈՒՌՆ ՊԱՅՔԱՐ ՇԱՀԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

Շարաթ եւ կիրակի ծանր դէպքեր պատահեցան Թեհրանի մէջ, տեւելով 36 ժամ։ Մէկ հոգի սպաննուեցաւ, 24 հոգի վիրաւորուեցան։

Տօքթ. Մոսատեղ անմիջապէս պաշտօնանկ ըրաւ բանակին եւ ոստիկանութեան հրամանատարները, խորտակեց՝ ատիոն դրաւելու փորձ մը եւ վտահութեան քուէ պահանջեց խորհրդարանէն։

Ցոյցը տեղի ունեցաւ չարաթ իրիկուան դէմ, երբ լուր տարածուեցաւ թէ Շահը արտասահման պիտի երթայ անտրոշ ժամանակով։ Կ'ըսէին նաեւ թէ այս մեկնումը հրաժարում է եւ թէ խնամակալութիւն մը կազմուած է, մասնակցութեամբ Տօքթ. Մոսատեղի։

Այս լուրերուն վրայ բազմութիւն մը խռնուեցաւ պալատին առջեւ, աղաղակելով, — « Մենք կը պահանջենք որ հոգնայ մեր սիրելի Շահն Շահը»։ Վեհապետը պատշգամ ելաւ խորապէս յուզուած եւ ըսաւ թէ քանի որ ժողովուրդը կ'ուզէ, պիտի մնայ։ Ձայնը կը դողար եւ հազիւ կրցաւ խօսիլ։

Շահին կուսակիցները յարձակեցան Տօքթ. Մոսատեղի բնակարանին վրայ, խորտակեցին առջեւի երկաթեայ դուռնը եւ դարպասը մատն «ճիփ»ի մը առաջնորդութեամբ։ Հետագիրը կ'ըսէ թէ վարչապետը երեսփ. ժողով փոխադրուեցաւ իր անկողինով եւ սկսաւ խորհրդակցիլ սպայակոյտին հետ։

Կիրակի օր երեսփ. ժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարեց, քննելու համար «եռապատիկ ստիպողական» բանաձեւ մը, որ հաւատարմութիւն կը խոստանար Շահին, բայց միեւնոյն ատեն կը պաշտպաներ Տօքթ. [illegible] խարարը, Հոսէյն Ֆաթեմի, չատ ծանր դտնելով կացութիւնը, յայտարարեց թէ վարչապետը 48 ժամէն պիտի հրաժարի, եթէ ժողովը չպաշտպանէ զինքը պատահական դաւերու դէմ։

Ցոյցերը նոյն օրն ալ չարունակուեցան։ Խումբ մը ցուցարարներ փորձեցին դրաւել Թեհրանի ռատիօն, բայց զօրքը ի դերեւ հանեց այս փորձը, հրասայլերով եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Հարիւր հազարաւոր տարագիրներ Միջին Արեւելքի մէջ

Մէջին Արեւելքի մէջ չորկիկը հնարա-
նական զանձերը եւ արեւելեան չուկային
նկարագեղ դեղեցկութիւնները դիտած ա-
տեն, չի կրնար անտեսել գաղթականներու
թշուառութիւնները: Նախ աչքի կը զարնէ
Դամասկոսի Դրան առջեւի կայանը, ուր
Ս. Պօղոսի տեսիլքը քրիստոնէութեան
խանդավառ առաքեալի մը վերածեցին
դինքը:

Գորշ վրաններով ընդարձակ գաղթա-
կայան մըն է, որ կը պատսպարէ Պաղես-
տինի գաղթականները: Դժուար է նկա-
րագրել անոնց թշուառութիւնը: «Տեսած
եմ չատ մը թշուառութիւններ, կը գրէ
Սօնիա Թամարա, ամերիկեան Թերթի-մը
մէջ, Չինաստանի, Հնդկաստանի, Եգիպ-
տոսի, Իտալիոյ, Սպանիոյ եւ արեւելեան
Եւրոպայի մէջ, սակայն եւ ոչ մէկը կը
բաղդատուի անոր հետ: Շատ քիչ տեղեր
մարդկային արարածը այսքան նուաստա-
ցած է: Ցնցոտիներով ծածկուած երկու
տղաք պախշիշ կ'ուզէին: Մէկուն թեւը
խեղանդամ ,միւսին աչքը կոյր էր: կեանք
մը մութի եւ անօթութեան. չկայ մինչեւ
իսկ ցեխէ չինուած խրճիթ մը: Վրանի
պէս բան մը կը պաշտպանէ զանոնք ձըմ-
բան ցուրտէն եւ ամրան տօթէն: Քանի
յառաջանաս այնքան աւելի կը տեսնես
այս գաղթականայանները: Ամմանի ճամ-
բուն վրայ, սուրիացի կառապանը ղպա-
զրդիս կ'րսէր.— «Ասոնք ամբողջ օրը ո-
*չինչ կ'ընեն. միայն մեր հացը կ'ուտեն»:

Այս գաղթականները Պաղեստինէն հե-
ռացան Արաբ – Իսրայէլ պատերազմի ա-
տեն: Ներկայիս անոնց ամբոխուսը կը հա-
զար ՄԱԿը, մասամբ ալ Ամերիկան: Հինգ
տարիէ ի վեր մօտ 800 հազար հոգիի սը-
նունդ կը ճարեն ՄԱԿի Նպաստամատոյցը
եւ Պաղեստինի Աչխատանքի գործակալու-
թիւնը: 70 առ հարիւրին դրամը կը հոգան
Մ. Նահանգները: 500 հազար գաղթական-
ներ կը գտնուին Յորդանանի եւ Երուսա-
ղէմի Հին Քաղաքին մէջ, 150 հազար Սու-
րիոյ մէջ են, 100 հազար Լիբանանի, որ
արդէն խճողուած է իր ժողովուրդով, իսկ
50 հազար ալ Պաղեստինի մէջ Կազայի
մօտ, զոր Եգիպտացիները դրաւած էին
պատերազմին եւ որ տակաւին անոնց տի-
րապետութեան տակ է:

Ամէն օր երեքհարիւր կը ծնին գաղթա-
կայաններուն մէջ, աւելցնելով ժողովուր-
դին թիւը: Ամենօրեայ սնունդի բաժնե-
չափը 1500 գոլ է, նուազագոյնը: Իրենց
տեղերը վերադառնալու յոյս չկայ, որով-
հետեւ արաբական երկիրները չեն ուզեր
ճանչնալ Իսրայէլի պետութիւնը իբրեւ
կատարուած իրողութիւն:

Բացի արաբ գաղթականներէն, ուրիշ
տեղափոխուած անձեր ալ կան Մէջին Ա-
րեւելքի մէջ, իբրեւ հետեւանք պաղ պա-
տերազմին: Եգիպտոսի, Լիբանանի, Սու-
րիոյ, Յորդանանի եւ մասնաւորապէս Ի-
րանի մէջ կան հազարաւոր այրեր, կիներ,
մանուկներ, փախած՝ Ս. Մխութեան
երկրամասերէն, կամ Կասպից ծովէն եւ
կովկասեան սահմաններէն, որ սմէնէն
կարճ ճամբան է եւ կամ Գերմանիայէն:

Այս գաղթականներէն չատեր «ձեր –
մակ Ռուսերէն» են որոնք Մէջերկրականի
ափերը ջուտեցան արտագաղթի առաջին
հոսանքին հետ, յեղափոխութենէն անմի-
ջապէս եառ:

Ուրիշներ հիւս. Կովկասի Իսլամներն
են որոնք կ'ատէին Համայնավարութիւնը
եւ հետեւեցան Գերմաններուն, անոնց նա-
հանջի պահուն: Անոնց հայրենակիցները
չարաչար պատժուեցան Սովետներու կող-

Սօսէ Մարիկի վերջին օրերը

Երբ Հայոց Մայր Սօսէն իր մահկա-
նացուն կնքեց Երկուշաբթի, 9 Փետր., կէս
օրուան ժամը 12ին, իր սնարին մօտ կը
գտնուէի, իբրեւ երկար տարիներու բա-
րեկամ եւ հայրենակից: Վերջերս չատ
տկարացած էր աչքերուն լոյսը, սակայն
ձայներէն կը ճանչնար իրեն այցի եկող-
ները: 24 ժամուան կարճ անհանգստութե-
նէ մը եառ, խաղաղ ու առանց տառապան-
քի աւանդեց հոգին: Վերջին խօսքը ե-
ղաւ. «Հա՛յկ ջան, կ'երթամ» եւ դարձաւ
ձախ կողին վրայ: Այս եղաւ նաեւ իր
վերջին չարժումը: Քանի մը օր առաջ
արդէն նախապատրաստած էր իր մօտալուտ
վախճանը ու կ'ըսէր յաճախ. «Սերոբ կը
տեսնեմ, ինձ կը կանչէ իր մօտ, այս տա-
*րի պիտի մեռնիմ»:

1925էն հետը եղած եմ: Իր կեանքի
չատ դրուագները լսած եմ իրմէ: Իր ամէն
մէկ խօսքը լի էր անձնուիրութեան, հայ-
րենասիրութեան եւ ջերմ կրօնասիրու-
թեան չունչով:

Առանց յոգնութեան եւ սուր յիչո-
ղութեամբ կը պատմէր իր յուչերը, ամե-
նափոքր մանրամասնութիւններով, ա-
նուններով ու վայրերով: Պահած էր իր
մայրենի բարբառը: Յաճախ կ'ըսէր.
«Վանի պէս ճոխ տուն ու տեղ ունէի.
հերոս ամուսին ու զաւակներ ունէի, կոր-
սընցուցի բոլորն ալ, սակայն աւոնց փո-
խարէն ազգս կանգուն մնաց. մեռնի՛մ գիմ
ազգին»:

Անհուն տառապանքով կը յիչէր իր
զաւակներուն՝ Ազատի եւ Սամսոնի կո-
րուստը եւ մինչեւ վերջին օրը զանոնք
վերադարձնելու յոյսով կ'ապրէր:

Մեծ Եղեռնի ժամանակ, երբ խուժա-
նը անխնայ կը ջարդէր, կը կողոպտէր
անմեղ ու անզէն մեր ժողովուրդը, Սօսէն
ղէմ յանդգնաբար քրիստոսը: «Սօսի ժնա Սերոբ պաշա տխոզօ» (Սերոբ
փաչայի կինը՝ Սօսէն կ'ուզենք): Ինքնա-
պաչտպանութեան միջոցներէ զուրկ՝ կը
պատրաստուի հեռանալ գիւղէն: Կը հագ-
նի ցնցոտիներ, երեսը ցեխով կը ծեփէ,
որպէսզի անճանաչելի դառնայ եւ իր եր-
կու զաւակներուն հետ կը թափառի գիւ-
ղին մէջ, սակայն անհնար կ'ըլլայ խուժա-
նի աչքէն վրիպիլ երկու զաւակներով: Կը
հանդիպի գիւղին հարկահաւաքը, որ չի
ճանչնար դինք: Սօսէն կը յայտնէ իր ինք-
նութիւնը: «Ինչո՞ւ ես կեցեր, քեզ կը
փնտռեն, միջոցը գաիր ու հեռացիր» կ'ըս-
լայ խօսքը հարկահաւաքին, որ յաճախ
Սօսէենց տան հիերը եղած էր եւ կ'ուզէր
օգտակար ըլլալ անոր: «Թող քովս գա-
ւակներդ, ես կը պահեմ զանոնք, դուն
աչխատէ ժամ առաջ հեռանալ», կը չա-
*րունակէ հարկահաւաքը:

Փրկելու համար իր երկու զաւակները,
զանոնք կը վստահի իրեն տան բարեկամ
հարկահաւաքին եւ արցունքը աչքերուն,
վերջին համբոյրը տալով անոնց, կը բաժ-
նուի:

Գաղտագողի, փոսերու եւ ձորերու
մէջ պահուելով, իրեն ընկերակից ունե-
նալով ուրիչ հայ կին մը միայն, դիչերնե-
րը ճամբայ իյնալով, երբեմն փորի վրայ
սողալով, չորս օրէն կը հասնի ռուսական
յառաջացեալ գիծերը եւ կը պոռայ. »Հայ
եմ, հայ»: Զեն հասկնար դինք: Ինչ կը
հանէ երեսին, եւ նոր միայն կը հասկնան
եւ կը տանին զօրանոց:

Ցնցոտիները պատառ-պատառ եղած
էին, գրեթէ կիսամերկ էր: Զինուորական
վերարկուով կը ծածկեն դինք, ուտելիք
կուտան, կը խնամեն եւ կը յանձնեն բա-
նակի հայ զինուորներուն: Քանի մը օրէն
կը հասնին Կարս, ուր հայ կամաւորները
կը ճանչնան դինք եւ տէր կը կանգնին ի-
րեն: Մինչեւ 1920 կը մնայ Հայաստան,
ապա կը փոխադրուի Պոլիս եւ հոնկէ Ե-
գիպտոս, Ալեքսանդրիա, որ իր վերջին
կայանը կ'ըլլայ:

Սօսէն, վերջին օրերուն, մրափումի
պահուն յանկարծ աչքերը կը բանար ու
կ'ըսէր. «Տեսա՞ք զոյգ մի ճերմակ աղա-
ճիներ, թեւիս վրայ նստած, աչքերս բա-
ցի՝ թռան, իմ զաւակներս էին ասոնք»:

Հանգի՛ստ իր բազմաչարչար ոսկոր-
ներուն: ՀԱՅԿ ԽԱՆԱՄԻՐԵԱՆ

Տխրունի.— Քլիվլընտ մէջ մեռած է
բնկ. Կարապետ Կէզիւրեան: Բնիկ Մալա-
թրացի էր: Ուսումը առած է Վենետիկի
Մուրատ – Ռափայէլեան վարժարանը,
վարդապետ ձեռնադրուելու համար, սա-
կայն կէս ճամբէն, կը հեռանայ: Իր զըղ-
ջումին ի պատասխան Աբբահայրը կը թե-
լադրէ ծառայել: Այնուհետեւ իր
կեանքը կ'ըլլայ ծառայութեան չքթայ
մը, — ծառայութիւն հայ ժողովուրդին:
Կ'անդամագրուի Հ. Յ. Դաչնակցութեան:
Ծնողական գուրգուրանքով սիրեց Հայ
Օգն. Միութիւնը: Խոնարհներէն մէկն էր
որ փակեց իր աչքերը պարտականութեան
ճամբուն վրայ:

մէ պատերազմէն եառ: Ամբողջ ժողո-
վուրդներ տարագրուեցան Սիպերիա:
Յորդանանի Ապտուլլահ թագաւորը ա-
նոնցմէ 100 հոգիի ապաստան տուաւ: Ու-
րիշներ Թուրքիա գացին, ուր կ'ապրին
տակաւին: Ալպանացի եւ եւհոսլաւ իս-
լամներ ալ Մէջին Արեւելք եկած են

Բոլոր այս գաղթականներու վիճակը
ողբալի է այսօր: Անոնք նետուած են այն-
պիսի երկիրներու մէջ, որոնք արդէն լեց-
ուած են իրենց գաղթականներով եւ ուր
տպրուստի մակարդակը չափազանց ցած
է, իսկ գործ գտնելու պատեհութիւնը ան-
նշան: Վերջին աչխարհամարտէն առաջ,
անոնք որ Լիբանան, Սուրիա եւ Յորդա-
նան հաստատուած էին, կրնային պաչտ-
պանութիւնը վայելել Ֆրանսացիներուն եւ
Անգլիացիներուն: Ներկայիս անոնք են-
թակայ են արաբական պետութեանց օ-
րէնքներուն:

1500 ռուս, հայ եւ կովկասցի տարա-
դիրներ ծանր վիճակի մը մատնուած են
Իրանի մէջ: Մեծ մասը վերջին երեսուն
տարին կատքերով անցած են ռուսերէրան-
եան երկայն սահմանագլուխը: Շատեր
նախկին գաղթականներ են, իսկ ուրիշ-
ներ հոն եկած են վերջերս: Կան որ իրա-
նական հպատակ դարձած են գործ ճարե-
լու համար:

Յարդ ոչ մէկ վերաբնակութեան գոր-
ծակալութիւն զբաղած է այս տարագիր-
ներով: Անցեալ տարի Տիեզերական Եկե-
ղեցիի Խորհուրդը եւ Թոլսթոյի Հիմնար-
կութիւնը, որոնց երկուքն ալ գնահատելի
գործունէութիւն ունեցած են Եւրոպայի
մէջ, եկան Մէջին Արեւելք եւ Իրան եւ
սարսափեցան տեսնելով անոնց թշուառ եւ
անյոյս վիճակը: Անոնց գալուստը լոյսի
շող մը եղաւ մութին մէջ: Տարագիրները
մեծ մասով, մինչեւ իսկ իսլամ Չէչքէզ-
ները կ'ուզէին հեռանալ Ասիայէն եւ նո-
րէն հաստատուիլ այնպիսի երկիրներու
մէջ ուր կարելի է գործ գտնել եւ տանելի
կեանք վարել: Շատեր երաչխաւորներ
չունին արտասահմանի մէջ, ոչ ալ դրամ՝
ճամբորդութեան համար: Գաղափար իսկ
չունին անցագրի եւ ուրիչ կարեւոր թուղ-
թերու մասին:

Նախապատրաստական աչխատանքներ
կատարուած եւ գրասենեակներ հաստատ-
ուած են, արձանագրութիւններ կը կա-
տարուին եւ ոմանք արդէն մեկնած են:
Բայց մեծ մասը չի կրնար անցագիր ստա-
նալ Հիւս. կամ Հարաւ. Ամերիկա եւ
Աւստրալիա երթալու համար: Թ.Ա.Թ.

ՀԱՑԿ. ԿԵԱՆՔԸ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

ԹՈՒՆԱՍ (Քուպա) 18 Փետր.– Ան-թիլեաններու մեծագոյն թագուհին, Քուպա, արտակարգ չուքով տօնեց անկախութեան առաքեալ Եոսէ Մարթին ծննդեան հարիւրամեակը (1853–1953), Յուն. 18: Ե. Մարթի ոչ միայն ազատութեան մարտիկ եւ նոխազ, այլ եւ իմաստասէրը, համամարդկային եղբայրութեան անխոնջ երգիչ, կարճ ու կարուկ ոճով գրող ու քնքոյշ բանաստեղծ մըն էր:

Կղզիին հինգ միլիոն ժողովուրդը ընդհանրապէս, հայ գաղութը մասնաւորապէս ակնածանքով կը վերակոչեն իր անմահ յիշատակը եւ կ'ուխտեն քալել իր «Ոսկէ Շեթեր» հանգանակին համաձայն:

Թունասի հայ գաղութը քաղաքապետութեան հրաւէրին վրայ Յուն. 28ին մասնակցեցաւ չքերթին ծաղկեպսակով մը եւ զետեղեց Առաքեալին արձանին առջեւ, սա վերտառութեամբ.– «Հայերը կը մեծարեն Եոսէ Մարթին»: Ափ մը Հայերու այս ձեռնարկը խորապէս տպաւորեց հսկայական բազմութիւնը եւ ջերմ արձագանգ գտաւ տեղական մամուլին մէջ:

Քանեւոյնիւ հոգիէ բաղկացեալ հայ-րենասէրը գաղութը Ամանորը դիմաւորեց անչուք ու անփայլ, յառած Մեծ Տեսիլքին սեւեռաբիբը, որ կը յամենայ ու կը խուսափի ուրուականի մը պէս:

Յուն. 24ին գաղթ. ընդհ. ժողով տեղի ունեցաւ Օ. Պօյաճեանի բնակարանը, ներկաները միաձայնութեամբ վերանորոգեցին նախորդ վարչութեան կազմը (Օ. Պօյաճեան առենապետ, Հ. Սիմիթեան առենադպիր, Ս. Տօնիկեան գանձապահ): Անապատ եռանդ ու յաջողութիւն կը մաղթենք Քուպայի միակ իրաւական կազմակերպութեան

ՀՕՄի նպատակներուն համար հանգանակուեցաւ մօտ 40 տոլար եւ յղուեցաւ կեդրոն:

Մայր Կիւլիզար Եայնպեան–Իփրեան քառասուն տարուան դրկանքի ու թոհ ու բոհի մաղէն անցած, Թուրքիոյ խորերէն մազապուրծ, արդէն հասած է Մարսէյլ, ու փութով կը միանայ կարօտակէզ զաւակներուն, Յովսէփ եւ Յակոբ Հալաճեանի: Մայր Իփրեան պատերազմ, ջարդ, աքսոր տեսած հազարաւորներէն մին է:

Գաղութի վարչութեան ժրաջան առենադպիրը, Հ. Սիմիթեան, պարբերաբար թարգմանութիւններ կը կատարէ, հայ դպրութեան ընտիր էջերէն, զարդարելով «Արմենիա» թերթին էջերը:

Սպանիոյ ծանօթ նաւահանգիստ Խխան քաղաքին մէջ կէս դարէ ի վեր բնակութիւն հաստատած է Պոլսեցի Տօքթ. Արմենակ Շէրիկեան, վկայեալ Պոլսոյ եւ Լոզանի համալսարանէն:

ՅԱԿՈԲ ԱՐԳԻՒՈՍ

«ԼԱԼՈՒ ՁԱՓ ԿԸ ՅՈՒԶՈՒԷԻՆՔ»

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի, նախագահութեամբ ծերակուտական Մ. Վերտէյի: Ներկայ էր նաեւ Ալֆորվիլի քաղաքապետը, Մ. Պլէօզ, իր տիկնոջ հետ:

Յանուն վարչութեան Ֆրանսերէն ուղերձ մը կարդաց Պ. Պ. Կէնճեան, պանծացնելով Ֆրանքօ-հայկական բարեկամութիւնը: Պ. Վերտէյ իր ճառին մէջ չնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, յետադարձ ակնարկ մը նետելով իր մանկութեան չրջանին վրայ, յիշեց թէ ինչպէս դպրոցական դրասեղաններուն առջեւ լալու չափ յուզուած էին ի լուր հայ անմեղ ժողովուրդին տանջանքներուն, թէ ինչպէս հետեւած էր անոր ազատագրական պայքարներուն, եւ թէ հոս, Ֆրանսայի հողին վրայ որքան գնահատած էր մեր ժողովուրդին ճիրքերն ու բարեմասնութիւնները, անոր աշխատասիրութիւնը, չինարարութիւնը, օրինապահութիւնն ու հաւատարմութիւնը հանդէպ հիւրընկալ ազգին եւ կառավարութեան: Բանախօսը ոգեկոչելով իր անմահ վարպետին, Ժան Ժորեսի յիշատակը, չեչտեց անոր այն պատգամը, – խաղաղ ու չինարար աշխատանքով ստեղծել համամարդկային մեծ եղբայրակցութիւնը: Ըսուած է թէ, աւելցուց, ամէն ազատ մարդ ունի երկու հայրենիք, նախ իր սեփական հայրենիքը, եւ ապա Ֆրանսան: Քիչ առաջ չնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան խօսքերուղղուեցան հանդէպ Ֆրանսայի, ձեր երկրորդ հայրենիքին: Արդ, ես կը յայտարարեմ թէ ինծի կ'իյնայ, սրտանց չնորհակալ ըլլալ ձեզի, Հայերուդ, որ այնքան եռանդով եւ նուիրումով կը աատարէք Ֆրանսայի բարգաւաճման, ձեր բեղուն աշխատանքով եւ չինարարութեամբ»:

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

Գաղութէ գաղութ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՊԻՏԻ ուսուցուի նաեւ Տիթրոյթի (Մ.Նահանգներ) Ուէյն համալսարանի սլաւական լեզուներու բաժնին մէջ: Դասախօսն է Վեր. Խուրըան Թովմասեան: Մ. Նահանգներու մէջ 3րդ անգամն է որ այս դիւրութիւնը կը տրուի հայ ուսանողներուն: (Միւս երկու համալսարաններն են Հարվըրտ եւ Քոլոմպիա):

ԻՆԴԻՈՆԷՋԻՈՑ հայ գաղութը Դեկտ. 20ին տօներ է Սուրբ Հայկազեան Ս. Գէորգ Եկեղեցիին հիմնադրութեան 25ամեակը: Ներկայ եղած են հայ խուռն բազմութեան հետ նաեւ օտարներ: Քարոզած է Արիս-տակէս ք.ծ. Միրզոյեան: Սարկաւագ Ե. Տէր Գրիգորեան անգլիերէն պարզած է Հայ. Եկեղեցւոյ ծագումը եւ ազգ. թէ քաղաքական ճակատի վրայ անոր կատարած դերը: Եկեղեց. արարողութենէն ետք, յնդունելութիւն տեղի ունեցած է:

ԻՐԱՆի ՓԵՐԻՍ գաւառի Հայերուն մասին տեղեկութիւններ տուած էինք քաղելով «Ալիք»էն: Կարգ մը տեղեկութիւններ եւս.– Փերիայի Նամակերտ, Բոլարան եւ Սանդիրարան գիւղերուն մէջ հաստատուած են չորսդասեան եւ վեցդասեան դպրոցներ: Բոլորը միասին ունին 8–10 պարսիկ ուսուցիչներ: Գաւառի միւս հայ դպրոցները ունէին 30 ուսուցիչներ 1000էն 3000 րիալ ռոճիկով: Գաւառի կրթական գործի տարեկան ելեւմուտքն է 80էն 100,000 րիալ, որու մէկ մասը կը գոյանայ նպաստներէ, միւսն ալ թոշակներէ: Աշակերտներու ընդհ. թիւն է 1500, պետական դպրոցներու աշակերտներու հետ միասին: Փերիա գաւառին մէջ 1910էն ի վեր կան գրադարաններ: Նամակերտի գրադարանը դպրոցին հետ պետականացած էր, կանդուն էր միայն Սանդիրարանի գրադարանը «Պօղոս Անդրէասեան» անունով: Պոյգան գիւղին մէջ «Աբովեան» գրադարանը հիմնուեցաւ 1945ին: Ունի հազար կոր գիրք: Ապա սկսան միւս գիւղերուն մէջ ալ հիմնել գրադարաններ: Ղարզունի մէջ «Խաչատուրեան» (1946), Բոլորան գիւղին մէջ «Ահարոնեան», Նամակերտի մէջ «Մեսրովբեան» (1947), Հատան գիւղի մէջ «Րաֆֆի» (1950), Սւարան գիւղի մէջ «Ղազարեան» եւ Միլակերտ գիւղի մէջ «Վարդանեան» (1952): Այս գրադարաններէն իւրաքանչիւրը ունի 100էն 400 գիրքեր:

«ՑԱՌԱՋ» ԻՒԹԵՐԹՕՆԸ (21)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Խուլ եւ անզօր հեկեկանքներ կը դղրդէին կուրծքը որ կ'ելեւէջէր անհանգստացնող ուժգնութեամբ մը, ու կարծես ամօթահար իր արցունքներէն՝ մկկիկ մէկիկ կը նայէր մեղի կողմնակի եւ խուսափուկ նայուածքներով. կ'ուզէր խօսիլ, բայց բառերը չէին վերջանար իր դողդողացող շրթունքներուն վրայ:

Յանկարծ, ինչպէս աղբիւր մը որ կը ցամքի, արցունքները դադրեցան. գլուխը հակեց կուրծքին վրայ եւ ձեռքերը վերաին սկսան գալարուիլ. քանի մը րոպէ եաքը միայն, իր դեռ խոնաւ աչքերը դարձնելով մեղի, ըսաւ ցաւատանջ ձայնով մը.

— Ես Խարբերդի գաւառէն եմ... հալածուած ու տանջուած, քանի մը անգամ փախչելով հուրէն եւ սուրէն եկայ Ատանա: Քանի մը անգամ կեանքիս մէջ ընտանիքիս ցիրուցան ըլլալը տեսայ... ոմանք սպաննուած, ոմանք փախստական... եօթը մանչ զաւակ ունէի, երեք աղջիկ ու թոռներ, չատ թոռներ... Ամէն անգամ՝ մուն՝ մեռելներուն սուգը չանցած կը հարւաքէի ցրուած անդամները ընտանիքիս, ու երբ տիւչմանը մեզ կը մոռնար՝ այդ միջոցին նորէն կը կազմէի տունս... Ատուած օրհնեց չանքերս, ու ամէն անգամ մուն յաջողեցայ, մէկի տեղ երկուք ունեցայ... Հիմակ այլեւս ծերացած ու անկարող՝ կը յուսայի աչքերս փակել զոհունակութիւնով, փառաբանելով ամենակարողին գօրութիւնը... բայց չեմ գիտեր ի՞նչ անէծք իջաւ մեր գլխուն... Տիւչմանը զարկաւ նորէն ու ամէն բան փճացաւ այս անգամ...

Պահ մը տաժանելի լռութիւն մը կը տիրէ...

— Ամէն բան փճացա՛ւ... երեսունը չորս հոգիէ բաղկացած ընտանիք էինք... երիտասարդները կռուեցան ու կռուի մէջ ինկան... բայց ի զուր... հարսերս տարին, թոռներս այրեցին ու ես չեմ գիտեր ինչո՞ եւ ի՞նչպէս մնացի... Օտարներ ձեռք դրին վրաս, վէրքերս կապեցին ու աղէկցուցին ինծի, բայց ցաւս խորունկ է, հո-գիիս մէջն է՛... անմարելի կրակ մը կայ սրտիս մէջ...

Ու իր աչքերը այլեւս բոլորովին չորացած ու տենդագին՝ կը նայէր մեզի, մեր դիմութիւնը հայցելով...

Իր ցաւը մերն ալ էր ու իր կրակը մեր սրտերուն մէջ ալ կ'այրէր. ամէնքս ալ նոտած իր չուրջը՝ կարծես նոր ընտանիք մը կը կազմէինք իրեն, վշտի ազգականութիւնով կապուած. կարծես ինքն ալ զգաց այդ բանը ու մխիթարութիւնը թուլցուց ու լուսաւորեց իր պատկառելի նահապետի դէմքը... աչքերը բարութիւնով եւ յոյսով լեցուեցան...

— Առաջին անգամն է ըսաւ՝ որ Հայերու օգնութեան կը հասնին զուլումէն եաքը:

— Մինչեւ հիմա այդ բանը անկարելի էր, ըսաւ մեր ընկերներէն մէկը... կը ջարդէին, կը սպաննէին, կը վիրաւորէին. եղբայրը եղբօրը, քոյրը քրոջը չէր կրնար հասնիլ. մեր որբերը կը ցրուէին օտար-ներու ձեռքը, մեր վիրաւորներուն վէրքերը օտարները կը կապէին, մեր հոգեվարքները լքուած կը մեռնէին աւերակներուն մէջ. այս անգամ գոնէ տխուր միխձեղի հասնելու...

ԶԱՊԻԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

(Շար.)

զրահապատ կառքերով:

Սպարապետ զօր. Պահարմատի հա – մար կ'ըսեն թէ Շահին կ'այցելէր, երբ ամբոխը յարձակեցաւ Տոքթ. Մոսատեղի բնակարանին վրայ: Իրեն յաջորդեց զօր. Ռիահի, իսկ Թեհրանի ոստիկանութեան վերատեսուչ նշանակուեցաւ զօր. Աֆշար – տուս: Շահին կուսակիցները իրենց ու – սերուն վրայ առին պաշտօնանկ վերատե– սուչը, զօր. Ամինին, «կեցցէ՛ Շահը, անկ– ցին դաւաճանները» աղաղակներով:

Նոյն օրը ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ օդին մէջ, ցրուելով խումբ մը կարմիրներ որոնք թշնամական ցոյցեր կատարեցին Շահին դէմ:

ՖԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎՃԱՐՈՎԻ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ դիւրացը – նելու համար, որոշուեցաւ կարգ մը բարե– փոխումներ կատարել: Ժողովրդական ամաականերու պայմանաժամը երկու ամի– սէն բարձրացած է երեքի: Այս չարքին պատկանող բանուորները եւ իրենց ընտա– նիքները պիտի կրնան երկու խումբերով ճամբորդել, մեկնած կամ վերադարձած առեն: Այս բարեփոխումը կը գործադըր– ուի մարտ 1էն սկսեալ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ի – բիկուան օրաթերթը, «Սը Սուար» դադ– րեցուց իր հրատարակութիւն մարտ 1ին, «ցտեսութիւն» ըսելով: Լոնտոնի «Տէյլի Մէյլ»ը, որ 1900էն ի վեր Եւրոպայի յա – տուկ տպագրութիւն մը ունէր Փարիզի մէջ, նոյնպէս դադրեցուց այս յաւելուա– ծը: Թերթը Լոնտոնէն պիտի ղրկուի օդա– նաւով:

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ.— Փարիզէն ընկեր– ներ Ղ. Գալաքճեան, Ամ. Յակոբեան եւ Մ. Կազանեան իրենց խորին ցաւակցու – թիւնը կը յայտնեն ՅԱԿՈԲ ՉԱԼԻՔՕՃԱՆԻ (Սէն Շամոն) մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Յ. Ա.ճէմեանին եւ զաւակներուն (Լասիոթա) եւ ընտանեկան պարագանե – րուն: Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 1000 ֆր. կը նուիրեն «Յառաջ»ի տարած – ման:

× Սէնթ էթիէնէն Տէր եւ Տիկին Ա– շէիկ Երեմեան եւ Տէր եւ Տիկին Պօղոս Երեմեան իրենց խորին ցաւակցութիւննե– րը կը յայտնեն իրենց կնքահօր եւ կնքա – մօր՝ Տէր եւ Տիկին Թագուոր Թորոսեանի իրենց եղբօրորդւոյն 27 տարեկան ՕՆՆԻԿի տխուր մահուան առթիւ որ տեղի ունեցած է Պուլկարիոյ մէջ:

× Ֆր. Կ. Ա.շէ Սէնթ Մարկրիթի մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր եւ ընկերուհի Կարապետ Տօնապետեանի, Տէր եւ Տիկին Յ. Ստե – փանեանի իրենց սիրեցեալ մօր եւ ազգա– կանին ԱՅՒՒ ՏԻԿԻՆ ԹՈՒՐՖԱՆՏԱ ՏՕ – ՆԱՊԵՏԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Ողբացեալ Մինաս Ալթունեանի մահուան առթիւ փո– խան ծաղկեպսակի Ֆր. Կապոյտ Ա.շէի Պանիէօ–Ֆաշանի մասնաճիւղին կը նու – րեն՝ Տէր եւ Տիկին Գալֆայեան 400 եւ Տէր եւ Տիկին Ա. Իսահակեան 500 ֆրանք:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մարսէյլի Աղբա – տախնամ– Ողբախնամ Մխիթեան վար – չութիւնը իր խորին չնորհակալութիւննե– րը կը յայտնէ Տիկ. Դաւիթեանի, Տիկ. Վէմեանի եւ Օր. Զէքմեանի որոնք ամ – բողջ երկու օր վարչութեան անդամներուն հետ ջանացին օգտակար հանդիսանալ Մխիթեանս վիճակախաղի տոմսերու ապառման համար:

Մխիթեանը չնորհակալութեամբ ստա– ցած է Ա.յբի Տիկին Յ. Կարապետեանէ՝ իր ամուսնոյն եւ եղբօրը յիշատակին հինգ հազար ֆրանք:

ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ

Հայ Ռազմիկներու եւ Կամաւորներու Միութեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ հայ ընտանիքները եւ բոլոր անոնք որ 1914–18 եւ 1939-45ի պատերազմներու ընթացքին պատուոյ դաշտին վրայ մեռեալներ ունե – ցած են, անոնց անունները հաղորդել Միութեան կեդրոնը, 31 ռիւ Սէն Լազար Բարիզ (9), որպէսզի արձանագրուին Պատուոյ Մատեանին մէջ:

Կը խնդրենք նոյնպէս բոլոր հայ ռազ– միկներէն որ մեզ ուղարկեն իրենց ռազմի– կի, վիրաւորի կամ զին. քաջագործու – թեան վաստակութղթերու վաւերացեալ պատճէնները (fopի foնփորմ), օգտուելու համար այն առաւելութիւններէն որոնց ի– րաւունք կուտան իրենց մատուցած ծառա– յութիւնները:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

Ա Յ Տ Ա Ա Զ Ն Ա Ւ Ո Ւ Ր Ի

Կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ կավ•, 45 ռիւ լա Պօէսի:

Ճայտադիրը նուիրուած է Հայաստանի ժո– ղովրդական նոր երգերու (առաջին ուկնդրութիւն Փարիզի մէջ):

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԻԼ ՏԷՐ ՆԻԶԱՄԵԱՆի:

Տոմսերը 100էն 600 Ֆրանք:

Դիմել՝

Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 83 ռիւ տ'Ապուքիր

ՍԱՆԴրալ 48—69

Հ. Բարսեղեանի 43 ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ· 25—46

Ամենաւելեալի 22 ռիւ տը Նավարէն Փարի (9)

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաս – տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

ԱԼՔԱՋ ԵՒ ՈՐԴԻ ՏԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ

Երգապնակներու (տիսք) մեծ հաստատութիւ– նը, Ա.Լ.Ք.Ա.Զ ասնական օրերու առթիւ հրապարակ հանած է «տիսք»ներու նոր չարք մը.—

Դերասան ԴՄԲԼԹԵԱՆԻՆ 6 լաւագոյն արտա – սանութիւնները:

Նոյնպէս ՈՒՏԻ ՀՐԱՆԴԻ հայերէն եւ ասլօ ա– բեւելեան ոճով երգուած հեղինակութիւնները, 15 տիսք:

Նախորդ հայկ. ժող. երգերու ճոխ մրերքդրը ներկայիս մեր երգացանկը բազմացած է 70ի: Այս բոլորը հեղրնակած պիտի գտնէք.—

1.— Ա.Լ.Ք.Ա.Զ՝ Մարսէյլ 23 rue St. Barbe (կեդ – րոնատեղի):

HATCHERIAN Լիոն, 65 rue Dunoir:

Այս երկու կեդրոնատեղիներուն մէջ «փիկըփ»– ներ հաստատուած են: Փափաքողները կրնան ներ– կայանալ՝ կատարելու համար իրենց ընտրու – թիւնը:

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա.հարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21,30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թռեվիզ, մէթրօ Քատէ: կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւ – թը՝ «Զուարթնոց եկեղեցին»:

Մուտքը ազատ է բոլոր երիտասարդ – ներուն: Հայերէնի դասերը ժամը ճիշդ 20ին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւ – րոպայի Ուսանող. Միութեան ժողովը այս Չորեքշ. ժամը 8,30ին, սովորական հաւա– քատեղին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻՆ չաբաթա – կան հաւաքոյթը այս Չորեքշ. երեկոյ, ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայար– կը: կը խօսի Պ. Ռուբէն ԹԱՒՒՈՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Ազգ. փոքրամասնութիւնները ցա– րական Ռուսիոյ մէջ»: Մուտքը ազատ է:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբ– բին, այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Հայ կա– թողիկէներու սրահը, ռիւ տը լա Պռոս: Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, Կ. Խաչի եւ մինչեւ Ֆրանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն:

22-րդ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐՔՈՒՇՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 8 Մարտ էէաթէ վերջ ժամը 2·30ին

Salle de la Chimie, 28bis Rue St· Dominique

Métro Solférino կամ Invalides

Կը մասնակցին Ֆրանսական սկաուտական միու– թիւնները եւ Փարիզի օտար սկաուտական խումբե– րը: Արիները պիտի ներկայացնեն սկաուտական ժիլաղդային կեանքէ կենդանի պատկերներ, եր – գեր եւ պարեր:

Մոգական լապտերով պիտի ներկայացուին տեսարաններ միութեան 1952ի գործունէութեան մասին:

Արեւոյշները կը ներկայացնեն հայկական պա– րերու եւ գեղջկական տեսարաններու նոր չարքը:

Մասնաւոր պատրաստութեամբ պիտի ներկա– յացուի նաեւ Մոլիէռի «Բրեւեակայական հիւանդը» Արիներու եւ Արեւոյշներու կողմէ:

Մուտք 200 եւ 300 Ֆր.: Պիւֆէ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շօփէն - Փլէյէլ, Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԴԱՍ

Ծանօթ դաշնակահար հայ տիկին մը պատրաստ է դաշնակի մասնաւոր դասեր տալու փոքրերու եւ մեծերու, ամէնէն արդիական դրութեամբ:

Դիմել խմբագրութեան:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TER[illegible]BACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE V[illegible]TEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. [illegible]RCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 փր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 փր· C.C.P· Paris 1678-63

Mercredi 4 Mars 1953 Չորեք· 4 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7007 Նոր շրջան թիւ 2418 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

200 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ (70Ը ՍՊԱՆԵՐ)

Երկուշաբթի օր ալ արիւնալի ցոյցեր տեղի ունեցան Թեհրանի մէջ: Գիշերը ոստիկանութիւնը արտասուաբեր կազ դուրս ծածեց եւ կրակ բացաւ, ցրուելու համար Թուտէի (կարմիր) կողմէ սարքուած թշնամական ցոյց մը՝ Շահին դէմ: Կարգ մը ձերբակալութիւններ կատարուեցան եւ բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ:

Վարչապետը՝ Տօքթ· Մոսատեղ չարժման մէջ դրաւ բազմաթիւ հրասայլեր եւ զին·ուժեր, ընդդիմադիրները զսպելու համար: Իր կուսակիցներէն հազարաւորներ ալ փողոց լքած էին: Եռօրեայ խռովութեանց ընթացքին սպաննուած են երկու եւ վիրաւորուած՝ 61 հոգի: Վարչապետին կուսակիցները քարկոծելով՝ խորտակեցին երեք ինքնաշարժներ (ամերիկեան պին· պատուիրակութեան կառքերը): Ա· մերիկացիները անվնաս ազատեցան: Ամբոխը քարեր փրցնելով սալայատակներէն՝ նետեց անոնք կառքերուն վրայ:

Մինչ Տօքթ· Մոսատեղ կը ջանար ամրապնդել իր դիրքը, կարգ մը գործադրանների բանուորները գործադուլ հրաւիրեցին, դպրոցները փակուեցան, իսկ համալսարանի ուսանողները փողոց թափուեցան, ցոյցեր սարքելու համար: Ուսանող մը դաշունահար սպաննուեցաւ խորհրդարանին առջեւ:

Նոյն օրը ձերբակալուեցան աւելի քան 200 հոգի, որոնց 70ը սպաներ են: Թերթերը կը գրեն թէ Տօքթ Մոսատեղ մտանաւոր առեան մը պիտի կազմէ, ամբաստանեալները դատելու համար:

Երկուշաբթի օրուան ցոյցերուն կը մասնակցէին տասը հազար հոգի, Մեճլիսի հրապարակին վրայ: Տօքթ· Մոսատեղի կուսակից երեսփոխանները, որոնք խորհրդարան ապաստանած էին առջի օրը, կրակոտ ճառեր խօսեցան երկաթեայ ցանկապատներուն եւ դուռներուն ետեւէն:

Դահլիճը բացառիկ նիստ մը դումարելով, անհրաժեշտ հրահանգները հաղորդեց ոստիկանութեան եւ զին· իշխանութեան, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար:

Կը թուի թէ բանակն ալ երկու մասի բաժնուած է: Վարչապետին կուսակից զօրախումբերը կը չրջին փողոցներուն մէջ: Շահին կուսակիցները խորտակեցին ընդդիմադիր խմբակցութեան մը գրասեն-կային պատուհանները եւ կարասիները: Ցոյցերու ընթացքին մոլեռանդ երիտասարդներ կ'աղաղակէին·— «Մոսատեղ կամ մահ»: Ձերբակալուեցաւ «Տատ» լրագրին տէրը որ առաջին անգամ ծանուցած էր խումբ մը սպաներու ձերբակալութիւնը:

Վարչապետը ձայնասփիւռ կոչ մը ուղղեց ազգին, որպէսզի վերսկսի աշխատանքը, դադրեցնելով վերջին երկու օրերու «ընդհանուր արձակուրդները»: Այս առթիւ չեչտեց·— «Եթէ հարկ ըլլայ, ձեզի պիտի դիմեմ, ձեր աջակցութիւնը խնդրելու համար»:

× *Վերջին տեղեկութեան համաձայն,*

ԹՈՒՐՔԻԱ ՄԻՇՏ ՄՏԱՀՈԳ

Ինչպէս դրած էինք, Թուրք զօրավար մը պահանջած էր պատռել Նեղուցներու պայմանագիրը (Մոնթրէօ), որպէսզի Սեւ Ծովը փակուի Ռուսերուն առջեւ:

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները, այս հարցին մասին·—

Ազգ· Ժողովը Փետր· 22ին քննարկեց ազգ· պաշտպանութեան ելմտացոյցը, յուզումնալից վիճաբանութենէ մը վերջ: Կարգ մը երեսփոխաններ առաջարկեցին անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել օզարշաւի մը դէմ:

Իսմայիլ Պէրքօք ընդգծելով որ 250 միլիոն տոլարի ամերիկ· ռազմանիւթի ո· ժանդակութեամբ 1 միլիառ 800 հազար ոսկիի հասած է ազգ· պաշտպանութեան ելմտացոյցը, ըսաւ·

— «Ոչ միայն Թուրքիոյ, այլ եւ աշխարհի համար անհրաժեշտ է որ Թրքական բանակը կազմ ու պատրաստ դանուի դիմագրաւելու համար պատմութեան մեծագոյն փորձութիւնը որ պիտի պայթի ան-պայման»: Ճառախօսը յետոյ յիշեցուց որ բաց կը դանուի Ատլանտեանի ճակատին աջ թեւը· «Միջին Արեւելքի մէջ պաշտպանողական կազմակերպութիւն մը հիմնելու եւ ղեկը Թրքական բանակին յանձնելու է»:

Ալի Իհսան Սապիս հաւանական նկատելով որ օր մը անակնկալ ռուսական արշաւանքով մը կրնայ սկսիլ յարձակողականը, յիշեցուց թէ Ռուսերուն առջեւ բաց կը մնան Սեւ Ծովու մեր ափերը եւ ըսաւ· «Այդպիսի կացութեան մը առջեւ ուշ մը-նացած պիտի կրնան ըլլալ Ատլանտ· օգնաւաբերը որոնք պիտի ճախրեն Արեւ·Միջերկրական կամ Կիպրոսէ: Ամենազօրեղ կասկածի մը պարագային ամերիկեան նաւարաժինը Վոսփորէն անցնելով իսկոյն Սեւ Ծով պէտք բացուի: Մոնթրէօյի քուրը չնչելու է այն պահուն երբ ամերիկեան օդաւորմիղները Սեւ Ծով կը բացուին: Արդէն Ռուսերուն ձեռքը խաղալիք են Սեւ Ծովու ափերու պետութիւնները ո· րոնք պիտի առարկեն նման բանի մը»:

Ալի Իհսան Սապիս յետոյ անհրաժեշտ նկատեց որ ռուսական օդանաւերը դիմադրութեան բախին երկրին երկինքը չհասած: Ուստի թելադրեց փութացնել օդակայաններու չինութիւնը եւ հեղուկ վառելանիւթի մթերանոցներ հիմնել ծովափնեայ վրայ:

Ուրիշ երեսփոխան մը բանական չզը-տաւ ամերիկեան օժանդակութիւնը: Ցահրի Պէլէն յիշեցուց թէ ներկայ բանակը ամերիկեան չափանիշերով տարեկան 10 միլիառ թրք· ոսկի ծախքի կը կարօտի:

Ազգ· պաշտպանութեան գործավար Սէյֆի Գուրթպէք հաւաստեց թէ «մեր բանակը պատրաստ է դիմագրաւելու ոեւէ յարձակում եթէ նոյնիսկ անակնկալ կերպով գործուի»:

կարմիրները կը պահանջեն միացեալ ճակատ կազմել աշխարհակալութեան դէմ եւ ջնջել միապետութիւնը: Այս տարբերն էին որ կը տիրապետէին Բ· օրուան ցոյցերուն մէջ, տեղի տալով արիւնալի ընդհարումներու:

Ջրչիլ եւ Սթալին

Կ'ՈՒԶԷ ՏԵՍԱԿՑԻԼ «ԱՅՔ»Ի ԱՌԱՋԱՐԿԱԾ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Անգլիոյ երեսփ· Ժողովին Բ· օրուան նիստին մէջ, ի պատասխան հարցումի մը, Ջըրչիլ յայտարարեց թէ «միշտ պատրաստ է բանակցելու Սթալինի հետ, նախագահ Այզընհաուըրի առաջարկած պայմաններով»:

Ինչպէս կը յիշուի, «Այք» անցեալ չաբթու պատասխանելով լրագրողի մը հարցումին, ըսած էր թէ հակառակ չէ անձնապէս տեսակցելու Սթալինի հետ, պայմանաւ որ այդ հանդիպումը դրական արդիւնքի մը յանգէր»: Ջըրչիլ այս առթիւ դիտել տուաւ թէ Մ· Նահանգներու արտ· նախարարը առայժմ բարեպատեհ չի նկատեր Զորսերու նոր տեսակցութիւն մը: Միեւնոյն ատեն բացատրեց թէ անճնապէս ուրախ պիտի ըլլար «որեւէ փորձ որ կրնայ մեղմացնել մեծ պետութեանց յարաբերութիւնները»:

Պ· Իրն ալ որ այժմ Ուոշինկթընի դանուի, պիտի չօշափէ ամերիկացի վարիչներուն տրամադրութիւնները՝ տեսակցութեան մը մասին:

ՎԻՇԻՆՍԿԻ ԿՐԱԿ ԿԸ ՏԵՂԱՅ

Բ· օր փոթորիկ մը պայթեցաւ Ազգ· ժողովին մէջ: Ի· Մխութեան գլխաւոր պատուիրակը, Վիշինսկի, պատասխանելով ամերիկեան պատուիրակին՝ Լաճի— ծանրապէս մեղադրեց Ամերիկայի նոր վարչութիւնը:

Ամերիկեան պատուիրակը անցեալ չաբթու բուռն էր թէ Ի· Մխութիւնը սկսաւ Քորէայի պատերազմը եւ միշտ կը քաջալերէ զայն: Յետոյ բացատրեց թէ Ամերիկայի մէջ բոլորն ալ խաղաղութիւն կ'ուզեն: Վիշինսկի պնդեց թէ «անգամ մը եւս հաստատուեցաւ որ Մ· Մ· Նահանգներու հանրապետական կուսակցութիւնը ոչ թէ խաղաղութիւն կ'ուզէ, այլ ճիշդ հակառակը»: Իր յայտարարութեան համաձայն, Ամերիկայի նոր վարչութիւնը չարք մը միջոցներ ձեռք առած է, տարածելու համար պատերազմը Ծայր· Արեւելքի մէջ: Յետոյ կեղծիք անուանելով Լաճի ճառը, նորէն պահանջեց որ Ազգ· ժողովը անմիջապէս ընդունի Ի· Մխութեան բանաձեւը, դադրեցնելով պատերազմը եւ 11 ազգերէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը կազմելով: Իր կարծիքով, Այզընհաուըր եւ իր վարչութիւնը միայն մէկ ծրագիր ունին Քորէայի մասին,— «Սառուկացնել դինուորական ճնշումը» համաձայնաւար Չինաստանի եւ Հիւս· Քորէայի վրայ: Անոնց ուզածն է «նոր ճակատ մը բանալ», պաշարելով Չինաստանի ծովեզերքը եւ օդատարծելով Չանկ Քայ Շէքի զօրքը:

Վիշինսկի այս առթիւն ալ օգտուեցաւ ճաղկելու համար Ատլանտեանի դաշինքը, որ սահմանուած է «նոր նախայարձակումներ կատարելու»: Այս վիճաբանութեանց ընթացքին հարցումներ ուղղուեցան Հրեաներու, Քրիստոնեաներու եւ Իսլամներու դէմ կատարուած հալածանքներու

(Այլ մասերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Կրօնապետ Քաշանի կը չարունակէ պայքար վարել վարչապետին դէմ· բայց այս վերջինը կացութեան տէրն է առայժմ: Շատ մը նահանգներու մէջ զին· կառավարիչները վճռական դեր կը կատարեն ի նպաստ կեդրոնի կառավարութեան:

× «Լը Մոնտ»ի արեւելագէտ աշխատակիցը, Էտ· Սապլիէ, կը գրէ թէ Շահին կուսակիցներէն 14 հոգի, որոնց մէկը՝ իր եղբայրը՝ իշխան Ալի Ռզա, կ'ուզեն հռանալ երկրէն: Նոյն աղբիւրին համաձայն Մոսկուա կը փորձէ օգտուիլ այս խռովութիւններէն, իւղ թափելով կրակին վրայ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ

Տարակոյս չկայ, որ կարեւոր նիւթական միջոցներով հարուստ կազմակերպութիւն մըն է բարեգործականը:

Ստեղծուած էր ան, չուրջ կէս դար առաջ, (1906ին), Եգիպտոսի մէջ, ազգային դեր մը կատարելու համար մեր բազմակարօտ ժողովուրդին կեանքին մէջ, իր դժուարին օրերուն: Բարի ու ազնիւ դեր մը, անխտրական ոգիով:

Իր հիմնադիրները, որոնց մէջ մեծ նուն հայեր ալ կային, ուզեցին համազգային, ընդհանրական կազմակերպութիւն մը ստեղծել զայն, բարիք սփռելու համար բոլորին: Ատոր համար ալ կոչեցին զայն՝ Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն:

Քանի մը տասնեակ տարիներու դործունէութենէ ետք, կրնա՞նք ըսել, որ ան ճշմարտօրէն ծառայած է իր սկզբնական նպատակներուն: Դարձած է «ընդհանուր» Միութիւն մը: Մէկը կրնա՞յ վկայել, որ ան ազգային, համազգային ու հարազատ կազմակերպութիւն մը եղած է իր դործունէութեամբ ու ոգիով:

Իր համակիրները, իր անդամներէն շատերն իսկ չեն կրնար այս վկայութիւնը տալ, իրենց ձեռքը դնելով իրենց խղճին վրայ:

Իրականին մէջ, Բարեգործականը վճճի ու պառակտումի դեր մը կատարած է, կոթնած՝ իր նիւթական լայն միջոցնե րուն, իր կանոնագրական դիտաւորեալ ու արդելիչ յօդուածներուն եւ, մանաւանդ իր կազմակերպական մեքենային փարած շահադէտներուն:

Անշուշտ, կան մարդիկ իր դեկավարութեան մէջ, որոնք կը հաւատան դեռ կազմակերպութեան նպատակներուն: Կան բարեմիտ անձեր, որոնք գիտակցաբար թէ անգիտակցաբար, աչք կը դոցեն նիւթական, վարչական ու բարոյական չարաշահութիւններու վրայ, այնպէս մտածելով՝ թէ բարիքը աւելի շատ է, քան չարիքը:

Կը սխալին սակայն անոնք, որովհետեւ հանրային կազմակերպութեան մը նպատակը ուրիշ բան է, իսկ դործադրութիւնը՝ բոլորովին ուրիշ: Չի բաւեր բարի, ազգային նպատակներ ունենալ: Չի բաւեր կանոնագրական դեղեցիկ նախատեսութիւններ որդեդրել, եթէ դործը, եթէ անոնց իրականացման միջոցները համապատասխան չեն հետապնդուած նպատակներուն: Եթէ նպատակին ու իրականութեան միջեւ կը պակսի ներդաշնակութիւնը:

Բարեգործականի դժբախտութիւնը, սկիզբէն ի վեր եղած է այն, որ հակասած է իր անունին ու նպատակներուն, իր դործունէութեամբը: Իր դործերը հերքած են, յաճախ, իր բարեգործութիւնը. իր կազմակալութիւնը, խորհրդանիշը ուրացած են «ընդհանուր միութիւն» կոչումը: Բարեգործականը, իրականին մէջ, դարձած է ազգին մէջ՝ անջատ խմբակցութիւն մը. կարգ մը անձերու եւ շրջանակներու արտայայտութիւնը: Պահպանողական տարրերու միջավայրը, ուր տեղաւորուած են ո՛չ միայն ճշմարտօրէն, պահպանողական տարրերը, այլ եւ յեղափոխականները, հակակուսակցական մտայնութեան տէր անձերը: Այս իրողութեան հետ ալ պիտի հաշտուինք, եթէ սակայն Բարեգործականը դառնար միայն պահպանողական նուիրեան կազմակերպութիւնը. պահպանողական մտածողութեան միջնաբերդը:

Այդպէս չէ սակայն, տխուր իրողութիւնը:

Իրողութիւնը այն է, որ իր շրջանակին ներս մակադած են նաեւ կուսակցականներ որոշ հաշիւներ ու նկատումներ ունեցող տարրերը: Կրնանք ըսել՝ ամբողջ կուսակցութիւն մը, որ Ռամկավար Կուսակցութիւն կը կոչուի, ուխտեալ թշնամի Դաշնակցութեան, որուն դէմ պայքարելու համար ծնունդ առած է, իր դեկավարութեան կողմէ իսկ խոստովանուած: Եթէ այդ «կուսակցութիւն» կոչուած կազմակերպութիւնը Բարեգործականի շրջանակէն ներս, ծառայէր Բարեգործականի ընդհանուր նպատակներուն, նորէն պիտի չունենայինք ըսելիք: Դժբախտաբար, այդպէս ալ չէ: Ռամկավար կուսակցութիւնը, Բարեգործականէն ներս կամ անոր շուրջը, չահադործած է Բարեգործականի նիւթական ու բարոյական միջոցները, իր սեփական հաշիւները մաքրելու համար:

Տեղ տեղ, ինչպէս Եգիպտոս ու Յունաստան, շատ ուշ արթնցան վարիչները եւ շատ դժուարաւ կրցան իրենց օձիքը ազատել Ռամկավար դեկավարութեան ձեռքէն:

Ընդհանուր կերպով, սակայն, կացութիւնը կը մնայ նոյնը: Այն տարրերութեամբ միայն, որ Բարեգործականը, շատ մը տեղերու մէջ (Լիբանան, Սուրիա, Պալեստին, ինչպէս հոս, Ամերիկա), կրաւորական վիճակէն դուրս եկած, դարձած է պայքարող կազմակերպութիւն մը, ձեռք ձեռքի Ռամկավար կամ «Յառաջդիմական» սակայն, տարկացուած Հայաստանը ապատամբեցաւ եւ ազատեց երկիրը սովատական իշխանութենէ, անոր դաղտնի ոստիկանութենէն եւ կարմիր բանակէն: Միացեալ Նահանգներու Հայերը միշտ համոզուած են թէ արդար, ազատ ու խաղաղ աշխարհ մը հնարաւոր է միայն այն պարադային, երբ բովանդակ մարդկութիւնը կը նուիրուի Ազատութեան Դատին: Այդ ազատութիւնը Հայաստանի մէջ ծնաւ 1918 Մայիս 28ին, Հայաստանի Հանրապետութեամբ, որ ճանչցուեցաւ Մ. Նահանգներուն կողմէ»:

Միչիկանի մէջ նահանգապետ Ուիլեըմս, Մէյնի մէջ նահանգապետ Քրոս եւ Իլինոյի մէջ նահանգապետ Սթրաթըն փետր. 18ը Հայաստանի Ապատամբութեան 8ի չատակի եւ աշխարհի ստրկացած ժողովուրդներու կարեկցութեան Օր ուած հռչակեցին:

Մասաչուսըթի նահանգապետ Հեր – Թըրը եւ Նիւ Ճերզիի նահանգապետ Տրիսքըլը եւ Քալիֆորնիոյ նահանգապետի տեղակալ Նայթ չնորհաւորութեան յայտարարութիւններ ուղղեցին իրենց նահանգներու հայ համայնքներուն:

Շատ մը ծերակուտականներ նամակներ ուղղելով Հայկ. Դատի Յանձնախումբին, ջերմ համակրանքով ու գնահատանքով կը խօսին հայ ժողովուրդի յանուն ազատութեան ու անկախութեան մղածպայքարի մասին եւ պատրաստակամութիւն կը յայտնեն ծառայելու նոյն դատին:

Ծերակուտական Փոլ Տակլըս, հայ ժողովուրդի հերոսական ապստամբութեան հանդէպ իրհիացմունքն ու խոր յարգանքը յայտնելէ ետք, կ'եդրակացնէ.—

— « Այս առիթով մեր վերանորոդուած վճռականութեամբ պէտք է աշխատինք միասրել ազատ աշխարհի ուժն ու ճիդերը համայնավար ծաւալապաշտութեան դէմ: Մենք բոլորս ջերմեռանդ հաւատքով կը սպասենք ու կը ձգտինք այն օրուան, երբ ոչ միայն հայութիւնը այլ համայնավար տիրակալութեան տակ գտնուող բոլոր ժողովուրդները, անդամ մը եւս կ'ըլլան ազատ ու անկախ»:

Իսկ Ծերակուտական Թոմաս Հենին կըզ կը գրէ.—

— « Կ'ապրինք այնպիսի ժամանակաշրջան մը, երբ բախումը մեծ պետութիւններու միջեւ կրնայ չուքի տակ ձգել ճակատդիրը ուրիչ աւելի փոքր ժողովուրդներու: Աշխարհը ցնցող եւ իրար յաջորդող դէպքերը ժամանակ չեն տար տեսնելու եւ ջնջելու համար կացութիւնը անոնց, որոնց մասին թերթերու մէջ եօթ սիւնակ նոց խորագիրները չեն դրուիր: Ես խորապէս համոզուած եմ— որ իրերու այս վիճակը աւելի քան ցաւալի է, որովհետեւ մարդկային պատմութեան առուները չափազանց կարեւոր են մեծ դետի հոսանքը ճշդելուն մէջ: Այդ առուներէն մէկը հայ ժողովուրդի հին պայքարն է, յանդուգն ու անվհատ պայքար մը— զոր Հայերը մղած են իրենց ազգային ինքնութիւնը պահպանելու համար: Պատմութիւնը կ'ուզէր, որ հայութեան հզօր դրացիները

կան», այսինքն՝ յետադիմական, այսինքն՝ համայնավար բախտախնդիրներուն ու անոնց կազմակերպութիւններուն հետ:

Ունեցանք տխուր փորձառութիւնը հոս իսկ, երբ Բարեգործականը միացեալ ճակատ կազմեց Ռամկավար – Հնչակ-Համայնավար, Ազգ. Խորհուրդ կոչուած խմբակներուն հետ, պայքար մղելու համար Դաշնակցութեան ու անոր զաղափարակից կազմակերպութեանց դէմ, գործնապէս: Պայքարեցաւ՝ իր խօսքովն ու դործովը, իր կոչերովն ու մասնաճիւղերու դործունէութեամբը, իր դործակցութեամբ կասկածելի բոլոր տարրերուն հետ եւ իր նիւթական քաջալերութեամբը՝ բոլոր հակազդային աոելութիւններուն:

Այս տխուր դործակցութիւնը կը շարունակուի այսօր ալ, Ամերիկայէն մինչեւ Սիփիւռքի հեռաւոր շրջանները, իր բարեգործութիւններուն հետ: Եւ ճիշդ այդ պատճառով ալ դարձած է ան, աւելի քան երբեք վտանգաւոր:

Բարեգործականը, կը ցաւինք ըսել, բարեգործութեան կազմակերպութիւն մը չէ միայն այսօր, այլ եւ պայքարի ու որոշ տարրերու ձեռքը պայքարի միջոց դարձած կազմակերպութիւն մը:

Խմբագրական «Հայրենիք»ի)

Ողջոյնի խօսքեր

Փետրուար 18ի առթիւ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 26 Փետր.— Փետրուար 18ի ապստամբութեան առիթով բազմաթիւ նահանգապետներ, ծերակուտական ներ, Երեսփ. ժողովի անդամներ եւ ուրիշ ամերիկեան ականաւոր դէմքեր իրենց չնորհաւորութեան ու քաջալերանքի խօսքն ուղղեցին հայ ժողովուրդին, յայտարարութիւններ յղելով Հայկ. Դատի Յանձնախումբին:

Փետր. 18ի օրը, «Ամերիկեան Զայն»ը ոչ միայն հայկական այլ դրեթէ բոլոր բաժիններու մէջ մասնաւոր դեկուցումներ հաղորդեց հայ ժողովուրդի հերոսական ապստամբութեան մասին, քաղուածքներ տալով ականաւոր Ամերիկացիներու յայտարարութիւններէն:

Դարձեալ Փետր. 18ի օրը, Երեսփ. ժողովին մէջ Էյպրըհըմ Մալթըրը, իսկ Ծերակոյտի մէջ Հոմըր Ֆըրկըսընը եւ Փետր. 20ին Ծերակուտական Խվըրըթ Տերքսընը խօսեցան հայ ժողովուրդի յանդուգն ու պատմական ձեռնարկին եւ անոր յանուն ազգային անկախութեան մղած անխոնջ պայքարին մասին: Անոնց այս ճառերը արձանագրուած են Երեսփ. ժողովի եւ Ծերակոյտի տեղեկագրութեանց տոմարին մէջ:

Ահա քանի մը ամփոփումներ.—

Նիւ Եորքի նահանգապետ Թոմաս Տուին յայտարարած է.—

« Սովետական յարձակումի առաջին զոհերէն մէկը եղաւ Հայաստանի Անկախ Հանրապետութիւնը: Խորհրդային իշխանութիւնն հաստատուելէ երկու ու կէս ամիս ետք սակայն, տարկացուած Հայաստանը ապստամբեցաւ եւ ազատեց երկիրը սովատական իշխանութենէ, անոր դաղտնի ոստիկանութենէն եւ կարմիր բանակէն: Միացեալ Նահանգներու Հայերը միշտ համոզուած են թէ արդար, ազատ ու խաղաղ աշխարհ մը հնարաւոր է միայն այն պարադային, երբ բովանդակ մարդկութիւնը կը նուիրուի Ազատութեան Դատին: Այդ ազատութիւնը Հայաստանի մէջ ծնաւ 1918 Մայիս 28ին, Հայաստանի Հանրապետութեամբ, որ ճանչցուեցաւ Մ. Նահանգներուն կողմէ»:

Միչիկանի մէջ նահանգապետ Ուիլեըմս, Մէյնի մէջ նահանգապետ Քրոս եւ Իլինոյի մէջ նահանգապետ Սթրաթըն փետր. 18ը Հայաստանի Ապստամբութեան 8ի չատակի եւ աշխարհի ստրկացած ժողովուրդներու կարեկցութեան Օր ուած հռչակեցին:

Մասաչուսըթի նահանգապետ Հեր – Թըրը եւ Նիւ Ճերզիի նահանգապետ Տրիսքըլը եւ Քալիֆորնիոյ նահանգապետի տեղակալ Նայթ չնորհաւորութեան յայտարարութիւններ ուղղեցին իրենց նահանգներու հայ համայնքներուն:

Շատ մը ծերակուտականներ նամակներ ուղղելով Հայկ. Դատի Յանձնախումբին, ջերմ համակրանքով ու գնահատանքով կը խօսին հայ ժողովուրդի յանուն ազատութեան ու անկախութեան մղածպայքարի մասին եւ պատրաստակամութիւն կը յայտնեն ծառայելու նոյն դատին:

Ծերակուտական Փոլ Տակլըս, հայ ժողովուրդի հերոսական ապստամբութեան հանդէպ իրհիացմունքն ու խոր յարգանքը յայտնելէ ետք, կ'եդրակացնէ.—

— « Այս առիթով մեր վերանորոդուած վճռականութեամբ պէտք է աշխատինք միասրել ազատ աշխարհի ուժն ու ճիդերը համայնավար ծաւալապաշտութեան դէմ: Մենք բոլորս ջերմեռանդ հաւատքով կը սպասենք ու կը ձգտինք այն օրուան, երբ ոչ միայն հայութիւնը այլ համայնավար տիրակալութեան տակ գտնուող բոլոր ժողովուրդները, անդամ մը եւս կ'ըլլան ազատ ու անկախ»:

Իսկ Ծերակուտական Թոմաս Հենին կըզ կը գրէ.—

— « Կ'ապրինք այնպիսի ժամանակաշրջան մը, երբ բախումը մեծ պետութիւններու միջեւ կրնայ չուքի տակ ձգել ճակատդիրը ուրիչ աւելի փոքր ժողովուրդներու: Աշխարհը ցնցող եւ իրար յաջորդող դէպքերը ժամանակ չեն տար տեսնելու եւ ջնջելու համար կացութիւնը անոնց, որոնց մասին թերթերու մէջ եօթ սիւնակ նոց խորագիրները չեն դրուիր: Ես խորապէս համոզուած եմ— որ իրերու այս վիճակը աւելի քան ցաւալի է, որովհետեւ մարդկային պատմութեան առուները չափազանց կարեւոր են մեծ դետի հոսանքը ճշդելուն մէջ: Այդ առուներէն մէկը հայ ժողովուրդի հին պայքարն է, յանդուգն ու անվհատ պայքար մը— զոր Հայերը մղած են իրենց ազգային ինքնութիւնը պահպանելու համար: Պատմութիւնը կ'ուզէր, որ հայութեան հզօր դրացիները

ոչնչացնեն այդ ժողովուրդը, իսկ հայ ժողովուրդը կը մերժէր ոչնչանալ— կը մերժէր որ թաղենք զինքը: Եւ ահա, Առաջին Համաշխարհային Պատերազմէն ետք, հայ ժողովուրդը բեմ կը բարձրանայ, իբրեւ անկախ ազգ մը: Եւ հակառակ նոյնիսկ փետր. 18ին իրենց կատարած խիղախ հեռոսութեան, հայ ժողովուրդի զաւակնե – րը չեն կրնար կասեցնել ծաւալապաշտու – թեան յորձանքը եւ նոր հաստատուած ազ – գային անկախութիւնը կարճ գոյութենէ մը ետք կ'անհետանայ: Սակայն ոգին չանհետանար ու այսօր անխախտ է հայու – թեան ձգտումը դէպի ազատութիւն:

« Այս ձգտումը, որ կայ այսօր սովե – տական լուծին տակ գտնուող հայ ժողո – վուրդին մէջ, որ կ'ապրի Մ. Նահանգնե – րու եւ այլ ազատ երկիրներու բնակիչ դարձած հազարաւոր Հայերու սրտերուն մէջ, մեծ դեր է կատարած վառ պահելու յոյսն ու երազը: Որ այդ յոյսն ու երազը վերապրած են, որ չէ մեռած հայութեան մէջ ազատութեան մեծ իդէալը, ահա այդ է երաշխիքը ,թէ հայ ժողովուրդը օր մը կրկին պիտի տիրանայ իր ազգային ան – կախութեան, այն ազգային անկախու – թեան, որուն ձգտած է դարեր անընդ · հատ»:

Նոյնիմաստ յայտարարութիւններ կատարեցին Երեսփ. Ժողովի զանազան անդամներ:

Տ/Թերոյթի, Լոս Անճելըսի, Ֆլիվլըն – տի, Ֆրեզնոյի եւ ուրիշ բազմաթիւ այլ քաղաքներու մէջ քաղաքապետները եւս Փետր. 18ը յարգանքի ու յիշատակի օր հռչակեցին:

Ընդհանուր առումով ամերիկեան մա – մուլը արձանագրած է կատարուած հան – դիսութիւնները եւ յայտարարութիւն – ները:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀՅԴ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Տեսակ մը սովորութիւն եղած է մեր գաղութին մէջ պարով վերջացնել որեւէ հանդէս, այն պատճառաբանութեամբ թէ ժողովուրդը միայն պարէն կ'ախորժի, թէ մարդիկ ձանձրացած են տոհմիկ երգերէն ու պարերէն, եւն.: Իմ կարծիքով, եթէ յաւ կազմակերպենք մեր հանդէսները, ե – թէ ներկայացնենք խնամուած, ճոխ եւ ճաշակաւոր յայտադիր, կրնանք վստահ ըլլալ թէ ամէն հայ երիտասարդ եւ տա – րեց հրճուանքով պիտի հետեւի: Ինչո՞ւ կը յամառինք օտարին պարզեւած թեթեւ ժամանցները հրամցնելով մեր ժողովուր – դին: Համեստ արուարձանի մը, Պանիէոյի Նոր Սերունդին Փետր. 22ի երեկոյթը կրնայ օրինակ հանդիսանալ:

Ով որ ներկայ էր այդ երեկոյթին, չէր կրնար չխանդավառուիլ ի տես ողոց ժրաջան աշխատանքին եւ պատրաստած հանդէսին: Բոլորն ալ չատ երիտասարդ — 22էն վեր մարդ չկար — մեծ մասամբ ուսանող, ուրեմն արդէն իսկ իրենց անձ – նական պարտականութիւններով ծանրա – բեռնուած, արժանի են ջերմ դնահատան – քի: Անոնք ապաւինած միայն իրենց ու – ժերուն, յաջողեցան ամէն տեսակէտով:

Ջեռնարկին նպատակն էր գաղութին ներկայացնել Նոր Սերունդի գործունէու – թիւնը: Ընկ. Հրայր Թորոսեան իր բացման ճառին մէջ յիշեցուց բոլոր ծնողքներուն որ տեսնեն թէ ինչ ուղղութեամբ կը գործէ Նոր Սերունդը: « Մի մոռնաք որ ամենէն կարեւոր գործն է հայ երիտասարդը հայ պահել, հայրենասիրական ոգի ներշնչել, զոհաբերութեան վարժեցնել, որպէսզի երբ վերնան հայրենադարձի խոչընդոտ – ները, երիտասարդները հայրենիքի մէջ ըլլան հարազատ եւ պարկեշտ քաղաքացի – քահանայ չենք հիւրասիրած»: «Դժբախտ Թիւրիմացութեան» բուն պատճառը պէտք էր փնտռել Մեսրոպ ԶԿ.ի տուած նիւթա – կան եւ բարոյական զեկուցումին մէջ:

Հարցում մը, այս առթիւ.— Գաղու – թէ գաղութ ազգ յարաբերութիւնները միայն այցելու քահանաներ ղրկելուն մէջ կը կայանայ· ուրիշ միջոց, ճար ու ճա – րակ չունի՞նք...

Եթէ չունինք, վա՛յ է եկեր մեր գըլ – խուն:

ԱՆՇԻՆ ԿԱՐՕՏՈՒՆԻ

ներ»:

Հանդէսը սկսաւ «Մշակ բանուորով», ու հետզհետէ դաշնակի վրայ նուագեցին Սեդա եւ Պերճ Ցակոբեան, երգուեցան հա – յաստանեան ժողովրդական երգեր, ընկե – րակցութեամբ կիթառի: Արտասանեցին ընկերուհի Ս. Ցակոբեան «Լուսաւորչի կանթեղը» եւ Մ. Գոչարեան «Սասունցի Դաւիթ»ը:

Աբուհեսի ճաշակի ապացոյց մը, «Մեծապատիւ Մուրացկանները»էն մէկ պատկերը, բեմադրուած ընկ. Ս. Թորոս – եանի կողմէ: Դերակատարները լաւ կա – տարեցին իրենց դերերը: Հանդէսի վեր – ջին մասը ամբողջութեամբ յատկացուած էր հայկ. եւ կովկասեան պարերու, 12 խմբապար եւ մենապար որոնք այնքան յաջող էին որ կրկնուեցան:

Պարերու ստեղծած խանդավառու – թեան վրայ վերջացաւ հանդէսը, կազ – մակերպիչները յոգնած բայց ոգեւորուած իրենց յաջողութենէն, կոչ ուղղեցին ներ – կաներուն որպէսզի իրենց զաւակները ղրկեն Նոր Սերունդի: Հանդիսականնե – րը կրնան վկայել թէ Նոր Սերունդը միայն հասարակ ժամանցներու չի վաստներ իր ժամանակը:

Եթէ երէցները դիտնան քաջալերել ե – րիտասարդները, յաճախ կ'ունենանք այս – պիսի հանդէսներ ու չենք վախնար մեր լեզուի եւ մշակոյթի կորուստէն:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ԽՄԲ.— Տեղի անձկութեան պատճա – ռով ակամայ զանց առած ենք անուններ, մանաւանդ որ սովորական տառերը չեն վերահաստատուած տակաւին:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ, Սե – լանիկի դին. առեանին կողմէ, պուլկար մը, իբրեւ լրտես եւ երեք մեղսակիցներ, որոնց մէկը կին: Ուրիշ եօթը ամբաս – տանեալներ ալ բանտարկութեան պատիժ

« ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ »

Ալժէ.— Կը ցաւիմ որ Հարաւ. Ֆրան – սայի Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը կ'անդրա – դառնայ միայն իր 13 Յուն. 1949 թուակիր նամակին, առանց յիշելու վերոյիշեալ թուականէն վերջ փոխանակուած նամակ – ներուն եւ հաւաքական բողոքագրին:

Ես ալ անձնապէս ծանօթ եմ Հարաւ. Ֆրանսայի Ազգ. Կեդր. Վարչութեան նիւ – թական պայմաններուն: Մենք երբեք մեր դրպանը դոց, ձեռքերը պարապ «այցելու

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Գերագոյն յոյսը կրկին ճաճանչեց ծե – րունին աչքերուն մէջ...

— Ձեր ճակատագիրը մերն ալ է, ա – ւելցուց մեր ընկերը, ձեր կրած հարուա – ծով մենք ալ զարնուած ենք... մենք օ – տարներուն ըրածը չենք կրնար ընել, մի – ջոց եւ դրամ չունինք, բայց մեր աչքե – րուն մէջ նոյն արցունքը կայ ,մեր երակ – ներուն մէջ նոյն թափուած արիւնին ցա – ւը... մենք մէկ ընտանիքի զաւակներ ենք:

— Մէկ ընտանի՞ք, կրկնեց ծերունին անսահմանելի ձայնով մը... յետոյ բազ – կատարած իր սեւ եւ գալարուն ձեռքերը դնելով մեր գլուխներուն վրայ՝ հաստատ եւ կորովի ձայնով մը ըսաւ.

— Օրհնեա՛լ ըլլաք դուք եւ ձեր ընկեր – ները, ու ձեր սերունդները, դարերու մէ – ջէն... հիմա կը հասկնամ չատ բա՛ն, չատ բա՛ն... աչքերս մահուան քունով գոցուե – լէ առաջ բացուեցան ճշմարտութեան հա – մար... օրհնեալ ըլլաք դուք եւ բոլոր ա – նոնք՝ որ ցրուած աշխարհիս չուրջը, աս – տանդական ու վտարանդի, սրտով կամ մարմնով խոցուած՝ մխիթարութեան ու հանդիստի կը կարօտին... օրհնեալ ըլ – լան... Նոյ նահապետի օրհնութիւնը ան – պակաս ըլլայ իրենց սեղաններուն վրա – յէն... ձեռքերնին երջանիկ ու հոգինին անդորը ապրին ալ ասկէ ետքը... ցաւով ու արցունքով կապուած իրարու, այլեւս ուրախութիւնով ու երջանկութիւնով կապ – ուած պզաք ինքզինքնիդ, ու ընտանիքին, մեծ ընտանիքին պակասած անդամներուն տեղերը տասն անգամ էւելովը լեցուած տեսնաք... Օրհնեա՛լ ըլլաք... ու այլեւս ուրիշ մանկան դիտաւորութիւնները անկա – րող դառնան ձեր զօրութեան դէմ:

Մէկիկ մէկիկ՝ ինչպէս նոր ուխտի քրմապետ ձեռքը կրկին դրաւ մեր գլուխ – ներուն վրայ եւ աղօթքներ մրմնջեց: Ու երբ հրաժեշտ առինք իրմէն, ուզեց կրկին պառկիլ ու աչքերը գոցեց հանդարտու – թեամբ: Մահատիպ ժժգունութիւն մը հետզհետէ կը ճերմկցնէր իր ճակատը: Դժկամակութեամբ հեռացանք հիանալի ծերունիին քովէն. կարծես մեր հոգինները օծուած էին խունկով ու մեղրով եւ օրհնու – թիւնը իր տառապանքով մաքրացած հո – գիին՝ կը ծածանէր մեր գլուխներուն վը – րայ ու այլեւս պիտի հետեւէր մեզի մեր չուքերուն պէս: Անգամ մըն ալ նայեցանք իրեն. դէմքը մեռելի անդորրութիւն ստա – ցեր էր եւ կնճիռները պարզուեր էին. եւ ո՞վ դիտէ ի՛նչ լուսեղէն երազ, ի՞նչ ան – սիլք իր մահամերձ ծերունիի պայծառա – տեսութեան կ'երեւար որ երբ դիմացի սը – բահը պիտի մտնայինք, վերջին անգամ լսեցինք իր ձայնը կինչ եւ բարձր որ իր երջանիկ օրերուն ձայնն էր անտարակոյս:

— Փառք քեզ տէ՛ր, յաղագս ամենայնի փառք քեզ...

Սրահին մէջ առաջին անգամ մեր ու – շադրութիւնը կը դրաւեն մայր ու աղջիկ, երկու հայատանցի կիներ. մօրը մէկ թե – ւը կտրուած էր եւ ալ ձեռքին չորս մատ – ները. իսկ աղջիկը, որ հազիւ տասնըհինգ տարեկան կար, կորսնցուցած էր երկու սրունքները: Ողորմելի՛, խոչտանգուած կենդանիի աչքերով կը նայէին մեզի եւ կարծես ըսել կ'ուզէին. «Կը տեսնէ՞ք մեր դժբախտութիւնը...»: Մայրը դեռ երի – տասարդ էր եւ երկուքն ալ գեղեցիկ էին, անսովոր, արտակարգ գեղեցկութիւնով մը, ինչ որ ալ ուելի տաժանելի կը դար – ձընէր իրենց խեղանդամուած երեւոյթը:

ՏԱՐԱՂ ԵՄԻՑԵԱՆ

(Շար.)

մասին. բայց Վիշինսկի ուղղակի չպա – տասխանեց:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲՈՐՋԱՑԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ դադրեցնե – լու համար չորս միջոցներ կը տեսնէ զօր. Պրէտլի, Մ. Նահանգներու միացեալ ապա – յական նախագահը.– 1. Լքել Քորէան, «միջոց մը զոր ոչ ամերիկացի ժողովուր – դը, ոչ ալ դաշնակիցները պիտի ընդու – նին».– 2. Շարունակել պատերազմը, առաւելագոյն կորուստները պատճառելով հակառակորդին եւ նուազագոյն չափին ի – ջեցնելով դաշնակիցներու կորուստները.– 3. Աւելցնել ճնշումը Քորէայի ճակատին վրայ, միշտ պատրաստ ըլլալով ի հարկին կարգ մը ձեռնարկներ կատարելու.– 4. Մէկ կամ աւելի միջոցներ ձեռք առնել վճռական ելքի մը յանգելու համար, ըն – դունելով հանդերձ որ այդ պարագային կրնանք պատերազմի բռնուիլ Չինաստանի հետ եւ փութացնել Գ. աշխարհամարտը:

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ մա – սին Փրանսա կարգ մը առաջարկներ ներ – կայացուցած էր Անգլիոյ: Այս վերջինը պատասխանած է յուշագրով մը, պատ – ճէնը ուղղելով միւս հինգ պետութեանց: Մանրամասնութիւնները դաղանի կը պահուին. բայց երազեկները կը հաւաստեն թէ պատասխանը ամբողջովին գոհա – ցում չի տար Փրանսայի: Բոլն Ուշինկ – թընի մէջ ալ պիտի խորհրդակցի այս մասին: Լոնտոն այս առթիւ ալ դիտել կուտայ թէ իր արտաքին հոգերուն պատ – ճառով չի կրնար աւելի լայն յանձնառու – թիւններ ստանձնել Եւրոպայի մէջ:

ՃԱՓՈՆԻ վարչապետը, Եոշիտա, «բժամիտ ապուշ» կոչած էր ընկերվարա – կան երեսփոխան մը, երբ լուսաբանու – թիւնները կը պահանջէր արտաքին գործե – րու մասին: Ամբողջ ժողովը իրար անցաւ: Եոշիտա ներողութիւն խնդրեց, բայց ա – նօգուտ: Ժողովը 162ի դէմ 191 ձայնով ո – րոշեց կաբինետական ատեանի մը յանձնել վարչապետը: Հաւանական է որ հրաժարի:

53 ԿԱՐՄԻՐՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Գահերէյի մէջ, Բ. օր: Թերթերը կը գը – րեն թէ երեւան հանուած է Եգիպտոսի ամենամեծ դաղտնի կազմակերպութիւնը: Խուզարկութիւններ տեղի ունեցան մի ամբ մանակ Գահերէյի եւ հետ. շրջանին մէջ, ոստիկանութեան եւ բանակի մասնաւոր կազմակերպութեանց կողմէ: Քառասուն հոգի ձերբակալուեցան մի ամբ Գահերէյի մէջ, երբ ոստիկանութիւնը պաշարեց հա – մայնավար կուսակցութեան կեդրոնը, որ կը գտնուէր մեծ շէնքի մը գետնայարկը: Գաղտնի սենեակի մը մէջ գտնուեցան թը – ռուցիկներ եւ տպարան մը:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.– Շաւիլի հայ դպրոցի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները փոխան ծաղկեպսակի, վաղամեռիկ ՄԻՀՐԱՆԻԿ ՏՈՂՐԱՄԱՃԵԱՆի յիշատակին.–

Տէր եւ Տիկին Կր. Կիւլեան, Տէր եւ Տիկին Մովսէս Տէմիրճեան, Տէր եւ Տի – կին Պատրիկ Պետեան, Տէր եւ Տիկին Օ – հաննէս Գրիգորեան հազարական, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Տէմիրճեան, Տէր եւ Տիկին Պարոնեան Սիրուն, Տիկին Սարգիս Փայ – լուն 500ական, Փարիզէն Տէր եւ Տիկին Թաշուրեան Յակոբ 1000, իսկ Շաւիլի ե – կեղեցիին համար 1000 ֆրանք:

× Շաւիլէն Տէր եւ Տիկին Պետրոս Սարգիսեան 1000 ֆր. կը նուիրեն տեղ – ւոյն դպրոցին, փոխան ծաղկեպսակի, ի – րենց մօրեղբօր ՕՆՆԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆի մահ – ուան առթիւ:

× Սարսէլ Սէն Պրիսէն Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գանթարճեան 1000 ֆր. կը նուի – րեն Ա.ինճարի «Յառաջ» վարժարանին, ի – րենց մօրեղբօր Պ. ՕՆՆԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆի մահուան առթիւ:

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մար – սէյլի Շրջ. կոմիտէին, մասնակցութեամբ ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի շրջ. վարչութեան եւ շրջանի խումբերուն, Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնա – ճիւղերուն:

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Սալ Մաքընոյի մէջ: Կը խօսին ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Չամազդայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ. ԿԱՐԱ – ՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ

Հայ Ռազմիկներու եւ Կամաւորներու Միութեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ հայ ընտանիքները եւ բոլոր անոնք որ 1914–18 եւ 1939-45ի պատերազմներու ընթացքին պատուոյ դաշտին վրայ մեռեալներ ունե – ցած են, անոնց անունները հաղորդել Միութեան կեդրոնը, 31 ռիւ Սէն Լազար Բարիզ (9), որպէսզի արձանագրուին Պատուոյ Մատեանին մէջ:

Կը խնդրենք նոյնպէս բոլոր հայ ռազ – միկներէն որ մեղ ուղարկեն իրենց ռազմի – կի, վիրաւորի կամ զին. քաջագործու – թեան վաւերացեալ պատճէնները (fopի foնփորմ), օգտուելու համար այն առաւելութիւններէն որոնց ի – րաւունք կուտան իրենց մատուցած ծառա – յութիւնները:

Գերարուեստական ներկայութիւն

Ի ՊԱՏԻՒ «ՀԱՑ–ԲՈՑԺ» ԱՄՍԱԹԵՐԹԻՆ

16 Մայիս, Շաբաթ երեկոյ, Թէաթրը ո՛իէնա, Պ. Աչոտ Մալաքեան կը ներկա – յացնէ իր չարժանկարներէն մին ի ներկա – յութեան Փրանսացի արուեստագէտնե – րու: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Աչքերնիդ յոյս

ՎԱԼԱՆՍ.– Բացած ենք մասնաճառի նոր եւ արդիական կարգուսարքով խա – նութ մը, 24 ռիւ Պուֆիէ:

Պիտի գտնէք ամէն տեսակի թարմ մխեր: Մէկ անգամ այցելողը պիտի դառնայ տեւական յաճախորդ:

Պ. ԿՕՉԿԱՐԵԱՆ

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաս – տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

ԼԱՒԱԳՈՅՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ԾՈՒՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամուն գիով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.– Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի դաստիարակութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21,30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թուեվիզ, մէթրօ Քատէ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւ – թը՝ «Զուարթնոց եկեղեցին»:

Մուտքը ազատ է բոլոր երիտասարդ – ներուն: Հայերէնի դասերը ժամը ճիշդ 20ին:

ՓԱՐԻԶ.– Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւ – րոպայի Ուսանող. Միութեան ժողովը այս Շորեքշ. ժամը 8,30ին, սովորական հաւա – քատեղին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻՆ շաբաթա – կան հաւաքոյթը այս Շորեքշ. երեկոյ, ժամը 9ին, Քատէ արճճարանին վերնայար – կը: Կը խօսի Պ. Ռուբէն ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Ազգ. փոխբարեացուութիւնները ցա – րական Ռուսիոյ մէջ»: Մուտքը ազատ է:

ooooooooooooooooooooooooooooooooo

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խում – բին, այս շաբաթ ժամը 20,30ին, Հայ կա – թողիկէներու սրահը, ռիւ տը լա Պոռս: Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, Կ. Խաչի եւ միջին Փրանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն:

22-րդ Տարեդարձ Յաւերկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐԵՆՈՑՇՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 8 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Salle de la Chimie, 28bis Rue St. Dominique

Métro Solférino կամ Invalides

Կը մասնակցին Փրանսական սկաուտական միու – թիւնները եւ Փարիզի օտար սկաուտական խումբե – րը: Արիները պիտի ներկայացնեն սկաուտական միջազգային կեանքէ կեդրոնի պատկերներ, եր – գեր եւ պարեր:

Մոգական լապտերով պիտի ներկայացուին տեսարաններ միութեան 1952ի գործունէութեան մասին:

Արենոյշները կը ներկայացնեն հայկական պա – րեր եւ զեղչկական տեսարաններ նոր չարքմը:

Մասնաւոր պատրաստութեամբ պիտի ներկա – յացուի նաեւ Մոլիէռի «Երեւակայական հիւանդը» Արիներու եւ Արենոյշներու կողմէ::

Մուտք 200 եւ 300 ֆր.: Պիւֆէ:

Ո՛ՒՐ ԱՁԱՇԵԼ ! ! !

Համով - հոտով ,— ՁԱՇԱՐԱՆ ՍԱՄՈՒՆ

— Ի՞նչ ուտել տակաւ բերնի համով

= Տէօնէր էէպապ Բշ. Գշ. եւ Եշ. օրերը, Պոլսէն յատկապէս բերուած վարպետ խոհարարի մը կողմէ պատրաստուած:

Գացէք 31 Place d'Alexandrie, Paris (2)

Պ. Հայկ Գարակէօզեանի նուագի հռանդամ խումբ, հայկական եւ արեւելեան եղանակներ: Métro Reaumur, Sentier կամ St. Denis Tél. Gut.92-65

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH fondé en 1925. R.C.S. 376-285

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C.P· Paris 1678-63

Jeudi 5 Mars 1953 Հինգշ· 5 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7008 Նոր շրջան թիւ 2419 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ Թեհրանի մէջ

ՋԱՆԳՈՒԱԾԱՑԻՆ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ

Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ զանգուածային ձերբակալութիւններ կատարուեցան, իբրեւ հետեւանք վերջին խռովութեանց, Տօքթ. Մոսատեղ կը ջանայ խռովութիւնները զսպել բոլոր միջոցներով. մանաւանդ որ կարմիրներն ալ կը փորձեն օգտուիլ առիթէն, առաջնորդուելով Թուտէ կուսակցութեան:

Կալանաւորներուն թիւը 470ի հասած է արդէն: Ասոնց մէջ կը գտնուին բազմաթիւ երեւելիներ որոնք ամբաստանուած են իբրեւ մեղսակից հակաբեւական ցոյցերու: Գլխաւոր ամբաստանեալներուն մէջ են մառեչալ Մոհամմէտ Շահպախտի, հիւս. Իրանի բանակներուն նախկին հրամանատարը, վեց զօրավարներ, որոնց մէկը նախկին սպարապետ, երեք գնդապետներ եւ երկու հրամանատարներ: Քաղաքական կալանաւորներուն մէջ ալ կան ականաւոր դէմքեր, — նախկին նախարար Ղոլամ Հոսէյն, կարեւոր թերթի մը խմբագրապետը՝ Ա.Հմէտ Սերաֆիլ եւն.: Ձերբակալման հրամանագիր հանուած է նաեւ մառեչալ Ամիր Ա.Հմետի դէմ որուն համար կ'ըսեն թէ փախած է:

Գչ· օր ձերբակալուեցան 200 համայնավարներ երբ ցոյց մը կը կատարէին խորհրդարանին առջեւ, «անգլեամերիկեան աչխարհակալներուն» եւ արքունիքին դէմ: Հակառակ հաստատուած արգելքին, մօտ 2000 համայնավարներ փորձեցին բողոքի ժողով մը գումարել: Զօրքը ցրուեց առաջին ցուցարարները երբ դեռ խորհրդարան չէին հասած: Կ'ըսուի թէ 30–40 ցուցարարներ վիրաւորուած են. բրածեծ: Զինուորները երբեք զէնք չեն գործածած:

Առտուն կանուխէն հրապոյլեր եւ զին· կառքեր կը շրջէին Թեհրանի մէջ: Զինուորները շղթայ կազմած էին արքայական պալատին եւ վարչապետարանին շուրջը: Ամէն զատ, զօրքը դրաւած էր համալսարանը ,ցրուելուվ 30էն 40 ուսանողներ:

Թեհրանի Ամերիկացիներուն յանձնարարուեցաւ իրենց տուներէն դուրս չելլել կամ չմօտենալ քաղաքին վտանգաւոր կէտերուն:

ԿՐՕՆԱՊԵՏԸ ՄՈՍԱՏԵՂԻ ԴԷՄ

Մէկ օրէն միւսը կացութիւնը ծանրացաւ ուրիշ պատճառով մը: Կրօնապետ Այաթոլլահ Քաշանի, որ միեւնոյն ատեն Երեսփ· Ժողովին ատենապետն է, յանկարծ արգիլեց նիստ գումարել· մինչդեռ վարչապետը ստիպողական կը գտնէր գումարումը, վստահութեան քուէ պահանջելու համար:

Քաշանի, որուն «Ֆետայանը Իսլամ» աղանդը գործօն դեր կը կատարէ երկու տարիէ ի վեր, յայտարարած է թէ Երեսփ· Ժողովը պիտի չգումարուի, մինչեւ որ Տօքթ. Մոսատեղ չվերահաստատէ իր վստահութեան արժանի հրամանատարը, Մեճլիսին ապահովութեան համար:

Ալիզա Ռոլներ պիտի պատժուի

Ազգ· Ժողովը Գչ· օր միաձայնութեամբ քուէարկեց օրինագիծ մը որ կը սահմանափակէ սովորական դինովներու ազատութիւնը, երբ «ընկերային վտանգ մը» դառնան անոնք:

Այս օրինագծին տրամադրութեամբ, այսուհետեւ սովորական ալքոլամոլները եւ անոնք որոնց «ճնկելու» սովորութիւնը վտանգաւոր կը դառնայ իրենց կամ ուրիշներու համար, պիտի ենթարկուին առողջապահական իշխանութեանց հսկողութեան: Կարգ մը պարագաներու մէջ անոնք յիմարանոց պիտի ղրկուին եւ կամ պիտի դարմանուին մասնաւոր հաստատութեան մը մէջ:

Տիկին Ժեռմէն Շափիւի, նախկին առողջապահական նախարար, որ կը պաշտպանէր օրինագիծը, այս առթիւ ըսաւ թէ դինովութեան հետեւանքով յառաջ եկած մտային խանգարումները 300% աւելցեր են այրերու, 45 % կիներու համար, վերջին պատերազմէն ի վեր: Հակալքոլական վերջին համագումարին մէջ, որ տեղի ունեցաւ անցեալ աշնան, 28% կը հաչուէին մտային խանգարումներու յաւելումը, իբրեւ հետեւանք ալքոլամոլութեան: Այս առթիւ հրատարակուած տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ Ֆրանսա միւս բոլոր ազգերէն աւելի յառաջ անցած է ալքոլամոլութեան տեսակէտով, – 22 առ հազար:

Օրինագիծը քուէարկուեցաւ կարգ մը փոփոխութիւններով, որպէսզի զեղծում – ներ եւ ոտնձգութիւններ չկատարուին սովորական խմանի մը ազատութեան դէմ. բայց եթէ մարդը կարգի չդայ առաջին ազդարարութենէ մը ետք, դատարանը կրնայ հրամայել որ յիմարանոց կամ բուժարան փոխադրուին: Դարմանումը վեց ամիսէն աւելի պիտի չտեւէ: Ժուժկալու – Այդ հրամանատարը, գնդ· Զահեդի, պաշտօնանկ եղաւ երկու օր առաջ, ուրիշ 60—70 սպաներու հետ, իբրեւ արքունի – քին մարդը: Տօքթ. Մոսատեղ իբրեւ սպարապետ նչանակած էր զօր· Ռիահին: Կրօնապետը հրամայեց անոր վերահսատեել գնդ· Զահեդին: Զօրավարը մերժեց: Ասոր վրայ Քաշանի արգիլեց Մեճլիսին գումարումը: Ցետոյ ուրիշ պահանջ մըն ալ դրաւ, — արտօնել որ իր տեղը նախագահէ փոխանորդը, իբրեւ ատենապետ Մեճլիսին: Տօքթ. Մոսատեղ ուժգնօրէն ընդդիմացած է այս պահանջին: Եւ վերջապէս առաջարկեց որ իր օրակարգը պարտադրուի Մեժլիսին:

Կարմիրներու ցոյցին առթիւ, հեռագիրները կ'ըսեն թէ անոնք մասնաւոր ռազմավարութեան մը կը հետեւին: Երբ զօրքը երեւայ, Թուտէի կուսակիցները «կը հալին»· յետոյ նորէն կ'երեւան մեծ բազմութեամբ, ուրիշ փողոցի մը մէջ: Գչ· օր անոնք Թեհրանի փողոցները բռնեցին 50էն մինչեւ 200 կամ հազար հոգինոց խումբերով: Տօքթ. Մոսատեղ հրամայեց կրակ բանալ, եթէ փորձէին ճեղքել պետական չէնքերուն շուրջը չինուած պատնէշները:

Վարչապետը մասնաւոր ատեան մը կազմած է, ամբաստանեալ երեւելիները դատելու համար: Շատերուն համար մահապատիժ կը նախատեսուի: Կալանաւորներուն մէջ կը դտնուին վեց խմբագիրներ:

× Իրանի դէպքերը մտահոգութիւն կը պատճառեն Մ. Նահանգներուն: Իրազեկ – ներու կարծիքով, Տօքթ. Մոսատեղ մեծ դժուարութիւն կը կրէ, կարմիրները չէ – զօքացնելու համար: Կը վախցուի որ խռովութիւնները ծաւալին:

Շատ աւելի ծանր մտահոգութեան մը մատնուած է Թուրքիան· մանաւանդ ա – նոր համար որ իրապէս չեն գիտեր թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ Իրանի մէջ: Թուրքերը կը կարծեն թէ Մոսկուայի մատը կայ այս խռովութեանց մէջ, քանի որ կարմիրները չարունակ ցոյցեր կը սարքեն, «յեղափոխական մթնոլորտ» ստեղծելու համար: Կարգ մը բանգէտներ եւս կ'ենթադրեն թէ այս խմորումը Ի· Միութեան առաջին պատասխանն է՝ Պալքան – եան դաշինքին որ քանի մը օր առաջ ստորագրուեցաւ Անգարայի մէջ:

ՍԹԱԼԻՆ ԿԱԹՈՒԱԾԱՀԱՐ

ԴԷՄՔԻՆ ԱՋ ԿՈՂՄԸ, ԱՋ ԹԵԻԸ ԵՒ ԱՋ ՍՐՈՒՆՔԸ ՉԵՆ ԳՈՐԾԵՐ·— ԽՕՍԵԼՈՒԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ ԱԼ ԿՈՐՍՆՑՈՒԱԾ Է

Մոսկուայի անթելը երէկ պաշտօնապէս հաղորդեց թէ սպարապետ Սթալին կաթուածահար եղած է Մարտ 2էն 3 լուսնալու գիչերը: Դէմքին աջ կողմը, աջ թեւը եւ աջ սրունքը չեն գործեր: Խօսելու կարողութիւնն ալ կորսնցուցած է: Բժիչկները անընդհատ կը հսկեն իր սնանելին վերեւ: Տեղեկագիրներ պիտի հրատարակուին ժամը ժամին:

Սթալին 73 տարեկան է: Վերջին 15 օրերու ընթացքին ունկնդրութեան ընդունուեցան քանի մը դեսպաններ որոնք ողջ առողջ գտեր էին զինքը:

× Վերջերս չատ կը խօսուէր Սթալինի ժառանգութեան մասին: Այս առթիւ մասնաւորապէս կը յիչէին երեք թեկնածուներ, — Մալենկով, Մոլոթով եւ Բերիա: Վերջինը, վրացի եւ Կովկասի երբեմնի փոխարքան, որ կը վարէ ապահովութեան տեսչութիւնը, նեմացած կը համարուի, ինը «դաւաճան» բժիչկներու ձերբակալութենէն ի վեր: Հաւանական է որ եռապետութիւն մը հաստատուի:

× Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, բոլոր դարմանները անօգուտ անցած են: Սթալին կորսնցուցած է գիտակցութիւնը: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ սիրտը եւ շունչը տկարացած են, հակառակ ազդու ներարկումներու:

Կաթուածը հետեւանք է ուղեղային համախտանումի, որ հետզհետէ կը տարածուի: Վիճակը աւելի ծանրացաւ գիչերը: Թեան տուներ պիտի հաստատուին: Ազգ· Ժողովը 108 միլիոն ֆր·ի վարկ մը բացած է այս նպատակին համար:

Կարգ մը երեսփոխաններ առաջարկեցին որ սրճարանները եւ կապելանները, որոնց թիւը588,000կը հաչուեն Ֆրանսայի մէջ (12 անդամ աւելի փուռերէն) ոգելից ըմպելիներ չծախեն օրուան որոշ ժամերուն: Օրինագծին մէկ յօդուածին համաձայն, ոստիկանութիւնը կրնայ անմիջապէս բժչկական քննութեան ենթարկել անոնք որ ոճիր մը կը գործեն կամ տեղի կուտան փողոցային արկածի մը: Այս յօդուածը մասնաւոր պատիժներ կը տրամադրէ: Համամյնավար երեսփոխանները քուէ չտուին այս օրինագծին:

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Ցաւով կ'իմանանք թէ Թրնեւի մէջ մեռած է ուսուցչապետ Զաքրեհ Շէրխաճեան, որ տարիներով եղած է դասախօս համալսարանին մէջ:

ԿԲՕՆՔԸ
ՏԳԻՏՈՒԻԹԵԱՆ ԱՊԱՍՏԱՆ ՉԷ ՈՉ ԱԼ ՄԱՐՏԿՈՑ ԽԱՉԱԿՐՈՒԻԹԵԱՆ

Ա.

«Ցառաջ»ի մէջ ընթերցող տողերով ողջունեցի «Ցուսաբեր»ը, որ վերջերս իբրեւ թերթօն կը հրատարակէր, հացի պէս կը բաշխէր, մեր զանգուածներուն ձեռքին մէջ կը դնէր Խորենացիի Ազգ. Պատմութեան աշխարհաբար թարգմանութիւնը, — դրքի ձեւով՝ հազիւ քանի մը հարիւր հատի պիտի կրնային դնել եւ կարդալ զայն, մինչեւ թերթօնի ձեւով մառչքի կը դառնար ամէնուն։

Այդ, Խորենացի, որ ազգային հպարտութիւն կը ներշնչէ եւ էօփօրի կը ստեղծէ մեր մէջ, միայն պատմութիւն չէ, այլ եւ հայկական աւետարան մըն է։ Սխալմամբ՝ «Հայոց Երկրորդ Աւետարանը» կոչեր էի զայն, վոխանակ դրելու «Հայոց Առաջին Աւետարանը»։ Այդ կոպիտ սխալս արդարելու առիթ մը կը ստեղծուի, ահաւասիկ, վարդապետի մը միջամտութեամբ։

Մեր թերթերը, Արեւմուտքէն Արեւելք եւ Հիւսիսէն Հարաւ, զրեթէ բոլորը արտատպեցին իմ այդ կարճիկ յօդուածս՝ իբրեւ նոյն ընտանիքէն արձակուած ողջոյն։ Մխայն Գէյրութի Մասիսն էր, որ պատճառ մը խոտնեց ողջոյնի ներդաշնակ այդ հնչերգին։

Առաջին անգամ չէ, որ Մասիս թշնամական արտայայտութիւն մը կ'ուղղէ ինձ։ Չեմ հասկընար թէ ինչո՞ւ։ Բայց եթէ առաջին թշնամական արտայայտութիւնը բոլորովին անձնական էր եւ մեր ժողովուրդին համար ոչինչ կը ներկայացնէր հետաքրքրական, այս մէկը կը վիրաւորէ մեր ազգային պայքարը, մեր հերոսները, մեր նահատակները, մեր պատմական տենչերը։ Ահա թէ ինչո՛ւ չեմ ուզեր լուռ մնալ։

Գրեր էի թէ հանրային սեփականութիւն պէտք է դարձնել Խորենացիի Ազգ. Պատմութիւնը, Աւետարանի արժէք տալ այդ գրքին եւ կարդալ հայ եկեղեցիներուն մէջ, «որպէսզի Աստուած լսէ մեր պատմութիւնը եւ հասկնայ թէ անարդար էր երկիւղ, անարդար է այսօր հանդիսպ մեղի»։

Օգտուած գրելու վարժ մէկը, գրականութեան թէքնիք դասերը լաւ սորված մէկը պիտի հասկնար, Աստուծոյ դէմ լուտանք եւ հայհոյանք պատուելէ շատ առաջ (հօ՛յ, հօ՛յ), թէ դժգոհութիւնը՝ որ կը յայտնուի՝ ուղղուած է Աստուծոյ խօսքին գործակալներուն դէմ։ Իմ «լուտանքիս» կամ «հայհոյանքիս» իմաստն ըմբռնելու համար՝ անհրաժեշտ է գրականութիւն սորվիլ, պատմութիւն սորվիլ, նաեւ... աստուածաբանութիւն։ Եւ որպէսզի աժան քննադատութիւն չհամարուի այս պահանջս, կ'ուզեմ աւելցնել թէ լաւ ուսումնասիրելու, խղճմտօրէն վերլուծելու եւ արդարօրէն դնահատելու համար մեր հին մատենադրութիւնը, որ կրօնքի մարդոց գործ է, ես ինձմէ պահանջեր եմ աստուածաբանութիւն սորվիլ առնուազն Գերապայծառ մը չափ, կրօնքին պատմութիւնն ու փիլիսոփայութիւնը ուսումնասիրել առնուազն Պրոտեստանդեայ դպրոցին լաւագոյն ուսանողին չափ, ու միաժամանակ՝ Աստուածաչունչ վերլուծել աւելի լաւ քան բաբթունի մը։ Ահա թէ ինչո՛ւ աստուածաբանութիւն սորվիլ կը պահանջեմ նաեւ իմ «լուտանքներուս» դէմ երկարած ցուցամատին տէրջմէն, յետոյ՝ պատմութիւն, յետոյ՝ դրականութիւն։ Ափսո՛ս, մեր Գերապայծառը չէ կրցած իր մտքին պայծառութիւնը հասցնել մինչեւ այդ կալուածները։ Չեմ ուզեր զբաղիլ իր խորթ հայերէնով կամ իր հայերէնին խորթութիւններով, բայց խօսք կ'առնեմ ըսելու համար թէ ընդվզում կը պատճառէ ինձ ոչ թէ իր անտէղի միջամտութիւնը, Խորենացիի Ողբին, Հին ու Նոր կտակարաններու բովանդակութեան մասին աժանոց ծանօթութիւններով, որոնք Պոսիւէի բորբոսած պատէն անդին չեն անցներ, այլ փոյն իր ծեղուպարտ ակնարկը մեր ժամանակակից Պատմութեան վրայ։

Ի՞նչ, սրբապղծութի՞ւն է պահանջել որ Խորենացիի Ազգ. Պատմութիւնը կարդացուի «Հայոց եկեղեցիներուն մէջ, ամէն կիրակի մէկ գլուխ, որպէսզի հայ ժողովուրդը սորվի իր ցեղին կեանքը»։ Ո՞վ ըսաւ, Գերապայծառ, ո՞վ ըսաւ թէ սրբապղծութիւն է հայ ժողովուրդին կեանքը պատմել իր եկեղեցիներուն մէջ, ո՞ւր գրուած է, ո՞ր հայրապետը ըսած է։ Ի՞նչ, Պոքքաչիոյի Տաճնօրեա՞կ է Հայոց Պատմութիւնը, սրբապղծութիւն համարելու համար ընթերցումը հայ եկեղեցիներու մէջ։ Աւելի դայթակղելի՞ք քան... Հրէից Պատմութիւնը, որ Հին Կտակարան ալ կը կոչուի։ Ուրեմն, դուք, Գերապայծա՛ռ, դայթակղութեան պատճառ չէք դառներ՝ երբ Ցայսմաւուրքի ծանօթ «ընթերցուածք»ը կը կարդացուի եկեղեցիներու մէջ Ապրիլ 17ին, (ով որ Ցայսմաւուրք ունի՝ թող բանայ, կարդայ եւ պատմէ ընկերոջը՝ եթէ ամօթխածութիւնը թոյլ կուտայ), բայց սրբապղծութի՞ւն կը համարիք Հայոց Պատմութիւն կարդալը Քրիստոսի Պատմութեան ընթերցանութեան յատկացուած վայրերու մէջ։ Ի՞ուզէք որ, պատուհասն բերուած ըլլայ վրէժխնդրութիւնը, դատաստեմ թէ միայն Քրիստոսի պատուհասը չէ կարդացուած եկեղեցիներու մէջ։ Ի նչ դարու յղչեցնելու հին օրերը, տեսնենք ներկան,— կըրնայի՛ք իմանալ ձեր կարծիքը գոյզզգայն պատարագիչներու քարոզներու լրավանդակութեան եւ արժէքին մասին, ու մէ՛նք կ'ըսէր գլուխ մը կարդալ մեր Ազգ. Պատմութենէն՝ վոխանակ գլուխ ուտեցնելու ոչնչապատում քարոզներով։ Կը ըսպասէ՞ք ընդդուքը թէ հայոց պատմութեան մէջ հերոսներ կան, որոնք կրօնք եւ եկեղեցի պաշտպանած են աւելի աստուածամարդ տարբերութեամբ քան Ցայսմաւուրքի մարտիրոսը, կոր կը ծանչէք ու կը մեծարէք Աղբիւր Լուսոյ։ Ո՞ր գրուածն է թէ սրբապղծութիւն կը համարուի՝ երբ պատասխանուի Ազգ. Պատմութիւն կարդալ ու սորվիլ ա՛յնտեղ՝ որքան Քրիստոսի կեանքը,—դո՞ք ձի՛ շա կը գտնէք, ուրեմն, որ ժողովուրդ մը ուսուլ սերտէ ազգային պատմութիւնը քան կրօնական պատմութիւնը։ Մեղապարտութի՞ւն կը համարիք՝ երբ երկու պատմութիւններն ալ սերտուին սոյնպէս հաւասար կարեւորութեամբ։

Ի՞նչ է ձեր ուզածը ինձմէ, Գերապայծա՛ռ։ Վատահ եմ որ դուք ալ չէք գիտեր։ Բայց կը գրէք։ «Սրբապղծութիւն է համեմատութեան դնել Խորենացիի յաւէտ ճնճղատեղի Պատմութիւնը աւետարանին հետ...», (մնացեալը անխմաստ խօսքեր)։ Ի՞նչ կը նշանակէ «Խորենացիի յաւէտ ճընճղատեղի Պատմութիւնը» խօսքը, ի՞նչ քննադատութեան մասին է ձեր ակնարկը։ Ա՛, եթէ այդ «քննադատելիութեանց» հետեւինք, չարքը կ'երկարի մինչեւ Ցիսուսի կենսագրութիւնը,— Գերապայծա՛ռ, խնդրեմ, ետ դարձէք։

Բայց քանի որ Հին Կտակարանին մասին ալ ծանօթութիւններ ունիք առաւել կամ նուազ... համայնագիտական եւ աստուածաբանական, կըրնայի՛ք ինձ ըսել թէ ինչո՛ւ նուազ սրբապղծութիւն կը համարուի՝ երբ եկեղեցիներու մէջ կարդացուին Զովսին աղջիկներուն պատմութիւնը, Օնանին հռչակաւոր վարպետութիւնը, աւելի հետաքրքրականը՝ Թամարին կերած ապուրը(*)։

Հին Կտակարանին մասին ձեր հիացումը արդարացնելու համար, Գերապայծա՛ռ, վրնայի՛ք ինձ բացատրել սա խօսքը։ «Մի տարցիս դիպչէնս պռունկի, եւ մի՛ ղչանխուրս ի տուն Աստուծոյ» (Բ. Օր. ԻԳ. 18), չանխուրին դէմ աշխարհաբար թարգմանութիւնը՝ չունի գլուխ։ Ի՞նչ կը նշանակէ այստեղ, չուն եւ ի՞նչ կը նշանակէ չունի գլուխ։ Շատ փորձեր կարդացած եմ այս բառին մեկնութեան մասին, բոլորն ալ երախայական,— ճըշմարիտ մեկնութիւնը գիտցողը միայն կրնայ ճըշմարիտ գաղափար մը կազմել Հին Կտակարանին մասին։ Ինչո՞ւ չեմ կրնար գրել այդ մեկնութիւնը այստեղ, երբ կը կարդացուի... եկեղեցիներու մէջ,— ինչո՞ւ։

Վերջ ի վերջոյ, սակայն, ո՞վ ըսաւ թէ կը պահանջեմ Խորենացի կարդալ հայ եկեղեցիներուն մէջ։ Գերապայծառը, որ կը թելադրէ, ի հեճուկս ինձի, Խորենացին դնել, «քննաբանութեան ենթակայ ըլլալով», «լոկ ուսումնասիրութիւններու մէջ կամ դրասեղաններու վրայ», բայց ոչ երբեք եկեղեցւոյ խորանին առջեւ, կ'ընդունի՞ թէ չէ հասկցած ինչ որ կ'ուզեմ հասկցնել, երբ կը պահանջեմ «Խորենացի կարդալ Հայոց եկեղեցիներուն մէջ ամէն կիրակի մէկ գլուխ»։

Ներողութի՛ւն, միտք չունիմ դրականութեան դաս տալու, մեր ընթերցողները կը հասկնան մտածումներս, հեղնանքի խաղերս եւ դրական դարձուածքներս։ Չեն հասկնար միայն անոնք, որ տակաւին կապուած կը մնան մեր լեզուին խնչերանքին, եօթանասուն տարի հին, կամ պատճառ մը ունին Թշնամական դիրք մը բռնելու։ Բայց դիս չի հետաքրքրեր դիտնալ այդ պատճառը, վասնզի ծիծաղելի կը համարիմ, ծանր ու վիրաւորիչ մեղադրանքներ կատարելու համար ինձի դէմ, ազգային հաւաքականութեան մը դէմ, մեկնիլ անմեղ վէմէ մը։

Խելքը գլուխը մարդու յատուկ չէ փաքր պատրուակներով մեծ հրդեհներ ստեղծել։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Հին եւ Նոր Կտակարաններու խմբագրութեանց հակասութիւններուն, խորքութիւններուն ու խաթարումներուն հարցը մէկ կողմ։ Գերապայծառը դիտա՞ծ է արդեօք թէ ողբերգի Աւետարանիչ մը, Մատթէոս ,եթէ ոչ ուրիշ մեղաւոր ձեռ մը, Ցիսուսի ծննդաբանութիւնը տալու ժամանակ, Աստուածորդիին պորտին կը կապէ Թամարը իբրեւ նախամայր, որ լեվիրաթ մեղքը գործած է, ինչպէս եւ էնոխ, — արդ լեվիրաթ, ինչպէս սօրօրաթ, ինչպէս էնոխ՞ը մահացու մեղքերու կարգը դասուած են եկեղեցական համագումարներու մէջ։ Գերապայծառը հասկցա՞ւ թէ ինչ կ'ըսեմ, ժողովուրդին անհասկնալի բայց իր ականջին լսելի ձեւով։

Կարճ, — Քրիստոնէութիւնը ոչ թէ Հին կամ Նոր Կտակարաններու մէջ է, այլ «եկեղեցւոյ հայր» անուանուղ եռանչգուած Քրիստոնեայ մեծ փիլիսոփաներու եւ մատենագիրներու գործերուն մէջ, որոնց հանդէպ խոր հիացում ունիմ եւ ակնածանք։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ
եւ իր գործունեութիւնը

Բ.

Ի՞նչ է իր կոչումն ու գործը։

Ըստ իր ծրագրին՝ բարեգործու – թիւն, ամէն բանէ առաջ։ Ցառոյ՝ կրթական ու մշակութային աշխատանք։ Այս է եղած սկզբնական նպատակը իր հիմնադիրներուն եւ կը մնայ նոյնը այսօր, բայց իր բարեմիտ անդամներուն համար միայն, ղեկավար ըլլան անոնք, թէ պարզ օժանդակ։

Իր գործը սակայն, իրրեւ ամբողջութիւն, տարբեր է բոլորովին։ Աւելի ճիշդ՝ իր գործունէութիւնը առաջնորդող ոգին փոխուած է հիմնովին։ Բարեգործականը այսօր, դարձած է պայքարող կազմակերպութիւն մը, գործակցութեամբ յետադէմ ու կասկածելի տարրերու, անհատականի խմբակցութիւն։

Բարեգործականը լքած է իր անկախ, այսպէս ըսենք՝ չէզոք դիրքը եւ դարձած է մոլեռանդ կազմակերպութիւն մը քաղաքական խաղերու անճնաւոր, խորհրդական ոգիով ու իրեն յատուկ համակրութիւն – ներով ու հակակրութիւններով։

Այս իրողութիւնը հասած է այն աստիճանին որ իր ղեկավարներն իսկ հարկադրուած են հրապարակով մատնանշել վէրքը։ Տասնեակ մը տարիներ առաջ չէ՞ր որ, Զարեհ Նուպար, Բարեգործականի նախագահը, Նիւ Եորքի մէջ, 30ամեակի տօնախմբութեան առթիւ (1942 Հոկտ. 1), յայտարարեց անկեղծութեամբ ու քաջութեամբ, իր տեղեկագրին մէջ.

«Զգուշացում չէ ըսել, թէ մենք ամէնքս ալ կը խաղանք բաղաքական – նութիւն, նոյն անդիտակցութեամբ ինչ – պէս կը շնչենք»։

Ցառոյ ճշդելով «տեսակը» այդ քաղաքական խաղերուն, Զարեհ Նուպար կը վկայէր.

«Դժբախտաբար, այդ քաղաքական խաղերը աւելի յաճախ լաւ տեսակէն չեն«։ (Ընդգծումը մեզմէ. «Հ»)։

Տեղեկագիրը գաղտնի պահուեցաւ տասը տարի, մինչեւ որ «Այսօր», Փարիզի Ռամկավար օրկանը, հրապարակեց զայն անցեալ տարի, այս օրերուն (26 Յուն. 1952)։

Զարեհ Նուպար կը յանձնարարէր «արթուն մնալ, որպէսզի «քաղաքական – նութիւն չսողոսկէր» այս «մեծ հիմնարկութենէն» ներս։

Այս ազդարարութենէն անցած է տասը տարի, բայց Բարեգործականը ոչ միայն չէ զգաստացած, այլ տասնապատկած է իր«քաղաքական խաղերը»ու տասնապատկած է ո՛չ թէ «անդիտակցաբար», այլ դիտակցաբար եւ ծրագրուած գործունէութեամբ։

Այնքան քաղաքականութիւն կը խաղայ ան եւ այնքան խորհրդական ոգիով, որ բարիքն իսկ կը բաշխէ, ըստ իր հաշիւներուն։

Բարիքը սակայն ընդհանրական է իր էութեան մէջ, արեգակին նման, որ կը լուսաւորէ բոլորը։

Կարդացէք իր տեղեկագիրները եւ կը համոզուիք, որ իր նպաստները տրուած են ու կը տրուին որոշ շրջանակներու եւ որոշ դպրոցներու միայն։

Լիբանանն ու Սուրիան կրթական ու բարեգործական գործունէութեան լայն դաշտ է։ Բայց, դիտեցէք թէ ի՛նչ «պայմաններ»ով կը տրուին նպաստները։

Անոնք կը տրուին «պայմանով», որ դպրոցները, այսինքն՝ անոնց վարչութիւնները ընդունին Բարեգործականի ոչ միայն նիւթական, այլ եւ հոգեւոր հովանաւորութիւնը, չարժին անոր հրահանգներով. հետապնդեն անոր քաղաքակա –

ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ «Պատուոյ Մատեան»ը

Ազգի մը պարծանքը երեւան կուգայ իր դիմադրական այն պայքարին մէջ զոր կը մղէ իր գոյութեան պաշտպանութեան համար:

Հայը, հնագոյն ժամանակներէ մինչեւ նորագոյն չրջանները, մինչեւ Սարդարապատ, տուած է փառաւոր ապացոյցը իր դիւցազնական ոգիին եւ հերոսութիւնը նոյնացած է իր բնութեան հետ:

Ան արհամարհանք ունեցած է անոնց հանդէպ որոնք երբեմն չարամտութեամբ կամ տգիտօրէն ուղած են վարկաբեկել դինքը «վախկոտ նահապետակ» կոչելով: Եւ այսօր բազմաթիւ են օտարներ որոնք հրապարակային եւ պաշտօնական յայտարարութեանց մէջ ամենամեծ հիացումով արտայայտուած են Հայուն քաջութեան մասին:

Այս կարգի օտարներէն հրամանատար լ'Օրիթալիէ դեղեցիկ դաղափարը յղացած է առանձին չքեղ հատորով մը ներկայացընելու հերոսական այն դրուագները որոնք կատարուած են Հայերու կողմէ երկու պատերազմներու ընթացքին:

Հրամանատար լ'Օրիթալիէ չատ խըղճամիտ աշխատանք մը գլուխ հանած է, մասնաւորապէս Ֆրանս. բանակին մէջ Հայերու կատարած քաջագործութիւններու փաստերը քաղելով Ֆրանսայի պատերազմական նախարարութեան գաղտնի վաւերաթուղթերէն: Հետեւաբար, իր աշխատանքը պաշտօնական հանգամանք կը ներկայացնէ ո՛չ միայն իր, այլ եւ Ֆրանս. կառավարութեան եւ առաւելապէս պատերազմական նախարարութեան տեսակէտը:

«Այս մասին արդէն հրապարակային զեկուցում եղաւ Սեռքլը Միլիթեռի մէջ յարդելի հրամանատարին կողմէ փարիզահայ յայտնի անձնաւորութիւններու եւ մամուլի ներկայացուցիչներուն եւ թերթերը լայն արձագանգ տուին:

Որոշուած է այս կարեւոր եւ աննախընթաց աշխատանքը — Հայութեան Պատուոյ Մատեանը — հրապարակ հանել, օտար բարձր չրջանակներու եւ հասարակութեան մէջ լայնօրէն ծանօթացնելու համար հայ դիւցազնը, ինչ որ Հայութեան համար հպարտութիւն մըն է:

Գրքի մասին պիտի խօսուի ձայնափնտիւի միջոցաւ: Ծրանակաւոր թերթերու կարող եւ յայտնի դրադատներ յանձն առած են էջերը յատկացնել այդ գրքի հետ ընտերուն: Օտար կառավարութիւն մը իր պաշտօնական ներկայացուցիչին միջոցաւ ուղած է ունենալ առնուազն 250 օրինակ, ինչ որ կ'ապացուցանէ իր բացառիկ չահեկանութիւնը:

Այս քաջալերական երեւոյթներուն մէջ որպէսզի պատրաստուած երկը, Հայութեան Պատուոյ Մատեանը չուտով տըպագրուի, Հայ Ռազմիկներու եւ կամաւորներու Միութեան նախաձեռնութեամբ կազմուած է յանձնախումբ մը որ ձեռնարկած է աշխատանքի եւ գիրքը յանձնած է տպագրութեան:

Հրատարակութեան, հեղինակի վարձատրութեան, առաքումի, տուրքերու եւն. ի համար իրրեւ ծախք նախատեսուած է մէկ միլիոն հինգ հարիւր հազար Ֆրանք: Նկատի ունենալով Ռազմիկներու Միութեան նիւթական անձուկ վիճակը, հայ հասարակութեան պարտքն է ընդառաջ երթալ վերոյիշեալ յանձնախումբին, ճարելու համար սոյն դումարը:

Տրուած դումարները պիտի արձանագրուին իրրեւ փոխառութիւն եւ գիրքերու վաճառումով հետզհետէ պիտի վերադարձուին բոլոր դումարները:

Առնուազն 10,000 (տասը հազար) Ֆր. վճարողը պիտի ստանայ դեղակերտ բացառիկ օրինակ մը: Մատեանին մէջ արձանագրուած պիտի ըլլայ իր մասնակցութեան բաժինը:

Առաքումները կատարել հետեւեալ հասցէով.—

Association des Anciens Comb. Arméniens de l'Armée Française — 31 Rue St. Lazare, Paris 9.

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՊՈՒՏՕՕ (Ցապաղած.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած էր ցերեկոյթ-խնջոյք մը, 22 Փետր. կիրակի ժամը 15ին, Առեւտրական Սենեակի ընդարձակ սրահին մէջ:

Հանդիսին բացումը կատարուեցաւ Կ. Խաչի քայլերգով Նոր Սերունդականներու կողմէ, ղեկավարութեամբ Օր. Շ. Քէն-տիրեանի: Օրուան նախագահ Տիկ. Ս. Հալաճեան քանի մը խօսքով պարզեց Կ. Խաչի դերը: Նոր Սերունդին կողմէ ներկայացուեցաւ կենդանի պատկեր մը Կ. Խաչի գործունէութենէն, յետոյ թատերախաղ մը, «Շատախօս Սափրիչը»:

Քնքշօրէն մեներգեց (Ն. Ս.) Օր. Հ. Հալաճեան: Լաւ առոգանութեամբ արտասանեց փոքրիկն Ա. Հոթիկեան: Իսկ (Ն. Ս.) Օր. Արմենուհի Հոթիկեանի զգայուն արտասանութիւնը յայտնութիւն մը եղաւ բոլորիս համար (Ա. Զօպանեանի «Մայր Հայաստան»ը):

Հանդիսի պաշտօնական փակումէն վերջ սեղաններու չուրջ ստեղծուեցաւ խանդավառ մթնոլորտ մը մեներգ եւ խըմբերգներով, հայկ. չուրջպարերով, կովկասեան եւ եւրոպական պարերով: Տիկին Արաքսի Հոթիկեան որ Թուլուզէն հոս հաստատուած էր, իր ջերմ գոհունակութիւնը յայտնելով, թելադրեց միչտ քաջալերել Կ. Խաչը, վառ պահելու համար հայրենասիրական զգացումները: Նոյն իմաստով խօսեցաւ Պ. Ա. Մարգարեան: Պ. Մարգար Յակոբեան բացատրեց թէ Կ. Խաչը իր բարեգործութիւններէն զատ Պորտօլի մէջ դպրոց կը պահէ տարիներէ ի վեր: «Ամենամեծ հայրենասիրական գործն է որ կը տանին մեծ զոհողութիւններով եւ զրկանքներով: Ապրի Կ. Խաչը»:

Տիկ. Հոթիկեան ափսէ մը թերթանուչ նուիրած էր որպէսզի աճուրդի դրուի: Գումարը բարձրացաւ 11,000ի: Շահեցաւ Տիկ. Ա. Թումիկեան որ 500 Ֆր. նուիրեց: Մեր խաչուհի գոյները նկատի ունենալով անտեսական տագնապը, պիւֆէին չատ ուժ չէին տուած որ չատ կարճ եկաւ:

ԶԱԼԿԱՐԱՑԻ

Գաղութէ գաղութ

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»Ը ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

Միլան.— Կիրակի 15 Փետր. Միլանոյ Անկլիգան եկեղեցիին մէջ, յետ կրօնական արարողութեան, տեղի ունեցաւ «Վարդանանց»ի տօնախմբութիւնը: Ներկայ էին գաղութիս բազմաթիւանդամները: Դպրաց դասը երգեց Շաւարշանայ ազգ. երգը եւ Օր. Թամարա Խաչատուրեան մեներգեց «Լռեց ամպերը»: Բանաստեղծ Տոքթ. Ա. Բամայիս Սրապեան ճառ մը խօսեցաւ Վարդանանց պատերազմի մասին: Այս առթիւ չեչտեց. «Ցորչափ հոս ու հոն ցըրուած խումբ մը հայորդիներ կը բոլորուին ազգ. իդէալի մը չուրջ, կը վերյիչեն ու կը խոնարհին իրենց նախնեաց նչխար ներուն առջեւ, հայութիւնը սահմանուած է ապրելու»:

Ուրբաթ, 21 Փետր., Օթէլ Պրիսթոլի պարասրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հայ Մշակութային Միութեան, տեղի ունեցաւ պարահանդէս մը Բարեկենդանի առթիւ: Կազմակերպիչ յանձնախումբը լաւագոյն կարգադրութիւնները ըրած էր հանդիսին յաջողութեան համար: Պարահանդէսը կազմակերպուած էր Ազգ. Տան Ֆոնտին համար նոր հատոյթ մը ստեղծելու նպատակով: Շատ չանցած ստեղծուեցաւ հայկական տաք մթնոլորտ մը որ իրապէս հրճուանք կը պատճառէր: Հայկ. պարերը եւ երգերը իրարու յաջորդեցին յիշեցնելով մեր հեռաւոր հայրենիքը: Տիկին Կ. Պէրպէրեան–Պէրիս պարեց հայկ. գեղեցիկ եւ ինքնայատուկ պարերը. իր նուրբ եւ ներդաշնակ պարը արժանացաւ բուռն ծափերու: Յաջորդ օրը իտալ. ճայնասփիւռը վերյիչեց այս պարերէն մէկը արտատպելով երգապնակը: Պարահանդէսը փակուեցաւ խանդավառութեամբ առաւօտեան ժամը 4ին: Կազմակերպիչ յանձնախումբը արժանի է ջերմ չնորհաւորութեան:

Ց. Ց. Ա.

ԿԱՐԴԱՑԷ ՔԵԻ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳԱՅԱԺՈՂՈՎԻ Գչ. օրուան նիստին մէջ (Քաղաք. Յանձնաժողով) ամերիկեան պատուիրակը, Ք. Լահ պատասխանելով Պ. Վիչինսկիի մեղադրանքներուն, անընդունելի գտաւ անոր առաջարկը, — «անմիջապէս դադրեցնել կրակը Քորէայի մէջ»: «Ոչ թէ անոր համար որ Մ. Նահանգները խաղաղութիւն չեն ուզեր, այլ որովհետեւ այդ առաջարկը առկախ կը ձգէ գերիներու խնդիրը»: Որոշուեցաւ կրճատել ճառախօսներու թիւը, այս հարցին առթիւ: — Պ. Վիչինսկի Ազգաժողովին ընդհ. քարտուղար կ'առաջարկէ լեհ մը, Սկրցեւսկի: (Ընդհ. քարտուղարին տարեթոշակն է 55,000 տոլար):

ՓԱՅՈՒՍՏՆԵՐԸ կը չարունակուին արեւելեան Գերմանիայէն դէպի արեւմուտք: Առջի օր Պերլին հասան 3000 փախստականներ: Երեք օրուան մէջ արեւմուտք ապաստանած են 9000 հոգի: Աւելի քան 80 գաղթականներ հաստատուած են Պերլինի արեւմտեան չրջանին մէջ: Կայաններէն մէկը հին մթերանոց մըն է ուր թխմուած են 3000 հոգի:

ԹՈՒՆՈՒԶԻ մարզպանը, Հոթքլոք, կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պիզերթոյի մէջ, չեչտելով.— «Այս նաւահանգիստը Թունուզի վահանն է Ֆրանսայի համար, եւ Ֆրանսական վահանը՝ Եւրոպայի. հետեւաբար եւրոպական վահանը՝ Ատլան տեանի զինակից ազգերուն: Ուրեմն ան հրաժեշտ է որ անդորրութիւն տիրէ երկրին մէջ»:

ԵՐԿՈՒ ՀՐԵԱՑ ՈՐԲԵՐՈՒՆ, Ֆինլի եղբայրներու առեւտրութեան խնդիրը այնքան ծանրացած է որ հարցումներ ուղղուեցան Ազգ. Ժողովին մէջ: Ցարդ բանտարկուած են չորս քահանաներ եւ մայրապետ մը: Այլեւս համոզում գոյացած է թէ տղաքը Սպանիա փախցուած են պանազան միջոցներով:

«Ա.ԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 19,30ին, Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը, 70 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քատէ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր վերջին տարագիրները:

SALLE GAVEAU

45 ռիւ տը լա Պոէսի

Երեքշաբթի 17 Մարտ ժամը 2ին

Ի նպաստ Հայ Արուեստի թանգարանին

Փարիզի Սենֆոնիք Ընկերակցութիւնը ղեկավարութեամբ ՄՈՒՒԻՍ ԿԻԻ – ՑԼՆՈՑԻ եւ մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի

Or. Վարոնիկ Ճինճինեան

երեք քոնչէռթի դաշնակի եւ նուագախումբի համար – Պախ, Շուման, Լիսթ:

Տոմսերու գինը 200էն 400: Դիմել՝ սրահը, Տիւռանի մօտ, Գրասուն Պարտամեան եւ կալըռի Շերվան՝ 10 ռիւ Միռոմէնիլ:

ԱՐԱՔՍ

ARAXE

ՄԱՆՆԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԲԵՐՔ

Կը բերատարածուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր.

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tra. 47-48 C.C.P. Paris 7065-15

Գինօք.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 30 Ֆրանք թիւը:

Կը սպասուի 7րդ թիւը:

Տարեկան պարահանդէս

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ ՄՃ.ԻՆ

Այս չաբաթ ժամը 20էն մինչեւ 1, Էնթէռնասիոնալի սրահին մէջ, Շըմէն տը լա Մատրակ–Վիլ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ: Հայկ. եւ եւրոպական պարերուն համար կը նուագէ Ս. ԶԻՕՐԻՓ ՃԵԱՆ նուագախումբը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. Այրէ Տիկին Զօրայեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ ժան Կուժոն) իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր ՆՇԱՆ ԶՕՐԱՑԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին ազգականները եւ բարեկամները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ տ'ԻԷՆՆԱ, 10 Ավընիւ տ'Իէնա

Մէթրօ Իէնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին

Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Forrusso »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (ձիտգօմ էթիէ):

Կը մասնակցին՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հապէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանճիկեան: Բեմադրութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, բեմավար՝ Վաղինակ Ալթունեան, իսկ դիմայարդարումը յանձնուած է սիներմայի հանրածանօթ դիմայարդար Պ. Յ. Առֆելեանի:: Գիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԵԱՆի՝ 99 ռիւ տիւ Բուան տիւ ժուռ, Պուլոնիը (Սէն): Հեռաձայն՝ Սանթրալ 28–56, ժամը 18էն 19ը:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

Ա Յ Տ Ա Ա Զ Ն Ա Ի Ո Ի Ր Ի

Կիրակի 15 Մարտ ժամը 17·30ին Սալ կավօ, 45 Ռիւ լա Պօէսի:

Յայտագիրը նուիրուած է Հայաստանի ժողովրդական նոր երգերու (առաջին ունկնդրութիւն Փարիզի մէջ):

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԴԻԷԼ ՏԷՐ ՆԻԶԱՄԵԱՆի:

Տոմսերը 100էն 600 Ֆրանք:

Դիմել՝

Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 83 Ռիւ տ'Ապուէիր

ՍԱՆԴՐալ 48—69

Հ. Բարսեանի 43 Ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ. 25—46

Ադմաստութեամբ 22 Ռիւ տը Նավարէն Փարի (9)

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի

Սալ Շօփէն - Փէյէլ, *Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն:*

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21,30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թռեվիզ, մէթրօ Քատէ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆԴ ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթը՝ «Զուարթնոց եկեղեցին»:

Մուտքը ազատ է բոլոր երիտասարդներուն: Հայերէնի դասերը ժամը ճիշդ 20ին:

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. Վարչութեան վիճակախաղը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի «Նոր Սերունդի Օր»ուան տօնակատարութեան ժամանակ:

ՓԱՐԻԶ.–Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ» եւ «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20,30ին: Սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատուրէ – րով:

ՓԱՐԻԶ.– Հ. Ց. Դ. Պելվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը:

ՇԱԻԻԼ.– Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին (չար. նախորդ ժողովին): Ներկայ կ'ըլլան Շ. Կ.ի եւ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին, այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Հայ Կաթողիկէներու օրհը, ռիւ տը լա Պաս: Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, Կ. Նաչի եւ մէջին Ֆրանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն:

22-րդ Տարեկան Յոբելեան

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐԵՆՈՑՇՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի 8 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին

Salle de la Chimie, 28bis Rue St. Dominique

Métro Solférino կամ Invalides

Կը մասնակցին Ֆրանսական սկաուտական միութիւնները եւ Փարիզի օտար սկաուտական խումբերը: Արիները պիտի ներկայանան սկաուտական միջազգային հանդէսի պատկերներ, երգեր եւ պարեր:

Մոզական լապտերով պիտի ներկայացուին տեսարաններ միութեան 1952ի գործունէութեան մասին:

Արենոյշները կը ներկայացնեն հայկական պարերու եւ դիզկական տեսարաններու նոր չարքեր:

Մասնաւոր պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի նաեւ Մոլիէռի «երեւակայական հիւանդը» Արիներու եւ Արենոյշներու կողմէ:

Մուտք 200 եւ 300 ֆր.: Պիւֆէ:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս · 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C.P· Paris 1678-63

Vendredi 6 Mars 1 Ուրբաթ 6 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7009 Նոր շրջան թիւ 2420 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՈՎ ՊԻՏԻ ԲՌՆԷ ՍՊԱՐԱՊԵՏ ՍԹԱԼԻՆԻ ՏԵՂԸ

ԵՌԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ Է ԱՐԴԷՆ·· — ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ·— ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԸ ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՀԵՏԵՒԻ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԻՆ·— ԿԵԴՐ· ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՉԸ

Այս տողերը գրուած ատեն, պաշտօնական տեղեկութիւն չկար Սթալինի առողջական վիճակի մասին:

Երէկ երբ առաջին լուրերը կը տրուէին, կարգ մը թերթեր գրեցին թէ սպառապետը մեռած է արդէն· բայց որեւէ պաշտօնական լուր չերեւցաւ այս մասին: Մասնագէտներու վկայութեամբ, ուղեղային արիւնախտնումը միշտ մահացու է· տասնէն մէկը կամ հարիւրին 2–4ը հազիւ կրնայ ազատիլ, դառնալով կեանքի դիակ մը: Ոչ կրնայ չարժիլ, ոչ ալ խօսիլ: Ֆիզիքապէս որեւէ բան չզղար: Գնդասեղի գլուխի կամ կաղինի մեծութեամբ արիւնախտնումը ուղեղի մէկ մասին մէջ՝ բաւական է այս վիճակին մատնելու ոեւէ մէկը: Անդարմանելի է այս պարագան, մանաւանդ ծերունիներուն համար: Սովետները իրենց դիտական գերազանցութիւնը հաստատելու համար կ'ատէին թէ դարմաններ գտած են: Յարդ չկրցան բուժել Մորիս Թորէզի մէկ թեւը, ինչպէս դիտել կուտան իրագեկները:

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Սթալին մահամերձ է արդէն: Մոսկուայի ռատիօն Սթալինի հիւանդութեան մասին չորեքշաբթի օր տեղեկութիւնները հաղորդեց ժամը 8,30ին, 9,25ին, 10ին, 12ին եւ 15ին: Բայց ժամը 16ի եւ 19ի եւ դիւերուան զեկուցումներուն մէջ լուր չկար հիւանդին կացութեան մասին: Այս լուրերուն հետեւանքով էր որ շատերը կարծեցին թէ Սթալին մեռած է նոյն օրը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ

Բժշկական տեղեկագրէն անմիջապէս վերջ, Ն· Մուրթեան կառավարութիւնը եւ կեդր· կոմիտէն պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեցին, ծանուցանելով «կուսակցութեան եւ հայրենիքին կրած մեծ դժբախտութիւնը»: Զեկոյցը կ'ըսէր·—

Մարտ 1էն 2 լուսնալուս գիւերը, երբ ընկեր Սթալին Մոսկուայի իր յարկաբաժինը կը գտնուէր, ուղեղային արիւնահոսքի մը բռնուեցաւ որ հասաւ ուղեղին կենսական կէտերուն: Ընկեր Սթալին գիտակցութիւնը կորսնցուց: Ալ թեւը եւ ալ սրունքը չլսուեցան: Խօսելու կարողութիւնը կորսնցուց: Սիրտը եւ շնչառութիւնը ծանրապէս ազդուեցան: Լաւագոյն բժիշկները կանչուեցան ընկեր Սթալինը դարմանելու համար (կը յիշէ տասը մասնագէտներու անունները): Ընկեր Սթալինի դարմանումը կը կատարուի կեդր· Կոմիտէի եւ խորհրդային կառավարութեան տեւական հսկողութեան տակ: Նը կատի առնելով ընկ· Սթալինի առողջական վիճակին ծանրութիւնը, կեդր· կոմիտէն եւ Ն· Մուրթեան նախարարական խորհուրդը անհրաժեշտ գտան բժշկական տեղեկագիրները հրատարակել այս օրուընէ սկսեալ: Կեդր· Կոմիտէն եւ նախ· խորհուրդը, ինչպէս ամբողջ մեր կուսակցութիւնը եւ խորհրդային ժողովուրդը կ'ըմբռնեն թէ ընկեր Սթալինի ծանր հիւանդութիւնը աւելի կամ նուազ երկար ժամանակի մը համար պիտի ընդհատէ անոր մասնակցութիւնը ղեկավարութեան աշխատանքին:

Կեդր· Կոմիտէն եւ կառավարական խորհուրդը վստահ են թէ այս դժնդակ օրն ալ, մեր կուսակցութիւնը եւ ամբողջ խորհրդային ժողովուրդը ամենամեծ ուշադրութիւն եւ միասնականութիւն պիտի ցուցնեն, հոգեկան կորով եւ արթնութիւն պիտի ցուցնեն, ու կրկնապատկեն իրենց եռանդը՝ յանձնառութիւնը կատարելագործելու համար մեր երկրին մէջ, ալ աւելի սերտօրէն պիտի համախմբուին կեդր· Կոմիտէին եւ Ն· Մուրթեան կառավարութեան չուրջը:

× *Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ Սթալինի հիւանդութեան լուրը մեծ յուզում պատճառեց ամբողջ երկրին մէջ: Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «հարիւրաւոր այրեր եւ կիներ կուլան Մոսկուայի փողոցներուն մէջ որոնք ծածկուած են ձիւնի թանձր խաւերով: Ամէնքն ալ ժամէ ժամ նոր լուրերու կը սպասեն: Մոսկուայի պատրիարքը եւ միւս հոգեւոր պետերը հրամայեցին աղօթքներ կատարել եկեղեցիներուն մէջ:*

Ինչպէս գրած էինք երէկ, ընդհ· կարծիքն այն է թէ եռապետութիւն մը պիտի յաջորդէ Սթալինի: Իրազեկները կը հաւատան թէ արդէն գործի ձեռնարկած է այդ եռապետութիւնը, հետեւեալ կազմով, — Մոլոթով, Մալենքով եւ Բերիա: Առաջինը կը համարուի վարչապետ, երկրորդը՝ ընդհ· քարտուղար կուսակցութեան, երրորդը՝ վարիչ ներքին գործերու եւ դաղտնի ոստիկանութեան: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սթալին ինք այսպէս բաժնած է պաշտօնները, հաւասարկշռութիւնը պահպանելու համար:

Ռուսական գործերու մասնագէտ մը կը կարծէ թէ Մոլոթով չատ աւելի մօտեղած է Սթալինի քան ուրիշներ· բայց իր դիրքը ամէնէն տկարն է, քանի որ Սթալին կ'անհետանայ: Ուրեմն բուն դեկը պիտի անցնի Մալենքովի եւ Բերիայի ձեռքը· քանի որ առաջինը կը վարէ կուսակցական մեքենան, իսկ երկրորդը՝ ներքին ապահովութեան ցանցը:

Ուրիշ իրազեկներ կը կարծեն թէ ընդհարումները եւ ազդեցութեան պայքարները անխուսափելի պիտի դառնան ժամանակի ընթացքին, քանի որ կեդրոնական դէմք մը չկայ հրապարակին վրայ:

Կարգ մը թերթեր երկրորդ կարգի թեկնածուներու մասին խօսելով, կը յիշեն նաեւ Ա· Միկոյեանի անունը: Այս առթիւ կ'ըսեն թէ Սթալին այնքան կը տիրապետէր իր ստորադասներուն վրայ, որ չատերը անծանօթ կը մնան հանրութեան, կամ ժողովրդականութիւն չեն վայելեր: Եռապետութեան առաջին երեք թեկնածուներէն զատ, կը յիշուին երկու մարեշալներ, Բուլկանին եւ Վորոշիլով, իբրեւ պինուորական դիկտատորներ:

Երեք թեկնածուներէն Բերիան (վրացի) քաջածանօթ է թէ Հայաստանի եւ թէ արտասահմանի հայութեան, իր «չեկայական» գործունէութեամբ որուն անհամար զոհերէն մին եղաւ Ա· Խանջեան: Կանուխէն միացած էր կուսակցութեան եւ կովկասի մասին պատմական ուսումնասիրութիւն մը գրած ըլլալով, Սթալինի աչքը մտաւ: Կովկասի կարմիր փոխարքան էր, Մոսկուա փոխադրուելէ առաջ:

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Սթալինի հիւանդութեան լուրը լսելէ վերջ, նախագահ Այզընհաուըը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, համակրանք յայտնելով ռուս ժողովուրդին: Այս յայտարարութեամբ նախագահը կ'ըսէ թէ Ամերիկա «կը մասնէ Ն· Միութեան բոլոր ժողովուրդներու, այրերու եւ կիներու, մանչերու եւ աղջիկներու վրայ, իրենց դիւղերուն, քաղաքներուն, գաղաքականներուն եւ գործարաններուն մէջ: Անոնք ամէնքն ալ զաւակներն են Աստուծոյ որ հայրն է բոլոր ժողովուրդներուն ամենուրեք: Ինչպէս բոլոր ժողովուրդները, Ռուսիոյ միլիոններն ալ մեզի պէս կը մաղթեն բարեկամ եւ խաղաղասէր աշխարհ մը»:

Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Իրաքն, որ Ուոշինկթըն կը գտնուի, ցաւ յայտնեց Սթալինի հիւանդութեան առթիւ: Զրբչիլ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատունը գնաց, իր համակրանքը յայտնելու համար: Անգլիոյ մէջ կը վախնան որ խաղաղութիւնը կը վտանգուի, Սթալինի անհետացումով: Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը կը կարծէ թէ քաղաքական խլրտումներ պիտի պատահին, իբրեւ հետեւանք Սթալինի մահուան: Ընկերվարականները չեն կարծեր որ անմիջական եւ արմատական փոփոխութիւն մը տեղի ունենայ:

Պապը աղօթեց ռուս ժողովուրդին համար: Պելկրատի մէջ կ'ըսեն թէ Սթալին «այն մարդն է որ թաղեց հոկտեմբերեան յեղափոխութիւնը»:

Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ հարկ պիտի ըլլայ վերաքննել աշխարհի քաղաքականութիւնը: Նախկին վարչապետ մը, Տալատիէ կ'ըսէ թէ Սթալին կուսակից էր խաղաղութեան, մանաւանդ որ այնքան մեծ առաւելութիւններ չահեցաւ իր երկրին համար: Իսրայէլի մէջ կարգ մը կրօնականներ թերթեր կ'ըսեն թէ «Աստուած պատ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱԹԱԼԻՆ ՄԱՀԱՄԵՐՁ

Մոսկուայի ռատիօն հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց երէկ առաւօտ (Ե՛ւ·) ժամը 4,30ին:–

Ընկեր Սթալին բոլորովին ուշաթափ: Բոլոր նշանները ցոյց կուտան թէ վախճանը մօտ է: Իբրեւ դարմանի թթուածին եւ խափուր կը ներարկեն, ինչպէս եւ քաֆէին եւ կլիւքոզ: Բազկերակը անկանոն է, շնչառութիւնը՝ դանդաղ: Արեան ճնշումը բարձրացած է:

ՏԽՐՈՒՆԻ·— ՀՐԱՆԴ ՆԻՔՈՐԵԱՆ

Պուէնոս Այրէսի մեր թղթակիչէն ցաւով կ'իմանանք Պ· Հրանդ Նիքորեանի մահը: Թաղումը տեղի ունեցած է փետր· 28ին: «Արմենիա» իր խմբագրականը նուիրած էր հանգուցեալին, որ ծանօթ էր իր բարեգործութիւններով:

Հրանդ Նիքորեան Պուէնոս Այրէս գաղթած էր 1922ին, փոքր Ասիոյ աղէտէն վերջ: Շատ չանցած փայլուն դիրք մը կը գրաւէ այդ նոր միջավայրին մէջ: 1938ին փառաւոր եկեղեցի մը կը կառուցանէ չէն թաղի մը մէջ: Իր ջանքերուն չնորհիւ հայ տարագիրներու անձնագիրներուն վրայ կը ջնջուի «թիւրքօ» կամ «թուրք» բառը: Դպրոցի մը շինութեան համար ալ տրամադրած էր 50,000 փեսօ (20,000 տոլար):

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊՐԱԶԻԼԻԱՑԷՆ

ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՃԸՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ.– Մարաչցիներէն վերջ իրենց թուական առաւելութեամբ կուգան Հաճընցիները: Այս Միութիւնը եւս կազմուած է 1928ին: Տարիներ շարունակ մեծ օժանդակութիւններ ըրած է հիւանդ եւ կարօտ Հաճընցիներու: 1933ին 300 տոլարիգումար մը կը ղրկէ Հայաստանի մէջ ձիւնուած Նուպարաշէն (Սովետաշէն) քաղաքի «Նոր Հաճըն» թաղամասի շինութեան: Մասնակցած է ազգ. զանազան ձեռնարկներու: Ցարգած է Հաճընի անկման եւ նահատակներու յիշատակը հոգեհան-դիստներով եւ սգահանդէսներով: Մինչեւ 1946 տակաւին կը պահէ եղեր իր գոյութիւնը թէեւ այժմ դադրեցուցած է իր հրապարակային գործունէութիւնը: Այս տարի բացառաբար կազմակերպած էին ընտանեկան երեկոյթ մը որ անցաւ շատ յաջող: Իրենց հայրենակիցներէն զատ ներկայ էին շատ մը Հայեր: Կը հաշուեն 200 անձ: Բոլորն ալ ինքնաբաւ են եւ կը ղբաղին առեւտուրով եւ հայրենասէր են ընդհանրապէս:

ԱՏԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ.– 18 Ատանացիներ եւ Թրքահաօս Ցոյն մը, Միքայէլ, 1930ին կը հաւաքուին Մանուկ Մահսէրճեանի բնակարանը, կարճ խորհրդակցութենէ մը վերջ կազմուած կը յայտարարեն Ատանայի Հայր. Միութիւնը: Կարգ մը իրերօգնութեան եւ օժանդակութեան աշխատանքներէ դուրս ոեւէ գործունէութիւն չեն ունեցած: Միութիւնը կը լուծուի 1938ին: Պրազիլիոյ մէջ բնակող Ատանացիներուն Թիւը կը հաշուեն 80 անձ:

ԱՇՆԹԱՊՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ.– 1936ին կը հիմնուի Այնթապի Հայր. Միութիւնը: Ընտանեկան հաւաքոյթներ, թէ յատեղաններ եւ օժանդակութիւն կարօտ հայրենակիցներու: Այս է եղած իրենց գործունէութիւնը: Միութիւնը հազիւ երկու տարուան կեանք կ'ունենայ եւ կը լուծուի: Այնուհետեւ կը կազմուի Այնթապի Հայերու չահակցական Միութիւնը 45 անդամներով, տեսակ մը խնայողական սնտուկ, ուր ամէն անդամ ամսական որոշ գումար մը վճարելով կը սպեղծեն հիմնադրամը որ պիտի ծառայէր իր անդամներու առեւտրական գործունէութեան եւ անչարժ կալուածներու գնումին:

ՈՒՐՖԱՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ. Այս քաղաքը բնակող Ուրֆացիներու մեծ մասը Պրազիլիա եկած են 1910ին, ինչպէս գրած էի արդէն: 1943ին կը կազմեն Հայր. Միութիւն մը որ հայ բնակչական նեղ շրջանակէն դուրս չի գար եւ չէ ունեցած հրապարակային ոեւէ գործունէութիւն: Ամբողջ Պրազիլիոյ մէջ հաստատուած են 52 ընտանիք 225 անձ երով: Մեծ մասը կը բնակի Սան Փաւլօ քաղաքին մէջ: Ունին նաեւ նիւթական կարողութեան տէր մարդիկ, գործարանատէրեր:

Գաղութին բացարձակ մեծամասնութիւնը կը բազկանայ կիլիկեցի Հայերէ: Մարաչցի, Զէյթունցի, Սասեցի, Այնթապցի, Ուրֆացի, Հալէպցի, Ալեքսանդրիոյ եւ Ատանացի: Կան նաեւ Խարբերդցի, Գոնիացի, Ագնհիրցի, Սպարթացի, Իզմիրցի, Եողղատցի, Սեբաստացի, Կեսարացի, Էրզրումցի եւ Վանեցի: Այս բոլորը Պրազիլիա եկած են 1924էն վերջ: Այս թուա-

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

[illegible]

Ինչպէս դիտել կուտայ «Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը, Մոսկուա ա-հաղանդ կը հնչեցնէ «ոճրագործ բժիշկներու դաւադրութեան» ծանուցումէն ի վեր: «Ցեղափոխական արթնութեան կոչերը» կը բազմապատկուին բոլոր թերթերուն մէջ եւ ռուսերէն արթնութիւն նշանակող բառը — բդիտիէլնոստ — կը հընչէ ամէն ականջի:

Կուսակցութիւնը անդադար կը յիշեցնէ իր անդամներուն նոր կանոնագիրը որ կը սահմանէ լաւ համայնավարին սըբազան պարտականութիւնը, — որ է «պահել կուսակցական եւ պետական գաղտնիքները, ցոյց տալ քաղաքական արթնութիւն, որեւէ բաժնի համար եւ ամէն առթիւ: Ոճիր է կուսակցութեան հանդէպ եւ հետեւաբար անհաշտ՝ կուսակցութեան պատկանողներուն, հրապարակել կուսակցութեան եւ պետութեան գաղտնիքները:

«Փրաւտա» արտատպեց Մալինքովի զեկուցումը ԺԹ. համագումարին մէջ: Այդ զեկուցումը դիտել կուտար թէ ան-վտանգութեան ոգին թափանցածէ կուսակցութեան կազմակերպութեանց մէջ, թէ տեսակ մը թմրութիւն կը նշմարուի վարիչ շրջանակներու մէջ, ինչպէս եւ ակներեւ զանցառութիւններ եւ անգաղտնապահութիւն: Կարգ մը գործիչներ կլանուած՝ իրենց գործերով եւ տնտեսական յաջողութիւններով, կը մոռնան թէ դրամատիրական պաշարումը կը տիրէ տակաւին եւ թէ խորհրդային պետութեան թշնամիները կ'աշխատին մեր երկիրը ղրկել իրենց գործակալները եւ կ'օգտագործեն անկայուն տարրերը:

Ա. Միութեան ժողովուրդներուն կը թելադրուի խորհրդածել դրացի ժողովրդական պետութեանց լրտեսութեան, խափանարարութեան եւ դաւաճանութեան դասերու վրայ, դասեր ուր երեւան կուգան անհատներու ոճրային գործերը «ի հաշիւ ամերիկեան աշխարհակալութեան»: Այս առթիւ կը մատնանշեն «լրտես կղերականները» որոնք կապ ունին »Վատիկանի» հետ, Հրեաները որոնք գաղտնի կապեր կը պահեն սիոնական կազմակերպութեանց հետ եւ այլն: Կ'ըսեն թէ Մ. Նահանգները լրտեսական նպատակներու համար կը գործածեն իրենց դիւանագիտական ներկայացուցիչները, ինչպէս եւ լրագրական թղթակիցները: Ասոնցմէ զատ անոնք մասնաւոր գործակալներ կը ճարեն եւ կոսլաւ, Թուրք, ճափոն գաղտնի սպասարկութիւնները պիտի ղրկեն մեր երկիրը գործակալներ, ոճրագործներ եւ խափանարարներ, որոնք կանխէն առաջ եկող Հայերը ընդհանրապէս Խարբերդցիներ են եղած, որոնք Հիւս. Ամերիկա երթալու համար Մարսէյլ հասած են եւ ձախողելով հոս եկեր են բախտ փընտրելու: Մարաչցիները համեմատաբար մեծամասնութիւն կը կազմեն եւ բոլորն ալ մեծ կարողութեան տէր են: Իրենց մէջ ազգային գիտակցութիւնը աւելի զօրաւոր է: Գլխաւոր դերը կը կատարեն գաղութի կուսակցական թէ հանրային գործերուն մէջ: Թրքահաօսութիւնը թէեւ սովորական երեւոյթ է, բայց բոլորն ալ լաւ հայերէն գիտեն եւ նախանձախնդիր են ազգային արժէքներու եւ աւանդութեանց պահպանման:

Բոլոր Հայերն ալ առանց բացառութեան կրօնասէր են եւ Հայ. եկեղեցւոյ հանդէպ մասնաւոր յարգանք ունին: Այդ զգացումը կը նկատուի նաեւ Հայ. Կաթողիկէ եկեղեցւոյ նկատմամբ: Ամէն Կիրակի Ս. Պատարագին եկեղեցին լեցուն կ'ըլլայ: Ունին նաեւ Ազգային Ընդհանրական Միութիւն մը որ կը կոչուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ: Ունին նաեւ Ս. Վարդանանց Միութիւն մը որ կը կոչուի Ս. Վարդանանց Միութիւն մը որ կը կոչուի Ս. Վարդանանց Միութիւն մը որ կը կոչուի

բարները, եւ յիշելով այս բոլորը պէտք է ամրապնդենք ապահովութեան մեր ընկե– րային սպասարկութիւնները եւ օժանդա– կենք մէջտեղէն վերցնելու ժողովուրդին թշնամիները»:

Կը թուի թէ Մ. Միութիւնը նորէն բռնուած է լրտեսութեան նոր նոպայէ մը եւ պաշարման նոր տենդէ մը, ինչպէս յե– ղափոխութեան սկիզբը եւ կամ 30ական թուականներու քաղաքական դատերու ա– ատեն:

Ժամանակին կ'աշխատէին բացարձակ վստահութիւն ներշնչել ժողովուրդին թէ Մ. Միութիւնը անպարտելի է: Սթալին ինքը շատ նպաստած էր թեթեւցնելու ա– նոնց վախերը՝ «Բոլշեւիկ» ամսագրին մէջ հրատարակած ուսումնասիրութեամբ: Ան կը հերքէր կարգ մը ընկերներու այն տեսակէտը թէ Բ. աշխարհամարտէն ետք «դրամատիրական երկիրներու մէջ պա– տերազմները այլեւս անխուսափելի չեն»: Եւ կը պարզէր յարաճուն հակասութիւն – ները «դրամատիրական երկիրներու, կ'ը– սէր թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա կրնային օր մը պատերազմի բռնուիլ Մ. Նահանգներուն հետ, «ապահովելու համար անկախ վի – ճակ մը ինչպէս եւ աւելի մեծ չահեր»: Վերջապէս կ'եզրակացնէր թէ Մ. Միու – թեան դէմ պատերազմը աւելի վտանգա – ւոր է դրամատիրական երկիրներու հա – մար, եւն.:

Հակառակ այս հաւաստիքներուն, այսօր պատրազմի հոգեբանութիւն մը ըս– տեղծուած է: Ցայտնի տեսարան Նիքոլա Միքայիլով Ցուն. 21ին կը զգուշացնէր հանրային կարծիքը, թելադրելով զօրա – յցնել Մ. Միութեան ռազմական եւ բարո– յական պաշտպանութեան միջոցները, ա – մէն գնով: Ուրեմն խստացում պաղ պա – տերազմին:

Մոսկուայի մէջ նոյն խստացումը կը տեսնեն ամերիկեան ճակատին վրայ, դա– տելով Այզընհաուըրի եւ Տալըսի ճառե – րէն:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍՈՒՐԲ ՓՐԿԻՉ, Տեղեկատու Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցի, Դ. տարի, թիւ 42 (Փետր. 1953):

ԵՐՋԱՆԻԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔ 1953, գրական, բանաստեղծական, գիտական, առողջա – պահական, տնտեսական, երգիծական: Պատկերազարդ: Կազմեց Բագարատ Թէւ – եան: Խթանպուլ:

ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի, 1 Մարտ, Սալ Կալօ մեծ բազմութեան մը առջեւ տեղի ունեցաւ Օր. Հայկանոյշ Թորոսեանի երգահանդէ– սը:

Ցայտագրին առաջին մասը նուիր – ուած էր եկեղեցական երգերու զոր Օր. Թորոսեան երգեց մեծ յաջողութեամբ: Ցիշենք մանաւանդ «Քրիստոսի խօսքերը» (Թ. Տիւպուա) եւ «Փանիս Անճելիքուս» (Ս. Ֆրանք): Հայկական մասին անցնելէ առաջ, Օր. Թորոսեան երգեց նաեւ Մո – ցարթէն, Սքառլաթիէն, Ռոսինիէն եւ ու– րիշ օտար կտորներ:

Ցայտագրին երկրորդ մասը նուիր – ուած էր ափիւռքի եւ Մ. Հայաստանի եր – գերուն

Դժուար է նոր բան մը ըսել Հայկա – նոյշ Թորոսեանի տաղանդի մասին, որ ջերմապէս գնահատուած է մեր գաղու – թին մէջ եւ այլուր: Այս անգամ ալ նոյն հաճոյքով լսեցինք «Կալին Երգը», Ալան Ցովհաննէսի «Եար Նազանին»ը, Սաթեա – նի «Ադրիւրին մօտ»ը եւ ուրիշ երգեր: Ժողովուրդի պնդումին վրայ Օր. Թորոս– եան երգեց նաեւ Մեհրապեանի «Խնձորի ծառը» եւ Սաթեանի «Մարտիկին երգը»:

Թէեւ յոգնած ծանր կռիւէ մը որ պատճառ եղած էր երգահանդէսին յետա– ձգման, Հայկանոյշ Թորոսեան միշտ կը պահէ վարպետ երգչուհիի փայլը եւ կը յիշեցնէ թէ քանիներ խորապէս յուզած է իր աննման «Տէր Ողորմեա»ով: Ա.

Գաղութէ գաղութ

ԳԱՀԻՐԷԻ հայաշատ արուարձանին՝ Հելիոպոլիսի գերեզմանատան մէջ մա – տուռի մը հանդիսաւոր հիմնարկէքը կա – տարուած է Փետր. 22ին: Մատուռը նուէրն է Տէր եւ Տիկին Զարեհ եւ Արմե – նուհի Սագայեաններու, որոնք ներկայ եղած են 16 վէմ քարերու օծման արարո– ղութեան: 16 վէմ քարերը կը ներկայա – ցընեն 12 առաքեալները, երեք աւետարա– նիչները եւ Գրիգոր Լուսաւորիչ: 16 կըն– քահայրերուն անուննները փորագրուած են 16 վէմ քարերուն վրայ: Առաջնորդ Մամբրէ արք. խօսած է աւուր պատշաճի քարոզ մը, դրուատելով նուիրատուները: Կէս օրէ ետք, ի ներկայութեան աւելի քան հազար հոգիի, կատարած է զետե – ղումը 16 վէմ քարերուն, նաեւ դրաբար լեզուով դրուած արձանագրութեան մը, աւետարանուած առաջնորդին, բարերար – ներուն, 16 կնքահայրերուն եւ ճարտարա– պետին կողմէ: Այս արձանագրութիւնը նախ դրուած է ապակիէ խողովակի մը մէջ, որ իր կարգին զետեղուած է արտյրէ ճուրուած ուրիշ խողովակի մը մէջ: Ան – գամ մը եւս առաջնորդը քարոզած է ե – գիպտահայ գաղութին սէրն ու երախտա – գիտութիւնը յայտնելով Եգիպտոսի եւ իր կառավարութեան, այն ասպնջականու – թեան եւ ազատութեան համար զոր ըն – ծայած են հայ ժողովուրդին: Այս առթիւ առաջնորդը յայտնած է թէ Հելիոպոլսոյ մէջ, Նուպարեան վարժարանին քով, նուիրատուութեամբը Հանգուցեալ Օհա – նիկ Պօտուրեանի եւ նիւթական աջակցու– թեամբը ժողովուրդին, պիտի կառուցուի գեղեցիկ եկեղեցի մը: Կնքահայրերն էին՝ Պ. Պ. Ա. Ն. Զաքրճեան, Թ. Խաչատուր– եան, Լ. Յովհաննէսեան, Մ. Էքմէք – ճեան, Յ. Զայրագեան, Շ. Տրմլաքեան, Օն. Մահառեան, Լ. Գարագաշեան, Ց. Է – վէրկիւեան, Է. Բարագեան, Ա. Կոկան – եան, Կ. Ֆրունճեան, Տօքթ. Կ. Սողիկ – եան, Ա. Պալայեան, Դ. Ղազարեան եւ Եդ. Տէմիրճեան:

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ ԺԻՐԱՅՐ ՔԱՆԹԱՐ – ՃԵԱՆ, Գահիրէի մէջ նուագած է Պախ մէկ սօնաթէն, ի ներկայութեան գերմա – նացի Փրոֆ. Մաքս Քերկըլի քառեակին: Մաքս Քերկըլ հիացած՝ անոր յանձնած է իր իսկ ջութակը, Սթրատիվարիուս մը, որ կ'արժէ աւելի քան տասը հազար ոսկի, եւ ըսած.– «Հիանալի՛, հիանալի, կը սքանչանամ իր ձախ ձեռքի կատարելու – թեան համար, աչը դեռ պէտք ունի փոքր աշխատանքի: Կը զարմանամ թէ ինչպէս հայ երիտասարդ մը կրնայ իւրացուցած ըլլալ Պախի նման երաժիշտի մը գործը եւ այնքան հարազատօրէն արտաբերել անոր ոգին ու բնոյթը, իրրեւ օտար մը»: Քառ– եակին միւս անդամներէն թաւջութակա – հարը խոստացած է դրել իր բարեկամին՝ վազա Պրիհոտայի ըսելու համար թէ Գա– հիրէի մէջ առիթ ունեցած է լսելու իր մէկ աշակերտը եւ յայտնելու իրհիացումը:

Պ. ՃՈՐՃ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ իրրեւ բարե– կամը նախագահ Այզընհաուըրի եւ փոխ– նախագահ Րիչըրտ Մ. Նիքսընի, հրաւէր առացած ըլլալով Ուաշինկթընէն ներկայ գտնուած է Ցուն. 20ին նախագահական գահակալութեան չքեղ արարողութեանց:

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Մ. Մ.Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի, 1 Մարտ, տեղի ունեցաւ Փարիզի Հ. Մ. Մ.ի ախոյեանական մըր – ցումը արեւոտ օդով մը, — Հ. Մ. Մ. կա Հէյ լէ Ռօզի դէմ:

Մեր մարզիկները եղանակի սկիզբէն է վեր մեծ ճիգեր թափեցին առանց մեծ ար– դիւնքի մը, ահա երեք չաբաթէ ի վեր յաղթանակէ յաղթանակ կը սլանան:

Կիրակի օրուան մրցումին դաշտ ելան ինքնավստահ: Պահեստին չահեցաւ 3–1, իսկ Ա.ը 6–1:

Կ'արժէ օգնել այս հայորդիներուն եւ քաջալերել: Այս կիրակի, 8 (Մարտ) տեղի պիտի ունենայ բարեկամական կարեւոր մրցում մը: Փ. Հ. Մ. Մ. Փարիզի Մոս – լոսոիայի դէմ, ժօֆըրուա տը Լօրնի դաշտին վրայ (Ժըրնըվիլիէ):

Ցանկալի է որ Անիէռի, Պուա–Քոլոմպի, Քոլոմպի, Արժանթէյի եւ Քուրպըվուա – յի մարզասէրները իրենց ներկայութեամբ քաջալերեն մեր մարզիկները: Մեր նոր սերունդը պէտք ունի մարզանքի ֆիզի – քապէս զարգանալու համար. ուրեմն ար– ժանի է օգնութեան:

Բոլորս դէպի մարզադաշտ, այս գար– նան եղանակին թէ օգտուինք մաքուր օ – դէն եւ թէ քաջալերենք մեր քաջ հայորդի– ները:

Ց. ԴԻՏՈՂ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (23)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

—

Ցոյսե՛ր, երազնե՛ր ապագայի երջանկա – կէտ հեռանկարներ անցած էին անտարա – կոյս իրենց բնութենէն օժտուած էութեան մէջէն. եւ ահաւասիկ հիմակ վիրաւոր – ուած ծաղիկներու կը նմանէին...

Մայրը յայտնեց թէ Ակնցի են ու մեծ ընտանիքի մը չառաւիղներէն... հիմակ այլեւս ոչինչ չկայ... ինչպէս իրենց կըր– բատուած խեղճ մարմինները, ամբողջ ընտանիքը հատոր հատոր ասղին անդին ցրուած՝ ջարդուած ու սպաննուած են... ոչ մէկ հատուածը չէ փրկուած անողոք եւ ճակատագրային դժբախտութենէն: Իր գաւառի յատուկ քաղցր ու երգող չեչուով կինը կ'ըսէր մեզի.

— Մարդ չմնաց, հարստութիւն չմը – նաց, սերունդ չմնաց... ես ու աղջիկս մնացինք:

Ու երկու անդամահատուած գեղեցիկ կիները իրենց համակերպող եւ տխրագին նայուածքով կը հաստատէին անսահման դժբախտութիւնը իրենց բախտին...

— Մենք աշխարհ եկանք սեւ օրով, արցունքի ու արիւնի մէջ ապրեցանք ու այսպէս ալ պիտի երթանք, մեր արիւը միչտ մութ ամպով ծածկուած եղաւ...

Աղջիկը իր տասնըհինգամեայ պար – մանուհիի յամառող յոյսով կ'աւելցնէր.

— Գրել կարդալ գիտեմ... բան մը ը– սէք ընեմ... ինչո՞վ պիտի ապրիմ:

Իր կարուած անդամներէն մէկը սկսաւ ցնցուիլ նախ յամր յամր, հետզհետէ արագ չոր եւ անկենդան բանի մը աղմուկը ունէր անիկա որ կը զարնուէր գետնին գաւազա– նի համաչափ հարուածներու պէս:

Աղջիկը առանց չատ վրդովուելու ձեռքովը կը բռնէր ցնցուող ազդրը ու կը չանար զսպել զայն ու կը չարունակէր խո– սիլ, իր սեւ եւ լոյսով ողողուն աչքերուն մէջ աւելի խպնելու պէս բան մը կար քան թէ վիչտ. երկար թարթիչները կը խո – նարհէին հետզհետէ այտերուն վրայ որոնք սկսած էին կարմրիլ, մթին խոպոպիկնե– րը առատ մազերուն՝ կը տամկանային ճակտին վրայ...

ՉԱՐԱՎ ՆԱՀԱՊԵՏ

(Շար.)

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Մ. Մ.Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի, 1 Մարտ, տեղի ունեցաւ Փարիզի Հ. Մ. Մ.ի ախոյեանական մըր – ցումը արեւոտ օդով մը, — Հ. Մ. Մ. կա Հէյ լէ Ռօզի դէմ:

Մեր մարզիկները եղանակի սկիզբէն է վեր մեծ ճիգեր թափեցին առանց մեծ ար– դիւնքի մը, ահա երեք չաբաթէ ի վեր յաղթանակէ յաղթանակ կը սլանան:

Կիրակի օրուան մրցումին դաշտ ելան ինքնավստահ: Պահեստին չահեցաւ 3–1, իսկ Ա.ը 6–1:

Կ'արժէ օգնել այս հայորդիներուն եւ քաջալերել: Այս կիրակի, 8 (Մարտ) տեղի պիտի ունենայ բարեկամական կարեւոր մրցում մը: Փ. Հ. Մ. Մ. Փարիզի Մոս – լոսոիայի դէմ, ժօֆըրուա տը Լօրնի դաշտին վրայ (Ժըրնըվիլիէ):

Ցանկալի է որ Անիէռի, Պուա–Քոլոմպի, Քոլոմպի, Արժանթէյի եւ Քուրպըվուա – յի մարզասէրները իրենց ներկայութեամբ քաջալերեն մեր մարզիկները: Մեր նոր սերունդը պէտք ունի մարզանքի ֆիզի – քապէս զարգանալու համար. ուրեմն ար– ժանի է օգնութեան:

Բոլորս դէպի մարզադաշտ, այս գար– նան եղանակին թէ օգտուինք մաքուր օ – դէն եւ թէ քաջալերենք մեր քաջ հայորդի– ները:

Ց. ԴԻՏՈՂ

Ժեց Ռուսերը, հրեայ ժողովուրդին դէմ սարքուած հալածանքներուն համար»:

Աբբանեակ երկիրներէն պատուիրակները ճամբայ ելած են դէպի Մոսկուա: — Ուոշինկթընի խորհրդային դեսպանատունը պարահանդէս մը կուտար, երբ ծանուցուեցաւ Սթալինի հիւանդութիւնը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՂՈՎ

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Տոքթ. Մոսատեղ կատարելապէս տէրն է կացութեան: Այս առթիւ ըսաւ, — «Այլեւս պէտք չունիմ վստահութեան քուէի, վասնզի բոլոր երեսփոխանները վստահութիւն ունին իմ վրայ»: Կառավարական թերթը կը դրէ թէ վարչապետը այժմ կը սպասէ որ վերջ գտնեն պալատական դաւերը, այլապէս հանրաքուէ մը պիտի սարքէ: Կարմիրները նոր ցոյց մը սարքեր էին, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց: Խռնութիւնները վերաբացուած են: Խորհրդարան ապատանած 28 երեսփոխաններն ալ իրենց տուները վերադարձան:

ՔՐՈՒՓ 300 միլիոն մարք (30 միլիառ ֆրանք) հատուցում պիտի ստանայ, ծախելով իր ամբողջ ստացուածքը:

ՔՈՐԷԱՅԻ պատերազմը կրնանք չհիլ առանց կռիւը տարածելու, ըսաւ ամերիկեան նախկին հրամանատարը, զօր. Ֆլիթ, երեսփ. ժողովին առջեւ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ եւ արտաքին նախարարը Ուոշինկթընի պիտի երթան Մարտ 24ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Օր. Զապէլ Քէօ – սէեան չնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցուցակցութիւն յայտնեցին իր հօր՝ ՀՐԱՆԴ ՔԷՕՍԷԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Փարիզի Հ. Մ. Մ. Մուլուտիա Գլիւպ տը Բառիւ դէմ ,այս կիրակի, Պահեստի՝ ժամը 14ին, Ա. ժամը 15,30ին, Սքատ ժօֆրուա տը Լօրն, 37 ռիւ տը լա Ռուբիւտ տ'Օֆսէր, ժրնըվիլիէ:

Փոոթ տը Քլիշէին առնել 140 թիւ օ – թոպիւսը եւ իջնել Փլաս տէ Պուրկինեոն, 139 իջնել Ռիւ Գամբէթինա, էկլիզ Սէն Տընիէն թիւ 178 եւ իջնել Ռիւ Ռութիւտ տ'Օքսէր: Նոյն թիւ օթոպիւսով Գուրպեվուայէն, իջնել նոյն վոզոցը:

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIA RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 Ֆր., Արտասահման 1400 Ֆր.:

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 C.C.P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն Թերթ ծախողներու քով՝ 30 Ֆրանք Թիւը:

Լոյս տեսաւ 7րդ թիւը:

Տարեկան պարահանդէս

ԿԱՊՈՑ ՆԱՋԻ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ ՄՃ.ԻՆ

Այս չաբաթ ժամը 20էն մինչեւ 1, Էնթէռնասիոնալի սրահին մէջ, Շըմէն տը լա Մատրակ–Վիլ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, երգ, արտասանութիւն եւ անակընկալներ: Հայկ. եւ եւրոպական պարերուն համար կը նուագէ Ս. ՋԷՕՐՋԻՔ – ՃԵԱՆ նուագախումբը:

ԳԻՆԵՋՕՆ Ի ՊԱՏԻՒ Պր. Տ ԹՐՔԻԷԵԱՆԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3–8, Մարսիլիոյ Քօլպէր սրահին մէջ: Գեղարուեստական ընտիր բաժին:

Կ'երգեն ՏԻԿ. ՄԱՒՌԻ ՆԱԳԴԱՇԵԱՆ (Վիեննայի Պետական Երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ Օրխորդ ԱԿԻՆԵԱՆի, եւ ՏԻԿ. ՄՕՐԸՆՕՆ: Կ'արտասանեն՝ ՏԻԿ. Վ.Ե.Հ. ՎԱՐԴԵՐԵՍԵԱՆ եւ ՕՐ. ՍԵՒԱ ՄԻՍԹԻՓ: Ջութակ՝ Պ. Ս. ՋԷՕՐՋԻՔՃԵԱՆԷ, ընկերակցութեամբ իր աղջկան (դաշնակ):

Կը հրաւիրենք Մարսիլիոյ, Նիսի, Քանի, Լիոնի, Տեսինի, Վիէնի, Կռընոպլի եւ Փարիզի ընկերները, անդամատեսութեր: (Դիւան)

Հայկական պար եւն. Արիներու եւ Արենոյշներու կողմէ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՍԱԼ տ'ԷՆՆ, 10 Ավընիւ տ'Իէնա
Մէթրօ Իէնա
Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին
Դերասան Ա.Եւոխա ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Ռorтաѕо »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (ճիւգօմՀԹիւ):

Կը մասնակցին՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հապէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանիկեան: Բեմադրութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, բեմավար՝ Վաղինակ Ալթունեան, իսկ դիմայարդարումը յանձնուած է սիներմայի հանրածանօթ դիմայարդար Պ. Յ. Առէլեանի:: Գիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԵԱՆԷ՝ 99 ռիւ տիւ Բուան տիւ Փուռ, Պուլոնիէը (Սէն): Հեռաձայն՝ Սանքրոպ 28–56, ժամը 18էն 19ը:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ դումարները, Տէր եւ Տիկին ընկերուհի Յովակիմեանի աղջկան հարսանիքին առթիւ (14 Փետր.).—

Կնքահայրը՝ Մուշեղ Մելիքեան 2000, Տէր եւ Տիկին Յովակիմեան եւ իր տղան՝ 1500, Շահինեան, Վալանսէն, քեռայրը՝ 1000, Տէրտէրեան քեռայրը՝ 500, Տիկին Պատասարեան (տղուն մայրը) 1000, Ա. ւեոխեան 500, Յովակիմեան Ոսկիան 500 Ֆր.: Ընդհ. դումար՝ 7000 Ֆրանք:

ԼԱՒԱԳՈՑՆ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԹԻՒՐ
Դերձակներու համար
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ
68, Rue Nationale, MARSEILLE
Téléphone : Colbert 33 - 22
Լաւագոյն ապրանք տոնեցատաճ գնով:

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.–Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ» եւ «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20,30ին: Սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրե – րով:

ՓԱՐԻԶ.– Հ. Ց. Դ. Պելվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը:

ՇԱԻԻԼ.– Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին (չար. նախորդ ժողովին): Ներկայ կ'ըլլան Շ. Կ.ի եւ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչները:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէնթ Անթուանի «Ըն – կեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 2,30ին, ընկեր Սուքիասեանի բնակարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.– Համազգային Միութեան ընդհ. ժողովը չաբաթ 7 Մարտ ժամը 21ին Քաֆէ Նօայլ սրահին մէջ: Օրակարգ.– Զեկուցում եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան:

«ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 14,30ին, Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը, 70 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քատէ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր վերջին տարագիրները:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբին, այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Հայ Կաթողիկէներու սրահը, ռիւ տը լա Պլանս: Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» Կոմիտէի, Կ. Մաչէի եւ մինչեւ Ֆրանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն:

22-րդ Տարեկան Յարեկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐԵՆՈՅՇՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
Կիրակի 8 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
Salle de la Chimie, 28bis Rue St. Dominique
Métro Solférino կամ Invalides

Կը մասնակցին Ֆրանսական սկաուտական միութիւնները եւ Փարիզի օտար սկաուտական խումբերը: Արիները պիտի ներկայացնեն սկաուտական միջազգային կեանքէ կենդանի պատկերներ, երգեր եւ պարեր:

Մոգական լապտերով պիտի ներկայացուին տեսարաններ միութեան 1952ի գործունէութեան մասին:

Արենոյշները կը ներկայացնեն հայկական պարեր եւ գեղջկական տեսարաններ նոր տարազներ:

Մասնաւոր պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի նաեւ Մոլիէռի «Երեւակայական հիւանդը» Արիներու եւ Արենոյշներու կողմէ::

Մուտք 200 եւ 300 Ֆր.: Պիւֆէ:

DRAPERIES
FOURNITURES POUR TAILLEURS
VETTER
(Ets. TERZIBACHIAN)
34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE
MANUFACTURE DE VETEMENTS
Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

JARATCH fondé en 1925. R.C.S. 376 · 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Դիմ 10 ֆր· C.C.P· Paris 1678-63

Samedi 7 Mars 1953 Շաբաթ 7 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7010 Նոր շրջան թիւ 2421

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՍԹԱԼԻՆ ՄԵՌԱՒ ՀԻՆԳ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՎԱՐՔԷ ՄԸ ԵՏՔ

ՄԱՀԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԱՂՈՐԴՈՒԵՑԱՒ Ո ԻՐԲԱԹ ԱՌՏՈՒ ԺԱՄԸ 2,15ԻՆ· — ԿԵԴՐ· ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ·— Ո՛Չ ՄԷԿ ՀՕՍՔ ՅԱՋՈՐԴԻ ՄԱՍԻՆ·— ՆՈՐ ԵՌԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ·— ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳՈՐԾԸ·— «ԹԷ Կ'ԱՆՏԻՆ ԵՒ ԹԷ ԿԸ ՎԱԽՆԱՅԻՆ»·—

Երէկ, ուրբաթ, 6 Մարտ, առտուան ժամը 2,15ին ռատիօ Մոսկուա պաշտօնապէս հաղորդեց սպարապետ Սթալինի մահը:

Այս առթիւ կեդր. կոմիտէն հրատարակեց յայտարարութիւն մը որ կ'ըսէ·—

Սիրելի ընկերներ եւ բարեկամներ, — կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն, Խ. Միութեան նախարարական խորհուրդը եւ Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը խոր վիշտով կը ծանուցանեն, կուսակցութեան եւ Խ. Միութեան բոլոր աչխատաւորներուն, թէ Մարտ 5ին, ժամը 21,50ին, ծանր հիւանդութենէ մը ետք, Խ. Միութեան վարչապետը, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Եոսիֆ Վիսարիոնովիչ Սթալին մեռաւ:

Ընկեր Սթալին ստեղծեց համայնավար հզօր կուսակցութիւնը: Լենինի հետ, ընկեր Սթալին եղաւ ներչնչողը եւ մեծ պետը Հոկտեմբերեան մեծ Յեղափոխութեան, հիմնադիրը աչխարհի առաջին ընկերվարական պետութեան: Շարունակելով անմահ Լենինի գործը, ընկեր Սթալին խորհրդային ժողովուրդը առաջնորդեց դէպի ընկերվարութեան պատմական եւ համաչխարհային յաղթանակը մեր երկրին մէջ: Ընկեր Սթալին մեր երկիրը առաջնորդեց դէպի յաղթանակ ընդդէմ ֆաչականութեան՝ երկրորդ աչխարհամարտին մէջ, որ արմատական փոփոխութիւն մը յառաջ բերաւ ամբողջ միջազգային բեմին վրայ: Ընկեր Սթալին կուսակցութիւնը եւ բովանդակ երկիրը օժտեց մեծ եւ լուսապայծառ ծրագրով մը որ սահմանուած է համայնավարութեան կառուցման՝ Խ. Միութեան մէջ:

Ընկեր Սթալինի մահը անդարմանելի կորուստ մըն է կուսակցութեան, Խ. Միութեան աչխատաւորներու եւ ամբողջ աչխարհի համար: Ընկեր Սթալինի մահուան դոյժը խոր վիշտ պիտի պատճառէ աչխատաւորներուն, կոլխոզներու անդամներուն, մտաւորականներուն եւ մեր երկրի բոլոր աչխատաւորներուն,, մեր փառապանծ բանակի եւ նաւատորմի ռազմիկներուն, ինչպէս եւ աչխարհի բոլոր երկիրներու միլիոնաւոր աչխատաւորներուն:

Այս տխուր օրերուն մեր երկրին բոլոր ժողովուրդները ա՛լ աւելի սերտօրէն պիտի համախմբուին իրենց կազմած մեծ ընտանիքին մէջ, փորձ ղեկավարութեամբ Լենինի եւ Սթալինի ստեղծած կուսակցութեան: Խորհրդային ժողովուրդները անսպառ հաւատք մը ունին կուսակցութեան վրայ եւ մեծ սէր մը անոր հանդէպ, վասնզի գիտեն թէ գերագոյն օրէնքը, որ կը վարէ կուսակցութեան ամբողջ դործունէութիւնը, ի սպաս դրուած է ժողովուրդի շահերուն:

Աչխատաւորներ, կոլխոզնիկներ, խորհրդային մտաւորականներ, մեր երկրին բոլոր աչխատաւորները վճռապէս կը շարունակեն մեր կուսակցութեան հաստատած քաղաքականութիւնը որ կը համապատասխանէ աչխատաւորներու կեանքական շահերուն, եւ կը շարունակեն տեւականօրէն ամրապնդել մեր ընկերվարական մայր հայրենիքին զօրութիւնը: Կուսակցութեան քաղաքականութեան արդարութիւնը հաստատուեցաւ տասնեակ տարիներու պայքարով: Այդ քաղաքականութիւնը երկրին աչխատաւորները առաջնորդեց դէպի ընկերվարական յաղթանակները»:

Յայտարարութիւնը յետոյ պարզելով «ժողովուրդի բոլոր մասերուն վայելած նիւթական բարօրութիւնը», կ'ըսէ թէ «կուսակցութիւնը բոլոր մէջոցներով կը զօրացնէ բանակը եւ նաւատորմիղը եւ ապահովութեան օրկանները, որպէսզի ի վիճակի ըլլան վճռապէս յետ մղելու ոեւէ նախայարձակ»: Եւ «հաստատ համոզում կը յայտնէ թէ կուսակցութիւնը եւ բոլոր աչխատաւորները աւելի սերտօրէն պիտի սեղմեն իրենց չարքերը կեդր. կոմիտէին եւ խորհրդային կառավարութեան չուրջ, չարժման մէջ պիտի դնեն բոլոր ուժերը եւ իրենց ստեղծագործ եռանդը համապատասխան կերպով աչխատաւորներու կեանքի բարելաւման եւ կուլտուրական մակարդակի բարձրացման մեծ գործին համար: Սթալինի անմահ փառքը միշտ կենդանի պիտի մնայ ժողովուրդի եւ ամբողջ աչխարհի աչխատաւորներու սրտին մէջ»:

ՎԱԽՃԱՆԸ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ԷՐ

Երէկ վերջին պահուն հրատարակեր էինք բժչկական տեղեկագիր մը որ յուսահատական կը ցուցնէր հիւանդին վիճակը: Տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ զանազան դարմաններէ եառք, տղրուկ ալ փակցուցին, արիւն քաչելու համար:

Եչ· օր երկու տեղեկագիրներ հրատարակուեցան, մէկը՝ առտուն, միւսը՝ կէս օրէն վերջ: Երկրորդը առաջին անգամ կը խօսէր նաեւ սրտի տկարացման մասին, այնպէս որ վախճանը ժամերու խնդիր էր:

Մահուան լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ Մոսկուայի մէջ, ուր բազմութիւնը պոչ կազմած էր լրագրավաճառներուն առջեւ, իսկ հաւատացեալները կ'աղօթէին եկեղեցիներուն մէջ, համաձայն Ալեքսի պատրիարքի հրահանգին: Մոսկուայի բարեւնապետը, իսլամ, պուտտայական, բողքական, կաթոլիկ եւն. հոգեւոր պետերն ալ յանձնարարած էին մաղթանքներ կատարել: Նոյն արարողութիւնները կատարուեցան ամբողջ երկրին մէջ (անչուչտ նաեւ Հայաստանի եւ Էչմիածնի մէջ): Վատիկանի անթելը այս առթիւ կ'ըսէր թէ «կաթոլիկները կ'աղօթեն Սթալինի հոգւոյն համար, քրիստոնէական գթութեամբ»:

ՓԻՉ ՄԸ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

Սթալին (Եոսիֆ Ջուղաչվիլի) ծնած էր 1879 Ապրիլ 22ին, Կորի (Թիֆլիսի մօտ, Վրաստան): Հայրը, Վիսարիոն, պատագրուած ճորտ մըն էր եւ իբրեւ կօշկակար կը բանէր գործարանի մը մէջ: Ի բնէ խաման, չարունակ տեսարաններ կը սարքէր որոնց գլխաւոր զոհը կը դառնար մանուկ Եոսիֆը: Այս պատճառով ալ, Սթալին մչտ կ'ատէր հայրը, որ մեռաւ 30 տարեկանին: Եոսիֆ 11 տարեկան էր այն առեն, միջակ աչակերտ մը: Մայրը կ'ուզէր որ տէրտէր դառնայ: Վարժապետներն ալ քաջալերեցին եւ տղան Թիֆլիսի դպրեվանքը դրուեցաւ 1893ին:

Սթալին, որ այն առեն 14 տարեկան էր եւ ջինջ ճայն մը ունէր, եպիսկոպոսական դպրաց դասը մտաւ, բայց չուտ խորչեցաւ դպրեվանքի հեղձուցիչ մթնոլորտէն, ինչպէս կը պատմեն իր կենսագիրները: Տարին չլրացած, կապ էր հաստատած դաղտնի խումբի մը հետ: Գիչեր մը ճեմարանէն փախաւ փլչոնի տեղ գեղջուկի հագուստ մը հագնելով, մասնակցելու համար խումբի ժողովին:

Բուն յեղափոխական կեանքը սկսաւ 1898ին, երբ 19 տարեկան էր: Այն առեն մտած էր սոցիալ· դեմոկրատ խմբակի մը մէջ: Հռետոր չէր, բայց չուտով տիրապետութեամբ եւ մանաւանդ յամառութեամբ: Քանի մը գործադուլներ սարքեց եւ բարեկամի մը միջոցաւ ծանօթացաւ Լենինի հետ, տեւական կապ հաստատելով: «Իսմաիլիթ» կը դրէ թէ եօթն անգամ ձերբակալուած է 11 տարուան մէջ: Կ'ը սեն թէ Լենինի ուղղուած նամակները կը դրէր մասնաւոր մելանով մը, իբրեւ խառնելով կաթը եւ մէզը: 1904ին Սիպերիա աքսորուեցաւ, ըմբոստացուցած ըլլալով Քութայիսի բանտին կալանաւորները, բայց մէկ ամիսէն փախաւ եւ Թիֆլիս վերադարձաւ:

Այդ օրերուն էր որ սոցիալ դեմոկրատ կուսակցութիւնը երկու մասի բաժնուեցաւ, մենչեւիկ եւ բոլչեւիկ: Սթալին միացաւ վերջինին հատուածին, որ այն առեն փոքրամասնութիւն կը կազմէր եւ որուն Վրաստանի վարիչը եղաւ 1905էն սկսեալ:

Իր յանդուգն ձեռնարկներէն մէկն էր յարձակում կարաւանի մը վրայ որ Փեթերսպուրկ կը փոխադրէր Թիֆլիսի ազգ· դրամատան դումարները: Սթալին ցարական սպայի հագուստ հագած եւ կեղծ մօ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱԳԱՀԸ իր լրագրական Գ· ասուլիսին մէջ յայտարարեց թէ պատրաստ է տեսակցելու Սթալինի յաջորդին հետ: Այս առթիւ հարցումները ուղղուեցան Սթալինի մահուան հետեւանքներու մասին: Նախագահը դոհացաւ ըսելով թէ հարկ է արթնութեամբ հետեւիլ անցուդարձին: Իրանի կացութեան մասին ալ մտահոդութիւն յայտնեց:

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ· ժողովին մէջ Զըրչիլ եւ նախորդ վարչապետը, Էթլի, քննադատեցին Ֆրանսան, որ կը մերժէ երկամեայ զինուորութիւն հաստատել: Զըրչիլ բաւ.— «Քանի մը տարիէ ի վեր այն տեսակէտը ունիմ թէ Ֆրանսայի չահը կը պահանջէ երկամեայ զինուորութիւնը հաստատել»: Էթլի եւս քննադատեց Ֆրանսայի ռազմական տկարութիւնը, դիտել տալով թէ միայն Անգլիա եւ Մ· Նահանգները լաւ կազմակերպուած զօրաժիններ ունէին Գերմանիոյ մէջ: Երկու յայտարարութիւնները զարմանք պատճառեցին Փարիզի մէջ:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ խորհրդաժողովը բացուեցաւ երէկ: Այս առթիւ ուղերձ մը ղրկուեցաւ Թորէզի, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— «Ձեր ղեկավարութեամբ յաջողեցանք մերկացընել եւ խորտակել ոսոխկանական գործակալ Մարքէի քրէական փորձերը»: Հէռագիր մըն ալ ուղղուեցաւ Մոսկուայի կեդր. կոմիտէին, Սթալինի մահուան առթիւ:

ԿՐՕՆՔԸ
ՏԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱՍՏԱՆ ՉԷ ՈՉ ԱԼ ՄԱՐՏԿՈՑ ԽԱՉԱԿՐՈՒԹԵԱՆ

Բ.

Ի՞վ է այս Գերապայծառը:

Կը թուի թէ հին մարդ է, Պոլիս ապրած, պահպանողական բարքերու ծանօթ, Թուրքահայկական հատակեցութեան զգաստիարին հաշտ: Ասար հակար իսկ զգաստիար չուներ ժամանակի մառին, — կը կարծէ թէ ուսում կոչուած բանը որոշ չափ բան չէ, տէր կերածդ ետ կը բերես ու նորէն կը ծամես: Լսելիք չուներ, ալ կ'որոճայ՝ թող որոճայ:

Բայց չեմ կրնար հանդուրժել սա պղտիկ պարբերութեան, որ Գերապայծառին գլուխն կը տալ ցեխի պէս:—

«Այս անմիտ լուտանքը Աստուծոյ դէմ (*) կը յիշեցնէ 1914ի նախապատերազմեան ուրիշ պռոշտութիւնը կարգ մը անձերու, որոնք ի լուր մեր վաղուան Հարդարարներուն իսկ կը մատնէին իրենց աղանդաւոր հոգին՝ գոռալով բեմերէ· «Մունկի տեղ՝ վառօդ, կերոնի տեղ՝ տրացան, քշոցի տեղ՝ թնդանօթ», ու այդ վառօդով, տրացանով ու թնդանօթով, զորս չունէին, տարին ազգը ապանդի, եւ ունեցած տուհներն, դասալիելով գինուորական հայ շարքերը, տակաւին յարդի մէջէն չհառած, յանձնցին իրենց կեանքը այն այդ ջարդարարներուն, սայրատ ռապրն ետ մէկտեղ:»

Ըօ՞ֆ, լմնցաւ վերջապէս:

Նախ չունէ տակը, սիրելի ընկերներ: Ցեսոյ, ուշադրութի՛ւն, — գրողը Թուրք չէ, ըչեւ հայերէնի սխալներ կան: Բայց հակցա՛ք թէ ինչ կ'ըսէ: Այս տողերը մեր հայերէն բառերով գերուած ըլլալուն համար՝ մեծ ցաւ կը զգա՛մ: Լուտանք է Սահակ–Մեսրոպի դէմ, անոր համար որ Հայութիւնը կը նախատուի հայերէն տառերով ու բառերով:

Ուսաի, հարկ է հանրային դաստատանի կանչել Գերապայծառը:

Կը մեղադրեմ Գերապայծառը, որ փոխանակ դրաղելու Սաղմոս քաղելով եւ համբիչ չարժելով, պատմագրական մարզանքներ կը կատարէ կամ քաղաքագիտական հովեր կ'առնէ:

Կը մեղադրեմ Գերապայծառը, որ փոխանակ սիրոյ եւ եղբայրութեան մասին խօսելու կամ հաշտարարչութեան ու գործակցութեան յորդոր կարդալու, փորձ կը կատարէ ժողովուրդ պատուհասելու, եղբայր եղբօր դէմ թշնամացնելու, քաղաքական գործիչներու եւ մտաւորական աշխատաւորներու գործունէութիւնը վարկաբեկելու:

Կը մեղադրեմ Գերապայծառը, որ փոխանակ մեր ջարդարարներուն ոճիրը պախարակելու, լեղու կը դնէ անոնց բերանը՝ պատճառաբանելու համար թէ սպանդը անոր համար կատարուեցաւ, որովհետեւ խունկի տեղ վառօդ ուղեցինք, կերոնի տեղ հրացան ուղեցինք, քշոցի տեղ թնդանօթ ուղեցինք, (խո՞ւնկը կը փրկէր մեզ Ընթական վայրագութենէն, կերո՞նը, քշո՞ցը):

Կը մեղադրեմ Գերապայծառը, որ փոխանակ ճչմարտութիւնը փնտռելու, կը խեղաթիւրէ դէպքերը եւ կը յերիւրէ սուտեր՝ պրելով թէ հայ յեղափոխականները ջարդարարներու յանձնեցին իրենց դէնքերը, «տակաւին յարդի մէջէն չհառնած»(!):

Կը մեղադրեմ Գերապայծառը, որ փոխանակ Հայոց հայրենասիրութեան գովքը հիւսելու, կը խայտառակէ մեզ՝ դրելով թէ ջարդարարներուն յանձնեցինք ոչ միայն մեր դէնքերը, «տակաւին յարդի մէջէն չհառնած», այլ եւ հայրենի հողը՝ մեր կամքով:

Այս մեղադրանքներէն եւքը, մեր պահանջն է գիտնալ թէ ո՛վ է այս Գերապայծառը կամ տանձին ծառը: Կը պահանջենք հրապարակել իր անունը, որպէսզի մեր ժողովուրդը գիտնայ թէ ո՞վ է որ բան է մեզի Թուրքին չբաձը կամ Թուրքին ըսելիքը: Կը պահանջենք հրապարակել իր անունը, դայն դրձնելու համար հանրային պախարակումի նշաւակ:

Գերապայծառը ի՞նչ պէտք ունէր նման ծանր մեղադրանքներ դրելու,— հրօնական դպացումնե՞րը վիրաւորուեցան: Կրնար մեզ դաստաբարեակ ընտրական մեղքով,—իր պաշտօնն է,— տրդար կամ անարդար:

Ի՞նչ հարկ կար, «Աստուած անարդ ր եղաւ» խօսքի մը համար, հայկական ջարդերուն պատասխանատու հռչակել, իմ դլխուս վրայէն, ամբողջ հայ յեղափոխութիւնը, դասալիք կամ անձնասէր ցոյց տալով:

Թամամնակին, պագիրկեացիներ ունէինք, որոնք արշիւն փարատելով փարա վաստկելէ ետք՝ արշիւնի պէս լեղու մը կը չարժէին, քաղաքական դասեր ալու համար մեզի: Առանց մատծելու թէ քաղաքական խաղերու կամ պատմական ձախորդութեանց մասին լեղու փարելու համար՝ պայման է մտաւորական յողնաշունչ պատրաստութիւն: Չկրցանք հասկնալ ատոնց թէ չատ աւելի բան պէտք էր սորվիլ՝ խելք ծախելու համար քան կերպաս կամ ուրիշ բան: Այսօր ունինք այդ պագիրկեաններուն պէս արադօրէն խելացութեան կամ քաղաքագիտութեան հասած եկեղեցականներ, որոնք կը համարձակին դատել անոնք որ կարդէ տեղ թնդանօթ կը պատրաստեն, (օրինակ՝ Յորհ. Մխիթեան մէջ), երբ պատմութիւնն իսկ մանուկ կը զդայ ինքզինք՝ կարծիք յայտնելու համար այդ իրողութեան արժէքին մասին, որ հին սկզբունքի մը կը յենու, — եթէ խաղագութիւն կ'ուզես, պատրաստուէ պատերազմի:

Այո՛, պատմութիւնը մանուկ կրնանք կոչել տակաւին, բայց չեմ գիտեր թէ Հայոց պատմութիւնը, իր կարդին, ի՞նչ անուն պիտի տայ Գերապայծառին, որ արդարօրէն ենթադասութեան պատրաստուող ժողովուրդի մը ըլ յանձնարարէ վառօդի տեղ խունկ, հրացա՛ի տեղ քշոց (*):

Ատկէ անկախ, ես ի՞նչ ըսեմ անձնապէս, որ «անաստուած» կը կոչուիմ, հեղինակ՝ Աստուծոյ դէմ «անմիտ լուտանքներու», անոր համար որ Հայոց պատմութեան կ'ուզեմ տալ այն վարկեւրութիւնը, որու արժանի է ան:

Միանդամ ընդ միշտ բանի մը դէմք համ կուտան այլեւս՝ ինձի «անաստուածութիւն» վերագրելու այդ խաղերը:

Ռամիկ կամ ամբոխավարական մարզանքներ են աստնք, զորս ծիծաղելի է փորձել մտածման ճախրանքին նուիրուած մարդոց դէմ: Պարկեշտութի՞ւն է «անաստուած» կոչել խմաստուն մը, որ ծիսական աւանդութիւններէ վեր կանգնած՝ մետիք–ասիոնի իւրայատուկ եւ ազատ եղանակ մը ունի: Կարելի՞ է անբարոյութեամբ դատապարտել գիտուն մը, որ հանրային ընդունուած կարդերուն հակառակ երեւոյթներու քննութեամբ կը զբաղի իր լապորատուարին մէջ:

(Մնացեալը յաջորդով) Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Այս պատասխանս գրած էի արդէն, երբ հասաւ Նայիրին, Պէյրութի մեր գրական շաբաթաթերթը, որ առաջինը եղաւ պախարակելու համար *Մասխի* յօդուածագրին խելավրէպը: Ցետոյ երկու խմբագրականներով հրապարակ իջեր է *Ազդակը* (դեռ չեմ ստացած), որու թողած տպաւորութիւնը կրնամ երեւակայել՝ երբ ըսեմ թէ *Մասխ* ստիպուեր է թռուցիկ մը հանել, ինքզինք արդարացնելու, սխալ հասկցուած երեւնալու եւ... նահանջելու համար ոդրագին: Հասկըցնալ է Պէյրութի հայ գաղութին քննվգումը:

Իմ հանդիպումներս Խ. Հայաստանի մէջ

(Ամփոփուած «Սով. Հայաստան» օրաթերթէն)

Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Ի.Զ. համագումարը քաղքենիազգայնական գաղափարաբանութեան ազդեցութեան կարգ մը փաստեր նշեց հանրապետութեան գիտա–հետազօտական հիմնարկներու աշխատանքին մէջ, մասնաւորաբար գիտութեանց Ակադեմիայի ընկերային գիտութեանց բաժնի հիմնարկներուն մէջ: Համագումարը նշեց որ որոշ գիտական աշխատողներ հայ դրականութեան պատմութեան եւ հայ ժողովուրդի պատմութեան կանգնած են «մխանական հոսանքի» տեսութեան վրայ: Մասնաւոր պատմաբաններու, դրագէտներու եւ փիլիսոփաներու ինչպէս եւ աշխատութեանց նոյնպէս տեսակէտներու մէջ տակաւին մերկացուած եւ մինչեւ վերջը յաղթահարուած չեն հայ հին քաղքենի–կղերական պատմագրութեան քաղքենի–ազգայնական ըմբռնումները:

Քաղքենի–ազգայնական «մխանական հոսանքի» վնասակար ըմբռնումը իր որոշ արտայայտութիւնը գտած է յեղափոխական–ժողովրդավար Մ. Նալբանդեանի դրական եւ հանրային գործունէութեան լուսաբանութեան նուիրուած կարգ մը աշխատութիւններուն մէջ: Աչոտ Յովհաննիսեան բացասական դեր կատարած է այս տեսակէտով, իր մասնաւոր աշխատութեանց անքննադատ օգտագործումը որոշ պատմաբաններու եւ դրագէտներու կողմէ: Ցայտնի է որ Աչոտ Յովհաննիսեան Մ. Նալբանդեանի մասին իր աշխատութեանց մէջ ամէն կերպով ձգտած է նսեմացնել Մ. Նալբանդեանի ընկերային–քաղաքական գործունէութիւնը, ժխտել անոր յեղափոխական ժողովրդապետութիւնը, դուրս բերել զայն քաղաքային մանր քաղքենի չահերը արտայայտող բարենորոգիչ մը: Ամէն կերպով ձգտած է նուազեցնել ազատական Սո. Նազարեանցի եւ Մ. Նալբանդեանի դաղափարական տարբերութիւնը:

Կարգ մը պատմաբաններ եւ դրագէտներ, ինչպէս Վ. Պարսամեան, Վ. Ռըշտունին, Ա. Տէրտէրեան եւ ուրիշներ, տուրք տալով ազատական – քաղքենի պատմագրութեան ամէնէն յատկանշական ներկայացուցիչ Լէոյի հայեացքներուն, Աչոտ Յովհաննիսեանի մասնաւոր տեսակէտներուն, իրենց աշխատութիւններուն մէջ թոյլ տուած են քաղքենի ազգայնական սխալներ:

Սովետահայ պատմագրութեան եւ դրականութեան մէջ վնասակար եւ սխալ տեսակէտները մէջտեղ հանելու եւ հաւատարմորէն ենթարկելու համար կեդր. կոմիտէն յանձնարարեց «Հայկ. ՍՍՌ Գիտութեանց Ակադեմիայի եւ ընկերային գիտութեանց բաժնին կազմակերպել կարգ մը գիտական «դիսկուսիա»ներ (վիճաբանութիւն): Ընկերային գիտութեանց բաժինը 1952 նոյմ.—դեկտեմբերին կազմակերպեց երեք սեսուլիս (կոնֆերանս) հետեւեալ հարցերու մասին.— «Հասարակական քաղաքական հոսանքները ԺԸ. դարու վերջերը եւ ԺԹ. դարու սկիզբները հայ ազատագրական չարժման մէջ» (զեկուցում Պրոֆ. Աբ. Յովհաննիսեանէ), «սխալ կոնցեպցիաները ԺԹ. դարու 50–60ական թուականներու ռեւոլուցիոն դեմոկրատներին եւ բուրժուական լիբերալներին գնահատելու գործում» (զեկուցում Մ. Մկրեանէ), «Ազգային ազատագրական չարժումները եւ հասարակական քաղաքական հոսանքները ԺԹ. դարու երկրորդ կէսերին» (զեկուցում Պրոֆ. Մ. Ներսէսեանէ):

Գիտութեանց Ակադեմիայի ինստիտուտները եւ առաջին առթիւ ընկերային գիտութեանց բաժինը, ինչպէս եւ դրականութեամբ պարապողները պարտաւոր էին այդ վիճաբանութեանց մէջ լրջօրէն քննադատել կարգ մը պատմաբաններու եւ դրագէտներու սխալ տեսակէտները: Սակայն այդ վիճաբանութիւնները ան–ցան գաղափարական–տեսական ցած մակարդակով, մասնաւորաբար երրորդ վիճաբանութիւնը, ուր դրուած կարեւոր հարցերը չլուսաբանուեցան մարքսեան–լենինեան տեսակէտներով: Գիտութեան Ակադեմիայի փոխ նախագահ (վիցէ–պրեզիտենտ!) Մ. Ներսիսեանի զեկուցումը ընդհանուր էր, զուրկ քննադատութենէ եւ ինքնաքննադատութենէ եւ մտքերու աշխոյժ փոխանակութիւն յառաջ չբերաւ: Մինչդեռ Պրոֆ. Մ. Ներսիսեան պարտաւոր էր խստօրէն քննադատել որոշ պատմաբաններու եւ դրագէտներու բուրժուա–նացիոնալիստական սխալները, ինչպէս եւ քննադատաբար խօսիլ իր սեփական սխալներու մասին, որ թոյլ տուած է տարիներու ընթացքին:

Պրոֆ. Ներսիսեան հետեւելով բուրժուա–նացիոնալիստական պատմագրութեան աւանդութեանց, իր «ԺԹ. դարու 60–80ական թուականներու ազգային ազատագրական չարժումը» աւարտածառին մէջ, հակառակ մարքս–լենինեան այն տեսակէտին թէ ազգային չարժումները դրամատիրութեան առեն իրենց էու–

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18ի տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ Իսիի Խրիմեան սրահին մէջ Մարտ 1ին, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» կոմիտէին եւ մաս – նակցութեամբ Նոր Սերունդին եւ Ֆր. Կ. Խաչին:

Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր Հայրե – նիք»ով զոր երգեց Նոր Սերունդի երգչա – խումբը ղեկավարութեամբ ընկ. Ս. Ցով – հաննէսեանի: Առաջին բանախօսն էր ընկ. Խաչիկ Մկրտչեան, որ բացատրեց Փետր. 18ին իմաստը, չեչտելով թէ Հայաստանի ժողովուրդը այր թէ կին, զինուած թէ անզէն ոտքի ելած էր ինքնաբերաբար հսկայ բոլշեւիեան ուժին դէմ, չհանդուր – ժելով բոլշեւիկեան բռնակալութեան: Եր – կրորդ բանախօսը ընկ. Աշոտ Իսահակ – եան նկարագրեց եկուորներուն ստեղծած ահ ու սարսափը, որուն դէմ ըմբոստացաւ ժողովուրդը անխտիր: «Դէպի բանտ, դէ – պի բանտ» պոռացին ամէնքը եւ գացին մահուընէ ազատելու կալանաւորները»:

Գեղարուեստական բաժինն ալ ճոխ էր եւ ջերմապէս գնահատուեցաւ: Ընկեր Սե – րոբեան կարդաց գրուածք մը Շ. Նար – դունիէն: Հանդէսը փակուեցաւ Նոր Սե – րունդի երգչախումբով: Լ. Ս.

թեամբ բուրժուական են, կը փորձէ. հայ ազգային չարժումները ներկայացնել իբ – րեւ ժողովրդական դեմոկրատական չար – ժումներ: Ձկրնալով իր այդ սխալ, հա – կազիտական տեսակէտը հիմնաւորել յս – տակ փաստերով, դեմոկրատ կը մկրտէ այնպիսի բուրժուական նացիոնալիստներ – ինչպէս Պատկանեանը, Րաֆֆին եւ ու – րիշներ: Պրոֆ. Ներսէսեան կը գովաբանէ բուրժուական նացիոնալիզմի դաղափա – րախօս Գ. Արծրունին, մոլորեցնելով սո – վետական երիտասարդ պատմաբաններու մէկ մասը, լուրջ վնաս հասցնելով անոնց գաղափարական դաստիարակութեան:

Պրոֆէսէօրներ Վ. Ռշտունին եւ Վ. Պարսամեան որոնք ներկայ էին այդ վի – ճաբանութեանց եւ որոնք իրենց սխալնե – րուն համար քննադատուեցան հրապարա – կաւ, գերադասեցին լռել: Մինչդեռ սովե – տական ազնիւ գիտնականին պարտքը կը պահանջէր հանդէս գալ ուրիշներու եւ սե – փական սխալներու քննադատութեամբ:

ԿԱՐԴԱՑ�էՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑ�էՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԽԱՒԷՆ

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»Ը ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՑԼ, 2 Մարտ.— Երէկ, կէսօ – րէն վերջ, Սալ Մազլնոյի ընդարձակ սը – րահը լեցուած էր մեծ բազմութեամբ մը, «Վարդանանց» տօնակատարու – թիւն, զոր սարքած էին Մարսէյլի Սրինե – րը եւ Արենոյչները:

Հանդէսը բացուեցաւ Արենոյչ եւ Արի – ներէ կազմուած փոքրիկ նուագախում – բին «Բամ Փորոտան» քայլերգով, որմէ վերջ, զոյգ միութեանց հովանաւորող մարմնի նախագահ Պ. Ցովհ. Հայգազօծ – եանը, համառօտակի պարզեց ակաուտական չարժումին բարերար դերը, ջերմապէս գնահատելով Մարսէյլի Միութեան վա – րիչներուն աշխատանքը:

Վարագոյրը բացուած առեն բեմի վրայ տեսանք հարիւր Արիներ եւ Արե – նոյչներ երկիւղածօրէն ծնրադիր՝ անմահն Վարդանի մեծադիր դունաւոր նկարին առ – ջեւ: Բեմին եռեւէն կը ղօղանջէր զան – գակը երբ ծնծղայի ընկերակցութեամբ խումբ մը սկսաւ երգել Ն. Շնորհալիի «Նորահրաչ»ը: Ցետոյ Արենոյչներ եւ Ա. – րիները յոտնկայս երգեցին «Հիմի՛ էլ լը – ուենք», «Ազատութեան այն վառ սէր»ը եւ «Իմ հայրենեաց հոգին Վարդան»ը: Օր – ուան բանախօսն էր Պ. Տ. Փիրանեան, որ դրաւոր ճառով մը փառաբանեց Վարդա – նանց դիւցազնամարտը: Այս առթիւ դառ – նութեամբ յիշեց օտարացման աւերները: «Ինչքան տղմուտ գետեր կը հոսին Արե – ւելքէն Արեւմուտք, օտար ափերու վրայ, քաշելով քաշքշելով նոր սերունդը դէպի ապազգայնացում...» Իբրեւ եզրակացու – թիւն, թելադրեց որ ծնողները ծախերը գործի վերածեն, տասնապատկելով Մխու – թեան անդամներուն թիւը:

Այս ճառէն վերջ— Պոմոնի Արիները ղեկավարութեամբ նախկին արի Շահին – եանի, մարզանքի զանազան ձեւեր ներկա – յացուցին: Սէն Լուի գայլիկներու խումբը, ղեկավարութեամբ Արենոյչ Եղիսա – բեթ Կէօչկարեանի, նոյնպէս յաջող մար – զանքներ կատարեց: Մարսէյլ քաղաքի Ա – րենոյչները հռովմէական տարազով ներ – կայացուցին իրենց մարզանքը, խմբ. Շու – շիկ Շաքարեանի դաշնակի ընկերակցու – թեամբ:

Երկրորդ բաժնին մէջ՝ բազմաթիւ գայլիկներ եւ թեւիկներ նստած երգեցին «Թէ երկինք կապոյտ է» եւ ուրիշ երգեր:

Յուժբին մէջ կանգնած էր Արենոյչ Ալիս Շամիրեանը որ յատակ առոգանութեամբ պատմեց Վարդանանց պատերազմը:

Երրորդ բաժնին՝ Արիներու եւ Արե – նոյչներու կողմէ ներկայացուեցաւ Սմբատ Բիւրատի «Աւարայրի Արծիւ»էն պատկեր մը: Բոլոր դերակատարները լաւ սորված էին իրենց դերերը:

Օտար ափերու վրայ ծնած եւ հայե – րէն գրել կարդալ սորված այս պատանի – ներու եւ երիտասարդներու յաջողութիւ – նը ջերմապէս գնահատուեցաւ:

Չորրորդ բաժնին մէջ, Արենոյչներ եւ Արիները հայկ. տարազով պարեցին գեղջ – կական պարեր, կրկնապատկելով խանդա – վառութիւն: Հանդէսի ընթացքին, դաշ – նակի վրայ յաջողութեամբ նուագեցին Օր. Ա. Ակինեան եւ խմբապետուհիներ՝ Է. Թէյլեան, Մ. Մարկոսեան:

Քանի մը ընտիր խմբերգներէ վերջ, տօնակատարութեան բաժինը լրացաւ, մեր աչքով Արիները եւ Արենոյչները պատ – բաստեցին սեղանները եւ ինջոյքը սկսաւ: Պ. Պ. Ս. Մուչկամբարեան եւ Ակորով Ք – րենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին թառով, ոմանք պարով ու երգով:

Իրրեւ նորոյթ, բոլոր սեղաններուն վրայ դրուեցան խմորատիպ թերթիկներ, «Թէ հայրենեաց պսակադիր» երգի եւ հանդիսականները երգեցին բոլորը միա – սին:

Կերուխումն ու բարեկենդանեան ու – րախութիւնները տեւեցին մինչեւ կէս գի – շեր: ԴԻՏՈՂ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Լիոն.— 1952—53ի եղանակին քրմո – սիոն Տ. Ր. ախոյեանական մրցումները վերջ գտան այս տարի սովորականէն քիչ մը կանուխ, համաձայն մարզական Դաշ – նակցութեան որոշման

Առաջին մրցումը տեղի ունեցաւ Մարտ 1ին, չէզոք դաշտի վրայ Լիւկտիւ – ճիւմի դէմ: Ներկայ էին Մարզ. Դաշնակ – ցութեան երեւելիները եւ երեք պաշտօնա – կան դատաւորներ: Տեսին եւ Լիոնի Հա – յութիւնը գունդ առ գունդ եկած էր քայ – լերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ի տղաքը: Բոլորին սիրտը կը տրոփէր թէ արդիւնքը ինչ պի – տի ըլլար քանի որ այս տարի մեր խում – բը տակաւ է: Երկու կողմերն ալ չատ կը – րակոտ եւ վճռական խաղարկութիւն մը ունեցան: Մեր յառաջապահները չատ մը առիթներ փախցուցին: Բայց մերինները հետզհետէ տիրապետողի դերին մէջ ան – ցան, ու Մարտիրոսեանի կոկիկ մէկ փա – սով պատանի Ժան Յակոբեան նշանակեց Ա. կէտը: Ալիքսանեան իր արագաչարժ խաղարկութեամբ հիացում պատճառեց նոյնիսկ օտարներու:

Ա. կիսախաղը վերջացաւ մեր յաղ – թութեամբ, 1–0, իսկ Բ. կիսախաղին հակառակորդը աւելի կոպտօրէն խաղալ սկսաւ, ազդարարութիւն ստանալով անա – չառ դատաւորէն: Մեր խաղացողները ան – վրհատ չարունակեցին խաղը ու վերջէն պահուն Մարտիրոսեան նշանակեց երկ – րորդ յաղթական կէտը, ու ներկայ հայ հասարակութիւնը նուէրներ բաշխեց:

Մարտ 8ին վերջին եւ վճռական մըր – ցումը պիտի կատարուի Սէն Քլէրի դէմ Լիւկսէնպիւմի դաշտին վրայ:

Ճշդում մը, այս առթիւ, — թիւրի – մացութիւն է այն լուրը թէ երկու կարող ուժեր հեռացած են: Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՍՏԱՅԱՆՔ

ՄԱՍԻՍ օրացոյց պատի 1953, 30րդ տարի: Կազմեց Հ. Աճէմեան: Գին 30 բեմ:

ԱԽԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

— Ինչո՞վ պիտի անցնեմ կեանքս, կը կրկնէր զարճեալ երազկոտ եւ մտախոհ:

Ամէն բան վերջացած էր իրենց հա – մար, կեանքը տաժանելի բեռ մը դար – ձած. մահը օրհնութիւն մը պիտի ըլլար այդ դժբախտներուն... մխիթարութեան ոչ մէկ բառ չէինք գտներ մեր ապշած ու վշտացած հոգիներուն մէջ ու իրենք են զարճեալ, մայրը՝ որ զինուած ցեղին վե – րածնութեան ամենակարող հանճարովը իր հոգիին խորէն ինչպէս անսպառ լոյսի աղբիւրի մը մէջէն կ'որսայ յոյսի ճաճանչ մը...

— Մենք եկանք ու գացի՛նք... հոգ չէ... գոնէ բանի մը պիտի ծառայէ՞ մեր ցաւը... ըսէք... յոյս կա՞յ... դուք Սթամպուլէն կուգաք, չատ բան գիտէք, ըսէք, արճակութիւն պիտի ըլլայ մեր ազ – գին համար:

Մեր յուզուած լռութեան առաջք, չրթունքները կը ժպտունէին. աչքերը կը

թարթէր անհամբեր ջղագրգռութեամբ մը. հանդիսաւոր մթնոլորտ մը կը պա – րուրէր մեր ամէն մէկին էութեան մէջ ու իր բառերը, իր խոնարհ հերոսուհիի ազ – նուական մտահոգութիւնը կը կրկնուէր մեր ականջներուն.

— Արճակութիւն պիտի ըլլա՞յ մեզի համար:

Մեր ընկերներէն մէկը ներչնչուեցաւ:

— Արիւնը պարապ տեղը չի թափիր, ու ձեր ամէն մէկ տառապանքի րոպէն բեղմնաւոր պիտի ըլլայ:

Ուրիշներ, ապաքինածներ, հաւաք – ուած էին մեր չուրջը ու մտիկ կ'ընէին... մայր ու աղջիկ նոր հաղորդուած ջերմե – ռանդներու վերացող նայուածքներ ու – նէին... իրենց հոգեկան մաքրութիւնը հաղորդական կը դառնար. մեր չուրջը կանացի ձայներ կը մրմնջէին...

— Մեր ինչո՞ւն պէտքը այլեւս... մեր արեւը սեւցաւ, կենդանի մեռեալներու պէս պիտի ըլլանք այս աշխարհիս վրայ, մեր մայրենի հողը չպիտի ճանչնայ մեզ ու հաց չկայ մեզի համար... ասկէ եառքին նայինք, մնացողները ի՞նչ պիտի ըլլան...

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

(Շար.)

րուք մը դրած, պայթուցիկներով բեռնաւորուած, 1907 Յունիս 13ին ռումբ մը նետեց ճիշդ այն պահուն երբ կարաւանը կ'անցնէր Թիֆլիսէն: Ցիսուն հոգի զոհ - ուեցան, բայց Սթալին 341,000 րուբլի թղցնելով ղրկեց Լենինի եւ ինք Բագու ա - պաստանեցաւ:

Ցառաջիկայ կը ներկայացնենք իր կեանքն ու գործը· մանաւանդ այն օրէն ի վեր որ դաւաճաւ «Արեւ-Սթալին», ահ ու սարսափէ ենթախընթաց չրջան մը բա - նալով Ռուսիոյ եւ ամբողջ աշխարհի ազգերուն մէջ:

Ինչպէս դիտել կուտայ տեղական թերթ մը, Սթալինի անունը վախ եւ ա - տելութիւն կը պատճառէր վերջին պա - տերազմէն ի վեր»: Ոչ մէկ դիկտատոր ե - դած է այնքան անողոք եւ սանձարձակ: Ինքն էր որ պնդակահարել տուաւ իր բո - լոր գործակիցները, իրմէ չատ աւելի կա - րող դէմքեր, նոյն սարսափը տարածելով Ս. Միութեան բոլոր երկրամասերուն, ինչպէս եւ արբանեակ երկիրներուն մէջ: Եւ ինքն էր որ հաւատքէն յալթահանկէն վերջ դաւճաւ ոխերիմ թշնամի արեւմըտ - եան պետութեանց, «պաղ պատերազմ» սարքելով:

Իր մահացու թշնամին, Թրոցքի, զոր աքսորել եւ յետոյ սպաննել տուաւ Մեք - սիկայի մէջ, տաւիղով մը կ'ըսէր.— «Սթա - լին մեր կուսակցութեան ամէնէն ակա - նաւոր միջակութիւնն է»:

Կասկածոտ էր եւ ծածկամիտ: Ոեւէ մէկուն հետ խօսած տեղն կը պահէր իր մտածումը: Ոչ մէկը գիտէր քէ որո՛ւ կը վստահի իրրեւ իր յաջորդը: Գործէ մարդ էր, եւ բացարձակ հպատակութիւն կը պահանջէր: Ցարութիւն չէր դներ միջոց - ներու մէջ, իր նպատակին հասնելու հա - մար:

Միջազգային մամուլը կը չարունակէ դուչակութիւններ կատարել իր ժառան - գութեան մասին: Հետզհետէ կը հաս - տատուի թէ վարչապետութիւնը պիտի վարէ Մոլոթով, կուսակցութեան ընդհ· քարտուղարութիւնը՝ Մալենքով, իսկ պին· Թեւը մտաչալ Խրուշչովին: Ամէն պարագայի մէջ, եռապետութիւն, այս կամ այն ձեւով:

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Փարիզի Հ· Մ· Մ· Մուլուտիա Գլիւպ տը Բառիի դէմ ,այս կիրակի, Պահեստի՝ ժամը 14ին, Ա· ժամը 15,30ին, Սքատ Փօփրուա տը Լօրն, 37 ռիւ տը լա Փութիւռ տ'Օֆսէր, փընըվիլիէ:

Փոռթ տը Քլիչիէն առնել 140 թիւ օ - թոպիւսը եւ իջնել Փլաս տէ Պուրկինեոն, 139 իջնել Ռիւ Գամբէթնա, էկւիզ Սէն Տը - նիէն թիւ 178 եւ իջնել Ռիւ Փութիւռ տ'Օքսէր: Նոյն թիւ օթոպիւսով Գուրպը - վուայէն, իջնել նոյն փողոցը:

ԱՐԱՔՍ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹՆԵՐ

կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 Ֆր·, Արտասահման 1400 Ֆր· ։

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tro. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանոթ.— Հայերէն Թերթ Հեռագիրներու ... համ՝ Ֆրանք Թիւը :

Լոյս տեսաւ 7րդ թիւը:

Տարեկան պարահանդէս

ԿԱՊՈՑՏ ՄԱՆՈՒԿԱՆ ՈՐՍՈ ՄՃ·ԻՆ

Այս չաբաթ ժամը 20էն մինչեւ 1, էն - թէռնասիոնալի սրահին մէջ, Շըմէն տը լա Մատրակ-վիլ:

Գեղարուեստական խնամուած բա - ժին, երգ, արտասանութիւն եւ անա - կընկալներ: Հայկ· եւ եւրոպական պա - րեր ուշադրութեամբ կը նուագէ Մ· Զէօրէֆ - ճեճեան նուագախումբը:

ԳԻՆԵՑՈՑ Ի ՊԱՏԻՒ Գր· Տ ԹՂԻՒԵՑԻՆ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3-8, Մարսիլիոյ Քոլպէռ սրահին մէջ: Գեղար - ուեստական ընտիր բաժին:

Կ'երգեն ՏԻԿ· ՄԱՒՒԻ ՆԱԳԴԱՇԵԱՆ (Վէննայի Պետական Երաժշտանոցէն), ընկերակցութեամբ Օրխորդ Ակինեանի, եւ ՏԻԿ· ՄՕՐԸՆՕՆ: Կ'արտասանեն՝ ՏԻԿ· Վեհ· ՎԱՐԴԵՐԵՍԵԱՆ եւ ՕՐ· ՍԵՒԱ ՄԻՍՔԻՒ: Ջուքաի՝ Գ· Ս· ՋԷՕՐԷՖՃԵԱ - ՆԷ, ընկերակցութեամբ իր աղջկան (դաշ - նակ):

Հայկական պար եւն· Արիներու եւ Ա - րեւոյշներու կողմէ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ·— Վալպարեյի (Մարսէյլ) դպրոցի հոգաբարձութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ քարտուղար ընկ· Ա· Գալիկեանի եւ իր ընտանեկան պարագաներուն, իր մօր՝ ՏԻԿ· ԱՂԱՒՆԻ ԳՕԼԻԿԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

Նոյն տխուր առթիւ Հ· Ը· Դ· «Արամ» խումբը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերներ Ա· եւ Կ· Գալիկեանի եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ 1000 Ֆր· Կ· Խա - չին, 1000 Ֆր· դպրոցին եւ 500 Ֆր· «Ցա - ռաջ»ի տարածման Ֆոնտին:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՏՈՏԵԱԼ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած՝ Որբերու Օգնութեան Մարմնի կողմէ (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն), հովանաւորութեամբ Տէր եւ Տիկին ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆի, կիրա - կի, 15 Մարտ ժամը 15-22, Ժան Կուժոնի սրահին մէջ (8 ռիւ Ժան Կուժոն, Բարիզ (8): Թիրք Ի Թօֆ նշանաւոր խլունները կը ներկայացնեն իրենց ամենավերջին խեղկատակութիւնները:

Օրխորդները՝ Ժաֆլին Պէրպէրեան եւ Իվէթ Տիւսանսթէլ կը վարեն մանկական զանազան խաղեր:

Տոմսերու համար դիմել Միութեան անդամուհիներուն եւ մեր կեդրոնը, Փա - րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կու - ժոն: Մուտք 500 ֆրանիֆ (թէյով մը եւ կաքանդակով):

ԳԵՂԱՆԿԱՐՈՂ, ԳԵՂԱԴՐՈՂ, ՆԵՐԿՈՂ

ENSEIGNES — PUBLICITE

ՍԱՐԳԻՍ ՉԻԼԻՆԳԻՐԵԱՆ (Serge)

Artisan - Décorateur

Տուներու, խանութներու եւ կառեերու

43, rue de la Félicité , Paris (17) Tél. Ség. 39-88

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻՑԼ·— Հ· Ը· Դ· Շրջ· Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ չաբաթ գիշեր ժամը 7,30ին, Նիսի Գէորգ Զավուշ, ժամը 8,30 Ալվինհոնի Մուրատ, եւ կիրակի՝ ժամը 3ին կարաւանի Նիկոլ Դուման խումբերը:

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ը· Դ· «Աղբիւր Ջերօր» եւ «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» խումբի ընդհ· ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20,30ին: Սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օ - րակարգ: Ներկայանալ անդամատետրե - րով:

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ը· Դ· Գելվիքի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընդհ· Մոնուկի բնակարանը:

ՇԱՒԻԼ·— Հ· Ը· Դ· «Աբգուքեան» խումբի ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին (չաբ· նախորդ ժողովին): Ներկայ կ'ըլլան Շ· Կ·ի եւ Կ· Կ·ի ներկայացուցիչները:

ՄԱՐՍԻՑԼ·— ՍԷՆԹ ԱՆԹուանի «Ըն - կեր կաթօ» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 2,30ին, ընկեր Սուքիասեանի բնակարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻՑԼ·— Համազգայինի Միութեան ընդհ· ժողովը չաբաթ 7 Մարտ ժամը 21ին Քաֆէ Նօայէ սրահին մէջ: Օրակարգ·— Զեկուցում եւ ընտրութիւն նոր վարչու - թեան:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ·— Հ· Ը· Դ· Աղբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խում - բի ընկերահամակրական տարեկան խըն - ջոյքը՝ Մարտ 21ին:

ՊԵԼՎիԼի Հ· Ը· Դ· Ռոստոմ խումբի խնջոյքը՝ Մարտ 15ին, կիրակի կէսօրէ վերջ:

«ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 14,30ին, Քաֆէ Բէժանի վերնայարկը, 70 Ռիւ Լաֆայէթ, Մէթրօ Քատէ: Սկրով կը հրաւիրուին բոլոր վեր - ջին տարագիրները:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ

Նախաձեռնութեամբ Սէն Շամոնի Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խում - բին, այս չաբաթ ժամը 20,30ին, Հայ Կա - թողիկէներու սրահը, ռիւ տը լա Պաս: Մասնակցութեամբ Հ· Ը· Դ· «Վարուժան» կոմիտէի, Կ· Նաչէ եւ մեջէն Ֆրանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն:

22-րդ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՐԵՆՈՑՇՆԵՐՄԱՆ ԵՒ ԾԻՐԱՐՄԱՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 8 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին

Salle de la Chimie, 23bis Rue St· Dominique

Métro Solférino կամ Invalides

Մուտք 200 եւ 300 Ֆր· : Պիւֆէ:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes Gens

Le Gérant : A. MERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376 · 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS-(13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C.P· Paris 1678-63

Dimanche 8 Mars 1953 Կիրակի 8 Մարտ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7011 Նոր շրջան թիւ 2422 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՔԱՌԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱԼԵՆԿՈՎԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ՝ ՄՈԼՈԹՈՎ, ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ՝ ՄԱՌՇԱԼ ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ՈՒՐԻՇ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սթալինի մահէն 24 ժամ ետք, կազմուեցաւ Յ. Միութեան նոր իշխանութիւնը, վարչապետութեամբ Կ՚օրկի Մալեն – կովի, որ 51 տարեկան է: Առաջին փոխվարչապետները են Բերիա, Մոլոթով, Բուլկանին եւ Քականովիչ:

Արտաքին նախարար նշանակուեցաւ Մոլոթով (62 տար՛ ,ան), ներքին գործե – րու նախարար՝ Բերիա (54 տարեկան), Յ. Միութեան նախագահ՝ մառեշալ Վորոշի – լով (72 տարեկան):

Նոր վարչապետը նախապէս եղած է Սթալինի քարտուղարը: Մոլոթով այն մարդն է որ միշտ «ոչ» կ՚ըսէր: Աչխատած է Լենինի եւ Սթալինի հետ: Լաւրենտի Բե – րիա (վրացի), Կովկասի երբեմնի փոխարքան, տխուր համբաւ մը կը վայելէ իբրեւ անողոք վարիչը Չեկայի: Պաշտօնական պեկոյցը կ՚ըսէ թէ պետական ապահովու – թեան եւ ներքին գործերու նախարարութիւնները վերածուած են մէկ նախարա – րութեան, զոր պիտի վարէ Լ. Բերիա:

Պատերազմական նախարարը, մառեշալ Բուլկանին, նախապէս փոխ-վարչա – պետ, կը յաջորդէ մառեշալ Վասիլեւս – կիի: Այս վերջինը կը դառնայ փոխնա – խարար, մառեշալ Ժուքովի տեղ:

Արտաքին նախարարը, Վիշինսկի, նշանակուած է մնայուն ներկայացուցիչ Ազգաժողովին, ինչպէս եւ փոխ-նախարար արտաքին գործերու, Մալիքի հետ:

Ներքին եւ արտաքին առեւտուրի նախարարութիւնները ալ միացուած են: Նախարարն է՝ Անաստաս Միկոյեան, օգնականները՝ Կոմարով, Բումիքին եւ Եփորոնքով:

Միւս նախարարութեանց մէջ ալ փոփոխութիւններ կատարուած են: Միեւնոյն ատեն կրճատուած է կեդր. Կոմիտէի նախագահութեան կազմը (պրեզիտիում):

Այս նախագահութիւնը կազմուած էր անցեալ հոկտեմբերի համագումարին մէջ, յաջորդելով Քաղաք. Բիւրոյին (Պոլիտբիւրօ): Կը բաղկանար 25 անդամներէ եւ 11 թեկնածուներէ, նախագահութեամբ Սթալինի: Նոր կազմը կը բաղկանայ տասը իսկական անդամներէ եւ թեկնածուները (ինչպէս նախկին Քաղ. Բիւրօն), նախագահութեամբ Մալենքովի: Միւս իսկական անդամներն են.— Բերիա, Մոլոթով, մառեշալ Վորոշիլով, Խրուշչեւ, մառեշալ Բուլկանին, Լազար Քականովիչ (Սթալինի աներձագը, հրեայ), Ա. Միկոյեան, Մ. Սաբուրով եւ Պերվուխին:

Բոլորն ալ, ինչպէս հայազգի Միկոյեանը, Սթալինի մտերիմ գործակիցներն են եւ մաս կը կազմեն «հին պահակախումբին»:

Կեդր. Կոմիտէին քարտուղար նշանակուած են Իլինաիեւ, Պոսպելով եւ Շաթալին:

Պաշտօնական պեկոյցը կ՚ըսէ թէ Գեորգադզն Յորհուրդը նիստի հրաւիրուած է Մարտ 14ին:

Կեդր. Կոմիտէն ծանուցանելով այս անուանումները, կը յիշեցնէ թէ «այս դժուարին ժամանակներուն մէջ կուսակցութեան եւ կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ ապահովել երկրի ամբողջ կեանքին ուղիղ եւ անընդհատ ղեկավարութիւնը: Այս պարագան կը պահանջէ ամենամեծ ուշադրութիւն»: Յետոյ կը յորդորէ զ[illegible]ւ չփոթութենէ եւ խուճապէ:

ՍԹԱԼԻՆԻ ԴԱԳԱՂԸ ԲԱՑ ԿԸ ՄՆԱՑ

Ռուսական ատանդութեան մը համաձայն, վեհապետի մը դագաղը պէտք է բաց մնայ, որպէսզի ժողովուրդը տեսնէ եւ իր մեծարանքը յայտնէ: Սթալինի դագաղն ալ այսպէս ցուցադրուած է Մոսկուայի Արհեստակց. Միութեանց դահլիճին մէջ, եւ հազարաւորներ կ՚այցելեն հրաժեշտ առնելու համար: Դագաղը չորս – կապատուած է անհամար ծաղկեպսակներով, մեծ մասով կակաչ եւ յասմիկ: Դագաղը դրուած է ճիշդ այն դահլիճին մէջ ուր կը գտնուէր Լենինի մարմինը, 29 տարի առաջ:

Մոսկուայի ռատիօն չարունակ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Սթալինի մահուան պարագաներուն եւ յուղարկաւորութեան կարգադրութեանց մասին: Դագաղին չուրջ, պատուոյ պահակները կը փոխուին հինգ վայրկեանը անգամ մը: Մեռաքսէ բարձիկներու վրայ դրուած են Սթալինի ստացած չքանշանները: Պահէ պահ կը հնչէ Պեթհովէնի մահերգը: Վերջին ղեկոյցը կը կարդացուի կէս ժամը անգամ մը:

× *Աչխարհի բոլոր մասերէն ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնին Մոսկուա: Առաջին հեռագիրը ուղղեց Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը: Վարչապետը հրամայեց դրօշները կէս պարզել մինչեւ չաբաթ իրիկուն: Սուգ պիտի պահուի նաեւ Սթալինի յուղարկաւորութեան օրը (վաղը, երկուշաբթի):*

Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը Նիւ Եորք մեկնեցաւ օդանաւով: Ազգաժողովի Քաղաք. Յանձնախումբը Քորէայի խնդիրը կը քննէր Մարտ 6ին, պատերազմին երկարաձգման պատասխանատու հռչակելով Յ. Միութիւնը, երբ հաղորդեցին Սթալինի մահը: Ժողովականները մէկ վայրկեան լռութիւն պահեցին. իսկ Վիշինսկի ճառ մը խօսեցաւ, փառաբանելով հանգուցեալը:

Մ. Նահանգներու նախագահն ալ ցաւակցութիւն յայտնեց անմիջապէս:

× *Միջազգային մամուլը եւ ականաւոր դէմքեր կը շարունակեն թեր ու դէմ կարծիքները յայտնել Սթալինի մահուան հետեւանքներու մասին: Իրազեկները դիտել կուտան թէ նոր իշխանութեան անդամները թրծուած են բոլշեւիկեան յեղափոխութեան խստակրօն հնոցին մէջ. հետեւաբար կրնան շատ մը անակնկալներ ստեղծել:*

× *Սթալինի մարմինն ալ զմռսուելով պիտի դրուի ապակեայ դագաղի մը մէջ: Թերթերը դիտել կուտան թէ Լենինի մարմնին զմռսումը չէր յաջողած եւ հարկ եղաւ դերման մասնագէտ մը կանչել 1926ին, 600,000 մարք վարձքով: Նորէն գոհ չմը-*

Նոր վարչապետ եւ իր ուղեգիծը

Բաղդատաբար անծանօթ, Կ՚օրկի Մալենքով հետզհետէ տիրական դէմք մը դարձաւ վերջին տասը տարիներու ընթացքին: Հազիւ 39 տարեկան կար երբ, 1941 Փետրուարին նշանաւոր հանդիսապաշտօնական համագումարին մէջ: Այդ առթիւ անխնայ կը ճաղկէր իր պաշտօնակիցները, մեծ մասով իրմէ տարէց, զանոնք անուանելով «քամի փչող» եւ «տըգէտ»: Այդ օրէն յայտնի էր թէ Մալենքով կը վայելէր Սթալինի համակրանքը, թէ արդէն բաւական ճամբայ կտրած է եւ աւելի յառաջ պիտի երթայ: Երբ Սթալին անձնական քարտուղար նշանակեց զինքը, Մալենքով ձեռք անցուց կուսակցութեան ամբողջ ցանցը, Յ. Միութեան բոլոր մասերուն եւ արտասահմանի մէջ: Գաղտնի տեղեկութեանց մասնագէտ մըն էր եւ վարպետ մը նիւթերու (ֆիչ), ինչպէս կը պատմեն իրազեկները:

Մոսկուայի մէջ անգամ չատ բան չէին գիտեր իր անցեալի մասին եւ չատեր կը կարծէին թէ ազնուական ընտանիքէ մը սերած է:

Մալենքով ծնած է 1902ին, Օրէնպուրկ (Ուրալի հարաւ. արեւմտեան շրջան) եւ 1919ին կարմիր բանակ մտած: Շատ չանցած կը դառնար կուսակցական քարոզիչ: Երկու տարի վերջ, հազիւ 20 տարեկան, կը նշանակուէր քաղաքական վարիչ Թուրքեստանի բանակին: Յետոյ զբաղեցաւ Մոսկուա, նախ իր ուսումը կատարելագործելու եւ 1924ին եղաւ քարտուղար Կոմսոմոլի (Երիտ. Միութիւն): Մէկ տարի վերջ, երբ 23 տարեկան էր, դարձաւ պաշտօնեայ կուսակցութեան կեդր. ղեկավարութեան մէջ: Շատ չանցած Սթալինի աչքը մանրով դարձաւ անոր անձնական քարտուղարը: Իրազեկներ կը պնդեն թէ 1937ի մաքրադործումները մեծ մասով հիմնուած էին Մալենքովի նիչերուն վրայ: Մինչեւ 1939 Սթալին փոչիացուցած էր նախկին ղեկավարութեան երկու երրորդը եւ ճամբան բաց էր երիտասարդ, անողոք եւ փառասէր տարրերու համար:

Դէմքը հողագոյն եւ կանացի, պաղ նայուածքով, կը հակասէ իր վճռական կորովին: Մալենքով չատ կը սիրէ մարզանքը եւ յաճախ անձամբ կը վարէ իր անձնական օդանաւը: 1939ին ընտրուեցաւ կեդր. Կոմիտէի անդամ եւ անոր քարտուղարութիւնը կը վարէր Սթալինի, ժամա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

նակին եւ հետեւանքը այն եղաւ որ մինչ 1939ին Լենինի ամբողջ մարմինը ցուցադրուած էր, 1946ին միայն վերի մասը, մէջքէն մինչեւ գլուխը կը ցուցնէին հանրութեան: Կը կարծուի թէ խորհրդային գիտնականները նոր մեթոտներ պիտի փորձեն, յատկապէս պահպանելու համար Սթալինի մարմինը:

× *Լոնտոնի օրթոտոքս եկեղեցիները որոշեցին որեւէ արարողութիւն չկատարել Սթալինի մահուան առթիւ: «Ի՞նչպէս կրնանք աղօթել անաստուածի մը համար, առանց ծիծաղելի դառնալու»:*

× *Ազգ. Ժողովին մէջ, նախագահը, Պ. Էռիօ, ցաւ յայտնելով Սթալինի մահուան առթիւ, դիտել տուաւ.— «Պատեհ չէ այսօր եւ այս ժողովին մէջ դատել հզօր կուսակցապետը որուն վարդապետութիւնները այնքան լայնօրէն գործեցին իր երկրին մէջ եւ դուրսը: Բայց կայ յիշատակ մը զոր չենք կրնար մոռնալ, — մառեշալ Սթալինի կատարած դերը պատերազմի վախճանին մէջ: Կարելի է գաղափար կազմել այդ մասին Սթալինկրատ աւերակներուն մէջ կամ սերտելով Մոսկուայի ճակատամարտը ուր յայտնապէս փայլեցաւ Սթալինի ռազմական հանճարը»:*

ՀԱՅՐԱՊԵՏ
ՏՓԽՍՎՈՒՄ ԱՇԽԱՏՈՂ ՀԱՅ
ՈՉ ՄԱ ՄԱՏՅԱՆԻՆ ՀԱՆՁՆԱԿԱՏՈՒԹՅԱՄԲ

(Տե՛ս երկրորդ էջը)

Մտածող մարդկանց համար ոչ մի կասկած չի կարող լինել, որ ներկա ժամանակներս ամբողջ աշխարհում ընթացող ահագին պատերազմները, — այդ ահռելի ավերածությունը, որ տարածվում է ամբողջ երկրագնդի վրա, ոչ միայն ֆիզիկական, այլև բարոյական մեծ ազդեցություն են թողնում մարդկանց վրա։

Մեր ժամանակների ամենամեծ ավերածությունը, որ պատերազմը գործում է մարդկանց վրա, այն է, որ նա ստիպում է մարդկանց ամենաբարձր զգացմունքները, ինչպես են հայրենասիրությունը, ազգասիրությունը, ազատասիրությունը և այլն, ենթարկել ամենացածր, անասնական կրքերին։ Ամենաազնիվ զգացմունքները, որոնք մարդկանց ստիպում են զոհաբերել իրենց կյանքը հանուն ուրիշների, հանուն հայրենիքի, հանուն ազատության, — այդ զգացմունքները, որոնք մարդկանց ստիպում են ամենամեծ հերոսություններ կատարել, — այդ զգացմունքները պատերազմը ստիպում է ծառայեցնել ամենաանասնական կրքերի։

Ահա թե ինչու ամենամեծ ուշադրություն պետք է դարձնել այն հանգամանքի վրա, որ ներկա պատերազմի ժամանակ ամենաազնիվ զգացմունքները ենթարկվում են ամենացածր կրքերի։

Մեր ժամանակների ամենամեծ ավերածությունը հենց այն է, որ նա ստիպում է մարդկանց ամենաազնիվ զգացմունքները ծառայեցնել ամենացածր կրքերի։

Ահա թե ինչու ամենամեծ ուշադրություն պետք է դարձնել այն հանգամանքի վրա, որ ներկա պատերազմի ժամանակ ամենաազնիվ զգացմունքները ենթարկվում են

ԵՐԳԵՐ

Ձմեռին մութ օրերուն,
երբ կը ճստիս կրակին մօտ,
Միտքդ կուգա՞յ թէ ի՛նչ վատ
կրակ մը կար սրտիդ մէջ:
Գիշեր ատեն, ուշ ատեն
Հովը բեզի կը խօսի.
Բայց ի՞նչ կրնաս դուն ըսել,
Սրտիդ ակունքին է սառեր...

Կեանքը ջուրի պէս անցաւ,
Ո՛չ իսկ թողուց եզերքին
Որք տերեւիկ մը դալար,
Խոտի ծրղօտ մը դեղին:
Շուրի մը պէս անուրջի
Պահ մը շողաց ու անցաւ.
Արեւը տաք համբոյրով
Անոր ցօղիկը չորցուց...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

նաւակը ջուրերուն վրայ պահելու համար: Ձենք գիտեր, թէ ապագան ի՞նչ կը վերապահէ մեզի, եթէ չարունակուին ներկայ պայմանները: Կը գտնուինք «անծանօթ»ին առջեւ: Ինչ որ պատահեցաւ ասկէ առաջ, կրնայ ասկէ ետքն ալ պատահիլ:

Մեզի կը մնայ ամուր կառչիլ մեր հայութիւնը պաշտպանող լաւաերուն:

Մենք զանոնք կը կոչենք եկեղեցի, դպրոց, լեզու, արուեստ, գրականութիւն:

Արդ, պէտք է միշտ ըսել ու կրկնել.— հայացնենք ազգութեան այս պահպանները, որոնցմէ մէկն է նաեւ թատրոնը:

Հայ երգը կրնանք աշխարհէ աշխարհ սփռել կարճ եւ երկար «ալիք»ներու վրայ: Հայ խօսքը՝ նոյնպէս: Ձենք կրնանք այդ «ալիք»ներուն յանձնել ո՛չ հայ գիրը, ո՛չ հայ թատրոնը, որոնք միայն ձայն չեն, այլ նաեւ պատկեր:

Հայկ. թատրոնը պէտք ունի հայացուելու իր խորքով ու ձեւով: Անցողակի թուեցինք քանի մը միջոցներ հայացմանն այս աշխատանքը կատարելու համար, — օգտուիլ մեր դրագէտներուն արդէն պատրաստ գործերէն՝ դանոնք վերածելու համար թատերախաղի:

... Վտանգը, մօտ կամ հեռու, ներ — կայ է միշտ: Մեր պարտքն է կռուիլ այս վտանգին դէմ: Կա՛մ վհատին վրայ, կա՛մ վհատին տակ, բայց ոչ վհատին հետեւ...

(Ամփոփուած խմբ. «Յուսաբեր»ի)

ՏՈՄՍԵՐ

ՇԵՇՏԻ ՄԸ ՍԿԱԼԸ...

Երեք ամիս չկար որ ամուսնացած էին ու արդէն նոր փեսան, ընչաստաւ, մօրը տունը կը վերադառնար, որովհետեւ...

Կաղանդին դիշերը բաժակամի մը տունը գացած էին՝ Նոր Տարին դիմաւորելու համար: Ժամը 12ին, երբ աչխարհի բոլոր հին ու նոր զոյգերը, ամուսնացած թէ սիրահար, պաշտօնապէ՛ս, աւանդական համբոյրը կը փոխանակեն — առա — ջինները՝ այսին մէկ կորսուած անկիւնէն, երկրորդներուը՝ չրթունք չրթունքի — մխամխա ու բարեմխա հարսը նոր փեսային ուսերուն կը նետէր իր հոլանի թեւերը ու կ'ըսէր.

— Շեռի, տարուան առաջի՛ն համբոյրը քեզի կուտամ...

Նոր փեսան, խեղճուկրակ մէկը, համբոյրին գինովութենէն հազիւ սթափած, յօնքերը կը պռատէր ու պիշ պիշ կնոջը աչքերուն մէջ նայելով, կը հարցնէր.

— Ի՞նչ, ի՞նչ ըսիր, սա ըսածդ անդամ մըն ալ կրկնէ նայիմ...

— Գէշ բա՞ն մը ըսի, ազուրս, ըսի թէ տարուան առաջին համբոյրը քեզի կուտամ...

— Վա՛յ, ըսել է որ երկրորդը, երրորդը, տասներորդը եւ հարիւրերորդը վէրադրած էիր հողագործութիւնով եւ աղջիկներն ու հարսերը տան գործերը կը բաժնէին, ինքը տանը դրանը առաջքը տախտակին վրայ ծալապատիկ նստած, խոշոր թթէ — նիի չուքին ներքեւ կը մանէր... ամբողջ օրը կ'անցընէր այսպէս... ժամերը կ'անցնէին ու ինք սպասելով տղոցը եւ թոռներուն դաշտէն վերադարձին, կը մանէ՛ր, կը մանէ՛ր...

— Հիմա տղաքն ու թոռները չկան, տունը աւերակ է, թթենին տապալեցին, տախտ չունի, բամպակ չունի, բայց պառաւը դարձեալ կը մանէ՛, պարապին մէջ կը մանէ՛...

Երկու վախտ ձեռքերը կը մագլցին ենթեւակայական թելի երկարութեան եւ աւտնը մէյ մը ճապուկ եւ վարժ չարժումով իլիկը կը դարձնէ, յետոյ մեզի կը նայի, նաեւ կ'ըսէ.

— Ի՞նչ կ'ընես այդպէս, մայրիկ:

— Կը մանեմ, տղաք, կը մանեմ...

Դեռատի օրիորդ մը, ապաքինած եւ բժչկուած եւ որ մնացած է հիւանդանոցին մէջ օգնելու համար ծառայողներուն, մեզի կը բացատրէ.

— Պառաւը սովորութիւն ունէր մանելու, մինչ տղաքն ու թոռները զբաղած էին հողագործութիւնով եւ աղջիկներն ու հարսերը տան գործերը կը բաժնէին, ինքը տանը դրանը առաջքը տախտակին վրայ ծալապատիկ նստած, խոշոր թթենի չուքին ներքեւ կը մանէր... ամբողջ օրը կ'անցընէր այսպէս... ժամերը կ'անցնէին ու ինք սպասելով տղոցը եւ թոռներուն դաշտէն վերադարձին, կը մանէ՛ր, կը մանէ՛ր...

— Հիմա տղաքն ու թոռները չկան, տունը աւերակ է, թթենին տապալեցին, տախտ չունի, բամպակ չունի, բայց պառաւը դարձեալ կը մանէ՛, պարապին մէջ կը մանէ՛...

Երկու վախտ ձեռքերը կը մագլցին ենթեւակայական թելի երկարութեան եւ աւտնը մէյ մը ճապուկ եւ վարժ չարժումով իլիկը կը դարձնէ, յետոյ մեզի կը նայի, իր պատաւի խորչոմներուն մէջէն կը ժըպտի ու կը չարունակէ մանել...

Ու կը խորհիմ ակամայ.

— Հիմակ այլեւս ի՞նչ բանի եւ որո՞ւ սպասելու պատրանքը ունի:

Քիչ մը աջ, քիչ մը ձախ դանդաղ — լով կը հասնինք վերջապէս անհնակին խորը ուր պզտիկ մահճակալներու մէջ մատղաչ տղաքներ ամխաներէ ի վեր կը տառապին: Դեռ իրենց մօտ չհկած, կը լսենք մէկին կամ միւսին յոգնած եւ տկարացած հծծիւնը. ուրիչ մը միօրինակ ձայնով կը ճչայ: Գեռինը՝ ծալապատիկ նստած ցնցոտիի մը վրայ, գրեթէ կոյր եւ դող — դոլուն պառաւ մը կը խլրտի մեղմօրէն. կեանքը շղթաներու վրայ է կարծես, ու երբ խօսի՝ պիտի մեռնի... այնքան տը — կար, այնքան անզօր կ'երեւայ: Այլ սա — կայն այդ պառաւն է որ ազատուած ո՞վ գիտէ ի՛նչ եղերական կացութիւններէ, — կած է հիւանդանոց եւ ձեւով մը որդեգրած փոքրիկ վիրաւորեալները:

ՁԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ,

(Շար.)

ԳԱՊՈՒՐԷ ԴԱՊՈՒՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԷՄԻԿ ԱՒԱԳԵԱՆ (28 տարեկան) որ իր բազմաթիւ դիւտերովժանացած է դիտական շրջանակներու գնահատանքին, կիսովին անդամալոյծ է եւ չի կրնար գործածել ոտքերը եւ ձեռքերը եւ շատ դանդաղ կը խօսի: Թերթերը կը գրեն թէ հնարած է «միքրոֆոն»ներով նոր գրամեքենայ մը, զոր կը վարէ իր չունչով: Գրամեքենան կապուած է «էլեկտրական ուղեղի» մը որ կը գործէ չորս «միքրոֆոն»ներով: Աւտնց մէկ չորս ան — գամ փչելով է որ կը շարժէ մեքենան: Երբ անգամ փչելով գրուելիք գիրը կ'որոշուի, եւ չորրորդ նունչովն է որ կ'արձանագրուի թուղթին վրայ: Գիտուններ կը հաստատեն թէ մեծ օգուտ պիտի ունենայ այս մեքենան: Տակաւին դանդաղ կը գործէ, սակայն հնարիչը կը խորհի կատարելագործել «կայծակի արագութեամբ» գրելու համար: Մէկեն ոյն մեքենով կը գործածէ էլեկտրական ածելին, ձայնասփիւռը, սենեակին լոյսերը: Կոճակները չարժման մէջ կը դնէ իր ծունկով: Աւագեան մեծ ծառայութիւն մատուցած է Ամերիկ. Պաշտ. Նախարարութեան, հնարելով ինքնագործ փոքր ֆիլմերու դրութիւն մը, որով մեծապէս չատգրդուած է Փենթագոնը: Անոր դիտին չնորհիւ 9 միլիոն փոքր «ֆիլմ»երու մէջէն իսկոյն կարելի է գտնել եւ պատասխանին վրայ տեսնել ուզուած ֆիլմը 10 կոճակներու վրայ կոխելով:

ՍՏԱՅՈՒՆՔ

Պարսկահայ երիտասարդ վիպագիրը Լուսիկի նոր վէպը, ԹԵԻՒԾՈՂ ՄՏՔԵՐ, պիտի 1953, էջ 300, դին՝ 500 Ֆրանք: Կեդրոնատեղի Պարսամեան գրատուն, 46 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9):

նետուած են՝ խմբագրողներուն անուշադրութեան պատճառաւ:

Այս հարցին մէջ ալ մենք բախտաւոր ժողովուրդ ենք: Ո՛չ թէ կէտ, չէշտ, չաղկապ, մակրայ, կամ դերանունի սըխալ ըրէ, այլ, եթէ կ'ուզես, վերջն վար սխալ դրէ, մարդ բան չըսեր քեզի...

Մե՛ծ ազգ ենք, իրա՛ւ կ'ըսեմ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (25)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

—

— Տառապանքին բաժակը լեցուն եւ զեղուն է այլեւս... յուսացէք ապագային վրայ...

Աւելի նկուն, աւելի ցաւատանջ քան այդ անդամահատուած, վիրաւորուածկիները, սրտերնիս լեցուն անմխիթարելի դառնութիւնով՝ կը պատինք սրահին մէջ ու կը զգանք չատ լաւ որ մեր քաղքենիի ամլացած հոգիները ողորմելիօրէն աղքատ են բաղդատմամբ այն չատ, անկըճռելի ապրելու եւ տեսնելու տենչանքին որ գրեթէ մէկ, ու ամէն աւելի կը գտնենք ար — կածեալ ժողովուրդին մէջ... Պառաւ մը մեզ կը կեցնէ մեր ճամբուն վրայ... ինքն ալ հոգեր ունի, միօրինակ, միատեսակ հոգեր. ու կը խօսի մեզի պարտականութիւն մը կատարողի անչահախնդիր եւ անակնկալ տխրութիւնով... իր խօսելու բոլոր տեղուութեանը մատները օդին մէջ չարժում մը կ'ընեն, համաչափ չարժում մը:

— Ի՞նչ կ'ընես այդպէս, մայրիկ:

— Կը մանեմ, տղաք, կը մանեմ...

Դեռատի օրիորդ մը, ապաքինած եւ բժչկուած եւ որ մնացած է հիւանդանոցին մէջ օգնելու համար ծառայողներուն, մեզի կը բացատրէ.

— Պառաւը սովորութիւն ունէր մանելու, մինչ տղաքն ու թոռները զբաղած էին հողագործութիւնով եւ աղջիկներն ու հարսերը տան գործերը կը բաժնէին, ինքը տանը դրանը առաջքը տախտակին վրայ ծալապատիկ նստած, խոշոր թթենի չուքին ներքեւ կը մանէր... ամբողջ օրը կ'անցընէր այսպէս... ժամերը կ'անցնէին ու ինք սպասելով տղոցը եւ թոռներուն դաշտէն վերադարձին, կը մանէ՛ր, կը մանէ՛ր...

— Հիմա տղաքն ու թոռները չկան, տունը աւերակ է, թթենին տապալեցին, տախտ չունի, բամպակ չունի, բայց պառաւը դարձեալ կը մանէ՛, պարապին մէջ կը մանէ՛...

Երկու վախտ ձեռքերը կը մագլցին ենթեւակայական թելի երկարութեան եւ աւտնը մէյ մը ճապուկ եւ վարժ չարժումով իլիկը կը դարձնէ, յետոյ մեզի կը նայի, իր պատաւի խորչոմներուն մէջէն կը ժըպտի ու կը չարունակէ մանել...

Ու կը խորհիմ ակամայ.

— Հիմակ այլեւս ի՞նչ բանի եւ որո՞ւ սպասելու պատրանքը ունի:

Քիչ մը աջ, քիչ մը ձախ դանդաղ — լով կը հասնինք վերջապէս անհնակին խորը ուր պզտիկ մահճակալներու մէջ մատղաչ տղաքներ ամխաներէ ի վեր կը տառապին: Դեռ իրենց մօտ չհկած, կը լսենք մէկին կամ միւսին յոգնած եւ տկարացած հծծիւնը. ուրիչ մը միօրինակ ձայնով կը ճչայ: Գեռինը՝ ծալապատիկ նստած ցնցոտիի մը վրայ, գրեթէ կոյր եւ դող — դոլուն պառաւ մը կը խլրտի մեղմօրէն. կեանքը շղթաներու վրայ է կարծես, ու երբ խօսի՝ պիտի մեռնի... այնքան տը — կար, այնքան անզօր կ'երեւայ: Այլ սա — կայն այդ պառաւն է որ ազատուած ո՞վ գիտէ ի՛նչ եղերական կացութիւններէ, — կած է հիւանդանոց եւ ձեւով մը որդեգրած փոքրիկ վիրաւորեալները:

ՁԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ,

(Շար.)

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

նովի եւ Անտրեյեւի հետ: Ցեռոյ, 1941ին, խօսեցաւ հռչակաւոր ճառը որուն համար կ՚ըսեն թէ Սթալին ինք ներշնչած էր:

Երբ Հիթլէր Մ. Մոլոթեան վրայ յարձակեցաւ 1941 Յունիսին, Մալենքով զին. գերագոյն խորհուրդին հինգ անդամներէն մէկն էր: Ցեռոյ նշանակուեցաւ տնօրէն օդանաւային արտադրութեանց: 1943ի ամառը, երբ կարմիր բանակը յաղթեցաւ Քուրսքի վճռական ճակատամարտը, մեծ մասով չնորհիւ օդանաւային ուժին եւ պատերազմին ընթացքը փոխուեցաւ, Մալենքով նշանակուեցաւ վերատեսուչ ազատագրուած հողերու վերաշինութեան, Կովկասէն մինչեւ Սեւ Ծով եւ ուելի անդին, տարածութիւն մը 88 միլիոն բնակչութեամբ: Այս հսկայական գործին մէջ ալ ցոյց կուտար նոյն անողոք վերաբերումը:

Իբրեւ բոլշեւիկ աւելի իրատես մըն է քան ուղղափառ: Ժուրսը չատ բան չեն գիտեր իր անհատական կեանքի մասին: Ամուսնացած է եւ կինը, Լենա Ռուբցովա, պաշտօնեայ է Կեդր. Կոմիտէին մէջ: Երբէք կնոջ մը հետ չերեւար հրապարակային ժողովներու մէջ: Մոսկուայի օտար դեսպաններն ալ նոր պիտի ճանչնան զինքը:

× Ժթ. համագումարին մէջ, իր զեկուցումը ներկայացնելով, Մալենքով հետեւեալ ձեւով կ՚ամփոփէր կուսակցութեան ուղեգիծը.—

Շարունակել պայքարը նոր պատերազմի մը պատրաստութեան դէմ.— Ամրապնդել բարեկամութիւնը Չինաստանի եւ ժողովրդական հանրապետութեանց հետ.— Ամրապնդել խորհրդային ժողովուրդներու քաղաքական եւ բարոյական միութիւնը.— Առաւելագոյն չափով զօրացնել գաղափարութիւնը կուսակցութեան եւ պետութեան հանդէպ.— Հեռացնել անոնք որ անպէտ են, յետամնաց կամ անպարկեշտ.— Եւ վերջապէս առաւելագոյն չափով զօրացնել խորհրդային բանակը, նաւատորմիղը, օդատորմիղը եւ տեղեկատու օրգանները:

ՅԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

Ա.ԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ մէջ տեղեկութիւն – ներ հաղորդեց արտ. նախարարը, Պ. Պիտօ, Լոնտոնի եւ Հռոմի մէջ կատարուած բանակցութեանց մասին: Իր տպաւորու – թիւնը այն է թէ Անգլիա չուզեր միանալ եւրոպական բանակին: Հռոմի մէջ ալ որեւէ որոշում չէ արուած եւ ամբողջ խնդիրը պիտի քննուի լայնօրէն: «Կուզենք որ Եւրոպան կազմուի առանց կազմալուծելու Ֆրանսան»:

Ա.ԼՊԱՆԻՈՅ կացութեան մասին հակասական լուրեր կը շրջին քանի մը օրէ ի վեր: Բանակը, ոստիկանութիւնը եւ կուսակցութեան շարքերը շարժման մէջ դրուած են, գսպելու համար ապստամբական շարժումները: Մոսկուայի անթելը կ՚ըսէ թէ խռովութիւնները զսպուած են: Եռակոսլաւիա հասած փախստականներ կը պատմեն թէ հրոսակային կռիւները տեղի կ՚ունենան հիւս. Ալպանիոյ մէջ:

ՑՈՒԵԼԵԱՆ
Հ. ՍԱՀԱԿ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ

Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը յոբելեարին դասախակչական յիսնամեակի եւ Ս. Մուրատեան վարժարանին տեսչութեան 25ամեակին նուիրուած հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16ին, Սեւրի Ս. Մուրատեան վարժարանին թատերասրահին մէջ 26 ռիւ Թրուայօճ, Մէթրօ՝ փոն տը Սեվռը:

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, մասնակցութեամբ ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի շրջ. վարչութեան եւ շրջանի խումբերուն, Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղերուն:

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Մալ Մազընոյի մէջ: Կը խօսին ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Համազգայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ. ԿԱՐՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ ՏԻԷՆԱ, 10 Ավընիւ տ՚Իէնա
Մէթրօ Իէնա
Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին
Ներսէսեան Աւետիս ՄԻՍԻՐԼԱՆ կը ներկայացնէ

«Քօrտաօ»

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», արարք 5 արար (Ձիլագօմէթիի):

Կը մասնակցին Ա. Գամբէքեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հապէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանիկեան: Ռեմադրութիւն՝ Ա. Գամբէքեան, բեմավար՝ Վաղրնակ Ալթունեան, իսկ դիմահայարդարումը յանձնուած է սիրեցեալ հանրածանօթ դերասանուհի Պ. Ց. Աւետեանի: Տիւերը դիւրահայտնելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԼԱՆԻ՝ 98 ռիւ տիւ Իւռան տիւ Ժուռ, Պուլոնեը (Սէն): Հեռաձայն՝ Սանթրալ 28–56, ժամը 18էն 19ը:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԾՊՏՕՑԱԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած՝ Ողբերու Օգնութեան Մարմնի կողմէ (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն), հովանաւորութեամբ Տէր եւ Տիկին Վ.ՀԱՐՈՒԹ ՊԱՐՊԻՐՃԵԱՆԻ, կիրակի, 15 Մարտ ժամը 15–22, ժան Կուժոնի սրահին մէջ (8 ռիւ ժան Կուժոն, Բարբզ (8): ԹԻՒ է ԹՕՒ նշանաւոր էլուններէը կը ներկայացնեն իրենց ամենավերջին խեղկատակութիւնները:

Օրկորդներ՝ ժաէլին Պէրպէրեան եւ Իվէթ Տիւսաւնօքել կը վարեն մանկական զանազան խաղեր:

Տոմսերու համար դիմել Միութեան անդամուհիներուն եւ մեր կեդրոնը, Փա – րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ ժան Կուժոն: Մուտք 500 ֆրանք (թէյով մը եւ կարկանդակով):

Ա. ՇԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

ՄԱՐՁԻՋ - (ՄԱՍԷՕՐ)
(Պետական վկայական)

Կը խնամէ թէ իր քով եւ թէ տուներու մէջ: Պաշտօնական առաջադէմ կուսակցական եւ բնիկ հայկական ապահովագրութիւն ունեցողներուն:

Դիմել՝ 49 rue des Petites Maries, MARSEILLE
Tél. CO. 76-47

ԼԱԻԱԳՈՑՆ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԹԻՒՐ
Դերձակներու համար
Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն
Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ
68, Rue Nationale, MARSEILLE
Téléphone : Colbert 33 - 22
Լաւագոյն ապրանք ամենաժամ գնով:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պելվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը:

ՍԷՆԹ ԷՔԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 20,30ին, մատուռին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան ցերեկոյթ պարահանդէսը Մարտ 22ին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սերոբ եւ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերահամակրական տարեկան խրնջոյքը՝ Մարտ 21ին:

ՊԵԼՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ընդհանուր ժողովը՝ Մարտ 15ին, կիրակի կէսօրէ վերջ:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

Ա Ց Տ Ա Ա Ջ Ն Ա Ւ Ո Ի Ր Թ

Կիրակի 15 Մարտ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ, 45 Ռիւ լա Պօէսի:

Ճայտագրերը նուիրուած է Հայաստանի ժողովրդական նոր երգերու (առաջին ունկնդրութիւն Փարիզի մէջ):

Դաշնակը ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԺԷԼ ՏԷՐ ՆԻՀԱՄԵԱՆի:

Տոմսերը 100էն 600 ֆրանք:

Դիմել՝
Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 83 Ռիւ տ՚Ափլուէյր
ՍԱՆԴրալ 48—69
Հ. Բալըտեանի 43 Ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ· 25—46
Ավետարանի 22 Ռիւ տը Նավարէն Փարի (9)

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)
(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 89 et 80, metro Poissonnière, Gare du Nord
Ամէն օր , բացի կիրակիէն, 9էն 11·30 եւ 14էն 17, Շաբաթ 9էն 11·30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)
Avec accusé de réception

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պահուն, ծրարները կը յանձնուին առանց որեւէ ծախքի կամ ձեւակերպութեան , ստացումին համար:

PEINTURE DECORATION
VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS
PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ
25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65
Ամենավերջին դրութեամբ:
Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

DRAPERIES
FOURNITURES POUR TAILLEURS
VETTER
(Ets. TERZIBACHIAN)
34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE
MANUFACTURE DE VETEMENTS
Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925, R.C.S.376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 փր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 փր· C.C·P· Paris 1678-63

Mardi 10 Mars 1953 Երեքշաբթի 10 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7012-Նոր շրջան թիւ 2423

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԴԻՆՕՐԸ ԺԱՌԱՆԳՈՒԱԾԻՆ ԳԱՀԸ

Լայն ասպարէզ բացուած է քաղաքական դուշակութեանց համար, Սթալինի մահէն ի վեր :

Ամէնէն աւելի տարօրոյս պոլիտիկոսները են որ թեւ կուտան իրենց երեւակայութեան : Եւ ամէն օր կը լսենք ջղագրգիռ նախատեսութիւններ :

Պաշտօնական քաղաքագէտները կը նախընտրեն վերապահ դիրք մը բռնել: Տեսակ մը խոհեմ լռութիւն, որ տեղի կուտայ զանազան ենթադրութեանց :

Ամէն պարագայի մէջ, կը գտնուինք փոխանցման շրջանի մը առջեւ, որ կրնայ ճակատագրական դառնալ :

Մինչ բանգէտները կը վիճէին անծանօթ «գահաժառանգ»ի մասին, Մոսկուայի վարիչները նոր իշխանութիւնը կազմեցին 24 ժամուան մէջ: Շտապելնիդ արագութեամբ :

Ինչպէս կեդր· Կոմիտէին զեկոյցն ալ կը հաստատէ, «Հայրիկ»ին ժառանգորդները ամէն բանէ առաջ ուզած են կանխել որեւէ «չուարում եւ խուճապ»: Մերձաւորի եւ կարգուսարքի ամրապնդում, ամէն բանէ առաջ :

Սթալինի հիւանդութեան լուրէն մինչեւ մահազդը՝ կեդր· Կոմիտէն կը մատնէր նոյն մտահոգութիւնը :

Նոր իշխանութեան կազմն ալ կ'ապացուցանէ թէ նախատեսած են ամէն միջոց, բաց դուռ չձգելու համար :

Դիտենք այդ կազմին մանրամասնութիւնները· Վարչապետ՝ Մալենքով, մոլեռանդ կուսակցական, 51 տարեկան: Դիրքէ դիրք յատկած՝ վերջին տասը տարիներու ընթացքին, մասնաւորապէս իբրեւ անձնական քարտուղար Սթալինի :

Անոր աչքին լոյսը՝ չատ մը տեսակէտներով :

Ներքին գործերու եւ ապահովութեան նախարար՝ Բերիա, վրացի, 54 տարեկան: Կովկասի երբեմնի փոխարքան որ յետոյ Մոսկուա փոխադրուեցաւ, տիրաբար վարելու համար տխրահռչակ Ջեկան :

Արտաքին գործերու նախարար՝ Մոլոթով, 63 տարեկան, որ մասնագէտ մըն է «ոչ»երու, ինչպէս իր նախորդը՝ Վիշինսկի: Նոյն պաշտօնը կը վարէր 1939 — 1949ին: Իր նշանաւոր գործերէն մէկն էր 1939 Օգոստ·ի դաշինքը Հիթլէրի հետ, նենգ դաւ մը որ պայթեցուց Բ· աշխարհամարտը:

Պատերազմական նախարար՝ մառեչալ Բուլգանին, իբրեւ օդնական ունենալով ուրիշ երկու մառեչալներ :

Ուրեմն քառապետութիւն մը, որուն գլուխը կը գտնուի 72 տարեկան վաստակաւոր մը, մառեչալ Վորոշիլով, իբրեւ նախագահ Գերագոյն Խորհուրդի: Ուրիշ խօսքով՝ պետութեան նախագահը:

Միեւնոյն առեն կրճատուած է կեդր· Կոմիտէին նախագահութեան կազմը (պրեզիդիում):

Նախորդը ունէր 25 իսկական անդամ եւ 11 թեկնածու: Նորը կը բաղկանայ տասը իսկական անդամներէ եւ չորս թեկնածուներէ :

Կառավարութեան կազմն ալ կրճատուած է:

Այս բոլոր կարգադրութիւնները վերջնական են: Գերագոյն Խորհուրդը, որ նիստի հրաւիրուած է մարտ 14ին, պարզապէս պիտի ողջունէ նոր իշխանութիւնը՝ աւանդական միաձայնութեամբ :

Այս բոլոր կարգադրութեանց մէջ ամէնէն ուշագրաւ պարագան այն է որ, խմբովին ասպա-ռէզ կը նետուին յատկապէս մարզուած դէմքեր : Բաղդատաբար երիտասարդ, եթէ չհաշուենք սակաւաթիւ տարեցներ :

Աւագ, որդիները, մեծ մասով թթու եւ դաժան աղանդաւորներ, տոգորուած են մէկ փառասիրութեամբ,— զօրացնել, թարմացնել կուսակցութիւնը: Հեռացնել անպէտ, վարանոտ, բարեխառն տարրերը :

Այս պարականութիւնները ճշդած էր ԺԹ· համագումարը, որ տեղի ունեցաւ 1952 Հոկտ·ին:

Այդ օրէն ի վեր, ժողովներ, «դիսկուսիա»ներ կը տարբերին Խ· Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, զարկ տալու համար քննադատութեան եւ ինքնաքննադատութեան :

Նորեկներուն գործը պիտի ըլլայ տաստկացնել այդ մարդանքները : Շ·

Ժողովրդավարական քանակցութիւն

Երէկ, երկուշաբթի, Փարիզ եկան Թուրքիոյ վարչապետը՝ Ատնան Մենտերէս եւ արտաքին նախարարը՝ Ֆուատ Քէօփրիւլիւ: Պիտի մնան երեք օր, կարգ մը բանակցութիւններ կատարելու համար Ֆրանսայի վարիչներուն հետ :

Երկու նախարարները այսօր պիտի ընդունուին վարչապետին եւ արտաքին նախարարին կողմէ: Այս առեակցութենէն անմիջապէս ետք պիտի սկսին քաղաքական խորհրդակցութիւնները :

Տեղական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս բանակցութեանց, նկատելով որ վտանգի դէր մը կ'իյայ Թուրքիոյ՝ արեւմտեան ճակատին պաշտպանութեան մէջ: «Փիկարօ» կը կարծէ թէ տեսակցութեանց ընթացքին Մենտերէս եւ Քէօփրիւլիւ լրացուցիչ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդեն Ճունաստանի եւ Նէվիոսլաւիոյ հետ կնքուած համաձայնութեան մասին :

Անշուշտ ուրիշ քաղաքական խնդիրներ ալ պիտի քննուին, մասնաւորապէս արեւելեան Միջերկրականի վերաբերեալ հարցեր: Արեւմտեան երեք պետութիւնները զործօն դեր մը վերապահած են Թուրքիոյ, յաչողցնելու համար Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան դաշինքը: Այս ծրագիրը սակայն ողջական կը համարուի մանաւանդ անոր համար որ, լուր առնուած է թէ Խ· Միութիւնը կ'ուզէ չեչտել իր գործունէութիւնը՝ արաբական երկիրներուն մէջ, ապահովելու համար եթէ ոչ անոնց գործակցութիւնը, գոնէ չեզոքութիւնը՝ պաղ պատերազմին մէջ :

Տեղական թերթերը զոհունակութեամբ կ'ողջունեն թուրք հիւրերուն ժամանումը, վստահութիւն յայտնելով թէ անոնց այցելութիւնը պիտի նպաստէ ամրապնդելու երկու երկիրներուն ա-ւանդական բարեկամութիւնը : «Փիկարօ» կը կարծէ թէ պաշտօնական բաժակաճառերուն մէջ անշուշտ պիտի յիշուին Ֆրանսուա Ա.ի եւ Սուլթան Սիւլէյմանի բարեկամական կապերը, ինչպէս եւ 1938 Յուլիս 4ին կնքուած դաշինքը՝ Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ:

× կարգ մը թերթերու կարծիքով, Խ· Միութեան նոր վարչապետը, Մալենքով պիտի փորձէ հրահրել Արաբներու եւ Հրեաներու հակամարտութիւնը եւ սիրաչահիլ արաբական աշխարհը, Միջին Արեւելքի հրամանատարութեան խնդրին կարգադրութենէն առաջ: Միեւնոյն առեն մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի ընծայէ Իրանի, որուն հետ համաձայնութիւն մը կնքելու կ'աշխատին Անգլիա եւ Մ· Նահանգները :

× Ուռուկնկթըճի Թուրք դեսպանը, Ֆ· Էրքին, տեսակցութեան մը առթիւ չեչտեց թէ անհրաժեշտ է օր առաջ համաձայնութիւն կնքել, այլապէս Միջին Արեւելքի ժողովուրդները պիտի ենթարկուին բոլշեւիկեան վտանգին: Յետոյ խնդրեց որ Մ· Նահանգները նոր օդնութիւններ տրամադրեն Թուրքիոյ :

ԹԻԹՕ ԼՈՆՏՈՆ ԳՆԱՑ

Նէվիոսլաւիոյ նախագահը, Թիթօ, կիրակի օր ճամբայ ելաւ դէպի Անգլիա: Իրեն կ'ընկերանան արտաքին գործերու նախարարը եւ օդնականը, ծովակալ մը եւ բարձրաստիճան սպաներ : Նախապէս պիտի մեկնէր Մարտ 16ին, բայց յետոյ որոշեցին մէկ չաբաթ առաջ կատարել այս այցելութիւնը, որ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է քաղաքական շրջանակներու մէջ :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Անգլիոյ ծովակալութիւնը 12 թորփիլանաւեր յատկացուցած է, ընկերակցելու համար մառեչալ Թիթոյի մարտանաւին՝ երթուդարձի առեն: Այս բացառիկ պատիւն ալ տեղի կուտայ զանազան մեկնութեանց: Ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք առնուած են, Թիթոյի հանգստութեան եւ ապահովութեան համար : Լոնտոնի մէջ իր տրամադրութեան տակ դրուած է գրահապատ կառք մը, որուն ապակիները անթափանցելի են դնդակներու համար : Մասնաւոր հսկողութիւն պիտի կատարուի համայնավարներուն վրայ :

Տարակոյս չկայ թէ Թրիէսթէի խնդիրն ալ պիտի քննուի Լոնտոնի մէջ: Իտալիոյ վարչապետը հերքեց իր երկրին դէմ եղած մեղադրանքները : Թիթօ անցեալ չաբթու ճառ մը խօսելով ըսած էր թէ «համաձայնութիւնը կը դժուարանայ անոր համար որ Իտալիոյ վարիչները չեն կրնար մոռնալ անցեալը: Անոնք անցեալին մէջ կ'ապրին եւ անցեալ փառքերով կը կրթեն իրենց հասարակութիւնը »:

ՄԹԱԼԻՆԻ յուղարկաւորութիւնը

ՀԻՆԳ ՎԱՑԲԿԵԱՆ ԼՌՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԵԾԱՐԱՆՔՆԵՐ

Երէկ, երկուշաբթի կէսօրին տեղին ունեցաւ Սթալինի յուղարկաւորութիւնը արտակարգ հանդիսաւորութեամբ: Մասնաւոր ծրագիր մը մշակուած էր, որ գործադրուեցաւ կէտ առ կէտ :

Կրեմլինի զանգակները կը ղօղանջէին անընդհատ: Ժամը 9.50ին (Փարիզի ժամ) թափօրը ուղղուեցաւ դէպի կարմիր հրապարակը: Դագաղը փոխն ի փոխ կը կրէին օրուան վարիչները եւ ուրիշ ընկերներ, մինչ նուագախումբը կը հնչեցնէր Շոփէնի մահերգը :

Սթալինի մարմինը դետեղուեցաւ կարմիր եւ սեւ մարմարէ դամբարանի մը մէջ, Լենինի քով : Ցառաջիկային մառաւոր պանթէոն մը պիտի չինուի, ի փառս երկու մեծ առաջնորդներուն եւ ուրիշներու: Հրամայուած էր հինգ վայրկեան լռութիւն պահել Խ· Միութեան մէկ ծայրէն միւսը, ինչպէս եւ արբանեակ երկիրներուն մէջ, երբ յուղարկաւորութեան թափօրը ճամբայ կ'ելլէր : Ամէն աշխատանք դադրած էր ծովու թէ ցամաքի վրայ: Բոլոր գործոցները փակուած էին: Երբ Սթալինի մարմինը դրուեցաւ Լենինի դամբարանին մէջ, թնդանօթը որոտաց Մոսկուայի եւ ուրիշ 24 ռուսական քաղաքներու մէջ :

Աչխարհի բոլոր երկիրներէն պատուիրակութիւններ հասած են Մոսկուա :

Առաջին դամբանականը խօսեցաւ նոր վարչապետը, Մալենկով, չեչտելով թէ Խ·Միութեան քաղաքականութիւնը կը մնայ անփոփոխ, թէ իրենց քաղաքականութեան գլխաւոր նպատակն է խաղաղութիւն՝ հիմնուած երկու դրութեանց, ընկերվարութեան եւ դրամատիրութեան համակեցութեան վրայ :

Ցետոյ խօսեցաւ ներքին գործերու նախարարը, Բերիա, սպառնագին չեչտով մը: Ըսաւ թէ չարաչար կը սխալին անոնք որ կը կարծեն թէ անկարգութիւններ պիտի ծագին Սթալինի մահուան հետեւանքով: «Մենք պատրաստ ենք դիմադրելու բոլոր յարձակումներուն »:

Արտաքին նախարարը, Մոլոթով եւս յայտարարեց թէ պատրաստ են որեւէ յարձակման դէմ, ո՛ր կողմէն ալ գայ:

× Հետաքրքրները կըսեն թէ 2 3 միլիոն ազատորներ այցելեցին Մոսկուայի Արհեստից· Միութեանց դահլիճը, իրենց մեծարանքը յայտնելու համար Սթալինի: Ահագին պոչեր կազմուած էին փողոցներուն մէջ, յուղարկաւորութենէն ժամերա-ռաջ: Օտար դիւանագիտական ներկայացուցիչներն ալ այցելեցին եւ չուէտական դեսպանը երկու ծաղկեպսակներ դրաւ յանուն դեսպանական մարմնին :

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», խմբագրականով մը կ'աղդարարէ թէ «Խ· Միութիւնը բոլոր միջոցներով կը զօրացնէ իր բանակը եւ նաւատորմը, ջախջախիչ հակահարուած մը տալու համար ոեւէ նախայարձակի : Ընկեր Սթալին սորվեցուցած է մեզի թէ երբ արթուն ըլլանք՝ անչուշտ ապագային պիտի յաղթենք մեր թշնամիներուն, ինչպէս կը յաղթենք ներկային եւ ինչպէս յաղթեցինք անցեալին»:

ԻՆՉՈ՞Ւ ՍՈՒԳԻ ԴՐՕՇ ՊԱՐԶԵՑԻՆ

Ինչպէս գրած էինք, Ֆրանսայի ազգ· պաշտպանութեան նախարարութիւնը հրամայած էր դրօշները կէս պարզել մինչեւ շաբաթ իրիկուն, Սթալինի մահուան առթիւ :

Այս կարգադրութեան դէմ բողոքներ կը լսուին զանազան շրջանակներէ :

Ժողովրդական (M. R. P.) երեսփոխան Անտրէ Մերսիէ, որ Հնդկաչինէն կը վերադառնայ, նամակ մը ուղղելով պատերազմական նախարարին, կ'ըսէ թէ կուիներու ընթացքին իրենց գրաւած թուղթերուն մէջ գտան Սթալինի եւ Թորէզի պատկերները: Եւ կը զարմանայ որ դրօշները կէս պարզուած են Փարիզի մէջ, Սթալինի մահուան առթիւ: Փարիզի արմատական երեսփոխաններէն Պերնար Լաֆէյ «վրդովիչ կեղծաւորութիւն» կը կոչէ տրուած հրամանը: Ուրիշ երեսփոխան մը, Տիւփոն որոշեց հարցապնդում ուղղել Ազգ· Ժողովին մէջ, «անարգանք» համարելով եղածը : Մասնաւորապէս յուզուած են նախկին ռազմիկները եւ Քորէայի պատերազմին մասնակցող զինուորները: Երկու որոշած էին պատուոյ պահակ կենալ Անծանօթ Զինուորի դամբարանին չուրջը,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

1952ի ԳՐԱԿԱՆ ՀՈՒՆՁԸ

Հայ գրական տարին, որուն ցոլքը իբրեւ ստացանիֆ՝ հասաւ մինչեւ մեր դռնե-րը, կը պահէ դարձեալ ցեղին կենսունա-կութեան եւ ստեծագործելու ճիգին դրոշ-մը:

Ներկայ տարեշրջանին էր որ տուաւ Վահան Փափազեան (Կոմս) Իմ Յուշերը յեղափոխական ապրումներուն երկրորդ հատորը:

Առաջին աշխարհամարտի օրերէն դեր-ուազներ, ու նախապատերազմեան շրջա-նէն ազգային մեր Դատին հետ կապուած հում նիւթերու ամբողջ չեղջակոյտ մը հրապարակ կը դրուի այս հատորին մէջ, պայծառացնելու համար ժամանակակից մեր ազգային կեանքին հետ կապուած շատ մը հարցեր:

... Պէյրութ, Կաթողիկոսարանի տե-սարանէն լոյս տեսաւ Օրմանեանի Հայոց Եկեղեցին, որ արդէն հրատարակուած էր Պ. Այրէսի մէջ 1949ին, ինչպէս եւ Հասկի 400 էջնոց բացառիկը, նուիրուած Գաբե-դին Կաթ. Յովսէփեանի:

Նոյն շրջանին մէջ էր որ 1952ին լոյս տեսաւ Ազգակի նկարազարդ մեծադիր 132 էջնոց բացառիկը, ուր կը պատկերանան ի մէջ այլոց հայաշատ այդ շրջանի քաղաք-հինգ տարուայ ազգային, մշակութային, մարզական եւ ընկերային նրաղաբեմու-թիւնները:

Երանի թէ ձեռնարկը դառնար վարա-կիչ քոյր օրկաններու համար ալ:

Փարիզի մէջ լոյս տեսաւ Անկ եւ Ա-կընցիֆ, հազարէ աւելի էջերէ բաղկա-ցած պատկառելի հատորը, խմբագրու-թեամբ զրագէտ Մկրտիչ Պարսամեանի: «Արմենիայ»ի մէջ այս գործը հանգամա-նօրէն գրախօսուած ըլլալով՝ զանց կ'ա-նենք ծանրանալ անոր բովանդակութեան եւ արժէքին մասին: Բաւենք անգամ մըն ալ, որ ան պիտի մնայ 1952 տարեշրջանի լաւագոյն հրատարակութիւններէն:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան վաթսունամ-եակի առիթով Եւրոպայի կեդր. Կոմիտէն հրատարակեց Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը Եւ-րոպայի մէջ անունով 127 մեծադիր էջե-րով գործ մը, ուր կը պատկերացուի Դաշ-նակցութեան գործունէութիւնը շրջանին մէջ:

Իբրեւ թարգմանութիւն, Շաւարշ Նարդունի տուաւ իր գեղեցիկ Վարդա-մատեանը: Առօրեայ իր զբաղումներուն զուգահեռ, այս գործը կը մնայ իր ճիգին նոր դրաւական:

Փարիզի մէջ վերջերս սկսաւ հրատա-րակուիլ Անդաստան արուեստի եւ դրա-կանութեան հանդէսը, որուն չորս հա-տորած են ֆրանսահայ ծանօթ գրող-ներ: Անդաստանի հրատարակութիւնը ե-րեւոյթ մըն է մեր արդի պայմաններուն մէջ, երբ հասարակ տեղիքը դերու կապել սկը-սեր է անգամ ամսագրերու մէջ:

Բանասէր հայագէտ Արտաշէս Աբեղ-եան տուաւ գերման մեծ բանաստեղծ-փի-լիսոփայ Գէօթէ իր կեանքը եւ իր գործը խորագրով մօտ 160 էջնոց գրքոյկ մը, նախապէս իբրեւ Թերթօն հրատարակ-ուած Յուսաբերի մէջ:

Անոնց համար մանաւանդ որ հնարա-ւորութիւն չունին բնագրէն կարդալու գերմանացի անզուգական գրողը, Ա. Ա. -բեղեանի գործը կը մնայ գեղեցիկ առաջ-նորդ մը:

Երանի թէ հնարաւորութիւններ ըս-տեղծուէին, ու օժտուէր մեր գրականու-թիւնը միջազգային մեծ գրագէտներու եւ դէմքերու կեանքին եւ գործին նուիրուած նման գործերով:

Մեծ մարդոց կեանքը այս լոյսին տակ կրնար դառնալ մեր երիտասարդութեան վերելքին նպաստող ազդակ մը:

Իմ հայրենակցուհիները Խ. Հոդասատանի մէջ

ԽՄԲ.– Ամփոփուած «Սով. Հայաս-տան» օրաթերթէն: Դիտմամբ անփոփոխ ձգած ենք կարգ մը «պատկերալից» բառեր եւ բացատրութիւններ:

Պրոֆ. Վ. Պարսամեան իր «Յարիզ-մի դաղութային քաղաքականութիւնը Հայաստանում» աշխատութեան մէջ Հա-յաստանի միացումը Ռուսաստանին կը համարէ չարիքներու վտքրագոյնը եւ ոչ թէ հայ ժողովրդի ճակատագրի համար պրոգրեսիւ նշանակութիւն ունեցող պատ-մական ակտ մը: Հայաստանի վերաբերեալ – մամբ Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը կը համեմատէ Հնդկաստանի անգլ. գաղ-թավայրերու քաղաքականութեան հետ: Ան տարբերութիւն չի դներ ցարականու-թեան եւ ռուս ժողովուրդին միջեւ, չուզեր ըմբռնել այն ճշմարտութիւնը թէ հայ աշ-խատաւոր ժողովուրդի միակ փրկութիւնը Ռուսաստանի միանալն էր, իր բախտը ռուս ժողովուրդի ռեւոլուցիոն պայքարի հետ կապելը:

Պրոֆ. Վ. Պարսամեան, տուրք տալով բուրժուական պատմագրութեան ատե-նութենց, իր աշխատութիւններուն մէջ կը ձգտի խեղաթիւրացնել բուրժուա-զիայի դերը հանրային կեանքին մէջ, ներկայացնելով զայն իբրեւ հայ աշխա-տաւորութեան իղձերուն արտայայտիչը: Ան «Հայկական հարցի զարգացման պատ-մական ուղիները մինչեւ Պերլինի կոնգ-նագիրը» յօդուածին մէջ Գիտութիւնների Ակադեմիայի «Տեղեկագիր» 1946 թիւ 11–129 հատասարութեան նշան կը դնէ լիբե-րալներու եւ դեմոկրատներու միջեւ:

Դիսկուսիային (վիճաբանութիւն) մէջ փոխանակ խօսելու իր այս եւ ուրիշ սխալներու մասին, Պրոֆ. Վ. Պարսամեան ընդունեցաւ սովետական երիտասարդ պետնականներու պաշտպանի դիրք, մոռ-նալով թէ իր մեթոտոլոգիական լուրջ սը-խալներն ինչպէս վնաս հասցուցած են այդ երիտասարդ կարերու ճիշդ կողմնորոշ-ման:

Երկրորդ դիսկուսիային մէջ Պրոֆ. Վ. Ռշտունին ոչ միայն չընդունեցաւ իր սխալները, որոնք թոյլ են տրուած «Հայ հասարակական հոսանքները եւ 1861–69-70 թուերի գիւղացիական ռեֆորմը» իր աշ-խատութեան մէջ (Պետ. Համալսարանի Գիտական աշխատութիւններ, գիրք 13րդ) այլ եւ նոյն սպեցիֆիկեան գիրքերէն փոր-ձեց ժխտել Մ. Նալբանդեանի ռեւոլու-ցիոն դեմոկրատիզմը եւ իր գաղափարա-կան կապը Ճերնիշեւսկիի հետ:

«Մխանական հոսանքի» կոնցեպցիա-յին տուրք է տուած նաեւ Ա. Ոսկերչեանը, որ հայ գրականութեան դասագրքի մասին գրած իր յօդուածին մէջ (Սով. Գրակա-նութիւն եւ Արուեստ 1951, թիւ 5) կը թե-րագնահատէ հայ դեմոկրատ գրողները եւ ընդհակառակն, կը գերագնահատէ լիբե-րալ գրողները: Ան Ռ. Պատկանեանի եւ Րաֆֆիի ստեղծագործութեանց տակուն կողմը կը համարէ հայրենասիրութիւնը եւ ոչ թէ նացիոնալիզմը:

Ա. Կարինեան հանդէս գալով դիս-կուսիաներէն մէկուն մէջ, փորձեց գար-գացնել սպեցիֆիկեան այն տեսակէտը, թէ հայ իրականութեան մէջ ռեւոլուցիոն դե-մոկրատիզմի համար հող չէ եղած:

Բուրժուա–նացիոնալիստական այս-պէս կոչուած «Մխանական հոսանքի» կոնցեպցիան իր որոշակի արտայայտու-թիւնը գտած է նաեւ Պրոֆ. Ա. Տէրտէր-եանի «Հայ Կլասիկները» ժողովածուին մէջ, ուր կ'անտեսէ լիբերալիզմի եւ դե-մոկրատիզմի տարբերութիւնը, իսկ յա-ճախ կը նոյնացնէ:

Իդէոլոգիական այս կարգի լուրջ սը-խալներ ունինք եւ մենք, որոնց կեանքն ու գործը, այս ձեւ խոս-ցումներով կարելի է գարձնել սերունդներ կրթելու կոչուած հարուստութիւն:

Այս առնչութեամբ գնահատութեան արժանի ձեռնարկ մըն է նոյնպէս Պէյրու-թի մէջ հրատարակուող Ակօս ամսագրի խմբագրութեան Յանքերով հանդուցեալ Լեւոն Շանթի նուիրուած բացառիկը: Ա-կօս կրնայ այս շարքը հարստացնել նուի-րելով նման բացառիկներ Աղբալեանին, Իսկեկեանին եւ իր ծիրէն դուրս ուրիշ մե-ծութիւններու, որոնց գրութիւնքը ոռոգած է հայ գրականութեան եւ մտքի անդաստան-ները:

Գահիրէի մէջ լոյս տեսաւ Վահան Նաւասարդեանի Գաղափարների Ոգին, 220է աւելի էջերէ բաղկացած խորագնին քննարկութիւնը Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծրագիր-կանոնագրի որոշ կէտերու շուրջ:

Նաւասարդեան բացառիկ այն դէմքե-րէն է, որոնք տեսաբանական հարցերու մէջ մխրճուած՝ տարիներէ ի վեր պե-ղումներով կ'անցընեն իրենց ժամանակը: Այս ճիգը արժանի է աւելի լայն ուշադրու-թեան:

Հայրենիքի տպարանէն լոյս տեսաւ, նախապէս օրաթերթի «Հայրենիք»ի մէջ իբրեւ Թերթօն հրատարակուելէ ետք, Մուրացանի Գէորգ Մարզպետունի պատ-մական մեծ վէպը, աւելի քան 600 էջերէ բաղկացած:

Ձմռանք Մալխասի նոր գեղեցիկ գործը Ճամբուս վրայ, լոյս տեսած Պոս-թընի մէջ եւ Ա.րամ Սահակեանի (Լուիթեր) Ահաւասիկ Ամերիկան գրական խորքով տրուած տպաւորութիւններու խօսուն հա-տորը:

Ֆրեզնոյի մէջ լոյս տեսաւ գրագէրի մը, Ա. Մարգարեան, Փունջը, հատոր-ծոյ արձակ եւ ոտանաւոր գրութենց: Վա-ղեմի ուսուցիչ մը, Տիգրան Գալպճեան տուաւ Մարպկայրն Մարսիրը անունով դաչագիրք մը, արդիական պահանջները ապատ ունենալով:

Ընթացիկ տարեշրջանի հրատարակու-թեանց մաս կը կազմեն Պոլսոյ արդի Պատ-րիարք Խարեդին Աբք. Մաշատուրեանի Եզնկի Աղօ Ազաւնդցի աշխարհաբար գե-ղեցիկ թարգմանութիւնը, տպագրուած Պ. Այրէսի մէջ: Եւ Եզնկի Ա. Ի.Հ.Յ. Վար-դանեանի Կեսաէր Յաւերէն, մեծադիր հատորը, Արեւելքայի տպագրութեամբ:

Անցեալ տարեշրջանին գրական վաս-տակին մէկ մասը, իբրեւ տարեցոյց 1952ին սեպն մեզ կը փոխանցուի գարձ-եալ: Համազգայինը մեզ կուտայ մեծա-գիր 300 էջերով իր Տարեցոյցը, Պ. Այրէ-սի մէջ Ծարուքեան Վրդ. Սուչեան իր Ե-րուսալէմ Աղէտահալը պատկերազարդ հա-տորն եաք՝ այսօր մեզ կուտայ երեք հա-րիւր էջերէ բաղկացած տարեցոյց մը եւս:

Արդի մեր պայմաններուն մէջ անշուշտ որ կրնայրնք ընել կրկինը եւ աւելին, եթէ, առաջին հանդէպ հայ գրականութեան ըն-դար աւելի մեծ հետաքրքրութիւն մեր բազմութենց, եւ երկրորդ՝ գոնուէր կերպը հայ գիրքին սպառումը դնելու ա-ւելի ապահով դրութեան մէջ:

Այս բոլորէն եաք, կրկնենք անգամ մըն ալ, որ գրական կարեւոր գործեր, իբրեւ ուսումնասիրութիւն, իբրեւ պատ-մուածք, իբրեւ բանաստեղծութիւն, յուշ կամ թարգմանութիւն ունեցած են իրենց անկիւնը հայ թերթերու եւ պարբերական-ներու մէջ:

(Ամփոփուած) «ԱՐՄԵՆԻԱ»

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԻՆ

Փետրուար 18

ՏԵՍԻՆ.— Հ. Յ. Դ. Կոմիտէն Փետր. 18ի տարեդարձը տօնեց Շաբաթ, 23 Փետր. Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Կրընոպլէն եւս եկած էին քաջալերելու մեր ձեռնարկը: Ընկ. Բուհի Գ. Փափազեան բանալով հանդէսը, յատակօրէն պարզեց այն պատճառները որոնք տեղի տուին այդ ժողովրդային պոռթկումին: Շնորհիւ այդ ապստամբութեան բազմաթիւ թանկագին կեանքեր փրկուեցան եւ ժողովուրդը դարձեալ վայելեց ազատութեան բարիքները: Յետոյ ընկերուհին բացատրեց Դաշնակցութեան դերը այդ չարժումին մէջ եւ հրաւիրեց ներկաները յոտնկայս յարգել բոլոր զոհերուն յիշատակը: Ապա երգուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ը ընկերակցութեամբ երգչոնի:

Սեղանապետ ընտրուեցաւ ընկ. Ս. Աւագեանը, իսկ Պ. Մեսրոպ Դանիէլեան կամաւոր կերպով վարեց փոխանորդի դերը, սեղծելով տաքուկ եւ զուարթ մթնոլորտ մը: Ընկ. Բենօ իր սրինգով ու Պ. Քեսէլլին երգչոնով նուագեցին հայկական երգեր ու պարի եղանակներ: Շուրջպարերը ծայր տուին եւ ոգեւորութիւնը կրկնապատկուեցաւ: Ընկ. Բենօ իրերէ ա-կանատես երկար կանգ առաւ ապստամբութեան օրերու դէպքերուն վրայ որոնք ցայտուն ապացոյցներ էին հայ բոլշեւիկներու անգթութեանց ու անխոհեմ քաղաքականութեան: Կարդաց Լենինի մէկ նամակը որով խոհեմութիւն կը թելադրէր: Ցետոյ յիշեց բոլշեւիկներու սարքած մայիսեան խռովութիւնները, դաւերը, ժողովուրդին կրած տառապանքները եւ Դաշնակցութեան մղած պայքարը բռնակալութեանց դէմ, ձեմալ փաշայի սպանութիւնը Դաշնակցութեան գնդակով, բոլշեւիկներու քթին տակ, ի վերջոյ թելադրեց ծնողներուն արթուն հսկել իրենց դաւակներուն հայեցի դաստիարակութեան վրայ, ներշնչելով անոնց ազգային ոգի: Հետզհետէ տեղի ունեցան խմբերգներ, մեներգներ, արտասանութիւնները, ջերմ ծափերու մէջ:

Լիոնէն Պ. Ղազար Ղազարեան (Սինէ Ղազօ) կերպաս մը նուիրած էր վիճակահաղի համար ի նպաստ Հ. Յ. Դ. Փարիզի Տան Ֆոնտին: Վիճակահաղէն գոյացաւ կոկիկ գումար մը: Հանդէսը վերջացաւ առաուան դէմ ընկ. Բենօյի սրինգով, չուրջպարերով ու երգերով: Գ.Պ.

ՎԻՆ. («Յառաջ»).— Շաբաթ իրիկուն (22 Փետր.) Հ. Յ. Դ. Կոմիտէի նախաձեռնութեամբ տօնեցինք Փետր. 18ի տարեդարձը: Բաւական աւեն ի վեր «Օհանեան» ակումբը այդքան բազմութիւն չէր տեսած:

Յանդավառ եւ հայրենասիրական մթնոլորտի մէջ, ընկ. Յովհ. Ուզունեանի բացման խօսքէն անմիջապէս առաջ, խումբ մը ընկերներ երգեցին «Մեր Հայրենիք»ը, որուն ընկերացաւ ամբողջ բազմութիւնը՝ յոտնկայս: Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկ. Մ. Միրզէ, որ պարզեց համաժողովրդային ապստամբութեան իմաստը: Ցետոյ ներչնչուելով իմաստուն կուսանաց օրինակէն, թելադրեց պատրաստ ըլլալ ընդառաջ ելլելու Ազատութեան փեսային, միշտ վառ պահելով լապտերը: Գեղարուեստական բաժին չկար պաշտօնապէս: Մխայն Նոր Սերունդէն ընկ. Յովհ. Այանեան արտասանեց գեղեցիկ կտոր մը, եւ ապա սկսաւ բուն խնջոյքը, սեղանապետութեամբ Պ. Կ. Տէրմոյեանի: Շատեր երգեցին, արտասանեցին եւ պարեցին ընկերակցութեամբ բարձրախօսին: Խօսք տրուեցաւ նաեւ ընկ. Ս. Գալուստեանի: Ունէինք հիւրեր Լաթուր տիւ Փէնէն եւ Տեսինէն: Խնջոյքը տեւեց մինչեւ կէս գիշեր:

Ա. Կ. ԲԻՒԶԱՆԴԱՑԻ

ՊՐՈՖ. ՁԱՐԵՀ ՇԷՐԻՏՃԵԱՆ

Ինչպէս գրած էինք, Փետր. 21ին ժընեւի մէջ մեռած է Պրոֆ. Զարեհ Շէրիտճեան: Զուիցերիական թերթերը լայն սիւնակներ յատկացուցին, գնահատելով իր բազմակողմանի արժանիքները:

Հանգուցեալը 76 տարեկան էր, ծնած Գահիրէ: Ցաճախած է Պէյրութի Ցիսուսեաններու գոլէճը: Աւարտած ժընեւի բժշկական համալսարանը 1905ին: Իր մասնագիտութիւնն էր ականջի, քթի եւ կոկորդի հիւանդութիւնները: Ուսուցչապետ եղաւ 1931ին ժընեւի համալսարանին մէջ:

Ունէր մասնաւոր բուժարան նահանգային հիւանդանոցին մէջ: Նուիրուած բժիշկ մը որ բազմաթիւ գործակցութիւններ կատարած է ձրի: Ստացած Պատուոյ Լեգէոնի սպաշտի չքանչանը:

Բժիշկը գեղարուեստագէտ էր նաեւ օժտուած ըլլալով գեղեցիկ ձայնով մը: Երիտասարդութեան կը հրաւիրէր երգելու երգահանդէսներու մէջ ինչպէս եւ ժընեւի ընկերային հաւաքոյթներու ատեն: Կոմիտասի երգերուն վարպետ մը եւ ծանօթացնող մը եղաւ Զուիցերիոյ մէջ: Ժընեւի Թատրոնին մէջ տուած է ժաք Ցալքրոզի մէկ օփերան: Քանի մը տարիէ ի վեր հանգստեան կոչուած էր:

ԵՐԿՈՒ ԹԵՐԹԵՐ, «Ֆռան–Թիւէօր» եւ «Լը Քանառ Անչէնէ» ծանր պատիժներ կրեցին, անսարկուութեան համար: Առաջինն թերթին տնօրէնը եւ յօդուածագիրը դատապարտուեցան 12,000ական ֆրանք տուգանքի, 25,000ական ֆր. հատուցման եւ վճիռը հինգ թերթերու մէջ հրատարակելու իւրաքանչիւրին վճարելով 25,000 ֆր.: Երկրորդին տնօրէնուհին եւ յօդուածագիրը դատապարտուեցան մէկ ամիս բանտարկութեան, 100,000 ֆրանք տուգանքի եւ 500,000 ֆր. հատուցման: Վճիռը պիտի հրատարակեն տասը թերթերու մէջ, 25,000ական ֆր. վճարելով: Դատախազներն են դատական ոստիկանութեան նախկին տնօրէնը, Տէվօ եւ դերտնօրէնը՝ Պալիօ:

ԹՈՒՆՈՒՀԻ Նոր Տեսթուր կուսակցութեան քարտուղարը, Հետի Նուիտա եւ ուրիշներ ձերբակալուեցան, երբ թուսիկներ կը բաժնէին: Դատարան յանձնուած են 15 ամբաստանեալներ, որոնց մէջ կը գտնուին չատ մը ականաւոր անձեր:

խաղները լիովին չբացայայտուեցան նաեւ Հայաստանի սովետական Գրողներու Միութեան ժողովին մէջ, երբ կը քննուէին կուսակցութեան ԺԹ. համագումարի արդիւնքները

Դիսկուսիաններու տեսական–գաղափարական ցած մակարդակի պատճառը այն է որ արդէն ճանչցուած պատմաբաններու եւ գրագէտներու մէկ մասը ընկերային քաղաքական հոսանքներու եւ հայ ժողովուրդի ազգային–ազատագրական չարժումներու գնահատութեան մէջ տակաւին չէ ազատագրուած բուրժուա-նացիոնալիստական «Միասնական հոսանքի» վնասակար ազդեցութենէն: Ատոր հետեւանքով անոնք վիճաբանութեանց կը հետեւէին ձեւականօրէն, վախնալով բացայայտել իրենց սեփական սխալները եւ հանդէս գալ ուրիշներու սխալներու քննադատութեամբ:

Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահութիւնը եւ Հասարակական գիտութիւններու բաժանմունքը պէտք է որ չարունակեն կարծիքներու ազատ փոխանակումը գիտական վիճաբանութեանց մէջ, մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնելով քննադատութեան եւ ինքնաքննադատութեան ծաւալման:

Իէոլոգիական աշխատողներու առջեւ–նահերթ խնդիրն է արմատախիլ ընել բուրժուա–նացիոնալիստական գաղափարախօսութեան ամէն մէկ դրսեւորում սովետահայ պատմագրութեան եւ գրականութեան մէջ, անշեղ իրագործել Լենինի–Սթալինի կուսակցութեան ԺԹ. համագումարի ցուցումները իդէոլոգիական ամբողջ աշխատանքը արմատապէս բարելաւելու մասին:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

— Այլեւս ուժ չունի, կարողութիւն չունի, կ'ըսէ հիւպատոսուհին, չուքի պէս բան մըն է, բայց անկարելի է դինքը հեռացնել փոքրերէն: Գիշեր թէ ցորեկ կը հսկէ անոնց վրայ. երբ կարենայ ոտքի ելլել, գաւազանին կրթնած կը մօտենայ ամէն մէկ մահճակալի ու ամէն մէկ տղու վրայ հակած կը մնայ քանի մը րոպէ: Երբեմն իր դողդոջացող մատներով վերմակներն կը ծածկէ, մազերնին կը շոյէ ու առանց խօսելու, առանց աղմուկի կ'արտասուէ այդ որբերուն վրայ: Ո՞վ է, ուրկէ՞ց եկած է, չենք գիտեր. վերաւորուած տղոց մայրիկը կ'անուանենք զինքը:

Երբ մենք մօտիկցանք մահճակալներուն, պառաւին ոտոյն եւ տարտամ նայուածքը — որ կարծես քնաւ չէր տեսներ — անձկութեամբ լեցուեցաւ, եւ բոլոր մեր այցելութեան տեւողութեանը այդ նայուածքը հետեւեցաւ մեզի. բոլոր այդ մանչուկները վիզը ձգած, վրդովուած ու կասկածոտ, չկրցաւ հանդիպած մնալ իր ցնցոտիներուն մէջ:

Հիւանդ երեխաներուն մեծ մասը անդամահատուած էին. մէկ քանին միայն՝ յամառող եւ երկարատեւ ջերմէ կը տառապէին. ամէնքն ալ, առանց բացառութեան, ցաւի եւ տանջանքի մէջ ծամածռած դէմքերով, մեռելներու պէս ժպտոյն, աչքերնին մարած, չրթունքնին չոր ու ճերմկած, տաժանելի տպաւորութիւն յառաջ կը բերէին... Ցաճախ իրենց ցաւագին հծծիւնին մէջ նուիրական բառը կը լսուէր, աղերսող եւ արդէն յուսահատած կոչով մը.

— Մայրի՛կ... մայրի՛կ... մայրի՛կ:

Եւ իրենց անգիտակցութիւնը թէ ին՞չ չո՞ւ լքուած եւ միայնակ էին իրենց մահճակալներուն մէջ, թէ ինչո՞ւ սիրելի եւ ընտանի դէմքը մայրիկին կը մերժէր եւ բեւնալ իրենց ճգնաժամային տագնապներու մէջ, ալ աւելի ահռելի կը դարձնէր իրենցմէ արտայայտուած տպաւորութիւնը.

— Մա... մայրի՛կ...

Ծարխափող եւ վարանող ձեռքեր, հոգեվարքի ձեռքեր կը կառչին մեզի, կը բռնեն մեր մազերէն ու գերագոյն եւ երջանիկ պատրանքի մը մէջ աչքեր կը բացուին, ուժը, տասը տարեկան տղու աչքեր, տանջանքով հասունցած, սեւ եւ տառապագին աչքեր... վայրկեան մը կը սեւեռին մեր վրայ, կը զարմանան ու յանկարծ անդրադառնալով մեր օտարութիւնը, քէնոտած եւ տխուր, կը փակուին նորէն մեզի համար:

(Շար.) ՋԱԳԵԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

առաւոտեան ժամը 8էն մինչեւ կէս օր (Մթալինի յուղարկաւորութեան ժամը), իբրեւ բողոքի ցոյց :

« Հարատահարեալ ժողովուրդներու խմբակցութիւնը, որուն պատուակալ անդամ են բանաս - տեղծ Փոլ Ռիլոտէ եւ բօ. Վեկան, հոյնպէս բո - ղոքագիր մը ուղղեց յանուն հազարաւոր անդամներու :

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը պատասխանելով այս բողոքներուն, կ'ըսէ թէ իրենք պարզապէս գործադրած են «Լանուազիը մը ո - րուն համաձայն սուգի դրօշ կը պարզուի երբ կ'անհետանայ զօրապետ մը որ հրամայած է զաշնակից բանակներու » :

Իողոքողներէն մէկն ալ Ազգ. ժողովի դեր-նա - խագահ է, Աստոէ Կոտէ, որ կըսէ.— «Ֆրանսացիները չեն կրնար մոռնալ թէ երեսուն տարիէ ի վեր արիւն կը հոսի Ռուսիոյ մէջ, զարհուրելի պայմաններու տակ » :

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ բանակցութիւնները վերջացան կատարեալ յաջողութեամբ, ինչպէս կը հաղորդեն պաշտօնապէս : Մեծն Բրիտանիա յանձն առած է արդիւնել ռազմական պիտոյքներու արտադրումը դէպի Ամերիկա : Անդլիա եւ Մ. Նահանգները կը մաղթեն որ անյապաղ վաճառացուի եւ - րոպական բանակի ծրագիրը : Մինչդեռ ձեռք պիտի առնուի, ընդհատ համար միջազգային առեւտուրի կաշկանդումները եւն. :

ԵԳԻՊՏԱԳԱՆ թորփըլանաւ մը ընկղմեցաւ Ա - պեքանդրիոյ Ջուրերուն մէջ, փոթորկի մը հետեւանքով : 114 նաւաղներէն 54ը կորսուած են :

ԻՄԱՆի խորհրդարանը ութ երեսփոխաններ ընտրեց, որպէսզի բանակցին արքունիքին, վար - չապետին եւ կրօնապետ Խաչաձի հետ, լուծելու համար վերջերս ծագած վէճերը : Տօքթ. Մոսա - տեղ վճռական դերը մը բռնած է արքունիքին հանդէպ :

50 — 60.000 ՓԱՆՍՏԱԿԱՆՆԵՐ եւս կը սպասուին արեւմտեան Պերլինի մէջ, Մարտի ընթացքին : Քաղաքապետը միջազգային օգնութիւն կը խնդրէ, տարագիրներուն պատսպարման համար : 15.000 նոր փախստականներ հասած են Մարտի առաջին շաբթուն :

ՏԱՆԸՄԱՐՏԻՆԻ մէջ վար իշաւ խորհրդային օդանաւ մը, (Միկ.) լեհ օդաչուի մը կողմէ որ ապաստան կը խնդրէր : Առաջին անգամ է որ այս պերարդիական օդանաւերէն հատ մը կ'իյնայ կարմիր պիծէն ասդին, բոլորովին անվնաս : Լե - հերը եւս կը պահանջեն օդանաւը : Տանտարքա կը սպասէ քննութեանց արդիւնքին :

ՆՈՐ ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻԱՆ համար, քառ. մեթրին 1000 ֆր. պիտի արուի այսուհետեւ, փոխանակ 600ի : Ցեղոյ պիտի աւելցնեն Քոէֆիճիենսիէի վարկերը, զանազան նպաստներ եւն. :

ՌՈՒՍ ՄԵԾ ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏԸ, Սերժ Պրոկոֆիեւ, մեռաւ Մոսկուայի մէջ, ուղեղային արիւնախտումի հետեւանքով : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ մեռած էր անցեալ օր եւ նոր կը յայտնեն : Հանդուցեալը 62 տարեկան էր եւ ունի նշանաւոր ստեղծագործութիւնները : Քանի մը տարի առաջ սեւ ցանկը անցաւ, իբրեւ «ձեւապաշտ եւ ենթակայ քաղքենի արուեստի» : Անշուշտ ստիպուեցաւ ղղջում յայտնել ...

ԱՐՇԻՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդային դին. մարմնին արդիւնեցաւ այցելել Հռենոսի ձախ ափը, ուր կարեւոր խօսակցութիւններ կը վարուին դաշնակիցներուն կողմէ :

ԼԻԲԱՆԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՒ առեւտրական պայմանագիրը մը կնքեցին վեց ամսուան համար : Նախապահ Շամուն եւ վճռ. Շիշաքլի 2ուկէս ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցան Պհամտունէ պիւղին մէջ : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ խիւրիմատ - յութիւնները հարթուած են :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՒՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ :

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Յ. Դ. «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երեք շաբթի ժամը 20,30ին, մատուռին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՑԱՒ Կապոյտ Ծաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան ցերեկոյթ պարահանդէսը Մարտ 22ին:

ՓՈՒՏՍՏՀՈՑ ԼՍԱՐԱՒԱՆ շաբթիական հաւաքոյթը այս շաբաքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Վ. Զէյ - թունեան: Նկրտ Սիրտաագրդ թուրքերը եւ հայերգութեան յարաբերութիւնները: Մուտքը ա - զատ է :

Հանդիս-թատր

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի Իոսատ խումբը կողմէ: Այս կիրակի ժամը 15ին 24 : La Caisse d'Epargne սրահը, 52 Ave. de la Porte des Lilas, 52 , (Metro Porte des Lilas) :

Կը խօսի ընկերուհի ԶԱՒԷՆ ԻՒԶԱՆԵԱՆ

Դաղարուեստական խնամուած բաժին, երգ ընկեր Ասատրա Գրիգորեան: Արտասանութիւն ընկերուհի Արփի Դալայեան եւ Սիլուազար Սեդրաքեան: Իոլ լի Մուլիոյը Նոր Սերունդէն կողմէ կը վերվայրուի Նոր Սերունդը կեանքը: Կը սուազեն ընդոր Իոմօ եւ Պ. Դրհսիլլ (արմսորք):

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է:

Սիրով կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

ԱՑՏԱ ԱՋՆԱԻՈՒՐԻ

Կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ, 45 Իրլ լա Պօէսի :

Ցայտագիրը հաւաքուած է Հայաստանի ժողովրդական նոր երգերու (առանձին ասկնգրութիւն Փարիզի մէջ) :

Դաշնակը ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԺԵԼ ՏԻՐ ՆԻՋԱՄԵԱՆի :

Տոմսերը 100էն 600 ֆրանք :

Դիմել՝

Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 33 Իրլ տ'Ապուէքր

Սանդրալ 48—69

Հ. Բալըեանի 43 Իրլ Իվրէ ՓՐՕ. 25—46

Ազնաւուրեանի 22 Իրլ տը Նավարէն Փարի (9)

PEINTURE DECORATION

VITRERIE ՏԻԳ. ԱՐԱՄԵԱՆ RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԻԳԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, մասնակցութեամբ ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ շրջանի խումբերուն, Փր. Կապոյտ Ծաչի մասնաճիւղին :

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Սալ Մաքընոյի մէջ: Կը խօսին ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ՊՈՂՈՍԵԱՆ եւ Համազգայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ. ԿԱՐՊԻՍ ՓՈՂԱՏԵԱՆ

Սաբաստացի ուսուցանակրցանուռւն

Մերամտիոյ «Մուրատ» Ուսումնասիրաց տաբեկան ընդհ. ժողովը Մարտ 22 կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Իսլ, Rue de la Defense, Պրիմեան վարժարանի սրահը : Օրակարգ՝ 1) Ընդհ. ժողովի դէպաւին ընտրութիւն: 2) Վարչութեան նիւ - թական թէ բարոյական համարատուութիւն : 3) Նոր վարչութեան ընտրութիւն: 4) Ցառաջիկայ Հոկտեմբերի ղեկավարական տարեշրջանին համար ուսանողի մը ընտրութեան հարցը:

Մտիպողաբար կը խնդրենք մեր գործօն թէ պատուակալ անդամներէն, ընչպէս նաեւ Սերամտիոյ նահատակին քաղաքներու թէ գիւղերու հայ - բնակիչներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն :

Անոնք որ ընդհ. ժողովին բերելիք օրակարգեր ունին, ինչպէս եւ օգտակար թելադրութիւններ, թող հաղորդեն դրաւոր, վարչութեան դիւանին, առնուէն ուշը մինչեւ 18 Մարտ: (Կմխ)

Յ. Դ.— Իոլոր դրութիւնները ղրկել Պ. Յ. Ցամկոճեանին, 60 Ave. A. Briand, Վանհէօ :

ՎԻՇՆԻԱՆ.— «Արծիւ» մարզական միութեան վճռակոխարկչ չահած են հետեւեալ թիւերը՝ 576 1257 1155 264 800 718 1293 74 600: Դիմել Մ.Թ. Արզումանեանի , 84 Bd. de la Méditerranée.

PLACE DES FETES!

ՄԻՍԿ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՏԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՒՕԹՐԻ

Ուր կը գտնէք ձեր փառած բոլոր համեղ կերակուրներէն զատ, հայկական նուագ՝

ԹԱՆՕՓ ԹՈՒՐՍՏ ԳԱՐԳԻՒՐԻ ԿՂՄԷ

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները

5 Rue Augustin Thierry, Paris (19)

Metro Place des Fêtes

SALLE GAVEAU

45 ռիւ տը լա Պոէսի

Երեւշաբթի 17 Մարտ ժամը 2ին

Ի նպաստ Հայ Արուեստր թանգարանին

Փարիզի Սենթոնիք Ընկերակցութիւնը ՊԱՐԻԶԻ ԿՐՒ - ՑԼՆՈՑԻ եւ մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի

Տր. Վառուժ Ճիմճեան

երեք քոնչերթի դաշնակի եւ նուագախումբի՝ Պախ, Շուման, Իլաօ:

Տոմսերու գին 200էն 400: Դիմել՝ սրահը, Տիւռանի մօտ, Փրատուն Պարսամեան եւ Կալըռի Շիրվան՝ 10 ռիւ Մրռո - մէնիլ:

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՅՈՒՐԵԼԵԱՆ
Հ. ՍԱՀԱԿ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ

Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը յոբելեարին դասախարակչական յիսնամեակի եւ Ս. Մուրատեան վարժարանին տեսչութեան 25ամեակին նուիրուած հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16ին, Սեւրի Ս. Մուրատեան վարժարանին Թատերասրահին մէջ 26 ռիւ Թրուայօն, Մէթրօ՝ Փոն տը Սեվռը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ բնիկ Աֆիոն Գարահիսարցի Յովսէփ Կուսիեան: Կը կարծուի թէ առեւտուրով կը զբաղի Լիոնի մէջ : Տեղեկացնել Միքայէլ Խաչատրեանի, 8 Rue de Belvedere, Tours (Indre et Loire), France :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH fondé en 1925. R.C.S. 376 · 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

7, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Ամս· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C·P· Paris 1678-63

Mercredi 11 Mars 1953 Չորեքշաբթի 11 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7013-Նոր շրջան թիւ 2424

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿԴԻՄԻ ԿԱՊՋԸ - «ԱՐԹՈՒՆ ԿԱՑ»

Անցեալ Հոկտեմբերէն ի վեր, երբ ժթ· հա - մագումարը կը զծէր կուսակցութեան նոր ուղե - գիծը, չարունակ այս կոչը կը լսուի Մոսկուայէն :

Եւ կը կրկնուի բոլոր լեզուներով : Երկրին ամբողջ տարածութեան վրայ, ինչպէս եւ դուրսը : Ամէն ուր որ բոլշեւիկեան բջիջ մը կը խլրտի :

Ցանցը այնպէս է լարուած որ, մարդիկ չկա - րենան ուրիշ բանի մասին մտածել :

Կոչը հնչեց նաեւ մեր հայրենիքին մէջ : Եւ տեղի ունեցան « քննադատական » բեմադրու - թիւններ, որոնց մէկ մասին ամփոփումը հրատա - րակուեցաւ « Ցառաջ »ի վերջին թիւերուն մէջ :

Տեսաք թէ « քննադատները » ինչպէս կը պըր - պտչին եւ կը քրքրէին հին ու նոր հրատարակու - թիւնները, գրական, գիտական եւ պատմական գործեր, « բուրժուա - նացիոնալիստական » ա - բտաներ գտնելու համար :

Բոլոր վիճաբանութիւնները (դիսկուսիա) կը յանդէին միեւնոյն եզրակացութեան ,— « ինքնա - քննադատութեան » մղել հեղինակները ու հրա - տարակիչները : Ուրիշ խօսքով՝ մեղայլ բերել :

Որ եւ է լուսաբանութիւն եւ մասնակի զղջում չէր կրնար փրկել ենթական : Կեդր· Կոմիտէն կը պահանջէր « մեղքերու » ամբողջական խոստովա - նութիւն :

Մանաւանդ որ, անցուդարձը օրը օրին կը տեղեկացուէր ոչ միայն Երեւանի ռուսերէն օ - րաթերթին մէջ, այլ եւ մինչեւ Թիֆլիս եւ Մոս - կուա :

Մայրաքաղաքին կուսակցական պաշտօնա - թերթը, « Փրաւտա », եւ « Գրական Թերթ »ը սկիզ - բէն ի վեր իրենց աչքն ու ականջը ունին Հայաս - տանի մէջ : Մասնաւոր թղթակիցներ, որոնք տե - րեւներուն ասոպիւնն անդամ կ'արձանագրեն :

Աւելորդ է խօսիլ հետեւանքներու մասին ո - րոնք միեւնոյն միօրինակութեամբ իրարու կը յա - ջորդեն բոլոր երկրամասերուն եւ ժողովուրդնե - րուն մէջ :

Մնաց որ, անհնար է ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ օրը օրին : Ժամանակն է որ պիտի պարզէ շատ մը ողբերգութիւններ :

Երբ « ինքնաքննադատութիւնը » կը ծաւալի եւ կը սաստկանայ, բնականօրէն դիրքեր, աթոռ - ներ են որ կը խախտին, ամէնէն բախտաւոր պա - րագային :

Վերջերս պատահաբար իմացանք թէ Հայաս - տանի վարչապետը, Ս· Կարապետեան, արձակ - ուած է իր բոլոր պաշտօններէն, անցեալ տարի Նոյեմբերին : Իրեն յաջորդած է ոմն Ա·Քոչինեան :

Այս բոլորը տեղի կ'ունենային երբ Սթալին ողջ էր եւ բանաստեղծները արտակարգ թուիչք - ներ կը փորձէին, անոր փառքը երգելու համար :

Սթալին անհետացաւ կաթուածահար : Եւ , 24 ժամուան մէջ, իշխանութեան տիրացան իր հատընտիր աշակերտները, — Մալենքով, Բերիա, Մոլոթով : Մէկը միւսէն թեթեւ աղանդաւորներ :

Երեքն ալ իրենց դամբանականներուն մէջ մասնաւորապէս կը յիշեցնեն հերթական աղդա - նշանը ·— Արթո'ւն կաց :

Եթէ ուրիշ փաստեր պակսէին, այս մէկ մար - տակոչը բաւական էր, դաղափար մը կազմելու համար նորեկներու քաղաքականութեան մասին :

Ամբողջ ուղեդիծ մը կը ներկայացնէ ժթ· հա - մագումարէն արձակուած այս վճիռը — « Ար - թուն կաց » :

(Երեւանի մէջ vigilanceը կը թարգմանեն « զգաստութիւն », ինչ որ նոյն իմաստը չունի : Բուն բառն է « արթնութիւն »: Ուրիշ խօսքով՝ արթուն կացէք — alerte!) :

Ուրեմն, կուսակցութեան եւ պետութեան բոլոր ուժերը պիտի լարուին, այդ ուղղութեամբ , որպէսզի ոչ ոք համարձակի դլուխ վերցնել :

Ուրիշ պարագաներու մէջ սովորական երե - ւոյթ մը պիտի համարուէր արթնութեան կոչը , որ եւ է երկրի մէջ :

Բոլորովին տարբեր է կացութիւնը՝ խորհր - դային ճակատին վրայ :

Մաղթենք որ արթնութեան կոչերը ահակոչի չվերածուին, ի վնաս անճար ժողովուրդներու : Շ·

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

ՄԱՄՈՒԼԸ ԿԸ ՓԱՌԱՔԱՆԷ ԵՐԿՈՒ ԵՐԿԻՐՆԵ - ՐՈՒՆ ԴԱՐԱԽՈՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքիոյ վարչապետին եւ արտաքին նախա - րարին այցելութեան առիթ, տեղական մամուլը անդամ մը եւս կը փառաբանէ երկու երկիրներուն դարաւոր բարեկամութիւնը :

Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը, Le Monde իր երկտուան խմբագրականը նուիրած էր այս այ - ցելութեան : Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը·

— Ֆրանսա Թուրքիոյ եւրոպական ամէնէն հին ուղեկիցն է : Ժ·Զ· դարէն ի վեր Սուլթան Սիւլէյմանի եւ Ֆրանսուա Ա·ի միջեւ կնքուած մեծ դինակցութիւնը միացուց երկու երկիրները : Եւ « Հիւանդ Մարդուն » տագնապին հետեւանքով էր որ Օսմ· կայսրութիւնը օր մը անցաւ մեր հա - կառակորդներուն կողմը :

Օսմ· կայսրութիւնը չկայ այլեւս : Իր մոխիրնե - րէն ծնաւ արդիական եւ ժողովրդավար պետու - թիւն մը : Բայց դինակցութիւնը մնաց անվթար : Պատերազմի նախօրեակին, 1939 յունիս 24ին, այդ դինակցութիւնը զօրացաւ փոխադարձ աջակցու - թեան համաձայնութեամբ մը : Զորս ամիս վերջ, 1939 Հոկտ· 19ին, անդլեւֆրանքեւթուրք դաշնա - դիր մը ուեղի տեւական ձեւով մը կը կնքէր Թուր - քիոյ եւ արեւմտեան ժողովրդապետութեանց բա - րեկամութիւնը :

Այնուհետեւ, հակառակ Ֆրանսայի յարափո - փոխ անցուդարձին, Թուրքիոյ վարչապետը 1940 Յունիս 26ին կը յայտարարէր թէ իր երկիրը « մոյ - պիտի չտայ որ Ֆրանսային ուրիշ պետութիւն մը » Հաստատուի Սուրիոյ մէջ : Այս վերադոյն յայ - տարարութենէն ետք, ի նպաստ առժամապէս զրեհնուած դինակիցին, Թուրքիան հինդ տարի ամփոփուեցաւ լինքն իր մէջ, բանակցելով մէկուն եւ միւսին հետ, մինչեւ այն օրը ուր պիտի կրնար պատերազմ յայտարարել Գերմանիոյ դէմ եւ այս - պէս պաշտօնապէս վերահաստատել իր դինակից - ներուն ճակատը :

1949 Մայիսին Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ հան - դիսաւոր յայտարարութիւն մը կը հաստատէր թէ միշտ վաւերական կը մնայ 1939ի դաշնագիրը որ կնքուած էր տասնեւհինդ տարուան համար : Այս դաշնագրին տրամադրութեամբ, երեք պետու - թիւնները « օդնութիւն եւ աջակցութիւն կը խոս - տանան իրարու, այն պարագային երբ, նախա - յարձակման մը հետեւանքով, կռիւի բռնուած ըլ - լան Միջերկրականի մէջ , օտար պետութեանց հետ » : Այդ առթիւ մասնաւոր յօդուած մը կ'ըսէր թէ Թուրքիա պիտի չմասնակցի որեւէ դործողու - թեան որ կրնայ Ս· Միութեան դէմ հանել զինքը :

Այդ, Բ· աշխարհամարտին վախճանէն ի վեր, Անդարայի ամբողջ քաղաքականութեան վրայ կը տիրապետէ Ս· Միութեան պատճառած վախը : 1945ին Մոսկուա չեղեալ կը հռչակէր ռուսեւ - Թուրք բարեկամութեան դաշնադիրը, աւելի լայն մասնակցութիւն մը կը պահանջէր Նեղուցներու հսկողութեան մէջ, մամուլի միջոցաւ կը պահան - ջէր վերադարձնել Կարսի եւ Արտահանի նահանդ - ները : Թուրքիան կը մերժէր այդ պահանջները առանց վարանելու : Միեւնոյն ատեն կը մտնէր այն ճակատին մէջ որ դործօն դիմադրութիւն մը սարքած էր Ս· Միութեան դէմ :

Եթէ պաղ պատերազմը Իրանի մէջ ծնաւ, Թուրքիոյ մէջ էր որ առաջին անդամ տրուեցաւ - մերիկեան պատասխանը : Վեց տարի առաջ, դրե - թէ օրը օրին, 1947 Մարտ 12ին, նախադահ Թրու - մըն կը ծանուցանէր թէ Մ· Նահանդները պիտի ապահովեն Յունաստանի եւ Թուրքիոյ պաշտպա - նութիւնը : « Թրումընի վարդապետութիւնն էր որ պիտի դառնար Արեւմուտքի պաշտպանութեան խարիսխը, արմատապէս ձեւափոխելով Թուրքիոյ աղդային կեանքը :

Այդարեւ, այդ օրէն ի վեր պաշտպանութեան հոդը կը տիրապետէ միւս բոլորին վրայ՝ Անդա - րայի մէջ : Հսկայական ճիդի մը չնորհիւ, Մ·Նա - հանդներուն օդնութեամբ, Թուրքիան կը վերած - ուի արեւմտեան ընդարձակ զինարանի մը : Տի - արպաքերէն Ատանա, B—36երու համար օդանա - ւային կայաններու չղթայ մը կազմուած է, որուն ամէնէն յառաջացեալ մասը մօտ 1900 քիլոմեթր հեռու է Կրեմլինէն : Զորս հարիւր հազարնոց բա - նակ մը դիրք բռնած է Սեւ Ծովու դիմաց : Քանի մը տարուան մէջ Թուրքիան իրաւամբ արժանա - ցաւ արեւմտեան ճակատի « ալ կոդ» անունին : Այդ հանդամանքով ալ 1952ին ընդունուեցաւ ան - դամ Ատլանտեան դաշինքին : 1950էն ի վեր թըր - քական կիսաբաժին մը նչանաւոր հանդիսացաւ իր ծանր կորուստներով՝ Քորէայի մէջ :

Թուրքերուն համար այժմ արտաքին քաղա - քականութիւնը կ'ամփոփուի մէկ բառի մէջ ՝ — Վերազինում : Այդ է պատճառը որ Անդարայի կառավարութիւնը մտահոդութեան մատնուեցաւ տեսնելով Ֆրանսայի վերապահումները Գերմա - նիոյ վերազինման մասին եւ եւրոպական բանակի դաշնադրին վաւերացման ձգձգումները :

Աւելի համամիտ են Անդարայի եւ Փարիզի տեսակէտները Պալքաններու եւ Միջին Արեւելքի դործերուն մէջ : Թուրքիա վերջերս փոխադարձ աջակցութեան դաշնադիր մը կնքեց Եուկոսլաւիոյ եւ Յունաստանի հետ պաշտպանելու համար իր ձախ կողը (Թրակիա) : Միեւնոյն ատեն ան կը ջանայ ապահովել իր թիկունքը արաբական Արե - ւելքի մէջ, յաջողցնելով արաբական երկիրներու մասնակցութիւնը՝ Մօտաւոր Արեւելքի պաշտպա - նութեան ճակատին : Այս պարագան կը համապա - տասխանէ Ֆրանսայի դիրքին եւ հաւանաբար պի - տի կազմէ դլխաւոր հիմը Փարիզի բանակցու - թեանց :

ՍԹԱԼԻՆԻ ԹԱՂՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ԵՐԵՔ ՆՈՐ ԻՇԽԱՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՁԱՌԵՐԸ· — ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԵՆ, ԶՕՐԱՑՆԵԼՈՎ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Եղիկ ամփոփեր էինք Սթալինի յուղարկա - ւորութեան առթիւ խօսուած ճառերը : Քանի մը հատուածներ եւս , իրրեւ լրացուցիչ :—

Վարչապետը, Մալենքով, փառաբանելով Սթալինի կատարած դործը, ըսաւ թէ խորհր - դային ժողովուրդը վերջ տուաւ դրամատիրական կարդուսարքին : « Լենին եւ Սթալին հիմնեցին բանուորներու եւ դիւղացիներու առաջին պետու - թիւնը, մեր խորհրդային պետութիւնը : Մեր նը - ւիրական պարտականութիւնն է անդադար եւ մեր բոլոր ուժերով ամրապնդել մեր ընկերվարական մեծ պետութիւնը , պատուար՝ խաղաղութեան եւ ժողովուրդներու ապահովութեան :

« Մենք ընկեր Սթալինի կը պարտինք պատմու - թեան ամէնէն բարդ խնդիրներէն մէկուն՝ ազդու - թեանց հարցին լուծումը : Մեծ տեսաբան ի միջի այլոց ազդութեանց հարցին , ընկեր Սթալին պատմութեան մէջ առաջին անդամ ըլլալով հաշ - ուի յարդարի ենթարկեց ազդային դարաւոր պա - ռակտումները եւ սահմանեց բազմազդեան ահագին պետութիւն մը : Ընկեր Սթալինի առաջնորդու - թեամբ մեր կուսակցութիւնը յաջողեցաւ վերջ տալ երբեմնի հարստահարել ժողովուրդներու տնտեսական եւ մշակութային յետամնացութեան : Ան միացեալ եւ եղբայրական ընտանիքի մը մէջ համախմբեց Ս· Միութեան բոլոր ազդերը եւ դարձուց ժողովուրդներու բարեկամութիւնը : Մեր նուիրական պարտականութիւնն է ապահովել Սովետներու երկրին ժողովուրդներու միութեան եւ բարեկամութեան ամրապնդումը, խորհրդային բազմազդի պետութեան ամրապնդումը : Մեր երկրին ժողովուրդները բարեկամներ ըլլալով , մենք պատճառ չունինք վախնալու ներքին եւ ար - տաքին թշնամիներէն :

Մալենքով յետոյ պանծացնելով խորհրդային զինեալ ուժերուն ամումը, չարունակեց ·

— « Մեր նուիրական պարտականութիւնն է առաւելագոյն չափով ամրապնդել խորհրդային զինեալ բանակներուն ուժը, պատրաստ կենալ՝ չանթահարիչ պատասխան մը տալու համար որ եւ է թշնամի յարձակումի » :

Ցետոյ պանծացնելով կուսակցութեան միաս - նականութիւնը, « զոր դարերէն պահել ինչպէս մեր աչքերուն բիբը », Մալենքով յայտարարեց թէ իրենց արտաքին քաղաքականութիւնը « ըլլայ » խաղաղութիւն եւ բարեկամութիւն բոլոր ժողովուրդներու միջեւ, իրրեւ վճռական խոչըն - դոտ նոր պատերազմի մը դէմ : Այդ քաղաքակա - նութիւնը կը համապատասխանէ բոլոր ժողո - վուրդներու կենսական չահերուն : Ս· Միութիւնը միշտ եղած է կուսակից խաղաղութեան , որովհե - տեւ իր չահերը անբաժանելի են խաղաղութեան դատէն, բովանդակ աշխարհի մէջ : Մենք հաւա - տարիմ ծառայողներն ենք ժողովուրդին, որ խա - ղաղութիւն կ'ուդէ եւ կ' ատէ պատերազմը » :

Բանախօսը երկարօրէն ծանրացաւ խաղաղու - թեան դատին վրայ եւ եզրակացնելով յայտարա - րեց · — « Աչխարհի վրայ չկայ ուժ մը որ կարե - նայ խափանել խորհրդային ժողովուրդին յառաջ - խաղացութիւնը դէպի համայնավարութիւն » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊՐԱԶԻԼԻԱՑԷՆ

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՑՈՑՑ ՄԸ

ՍԱՆ ՓԱՒԼՈ· Ցօդուածաշարքս լրացնելէ առաջ, քանի մը տեղեկութիւններ օրուան կեանքէն :

Արեւմտեան Եւրոպայի հողեւոր հովիւը, Սեբովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան, այս տեղէն մեկնեցաւ մեծ գոհունակութեամբ : Մինչ այս քաղաքին մէջ կատարած հանդանակութեան գումարը հասաւ 600 քօ-թի որ հաւասար է 7 միլիոն Փրանսական Փրանքի: Իր վերջին հրաժեշտի խօսքով թեղադրեց «չմոռնալ իրենց հայրենիքը եւ ամուր կառչիլ մեր ազգային սրբութիւններուն եւ աւանդութեանց »:

Ծարդ իւրաքանչիւր նահանգի կառավարիչը ինք կը նշանակէր քաղաքապետը: Սահմանադրութեան բարեփոխումով, այս տարի ժողովուրդային ընտրութիւններ տեղի կ'ունենան :

Իր վայելած ժողովրդականութեամբ մեր քաղաքի միակ եկնածուն էր Prof. Francis Co Antonio Cordoso անվիճելի ղեկավարը P. S. P. (Ցառաջդիմական ընկերվարական) կուսակցութեան : Ընտրական ժողովի առաջին պատիւը ընծայուած էր հայ գաղութին նախաձեռնութեամբ «Արմենիա Երիտասարդաց» Միութեան եւ ղեկավարութեամբ համադաշնակցային հայ երեսփոխան Dr. Ubirajara Քէօմէնէճեանի եւ քաղաքային խորհուրդի անդամ Աւետիս Քէման Պըրլազեանի :

Հայ կեդրոնի հակայական սրահը նեղ կուգար ներկայ հայ հասարակութեան : Համախմբումը դարձաւ հայ - պրազիլիական բարեկամութեան ցոյց մը: Կը նախագահէր նահանգի ընդհ· կառավարիչը : Սրահի մօտակայ բոլոր փողոցները ոստիկանական շղթայի տակ առնուած էին: Ձինուորական նուագախումբը զանազան կտորներ կը հնչեցնէր եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, «Արմենիա» երգչախումբին հետ: Ձեմատէս ծափահարուեցաւ պրազիլիական քայլերգը :

Բեմը զարդարուած էր ծաղիկներով, կանանչազարդ կամարներով եւ պրազիլիական դրօ : չով: Բեմին վրայ պատուոյ տեղը գրաւած էին, աստիճանի կարգով, ընդհ· կառավարիչը, քաղաքապետական թեկնածուն կրթական նախարարութեան թեկնածուն քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Պըրլազեան, Ազգ· կեդր· վարչութեան ատենապետ Անդրէաս Ճաֆէրեան եւ P. S.P.ի վարչութեան կազմը: Երկրորդ շարքին վրայ՝ «Արմենիա Երիտ·» Միութեան անդամ վեց երիտասարդները, իրրեւ օրուան բանախօսներ: Երգչախումբը կը վարէր ընկեր Վահագն Մինասեան:

Ընդհ· կառավարիչը բանալով հաւաքոյթը, խօսքը տուաւ երիտասարդութեան: Բոլորն ալ յարգանքի խօսքեր ուղղեցին ներկայ պետական դէմքերուն եւ դլխաւոր հիւրերուն, ինչպէս եւ Հայ ժողովուրդի հաւատարմութիւնը յայտնեցին : Ծափահարուեցան երիտասարդ բանախօսները եւ մասնաւորապէս ընկեր Ցակոբ Դաւիթեանի, Աւետիս Զալըզեանի խօսքերը: Մեր ընկերներէն Ա· տանասի Պետրոս Չէրքէզեանի տղան Արմենակ արժանացաւ մեծ գուրգուրանքի կառավարիչին եւ միւս հիւրերուն կողմէ իր այնքան համարձակ եւ խանդավառ խօսքերուն համար: Երիտասարդը իր ճառը վերջացուց խօսքը ուղղելով թեկնածուին · — «Սան Փաւլոյի հայ երիտասարդ սերունդը օժանդակութեամբ եւ համամտութեամբը իր վրիչներուն սարքած է այս չքեղ երեկոյթը իրրեւ դնահատանքը իր ընտրեալին՝ Prof. Francisco Antonio»: Եւ անոր յանձնեց Ա· Ե· Ե· Մ· եռադոյն դինանշանը, աւելցնելով·— «Մենք միշտ պատրաստ ենք եւ կը խոստանանք մեր եւ մեր ժողովուրդին անունով թէ պիտի մնանք միշտ պատնէշին վրայ ձեր կողքին, նոյն խոհալներով տոդորուած, ձեռք բերելու վերջնական յաղթանակը » :

Երեսփոխան Քէօթէնէճեան եւ Քաղաք· Խորհուրդի անդամ Պըրլազեան չեչտելովթեկնածուին բազմակողմանի բարեմասնութիւնները խոստացան իրենց կարդին չխնայել ոեւէ նիւթական եւ բարոյական զոհողութիւն ընտրելու համար քաղաքապետ մը որ «հայ ժողովուրդը իրենը կը նկատէ»: Այս առթիւ թեկնածուն մկրտեց (ծիծաղ եւ ծափեր):

Նոյն խմաստ ճառեր խօսեցան նաեւ օտար հիւրերը: Իսկ ընդհ· կառավարիչը լայնօրէն ներկայացնելէ վերջ թեկնածուն յայտարարեց ·— «Մեր ժողովուրդին չահը կը պահանջէ որ նահանգի մը երկու բարձրագոյն իշխանութիւնները գործեն ձեռք ձեռքի եւ համերաշխաբար: Ես եւ ձեր թեկնածուն կրնանք իրար հասկնալ եւ լրացնել: Դուք ձեր թեկնածուին անունին վրայ աւելցուցիք ian մասնիկը, ես իր տեղը բլամ չատ սիրով պիտի ընդունիմ ի տես այն խանդավառ վերաբերումին զոր ցոյց տուիք այս երեկոյ »:

Վերջին ճառախօսը եղաւ թեկնածուն ինքը : Լսեցինք եւ հասկցանք թէ որոշ չափով ծանօթ է մեր ժողովուրդին եւ անոր պատմութեան: Իր ուսումը ստացած է Փարիզ: Փոխադարձաբար չնորհակալութեան եւ յարգանքի խօսքեր ուղղելով «մարաիրոս եւ միանդամայն հերոս» հայ ժողովուրդին, «ժողովուրդ մը որ մեծ է եւ բարձրը ինչպէս իր Արարատը», ունի «ձեռներէցութեան ոգի եւ բարձր մշակոյթ» եղած է «առաջին քրիստոնեայ ժողովուրդը եւ ջահակիրը Արեւելքի», պատիւ է ինձ համար ընդունիլ ian մասնիկը եւ կոչուիլ Cordosian: Անմոռանալի պիտի մնայ այս երեկոն իմ յիշողութեանս մէջ եւ դուրգուրանքով պիտի պահեմ այն դինանշանը որ յանձնուեցաւ ինծի այս դիշեր »: (Երկարատեւ ծափեր):

Երգչախումբի ղեկավարը ընդհ· կառավարչին հատուկ նուիրումով երգել տուաւ հայկ· քանի մը ազգային եւ դեղջկական երգեր որոնք հիացում եւ յոտնկայս ծափահարուեցան բարձրաձեան հիւրերուն կողմէ: Անոնք այնչափ սիրեցին հայ երգը որ ընդհ· կառավարիչը անմիջապէս խնդրեց որ մասնաւոր հրաւիրագիրը եւ տուաւ ղեկավարին՝ մասնակցելու յառաջիկայ տարուան այս քաղաքի հիմնադրութեան 400րդ տարեդարձի տօնակատարութեան : Հիւրերը մեկնեցան նոյն հանդիսաւորութեամբ :

ՑՈՎՀ· ՏԻՕՔՄԻՃԵԱՆ

Ներգաղթի նոր օրէնքը

(Մ· ՆԱՀԱՆԴՆԵՐ)

Մաք Քարլան օրէնքը որ կը գործադրուի 1952 Դեկտ· 24ին ի վեր, առաջին փորձն է ամերիկեան պատմութեան մէջ դասաւորելու եւ կազմակերպուած ձեւով ներկայացնելու համար Ամերիկա դաղթելու եւ հպատակութիւն ստանալու պայմանները :

Հին տրամադրութիւնները պահուած են, սակայն կան բազմաթիւ փոփոխութիւններ, յատկացումներ ու յաւելումներ :

Առաջին հարցումն է — Ո՞վ կրնայ դաղթել Ամերիկա: Օրէնքը կ'ըսէ ·—

1.— Այս հարցին մէջ ցեղային խտրութիւն չի կրնար ըլլալ :

2.— Խտրութիւն չի կրնար ըլլալ կիներու եւ այրերու միջեւ :

3.— Պէտք է նախընտրել անոնք՝ որոնք ունին բարձրագոյն կրթութիւն, մասնագիտութիւն կամ բացառիկ կարողութիւններ :

4.— Պէտք է նախընտրել անոնք որոնք եղբայր, քոյր կամ ծնողք քաղաքացիներ ունին Ամերիկայի մէջ :

5.— Դաղթավայրերու պարագային, ինչպէս Բրիտանիայի, Ճամայիքա եւ Արեւմտեան Հնդկական կղզիներու դաղթավայրերը, անոնք մայր երկրին արտօնուած (քոթա)ի միայն 100 հոդիի իրաւունքը պիտի ունենան :

6.— Օտար մը, որ աշխատանքի պայմանագիր ունի Ամերիկա, պիտի կրնայ դաղթել հոս, բացի այն պարագային, որ Աշխատանքի նախարարը որոշէ, թէ այդ աշխատանքին համար բաւական մարդ կա՞յ Ամերիկա, կամ որոշէ՝ թէ այդ աշխատուրին դալովը կը վտանդուի՞ ռոճիկի կամ աշխատանքի պայմանները Միացեալ Նահանգներու մէջ :

Նոր օրէնքով, ինչպէս հին օրէնքով, եկողը նախ պէտք է դիմում կատարէ վիզայի համար : Եթէ առողջ մէկն է, եւ ոստիկանական թղթածրար չունի իր մասին, ըլլայ ոճիրի կամ քաղաքական վնասակար գործունէութեան, կը ստանայ «վիզան» :

Եթէ դիմողը այնպիսի հիւանդութիւն մը ունի՝ որ չի կրնար աշխատիլ, պէտք է հաստատէ առանց աշխատանքի կրնայ ապրուստմիջոց ունենալ :

Դիմողը պիտի սպասէ մինչեւ որ ճշդուի թէ կարելի՞ է իրեն վիզա տալ առանց տարեչափի վրայ զինքը արձանագրելու, թէ պէտք է որ քոթայով գայ :

1921ին Քոնկրէսը Ամերիկայի պատմութեան մէջ առաջին անդամն ըլլալով, սահմանափակեց թիւը անոնց, որոնք կը դաղթեն Ամերիկա: Այդ օրէն ասդին՝ «քոթա»ներ հաստատուած են: Մակայն կան մարդիկ որոնք առանց տարեչափի կը նան դալ: Անոնք հետեւեալներն են ·—

1) Զաւակները եւ ամուսինները ամերիկացի քաղաքացիներու: Հին օրէնքով այդ ամուսինները ամերիկեան քաղաքացիներու տարեչափի պէտք չունէին, միայն պէտք է ամուսնացած ըլլային 1948էն առաջ: Այժմ այդ տրամադրութիւնը վերցուած է :

2) Կրօնաւորները եւ անոնց զաւակները ու ամուսինները, որոնց ծառայութիւններուն պէտք ունին կրօնական համայնքները Միացեալ Նահանգներու մէջ : Նախկին իրաւունքով ուսուցիչները այս նոյն իրաւունքը ունէին: Նոր օրէնքը ջնջած է այդ իրաւունքը :

3) Անոնք՝ որ ծնած են հետեւեալ վայրերու մէջ, ինչպէս նաեւ այդ անձերու ամուսիններն ու զաւակները են: Վայրերն են: — Քանատա, Մեքսիքա, Ռուպա, Հայիթի, Տոմինիկեան Հանրապետութիւն, Փանամայի շրջանը եւ անկախ Հանրապետութիւնները՝ Կեդր· եւ Հարաւ· Ամերիկայի :

4) Այն օտարականները, որոնք օրինաւոր կերպով մնայուն բնակութեան իրաւունք էին ստացած Միացեալ Նահանգներու մէջ եւ որոնք ժամանակաւոր կերպով արտասահման էին անցած :

Նոր օրէնքով տարեչափի պէտք չունին նաեւ հետեւեալները.— Մ· Նահանգներու կառավարութեան պաշտօնեաները կամ հանդստեան կոչուած նախկին պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ անոնց ամուսիններն ու զաւակները, եթէ այդ ուղղութեամբ թելադրութիւն կայ այդ պաշտօնեաներուն վերադաս մարմիններուն կողմէ :

Իրոլոր այլ դաղթողներու համար տարեչափի թիւ մը անհրաժեշտ է, այս երկիրը կարենալ դալու համար: Շատ մը պարագաներուն մէջ այս պիտի նշանակէ՝ որ դալ ուղղը երկար ժամանակ պարապուր է սպասել, քանի որ «քոթա»ներ կան, որոնք աւելի քան լեռնաւորուած են :

Ճշդելու համար, թէ ո՞ր տարեչափին մէջ պէտք է արձանագրուիլ միայն մէկ ձեւ կայ: Տարեչափը կը ճշդուի ծննդավայրով ,ոչ թէ ազգութեամբ կամ հպատակութեամբ :

Այս օրէնքին մէջ կան երկու բացառութիւններ ·—

1) Այն օտարականները, որոնց ծնողներուն կէսը ասիական է, կ'արձանագրուին ասիական տարեչափի մէջ, ուր որ ալ ծնած ըլլան ենթակաները :

2) Ամուսինը կամ զաւակը Ամերիկա դաղթող մը կրնայ արձանագրուիլ ամուսնոյն կամ ծնողքին վրայ, եթէ այդ է միակ ձեւը ընտանիքը չբաժնելու իրարմէ :

Հին օրէնքով կային քանի մը նախընտրութիւններ : Ասոնց թիւը այժմ բարձրացած է :

Իրաքանչիւր տարեչափի 50 առ հարիւրը վերապահուած է՝ բարձրագոյն կրթութիւն, մասնագիտութիւն, բացառիկ կարողութիւն ունեցող անձերու, կամ այնպիսիներու, որոնց մասին պետդատախազը վճիռ ունի՝ թէ անոնց ծառայութիւնները անհրաժեշտ են Միացեալ Նահանգներու համար :

30 առ հարիւրը վերապահուած է ամերիկացի քաղաքացիներու ծնողներուն համար, որոնք 21 տարեկանէն վեր են :

20 առ հարիւրը վերապահուած է ամուսիններուն կամ ծնողներուն համար անոնց, որոնք մնայուն բնակութեան իրաւունք ունին Միացեալ Նահանգներուն մէջ :

Եթէ այս չափերէն որեւէ մէկէն թիւ մը աւելնայ, կը գործածուի միւսներուն համար: Եթէ ամիկ ալ որոշ թիւ մը աւելնայ, կը գործածուի այն անձերուն համար, որոնք եղբայր, քոյր կամ զաւակ ունին Միացեալ Նահանգներուն մէջ եւ որոնք 21 տարեկանէն վեր են : Եթէ ասկէ ետք ալ որոշ թիւ աւելնայ, կը գործածուի այն անձերուն համար, որոնք վերոյիշեալ նախընտրուած բաժիններուն չեն պատկանիր :

Ք· Ք·

ՀԱՑ ՏԱՄՆԱՊԵՏԻ ՄԸ ՎԵՐԱԹԱՂՈՒՄԸ

Սարսէլի քաղաքապետ Պ· Միլէր, իր երկու օգնականները՝ Պ· Պ· Կրասիէնի եւ Գուիթիէօ, նախկին եւ նոր ռազմիկներու նախագահը՝ Պ· Թրիալին ընկերակցութեամբ խումբ մը անդամներու խոր յուզումով վերաթաղումը կատարեցին չատ պարկեշտ ու հաւատարիմ հայ զինուորի մը, Հայկ Փոլ Դաւիթեանի, որ սպաննուած էր 13 Մայիս 1940ին Պելժիոյ Anhée sur Meuseի վրայ մղուած ճակատամարտին մէջ, քաջաբար մարտնչելով :

Նախկին եւ Նոր Ռազմիկներու նախարարութիւնը փետ· 13ին մասնաւոր կառքով փոխադրել կուտայ մեր սիրելի Հայկօին աճիւնը, ծածկուած, Փրանս· մեծ դրօշով մը: Ուղղակի քաղաքապետարան բերելով, զետեղեցին հայրենիքին համար մեռածներուն յուշարձանին առջեւ, նախապէս պատրաստուած մահարեմին վրայ :

Դաղտը ծածկուեցաւ քաղաքապետութեան, Ռազմիկներու Միութեան, վչտակիր մօրը եւ հայ համայնքին ծաղկեպսակներով: Եսայի քհյ· Ալթունեան կատարեց կրօնական արարողութիւնը, ի ներկայութեան մեծ բազմութեան մը: Ցետոյ քաղաքապետ Պ· Միլէր կարդաց դրաւոր ճառ մը, դրուատելով տարաբախտ Հայկին կեանքը՝ դըպրոցական չրջանէն մինչեւ զինուորութիւն: «Իւթիւթեան Հայկ մեր դպրոցին մէջ իր պարկեշտութեամբ եւ ուշիմութեամբ սիրուած էր բոլոր ուսուցիչներէն եւ տնօրէնէն, որոնց տուած բարենպաստ նիչերը կ'ապացուցանեն թէ եղած է լաւագոյն եւ առաջնակարդ աշակերտներէն մին ու

ատացած փայլուն վկայական : Նոյնպէս մեր ձեռքը հասած ղինուորական բարեհիշները կը հաստատեն թէ, Դաւիթեան Հայկ եղած է նաեւ չատ պարկեշտ եւ հաւատարիմ զինուոր եւ իր օրինակելի ընթացքով եւ ճարտարութեամբ ուշադրութիւնը գրաւած էմեծաւորներուն, որոնք տասնապետութեան բարձրացուցած ենղինքը։ Պատերազմի ընթացքին տասնապետ Դաւիթեան իր տասնեակը կ'առաջնորդէ պելժիական հող եւ կը մեռնի հայրենիքին համար։ Այսօր, այդ չարաղետ թուականէն 13 տարի վերջ մեղի կը վիճակուի անոր նուիրական ճաիւնը վերաթաղելու ծանր պարտականութիւնը »։ Այս խօսքը ուղղելով անմխիթար մօրը՝ Տիկին Արշակուհի Դաւիթեանի, իր եւ խորհրդականներու կողմէ խորին ցաւակցութիւններ յայտնեց եւ մխիթարական խօսքերով վերջացուց ճառը :

Իսկ գերեզմանատան մէջ խօսք առաւ Նախկին Ռազմիկներու նախագահը, Պ. Թրիպիւ։ Ցուզումով պարզեց տարաբախտ Հայկի անհատական կեանքը, թէ ինչպէս հազիւ 3—4 տարեկան մանուկ, իր այրի մօր հետ կուգայ Ֆրանսա եւ բնակութիւն կը հաստատեն Մարսէլ։ Իր ժրաջան աշխատասիրութեամբ չուտով կ'աւարտէ զպրոցը եւ հազիւ գործի ձեռնարկած կը հրաւիրուի զինուորական պարտականութիւն կատարելու : Սիրով կը պատասխանէ հրաւէրին եւ կը տեղաւորուի 39րդ հետեւակազօրքին մէջ ծառայելու։ Բարեխղճութեամբ եւ հաւատարմօրէն կը կատարէ իր ծանր պարտականութիւնները մինչեւ որ, թշնամի զընդակը կուգայ ծակել իր ճակատը։ Երեք չորս օրուան ճակատագրական կռուին մէջ կը մարտնչի քաջարար եւ ի վերջոյ արիւթար կ'իյնայ պատուոյ դաշտին վրայ, իր եռին ձգելով անձնուէր զինուորի բարի յիշատակը »։

Հայ համայնքին կողմէ խօսեցաւ Պ. Հայկազ Ճակոբեան, շեշտելով թէ, ինչպէս հայրենազուրկ մեր ժողովուրդին սիրելի ու թանկագին զաւակները հասակ կը նետեն, բարձր մշակոյթով օժտուած եւ հիւրընկալ Ֆրանսայի մէջ։ Կը կրթուին ազատատեսչ ըմբռնումներով, ի հարկին հաւատարմօրէն կատարելով իրենց վրայ դրուած ծանր պարականութիւնները, մինչեւ իսկ արեան գնով, ինչպէս մեզ բոլորիս սիրելի Հայկօն։ Ան իր 23 կանանչ գարունները զոհաբերեց մեծն Ֆրանսայի պաշտպանութեան համար։ Իր յիշատակը պիտի մնայ անմոռանալի :

Տիկին Ա. Տաղտարեան խոր յուզմունքով կարդաց Դաւիթեանի վերջին նամակը, Ֆրանսերէն, ուղղուած իր անմխիթար մօր, որուն համբերութիւն եւ քաջութիւն կը մաղթէը :

Վարդուն երիտասարդ մըն էր Հայկօն։ Երբեմն մեր հանդէսներու փայլը կ'աւելցնէը, իր յուզիչ արտասանութիւններով ու երգերով։ Եղած էր նաեւ վայելչազեղ ու արի սկաուտ մը Հ. Մ. Ը. Մ.ի գրօչին տակ եւ առաջնորդ մը գայլիկներու։ Կ'ուզէը մայրենի լեզուն զարգացնել Ֆրանսերէնին չափ։ Մասնաւոր հետաքրքրութիւն ցոյց կուտար նաեւ Հայոց պատմութիւնը սորվելու :

Ռազմիկներու ներկայացուցիչներ պատուի կեցան, ամբողջ արարողութեան ընթացքին, դրօշները պարզած , իսկ յուղարկաւոր բազմութիւնը թաց աչքերով կը հետեւէր թափօրին :

Այս առթիւ, պարտք կը սեպեմ յիշել նաեւ սեփական չէնքերով եւ ընդարձակ հողերով։ Ունին նաեւ եկեղեցի։ Հոն եւս կարեւի է հաստատել արհեստագիտական դպրոց եւ ընդունիլ իրանահայ հարիւրաւոր աշակերտներ, ըստ Տօքթ. Աղաբաբեանի յայտարարութեան։

Հայ իրաւագէտը Դեկտ. 20էն Յուն. 4 հիւր եղած է հնդկական կառավարութեան եւ զեկուցումներ տուած մեծ քաղաքներուն մէջ։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ հայ գաղութը կը բաղկանայ 100 հոգիէ որոնք մեծ մասով հոն հաստատուած են 1920էն ետք։ Հին գաղութ մը գոյութիւն ունեցած է, եւ եկեղեցի մը Նովի - Սադի մէջ, որ ժողովրդական հանգանակութեամբ շինուած է 1746ին, 1849ին այս եկեղեցին այրած եւ աւերակ մնացած է մինչեւ 1872 եւ վերստին վերաշինուած, սակայն անգործութեան դատապարտուած մինչեւ 1891 ներքին կահաւորումի պակասէն, եւ լսելի եկեղեցին ստանձնած է Հայ. Եկեղեցւոյ հոգը։ Այդած եկեղեցւոյ արձանագրութիւններուն համաձայն հայ համայնք մը գոյութիւն ունեցած է որու հոգեւոր առաջնորդը միշտ եղած է վենետիկեան միաբանութենէն անդամ մը , որ վարած է նաեւ Դանուբի ափերուն վրայ հաստատուած կաթոլիկէ Հայերուն հոգեւոր գործերը։ Ժամանակի ընթացքին մօտ հարիւր տարի առաջ, Նովի Սադի առաքելութիւնը Վենետիկի Մխիթարեանէն անցած է Վիէնական Մխիթարեաններու , փոխադարձ համաձայնութեամբ։ Այս գաղութը ամէնէն բարգաւաճ շրջանին ալ 1798ին, 102 հոգիէ աւելի եղած չէ։ 1849ին թիւը չանկարծ պակասած է, իսկ մնացեալ մասը ճուլուած է։ Այսօր հազիւ քանի մը հոգի գիտակից է թէ ինք Հայ է։ 1949ին վար առնուած է Հայկ. Եկեղեցւոյ մխայարկ քահանայատունը, որովհետեւ փղոցը պղտոտային պիտի վկրածուէր : Բանակցութիւններէ վերջ իրրեւ հատուցում, Հայերուն տրուեցաւ հնայարկ հին տուն մը։ Եկեղեցին նորոգուեցաւ սակայն վերջին պատերազմին նորէն վնասներ կրեց։ 1951ին եկեղեցւոյ չէնքը պետական յիշատակարան հռչակուեցաւ կառավարութեան կողմէ : Աւանդատան հաւուր կը գտնուի Հայկ. գերեզմանատան տեղը որ այժմ մարզադաշտին է, մահարձան մը որուն չորս կրանիդեայ սրբատաշ երեսներուն վրայ գերմաներէն քանդակուած են ծնընդեան եւ մահուան թուականները ազնուատոհմ Տոմանովիչ Ֆրանցիսկան Եօզէֆայի, Գլարայի » Մելիկ Չէնաչիի, Սիմէոն Մելիկ Կեաուկի Չէնաչիի, եւ իւրաքանչիւրին վրայ քանդակուած է «անբաժանելի »։

ՅՈՐԵԼԵԱՆ Հ. Ս. Վ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ

Մարտ 22ին, կիրակի օր, Ս. Մուրատեան վարժարանի թատերասրահին մէջ պիտի տօնուէր Սահակ Վ. Տէր Մովսէսեանի յոբելեանը, (քահանայական ձեռնադրութեան եւ ուսուցչութեան յիսնամեայ, իսկ տեսչութեան 25ամեայ) :

Անցեալ տարի Ս. Ղազարի վանքին մէջ չքեղօրէն կատարուեցան իր քահանայութեան յոբելեանի առթիւ կրօնական ու ակադեմական հանդէսներ։ Այժմ իր աշակերտներն ու բարեկամներն են որ ձեռնարկած են կատարելու իր երեք յոբելեանները, արտայայտելու համար իրենց երախտապիտական ու համակրանքի զգացումները՝ դրական նուէրով մը :

Հ. Սահակ Վ. Տէր Մովսէսեան հանրածանօթ դէմք մըն է ազգ. շրջանակներուն մէջ։ Ծնած է 1879ին Մուշ : 1895ին կ'ընդդրկէ վանական կեանքը Ս. Ղազարի մէջ։ 1902ին կը ձեռնադրուի քահանայ։ Միաբանութիւնը զնահատելով իր պատմական ձիրքերը, նախ կը զրկէ Լուվէնի համալսարանը կատարելագործելու իր ուսումը , եւ ապա Կ. Պոլիս հայաշատ եւ եռուզեռի մայրաքաղաքը, ուր երեսփոխան կ'ընտրուի հայ կաթոլիկէ ազգ. ժողովի եւ այնուհետեւ կը սկսի իր ուսումնական եւ հանրային գործունէութիւնը :

Հ. Սահակ վրդ.ի հանրային գործունէութեան վերջին շրջանը եղաւ Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի քսանըհինգամեայ տեսչական շրջանը, զոր վարած է անխոնջ ու մեծ փորձառութեամբ :

Վարդապետը հեղինակն է շարք մը պատմական դրքերու։ Մինչեւ այսօր հրատարակած է ան պատմութիւն Հայոց, ընդարձակ եւ համառօտ , պատմութիւն արեւելեան ազգերու, պատմութիւն Հռոմի, իսկ անտիպ կը մնայ, Քննական Պատմութիւն 1830էն ասդին։ Ունի նաեւ թատերական հրատարակութիւններ «Աւարայրի Դիւցազները » , «Արշակ Բ.» (անտիպ) ու զանազան թարգմանութիւններ :

Անշուշտ հասարակութիւնը պիտի փութայ իր մեծարանքը յայտնել այս յոբելեանին առթիւ :

Դ. Ե.

Գաղութէ գաղութ

ՀԱՑԵՐ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հնդկահայ գաղութին այցելութիւն տուած է վերջերս իրանահայ ծանօթ իրաւաբան Տօքթ. Ռաֆայէլ Աղաբաբեան։ Ան Հնդկաստան հրաւիրուած էր ուրիշ ակադեմական իրաւաբաններու հետ, Տօքթ. Նեհրուի կողմէ, կարդ մը դասախօսութիւններ տալու մեծ քաղաքներուն մէջ։ Տօքթ. Աղաբաբեան կը դրէ «Ալիք»ի մէջ թէ Տել – հիլի, Ալլահաբադի, Լոկնոյի եւ Պոմպէյի մէջ, հակառակ տեղական իշխանութեանց լաւ վերաբերմունքին, հայ համայնքը չաճիր։ Մինչեւ Ա. աշխարհամարտը Պոմպէյի հայութեան թիւը 5000 կը հաշուէին, իսկ ներկայիս հազիւ քառասուն, որոնց եօթը – ութը այր մարդ։ Այս նուազումը վախ կը ներշնչէ որ համայնապատկան կալուածները եւ դրամատան գումարները անցնին պետութեան ձեռքը։ Համաձայն վաւերացուած կանոնադրին 41րդ յօդուածին նախորոշուած է որ եթէ համայնքին այր մարդոց թիւը հինգ հոգիէն պակաս ըլլայ, աղդապատկան կալուածները կը փոխանցուին պետութեան։ Պոմպէյի հայ համայնքը խորհրդակցութեան հրաւիրած է Տօքթ. Աղաբաբեան, որպէսզի վերաշինեն եկեղեցիները, որոնք փլելու վտանգին մէջ են։ Բացի փոքր եկեղեցիէ մը կ'ուզեն կառուցանել բազմայարկ արդիական չէնք մը, որ պիտի ունենայ խանութներ եւ դրասենեակի յարմարութիւններ։ Շէնքին վերի յարկերը պիտի յատկացուին դպրոցի։ Իրանէն կարելի է տանիլ աշակերտներ եւ պահել դիչերօթիկ սան։ Դպրոցին մէջ կրնան պարապիլ գործնական դիտելիքներով : Պոմպէյի եկեղեցին ունի կալուած մը որ կրնայ ծառայել կատարելագործուած հողամշակութեան համար։

Կալկաթայի մէջ եւս հայ համայնքին թիւը նուազած է։ Ներկայիս 900 Հայեր կան։ Շատերը հարուստ են կամ բարեկեցիկ։ սակայն ուսումնականներու թիւը պակաս է։ Ունին տղոց եւ աղջիկներու բարեկարգ դիչերօթիկ դպրոցներ, իրենց սեփական շէնքերով եւ ընդարձակ հողերով։ Ունին նաեւ եկեղեցի։ Հոն եւս կարեւի է հաստատել արհեստագիտական դպրոց եւ ընդունիլ իրանահայ հարիւրաւոր աշակերտներ, ըստ Տօքթ. Աղաբաբեանի յայտարարութեան։

Հայ իրաւագէտը Դեկտ. 20էն Յուն. 4 հիւր եղած է հնդկական կառավարութեան եւ զեկուցումներ տուած մեծ քաղաքներուն մէջ։

երեք սարսեփարնակ երիտասարդներ որոնք նոյն պէս զոհուեցան։ Մեր երկրորդ հայրենիքին համար.— Օննիկ Մէյմարեան ու աւենին փոխադրուեցաւ, Օննիկ Ֆէրմանեան, որ զերութենէն հիւանդ վերադարձաւ ու մեռաւ, իսկ Համայեակ Հալէպեան անհետացած է : Կ. ԵՐԱՆԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (27)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կարելի է մխիթարել երիտասարդները, կիները, ծերունիները ու պառաւները. կարելի է գերեզմանի սեմին գտնուող անբախտներու յոյսի եւ երանութեան ճաճանչ մը վայելեցնել. բայց ի՞նչ կրնանք ընել այս տղեկներուն յամառող եւ տարաբաղդ վիչտին համար։

Սրտերնիս ճնշուած, հոգինիս լեցուն, դառնութիւնով կը դեգերինք մէկ անկէ միւսը ու ամէն անդամուն որ արձակ նագրութեան կը տեղեկանանք.

— Հայր՝ սպաննուած, մայր՝ սպաննուած կամ կոյր, կամ խեղանդամուած... աղէտին օրերուն քսամնելի եւ չառագոյն պատկերը երեւոյթի մը պէս կ'անցնի ապագութեամբ մը աչքերուն առաջքէն։

Երկարատեւ հեծեծանքներ, խղդուած հառաչանքներ մեր ուշարութիւնը կը դարձնեն անդին պզտիկ անկողնի մը վրայ, ու ամէնքս ալ կը դիմենք դէպի հոն։ Դժուար է երեւակայել մարդկային կարողութեան սահմանին մէկ այն ահռելի տեսարանը որ կը պարզուի մեր դէմ։ մօտաւորապէս ինը տարեկան, ամբողջ մարմինը դրեթէ քայքայուած մանչ մըն է որ վերմակին ներքեւէն, իր աներեւակայելի բարակութեամբ վիզը կը ձգատի, կը պրկուի, մղելով դլուխը, իր մազէ զուրկ եւ ոսկորի դեղնութիւն ստացած դանկը դէպի վեր, դէպի մահճակալին երկաթները :

Յաւի ցնցումներ ինքզ կը գալարեն ամէն ուղղութեամբ, եւ դանկոսկրը համաչափ աղմուկով մը կը զարնուի անկողնին երկաթին՝ չարաղուշակ տպաւորութիւն մը յառաջ բերելով... Երբ վերմակը կը վերցնենք, նոյնիսկ անկարող կը գտնանք արտասուելու. արցունքը կը չորնայ մեր կոպերուն վրայ. դաժան եւ մթին երեւոյթներ ըտացած ենք ամէնքս ... Տախտակի կտորներու մէջ անդամները բռնուած եւ վերակապներով սեղմուած հէք տղեկին մարմինը, ցաւատանջ ու եղերական մարմինը անչարժացած է անկողնին վրայ։ Երկու բարակ ձողիկներ դուրս կը ձգտին վիրակապներէն, երկու անհաւատալի ձողիկներ... ու ատոնք իր սրունքին վարի մասերն են ... եթէ ոտքերը չըլլան, պիտի չըմբռնենք... ու այդ ոտքերուն, այդ կապտացած, այդ գալարուն ոտքերուն ամէն մէկ մասը, ձգտուած, կորացած եւ իր բնական ուղղութենէն չեղած է անդիմադրելի ցաւերու տաղնապին մէջ :

(Շար.) ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Բերքիա էր ճառին մէջ «անպարտելի եւ անկործանելի» հռչակելով խորհրդային պետութիւնը, ազդարարեց թէ «մեր քաջարի եւ հզօր բանակները օժտուած են բոլոր արդիական զէնքերով:

Ամէնէն աւելի յուզուած էր Մոլոթով, որ խօսեցաւ նոյն ուղղութեամբ: «Մենք որեւէ յարձակողական նպատակ չունինք: Մենք չենք ուզեր խառնուիլ ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն: Խաղաղասիրական է մեր արտաքին քաղաքականութիւնը, հրնոնուած՝ սիրաշահելու գործակցութեան վրայ: Մենք ատեղծած ենք բազմազգի խորհրդայրս պետութիւնը, որ կը ձգտի դէպի ժողովուրդներու բարօրութիւնը »:

⚔ Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ խոպանչ եռապետութիւն մը կ՚ուզեն տիրապետել վարչ գործերը (Մալենքով, Բերիա եւ Մոլոթով): Սթալինի կտակը չէ բացուած տակաւին :

ԴԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՅՈՎ

ՊԵՐԼԻՆԻ արեւմտեան շրջանին մէջ 300 գերմանները իշ· օր տաժանակրութեան կեդրոնը ստեղծով, դուռները քանդելուն , վար առին դրօշները եւ Սթալինը նկարները, խորտակեցին վարսակները եւ պատուհաններէն դուրս նետեցին: Այս դէպքը տեղի ունեցաւ ձերմ այն պահուն երբ Սթալինը յուղարկաւորութիւնը կը կատարուէր: (ՅՅՂԼ ՍՏՂ): Պերլինը արեւելեան մասին մէջ մեծաթիւ ցոյցեր կատարուեցան ի պատիւ Սթալինի :

ՍԻՒՆՍՏԼ ԵՒՐՈՊԱՑԻ տահմանադրութեան նախագիծը վեց պետութեանց արտաքին նախարարներու յանձնուեցաւ իշ· օր, Սթրազպուրկի մէջ: Այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ Պելժրոյ նոր կայացուցիչը, Սփաք, պարզելով ծրագիրը որ կը նախատեսէ եւրոպական խորհրդարան մը, վարչական տասը մարզերէ բաղկացեալ, ածուխի եւ պողպատի ճարտարարուեստը, վեց ազգերուն միջեւ տնտեսական գործունէութիւնը եւն.: Նախարարական խորհուրդ մը պիտի պաշտպանէ ազգ· շահերը: Պ· Պիտօ եւս լաւատես արտայայտուեցաւ : Իտալիոյ մը պահուն Պիտօ մէկ ժամ տեսակցեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին հետ, Սա-րի հարցերն առթիւ:

ՕՍ ԿԱՍՆԱՏԵՑՆԵՐ կ՚ուսումնասիրեն Ատլանտեան Դաշնութեան պաշտպանութեան ծրագիրները, նախազահութեամբ զօր· Պրէտլիի :

ՀԱՒԱՄՐ ՄէՋ Ամ. ընդհարուածներ պատահեցան կարմիրներու եւ նոր փաշականներու միջեւ, Սթալինի յուղարկաւորութեան օրը: Փաշականները պատռեցին Սթալինի պարները եւ խորտակեցին կարմիրներու Գերմանիոյ վարչապետին հետ, Սա-րի հարցերն առթիւ:

ՕՍ ԿԱՍՆԱՏԵՑՆԵՐ կ՚ուսումնասիրեն Ատլանտեան Դաշնութեան պաշտպանութեան ծրագիրները, նախազահութեամբ զօր· Պրէտլիի :

ՀԱՒԱՄՐ ՄէՋ Ամ. ընդհարուածներ պատահեցան կարմիրներու եւ նոր փաշականներու միջեւ, Սթալինի յուղարկաւորութեան օրը: Փաշականները պատռեցին Սթալինի պարները եւ խորտակեցին կարմիրներու Գերմանիոյ վարչապետին հետ, Սա-րի հարցերն առթիւ:

«Յառաջ» կը լուսրեւի

Ամերիկահայ Պ· Պետրոս Օտեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր մօրեղբօր՝ Պ· Մարիոս Ճինտեանի, Մարսէյլ :

ՄԵՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախոբերդական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը, այս շաբաթ իրիկուան ժամը 9ին մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 Rue Grignan :

Ընտիր նուագախումբ եւ զեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիւֆէն առատ եւ զիւրամատչելի :

Մուտք **200** ֆրանք :

Այրի Տիկ· Ատէլ Զաքիաք, Տիկ· Գրիգորեանց եւ զաւակը՝ Վարուժան, Պ· Պարսիկեան - Սճէմեան, Պ· Արթիւր Գրիգորեանց, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Սճէմեան (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկ· Արմենակ Այճեան (Ֆիլատէլֆիա), Պ· Նշան Տէր Ստեփանեան ,Տէր եւ Տիկ· Վահան Միքայէլեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ· Պապօ Շերբինեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկ· Հրանդ Եսայեան (Երեւան), Տիկ· Քէշիշեան եւ զաւակները (Ամերիկա) յայտնում կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր, մօրեղբօր եւ աղգականին՝

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶԱՔԻԱՔ - ԱՃԷՄԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մարտ 8ին Լարիսպուա - զիէռի հիւանդանոցը :

Թաղումը տեղի կ՚ունենայ հինգշաբթի ժամը 3.30ին: Հաւաքուիլ Լարիսպուազիէռի հիւանդանոցը, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի St. Ouenի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել :

Համաձայն հանգուցեալին վախճանին փոխան ծաղկեպսակի նուէրները ընել բարեգործական հաստատութեանց :

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· Կոմիտէին, մասնակցութեամբ Էնթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութեան եւ Շրջանի խումբերուն, Ֆր· Կապոյտ Ծաչի մասնաճիւղերուն:

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Սալ Մաղնոյի մէջ: Կը խօսին ընկ· ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Համազգայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ· ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Դատաւոր եւ Տիկին Վան Տէն Տէլ տը Քոս-թէր, Տէր եւ Տիկ· Ժօզէֆ տը Քոսթէր, Տօքթ· եւ Տիկ· Ֆէլըս Իւլ տը Քոսթէր եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Ժան տը Քոսթէր Կիւրեղեան , Տէր եւ Տիկին Ժօռժ տը Քոսթէր եւ զաւակները, օրիորդներ Իւմա եւ Ալիս տը Քոսթէր , Տիկին Սաոլէն տը Քոսթէր կրօնաւորուհի մայր Մարսիլիա, տէր եւ տիկին Տոմ եւ զաւակները , հարիւրապետ եւ Տիկին Վանտէն Տէլ տը Պուին եւ իրենց զաւակները, հարիւրապետ եւ Տիկին տը Թիւս եւ իրենց զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Իւոֆայէլ Վան Տէն Տէլ եւ իրենց զաւակները, Հայր Ռոպէռ տը Քոսթէր, Օր· Մոնիք տը Քոսթէր, ինչպէս եւ Պօղոսեան, Եղիկեան, Տունեաք, Բայեանց եւ Ալէմշահ ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց քրոջ , քեռիին, մօրաքրոջ եւ սիրեցեալ աղգականին

Mlle GABY DE COSTER

որ տեղի ունեցաւ 1953 Փետր· 14ին Անվէրսի մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Vieux Dieuի մէջ եւ մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի Ազգ· դպրոցին տարեկան հանդէսը այս կիրակի, ժամը 15ին, Salle des Fêtes, Rue Stalingrad : Մանկական երգեր, արտասանութիւն եւ պար : Կը հրաւիրուին ծնողներն եւ դպրութիւնը քաջալերելու համար մեր փոքրիկները :

Մուտք՝ **100** ֆրանք :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ ՏԻԷՆՆԱ, 10 Ավընիւ ՏԻԷնա
Մէթրօ Իէնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին
Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Քorruso »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (Ճիւգօմէթիի):

Կը մասնակցին՝ Ա· Գմբէթեան, Օր· Հ· Խըտրշեան, Ն· Մարգարեան, Բ· Հապէշեան, Ն· Պշտիկեան եւ Օր· Ճանիկեան: Բեմադրութիւն՝ Ա· Գմբէթեան, բեմավար՝ Վաղինակ Ալթունեան, իսկ դիմայարդարումը յանձնուած է սիրեմայի հանրածանօթ դիմայարդար Պ· Յ· Առճելեանի: Գիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա·ՄԻՍԻՐԵԱՆի՝ 98 ռիւ տիւ Բուան տիւ Ժուռ, Պուլոնիե (Սէն): *Հեռաձայն՝* Սանթրալ 28–56, *ժամը 18էն 19ը:*

ԼԱՒԱԳՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ Ֆ. ՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն պրաճիֆ ամենաժամն գնով:

Օր· ՄԱՏԼԷՆ ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ
Պ· PIERRE ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Նշանուած

Փարիզ, 8 Մարտ, 1953 — Լը Ռէնսի

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21.30ին Ազգ· Տան մէջ, 32 rue de Trévise, métro Cadet : Դասախօս ընկեր Թիրայր Դատուռեան: Նիւթը՝ «Երիտասարդութեան դերը ներկայ քաղաքական կացութեան մէջ »: Կը հրաւիրուին բոլոր երիտասարդները : — Հայերէնի դասաւանդութիւնը՝ ժամը ճիշդ 8ին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան են-թակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 20ին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը՝ 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆԻՆ շաբաթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ· Վ· Զէյթունեան: Նիւթ՝ երիտասարդ Թուրքերը եւ հայերէնուրբ յարաբերութիւնները: Մուտքը ազատ է :

Հանդէս-Խնճոյք

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 15էն 24 : La Caisse d'Epargne *սրահը*, 32 Ave. de la Porte des Lilas, 32 ; (Métro Porte des Lilas) :

Կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, երգ ընկեր Աւետիս Քիւրէղեան: Արտասանութիւն ընկերներ Արիս Գարայեան եւ Եղիազար Սերոբեան: Իսկ էջ Մուլինոյի Նոր Սերունդին կողմէ կը ներկայացուի՝ Նոր Սերունդի կեանքը: Կը նուագեն ընկեր Բենօ եւ Պ· Գէսալի (արմոնիկ):

Կը նուագէ ՏՈՒԹ· ՀԱՄԲԱՐՁ :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է:

Սիրով կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

ԱՑՏԱ ԱԶՆԱՒՈՒՐ

Կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ, 45 Ռիւ լա Պօէսի:

Ցայտաղիրը նուիրուած է Հայաստանի ժողովրդական նոր երգերու (առաջին ասկնգրութիւն Փարիզի մէջ):

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր· ԱՆԺԷԼ ՏԷՐ ՆԻԶԱՄԵԱՆի :

Տոմսերը 100էն 600 ֆրանք:

Դիմել՝

Տիկին Ն· Պօյաճեանի, 88 Ռիւ տ'Ապուէքր
ՍԱՆԴՐՈՒԼ **48—69**

*Հ· Բարսեղեանի 43 Ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ· **25—46***

*Աղնաւուրեանի 22 Ռիւ տը Նավարէն **Փարի (9)***

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH fondé en 1925. R.C.S. 376 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 փր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 փր· C.C.P· Paris 1678-63

Jeudi 12 Mars 1953 Հինգշաբթի 12 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ – 29e Année No. 7014-Նոր շրջան թիւ 2425 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՈՍԻՖ ԱՀԵՂ

Ռուսիոյ ցարերուն մէջ տիպարներ կան որոնք պատմական դարձած են մէկ ածականով,— Մեծն Պետրոս, Իվան Ահեղ, եւայլն։

Սթալին ցար մը չէր բառին տուական իմաստով։ Բայց չուքի մէջ կը ձգէր բոլոր ցարերը, իբրեւ ամենակալ միապետ։ Աւելի հզօր եւ անողորմ քան անոնք որ կ'իշխէին «կամօքն Աստուծոյ»։

Ի կենդանութեան վայելեց լեռնակուտակ ածականներ եւ գովասանքներ, աշխարհի բոլոր լեզուներով։ Դարձաւ «Ժողովուրդներու Հայր»։ Հանճար։ Արեւ։ Իմաստութիւն եւ Գիտութիւն։

Բանաստեղծներ — եւ Հայե՛ր — Արեւէն աւ բարձր դասեցին զինքը, քանի որ արեւը իրիկունը մայրը կը մտնէ, մինչ Սթալին - Արեւը կը չողայ դիւերը - ցերեկ ...

Ամբողջ դրադարան մը կազմուած է ի փառս երբեմնի արեղային։ Մինչեւ աստուածութեան բարձրացնելով զայն։

Եւ տարակոյս չկայ թէ Սթալինաբանութեան նոր արշաւ մը պիտի սկսի — սկսած է արդէն — իր մահէն ետք։

Երբ ջուրերը քաշուին եւ բառերը մաշին, կը կարծենք թէ մէկ ածական պիտի մնայ իբրեւ հարազատ յատկանիշ,— Ահեղ։ Եոսիֆ Ահեղ։

Ռուսերը ունին արդէն Իւան Ահեղ մը (1530—1584), որ կը նեմեսանայ Սթալինի քով։

Անշուշտ լեռ ու ձոր կայ երկուքին միջեւ։ Թէ խառնուածքով, թէ աշխարհահայեացքով եւ թէ գործունէութեամբ։ Նոյն իսկ ահուսարսափով։

Մէկը տեսակ մը փախուկ էր։ Բարեպաշտ, երբեմն բարեկարգիչ, եւ յաճախ զազան։

Միւսը, վրացի Ջուղաչուիլին, կատարելապէս առողջ էր մտքով եւ կամքով։

Սկիզբէն իսկ, Սթալին կը գործէր սառն տրամաբանութեամբ եւ կատարեալ անտարբերութեամբ։ Նոյն իսկ երբ խմբովին զնդակահարել կուտար իր անմիջական գործակիցները։ Երբ «հողմացրիւ» կը փոշիացնէր իրմէ չատ աւելի բարձր արժէքներ, առանց երկրի եւ ազգի խորութեան։

Նոյն դաժան զիտակցութեամբ էր որ կը հրամայէր ու կը վարէր ամբողջ դասակարգերու, նոյնիսկ ցեղերու բնաջնջումը։

Բացառիկ էր իբրեւ կազմակերպիչ տաղանդ, սկսելով 1900ական թուականներէն, երբ զինեալ յարձակումներ կը գործէր, պետական դրամներ յափշտակելու համար, Կովկասի մէջ, գործակցութեամբ Կամոյի (Սիմոն Տէր Պետրոսեան)։

Ի ծնէ ծածկամիտ եւ դաւադիր, բանուորական շարքերը կը խրախուսէր ոչ թէ կրակոտ պերճախօսութեամբ, այլ գործնական զիտելիքներով։

Որ եւ է պայքարի յաջողութեան համար պայման կը նկատէր չունեւոր բազմութեանց առնել պարզել մատչելին։ Տեսանելին եւ չօշափելին։

Մնացեալը կազմակերպութեան, վճռական յանդգնութեան եւ յարատեւութեան խնդիր էր։

Այս տեսակէտէն կենդանի օրինակ մըն էր ինք, զաղտնի գործունէութեամբ, յեղափոխական ձեռնարկներով եւ ահաբեկումներով։

Մեծ բան մը չէր իր մտաւոր պաշարը։

Թրոցքին լաւ կը ճանչնար զինքը, երբ կ'ըսէր. — «Սթալին մեր կուսակցութեան ամէնէն ակռաւոր միջակութիւնն է»։

Իր սեփական կամ իբրեն վերագրուած բոլոր գրութեանց մէջ, կարմիր թելի մը պէս կ'երեւան միջակութեան արատները։ Թէ՛ իբրեւ յղացում եւ թէ իբրեւ մշակում։

Բայց ունէր յատկութիւն մը որ վճռական դեր կատարեց իր ղղրդազին յաջողութեանց մէջ, — անսասան հաւատք եւ երկաթեայ կամք։

Միայն Եոսիֆ Ահեղները կրնային սանձակոտոր եւ համայնակուլ արշաւի մը, միջնադարեան արիւնազանգ աշխարհակալութեան մը վերածել երեւութապէս դիտական վարդապետութիւն մը։

Եւ միայն ռուսական միջավայրին մէջ կրնար աճիլ ու զարգանալ «բոլշեւիզմ»ը կոչուած անէծքը, իր թունաւորակ չօշափուկներով։

Շ·

ԹՈՒՐՔ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ
Փարիզի մէջ

ԻՆՉ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՎ ԿԸ ԶԲԱՂԻՆ

Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտ· նախարարը առջի օր Անդանօթ Զինուորին դամբարանը երթալով արծարծեցին անշէջ բոցը եւ ծաղկեպսակ մը դրին։

Ցետոյ այցելեցին արտաքին գործերու պաշտօնատունը։ Հանրապետութեան նախագահը ճաշ մը տուաւ ի պատիւ թուրք հիւրերուն եւ խօսակցութիւնները վերսկսան կէս օրէն ետք։ Երեքշաբթի դիշեր ալ Պ· Պիտօ սեղան մը սարքած էր, որմէ վերջ ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ։

Տեղական թերթերը կը շարունակեն զանազան կարծիքներ յայտնել, միշտ յիշելով Փրանսուա Ա·ի եւ Սուլթան Սիւլէյմանի օրով կնքուած բարեկամութիւնը։ «Փրանս Սուար» դիտել կուտայ թէ որեւէ հիմնական խնդիր չկայ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց միջեւ եւ թէ երկու կողմերը պարզապէս կ'ուզեն ամրապնդել Փրանք-եւթուրք բարեկամութիւնը։

Բայց, միջազգային տեսակէտով, Անգարայի եւ Փարիզի վարիչները կ'ուզեն պարզել իրենց տեսակէտները, ճիշդ այն պահուն երբ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան կազմակերպումը լրջօրէն կը զբաղեցնէ արեւմտեան դաշնակիցները։ «Թուրքիան, իբրեւ անդամ Ատլանտեանի դաշինքին, կարեւոր դեր մը ունի Միջին Արեւելքի ընդհանուրական ծրագիրներուն մէջ, իր աշխարհագրական դիրքին բերումով։ Նախ՝ ամէնէն հզօր ռազմական պետութիւնն է աշխարհի այդ մասին մէջ, միւս կողմէ երկար սահմանագլուխ մը ունի Խ· Միութեան հետ, Կովկասի քարիւղաբեր եւ ճարտարագործական շրջաններուն մօտ։ Եւ վերջապէս Թուրքիա ստիպուած է Միջին Արեւելքի միւս պետութեանց հետ կազմել պաշտպանութեան ամրոց մը որ դժբախտաբար դժուարութեան կը հանդիպի, վասն զի արաբական երկիրները կը դժկամակին միանալ իրենք իրենց միջեւ, ինչպէս եւ համաձայնութիւններ կնքել Իսրայէլի, ոմանց համար ալ՝ նոյնիսկ Թուրքիոյ հետ»։

Իրազեկներու կարծիքով, Սթալինի մահը աւելի մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Փրանքեւթուրք խօսակցութեանց որոնք ապահովաբար պիտի չօշափեն նաեւ Մոսկուայի եւ արաբական երկիրներու յարաբերութիւնները, ինչպէս եւ Գերմաններու կարդ մը ձեռնարկները որոնք կը ձգտին տարածուիլ Միջին Արեւելքի մէջ։

× Մենտերէսի եւ Ֆուատ Քէօփրիւլիի այցելութեան առթիւ «Օտար»ի քրոնիկագիրը, Պիննազէ, կը գրէ (9 Մարտ)։—

— «Թուրքիոյ անդամակցութիւնը Ատլանտեանի Ուխտին, պէտք չէ որ մեծ յոյսեր բերէ մեզի։ Այս պետութիւնը չի նմանիր Սուլթան Սիւլէյմանի հսկայ կայսրութեան։

Մուսթաֆա Քէմալի օրով ընդունուած «աշխարհականութիւնը» պատճառ եղաւ որ Թուրքիոյ ներկայ վարիչները իսլամութենէն չօզտուին։ Մեծ կորուստ մըն է այս, որմէ կ'օգտուի այժմ Փաքիստանը։

Թուրքերը ցարդ չեն զարմանած այն մեծ վնասները, զոր պատճառեցին փոքրամասնութեանց — մասնաւորաբար Հայերու եւ Քիւրտերու, կորսընցնելով շատ մը համակրանքներ ի սիրուտս աշխարհի։

Վերջին պատերազմի ընթացքին փոխանակ իսկապէս չէզոք մնալու, թերեւս ալ արդարանալի պատճառներով անոնք իրատես ուղղութեան մը հետեւեցան որ անշուշտ չէր կրնար երջանկութեան մղել մեզ, մանաւանդ հիմա՝ երբ Փիէռ Լոթիի շրջանի իրենց Ֆրանսասիրութիւնը փոխուած է։

Ահա թէ ինչու Անգարայի հետ պինակցութեան մը հաստատումը, որքան ալ անհրաժեշտ, նոյնիսկ օգտակար՝ քիչ մը շրջահայեցութեամբ կը դիմաւորենք»։

× «Ն· Ե· Հէրըլտ» եւս կը հաստատէ թէ օրակարգի գլխաւոր խնդիրներէն մէկն է Սթալինի մահուան ազդեցութիւնը՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ։ Երկու երկիրներուն ներկայացուցիչները կը

ՍՈՒԳԻ ԽՆԴԻՐԸ ՓԱԿՈՒԵՑԱՒ

ԹԵՐ ՈՒ ԴԺՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՍԹԱԼԻՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ազգ· Ժողովի Գ·· օրուան նիստին մէջ, երկու երեսփոխանները բողոքեցին կառավարութեան այն որոշման դէմ որով սուգի դրօշ պարզած էին պաշտօնատուները, Սթալինի մահուան առթիւ։ Պ· Ֆ· Տիւփոն ըսաւ·

— «Անշուշտ բնական է ողջունել մեռեալ մը· բայց տարբերութիւն մը կայ պարզ ողջոյնի մը եւ ազգային սուգի մը առջեւ։ Ֆրանսա միակ արեւմտեան երկիրն է ուր դրօշները կէս պարզուեցան, մինչդեռ ոչ մէկ սովորութիւն կը պարտադրէր մեզ։

Երեսփոխանը յետոյ ոգեկոչեց Հնդկաչինի Ֆրանսացի ռազմիկներուն պայքարը «պատերազմի մը մէջ զոր ներշնչած էր Սթալին»։

— «Ցիշենք մեր ընտիր զինուորները որոնք կը հանդիպին Թոնքինի դերեզմաններուն մէջ։ Կը խնդրեմ, Պ· Նախագահ Ազգ·Ժողովին, երկրին միաձայն երախտագիտութիւնը յայտնել Հնդկաչինի մեր վճռապանծ ռազմիկներուն»։

Պ· Էռիօ անմիջապէս պատասխանեց թէ այդ առաջարկը « կը համապատասխանէ տեւական զգացումի մը եւ վեր կը մնայ որեւէ միջադէպէ։ Ուստի կը խնդրեմ յոտնկայս յարգել Հնդկաչինի մեր ազգիկները»։

Բացի համայնավարներէն, բոլոր երեսփոխանները ոտքի կանգնեցան, երկու վայրկեանի լռութիւն պահելով։ Ցետոյ վարչապետը պատասխանեց հարցապնդումին։ Ըսաւ թէ բանակին զբօշները կէս պարզելու որոշումը հետեւանք է կանոնադրի մը որուն համաձայն պէտք է սուգ պահել, երբ կը մեռնի վեհապետ մը որ նպաստած է 1945ի հաւաքական յաղթանակին։

— «Մնաց որ, այդ կարգադրութիւնը կը համապատասխանէ այն մեծարանքին որ ընծայուեցաւ անցեալ շաբթու, այս ժողովին մէջ։ Այս առթիւ կը յիշեցնեմ թէ Պերլինի մէջ ամերիկեան, անգլիական եւ Ֆրանսական զբօշները կէս պարզուեցան։ Կառավարութիւնը կ'ըմբռնէ հակազդեցութիւնը բոլոր անոնց որ տառապեցան կամ զեռ կը տառապին խորհրդային աշխարհակալութեան հետեւանքով։ Բայց չյիշատակի զինուորական ա-բարոզութիւն մը միայն խորհրդանշանի արժէք ունի, ինչ որ ալ ըլլան պատմութեան վերիվայրումները»։

Վարչապետը մէեւնոյն առեն չյիշեցուց թէ կառավարութիւնը յարգելով հանդերձ բարեկրթութեան աւանդական կանոնները, պիտի աշխատի որ «խորտակուի ներքին խռովութեան որեւէ փորձ»։

Այս խօսքերուն վրայ նախագահը յայտարարեց թէ միջադէպը փակուած է։

× Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը, Ֆ· Տալլես իր լրագրական ասուլիսին մէջ յայտնեց թէ Սթալինի մահը պիտի նպաստէ խաղաղութեան, վասնզի անոր յաջորդներէն «ոչ մէկը իր հմայքը ունի, իր տիրապետութեան տակ պահելու համար ժողովուրդները։ Այս դէպքը որ եւ է փոփոխութիւն պիտի չբերէ Մ· Նահանգներու քաղաքականութեան մէջ, պաղ պատերազմի ճակատին վրայ· բայց Սթալինի անհետացումով աւելի մեծ յոյս ունինք յաջողելու։ Սթալինի չբերջանը վերջացաւ եւ այժմ կը սկսի Այզընհաուըրի շրջանը։ Լման տասը տարի աշխարհի վրայ տիրապետեց Սթալինի չարաչուք վերելքը։ Ան օգտուեցաւ Սթալինկրատի պաշտպանութեան հմայքէն եւ երբ արեւելեան Եւրոպա մտան, Սթալին կարմիր բանակները զործածեց համայնավարական վարչաձեւեր հաստատելու համար արբանեակ երկիրներու մէջ»։

Նախարարը հաւանական կը զտնէ խզում մը՝ Մաո-Ձէ Թունկի (Չինաստան) եւ Մալենքովի միջեւ։

Ինչպէս կ'երեւայ, Մոսկուայի նոր իշխանութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Չինաստանի բարեկամութեան։ Փեքինի խորհրդային դեսպան նշանակուեցաւ Վասիլի Կուրնեցով, որ արտաքին նախարարի օգնական էր անուանուած քանի մը օր առաջ եւ ցարդ Արհեստակց· Միութենց նախագահն էր։ 1944ին Լոնտոն զացած եւ տեսակ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

քննեն ամբողջ միջազգային կացութիւնը· բայց մասնաւորապէս՝ Մոսկուայի հետ կապուած խընդիրները։ Երկկ պիտի քննէին Ցունաստանի, Եուկոսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ կնքուած բարեկամութեան դաշնագիրը, իսկ այսօր՝ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան հարցը։

Խօսակցութիւնները պիտի վերջանան այսօր կամ ուրբաթ։ Ցետոյ Թուրք նախարարները Լոնտոն պիտի երթան։ Խօսակցութեանց կը մասնակցին Փարիզի Թուրք եւ Անգարայի Ֆրանսական դեսպանները։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ
եւ իր ճշմարիտ կոչումը

Գրեցինք, թէ Բարեգործականը չեղած է իր նպատակներէն: Անշուշտ, բարեգործութիւն կ'ընէ, բայց միշտ խորհրդական ոգիով :

Անշուշտ, կը նպաստէ հայ կրթական կեանքին· բայց միշտ դիտումով, որոշեալ նպատակներ հետապնդելով :

Կ'օգնէ դպրոցներուն, բայց միշտ «պայման» ներ դնելով :

Կ'օգնէ հայ մշակոյթին , պատահական հրատարակութիւններով, բայց միշտ հեղինակներու դոյնը նկատի ունենալով, ոչ արժէքը :

Բարեգործականը կուսակցական ու քաղաքական պայքար կը մղէ, կրթնած ոչ թէ իր ազգային կամ քաղաքական համոզումներուն, այլ իր նիւթական միջոցներուն :

Կուսակցութիւն մը չէ ինք, բայց իւրացուցած է կուսակցութեան մը բովանդակ գաղափարաբանութիւնը եւ մանաւանդ կիրքն ու ատելութիւնը: Բարեգործականը կորնուցած է իր անկախութիւնը, իր դիմաւոր նպատակին հետ :

Ուրիշ կերպով ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ իր դիմաւոր գործիչներն ու վարիչները, քարտուղար կամ տնօրէն անունին տակ, եղած են Ռամկավարներ: Կը բաւէ դիտել Մալէզեանը, որ ամբողջ քառասուն տարի ղեկավար ձեռքն եղած է այս կազմակերպութեան, եգիպտոսէն Փարիզ ու Նիւ Եորք, տալով անոր իր բարոյական ու կուսակցական կերպարանքը :

Կը ճանչնայինք այս «բարոյական»ը, հինէն : Բայց, աւելի լաւ ճանչցանք վերջերս, երբ 80ամեայ ծերունի ու հիւանդ արդէն, չամչցաւ հրապարակով··· աճուրդի հանելու իր նամակագրութիւնները հաւաքածոն, « Հայաստանի թանգարանին արժանի » ...

Եւ ըսել թէ այս մարդը բանաստեղծ է, Ռամկավար ղեկավար, Հայաստանասէր ալ :

Եւ ըսել թէ այս մարդը հանդստեան կոչուած է հինգ հազար տոլար տարեթոշակով եւ չուրջ քառասուն տարի նախարարական թոշակ վայելելէ ետք: կէս մը ինքը ղերեզմանին մէջ արդէն, Բարեգործականի նախորդ ընդհ· տնօրէնը, փոխանակ նուիրելու, ծախու կը հանէ իր հաւաքածոն , զոր կազմած է անշուշտ, օգտուելով իր դրաւած դիրքէն ...

Այսպիսի բարոյականի տէր մարդիկ վարած են Բարեգործականը, անցնող տասնամեակներուն, « բարոյական » մը՝ որ իր դրոշմը դրած է ոչ միայն կազմակերպութեան վրայ, այլ դէմ վարդապետներուն վրայ, տնօրէն ըլլան անոնք թէ քարտուղար ...

Այդ բարոյական ու կուսակցական դրոշմին հետեւանքով է անշուշտ, որ Բարեգործականը Հայաստանեան դարձած է այսօր: Հայաստանը կար անշուշտ, բայց Բարեգործականի համար դոյութիւն առած է 1920էն ասդին :

Հայ դպրոցը, ուսուցիչը, դրամն ու գիրքը կային անշուշտ, եւ միշտ ալ օգնութեան ու հոգատարութեան կարօտ, բայց անոնք նոր խմասա մը առած են, չնորհիւ նոյն «բարոյական»ին :

Օգնութեան ու հոգածութեան արժանի կը նկատուին անոնք միայն, որոնք կը ծառայեն Բարեգործականին եւ իր կուսակցական դաշնակիցներուն նպատակներուն :

Բացէք իր տոմարները եւ հոն պիտի գտնէք լիառատ նպաստներ մասնաւորապէս Ռամկավար մամուլին տրուած: Շրջեցէք իր դրասենեակներն ու դպրոցական հաստատութիւնները· ակումբներն ու դրադարանները, եւ հոն պիտի գտնէք միայն ու միայն, այսպէս կոչուած « Հայաստանեան » թերթեր ու հրատարակութիւններ :

Եւ այս բոլորը անոր համար, որ Բարեգործականի սերունդ պատրաստուի, իր գործիչներուն, տնօրէններուն, վերիերաններուն պատկերով :

Ինչ դժբախտութիւն , որ Բարեգործականը կորնցուցած է իր բարոյական անկախութիւնը , մինչեւ իսկ ազգային նկարագիրը, քանի որ խորապէս հաստատուածական դարձած է :

Կը սխալին Բարեգործականի Հալէպի մասնաճիւղին « իրաւ » ու դժգոհ անդամները, երբ իրենց հրատարակած բողոքի պրակներուն մէջ կը յայտարարեն, թէ Բարեգործականը «անդնդէ նաւու մը նման չեղած է իր նպատակներէն » :

Չեղած է ան, այո, բայց ոչ անդնդէ նաւու մը նման: Ընդհակառակն: Ղեկավարները գիտեն թէ ինչ կընեն եւ ուր կը տանին զանձով լեցուած իրենց նաւը, որ քաղաքական ու հաստատուածական պղտոր ջուրերու վրայ կը նաւարկէ :

Իրաւունք ունէր սակայն, փոխ - նախագահ , Քէլէկեան խան, երբ Փարիզեան թերթի մը կը յայտարարէր, թէ Բարեգործականը պէտք չէ « գործատեղի դառնայ Ռամկավարներուն »: («Ազեւմուտք», 6 Օգոստ· 1950):

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՀԱԶՈՒԱԳԻՒՏ ՁՈՒԿ ՄԸ
եւ ուրիշ գիտելիքներ

1938ին Քափի (Հարաւ· Ափրիկէ) թանգարանը կը ստանար լատիմերիա անուն տաբօրինակ ձուկը՝ կէս կազմալոյծ վիճակի մէջ, իր ներքին դործարաններէն պարպուած: Գիտական աշխարհին համար շատ հետաքրքրական էր այդ հազուադիպ նմոյշը, որ կը պատկանէր ճոկանաթեւ (crossoptère) ձուկերու ընտանիքին եւ հնաբաններ զայն անհետացած կը նկատէին 50 միլիոն տարիէ ի վեր: Այս ձուկին ստեղծած հետաքրքրութիւնը այն էր թէ իր մէկ մօտիկ ազգականը անյիշատակ դարեր առաջ ծնունդ կուտար երկկենցաղ կեներուն եւ այդ հանդրուանէն մեկնելով չափ չեղաշրջումով ցամաքային բոլոր կենդանիներուն:

Նոյն թանգարանէն, պրոֆ· Սմիթ, որ բրածոյ ձուկերու հեղինակաւոր մասնագէտներէն մին է, կը յուսար երկրորդ նմոյշ մը ձեռք ձգել այդ տաբօրինակ կենդանիէն: Այդ ուղղութեամբ անձերէն կոչ մը ուղղած էր Մոզամպիկի Ջրանցքին շրջակայ հոգամասերու իշխանութենց , նկատի ունենալով որ այդ ձուկը ստացուած էր Ջրանցքի շրջակայ ջուրերէն: Սակայն իր կոչը ոչ մէկ արդիւնք տուած էր: Բարեբախտաբար փրանսացի բարեկամ մը դաղափարը յղացած էր կոչը թարդմանելու կղզեխումբի ժողովուրդներու երեք բարբառներով ու զայն ցրուելու բնիկներուն : Եւ ահա անցեալ Դեկտեմբերին կ'իմացուէր թէ ձրկնորս մը յաջողած է որսալ ձուկին երկրորդ նմոյշը: Իսկոյն պէտք եղած խնամքները ձեռք առնուած են եւ ձուկը յատուկ անոթի մը մէջ դըրուելով, օդային առաքումով, այս անգամ անեղծ վիճակի մէջ հասած է Քափի թանգարանը պրոֆ· Սմիթի ու իր գործակիցներուն գիտական զննութեանց ծառայելու համար :

Այժմ որոշ է այլեւս որ կենդանական կեանքի նախնական տիպարները ջրային (հաւանաբար ծովային) միջավայրի մէջ ծնունդ առած են: Միլիոնաւոր տարիներ չարունակ մեր երկրագունդը միայն ծովային կեանք մը պարփակած էր իր մակերեսին վրայ: Սակայն ի՞նչպէս տեղի ունեցած է ցամաքին տիրակալութիւնը : Ի՞նչպէս ծովային կենդանիներ կրցած եւ ընտելանալ չեղաշրջում մը արձանագրել, ցամաք ելլելու վարժուիլ, չոր տոկալ ու ապրիլ, կերակրուիլ ու բազմանալ անհիւրընկալ նոր միջավայրի մը մէջ :

Դժուար է պատասխանել այս հարցումներուն: Ինչպէս պիտենք ձուկը չի կրնար շատ երկար ապրիլ ջուրէն դուրս, իր շնչառական դործարանները (խոխիկները) չեն կրնար օգտագործել օդին թթուածինը մարմնական ներքին կիզումներուն համար: Այսուհանդերձ բնութիւնը անձրկիւ չի պիտեր եւ ունի իր ստեղծագործ անսահման հնարաւորութիւնները: Այսպէս, օրինակ ծաձուկները կը թողուն ջուրը եւ օրերով կը ճամբորդեն ցամաքի վրայ մինչեւ որ հասնին լիճերու կամ ճահիճներու, այդ ջուրերուն մէջ ապրելու համար: Նոյնպէս Հնդկաստանի մէջ մագլցող ձուկեր կան (պէրչէ , perche grimpeuse) որոնք իրիկունները ջուրէն դուրս կ'ելլեն եւ պետերը ետղերող թաթերու ճիւղերուն վրայ կը դիշերեն : Ինչպէս կը տեսնուի ասոնք ալ խոխիկներու շնչառութիւն ունենալով հանդերձ կը յաջողին երկար առեն ապրիլ նաեւ ջուրէն դուրս :Իսկ Աւստրալիոյ մէջ ձուկի տեսակ մը կայ որ առ հասարակ տարուան մեծ մասը ցամքող գետերու բնակիչ է: Ունի թէ խոխիկներ եւ թէ տարբական թոք մը: Զոր եղանակին կը ծածկուի հողի հաստ խաւով մը, որու հետեւանքով դժուարաւ կը տեղափոխուի, ու կը տոկայ մինչեւ որ ջուրերը դարձեալ հոսին:

Կը կարծուի թէ երկրագունդի կազմաւորման առաջին դարաշրջանին, դարձեալ ձուկ մըն էր որ փորձած է ցամաք ելլել ու հիմը դնել ցամաքի կենդանական բազմաթիւ ծառին : Անշուշտ դիւրին չափանակ մը չէր այդ ու առաջին զոհերը այդ չանդուդն արկածախնդրութեան հաւանաբար բազմաթիւ էին: Մինչեւ որ ժամանակի ընթացքին առանց ամէնէն տոկուններէն չառաջ եկան երկակենցաղ դեղեր: Այլեւս դժուարին ճամբան կտրուած էր եւ ցամաքի տիրապետութեան առաջին քայլերը առնուած : Եւ ահա, չայրդրական չեղաշրջումներով, որոնք կը պահանջէին միլիոներ տարիներ, կը կազմուէին սողունները, նաւոր տարիներ, կը կազմուէին սողունները, առանուները եւ չետոյ մարդկային նախատիպարները:

Առաջին հանդրուանի կենդանիները՝ երկակենցաղները որոնց ներկայի ղլխաւոր ներկայացուցիչներն են դորտազգիները, տակաւին բոլորովին չեն ազատուած ջրային կեանքէն ու իրենց օդային շնչառութիւնը անբաւարար ըլլալով , մորթային շնչառութեամբ կը լրացնեն այդ պակասը եւ ստիպուած են իրենց մորթը չարունակ խոնաւ պահելու: Ցետոյ իրենց հաւկիթները կ'ածեն՝ ձուկերուն նման ջուրերուն մէջ, ուր կ'ապրին հաւկիթներէն ելած չերփուկները, առաջին օրերուն միայն ջրային կեանքի մը ստակ ըլլալով: Ցեղաշրջման երկրորդ հանդրուանի ներկայացուցիչները՝ սողունները, ջուրէն հեռանալու երկրորդ հնարք մը ստեղծած են, իրենց հաւկիթները օժտելով կեղեւով մը, որուն ներքին մասը ջրային միջավայր մըն է ուր սաղմը կը կազմաւորուի մինչեւ որ օդային շնչառութեան գործարաններով պինուի: Իսկ ստնուները աւելի կատարելագործուած, իրենց մայրական ծննդական գործարաններով դարձեալ կը յիշեցնեն հեռաւոր դարերու ովկիանոսները, իրենց հեղուկ պարունակութեամբ, ուր կեանքի առաջին սաղմը ծնունդ կ'առնէր :

Այս փաստերու հիման վրայ , գիտունները մինչեւ 1938 կը վնտռէին ցամաքի կենդանական կեանքի չղթան կազմող օղակներէն առաջինը : Եթէ այդ օղակին մնացորդները հողային հին շերտերու մէջ գտնուած՝ մօտաւոր դաղափարը կուտային իրենց , լատիմերիա ձուկը, թէեւ եղծուած վիճակի մէջ, եկաւ լրացնելու այդ պակաս օղակը: Իսկ 1952ի վերջաւորութեան որսացուած երկրորդ ձուկը գիտութեան պիտի տայ ճոկանաթեւ ընտանիքին կազմախօսական ներքին կառուցուածքը:

Այս ձուկին արտաքին կազմը կը տարբերի հասարակ ձուկերէն կարգ մը յատկանիշներով: Մասնաւորապէս իր ոսկրային դրութիւնը բոլորովին կը հեռանայ հասարակ ձուկերէն եւ ցամաքի դաղնաւոր կենդանիներու ոսկրային յատկանիշները ունի: Իր երկայնութիւնն է 1 մեթր 60:

Ուրեմն կրնանք ըսել թէ մարդիկ ալ չատ հեռուոր, անուղղակի մէկ սերունդն են այս տարօրինակ ձուկին ...

ԳՈՒՐԳԷՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գաղութէ գաղութ

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ Գուրգէն Եանիկեան որ Իրանէն փոխադրուած է Ֆրէզնօ (Քալիֆորնիա) , « Տէյլի Նիւզ» թերթին մէջ նկարագրած է իր նոր բահանայ մէկ գործիքը որ կը կոչուի Եանեակոպ : Այս գործիքին շնորհիւ եթէ մէկը խողովակի մը մէջ իյայ կրնայ անվնաս վեր հանուիլ :

Հ· Ց· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ նոր կոմիտէ մը կազմուած է Քալիֆորնիոյ Սելմա քաղաքին մէջ: Տասնըչորս երիտասարդ - երիտասարդուհիներ 24 — 27 տարեկան ընդունուած են Դաշնակցութեան չարքերը փետր· 4ին, կնքահայրութեամբ ընկեր Վալադ Վալադեանի :

Եւ իրաւունք ունի Պ· Ֆերահեանէն եաք, Պ· Մանասէ Սեւակ, երբ այս ամառ Բարեգործականի փարիզի կեդրոնը այցելելէ եաք, մեծնոլորտը դտաւ « մռայլ ու անչարժ »· դիտեց «վերանորոգման» պէտքը, « ցաւալի» դտաւ, որ « կը պակսի դաղափարանուէր ղեկավարը » ու եկաւ հետեւեալ եզրակացութեան ·

— «Բարեգործականի կացութիւնը կը ներկայացնէ մոզայիք մը ընդհ· վերլուծմանն՝ սփիւռահայ կեանքին մէջ»: («Հայրենիք», 24 Յունուար 1953):

Այս ըլլալով տխուր իրականութիւնը, կը ցաւինք ըսելու, որ կը սխալի Բարեգործականի նախադահ Պ· Արշակ Գարակէօզեան — երբ 1952 Դեկտեմբեր 6ի ընդհ· ժողովին իր բացման խօսքին յայտարարեր է երջանիկ միամտութեամբ , թէ «ինչ որ ալ ըսուի, հայ ժողովուրդին սիրտը Բարեգործականի հետ է » ...

Կը սխալի, որովհետեւ հայ ժողովուրդի սիրտը ունենալու համար, նախ՝ Բարեգործականի սիրտը պէտք է ըլլայ հայ ժողովուրդին հետ :

Ազատ՝ կաշկանդումներէ, անկախ ու աննախապաշար, մաքրագործուած՝ հաշկատակներէ եւ չահախնդիր տարրերէ :

Երբ Բարեգործականը բիւրեղանայ այսպէս եւ նուիրուի միայն ու միայն բարեգործութեան, բովանդակ հայութեան համար, այն ատեն, ապահովաբար, կրնայ խօսիլ հայ ժողովուրդի սրտէն: Այսինքն՝ երբ կը վերադառնայ իր ճշմարիտ կոչումին :

Մինչեւ այդ՝ կը ցաւինք ըսելու որ Բարեգործականի նախադահը կը սխալի: Եւ, դժբախտաբար, կը սխալի ծանրապէս :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՇԻՆ ԳԱՂՈՒԹ ՎՐ. - ԼԱ ՍԻՈԹԱ

ԼԱ ՍԻՈԹԱ, (Յատ.) — Միջերկրականի այս հրաշալի ծոցին վրայ եւս ունինք հայ գաղութ մը, աւելի քան 120 տուն կամ 4 — 500 անձ, մէջն ընդլայով շրջակայ գիւղերու հայրենակիցները :

Վերջին պատերազմէն անմիջապէս առքը, նաւաշինարանը մեծ զարկ տուաւ նաւերու կառուցման կամ նորոգման :

Այս պատճառով, բնիկ եւ օտար բանուորները անդործ չմնացին :

Աշխատանքը 48 ժամ է, քանի մը բաժանում : Ժամական վճարումը 95, 112, 120 եւ 135 ֆրանք : Ի հարկին աւելի կը բանին մինչեւ 70—80 ժամ, յաւելեալ վճարումով : Մեր հայրենակից - ները 60 առ հարիւրը կ'օգտուին այս յաւելեալ աշխատանքէն :

Զբօսաշրջիկներու ւ այս կեդրոնին մէջ ամառը ուռեստը կրկնակի սուղ է, բաղդատելով Մարսէյլի հետ, իսկ ձմեռն ալ գիները կախում ունին խանութպաններուն կամքէն : Ուրեմն բանուորը միշտ կը տուժէ :

Երբեմնի ազդ · գործունէութենէն չատ քիչ բան մնացած է : Միխիթարական երեւոյթներ են Հ · Ց · Դ · «Ալաժակ» խումբը, Նոր Սերունդի « Հրայր » խումբը, Հայ Աւետ · եկեղեցին եւ դպրոցը :

Ամէն առաջ, երբ արեւը դեռ տաք էր մեր եբակներուն մէջ, կարելի էր տարին քանի մը անգամ վայելել հանդէսներ եւ ներկայացումներ, ոչ միայն Մարսէյլէն, այլեւ տեղական կարող ուժե - րու չնորհիւ : Հ · Ց · Դ · կազմին ձեռնարկները միշտ կը յաջողին, բարոյապէս թէ նիւթապէս :

Մարսէյլի առաջնորդարանը տարուան մէջ երկու կամ երեք անգամ քահանայ կը ղրկէ : Մանաւանդ մրահի մը չգոյութեան պատճառաւ եկեղեց · արարողութիւնը առժամապէս տեղի կ'ունենայ, բողոքականաց ժողովասրահին մէջ, որ սիրայօժար կը տրամադրուի : Հայ Աւետ · եկեղեցին ամէն կիրակի կ'ունենայ իր ուրոյն պաշտամունքը :

Իրազեկներ կ'ըսեն թէ 1918էն ի վեր հայ բնակութիւնը մը դանուած է հոս, Պրուսացի, կամ Ա - տաւոպարի կոմիերէն : Անոր չնորհիւ է որ չատ մը Պրուսացիներ եւ ուրիշ հայրենակիցներ կա - մաց - կամաց եկած հաստատուած են հոս :

Այսօր այդ շրջանի հայրենակիցներու մօտաւոր չափը կընանք հաշուել մօտ 25 տուն կամ 100 անձ : Աչխոյժ գործունէութիւնմբ ցոյց կուտան ներ են :

Ցետոյ կուգան Սեբաստիոյ շրջանէն եկած հայրենակիցները, որոնց նախահայրը մօտ 32 տարի առաջ հաստատուած է հոս : Անոնք ալ մօտ 20 տուն են կամ 120:

Ապա՝ կուգան Մշեցի, Վանեցի, Սասունցի, Պիթլիսցի եւ ուրիշ հայրենակիցներ, որոնք 30 տարուան կեանք ունին, մօտ 14 տուն կամ 60—65 անձ : Աչխոյժ գործունէութիւն մը ցոյց կուտային Դժբախտաբար ունեցանք անփորձրինելի կո - րուստներ, որոնց հետեւանքով բաւական տուժեց իրենց հայրենակցական գործունէութիւնը : Բայց եւ այնպէս այս քալ հայրենակիները կը կազմեն գործօն տարր մը գաղութին մէջ :

Կան նաեւ տարագիրներ կեսարիոյ, Անգա - րայի, Այնթապի, Եոզկատի, Ուրֆայի, Խար - բերդի, Տիգրանակերտի, Պոլսոյ եւն · շրջաննե - րէն, 73 տուն կամ 140 անձ :

Այնթապի, Եոզկատի, կեսարիոյ եւ Անգարա - յի հայրենակիցները ընդհանրապէս թուրքերէն կը խօսին, պղղելով եաեւ իրենց զաւակներուն վրայ :

65էն վեր հայրենակիցներու թիւն է 50—60 : Գրեթէ բոլորն ալ կ'օգտուին ընկերային ապահո - վութենէն կամ աշխատանքի ծերութեան նպաս - տէն : Ամէնէն տարիքոտը Մշեցի մարդ մըն է, իր իսկ վկայութեամբ 95 տարեկան ըլլայ : Կան ան - կարներ ալ որոնք Ֆրանսահայ տուն հիւղ-տա - սը տարի պակաս ցոյց տուած են իրենց տարիքը, որով չեն կրնար օգտուիլ ծերութեան թոշակէն :

Որոշ եղանակներու աշխատող բազուկները կը վնտռուին կարի, կաշեգործարանին, այգիի, ար - տի, պարտէզի կամ բանչարեղէնի համար : Ու - րեմն չատեր կ'օգտուին

Ամէն տարի Գալինուր կուտանք : Մարզ · խում - բերը լուծուած ըլլալով, անհատներ կը մասնակ - ցին Փրանս · խումբերու : Ունինք նաեւ երեք նա - ւատուները Փրանս · նաւերու մէջ, մէկը Մշեցի, երկուքը Պրուսայի շրջանէն, նաեւ երկու ձկնորս երիտասարդներ : Կան խանութպաններ եւ արհես - տաւորներ : Մէկ մասնաճառ, երկու սափրիչ, եր - կու նպարավաճառ, մէկ շրջուն վաճառորդ, եր - կու մրջակ եւ մէկ առաջնակարգ կօշկա - կար : (Այս վերջինը, Պ · Մնացականեանը Հ · Մ · Ը · Մ · ական եւ մարզանքի ղեկավար եղած է Մար - սէյլի մէջ : Կը սպասուի որ իր երբեմնի եռանդը խոպան դէպ գաղութիս հայերիասասրդներումար - զանքին : Եւ վերջապէս ունինք մէկ վուալան եւ երկու սրճարանատէր :

Ամէն ընտանիքի մէջ կան կայտառ մանուկ - ներ : Դժբախտաբար Մնողները անհոգ են անոնց հայերի դաստիարակութեան համար :

Շատեր կ'առարկեն . — Եթէ տղան հայերէն դասընթացքի վարժուի եւ Ֆը - րանսական կրթութեան մէջ թերի մնայ եւ եթէ հայկական կազմակերպութեամբ զբաղի, Ֆրան - սականին վայելուն դիրքը պիտի չկարենայ դրաւել եւայլն : Ուրեմն մեր մանուկները կ'օտարանան ա - րտաքօրէն : Մաուն ամուսնութիւնները պակաս չեն :

Ունեցանք, մօտ երկու տարուան մէջ, վեց մահեր չափահաս տարիքով, եւ մօտ 12 անձ 45էն վեր :

Բաղաքապետութիւնը եւ ոստիկանութիւնը, ինչպէս եւ տեղացիները դովեստով կը խօսին Հա - յերու մասին, գնահատելով զանոնք իբրեւ աշխա - տասէր եւ տնաչէն տարագիրներ որոնք խոպան ըլուրները կանանչազարդ պարտէզներու եւ ար - դիւնաբեր արտերու վերածած են :

ՍԱՄՈՒԷԼ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՆԿԱՊԱՏՈՒՄ (սիրուն պատմութիւններ մանուկներու համար) : Խմբագրեց՝ Եդ · Տարօն - եան : Պատկերազարդեց՝ Տիրան Աճէմեան : Ջօն - ուած՝ Յովհ · Հինդլեանի յիշատակին : Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ գունաւոր նկարներով : Գին 2 տոլար : Հասցէ .— E. Daronian, Ecole Arménienne St. Nichan, Zokak Blat, Beyrouth (Liban) :

ՆԱՄԱԿՆԵՐ «ՅԱՌԱՋ»ԻՆ

Ո՞ՒՐ ԵՆՔ ԱՅՍՕՐ

ԻՍԻ Լ. ՄՈՒԼԻՆՕ .— « Հայրենիք» խմբագրա - կանով մը կը հարցնէր .— «Ո՞ւր ենք այսօր» :

Այս հարցումը յաճախ կուգայ միտքս, ու կը յուզուիմ : Աչքիս առջեւ կը բերեմ մեր ժողովուր - դին տառապանքները, զրկանքները, որոնց միչտ ալ յաղթած է : Սակայն աւաղ, կը թուի թէ այս օտար ափերուն վրայ մենք յաջորդները պիտի չու - նենանք : Երբ շուրջս կը նայիմ փճացած երիտա - սարդութիւն մը կը տեսնեմ, գեհենիկ սովորու - թիւններով : Երբ կ'ուզես հայերէն թերթէն հայ - րենասէրնէ բան մը կարդալ, մտիկ անդամ չեն ըներ :

Ուստի ես մտատանջ կը հարցնեմ .— Ո՞ւր ենք այսօր :

Նոր սերունդը դատապարտուած է կորսուե - լու, եթէ փրկարար ձեռքեր օգնութեան չհասնին :

Սիրելի «Յառաջ», ես թերթի մէջ դրելու կա - րողութիւն չունիմ, բայց հայ մայր մըն եմ եւ ե - րեք սրտահատորներս կրծքիս սեղմած՝ ձեռքերս վեր օդնութիւն կ'աղաղակեմ : ՄԱՅՐ ՄԸ

Մարզական Լուրեր

Այսօր՝ փարիզահայ Ֆութպօլը տադնապալից շրջան մը կանցընէ, հետու ենք 1921—30ի փայ - լուն շրջանէն, երբ Հ · Մ · Ը · Մ · եւ Հ · Մ · Մ. կը - նային չափուիլ Division d'Honneurի եւ Coupe de Franceի յաղթական Ֆրանսական խումբերու հետ : Պատճառը այն է որ Ֆութպօլի ներկայ պայման - ները, նպաստաւոր են փրօֆէսիոնէլ խումբերու եւ ոչ թէ ամպէօն խումբերու :

Ներելի՞ է որ 80.000նոց Ֆրանսահայութիւնը փոօֆէսիոնէլ խումբ մը չունենայ Ֆրանսայի մէջ :

Փարիզի խումբերէն մին, սկսած է քոյր խումբերէ խաղացողներ յափչտակել ..., դրա - մական վարձատրութեամբ, թէեւ իր ստացած արդիւնքները, գոհացուցիչ չեն, մանաւանդ այս տարի :

Իսկ միւս խումբերը, իրենց խղճովը կը տար - կուին, ու չեն կրցած նմանապէս վարձուն պր - դիւնքներ ձեռք ձգել :

Յաւելի է որ մեր մարզական խումբերը չեն օգ - տուիր նոյն իսկ Աբեմտեան միջավայրին թան - կացին դասերէն, եւ կը չարունակեն մնալ օտա - րախօս Աբեւելցիներ :

Անցեալ կիրակի 8 Մարտ, Հ · Մ · Մ · ի Փարիզի մանանճիւղը յաջողեցաւ զեղեցիկ խաղարկու - թիւն մը երեւան բերել դաշտին վրայ, մասամբ փրկելով հայկական Ֆութպօլի պատիւը, յաղթե - լով «Մուլուտիա Քլիւպ տը Փարի» կոչուած ալ - ժերիական զօրաւոր խումբին 5—2:

Յաջողեցաւ միաժամանակ ստեղծել Հայ - Ա - րաբական բարեկամական մթնոլորտ մը :

Կը յուսանք թէ Հ · Մ · Մ · պիտի չարունակէ իր ճամբան, առանց դրաղելու ըսի բսաւներով, ո - րոնք Փարիզահայ խումբի մը մեծաչնորհը կը կազմեն ի վերջոյ դատարան ալ քաչկռտուելով :

× « Ամաթէօռ » կոփամարտիկ Սարեան (թե - թեւ ծանրութիւն), նօք առթ»ով յաղթեց Rou - bertի, Բ · շրջանին : Սարգիս Զ ·

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Մեր վերջին թղթակցութիւնը կանգ կ'առնէր A.S.F.Perreuxի մրցումին, ուր ցե - խոտ դաշտի մը վրայ, մեր խումբը, վերջին պա - հուն միայն, յաղթութիւնը ապահովեց, 2—1ով :

Յաջորդ կիրակին կը դանուինք U. S. Melunի դիմաց : Տեղական թերթերը մեծ դովեստով կը խօսին Հայերու մասին, յիշելով մեր թափառա - կան կեանքը... մինչեւ իսկ դաշտէ դաշտ : Հոս ալ պարտութիւնը հակառակորդին համար է, 3-2: Այժմ երրորդն ենք ընդհ · դասաւորման մէջ, եր - կու կէտի տարբերութեամբ առաջինէն : Ինչ յոյ - սեր կը ծնին :Անդամ մըն ալ բարձրանալու տենչը :

Բայց ոչ այս տարի : Vairesի խումբը իր վճիռը արձակեց փետրուար 8ին, 3—1ով յաղթեց մեզի : Երթին ալ նոյնը ըրած էր : Սրտաբեկ տուն կը վե - բադառնանք : Այնքան մօտ էինք նպատակին :

Փետրուար 15ին, մեր երկրորդ այցելութիւնը կատարեցինք Blanc Mesnilի :6—2 արդիւնքը ի չահ մեզի ցոյց կուտայ մեր ուղղումը վախցու - ցած առիթներուն :

Այսպէս կը հասնինք փետրուար 22ին դէմ առ դէմ Red Starի : Տէր իր համբաւաւոր անուան, պէտք չէ որ պարտուի մեզմէ : Միայն իրաւարարը կրցաւ դիւրացնել իրենց գործը, անարդար վճի - ռով մը որ վարկաբեկիչ է : Ինչպէս յաղթել այս պարագային : Ու մեր պարտութիւնը եղաւ 2—0 :

Կը կարծենք թէ մեր խումբը յոգնած է, դաշ - տէ դաշտ ման դալով : Եթէ չըլլար դաշտի պա - կասը հաւանական է որ բարձրանայինք այս տա - րի եւս :

.. Զ · Մուրատեան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Երկու ուրիչ վախ ձողիկները, բազուկները, մանկակի կերպով ծածկուած վիրակապներով, կը հետեւին ոտքերուն զալարումներուն, վիզը միչտ կը ձգտի դէպի վեր ու դանկոսկրը, անվրիպելի ճշդութեամբ մը, կը զարնուի մահճակալին երկաթին, համաչափ եւ չարադուչակ աղմուկո - վը :

Այդ քայքայուած մարմինը մարտիրոսացած տղեկին, այդ գլուխը, այդ բիբերը, որոնք կի - սարաց եւ թաւթիչէ դուրկ արտեւանունքներուն մէջէն պիտի իյնային կարծես անկենդան եւ լաք - ծուն հեղուկի մը վերածուած, այդ մարմինը ո - րուն ամէն մէկ մկանունքները ձգտուած էին ցա - ւով... մեղ խեղթեցուց : Ի՞նչ բանի քաւութիւնն էր այդ տառապանքը, ի՞նչու այդ մանկական մարտիրոսութիւնը ... Մենք կը զգուչանայինք ի - րարու երես նայելու, այնքան մեր հոգիներուն մէջ խռովուող զղացումները սաստիկ եւ չվոթ էին :

Ցանկարծ խորհեցայ ուրիչ մանուկներու վը - րայ, ուրիչ երկնքի ներքեւ՝ ոստոստող եւ զուարթ ու ապրելու երջանկութիւնով բաբախուն մանուկ - ներու վրայ ...

Ու բոպէ մը միտքս երթեւեկեց արագօրէն վարդագոյն եւ թարմ շրթունքներէ՝ այդ մեռե - լատիպ եւ լրծունքոտ շրթները, բոցավառ եւ պայծառ նայուածքներէ՝ այդ մարած եւ պղտոր սեւութիւնով մը ծածկուած բիբերը, խոպոպիք - ներով պճնուած պալտելի եւ ծալիվի պէս լուսա - յեղ ղլուխներէն՝ հերպազուրկ եւ ցաւատանջ դան - կը : Ու աշխարհիս երջանիկներուն, սիրուածնե - րուն կողմէն ամօթահար, կարծես ինքզինքս պա - տասխանատու զգալով այդ դժբախտ մանկիկին կացութեան մէջ, սկսայ չերմապէս արտասուել, բռնուած անմխիթարելի ցաւով մը ... Ու բոլոր մեր ընկերներն ալ դղրտուած նոյն ցաւէն, աչ - քերնին արցունքոտ, ձեռքերնին դողդոջուն, սը - րտունքներնին դեղեւուն, թողուցին անկողինը, եւ ամէնքս ալ, ինչպէս աղէտ մը, փախանք այդ սարսափելի երեւոյթէն ...

Երկար տարին, երկար օրերը, յիշատակը այդ վիրաւորուած որբին, չկատեց ու տառապեցուց մեզ · եւ այսօր իսկ՝ երբ կը խրճիմ իր անտարա - կուսելիօրէն դիակնացած հէք մարմինին, երբ կը խորհիմ իր մանկական եւ տառապագին մկա - նունքներուն վերջնական քայքայմանը, սիրելինե - րու արիւնով թրջուած հողին մէջ · չեմ կրնար ըմբռնել թէ իր նեարդները հանդչած ըլլան վերջ - նապէս, ու իր ցաւագին վիզը չձգտի այլեւս դէպ ի վեր, դէպի արեւը, դէպի ապրելու երջանկու - թիւնը ու տանջանքը ...

(Շար.) ՋԱԳԻԿ ԵՍԱՑԵԱՆ

ցած է Զբրչիի հետ :

× Ամերիկեան թերթ մը վեց մասնադէտ բը-ժիշկներու տեղեկութեանց վրայ հիմնուելով, կ'ը-ոէ թէ Ն. Միութեան նոր վարչապետը, Մալեն-քով արտի հիւանդութենէ կը տառապի : Տարիքը 52 է, ծանրութիւնը՝ 113 քիլօ, հասակը 1 մ. 70, դէմքը՝ ուռուցիկ եւ տժգոյն եւն. :

× Անգլիոյ մէջ համբերութեամբ կը սպա-սեն դէպքերու ընթացքին : Կ'ըսուի թէ Պ. Իսըն խոհեմութիւն պատուիրած է Մ. Նահանգներուն :

ՀԱՑԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը, զօր. Նեկիպ, քուռն ճառ մը խօսեցաւ Անգլիոյ դէմ, ցաւ յայտնելով որ Սուտանի անգլ. իշխանութիւնը «զաղթային հին մեթոտներուն կը դիմէ, երբ դեռ չէ ցամքած վերջին համաձայնութեան մելանը » : Այս առթիւ ըսաւ թէ բազմաթիւ դանդաուներ ըս-տացած է Սուտանէն, թէ ձերբակալութիւններ կատարուած են եւն. : Նեղոսի մասին ալ խօսելով, զօրավարը պահանջեց «անպայման պարպում » : Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ վեց ամիս պայ-մանաժամ պիտի տրուի, անգլ. զօրքը հեռացնելու համար :

ԵԻԿՈՒ «ՄԻԿ.» ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ Չեխոսլովաքիա-յէն Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանը՝ Պավարիա մտնելով, զարկին երկու ամերիկեան օդանաւեր : Մէկը բռնկեցաւ եւ վար իջաւ : Օդաչուն հրաշ-քով փրկուեցաւ անկարգելին չնորհիւ : Մոս-կուայի ամերիկեան դեսպանը ուժգին բողոքա-գիր մը ուղղեց, անմիջական բացատրութիւն պա-հանջելով :

ԻՐԱՆի վարչապետը, Տոքթ. Մոսատեղ նորէն պիտի մերժէ անգլեւամերիկեան վերջին ծրագի-րը՝ քարիւղի վէճերն լուծման մասին, ինչպէս կը հետադրեն Թէհրանէն : Իր յայտարարութեան հա-մաձայն, եղած առաջարկները «տարտամ են » : Միւս կողմէ Իրան ծանուցագիր մը ուղղեց Իրաքի դանդաուելով թէ անգլ. գործակալներ կը գործեն Պաղտատի մէջ : Այդ ծանուցագրին համաձայն, Թէհրանի անգլ. նախորդ հիւպատոսը, ձէքսըն, «գաւերու կեդրոն մը հաստատած է» : Այս առթիւ անոր կը վերագրէ Թէհրանի վերջին դէպքերուն պատասխանատուութիւնը :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ քուէարկեց ընդհ. ներման օ-րինագիծը, 215ի դէմ 400 ձայնով :

ՄԻՍՅԵՆԱԼ ԵԻՐՈՊԱՑԻ սահմանադրութիւնը քուէարկուեցաւ Մարտ 10ին : Այս առթիւ մխաձայ-նութեամբ Սթրազպուրկը հռչակուեցաւ մայրա-քաղաք ապագայ եւրոպական Դաշնակցութեան : Առաջին ընտրութիւնները պիտի կատարուին հա-մեմատական դրութեամբ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ապահովութեան խոր-հուրդը գաղտնի նիստ մը գումարեց, քննելու հա-մար միջազգային կացութիւնը :

ԳՈՒԾԱՉԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ԿԱԻԵԼՆԱՑ Սէ-նի չրջանին մէջ : Ամէնէն լաւատես հաշիւներով, գործազուրկներուն թիւը այժմ անցած է350000ը, ինչ որ 15 առ հարիւր յաւելում կը նշանակէ մէկ ամսուան ընթացքին :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհ. քար-տուղարին՝ համայնավար Պլնուա Ֆրանչոնի դէմ քննութիւն բացուած է, կը գրէ «Փառի Փռէս », ծանր մեղքեր վերագրելով : Նոյն թերթին համա-ձայն Տիւքլոյի եւ ուրիչներու դէրքն ալ խախ-տած է :

ԶՈՐՍ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ յանձնուեցան Եուկոսլաւիոյ : Ուրիչներ ալ պիտի ղրկուին :

ԼԵՀԵՐԸ գրաւեցին դանիական վեց ձկնոր-ականաւեր, եւս պահանջելով Տանըմարքա իջած օ-դանաւը, որուն վարիչը ապաստան խնդրած էր :

Թէյասեղան

Ֆ. կապ. Խաչի օրուան առթիւ Անիէռ Պուա Ֆոլոմպի մասնաճիւղին թէյասեղանը այս կիրա-կի ժամը 16ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149bis, Av. d'Argenteuil, Անիէռ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Մուտք **100** ֆրանք :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը, այս չա-բաթ իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 Rue Grignan :

Ընտիր նուագախումբ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին : Պուֆէն առատ եւ դիւրամատչելի :

Մուտք **200** ֆրանք :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի Ազգ. դպրոցին տարեկան հանդէսը այս կիրակի, ժամը 15ին, Salle des Fêtes, Rue Stalin-grad : Մանկական երգեր, արտասանութիւն եւ պար : Կը հրաւիրուին Ծնողներն եւ դպրութիւնը քա-ջալերելու համար մեր փոքրիկները :

Մուտք՝ **100** ֆրանք :

1915ի Ազգ. Սպասօնը Փարիզի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան եւ մասնակցութեամբ զա-նազան ազգ. կազմակերպութեանց և միութեանց :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, մասնակցութեամբ ընթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի շրջ. վարչութեան եւ շրջանի խումբերուն, Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնա-ճիւղերուն :

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Սալ Մաղընոյի մէջ : Կը խօսին ընդհ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Համազգայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ. ԿԱՐԱ-ՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԳՈՂԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շոփէն - Փլէյել, Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն :

ՑԱՑՏԱԳՐԻՆ (Bien temperé en Ré mineur) մաս կը կազմեն՝ Պախ, Փրսէլ, Քուպըրէն, Սքառլա-թի, Մոցարթ, Պեթովէնի, Պռամս, Լիսթ, Տըպիւ-սի, Շուման, Շոփէն եւ Գ. Ղազարոսեան :

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՇՊՏԵԱԼ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած՝ Որբերու Օգնութեան Մարմնի կողմէ (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն), հովանաւորութեամբ Տէր եւ Տիկին ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆի, կիրա-կի, 15 Մարտ ժամը 15–22, ժան Կուժոնի սրահին մէջ (8 ռիւ ժան Կուժոն, Բարիզ (8) : ԹԻՒ Է ԹՕՓ նշանաւոր խլուններն կը ներկայացնեն իրենց ամենավերջին խեղկատակութիւնները :

Օրխորդներ՝ ժաքլին Պէրպէրեան եւ Իվէթ Տիւսանսթէլ կը վարեն մանկական զանազան խաղեր :

Տոմսերու համար դիմել Միութեան անդամուհիներուն եւ մեր կեդրոնը, Փա-րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ ժան Կու-ժոն : Մուտք 500 ֆրանք (թէյով մը եւ կարկանդակով) :

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին գրութեամբ :

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաս-տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆր. Կապ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Դաւիթ-եանի բնակարանը : Ներկաներու թիւը օրինական պիտի համարուի :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոն-եան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21.30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 rue de Tré-vise, métro Cadet : Դասախօս ընկեր Փիրայր Դա-տուրեան : Նիւթը՝ «Երիտասարդութեան դերը ներկայ քաղաքական կացութեան մէջ » : Կը հրա-ւիրուին բոլոր երիտասարդները : — Հայերէնի դասաւանդութիւնը՝ ժամը ճիշդ 8ին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան են-թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 20ին : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը՝ 8.30ին : Կարեւոր օրա-կարգ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍՊԱՏՕՆի հանդէսը կազմակեր-պուած Հ. Ց. Դ. Վիչնի կոմիտէին կողմէ, Ապրիլ 18ին, Շաբաթ օր :

× ԿՐԷՆՈՊԼԻ Հայ Մարտիկներու Միութեան պարահանդէսը ապրիլ 4ին, Շաբաթ :

ՑՈՒՆԻՍ 7ին ժամը 3ին «Théatre d'Iéna»ի մէջ տեղի պիտի ունենայ Փարիզի եկեղեցւոյ կեդր. դպրոցի տարեկան հանդէսը նուիրուած Հայ մը-չակոյթի եւ ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊ :

Հանդէս-Թատրոն

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի կողմէ : Այս կիրակի ժամը 15էն 24 : La Caisse d'Epargne սրահը, 32 Ave. de la Porte des Lilas, 32 , (Metro Porte des Lilas) :

Կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՐԶԱՆԴ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, երգ ընկեր Աւետիս Փիւփէլեան : Արտասանութիւն ըն-կերներ Արիս Գարայեան եւ Եղիազար Սերոբեան : Իսկ լէ Մուլինոյի Նոր Սերունդին կողմէ կը ներ-կայացուի՝ Նոր Սերունդի կեանքը : Կը նուագեն ընկեր Բեճօ եւ Պ. Փէսիլի (արմոնիք) :

Կը նուագէ ՏՈՒԹ. ՀԱՄԲԱՐՁ :

Ճոխ պուֆէ : Մուտքը ազատ է :

Սիրով կը հրաւիրուին ընկերներն ու համա-կիրները :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ժողովրդական սիրուած երգչուհի

Ա Յ Տ Ա Ա Զ Ն Ա Ի Ո Ի Ր Ի

Կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ կավօ, 45 Ռիւ լա Պօէսի :

Յայտագիրը նուիրուած է Հայաստանի ժո-ղովրդական նոր երգերու (առաջին ունկնդրութիւն Փարիզի մէջ) :

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԴԻԼ ՏԷՐ ՆԻԶԱՄԵԱՆի :

Տոմսերը 100էն 600 ֆրանք :

Դիմել՝

Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 83 Ռիւ տ'Ապուֆիր ՍԱՆդրալ 48—69

Հ. Բալըճեանի 43 Ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ. 25—46

Ազնաւուրեանի 22 Ռիւ տը Նավարէն Փարի (9)

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր· C.C.P· Paris 1678-63

Vendredi 13 Mars 1953 Ուրբաթ 13 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7015-Նոր շրջան թիւ 2426

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԷԿ ԱՆԵԼԷՆ ՄԻՒՍԸ ԳԼՈՐԵՑԻՆ

Ամբողջ երկիրներ եւ ժողովուրդներ գերու-թեան մատնուեցան Սթալինի օրով :

Երբեմնի Ռուսաստանը ծաւալեցաւ, ուռճացաւ շղթայակիր բազմութիւններով :

Իր տիրապետութեան տակ անցաւ Եւրոպայի կէսէն աւելին : Մինչեւ Ադրիականի ափերը ինչ որ «ժողովրդական ռամկավարութիւն» կը կոչեն, ծաղրանկարն է եւ՛ ժողովրդապետութեան եւ՛ ընկերվարութեան : Կարգ մը բարեւոր-ոգումներ չեն կրնար պարտկել ահաւոր եւ անընախընթաց արհաւիրքը :

Եւ ի՞նչ քամնելի հակասութիւն :

Ամբողջ աշխարհ խաղաղութիւն կը մաղթէ : Սթալին իւրաքանչիւր խաղաղութեան համագումարներ կը սարքէր, պարգեւներ բաշխելով : Իր յաջորդներն ալ խաղաղութեան խօսքեր հնչեցուցին իրենց դամբանականներով :

Եւ սակայն, ահա «բոլշեւիզմը» ինքզինքը ստեղծած է խռովայոյզ կացութիւն մը, — պաղ պատերազմ , որ կը նայ «տաքնալ», խելագարութեան մը պահուն :

Արդէն կը տեսնենք «պաղ»ին հետեւանքները, աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ: Միայն յարաճուն զինարշաւը եւ զինարուեստի «կատարելագործում» մը », հիւլէականը եւ մնացեալը արիւն - քրտինք թափել կ'ուտան մէլիոնաւոր բազմութեանց :

Կ'ըսեն թէ Սթալին ոչ միայն «ժողովուրդներու Հայր» էր, այլեւ բարեկամ հայութեան : Նոյն իսկ անոր փրկիչը :

Քանի մը խօսք ալ այդ մասին :Գոնէ ի պէտս նորաբեռուր զարդացելոց :

Դէռ 1900 թուականներէն Սթալին, թունդ սոցիալ - Դեմոկրատ, Հայկ· Դատի մասին ունէր տեսակէտներ որոնք չէին համապատասխաներ դառն իրականութեան :

Իշխանութեան գլուխ անցնելէ ետքն ալ, ան իբրեւ ուղեցոյց ունէր կանխակալ կարծիքներ եւ քարացած տասնաբանեայ մը :

Իր առաջին «հայասիրական» գործը կը համարուի 1917 Դեկտ· 29ի «դեկրէտ»ը, «ընկերը Սթալինի ձեռքով գրուած՝ Լենինի եւ Սթալինի կողմէ ստորագրուած» :

Այդ հրամանագրով «արմատականօրէն պիտի լուծուէր արեւմտեան Հայաստանի ազատագրութեան հարցը», ինչպէս կը պատմէր յօդուածագիրը մը՝ «Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ» ամսագրին մէջ (1952 Նոյեմբեր) :

« Դեկրէտ »ին մեկնելը ցամքած չէր տակաւին, երբ խուճապահար «դէպի տուն» կը խուժէին ռուս պինուորները » : Եւ արեւմտեան Հայաստանը կը մատնուէր կատարեալ անտիրութեան , Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ Վասպուրական :

Սակաւաթիւ հայ զօրքը եւ կամաւորական վաշտերը չէին որ պիտի պաշտպանէին այդ ահագին տարածութիւնը, երբ թուրք բանակը եւ կատղած խուժան մը յառաջ կը սուրային սանձակոտոր մոլեգնութեամբ, կոտրուած հողերը ետ առնելու համար:

Մնաց որ, այդ հրամանագրէն մէկ ամիս առաջ, 1917 Նոյ· 24 թուակիր «դեկրէտ»ով մը, Լենին (վարչապետ) եւ Սթալին (վարիչ ազգ· գործերու) կը պարծենային ·

— « Մենք կը յայտարարենք թէ Թուրքիոյ բաժանումի եւ անկէ Հայաստանը «խլելու» մասին եղած դաշինքը պատռուած եւ ոչնչացած է» : (Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան դեկրէտները) :

Այնուհետեւ կ'արձանագրէին ուրիշ «հայասիրական» քայլագործութիւն մը,նոյնքան պանծալի :

Պրեստ - Լիթովսքի դաշնագրով, (1918 Մարտ 4/17) , յանձն կ'առնէին ընել ամէն բան ,

« Ապահովելու համար թէ արագ պարպումը Անատոլուի արեւելեան շրջաններուն եւ թէ անոնց օրինական փոխանցումը Թուրքիոյ : Արտահանի , կարսի եւ Պաթումի շրջաններն ալ արագօրէն պիտի պարպուին ռուսական զօրքերէ » :

Այդ օրէն մինչեւ 1945, մահացու դաւերու ցանց մըն է որ կը հիւսուի մինուճար Հայաստանի գլխուն, նախ միասնաբար , յետոյ գլխաւորութեամբ Եոսիֆ Ահեղի , որ մէկ անելէն միւսը գլուխ Հայկ· Դատը :

Շ·

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ
Թուրքիա կ'երթայ

ՓԱՐԻԶԻ ՓՈՂՈՑՆԵՐԷՆ ՄԷԿԸ «ԱՆԳԱՐԱ» ՊԻՏԻ ԿՈՉՈՒԻ

Թուրքիոյ վարչապետը Անգարա հրաւիրեց Ֆրանսայի վարչապետը: Պ· Ռընէ Մայէր հաւանեցաւ եւ պիտի այցելէ Պ· Պիտոյի հետ, յառաջիկայ Մայիսին :

Պ· Պ ·Մենտէրէս եւ Ֆուատ Քէօփրիւլիւ Դշ· օր այցելեցին Ազգ· Ժողովի նախագահին : Ցետոյ հիւրասիրուեցան Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին կողմէ, որուն նախագահը, Պ· Մօաթի, բարի գալուստ մաղթելով, ըսաւ թէ ընդհ· ժողովին պիտի առաջարկէն «Անգարա» կոչել Փարիզի փողոցներէն մէկը:

Քաղաքապետարան երթալէ առաջ, Պ· Մենտէրէս ճառ մը խօսած էր Սորպոնի մէջ, ի նպաստ կայութեան վերաեռուչին եւ խուռն բազմութեան մը : Թուրքիոյ վարչապետը բացատրած էր Սելճուքեան կայսրութեան դերը միջերկրական պատմութեան մէջ :

× Դշ· օր, արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ տրուած ճաշէն վերջ, Պ· Ժոռժ Պիտօ ճառ մը խօսելով ըսաւ ·

— « Մեր սրտին համար անմոռանալի պիտի մնայ այն հաւատարմութիւնը զոր ցոյց տուաւ Թուրք հանրապետութիւնը Ֆրանսայի հանդէպ, բարեբախտ թէ դժբախտ օրերու մէջ: Երբ մեր վրայ կ'իջնէր քառամեայ խաւար մը, ղուք երբեք չփորձուեցաք ըսել · « Մենք չենք ճանչնար այդ երկիրը » : Այսօր ձեղի կ'ըսենք խանդաղատանքով, — « Շնորհակալ ենք » :

Միջերկրականը, որ կը բաժնէ մեր երկիրները, կը միացնէ մեր երկու ազգերը: Այդ ծովուն ափերուն վրայ, ուր ժամանակի խորերէն կը փչեն այն հովերը որոնք օրօրեցին մարդկային առաջին յոյսերը, մեր ճակատագիրները իրարու հանդիպեցան : Պատմութիւնը լեցուած է մեր անցեալով, իսկ ներկայիս վկան է մեր հաւաքական վճռակամութեան՝ ի սպաս միակ խնդալի մը » :

Պ· Մենտէրէս պատասխանելով, իր կարգին փառաբանեց Ֆրանքեւթուրք բարեկամութիւնը : Եւ մասնաւորապէս շեշտեց ·

— « Այս բարեկամութիւնը անհրաժեշտ է աւելի քան երբեք, այն դժնդակ ժամանակաշրջանին մէջ ուր կ'ապրինք եւ որ կը պահանջէ համերաշխութիւն բոլոր ազատ երկիրներուն՝ իրենց սպառնացող վտանգին դէմ: Մենք ունինք երկու պատասխանատուութիւն, — ամրապնդել մեր երկրին ապահովութիւնը եւ նպաստել ազատ աշխարհի ապահովութեան որ անբաժան է մեր ապահովութենէն: Այս պարագան կը պահանջէ լայնամտութիւն եւ հետեւողական ոգի մեր յարաբերութեանց ինչպէս եւ մեր միջազգային գործունէութեան մէջ, անկեղծ վստահութեամբ եւ ճըշմարիտ բարեկամութեամբ » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕԴԱՆԱՒԻՆ խորտակման առթիւ վճռական դիրք մը բռնած են Մ· Նահանգները , հաստատում պահանջելով փրակայէն (ոչ թէ Մոսկուայէն) : Չեխական կառավարութիւնը մերժեց բողոքադիրը, դիտել տալով թէ ամերիկեան օդանաւերը բռնաբարած էին իրենց երկրին օդային տարածութիւնը: Վէճը սուր հանդամանք ստացած է:

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ՅԱՆՑ ՄԸ երեւան հանուեցաւ Ցունաստանի մէջ: Ձերբակալուեցան 29 ամբաստանեալներ որոնց հինգը կիներ են : Անթելի դաղտնի դործիք մը գտնուած է Ալեքսանդրապուլիսի մէջ (Տէտէ Աղաճ) : Կը դործէր ուէ ամիսէ ի վեր :

ԹՈՒՐՔԻԱ 25 միլիոն տոլարի վարկ մը ստացաւ: Երկրորդ վճարքն է այս, 1953ի էմմտական տարեշրջանէն ի վեր :

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ, որ Անգլիա կ'երթայ մարտանաւով մը, ճիպրալթարի նեղուցը անցաւ Դշ· օր, ընկերակցութեամբ անգլ· մարտանաւերու : Բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են Լոնտոնի մէջ, իր ապահովութեան համար: :

ՈՐՈ՞ՆՔ ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՆ
Ընդհանուր ներում է

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Ազգ· Ժողովը 210ի դէմ 390 ձայնով եւ առաջին ընթերցումով քուէարկեց ընդհ· ներման օրինագիծը, որ այժմ կը քննուի ծերակոյտին կողմէ :Հաւանական է որ չատ մը փոփոխութիւններ կատարուին, վերջնական վաւերացումէն առաջ :

Զորրորդ եւ ամենալայն ընդհ· ներումն է այս , պատերազմէն ի վեր : Զօր· տը Կոլի կուսակիցները դրեթէ ամբողջութեամբ քուէարկեցին օրինագիծը : Դէմ քուէարկեցին ընկերվարականները եւ համայնավարները :

Օրինագծին համաձայն, ընդհ· ներումէն պիտի օգտուին 400 նախկին նախարարները, պաշտօնատարներ, երեսփոխանները եւ ծերակուտականները որոնք ընտրուելու իրաւունքէն զրկուած էին իբրեւ գործակիցներ եւ կուսակիցներ Փեթէնի : Այս չարքին մէջ է Պ· Փիէռ Թեթէնժէ, որ Փարիզի քաղաքապետական խորհուրդին նախագահն էր գերման դրաւման առեն, մինչեւ ազատագրում եւ որ դիրք մըն ալ դրեց,— «Ինչպէս փրկուեցաւ Փարիզը» : Այս400ին մէջ կը գտնուին չատեր որոնք քուէ տուած էին Փեթէնի լիազօրութեան համար , երբ նոր իշխանութիւն մը կը կազմուէր :

Ներումէն պիտի օգտուին նաեւ 11.000 բարձրաստիճան պաշտօնեաներ Վիչիի կառավարութեան : Ասոնք զանազան պատիժներ կրած եւ իրենց հանգստեան թոշակներէն զրկուած էին: Բոլոր պատիժները ջնջուած են: Եթէ ուզեն վերստանալ իրենց նախկին պաշտօնները, ամէն դիմում պիտի քննուի առանձին:

Եւ վերջապէս, ներումէն պիտի օգտուին ուրիշ 23.000 գործակիցներ, որոնք բանտարկութեան դատապարտուած են հինգ տարի կամ աւելի պակաս ժամանակով: Ներումը ամբողջական է 18 տարեկաններուն համար, ինչ տեսակ պատիժ ալ կրած ըլլան :

Տնտեսական գործակցութեան համար դատապարտեալները կ'օգտուին, եթէ բանտարկութեան պատիժը առ առաւելն հինգ տարի է, իսկ դրամական տուգանքը 500.000 ֆրանքէն վար: Ներումէն չեն կրնար օգտուիլ անոնք որ դատապարտուածեն դատական բարձր ատեանին կողմէ: Նաեւ անոնք որ դատապարտուած են մարդասպանութեան , բռնաբարման, մատնութեան եւն· համար :

Գալով Դիմադրական ձակատի յանցաւորներուն, ներման արժանի են 1940 Ցունիս 10էն մինչեւ 1947 Ցունուար 16 կատարուած յանցանքները, եթէ հաստատուի թէ անոնց հեղինակը կը պատկանէր դիմադրական խումբի մը եւ կամ եթէ արարքը կատարուած է ազատագրութեան դատին ծառայելու համար: Ներման արժանի չեն այն արարքները որոնք կապ չունին դիմադրական պայքարին հետ, համաձայն ընդհ· դատախազութեան վճիռին:

Ներում կը տանան նաեւ անոնք որ դատապարտուած են գործադուլներու կամ ընկերային վէճերու հետեւանքով , 1947 Ցունուար 16էն մինչեւ 1952 ապրիլ 1 եւայլն :

«Ամերիկայի Ձայնը»
Մոսկուայի դէմ

Ուշինկրընէն կը հետազրեն թէ՝ քանի մը օրուան վարանումներէ ետք, քարոզչական վարչութիւնը սկսաւ գործադրել նոր ծրագիր մը : «Ամերիկայի Ձայն»ը Մարտ 11էն ի վեր իր խօսքը կ'ուղղէ մասնաւորապէս «արբանեակ եղբայրներուն », պարզելով Ս· Միութեան մէջ կատարուած վարչական փոփոխութիւնը: Ահաւասիկ առաջին զեկուցումը ·

— « Արբանեակ եղբայրներ, այն չղթաները որոնցմով ձեզ կ'ըկաշկանդէը Սթալին՝ դիրք փոխած են: Այդ չղթաները միշտ կան, բայց անոնց պլհաւոր օղակը, որ զանոնք միասին կը բռնէր, անհետացաւ եւ ոչ ոք պիտի կրնայ բռնել իր տեղը: Համայնավար վարիչները այսուհետեւ չատ աւելի ժամանակ պիտի վատնեն իրար լրտեսելու համար· այնպէս որ ժամանակ պիտի չունենան ձեր վրայ հսկելու: Դուք կրնաք ձեր սեփական աչքերով հաստատել թէ անոնք որքան կը կասկածին իրարմէ: Այլ եւս չկայ Սթալինը, կարգադրելու համար իրենց վէճերը : Անոնց իւրաքանչիւրը պիտի դործէ միւսներուն դէմ եւ ամէն անդամ որ Մոսկուայի մէկ վարիչը չահ մը տեսնէ ի վնաս ուրիշի մը, կրնաք այդ պարագան արձանագրել ձեր պահանջին: Սպասեցէք, խոհեմ եղէք, աղատագրումը պիտի չգայ մէկ օրէն միւսը , բայց ստոյգ է: Մոսկուայի եռապետութիւնը պիտի չկրնայ չատ երկար ծածկել իր մրցակցու -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

«ԱՐՄԱՆԽԱՆԻ...»

Ռոմանտիկ ապրումներ — ահեղի, սարսռալի տեսիլքներ, հուշեր, մեղք, գեղեցկուհի — ես - տան, մեղք, գեղեցկուհի — ես - տան, մեղք, գեղեցկուհի — ես - տան

պարտքը վճարել, այլեւ որոշ դրամ մըն ալ բաշխել իր անդամներուն: Ամէն զատ, բարելաւելու համար տղոց սնունդը, այծեր բերին դիւղը, քանի որ ոչինչ ունէին կերակրելու համար կովերը: Քոտիի Ջանքերուն շնորհիւ, երկրագործական նախարարութիւնը օգնութեան հասաւ ձկնորսներուն:

Պահածոյի գործարանին հիմնակութեան յաջորդեց սպառողական համագործակցական մը, որով նախ չուան եւ հագուստ դնեցին, յետոյ ալ աննդեղէն: Կեանքի պայմանները բարելաւելէ ետք, սկսան կատարելագործել տղոց դաստիարակութիւնը եւ հին դպրոցին տեղ դպրոցական նոր շէնք մը կառուցին եւ մէկ ուսուցիչի տեղ երկու ուսուցիչ վարձեցին եւ միացեալ ուժերով ձկնորսութեան համար նոր շէնքեր չինեցին:

Այծերուն յաջորդեցին ոչխարները, որոնց բուրդը կը մանէին ձկնորսներու կիները եւ ձմրան տաք հագուստներ կը չինէին:

Ամերիկայի տնտեսական տաղնապին առեն, Լիթըլ Տովըրի ձկնորսներու դիւղը յաջողած էր արդէն բարելաւել իր պայմանները, շնորհիւ համագործակցականին:

Այս դիւղին համագործակցականի գործը վերջացնելէ ետք, Սէն Կղավիէի ժողովրդական համալսարանի ներկայացուցիչները 1935ին հիմնեցին Լուիստէյլ դիւղին մէջ վարկի գործակցական մը, որ սկիզբը 35 անդամ ունէր 40 տոլար դրամագլուխով մը: Երեք տարի ետք անդամներու թիւը բարձրացաւ 170ի, իսկ դրամագլուխը 1800 տոլարի: Շնորհիւ վարկի այս համագործակցականին, դիւղին բնակիչները կրցան անհատներու եւ մասնաւոր հաստատութեանց իրենց պարտքը վճարել, ամբարել պէտք եղածը ուրիշ տեսակ համագործակցական մը ստեղծելու համար:

Վարկի գործակցականներ մէջտեղ եկան նաեւ ուրիշ դիւղերու մէջ ալ: Ձանսթըն դիւղին վարկի համագործակցականը որ հիմնուեցաւ 1935ին չորս հազար տոլար դրամագլուխով մը 1938ին կրցաւ 18 հազար տոլար փոխ տալ իր անդամներուն: Այսօր Նոր Սկովտիոյ մէջ 119 վարկի գործակցականներ կը բանին, որոնք բարօյացուցիչ ազդեցութիւն ալ գործած են չրջանի ժողովուրդին վրայ: Այսպէս, օրինակ, վարկի համագործակցական մը հաստատուեցաւ դինետան մը վայրին վրայ, եւ պատճառ եղաւ որ ինքնաբերաբար վակուի այդ հաստատութիւնը: Այնպէս որ ալքօլի համար ծախսուած դրամին տեղ ժողովուրդի կեանքի մակարդակի բարձրացման կը ծառայէ դրամը: Վարկի համագործակցականները նպաստեցին նաեւ երկրագործութեան յառաջդիմութեան, ճարելով անհրաժեշտ միջոցները պաղատչակութեան եւ բանջարամշակութեան:

Ժողովրդական համալսարանին չրջուն բաժինները գործեր կը կազմակերպեն նաեւ կինեռուն եւ կը քաջալերեն տան աշխատանքը եւ արհեստագիտութիւնը:

Ս. Ֆրանսուա Կղավիէի գործունէութիւնը Քանատայի խորհրդարանին ուշադրութիւնը դրաւեց եւ յանձնարարուեցաւ երկրին միւս համալսարաններուն իբրեւ օրինակ:

Անոնք որ կը վարեն համագործակցական չարժումը խիստ չէզոքութիւն կը պահեն կրօնական եւ քաղաքական հարցերու մէջ: Իտէալ համագործակցականին գործը վերջացնելէ ետք, Սէն Կղավիէի ժողովրդական համալսարանի ներկայացուցիչները 1935ին հիմնեցին Լուիստէյլ դիւղին մէջ վարկի գործակցական մը, որ սկիզբը 35 անդամ ունէր 40 տոլար դրամագլուխով մը: Երեք տարի ետք անդամներու թիւը բարձրացաւ 170ի, իսկ դրամագլուխը 1800 տոլարի: Շնորհիւ վարկի այս համագործակցականին, դիւղին բնակիչները կրցան անհատներու եւ մասնաւոր հաստատութեանց իրենց պարտքը վճարել, ամբարել պէտք եղածը ուրիշ տեսակ համագործակցական մը ստեղծելու համար:

Վարկի գործակցականներ մէջտեղ եկան նաեւ ուրիշ դիւղերու մէջ ալ: Ձանսթըն դիւղին վարկի համագործակցականը որ հիմնուեցաւ 1935ին չորս հազար տոլար դրամագլուխով մը 1938ին կրցաւ 18 հազար տոլար փոխ տալ իր անդամներուն: Այսօր Նոր Սկովտիոյ մէջ 119 վարկի գործակցականներ կը բանին, որոնք բարօյացուցիչ ազդեցութիւն ալ գործած են չրջանի ժողովուրդին վրայ: Այսպէս, օրինակ, վարկի համագործակցական մը հաստատուեցաւ դինետան մը վայրին վրայ, եւ պատճառ եղաւ որ ինքնաբերաբար վակուի այդ հաստատութիւնը: Այնպէս որ ալքօլի համար ծախսուած դրամին տեղ ժողովուրդի կեանքի մակարդակի բարձրացման կը ծառայէ դրամը: Վարկի համագործակցականները նպաստեցին նաեւ երկրագործութեան յառաջդիմութեան, ճարելով անհրաժեշտ միջոցները պաղատչակութեան եւ բանջարամշակութեան:

Ժողովրդական համալսարանին չրջուն բաժինները գործեր կը կազմակերպեն նաեւ կինեռուն եւ կը քաջալերեն տան աշխատանքը եւ արհեստագիտութիւնը:

Ս. Ֆրանսուա Կղավիէի գործունէութիւնը Քանատայի խորհրդարանին ուշադրութիւնը դրաւեց եւ յանձնարարուեցաւ երկրին միւս համալսարաններուն իբրեւ օրինակ:

Անոնք որ կը վարեն համագործակցական չարժումը խիստ չէզոքութիւն կը պահեն կրօնական եւ քաղաքական հարցերու մէջ: Իտէալ համագործ-

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Կիրակի, 8 Մարտ, Salle de la Chimieի ընդարձակ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայ Արիներու Միութեան Փարիզի չրջանի Արիներու եւ Արեւնոյչներուն 22րդ տարեկան ցերեկոյթը: Սրահը լեցուն էր բարեկամներու եւ ծնողներու բազմութեամբ: Ներկայ էին Փարիզի հայ եկեղեցիին եւ ուրիշ մարմիններու ներկայացուցիչները, Միութեան վարժարանի տեսուչը, Միութեան հայրերը, եւ աշակերտները, ինչպէս ծանօթ դէմքեր, Ֆրանսական սկաուտական միութեան եւ օտար խումբերու պատուիրակները:

Հանդիսը սկսաւ սկաուտական քայլերգով «Դէպի Ազատ դաշտեր»: Բեմին վրայ չարուած էին Արիներու: Արեւնոյչներու եւ երէց սկաուտներու դրօչակիրները:

Ցայտագիրը սկսաւ սկաուտներու կողմէ պատրաստուած խաղերով,— «Հեռատեսիլը» (Télévision), անցուդարձ, սկաուտական կեանք եւ զարմալի տեսարաններ, եւ «Ամերիկեան չարժանկարը» չատ յաջող ներկայացում մը որ ծիծաղելի կը դարձնէր ամերիկեան «կէնկսթէր»ներու չարժանկարի չափազանցութիւնները:

Արիներէն վերջ Արեւնոյչները սկսան հայկական պարելու դեղեցիկ չարք մը տոհմիկ տարազներով, որոնք պատրաստուած էին իրենց կողմէ: Ժողովուրդը կրկնել տուաւ գրեթէ բոլոր պարեւ նոր խմբապետները նորակազմ խումբերուն ներ, բոլորն ալ յաջող: Հայկական չունչով կատարկապէս յաջող ներկայացում մը տուին այս տարի Արեւնոյչները:

Ցետոյ խօսք առաւ Հայ Արիներու պետը, Բժ. Գուրգէն Մեծատուրեան, որ ներկայացուց Միութեան աչխատանքը անցեալ տարուան ընթացքին, եւ նոր խմբապետները նորակազմ խումբերուն համար:

Մոգական լապտերով ներկայացուեցան տեսարաններ Հայ Արիներու եւ Արեւնոյչներու ամառուան բանակումներէն եւ միջազգային կեանքէն: Հանդիսականները մեծ հետաքրքրութեամբ ծափահարեցան Հայ Արիներու գործունէութեան հատուածները Ֆրանսայի ընդհանուր բանակումին եւ Անգլիոյ եւ Սկովտիոյ միջազգային բանակումներուն, որոնց կը մասնակցէին 36 ազդեր:

Միջնարարէն ետք, Արիները, Արեւնոյչները եւ երէցները ներկայացուցին Մոլիէռի «Երեւակայական հիւանդ»ը, որ մեծ յաջողութիւն գտաւ: Բոլոր դերակատարները հայկական առոգանութեամբ կատարեցին իրենց դերերը: Բեմադրութիւնն ալ չատ յաջող էր:

Մէկ իսօսքով յաջող հանդէս մը եղաւ, հայ Արիներու 22րդ ցերեկոյթը: Ամէն տարի յառաջդիմութիւն եւ նորութիւններ կը տեսնենք այս ձեռնարկներուն մէջ որոնք տոգորուած են հայկական ոգիով:

ՀԱՑ ԱՐԻ

Տակցականի բացակայութիւնը Եւրոպացի կարգ մը երկիրներուն մէջ՝ ունենդ քաղաքական վարչակարգին անկման պատճառներէն մէկն է, որով հետեւ չեն ուզած մտիկ ընել համագործակցականներու ձայնը:

ՎԱՀԱՆ ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ

Մարզական կեանք

ՄԱՐՍԷՅԼ.— 9 Մարտ.— Սալոնի դէմ մեր յաղթանակէն վերջ ախոյենական յաջորդ մրցումը կատարեցինք Huhlmanի դէմ զայն եւս պարտութեան մատնելով՝ 2—1:

Կիրակի, մէկ Մարտ, Լազարիի դէմ հաւասար 1—1:

Կիրակի, 8 Մարտ, Հ. Մ. Ը. Մ. կը մրցէր Կրէասիի դէմ: Մեր տղաքը դարձեալ յաղթական ելան, 2 — 1:

Կիրակի, 15 Մարտ, Հ. Մ. Ը. Մ. կը մրցի Լազարիի դէմ, անոր դաչտին վրայ: Խաղավայր երթալու համար Place d'Aixէն առնել 26 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Canet:

× Միութիւնս ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ իր անդամներէն եղբայր Վռամ չապուհ Իօրտէքեան նչանակուած է իրաւարար inter ligueի: Այս առթիւ սարքած է թէյասեղան մը Մարտ 17-ին, չորեքչաբթի ժամը 20ին, իր հաւաքատեղին:

Սարգիս Գույումճեան

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ. Շաբաթ դիչեր (7 Մարտ) հայկական դպրոցի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ, դրական երեկոյթ մը նախաձեռնութեամբ Հ. Բ. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդդէս» խումբի:

Ժողովուրդը կը փութար դէպի սրահ որ դեղեցկօրէն զարդարուած էր մեր յեղափոխական եւ մատուռական ընկերներու նկարներով եւ եռագոյն դրօչով: Բացումը կատարուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով:

Օրուան բանախօսը՝ ընկեր Ա. Ղարիպեան պարզելով հանդիսին նպատակը, ըսաւ.— «Ձերմակ Ջարդի դէմ պայքարելու լաւագոյն միջոցն է հայկական մշակոյթը,— լեզու, դրականութիւն եւ պատմութիւն: Ժողովուրդ մը որ մշակոյթ չունի, չի կրնար ազդ ըլլալ»:

Ցետոյ տեղի ունեցաւ դրական - դեղարուեստական բաժինը, մասնակցութեամբ միջին Ցը - բանսայի Նոր Սերունդի խումբերուն: Ներկայ էին վարչութեան նախագահը եւ ժիւրին: Մրցումը կատարուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ: Սէն Շամոնի «Վարդդէս» խումբին ընկերներէն Ա. Սարգիսեան, Ստ. Աղնաւուրեան, Ժ. Այանեան եւ Օր. Ռ. Սարգիսեան, դեկավարութեամբ ընկեր Տիգրան Աղնաւուրեանի, ներկայացուցին «Երկու Խուլերը» (Մոլիէրի), դաւեշտ, մէկ արար: Թէեւ առաջին անգամ բեմ կելլէին, բայց կրցան յաջողութեամբ կատարել իրենց դերերը:

Նիչերու առաւելութեամբ առաջին տեղը չահեցաւ Լիոն, երկրորդ՝ Սէնթ Էթիէն, երրորդ՝ Վիէն, չորրորդ՝ Սէն Շամոն: Ուրեմն արձաթէ անօթը չահեցաւ Լիոնի խումբը: Կը մաղթենք նոր յաջողութիւններ, որպէսզի միւս խումբերն ալ հետեւին անոր օրինակին:

Օրուան բանախօսը, ընկեր Ս. Ընարիկեան իր խօսքն ուղղելով նոր սերունդին, չեչտեց.— «Ո՛վ պիտի ուրանար իր մայրենի լեզուն, երբ հայ տիտաննները՝ եղիչէն ու Նարեկացին, Ալիչանն ու

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (29)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Հետեւեալ առտուն, առաջնորդուած տեղացիէ մը, ճամբայ ելանք վրանները երթալու համար: Արեւը բարձրացած էր արդէն հորիզոնին վրայ եւ իր չողչողուն պայծառութիւնովը կը լուսաւորէր ամէն բան. զուարթ այլազանութիւն մը երանգներու կը թրթռար անապատի վրայ: Մեր սիրտերը միայն սեւ էին, ու մենք չէինք կրնար հաղորդակից ըլլալ մեր չուրջի գեղեցկութեան, ինչպէս եթէ կոյր զարձած ըլլային: Արդէն, անմիջապէս, դեռ վրանները չհասած, յատկանչական հոտ մը դիպաւ, այրածի, հիւանդութիւններու, թչուառութեան, խառն եւ անորակելի հոտ մը դիմաւորեց մեզ: Հասկցանք որ արկածեալներու մթնոլորտին մէջ էինք:

Այրած տուները մեր եաեւը կը մնային, բայց մեր ոտքի տակի հողը թրծուած էր արիւնով: Երկու կողմէն ընդարձակ եւ տափարակ արտեր կը տարածուէին մինչեւ հեռուոր սահմանները Տաւրոսի լեռներուն: Պամպին որ դէպքէն քանի մը օր եաքը նեխութիւնը այնպիսի աստիճանի մը հասած էր որ, ստիպուած էինք վերցնելու դիակները որոնք ծածկուած էին այդ ընդարձակ հունձքերուն մէջ: Ու այն հայը որ յետոյ այրիներուն եւ որբերուն տուին իրրեւ ողորմութիւն, այդ արիւնէն առոգուած ցորենէն չհնուած էր:

Քիչ հեռուն ահաւասիկ վրանները: Դեռ չուաբուն, աչքերնին ցաւոտ, գլուխնին զօսացած, դէմքերնին թարախով, արցունքով ու քրտինքով լպրծուն մարդկային արարածներ կը սողան վերանոցներէն դուրս: Մեր ազդարարութեան վրայ՝ մունետիկին սուր ձայնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնք որ որբեր ունին արձանագրելիք:

Ու ցաւագին, տաժանելի տողանցումը կը սկսի: Թչուառութենէ սպառած տղաքը կը խուժեն դէպի մեզ եւ անձկագին աչքերով կը սպասեն իրենց ընդունելուն: Կեանքը այնքան տաժանելի զարձած էր այդ փոքրերուն համար որ՝ հոգ չունին թէ իրենց ողջ մնացած սիրելիներէն պիտի բաժնուին: Ու մեր հարցումներուն կ'ամաչարեն պատասխանել, ընդ առաջ կ'երթան մեր դիտողութիւններուն, կը ճղնին զանոնք ջրել: Ու երբ կը յաջողին ընդունուիլ, երբ կը տեսնեն որ լրացուցած են օրինական պայմանները, այսինքն որբ են հօրմէ եւ մօրմէ եւ կամ մայրերնին կոյր, խելագնդամ ու անկարող են աչխատելու, երբ կը զտնուին ամէնէն զժբախտներէն աւելի զժբախտներու մէջ, զոհունակութեան ժպիտ մը կ'ուրուագծուի իրենց դէմքերուն վրայ, եւ մէկ կողմ կ'անցնին, զրեթէ ուրախութեամբ, ընդունուողներուն մէջ:

Ինչ պատկեր, ինչ մղձաւանջ այդ ընտրուածները: Անօթութիւնը հիւծած ու մաչած է դիրենք. կեղտը կերած է իրենց մկանունքը դէմքերուն վրայ -մաղերնին խղխղուած ու գլուխներուն վրայ փակած, գլուխներնին ոլլուած ու զօսացած եւ անսահմանելի արտայայտութիւն մը իրենց ջերմէ վառուած աչքերուն մէջ:

Ցնցոտիներ հագիւ կը ծածկէին իրենց վտիտ մարմինները ու պատառուոտուն քուրջերուն մէջէն բարակ ձողիկները բազուկներուն՝ միչտ, կը զարմացնեն անակնկալի մը պէս: Ի՞նչպէս կ'ապրին, ի՞նչպէս ապրեր են մինչեւ այդ օրը, կեանքը ի՞նչ դերադանց աւիւնով կառչեր է այդ տխեղծ էակներուն: Ու իրենց տժգոյն ու ճաթռտած շրթունքները, որոնք կը պրկուին ակռաներուն վրայ ցաւատանջ գալարումով մը, լուռ կը մնան ու չեն պատմեր մեզի այն դժոխային խռովքը որով ապրեցուցած ըլլալու են իրենց մանկական հոգիները:

Ինչ պատկեր ... ինչ մղձաւանջ... աչքերը միայն թչուառութենէ զարհուրած աչքեր, ահա - ւոր ժամեր տեսած աչքեր, սեւ, տենդագին, խենթի եւ անօթիի աչքեր կը նային մեզի, կը սեւեռին մեզի անխոնջ եւ յամառ հրայրքով. ու տակաւ առ տակաւ կը զդանք որ մեր հոգիներուն մէջ կը թափանցէ չիմարական տաղնապը իրենց չարչարանքներուն ...

Երբ մեր աչքերը կը խոնաւնան իրենց նայած առեններս, երբ մեր ձեռքերը կը դողդոջեն իրենց դպած առեններս, դէմքերը կը ծամածռին ու վտիտ այտերու վրայ չորացած մկանունքները կը թուլնան. աչքերը, սեւ, անթափանց աչքերը որբերուն՝ կը զարմանան կարծես ... Ոչ ոք լացեր է, ոչ ոք գթացեր է իրենց վրայ. արկածեալներուն ամէն մէկը, իր յատուկ ցաւովը տանջուեր ու առանձնացեր է իր տառապանքին մեծութեան մէջ...

(Շար.) ԶԱՊԵԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

Ահարոնեանը, Վարուժանէն մինչեւ Նարդունին, իրենց կեանքը զոհած են ու կը զոհեն մեր անուշիկ ու յաւերժական լեզուին: Երկիմտէր Զօրի անապատներու մէջ, հայ մայրերը անօթի ծարաւ, արիւնաքամ ձեռքերով հայերէն գիրեր կը սորվեցնէին իրենց մանկիկներուն: Հարկ է դերապոյն ճիգ թափել, ստանձնել ամէն զոհողութիւն, ի սէր մայրենի լեզուին»:

Մասնաւոր շնորհակալութիւն Տիկին Քալէմքեանին, որ ամէն աշխատանք ստանձնած էր, մեր ձեռնարկին յաջողութեան համար: Ներկայ մը

թիւները Սթալինի վերարկուին տակ»:

Կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները պիտի ապահովացնեն հոգեբանական պատերազմը, օգտագործելու համար Սթալինի անհետացումը: Այժմ «Ամերիկայի Ձայն»ը կը բանի 40 լեզուներով, արթնցնելու համար զերի ժողովուրդները:

× «Փրաւտա», Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, նոր կոչ մը հրատարակեց «ներքին եւ արտաքին թշնամիներուն դէմ», միացեալ ճակատ կազմելու համար: Նորէն կը յիշեցնէ թէ «մեր նուիրական պարտականութիւնն է պահպանել կուսակցութեան միութիւնը ինչպէս մեր աչքին բիբը»:

× Աղգաժողովին ամերիկեան պատուիրակը, Ռ. Վաճ, բուռն ճառ մը խօսեցաւ Ս. Միութեան դէմ, ըսելով թէ «ան կը վախնայ իր կառավարած ժողովուրդներէն»: Միեւնոյն նիստին մէջ Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Իրըն, յայտարարեց թէ «պատճառ չկայ որ երրորդ աշխարհամարտը պայթի օր մը Չնորհիւ Արեւմուտքի յարաճուն ուժին ու վարկին եւ ազատ աշխարհի եւ համայնավար աշխարհի հաւասարակշռութեան»:

Օրակարգի խնդիրը Քորէայի պատերազմն էր եւ խորհրդային պատուիրակը, Կրոմիքօ, դանդաղեցուց թէ Մ. Նահանգները ի դերեւ կը հանեն Աղգաժողովին փորձերը՝ պատերազմի վերջացնելու համար:

ԻՐԱՆի մէջ մեծ զոհունակութիւն պատճառեց վենետիկի տաճանին վճիռը, որ կը հրամայէր անմիջապէս իտալական ընկերութեան վերադարձնել Ապատանէն փոխադրուած քարիւղը, հակառակ անգլեւիրանեան ընկերութեան բողոքին: Ամիսներ առաջ անգլ. ընկերութիւնը Ադէնի մէջ ալ վար դնել տուած էր ուրիշ իտալական նաւ մը եւ դատը չահեցաւ: Լոնտոնի մէջ դիտել կուտան թէ այս ելեւէջները չեն լուծեր բուն վէճը:

ԵԳԻՊՏՈՍի վարչապետին վերջին ճառը ծանր տպաւորութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ: Հարցումներ ուղղուեցան Երեսփոխանական ժողովին մէջ եւ կառավարութեան ներկայացուցիչը հերքեց եղած մեղադրանքները: Կը հաստատուի թէ եգիպտոս ռոբոտած է պայմանաժամ սահմանել, Սուէզի չորքանը պարպելու համար:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ տ'ԻԷՆԱ, 10 Ավընիւ տ'ԻԷնա

ՄԷթրօ ԻԷնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին

Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը

ներկայացնէ

«Քorruso»

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (ՃիւգօմՏԷթիի):

Կը մասնակցին՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հապէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանճիկեան: Բեմադրութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, բեմավար՝ Վադիկ Ալթունեան, իսկ դիմայարդարումը յանձնուած է սինեմայի հանրածանօթ դիմայարդար Պ. Յ. Առճելեանի:: Գիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԵԱՆԻ՝ 98 ռիւ տիւ Բուաճ տիւ Ժուռ, Պուլոնիեր (ՍԷն): *Հեռաձայն՝* Սանթրալ 28-56, *ժամը* 18էն 19ը:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿի.— Պ. Արշակ Կիւրճեան 1000 ֆր. կը նուիրէ Շաւիլի դպրոցին, փոխան ծաղկեպսակի, վաղամեռիկ Միհրանիկ Տողրամաճեանի մահուան առթիւ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻՆ.— ՍԷնթ Օպանէն (Պաս-Ալփ) Տէր եւ Տիկ Յակոբ Զաւուշեան 1000 ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութեան: Ստանալ «Ցառաջ»էն:

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՍԱՐԱՔ

ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր.:

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 10 ֆրանք թիւը:

Լոյս տեսաւ 7րդ թիւը:

Թիւաբեղան

Ֆ. կապ. Խաչի օրուան առթիւ Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղին Թէյասեղանը այս կիրակի ժամը 16ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149bis, Av. d'Argenteuil, Անիէռ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Մուտք **100** ֆրանք:

SALLE GAVEAU

45 ռիւ տը լա Պոէսի

Երեքշաբթի 17 Մարտ ժամը 2ին

Ի նպաստ Հայ Արուեստի թանգարանին

Բարձր հովանաւորութեամբ կրթ. նախարար André Marie*ի:*

Փարիզի Սեն-Ֆոնիք Ընկերակցութեան Թիւնը ղեկավարութեամբ ՄՈՒՒԻՍ ԿԻԻ – ՅՐՆՈՅԻ եւ մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի

Or. Վիրոնիկ Ջիվեանի

երեք քոնչեռթի դաշնակի եւ նուագախումբի՝ Պախ, Շուման, Իւպո:

Տոմսերու գին 200էն 400: Դիմել՝ սրահը, Տիւռանի մօտ, Գրատուն Պարսամեան եւ Կալըռի Շիրվան՝ 10 ռիւ Միռոմէնիլ:

Լ.Ա.Ի.Գ.Ո.Յ.Ն

ԿԵՐՊԱՍԵԼԷն ԵՒ Ֆ. ՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամանակակից գնով:

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին ընկերուհի Մէնէնտեանին բնակարանը, 29 rue Michal:

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ անդամուհիները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Մրմեան սրահը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆր. Կապ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Դաւիթեանի բնակարանը: Ներկաներուս թիւը օրինական պիտի համարուի:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան եւ Թակոմխէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 20ին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը՝ 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱՊՐԻԼԵՄԱՆ ՍԳՕԱՏՕՆի հանդէսը կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վիէնի կոմիտէին կողմէ, Ապրիլ 18ին, Շաբաթ օր:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի Ազգ. դպրոցին տարեկան հանդէսը այս կիրակի, ժամը 15ին, Salle des Fêtes, Rue Stalingrad: Մանկական երգեր, արտասանութիւն եւ պար: Կը հրաւիրուին ծնողներն եւ զաղութը քաջալերելու համար մեր փոքրիկները:

Մուտք՝ **100** ֆրանք:

ՇԱՒԻԼԻ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Ս. Պատարագի եւ վերջին Արեւագալի արարողութիւն պիտի կատարուի մասնակցութեամբ Փարիզէն հրաւիրեալ դպիրներու: Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս. Պատարագ 10.30:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Զ. Խաչեան եւ զաւակները Յարութիւն Խաչեան եւ Տէր եւ Տիկին Սէրճանեան, Տէր եւ Տիկին Կ. Խաչեան եւ իրենց պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, նամակով կամ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր եւ եղբօր՝ ողբացեալ ԳԱՐԵԳԻՆ ԽՏՇԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ԳԱԶԱԶԵԱՆ իր ամուսնոյն Գէորգ Գազազեանի մահուան 19րդ տարելիցին եւ իր տագրոջ Յակոբ Գազազեանի մահուան (22 փետր.ին Սոֆիա) առթիւ 3000 ֆր. կը նուիրէ Ֆ. կապ. Խաչի Իսիի դարմանատան եւ 2000 ֆրանք Պէյրութի «Պնակ մը կերակուր»ի հիմնադրամին:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) *կողմէ:*

Մարտ 22ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն 24, Salle Voltaire*ի մէջ*, Rue Voltaire:

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur:

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio *Գեղարուեստական բաժին*, Attractions:

Ճոխ պիւֆէ *Մուտք* 200 *ֆրանք*

Charenton Ecoles*էն օթօպիւս* 103 *ի Քեռել* Rue de l'Union:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH fondé en 1925, R.C.S. 376 286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 14 Mars 1953 Շաբաթ 14 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7016-Նոր շրջան թիւ 2427

Խմբագիրը՝ Շ. ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾՂԱԿՆԵՐԸ ԿԸ ՓԱՅՈՒԻՆ

Գարնանամուտ է : Ծաղիկները կը բացուին կամաց - կամաց, եւ բնութիւնը կը վերանորոգ - ուի, թարմութիւն, պայծառութիւն տարածելով ամէն կողմ :

Մարդն ալ, իբրեւ բնութեան մէկ մասնիկը, նոր արիւն, նոր աւիւն կը զգայ : Կը զգայ աւելի տրամադիր եւ ընդունակ՝ շինարար աշխատանքի : Կը համակուի լաւատեսութեամբ եւ կո - րովամտութեամբ :

Արդ, մեր հանրային կեանքին մէջ կը տես - նէ՞ք մասնաւոր երեւոյթ մը որ զարուն բուրէ : Գոնէ տարբական ճիգ մը՝ իբրեւ ապացոյց մտքի եւ սրտի աշխուժացման :

Պատահաբար կ'արձանագրենք չարք մը իրո - ղութիւնները, եղրակացութիւնը ձեզի ձգելով :

Փարիզի արուարձաններէն Սէնթ Ուէնի մէջ (35 տուն), ծաղկոց մը բացեր են 1936ին, ինչպէս կը գրէր Թրթաակից մը : Շատ չանցած փակուեր է : Եւ այսօր իրենց զաւակները — 25 մանչ եւ 13 աղ - ջիկ — հազիւ հաց - պանիր հայերէն մը կը խո - սին, տուներու մէջ :

Անշուշտ աւելի մեծերը իրենց դիտցածն ալ մոռցեր են :

Մէկ հատիկ պարագայ մը չէ այս, Փարիզի մէջ : Նոյն անտիրութիւնը՝ փարիզէն դուրս :

Քիչ - չատ չէն գաղութ մը, Սէնթ Էթիէն, ծաղ - կոց մը կը պահէր տարիներէ ի վեր, չնորհիւ կա - պոյտ Խաչին :

Այժմ ոչինչ ունին (1952էն ի վեր) : Եւ տղաքը յանձնուած են փողոցի հովերուն :

Մինչեւ 75 աշակերտ կրթած են տաեն մը : Այժմ անճրկեր են անոր համար որ դասատու չունին :

Ուրիշ ամփոփ գաղութ մը, Ռոման, դպրոց, ակումբ եւ ուրիշ ձեռնարկներ ունէր, որոնք վաղ կը պահէին ազգային դիտակցութիւնը :

Ինչպէս կը հաստատէր թղթակից մը, այդ բո - լորէն հետք չէ մնացած այժմ :

Առտու մը, ձիւնի պէս հալեր է ամէն բան :

Պառակտո՞ւմ : Ցողնութի՞ւն : Հաւատքի խախ - տո՞ւմ :

Բացատրեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք :

Գաղութը կ'եռար երէկ, եւ այսօր կը յօրան - ջէ, մինչ իզէոը կը հոսի անընդհատ եւ լեռներն ու դաշտերը կը ծաղկին, թարմ աւիշ հոսեցնելով :

Կրնայինք յիշել ուրիշ տխուր փաստեր ալ, ակնարկ մը նետելով կեդր. Փրանսայի միւս գա - ղութներուն վրայ : Կամ լչնելով մինչեւ ծովափ :

Միջանկեալ ըսենք որ այս ճակատին վրայ միշտ աշխոյժ եւ տակուն կը մնան երկու համեստ գաղութները, Տէսին եւ Վիէն : Իսկ դիմացի լեռ - ներուն ստորոտը, Կրընոպլի մէջ չարունակ նոր ճիգեր կը փորձուին : Երկքն ալ՝ չնորհիւ կապոյտ Խաչին :

Մասնաւոր եւ լուսաւոր պարագաներ արձա - նագրած տաեն, չենք մոռնար այլապէս վրդովիչ երեոյթին մը :—

Աշակերտներու թիւը կը պակսի տարուէ տա - րի : Միշտ նորեր կուգան . բայց հիները չատախ կէս կը ձգեն դասընթացքը :

Ո՛րքան պերճախօս օրինակներ, Փարիզէն մին - չեւ Մարսէյլ :

Նոյն երեւոյթը՝ Սեւրի Մուրատեան վարժա - րանին մէջ :

Շատ մը ծնողներու համար հայերէնի դասըն - թացքը, հայադիտութիւնը մարզանքի չրջան մըն է, զոր կրնաս ձգել ուզած տաեն, ինչպէս « Ֆութպոլ»ի դնդակ մը ...

Այսպէս օդակները կը քակուին յամրաբար, անզգալաբար, խորացնելով անջրպետը՝ երէկուան եւ այսօրուան միջեւ :

Մշուշը աւելի կը թանձրանայ, երբ մեր ակ - նարկը կ'ուղղենք սահմանէն անդին, հարեւան գաղութներու վրայ, սկսելով «չէն ու պայծառ » Պելժիայէն :

Կը թուի թէ մարդիկ համակերպած են այս տժգոյն եւ անփառունակ նահանջին :

Հալածանքի՞ կը սպասեն, սթափելու եւ կա - րելին փորձելու համար :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԱՏՄՈՒ ԱՄՈՒՄՆԱՅԵԼՈՑ

Հայոց ազգին ամուսնացեալ զոյգերը չատ ի - մաստուն քայլ մը առած կ'ըլլան եթէ, պարբերա - բար, հետաքրքրուին թէ ամերիկեան դատարան - ները ինչ վճիռներ կ'արձակեն՝ ընտանեկան «պա - տերազմ»ները հաշտութեամբ վերջացնելու հա - մար :

Շատերը կրնան օգտուիլ հետեւեալ նմոյշնե - րէն .—

Եթէ պատահի որ տիկինը՝ կոկորդին լարերը ջարդուփշուր ընելու աստիճան պոռայ կանչէ, ճչայ, ամուսինն ալ, իրմէ վար չմնալու համար, իրաւունք ունի՞ ճչալու : Ոչ, կը պատասխանէ Եութա Նահանդին Գերագոյն Ատեանը, որովհե - տեւ երիկմարդ մը աւելի զօրաւոր է եւ կրնայ համբերութեամբ խօսք հասկցնել իր փափկասուն կէսին ...

Եթէ պարոնը, օրուան ընթացքին, ասոր անոր հետ կռուած է, կրնա՞յ, իրիկուան, իր բարկու - թիւնը տիկինէն առնել : Այո, կ'ըսէ Միսիսիփի նա - հանգին Գերագոյն Ատեանը, քանի որ տիկինն ալ, իր կարգին, երբ սպասուհիին հետ առած - ը - ւած է, կրնայ իր բարկութիւնը թափել էրկանը գլխուն... Երկուքն ալ թող հրաժարին իրենց այդ իրաւունքէն եւ ալ կռուելու պէտք չի մնար ...

Տիկինը իրաւունք ունի՞ քէն ընելու եւ պարո - նին հետ չխօսելու, երբ այս վերջինը իրեն դրամ չի տար՝ նոր հագուստի մը համար : Անշուշտ, կը վճռէ Նիւ Ճըրզիի դատարանը. ատանկ կծծի ա - մուսինի մը հետ գլուխ ելլելու ուրիշ միջոց չկայ

Ամուսին մը իր կինը ապտակելու իրաւունք ունի՞ : Բացարձակօրէն ոչ, բայց այն պարագա - յին, երբ ստիպուած է ինքզինքը պաշտպանել՝ կնոջը բռունցքներուն եւ աքացիներուն դէմ : Նոյն - իսկ այդ պարագային, ամուսինը իր մկաններուն միայն մէկ մասը օգնութեան կանչելու է, կ'ըսէ Մոնթանայի դատարանը ...

Այս պատմութիւնները կարդալէ ետք, հար - ցուցի եօթանասունոց հայ ամուսնի մը թէ իր կարծիքով, ամերիկացի դատաւորը ի՞նչ վճիռ կրնայ արձակել, երբ Թամկավար ամուսին մը եւ «Հառաչթիմական» տիկին մը՝ ազգային հարցի մը չուրջ կռուին ու վերջ ի վերջոյ դատարան իյ - նան : Պատասխանեց .

— Ձըլլալիք բաներու մասին միտք մի յղնե - ցներ : Կա՞յ ազգային խնդիր մը, որուն չուրջ Թամկավարն ու «Հառաչթիմական»ը միեւնոյն տեսակէտները չպաշտպանեն : Անշուշտ, խնդիրը կը փոխուի, եթէ մէկ կողմը ըլլայ Դաշնակցա - կան : Այն ատեն Աստուած ողորմի ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահը, Թիթօ, Լոն - տոն կը հասնի Բ. օր : Պիտի ընդունուի Էմին - պուրկի դուքսին եւ Ջըրչիլի կողմէ : Մեծ պատ - րաստութիւններ տեսնուած են ընդունելութեան համար :

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՐՔ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ վերջացան : Վերջին խորհրդակցութիւնը մասնա - ւորապէս նուիրուած էր Պալքաններու եւ Մէջին Արեւելքի խնդիրներուն : Պ. Պիտօ Պատուոյ Է - դէոնի մեծ խաչը ընծայեց Ֆուատ Քէօփրիւլիւի : Թուրք նախարարները 24 ժամ եւս մնալէ ետք Լոնտոն պիտի երթան :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ պիտի տեւեն 2ուկէս ամիս՝ առաջին աստիճանի եւ երեք ամիս՝ Բ. աստիճանի կրթարաններու համար, համաձայն Ազգ. ժողովի որոշման որ քուէար - կուեցաւ 115ի դէմ 349 ձայնով : (Առաջին չարքին արձակուրդը Յուլիս 1էն Սեպտ. 15, Բ. չարքինը՝ Յուլիս 1էն Սեպտ. 30) : Ուսուցիչներուն համար՝ երկու ամիս :

ՍԹԱԼԻՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ պանծացնելու համար չարքերը խտացնելու կոչ մը հրատարակած է Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը :

ՄԻՋԻՆԲի առթիւ թափօր մը պիտի կազմուէր 200 դիմակաւոր զպրոցականերէ, Շան գ'էլիզէ երթալու համար : Ոստիկանութիւնը արգիլեց :

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ԿԸ ԽՈՐՏԱԿԵՆ

ամերիկեան օդանաւ մը

Զեխեւսլովաքիան միջադէպը չփակուած, ա - հասաւիկ նոր դէպք մը :

Եչ. օր անգլիական «Լինքըն» օդանաւը խոր - տակուեցաւ երկու խորհրդային օդանաւերու կող - մէ, Պերլինի վերեւ, սահմանագծին մօտ : Անգլ. մարզպանը դէպքը անմիջապէս հաղորդեց Լոն - տոն, յայտնելով թէ օդանաւին բեկորները դեռին ինկած են բոցավառ :

Դէպքը տեղի ունեցած է Լիւնէպուրկի արե - ւելեան կողմը : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ անգլ. օդանաւը կը սաւառնէր 3000 մեթր բարձ - րութեամբ, երբ յանկարծ յարձակում կրեց երկու խորհրդային օդանաւերու կողմէ որոնք անխնայ կրակ տեղացին իրենց գնդացիրներով : Ուժանիւ - ներէն մին (մոթէօր) բռնկեցաւ եւ օդանաւը սկը - սաւ իջնել : Ցարձակողները նորէն կրակ տեղա - ցին : Օդանաւը, որ կորսնցուցած էր մէկ թեւը, արագօրէն խորասուզուեցաւ պայթելէ առաջ : Անգլիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը կ'ը - սէ թէ օդանաւը խոտորէն յարձակած էր Պերլինի օ - դանաւային երթեւեկը : Խորհրդային օդատորմի - ղը քանի մը օրէ ի վեր ռազմավարժներ կը կատա - րէր այն վայրին մէջ ուր տեղի ունեցաւ դէպքը :

Այս նոր յարձակումը խոր յուզում պատճա - ռեց Լոնտոնի մէջ. մանաւանդ որ տեղի կ'ունենար ամերիկեան օդանաւի մը խորտակումէն երկու օր ետք : Շատեր կը հարցնեն թէ այս երկու յաջոր - դական յարձակումները զնդասեղի հարուածներ չէ՞ն Մոսկուայի նոր վարիչներուն կողմէ, փոր - ձելու համար արեւմտեան պետութեանց տրա - մադրութիւնները :

Անգլ. մարզպանը անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց, ամենավճռական չեշտով, այս «կանխո - րոշ» յարձակման առթիւ : Դահլիճն ալ բացառիկ նիստ դումարեց : Լոնտոնի մէջ այնքան մեծ կա - րեւորութիւն կ'ընծայեն այս դէպքին որ, ժամը ժամին լուր կը տրուի Պ. Իտընի, Նիւ Եորք : Զըր - չիլ երէկ յայտարարութիւն մը պիտի ընէր երեսփ. ժողովին մէջ :

Վերջին լուրերու համաձայն, անգլ. օդաչու - ներէն վեցը մեռած, երկուքը վիրաւորուած են :

Դէպքը մեծ վրդովում պատճառեց նաեւ Մ. Նահանգներուն մէջ, ուր անձկութեամբ կ'ուզեն պիտանալ թէ ինչ դերք պիտի բռնէ Անգլիան : Ամե - րիկացիները կը սպասեն որ Անգլիա եւս հետեւի վճռական ուղղութեան մը,— յարձակումի դէմ յարձակում : «Զարկ, երբ կը զարնեն» : Առլան - տեանի կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, Լորա Իսմէյ, յայտարարեց թէ ի վերջոյ Ազգա - ժողովին պէտք է դիմել, եթէ այս կարգի դէպ - քերը չարունակուին :

Հեռագրի մը համաձայն, քիչ մնաց ուրիշ անգլ. օդանաւ մըն ալ պիտի զարնուէր Քասէլի չրջանին մէջ : Ռուսերը ոստիկանական չղթայ մը կազմած են հրկիզեալ օդանաւին բեկորներուն չուրջը : Միեւնոյն տաեն զրաւած են կարգ մը թարախներ եւ փաստաթուղթեր :

Ի՞նչ կ'անցնի կրկին Ալպանիոյ մէջ

Աաենէ մը ի վեր հակասական լուրեր կը չըր - չին Ալպանիոյ կացութեան մասին :

Աթէնք եւ Պելկրատ հասած լուրերու համա - ձայն, սաստկացած է դաւադրական գործունէու - թիւնը եւ հրոսախումբերը խանդավառութեամբ կ'ընդունուին բազմաթիւ դիւղերու մէջ : Կառա - վարութիւնը ամենախիստ միջոցները ձեռք առած է, նոյնիսկ խոշտանգելով ապստամբներուն ծը - նողները եւ ազգականները : (Լը Մոնտ) :

« Փառի - Փռէս » երկար տեսութիւն մը հրա - տարակած էր երէկ, հետեւեալ խորագիրներով, — « Ըմբոստութեան վտանգիկ համայնավար իշ - խանութեան դէմ :— Ժողովրդային դժգոհութիւ - նը կրնայ երկիրը անջատել խորհրդային խմբակ - ցութենէն :— Դիւղացիները կը սպասեն Թիրա - նոյի վրայ քալել» :

Թերթին թղթակիցը, որ հեռաձայնով հա - ղորդած է իր տեղեկութիւնները, կ'ըսէ թէ ա - պստամբական չարժումը այնքան ծաւալած է որ Ալպանիոյ բանակը այլեւս «ոչ ուժ, ոչ ալ ան - չուշտ կամք ունի ընդդիմանալու» : Կացութեան ելքը կախում ունի Ալպանիոյ երեք դրացիներուն, Եուկոսլաւիոյ, Իտալիոյ եւ Յունաստանի բռնելիք դիրքէն : Միթրովիցա քաղաքին մէջ կան 500.000 Ալպանացիներ, ենթակայ Եուկոսլաւիոյ հրամանա - տարութեան :

Թղթակցին գրած տեղեկութեանց համա - ձայն, ապստամբութեան միակ իրական ուժը կը կազմեն Հիւս. Ալպանիոյ ցեղախումբերը, որոնք անցեալ ամառ դիմադրեցին, երբ Թիրանոյի կա - ռավարութիւնը կը փորձէր բռնադրաւել իրենց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ

ԲԱՆԱԿՈՒԻՆ ՅԱՋՈՂԴԵՑ, ՉԷՆՔԻ

ՊԷՅՐՈՒԹ, 7 Մարտ (Յառաջ).— Իբրեւ օր - ւոան լուր, «Յառաջ» եւս արձանագրեց այն դէպ - քը, որ անցեալ շաբթու տեղի ունեցաւ Լիբանանի խորհրդարանին մէջ եւ որու ընթացքին, երես - փոխան մը զէնքով սպառնաց ուրիշ երեսփոխանի մը :

Շարժառիթը, ինչպէս գրուեցաւ , հարաւա - յին Լիբանանի մէկ գիւղին՝ Թարպէի մէջ դոր - ծուած սպանութիւն մըն էր, որուն, երկու շաբաթ առաջ, զոհ գացած էին երեք գիւղացիներ, մէկը կին: Գիւղը կը գտնուի շրջանի մը մէջ, ուր հինէն ի վեր կը տիրէ տեսակ մը աւատապետական դրու - թիւն: Այս դրութեան եւ առ հասարակ հարուստ հողատէրներու դէմ պայքար կը մղէ Ընկերվարա - կան Յառաջդիմասէր կուսակցութիւնը, որուն գե - կավարն է Ֆամալ Ճումպլաթ, կրակոտ երիտա - սարդ մը, երեսփոխան՝ ընդդիմադիր ճակատի վրայ :

Ահա այս երեսփոխանն էր օրուան ճառախօ - սը, որ բուռն լեզուով մը յարձակեցաւ կառավա - րութեան եւ խորհրդարանի նախագահին վրայ , զանոնք հռչակելով բարոյական պատասխանա - տու գործուած սպանութեանց : Ըսաւ, թէ այդ երեք անմեղները սպաննուած են, որովհետեւ չեն ուզած մասնակցիլ ի պատիւ կարեւոր անձնաւո - րութեան մը կատարուած ընդունելութեան: Եւ սպաննուած են շրջանի հողատէրներու գինեալ մարդոց կողմէ :

Ինականօրէն ուժեղ եղաւ հակազդեցութիւնը խորհրդարանին մէջ: Շատ մը երեսփոխաններ եւ յատկապէս Պ. Սապրի Համատ — խորհրդարանի նախագահին փեսան աղմուկով ու բացագան - չութիւններով ընդմիջեցին ճառախօսը : Պ. Հա - մատ, մինչեւ անգամ նետուեցաւ անոր վրայ , բայց ընկերները չձգեցին: Նախագահը ստիպուե - ցաւ ընդհատել նիստը, յուսալով որ կիրքերը կը հանդարտին քիչ մը: Բայց պատահեցաւ հակա - ռակը :

Նիստը վերաբացուելուն, Պ. Ճումպլաթ նո - րէն ամպիոն ելաւ եւ վերսկսաւ իր քննադատու - թիւնները: Նորէն աղմուկ, ընդմիջումներ եւ բա - ցագանչութիւններ: Ահա այս պահուն է, որ նախկին պատերազմական եւ առողջապահական նախարար Էմիր Մաճիտ Արսլան — վարչապետ Էմիր Խալէտ Շէհապի փեսան — կրակ կտրած , զրպանէն հանեց ատրճանակը եւ ուղղեց Պ. Ճումպլաթի վրայ: Այս վերջինը, պահելով իր պաղարիւնը, կը պոռար Էմիրի երեսին .— «Կրա - կէ, եթէ տղամարդ ես»... Ուժմբ մը երեսփոխան - ներ նետուելով Էմիրին վրայ, ձեռքէն առին ատր - ճանակը, բայց այս անգամ ան իր դաշոյնը ծոցէն հանելով, կ'ուզէր նետուիլ ճառախօսին վրայ :Այս իրարանցման մէջ ժողովասրահ մտնելով, Էմիրի եղբայրը՝ Էմիր Ատէլ Արսլան, բռնեց եղբօրը ձեռ - քը եւ զինաթափ ըրաւ զայն: Ապա նախագահը , Պ. Ահմէտ Ասաա, ընդհանուր աղմուկի մէջ փա - կեց ժողովը :

Եղերական զուգադիպութեամբ մը, խորհր - դարանի այս դէպքը կը պատահէր այն օրը երբ Էմիր Մաճիտ Արսլանի կինը — վարչապետ Էմիր Խալէտ Շէհապի աղջիկը — Էմիրա Լամիա, որ երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, կ'ապրէր իր վերջին ժամերը եւ կը գտնուէր հոգեվարքի մէջ : Արդարեւ, միեւնոյն իրիկունն իսկ Էմիրան փակեց իր աչքերը: Ու յաջորդ օրը, մինչ մէկ կողմէ, առ - տուան թերթերը կը հրատարակէին խորհրդարա - նի նախորդ օրուան դէպքին մանրամասնութիւն - ները, իրիկուան թերթերն ալ կը հրատարակէին չաուերուն համար անսպասելի լուսանկար մը :

Պ. Ֆամալ Ճումպլաթ անձամբ զացած էր Է - միր Մաճիտ Արսլանի բնակարանը, իր ցաւակցու - թիւնները յայտնելու համար Էմիրայի մահուան առթիւ: Եւ, հոն գտնուող լուսանկարիչ մը կրցած էր նկարել Ճումպլաթը, իր որերիմ հակառա - կորդներուն՝ Մաճիտ Արսլանի, Խալէտ Շէհապի եւ ուրիշներու հետ քով քովի նստած :

Կենցաղավարութեան պահանջ կամ քաղաքա - ցիական առաքինութիւն ,— ինչպէս կ'ուզէք ո - րակեցէք Պ. Ֆամալ Ճումպլաթի ընթացքը, որ սակայն , բնաւ արդելք մը չեղաւ, որ ան, խոր - հրդարանէն դուրան ալ Էմիր Մաճիտ Արսլանին տուած այցելութենէն անմիջապէս առաջ եւ ան - միջապէս ետքը — կծու խօսքերով չարտայայ - տուի իր հակառակորդներու հասցէին :

Խորհրդարանի նախագահը Պ. Ահմէտ Ասաա, պատասխանեց այս քննադատութեանց, նոյնպէս խորհրդարանէն դուրս: «Ձիս «կէնկսթըր» եւ «ճգ - րագործ» կոչող Ֆամալ Ճումպլաթի կուսակցու - թիւնն է, որ կազմուած է ոճրագործներէ եւ մաք - սանենգներէ: Ճումպլաթ թրոցքիական մըն է, որ չ'ուզէ թայքայել լիբանանեան հայրենիքին եւ ըն - տանիքին հիմերը: Թող սպասէ եւ կը տեսնէ, թէ

«Պատիւս Արժանաւորաց»

(ՅՈՒՇԵՐ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԱՆՑՈՒՂԱՐՁԷՆ)

ՄԱՐՍԷՅԼ, 9 Մարտ.— Երէկ, ի պատիւ Շ. Տ. Թէքէեանի, կատարուեցաւ մեծարանքի փայ - լուն հանդիսութիւն մը՝ ի ներկայութեան ընտիր բազմութեան մը: Ռազմիկ. Բարեկ. Միութ . կեդր. վարչութեան կողմէ նախագահ նշանակ - ուած էր Պ. Վահրամ Միսթիք որ բանալով հան - դէսը՝ ներկայացուց Պ .Շ. Տ. Թէքէեանի արժա - նիքներն եւ կատարած գերը հայ իրականութեան մէջ: «Պ. Տ. Թէքէեան, ըսաւ, խորհրդանշան մըն է մեղի եւ սուէտահայութեան համար որուն զըլ - խաւոր աղատարարը հանդիսացաւ Ա. աշխարհա - մարտին: Անխոնջ եւ աքնաչան աշխատող մըն է, իր բոլոր գործերուն մէջ կը դնէ յարատեւութեան ոգի եւ սէր: Յետոյ, հրաւիրեց հանդիսականները յոտնկայս յարգել հանգուցեալ հայասէր ծովակալ Benoit d'Azyի եւ բոլոր նահատակ հայորդիներուն յիշատակը :

Գեղարուեստական բաժինը , աննախընթաց վայր մը տուաւ այս մեծարանքի հանդիսութեան: Մենորգի ամբողջ բաժինը սիրայօժար ստանձնեց՝ երգչուհի Տիկին Մառի Նագդաչեան որ աւարտած է՝ Վիէննայի պետական երաժշտանոցը եւ դասա - խօսած՝ Սէրէտի, Տրամայի եւ Սելանիկի պետ. ե - րաժշտանոցներուն մէջ: Երգեց՝ «Վարդը» (Ռ. Մելիքեանի) «Մի լար» (Արա Պօյաճեանի) եւ «Քէլէ քէլէ», «Քէլէր ցոլէր» (Կոմիտաս վրդ.) նաեւ՝ երկու կտոր Շուպէրթէ եւ Ռեմոքիէ : Տիկին Մառի կ'երգէ խոր զգայնութեամբ: Կոմի - տասի տոհմիկ երգերու չունչը զովացուց ներկա - ներուն կարօտալի սիրտը: «Մի լար»ը արցունք խլեց աչքերէ: Տիկինը արժանացաւ ջերմ ծափե - րու : Բոլոր երգերուն դաշնակով կ'ընկերանար Օր. Խօժէնի Թէլեան որ խոստմնալից ուժ մըն է:

Ցայտնի ջութակահար Ս. Զէօրէքճեան, իր չնորհալի աղջկան հետ, մեծ յաջողութեամբ նը - ւադեց՝ Ալէմշահ եւ ուրիշներէն գեղեցիկ կտոր - ներ արժանանալով ծափերու :

Խօսք պրօֆ. Խայիկեանի.— «...1915ի տա - րադրութիւնն ու ջարդերը խոր կսկիծի մը մատ - նած էին Գերմանիոյ հայ ուսանողները: Սուէտա - ցիներու ազատագրման եւ լեզէոնի կազմութեան աւետիսը սպեղանի մը եղաւ մեր այրած սրտե - րուն: Հոս, ազատարար Պ. Տ. Թէքէեանի ներ - կայութեան, սիրտս անդամ մը եւս կը լեցուի գո - հունակութեամբ: Մեր ազգը ասպետականութեան բազմաթիւ ապացոյցներ տուած է. Մուշեղ Մա - միկոնեանի ասպետական ոգին յայտնի է՝ Շապու - հի հանդէպ ... : Ռազմիկներ եւ երիտասարդներ , պահեցէք այդ ոգին, մայրենի դեղեցիկ լեզուն սորվեցուցէք եւ Լուսաւորչի ոգին տուէք ձեր զա - ւակներուն որպէսզի չձուլուին եւ իրենց նախա - հայրերուն արժանի Հայեր ըլլան »:

Դաշնակահարուհի Օր. Ակինեան յաջողապէս նուագեց՝ Խաչատուրեանի « Օրօր »ը, Պախի « Քոնչէրթօ »ն եւ Կոմիտասի «Երկու պարերը» :

Տիկին Վեհ. Վարդերեսեան յստակ առոգա - նութեամբ եւ մեծ յաջողութեամբ արտասանեց Վ. Մ.ի «Մեծարանքի խօսք» առ Տ. Թէքէեան քերթուածն ու արժանացաւ ջերմ ծափերու: Օր. Սեդա Միսթիք, խոր ապրումով եւ յաջողապէս արտասանեց Վ. Մ.ի «Գեղօն Ռազմիկին»ը եւ ար - ժանացաւ ջերմ ծափերու :

Կատարինեան քահանայ ողջոյնի քանի մը խօսքէ վերջ, հանդիսականները հրաւիրեց «Հայր մեր»ի, յոտնկայս: Ցետոյ, Տ. Թէքէեանի երկա - սիրութենէն երկար մէջբերումներով ներքոդներ հիւսեց՝ նախախնամական նմանութիւն մը գտ - նելով՝ Ժան տ'Արքի եւ «Ժան տ'Արք» գրահաւորին միջեւ որ Թէքէեանը տարաւ Ամանոսի ափերը, Սուէտահայ հայութիւնը ազատելու համար :

Մարսիլիոյ գաղութին կողմէ Պ. Տիրան Թէ - քէեանի ընծայուած ոսկեայ կենդանագրին՝ կընդ - քահայրութեան իր արդար իրաւունքը նախագահ ընկեր Վ. Միսթիք յօժարակամ յանձնեց կամ. ընկեր Սահաթճեանի որ ֆրանսերէն չնորհաւո - րութեան գեղեցիկ խօսքեր ուղղեց Պ. Տ. Թէքէ - եանի: Պ. Ա. Քէօսէեան ջերմագին գրուատեց Պ. Թէքէեանը որ պատուաբեր տեղ մը գրաւած է իբ - րեւ արժանաւոր Հայ մը : Պ .Տ. Թաղոյեան եւս մեծարանքի սրտագին խօսքեր ուղղեց եւ ըսաւ թէ Տ. Թէքէեան խոնարհ վաստակաւոր մըն է որ տասնեակ տարիներէ ի վեր կը ծառայէ իր ազգին:

Վերջին, երկար գովաբանականն ըրաւ Պ. Շ. Տ. Թէքէեանի՝ կամ. Ալթունեան եւ չնորհակալու - թեամբ յայտնեց թէ՝ Մարսիլիահայ գաղութի նը - ւիրատուութեան գումարը բարձրացած է հարիւր տասը հազար ֆրանքի :

Պ. Տ. Թէքէեանի հուսկ բանքը,— Հայերէն պիտի խօսիմ եւ օրինակ պիտի հանդիսանամ : Հայերէնս տկար է , բայց սրտիս ձայնը՝ զօրաւոր ... (ծափեր): Շնորհակալ եմ ինծի հանդէպ ե - ղած այս մեծ պատիւին համար որուն արժանի չեմ : Կ'ուզեմ այս իրիկուն ձեզի պատմել կիլի - կիոյ անցուդարձէն բաներ զորս չէք գիտեր. — Երբ «Ժան տ'Արք»ը Ամանոսի ջուրերը մտաւ՝ հե - ռուն, լեռներուն վրայ բաներ մը նշմարեցինք հե - ռադիտակով ... : Ինչ վերջ տեսանք որ քանի մը լողացողներ կը մօտենան նաւուն.— Արաբերէն կը խօսէին.— Դուք Հայ էք՞ զ, հարցուցի. = Այո, պատասխանեցին ապշանքով : — Ուրիշ լեզուով մի խօսիք, ըսի. հոգիս վկայեց որ Հայ են. նախա - խնամական գեր մը ունեցայ: Եթէ ես հոն չըլլա - յի՝ Սուէտացիներու ազատագրումը պիտի չըլ - լար.— Տեղատարման չուրջ խնդիր մը ծագեցաւ Ֆրանսացիներու եւ Անգլիացիներու միջեւ ... Սուէտացիներն ըսին որ Քէսապն ալ ապստամբած էր, եւ իրօք, եթէ ամբողջ կիլիկիան ապստամ - բած ըլլար՝ այդ երկիրը մերը եղած կ'ըլլար : Երեք ժամ հեռադիտակով քննեցինք տեսնելու հա - մար թէ ուրիշ վայրերու մէջ որեւէ չարժում կա՞յ թէ՝ ոչ: Ձերմակ էշ մը միայն տեսայ: Երջանիկ եմ որ մէկ հատիկ Սուէտացիի քիթ չարիւնեցաւ :

Ձէք գիտեր ծովակալ Տ.ի ծրագիրը.— Իս - կենաէրունի շրջանի մէջ գօրահանութիւն ընել եւ Օսմ. բանակը երկու մասի բաժնել, այս բանին պիտի օգնէին Սուէտացիները : Կառավարութեան մերժումով՝ այս ծրագիրը ջուրը ինկաւ :

« Լեզէոնի կազմութեան գործին մէջ գոյ պատուական Ֆրանսացի մը եւ մեծ հայասէր մը, Benoit d'Azyն որ օգնեց ինծի եւ առանձնեց ձէպել Մուսացիներու հոդը: Սխալ է, սուտ է այն լուրը թէ փարիզի մէջ ծագում առած ըլլայ լեզէոնի կազմութեան գաղափարը: Ամանոսցիները ինծի դիմեցին զինուորագրութեան համար ... Ուզեցի որ սրբուի լալկան, ջարդուած Հայու համբաւը , կազմենք Հայկ. Լեզէոն մը եւ սկսանք: Հիմնա - դիրը ձէպել Մուսացին եղաւ: Հայասէր Տընի Քո - չէնի խնդրագիր մը ղրկուեցաւ որպէսզի միջամտէ կառավարութեան մօտ՝ հայկական չարժումի մը ստեղծումին համար: Խնդրագիրը գրողն ալ ես ե - ղայ: Մէկ ամիս վերջ իրականացաւ ,ես Col. Ro - mieuի օգնական եղայ եւ կազմուեցաւ լեզէոնը : Կ'ուզէի ոչ թէ լեզէոն մը այլ՝ հայկ. բանակ մը: — Ամերիկայի աղգ. մարմիններէն հեռագիր մը առացայ ուր կ'ըսուէր թէ 17 հազար կամաւոր ար - ձանագրուած է կիլիկիոյ բանակին համար: Ա - նոնք չեկան որովհետեւ Ամերիկան պատերազմի մտաւ: Հայերը չըմբռնեցին գին. ուժին արժէքը , ու գնացան պատճառներով մեր ազատութեան նաւն ընկղմեցաւ նաւահանգիստին մէջ»... (Ծա - փեր):

Արեւոյշներու պետ Տիկին Մանուչի գլեկա - վարութեամբ տեղի ունեցաւ հայկական պարեր նուագով: Շատ յաջող էին եւ արժանացան ջերմ ծափերու :

Մեծարանքի այս հանդիսութիւնը հոգեկան սփոփանքներ ընծայեց հասարակութեան :

ԹՂԹԱԿԻՑ

նոր ընտրութեանց պարագային ինչ պատասխան կուտան իրեն իր պաշտպանած դիւղացիները »:

Պ. Ահմէտ Ասաա մինչեւ անդամ կ'ուզէ թո - թափել խորհրդարանի նախագահի իր հանգա - մանքը, որպէսզի կարենայ, իբրեւ պարզ երեսփո - խան ,աւելի ազատօրէն պայքարիլ Ճումպլաթի եւ նմաններուն դէմ :

Այս կրքոտ կացութեան ամբողջ հոդը ծանրա - ցած է Հանրապետութեան նախագահին վրայ: Պ. Քամիլ Շամուն, որ մինչեւ իր նախագահ ընտրը - ուիլը , Ճումպլաթի հետ կը գործակցէր միեւնոյն ընդդիմադիր, հազիւ ութանդամ, խմբակին մէջ, օրուան կառավարութեան դէմ, չատ բնականօրէն կեցած է այսօր իր հանդամանքին պարտադրած անկողմնակալ դիրքի վրայ: Եւ իր միջամտու - թեանց չնորհիւ է, որ դէպքերը, կիրքերը, դէթ երեւութապէս հանդարտեցան եւ խորհրդա - րանի նոր նիստերուն մէջ նոր դէպք չպատահե - ցաւ :

Այսուհանդերձ, այս յարաբերական հանդար - տութիւնը կրնայ մէկ անդամէն նորէն խանգար - ուիլ: Այդ պարագային, եթէ կարելի չըլլայ կա - նոնաւոր ընթացք տալ խորհրդարանի աշխատանք - ներուն, Պ. Ք. Շամուն, հաւանաբար պիտի ըս - տիպուի դիմել ամենակտրուկ միջոցին, եւ պիտի լուծէ խորհրդարանը, երեսփ. նոր ընտրութիւն - ներ հրամայելու համար: Առ այժմ կ'ուզէ չառնել այդ քայլը, գոնէ մինչեւ նոր ելմտացոյցին քուէ - արկութիւնը ներկայ երեսփ. ժողովին կողմէ :

Այս վերջինի լուծումը, սակայն, կը թուի անխուսափելի: Նախատեսողներ կան նոյնիսկ , թէ Նախագահը, այդ վճռական միջոցին պիտի ստիպուի դիմել քանի մը ամիսէն: Այնքան դժ - գոհութիւններ կան ներկայ արտախորհրդարանա - կան կառավարութեան դէմ. եւ այնքան անմիա - ման են երեսփոխանները իրարու հետ, որ խոր - հրդարանը չի կրնար դիմանալ աւելի երկար, բո - լորելու համար իր քառամեայ կանոնական շրջա - նը:

Իսկ թէ ինչ արդիւնք կուտան նոր ընտրու - թիւնները, այդ ալ ժողովուրդը դիտէ :

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Գաղուքէ գաղուք

ԱԶՈՒՆԻԻ ՀԱՅ ԱԶԳ. ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ առաջին անգամ հիմնուած է 1923ին Լիբանանի Մամուլ - թէյն ծովեզերեայ գիւղաքաղաքին մէջ ամերիկ - եան երէցական միսիոնարներուն կողմէ : Նախա - պէս հազիւ 20 — 30 հիւանդներ կրնային պատս - պարուիլ : Ներկայի մայր չէնքը չինուեցաւ 1938- ին Ազունիէ գիւղին մօտ : Ծովու մակերեսէն 1000 մեթր բարձրութիւն ունի եւ մօտ 30 քիլոմեթր է Պէյրութէն : Օդը չոր եւ առողջարար է : Հայ հիւ - ծախտաւորներու միակ բուժարանն է, որ կը փրկէ մեծ թիւով երիտասարդ կեանքեր, արդիականդար - մանումներով ու կարելի միջոցներով : Այս հաս - տատութիւնը կը ծառայէ նաեւ մերձակայ արաբ երկիրներուն, անոնց հիւանդներն ալ դարմանելով եւ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակելով անոնց ժողովուրդին հետ : Վերջին տեղեկագրին համաձայն, այժմ բուժարանին մէջ կը դարման - ուին 140է աւելի հիւանդներ, որոնց երեք չոր - րորդէն աւելին ձրիաբար : Այս թիւը 170ի կը բարձրանայ ամառը, երբ պատշգամները կը դոր - ծածուին : Այդ եղանակին աւելի թիւով վճարովի հիւանդներ կուգան Մերձաւոր Արեւելքին բոլոր երկիրներէն, Իրաքէն, Եգիպտոսէն, Սէուտի Ա - րաբիայէն, Սուրիայէն, Յորդանանէն, Կիպրոսէն եւայլն : Լիբանանի կառավարութիւնը 40 հիւանդ - ներ կը պահէ Ազգ. բուժարանին մէջ մեծ մասով Հայեր, վճարելով անոնց ծախքերուն 100ին 60ը : Իրաքի կառավարութիւնը կը պահէ 20 հի - ւանդներ, որոնց ամբողջ ծախքերը կը վճարէ : Բուժարանը համազգային հաստատութիւն մըն է (նման Պոլսոյ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին) կը բա - նայ դուռը ամէն ազգի եւ կրօնքի հիւանդներուն : կը կատարուին նաեւ հիւծախտի վերաբերեալ զա - նազան գործողութիւններ եւ կը տրուին անհրա - ժեշտ դեղերը : Մայր չէնքի կից կայ «Սէմէր - ճեան չէնքը» որ կը գործածուի իբրեւ ապաքինա - րան եւ կրնայ 27 հիւանդներ պարունակել : Շէնքը չինուած է ամերիկահայ բարերար Պ. Բենիամին Սէմէրճեանի նուէրով : Այս տարի չնորհիւ ձօրճ Մարտիկեանի՝ ԱՆԶԱՆ տրամադրեց 40 հազար տո - լարի գումար մը , որով չինուելու վրայ է Բու - ժարանի երրորդ յարկը : Բուժարանին Մատենա - դարանը ունի 1102 գիրք, 438 հայերէն, 262 անգ - լերէն, 284 արաբերէն, 78 ֆրանսերէն եւ մնաց - եալները զանազաններ : U. S. I. S. նուէր ղրկած է 24 հատ բժշկագիտական արժէքաւոր հատորներ , որով բժշկական գիրքերու թիւը 159ի հասաւ : 75 տեսակ թերթեր կը ստանայ Բուժարանը :

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Պ. Խոսրով Գուլումճեան մե - ռած է Պաղտատի մէջ : 77 տարեկան էր, ծնած էր Թալաս : Աւարտած Սանասարեան վարժարանը, Պելժիոյ հողագործական համալսարանը : Հաս - տատուած էր Պաղտատ 1905էն ի վեր եւ առաջին աշխարհամարտէն ետք գործօն մասնակցութիւն կը բերէ տարագիրներու եւ որբերու հաւաքման գոր - ծին : Տարիներ շարունակ եղած է անդամ Պաղ - տատի ազգ. ժողովներուն, եւ վարած Իրաքի Հ. Բ. Ը. Միութեան Պաղտատի մասնաճիւղին նա - խագահութիւնը :

ԻՐԱՆԱՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉ Ցարութիւն Մինասեանի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք ժամանակին, Հա - մազգային ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան ընդհ. ժողովը գումարուեցաւ Փետր. 20ին եւ լսեց մէկ տարուան գործունէութեան տեղեկագիրը, բարոյական թէ նիւթական: Ընկե - րութիւնը սարքած է 17 լսարաններ ուր դասախօ - սած են չարք մը մտաւորականներ չահեկան նիւ - թերու շուրջ : Սարքուած են յիշատակի երեկոներ, նուիրուած Լ. Շանթի, Գ. Իփէքեանի, Ռուբէն Պէրպէրեանի, Ռեթէոս Պէրպէրեանի , Եղիա Տէ - միրճիպաշեանի : Կազմակերպուած են երկու դի - նեաճոյ, նուիրուած Հ. Ն. Վ. Ակինեանի եւ Աշուղ Ջիւանլի, ինչպէս նաեւ Հայգկերոյթ - հանդիպում մը նոր տարուան առթիւ : Անդամներու թիւը ե - ղած է 96 :

Ընկերակցութեան գործունէութիւնը մինչեւ 1953 Յունուար , սահմանափակուած էր լսարան - ներով : Այնուհետեւ կազմուեցաւ «Գ. Իփէքեան» թատերախումբը : Իսկ Ապրիլ ամիսէն սկսեալ պի - տի հիմնէ ժողովրդային համալսարանը , Société Savanteի մէջ : Առայժմ պիտի դասախօսեն՝ Պ. Շա - ւարշ Նարդունի հին հայ գրականութեան պատ - մութիւն, Պ. Մկրտիչ Պարսամեան նոր հայ գրա - կանութեան պատմութիւն, Պ. Արմէն Խաչատուր - եան հայ արուեստի պատմութիւն :

Փափաքողները կը հրաւիրուին արձանագրը - ուիլ Պ. Պարսամեանի մօտ, մինչեւ Մարտիվերջը :

Նորընտիր վարչութիւնը իր անդրանիկ նիստը գումարելով ընտրեց իր դիւանը հետեւեալ կազ - մով.— Պ. Պ. Մ. Պարսամեան՝ նախագահ, Պ. Զարուքեան՝ քարտուղար, Ե. Ցարութիւնեան՝ դանձապահ :

Ընկերակցութեան հասցէն կը մնայ նոյնը , M. Barsamian, 46 rue Richer, Paris (9) :

Վարչութիւն

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԱՊՈՑ ԽԱԶԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. կապ. Խաչի Պոմոնի մաս - նաճիւղը ամէն տարի կը սարքէ մասնաւոր ձեռ - նարկները,— Մանուկներու Օր, Մոմասլահու - թեան Օր, զպրոցական հանդէս եւ պարահանդէս :

Տասնեակ տարիներու չինարար պատմութիւն մը ունի մեր չրջանի մասնաճիւղը : Այս վերջին պարահանդէսն ալ, որ տեղի ունեցաւ Փետր. 28ին Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ, պսակուեցաւ յաջողութեամբ : Կոկիկ բազմութիւն մը լեցու - ցած էր սրահը : Հանդէսին բացումը կատարեց Տիկին Ա. Տէր Վարդանեան, քանի հրաւիրելով Պ. Վահրամ Մխիթիք որ պարզեց Կալոյտ Խաչին գե - րը եւ նոր յաջողութիւններ մաղթեց :

Մինչանկեալ երեկոյին Օր. Շաքէ Սէրէնկիւլ - նկարներու ցուցահանդէսը տեղի ունեցած է Պէյ - րութի մէջ: Խորհրդապաշտ կնիք մը կը կրեն իր նկարները :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

LE BOULANGER DE VALORGUE

(Rex, Normandie, Moulin - Rouge)

Այս նոր եւ մեծ չարժանկարը որ աւելի քան երկու չաթաթ է կը ներկայացուի Փարիզի կաբե - ուր սրահներուն մէջ չորրորդ մեծ ժապաւէնն է տաղանդաւոր բեմադրիչ Աչոտ Մալաքեանի :

Այս չարժանկարին գլխաւոր դերակատարն է Fernandel, եւ եթէ պատմութիւնը ունի փանեղ - եան կողմ մը, պէտք չէ մոռնալ որ Մալաքեան յաջողած է սուր դիտողութեամբ մը նկարագրել հարաւային Ֆրանսայի պզտիկ եւ յատկանչական մէկ գիւղը, եւ ստեղծել հարազատ մթնոլորտ մը, բնական եւ սրամիտ տիպարներով :

Ժապաւէնը չատ ժողովրդական եւ մեծ ընդու - նելութիւն գտած է հասարակութեան առջեւ որ յայտնապէս ցոյց կուտայ իր գոհունակութիւնը :

Իսկապէս մեծ գնահատանքի մը արժանի է Henri Verneuil, որ կրցաւ այնքան կարճ ժամանա - կամիջոցի մը մէջ դրաւել այնքան կարեւոր դերք մը Ֆրանս. չարժանկարին մէջ: Կարճ ժապա - ւէններէ վերջ պատրաստեց չորս մեծ, որոնք ա - մէնքն ալ ուշադրութեան արժանացան տեղական թէ օտար մամուլի մէջ: Այս բոլորը, Մալաքեան կը պարտի իր յարատեւ աշխատանքին, իր զար - գացման եւ բնածին տաղանդին :

Ինչպէս գրած էինք, ներկայիս կը պատրաս - տէ նոր ժապաւէն մը ակադեմական Մարսէլ Փան - եօլի հետ :

***

ՀԱՃՈՑՔՈՎ կը տեղեկանանք թէ նկարիչ Գառզուի յանձնուած է տարուան ամէնէն կարե - ւոր պալէին բեմադարդի (decors) եւ զգեստներու պատրաստութիւնը: Ծանօթ պարագիր Roland Petit ի այս նոր ստեղծագործութեան առթիւ Paris Presse կը գրէ.—

«... Նկարիչ Գառզուին է, որուն պատրաստած բեմադարդերը եւ զգեստները Օփերայի Indes Ga - lantesի պատկերին մէջ իրական յայտնութիւն մը եղան, ստանձնած է «Գայլ»ին decorsներու եւ զգ - եստներու պատրաստութիւնը: Գառզու չգացած է անտառի բնականր մը որ պիտի ծառայէ իբրեւ չրջանակ երեք արարներուն »:

Կը չնորհաւորենք մեր տաղանդաւոր հայրե - նակիցը :

եան, Տիկին Տէր Վարդանեան: Դաշնակի վրայ նուագեց Օր. Մարկոսեան: Պարերը չարունակ - ուեցան զուարթ մթնոլորտ մը ստեղծելով:

Վիճակախաղի տոմսերէն ամէն մարդ չահե - ցաւ առարկայ մը ղոր Կ. Խաչուհիները հաւաքած էին իրբեւ նուէր: Երէց եւ երիտասարդ Խաչու - հիներ նաեւ ճիգ թափած էին հանդէսին յաջողու - թեան համար: Շքասեղանի համար (պիւֆէ) ի - րենց լաւագոյնը ըրին տիկիններ՝ Շահլամեան, Եօթնեղբայրեան, Տօլապչեան, Տէր Վարդանեան, Օր. Արզումանեան, Բաղտասարեան, Քէհեան : Հանդէսը չարունակուեցաւ կատարեալ կանոնա - ւորութեամբ մինչեւ լոյս :— Վ. Տ. Վ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (30)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Քշուած: Քշքշուած, մէյ մը ասդին մէյ մը անդին, բախտին ու դիպուածին քմահաճոյք - ներէն վարուած, անոնք որ սիրուած ու փայփայ - ուած էին օր մը առաջ, անոնք, այդ որբերը որ ճանչցեր էին մօր մը կուրծքին ջերմութիւնը , մի - նակ, անոք ու անօթի մնացեր էին օրերով: Ու հիմակ իրենց աչքերը կը զարմանային մեր զգա - ցումներէն եւ բարերար ու աղնիւ յուզմունքը կը դղրդէր իրենց քարացած հոգիները :

Արձանագրութիւնները միշտ կը չարունակուէ - ին ու կարծես չպիտի սպառէր որբերու թիւը : Հետզհետէ մայրեր կը հասնէին բեռնաւորուած բազմաթիւ տղաքներով: Եթէ առաջին օրերու սարսափին ուժգնութիւնը մեղմացած էր, չարու - նակական եւ անողոք թշուառութիւնը խորթացու - ցեր էր դիրենք եւ ահաւորապէս անդութ դարձեր էին իրենց զաւակներուն համար :

— Առէք, առէք, ամէնքն ալ, իմ ի՞նչիս են հարկաւոր :

Ու չորս հինգ տղայ կը ձգէին մեր դէմ :

— Մենք պէտք է արձանագրենք այն որբերը որ զրկուած են թէ հօրմէ եւ թէ մօրմէ, կը յիշե - ցնէ մեր ընկերներէն մէկը :

Բայց արդեօք այս խեղճ տղեկները, իրենց մայրերէն անտեսուած տղեկները, որոնք կարծես կը մերժեն հասկնալ անսահմանութիւնը իրենց թշուառութեան, աւելի որբ չե՞ն միւսներէն :

Ու աղէտը, սպաննելէ ետքը ամէնէն կորովի - ները, հնձելէ ետքը ամէնէն խիզախները եւ յանձ - նապաստանները, բարոյապէս ու ֆիզիքապէս փճացուցեր է բոլոր անոնք որ յաջողեր են ապ - րիլ. ու կեանքը այնքան ցամաքած է նոյնիսկ մայ - րական սրտերու մէջ որ ալ բան մը չունին տալու իրենց զաւկին :

Արձանագրուած որբերու ցանկը կ'երկարի ու կ'երկարի : Միջօրէի արեւը իր հրեղէն ճառա - պայթիւններով կ'ողողէ այդ թշուառ ամբոխը որ խռ - նուած է մեր շուրջը: Վրանները պարպուած են ու ամէնքն ալ եկած են դէպի մեզ, նոյնիսկ անոնք որ որբ չունին արձանագրելիք: Փրտինքը հետզհետէ աւելի առատ կը հոսի ճակատներէն, կը խառնուի արցունքներու հետ : Ցաւոտ աչքեր, արեւին լոյ - սէն վիրաւոր, կը քթթեն իրենց թարախոտ եւ ա - բիւնոտ արտեւանունքը: Երբեմն հառաչանք մը աւելի բարձր կը սլանայ ընդհանուր ժխորին մէջ. երբեմն ալ չարագուշակ քրքիջ մը կ'երկարաձգ - ուի ու կը վերջանայ հեծծումնքի մը մէջ: Ասդին նորածնի մը խեղդուող ճիչը կը կորսուի պոռչ - տուքներու մէջ :

Ու առաջ անցնելու եռանդէն զիրար հրմշտող կիներ, պառաւներ եւ կոյրեր հետզհետէ մեզ կը սեղմեն, աւելի մերձաւոր մարդկային դօտիի մը մէջ: Արեւը կիզիչ եւ անտանելի դարձած է. ձիդ ու անողոք ճառագայթներ կը մխրճուին կար - ծես մեր ուղեղներուն մէջ. աչքերնիս կը մթննան ու կը չլանան յաջորդաբար, մատներնիս կը թուլ - նան եւ անկարող ենք չարունակելու :

Արձանագրութիւնները աւարտած են, բայց ամբոխը չի թողուր մեզ որ հեռանանք. անհամար հոգեր, անհամար դանդատներ ունին մեզի ըսե - լիք. կին մը յիմարութեան տաղնապի մէջ կը պահի մեր ոտքերուն առաջք ու կը կոչէ .

— Չիս սպաննեցիր ու այնպէս անցիր գացիր. դիակիս վրայ կոխելով գացիր քանի որ ճար չու - նիք իմ տէրտիս :

Ընդունուած սահմանափակ թիւով որբերը որոնք անմիջապէս պիտի տեղաւորուին որբանո - ցին մէջ կը կառչին մեզի կը վախնան մեզ կորսնցնելէ եւ իրենց աճապարանքին մէջ պզտիկ կենդանիները վայրագ չարժումներ ունին, մինչ անոնք որ միայն արձանագրուած են, կը նային մեզի սրամտած ու քէնոտ, զրեթէ թշնամիի աչ - քերով :

Անկարելի է ճամբայ բանալ այդ խռովուած ամբոխին մէջէն. կարծես թշուառութիւնը, հոգը, ցաւը քնացած ըլլային իրենց մէջ ու մենք զանոնք արթնցուցած ըլլայինք մեր ներկայութեամբ : Մեր ամէն մէկ չարժումին ամբոխը աւելի խիտ չարքերով կը չրջապատէ մեզ: Տաքութիւնը հեղ - ձուցիչ է. քրտինքի արտաչնչումներէն օդը խո - նաւացած եւ ծանրացած՝ անչնչելի դարձեր է: Կը համոզենք զիրենք ու կը խոստանանք կրկին դալ : Մեր ձայները հետզհետէ կը խեղդուին, անլսելի կը դառնան, մինչ աւելի եւս բորբոքուած ամբո - խը կ'ալեկոծի չիոթ եւ անբացատրելի զգացում - ներով :

(Շար.) ԶԱԳԻԿ ԽՍԱՑԵԱՆ

արջառը : «Կառավարութիւնը քանի մը վաչտ զինուոր ղրկեց, բայց զօրքին կէսը ըմբոստացաւ, միւսն ալ չարդուեցաւ : Այդ պահուն էր որ հասկըցան թէ ցեղախումբերը զինուած են զաղտնապէս »:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, ժողովուրդը անօթի է Թիրանոյի մէջ եւ կ'ատէ բոլշեւիկեան կարգուսարքը: Գիւղերու հրապարակներուն վը-բայ ցցուած կախաղանները եւ ամէն գիշեր լսուած հրացանաձգութիւնները ահուսարսափի մթնոլորտ մը կը ստեղծեն ուր ամենափոքր կայծը կրնայ պայթեցնել վառօդը »:

Թղթակիցը «պարզ առասպել» կը նկատէ այն կարծիքը թէ Ալպանիան ռազմակայան մըն է Մ. Միութեան համար: « Թերեւս երկու երեք ռուսական սուզանաւեր կան Վալոնայի մէ չ: Այլեւս ռուս սպաներ չկան: Քաղաքային մասնագէտներուն տեղ ալ հետզհետէ Գուլկարները կը տեղաւորուին: Իրականին մէջ, կը թուի թէ Մ. Միութիւնը երբեք նախատեսած չէ պահել Ալպանիան: Ընդհակառակն, Հոճան այլեւս վարկ չունի Մոսկուայի առջեւ, նոյնիսկ չհրաւիրուեցաւ Սթալինի յուղարկաւորութեան »:

× Ուրիշ աղբիւրէ մը հաղորդուած տեղեկութեանց համաձայն, Սթալինի մահուան լուրը անտարբերութեամբ ընդունուեցաւ Ալպանիոյ մէջ: Բայց մարտ 9ին, ընկերը Հոճա ճառ մը խօսեցաւ «եւ ժողովուրդը սոսկաց, ծնրադրել, հաւատարմութեան երդումը արտասանելու համար Սթալինի յիշատակին»:

Վիշինսկի, որ Նիւ Եորքէն Մոսկուա կը վերադառնայ, Հավու հասած առեն հետեւեալ պատասխանը տուաւ թղթակցի մը հարցումներուն. — « Մ. Միութիւնը մէկ խոչընդոտ ունի,— խաղաղութիւն եւ ամէն բան պիտի ընէ զայն պաշտպանելու համար: Խաղաղութիւնը միշտ կարելի է երբ կ'ուզեն: Մ. Միութիւնը միայն խաղաղութեան համար կ'աշխատի » :

ԻՏԱԼԻՈՑ երկաթուղիներու աշխատաւորներէն 170.000 հոգի գործադուլ հռչակեցին, առանց ամբողջովին խանգարելու երթեւեկը :

ՖԱՐՈՒՔ ԵԻ ՆԱՐԻՄԱՆ պիտի ամուսնանան, ինչպէս կը հաստատեն պալտօնական աղբիւրէ: Նախկին թագուհին Զուիցերիա պիտի գայ, հանդստանալու համար, իսկ Ֆարուք Իտալիա կը մնայ, քովը պահելով դեռատի պահաժառանգը :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

ԱՑՏԱ ԱՋՆԱՒՈՒՐ

Կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ կավօ, 45 Ռիւ լա Պօէսի:

Յայտագիրը նուիրուած է Հայաստանի ժողովրդական նոր երգերու (առաջին ունկնդրութիւն Փարիզի մէջ) :

Դաշնակի ընկերակցութեամբ Օր. ԱՆԺԻԼ ՏԻՐ ՆԻԶԱՄԵԱՆի:

Տոմսերը 100ին 600 ֆրանք:

Դիմել՝

Տիկին Ն. Պօյաճեանի, 83 Ռիւ տ'Ապուէիր

ՍԱՆԴՐալ 48—69

Հ. Բարուեանի 43 Ռիւ Ռիշէ ՓՐՕ. 25—46

Աշնաւուրեանի 22 Ռիւ տը Նավարէն Փարի (9)

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ՏՕՆԸ

Կազմակերպուած՝ Պելճիքայի Հայ Ուսանողներու Միութեան եւ Երիտասարդներու Միութեան կողմէ: Հովանաւորութեամբ Գաղթային վարչութեան : Այս կիրակի ժամը 15.30ին, Պրիւսէլի «Պրիալմօն» սրահին մէջ: (11 rue Brialmont - Porte de Schaerbeek): *Մուտքը ազատ է :*

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Որեւէ ընկերութեան պատկանող նաւով կամ օդանաւով ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմեցէք Պ. ժան Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի

AMERICAN LLOYD

48 RUE DE LA REBUPLIQUE, MARSEILLE

Tél. CO. 47 - 22

Վճարումը հոս կամ Ամերիկա: Ամէնէն հանդիսաւոր ճամբորդութիւնը, ամէնէն նպաստաւոր դիներով, ընդհատ իր 30 տարուան փորձառութեան :

Փարիզի մասնաճիւղին հասցէն 7 rue Auber, Paris

Փետրուար 18ը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, մասնակցութեամբ ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ շրջանի խումբերուն, Ֆր. Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղերուն:

Շաբաթ 14 Մարտ, ժամը 9ին, Սալ Մազընոյի մէջ: Կը խօսին ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Համազգայինի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Թիւրանդան

Ֆ. Կապ. Խաչի օրուան առթիւ Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղին թէյասեղանը այս կիրակի ժամը 16ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149bis, Av. d'Argenteuil, *Անիէռ :*

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Մուտք **100** *ֆրանք :*

ԱՐԱՔՍ

ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր. :

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով 30 ֆրանք թիւը :

Լոյս տեսաւ 7րդ թիւը:

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին ղրուքեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ՄԱԶի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին ընկերուհի Մէնէնտեանին բնակարանը, 29 rue Michal :

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ անդամուհիները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Սրմիեան սրահը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆր. Կապ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Դաւիթեանի բնակարանը: Ներկաներու թիւը օրինական պիտի համարուի :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան են թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 20ին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հանդէս-Թէյուղի

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 15էն 24 : La Caisse d'Epargne *սրահը,* 32 Ave. de la Porte des Lilas, 32 , (Métro Porte des Lilas) :

Կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, երգ ընկեր Աւետիս Քիւփէլեան: Արտասանութիւն ընկերներ Արիս Գարայեան եւ Եղիազար Սերոբեան: Իսի լէ Մուլինոյի Նոր Սերունդին կողմէ կը ներկայացուի՝ Նոր Սերունդի կեանքը: Կը նուագեն ընկեր Բեճօ եւ Պ. Քէսիլի (արմոնիք):

Կը նուագէ ՏՈՔԹ. ՀԱՄԲԱՐՁ :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է: Սիրով կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

Հ. Մ. Ը. Մ. ՄԱՐՍԷՅԼ

Տարեկան պարահանդէսը կիրակի 6 ապրիլ :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Շաւիլի Ազգ. դպրոցին տարեկան հանդէսը այս կիրակի, ժամը 15ին, Salle des Fêtes, Rue Stalingrad : *Մանկական երգեր, արտասանութիւն եւ պար : Կը հրաւիրուին ծնողներն եւ զաղութը քաջալերելու համար մեր փոքրիկները :*

Մուտքի **100** *ֆրանք :*

Շաւիլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Ս. Պատարագի եւ վերջին Աբեւագալի արարողութիւն պիտի կատարուի մասնակցութեամբ Փարիզէն հրաւիրեալ դպիրներու: Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս. Պատարագ 10.30 :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՅՈՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան Եղեռնի Համազգային սգաժողը կը կատարուի Ապրիլ 19ին, կիրակի օր, ժամը 3ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ եւ նախագահութեամբ Լիոնի Ազգ. Միութեան կեդր. վարչութեան, հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերու եւ միահամուռ մասնակցութեամբ ամբողջ գաղութին: Ջինուորական նուագախումբը պիտի հնչեցնէ մահերգները: Պիտի ըլլան ատենաբանութիւններ, բանախօսութիւններ եւ մեներգներ :

Այդ օրը ժամը 3—7 բոլոր հայ առեւտրական հաստատութիւնները եւ արհեստանոցները փակ կըմբնան ի յարգանս մեր անհամար նահատակներուն :

Ծախու !

Ազատ տուն մը, չորս սենեակ, Bourg les Valence*ի կեդրոնը: Ցարմար՝ առեւտուրի համար :*

Դիմել Mlle Boucher , 15 rue Carnot, Bourg les Valence (Drôme):

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱԸ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) *կողմէ :*

Մարտ **22**ին, *Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* **16**էն **24**, Salle Voltaire*ի մէջ,* Rue Voltaire :

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur :

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio *Գեղարուեստական բաժին,* Attractions :

Ճոխ պիւֆէ Մուտք 200 *ֆրանք*

Charenton Ecoles*էն օթօպիւս* 103 *իջնել* Rue de l'Union :

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH fondé en 1925, R.C.S. 376-286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro: TOLBIAC

Վեցամս· 1100 փր·, Տար· 2200, Արտ· 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 փր· C.C.P· Paris 1678-63

Dimanche 15 Mars 1953 Կիրակի 15 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ — 29e Année No. 7017-նոր շրջան թիւ 2428

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽՂՃՄՏԱՆՔԻ ՁԱՑՆԵՐ

1950ին համագումար մը տեղի ունեցաւ Եւրոպայի մէջ, պաշտպանելու համար « Մշակոյթի Ազատութիւնը »:

Կազմուեցան ընկերակցութիւններ՝ այդ նշանախօսքով :

Այդէն իսկ լոյս կը տեսնէն ամսագիրները՝ Ֆրանսերէն, անգլերէն, գերմաներէն, իտալերէն, սպաներէն :

Փարիզի մէջ , Liberté de la Culture-ի ամսագիրն է Preuves, որուն կ'աշխատակցին բազմազգի ականաւոր դէմքեր: Ամէն հոսանքէ : Միշտ պահելով իրենց մտքի անկախութիւնը եւ արտայայտութեան ազատութիւնը :

Շատ պարզ է ընկերակցութեան նպատակը , — պաշտպանել « քննական եւ ստեղծագործ » միտքը՝ համաեւրոպական ճնշումին դէմ, որ կը ձգտի քարոզչական մարզանքի մը վերածել գրական նուիթիւնը եւ արուեստը :

Կեղծ, բռնադատեալ կամ ղեկավարեալ արուեստի քարոզիչները պակաս չեն նաեւ Լոյս - Ջաղաքին մէջ :

Զանազան կազմակերպութիւններ ստեղծած են մթնոլորտ մը որ հետզհետէ անտանելի, անշնչելի կը դառնայ :

Ազատագրութեան առաջին օրերուն, օրուան հովերը կը տիրապետէին սառն արամաբանութեան վրայ: Իրար խառնուած էին գրականութիւնն ու քաղաքականութիւնը: Նոյն իսկ տեսակ մը հաւատաքննութիւն կը մշակուէր :

Ցուսախաբութիւնը եւ սթափումը չուշացան :

Հետզհետէ լայն ձեղքեր բացուեցան եւ յայտնի դէմքեր նախընտրեցին հեռանալ այն մեհեանները ուր մտեր էին բարեմտօրէն :

Այդ Ընկերակցութիւններէն մէկը, Գրագէտներու Ազգ· Կոմիտէն (C. N. E.) ,ծանր տագնապ մը կ'անցընէ այս միջոցին :

Կարգ մը անդամներ հրաժարած էին վերջերս: Անցեալ շաբթու հինգ հոգի եւս քաշուեցան, բացատրելով պատճառները :

Ի՞նչ է պատահեր :

Ընկերակցութեան անդամներէն երիտասարդ վիպագիր մը, Սերժ Կրուսաս, անցեալ յունուար 1ին նամակ մը ուղղելով նախագահին, կ'առաջարկէ բողոքի բանաձեւ մը քուէարկել Փրակայի մահավճիռներուն դէմ :

Բանաձեւն ալ ինք մշակած էր, հետեւեալ բովանդակութեամբ :—

« Գրագէտներու Ազգ· Կոմիտէն խորապէս յուզուած է չեխական կառավարութեան կողմէ բացուած դատին ընթացքէն եւ մթնոլորտէն :

« Կը ցաւի որ ոչ մէկ դիւանագիտական ներկայացուիչ, ոչ ալ ոեւէ լրագրող ոչ - Սթալինեան ժողովրդապատութիւններէն արտօնուած էր ներկայ ըլլալ դատավարութեան :

« Կը ձաղկէ չեխական կառավարութեան հակասեմական եւ հակասիոնական յարձակումները այս դատավարութեան առթիւ :

« Ուշադրութեան կը յանձնէ ցեղապաշտութեան վերածնութեան վտանգը եւ արհաւիրքը» :

Ընկերակցութեան նախագահը, գրագէտ Վերքոր Դիմադրական ճակատի հերոսներէն — ընթացք չի տար այս առաջարկին : Կը փորձէ անուշի կապել գործը: Նամակները կը փոխանակուին, եւ ի վերջոյ Սերժ Կրուսաս հրաժարելով, մէկդեղ կը հանէ ամբողջ անցուդարձը:

— « Եթէ լռէի, մեղսակից պիտի հանդիսանայի», կ'ըսէ, բանաձեւելով իր մեղադրանքը :

Իրազեկներ զարմանալի չեն գտներ Վերքորի ընթացքը, դիտել տալով թէ՝ չատոնց Ընկերակցութիւնը իր դիրքը չարմարցուցած էր համայնավար կուսակցութեան ուղեգծին :

« Երկար տաներէ ի վեր, ընկերակցութեան Տնօրէն Մարհուրդը կը կազմէր խիտ խմբակցութիւն մը — եթէ ոչ մեծամասնութիւն մը— համայնավարներու, յառաջդիմականներու, ուղեկիցներու եւ աւելի կամ նուազ չայտնի համակիրներու որոնք դժուարութիւն չէին կրեր իրենց տեսակէտները արժեցնելու համար» :

Ցաջորդով՝ մեր ըսելիքը : Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒՍ

Հայերէն թերթերու խմբագրութիւնները ձանձրացան դանդաղելէ, բայց, երեւի, կարդ մը բարեմիտ թղթակիցներ — առանց բացառութեան, չատ չնորհքով, չատ աղուսէր մարդիկ — չձանձրացան իրենց երկարաշունչ նկարագրութիւններէն՝ երբ կ'ուզեն, մամուլի միջոցաւ, ամբողջ աղբին պատմել թէ ինչպէս անցած է իրենց թաղին այսինչ հանդէսը :

Կը թուի թէ Հայոց աղբին պատահական թղթակիցները կը մոռնան որ հայերէն թերթերը ունին. եղածը - չեղածը, չորս էջ, որոնց վրայ պիտի փռուին հետեւեալ նիւթերը — խմբագրական, յօդուածներ, օրուան քաղաքական լուրերը, քանի մը «զգայացունց»ներ, խաչբրիկներ խորհրդային եւ արտասահմանեան Հայաստաններէն, ծանուցումներ, մահազդներ, ժողովի հրաւէրներ, նըկարներու ցանկեր, նկարներ, թերթօն, տոմս եւն.:

Բնականաբար, այս չարքէն դուրս չեն կրնար ձգուիլ հանդէսներու նկարագրութիւնները՝ պայմանաւ որ թղթակիցը չչատախօսէ եւ իր վերջաբանին չափ երկնցնէ իր տողիկները ...

Այո, դժուար է կարեւորը անկարեւորէն զատել: Բայց, պիտի յանձնարարէինք մեր թղթակիցներուն որ ուշադրութիւն ընէին թէ իրենց ղրկած Ցայտաւուրքէն որքանը տպուած էր, վերջին անդամ, որպէսզի յաջորդ անգամ քիչ մը կարճ կապեն :

Թերթին նպատակն է «լուսաւորել» ընթերցողը եւ տեղեակ պահել զայն օրուան քաղաքական կացութեան, մանաւանդ այսօր, երբ նոր Աչխարհահասոնի մը չարաղուչակ տուները կը յածէ մարդկութեան գլխուն վրայ :

Ամէնէն « չքեղ » հանդէսին մասին ալ կարելի է արտայայտուիլ 100 — 150 բառով: Մենք, առատաձեռն ըլլալով, կ'արտօնենք մեր թղթակիցներուն որ մինչեւ 250 բառ դրկեն, այսինքն այս սիւնակին չափ: Շատ է, քիչ չէ :

Այո, պէտք է դիտնանք թէ մեր դաղութները լիչ ճիգ ի գործ կը դնեն «ազդը փրկելու» համար եւ պէտք է ծափահարենք դիրենք, բայց պէտք է, միեւնոյն ատեն, ունենանք չափի ու սահմանի դիտակցութիւնը, որպէսզի համը չփախի ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՕԴԱՆԱՍՑԻՆ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

ԱՆԳԼԻԱ. « ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ » ԿԸ ՆԿԱՏԷ ԵՂԱԾ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

Գերմանիոյ անգլ· մարզպանը ուժգին բողոքագիր մը ուղղելով խորհրդային զօր· Ջուիքովի, անմիջական քննութիւն, յանցաւորներուն պատիժ, իսկ խորտակուած օդանաւին զոհերուն համար ալ հատուցում պահանջեց :

Ռուս զօրավարը դէպքին ամբողջ մեղքը ձըռած էր անգլ· օդաչուներուն վրայ, ըսելով թէ անոնք 120 քիլոմեթր անցած էին արեւելեան Գերմանիոյ սահմանադիծը, թէ կրակ բացած էին խորհրդային օդանաւերուն վրայ, «որոնք ստիպուեցան կրակ բանալ իրենց կարգին: Այն ատեն անգլ· օդանաւը վար իջնելով խորտակուեցաւ» :

Անգլ· կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխան մը հրատարակեց, հերքելով այս վերադրումները: Արտաքին նախարարը, Պ· Իրըն Նիւ Եորքի մէջ սարքուած ճաշի մը առթիւ ակնարկելով այս դէպքին , «բարբարոսական» կոչեց այս կարգի «դիտաւորեալ» յարձակումները, մանաւանդ որ կը կատարուին«առանց տեղի տրուելու»: Եւ չեչտեց թէ կառավարութիւնը ծանրակչիռ կը նկատէ դէպքը: Ցետոյ խօսելով Սթալինի մահուան վրայ, ըսաւ թէ չի կրնար նախատեսել անոր ազդեցութիւնը՝ Խ· Միութեան արտաքին քաղաքականութեան վրայ· բայց աւելցուց ·— « Մենք միշտ պատրաստ ենք բանակցելու: Ցօժարութեամբ պիտի ընդունինք բարեմտութեան որեւէ ապացոյց երկաթեայ վարագոյրէն անդին եղած երկիրներու կողմէ » :

Եւ վերջապէս պարզելով Անգլիոյ տեսակէտը եւրոպական բանակի մասին, ըսաւ թէ չեն կրնար աւելի բան մը ընել: «Ինչ որ կը սպառնայ եւրոպական միութեան կամ ամբողջութեան , վտանգ մըն է մեզի համար: Ուրիչ ի՞նչ կ'ուզեն որ ընենք: Մեծն Բրիտանիա վճռած է Եւրոպայի մէջ պահել իր բանակները որքան ատեն որ հարկ ըլլայ :Բայց չենք կրնար միանալ եւրոպական դաշնակցութեան մը: Մեր կեանքը եւ մեր չահերը մեզ կը մղեն դէպի աւելի լայն հորիզոններ քան միակ Եւրոպան » :

× Անգլիա եւ Մ· Նահանգները միասին կը դործեն օդանաւային յարձակումներուն առթիւ: Ուշինկթըն եւս ներում, պատիժ եւ հատուցում պահանջեց չեխական կառավարութենէն, չեչտելով թէ «անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնեն», որպէսզի ուրիչ դէպքեր չպատահին : Լոնտոն նոյնպէս որոշած է կարդ մը միջոցներ ձեռք առնել, եթէ Մոսկուա զոհացում չտայ :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ· Նահանգները միասնաբար պիտի գործեն, եթէ օդանաւային յարձակումները չդադրեցնեն: Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ չատ ծանր կը նկատեն կացութիւնը: Առջի օր խորհրդային օդանաւ մը փորձեց գարնել անգլ· ուրիչ ռմբաձիգ մը :

ԹՈՒՐՔ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ գոհ կ'երեւան

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՔՆՆԱԾ ԵՆ ՊԱԼՔԱՆեԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ, ՄԻՋԻՆ ԱՐեւԵԼՔի եւ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆի ԽՆԴիՐՆԵՐԸ

Թուրքիոյ վարչապետը՝ Ատնան Մենտէրէս եւ արտաքին նախարարը՝ Ֆ· Քէօփրիւլիւ որոնք մեկնեցան Փարիզէն, չատ գոհ կ'երեւան իրենց տեսակցութիւններէն, ինչպէս կը հաստատէ տեղական մամուլը :

Առջի ,օր լրագրական ասուլիս մը սարքուած էր Փարիզի Թրքական դեսպանատան մէջ: Ա· Մենտէրէս պատասխանելով զանազան հարցումներու, ըսաւ թէ Պ· Պ· Մայէրի եւ Պիտոյի հետ ունեցած տեսակցութիւնները չատ լաւ աղդեցութիւն ունեցան ՖրանքեւԹուրք յարաբերութեանց վրայ եւ արդիւնաւոր պիտի դառնան: Ցետոյ բացատրեց թէ եթէ Թուրքիոյ, Յունաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ կնքուած դաշինքը զինուորական կէտեր չի պարունակէր, պատճառը այն է որ Թուրքիա եւ Յունաստան յանձնառութիւններ ունին Ատլանտեանի կազմակերպութեան մէջ : «Այս դաշինքը առաջինն է որ կը կնքուի Ատլանտեան զինակցութեան երկու անդամներու կողմէ ոչ - անդամի մը հետ: Ուրեմն կը ներկայացնէ խնդիրներ որոնք պէտք է լուծուին յառաջիկային, համաձայն Ատլանտեանի դաշինքին սկզբունքներուն եւ համախորհուրդ անոր անդամներուն հետ »:

Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան մասին ալ խօսելով, Մենտէրէս ըսաւ·

— « Կը գտնուինք միացեալ ճակատի մը առջեւ: Ուրեմն անհրաժեշտ է որ ազատ աչխարհը ինքն ալ կազմէ միացեալ եւ անընդհատ ճակատ մը : Հարկ է խնդիրը քննել այս տեսակէտէն: Թուրքիա կը կարծէ թէ իր դրացիները պէտք է այս խնդիրով չահադրգռուին նոյն աստիճանով : Բնականաբար այն պետութիւնները որ միջազգային պատասխանատուութիւններ ունին, պէտք է նոյնպէս չահադրգռուին »:

Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց որ կը հաստատէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ երկու կառավարութեանց միջեւ :

× Թուրք նախարարները ներկայ եղան նաեւ Ատլանտեանի դաշինքին մնայուն ներկայացուցիչներու չարաթական նիստին, Շայլոյի պալատին մէջ: Ցետոյ ունկնդրութեան ընդունուեցան զօր· Ըիտուէյի կողմէ, սպարապետութեան կեդրոնին մէջ, Լուվանտիէն :

× Տեղական թերթերը խօսելով Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան մասին, կ'ըսեն թէ Թուրքիա երկար տաներէ ի վեր իր միջնորդութիւնը առաջարկած էր արաբական երկիրներուն, քանի որ Միջերկրականի դաշինք մը անմտրնելի է առանց այդ պետութեանց մասնակցութեան : Ամերիկացիները ալ այս տեսակէտն ունին, իսկ Անգլիացիները կը կարծեն թէ պէտք է անմիջապէս դնել դաշինքին հիմերը, առանց սպասելու արաբական երկիրներու հաւանութեան: Թուրքերը կ'առաջարկեն խորհրդաժողով մը հրաւիրել, մասնակցութեամբ չահակից պետութեանց: Կ'ըսուի թէ Պ· Պ· Մայէր եւ Պիտօ համամտութիւն յայտնած են այս ծրագրին, բայց նախ քան այդ ժողովը՝ անհրաժեշտ է լուսաբանել կարդ մը հարցեր ,մասնաւորապէս անդլեւեդիպատական յարաբերութիւններու եւ Հիւս· Ատլանտեան Խնդիրը: Թուրքիա կ'ուզէ միջնորդի դեր կատարել նաեւ այս հարցերուն մէջ, փութացնելու համար արեւելեան Միջերկրականի պաշտպանութեան կազմակերպութիւնը . բայց այս խնդիրին բանալին ուրիչ տեղ կը դտնուի, ինչպէս դիտել կուտան իրազեկները :

ՀԱՆԱՊԱՐՀ ՀԱՅԿԱԶԱՆՑ

Ե.

Միլանը կոչեցի մայրաքաղաք Իտալիոյ Հայութեան: Ասիկա վարչական տարազ մըն է, — իրականին մէջ՝ հայկական Միլանը սիրտ մըն է, առողջ եւ երիտասարդ, որուն զարկը կը թրթռացնէ բազմաթիւ երակներ՝ արեան եւ կերմուխեան ա - լիքներ, ղրկելով Հայկազանց ածուներուն :

Տաք ու բաբախուն երակ մը՝ Մշակութային Միութիւնը, որու Վարչութեան անդամներն են Տոքթ. Արամայիս Սրապեան (նախագահ), Տոքթ. Տիգրան Ալեքսանեան (քարտուղար), Զաւէն Մատիկեան (գանձապահ), Մաշիկ Ալէմշահ եւ Վահէ Պօղոսեան (խորհրդականներ) :

Աղապատանքով ու խանդաղատանքով թըր - թռուն երակ մը՝ Հայ Տիկնանց Միութիւնը, որու վարչութեան անդամներն են Տիկին Զուարթ Սէ - ֆէրեան (նախագահ), Տիկին Լիւսի Արզուման - եան (փոխ - նախագահ), Տիկին Նուարդ Տիլսիզ - եան (քարտուղար), Տիկին Պերճուհի Ալէմշահ (գանձապահ) :

Երրորդ երակ մը՝ Եկեղեցւոյ Շինութեան Յանձնախումբ, — Երուանդ Հիւսիսեան, Հրանտ Տէօվլէթեան, Տոքթ. Երուանդ Արզումանեան :

Չորրորդ առոյգ երակ մը՝ Եկեղեցւոյ Հոգա - բարձութիւնն, որու անդամներն են Յակոբ Ալեք - սանեան, Գէորգ Մոսիչեան, Օննիկ Աւագեան, Տոքթ. Կարապետ Պորանեան եւ Տիգրան Յովա - կիմեան, — այս վերջինը մեռած ըլլալով անցեալ Սեպտեմբերին, այս տարի նոր հոգաբարձու - թիւն մը կազմուեցաւ եօթը հոգինոց :

Վերջապէս, զոյութիւն ունի նաեւ Ակումբի կամ Սպր. Տան վարչութիւն մը:

Եւ բոլոր այս կանայք ջուխերուն իրրեւ ար - մատ՝ Իտալիոյ Հայոց Վարչութիւնը, — Տոքթ. Ե. Արզումանեան (նախագահ), Տոքթ. Գէորգ Պապայեանց (փոխ - նախագահ), Տոքթ. Տիգրան Ալեքսանեան (քարտուղար), Հրանտ Տէօվլէթեան (փոխ - քարտուղար), Ճոն Յովհաննէսեան (գանձապահ) :

Այժմ ընդհանուր ակնարկ մը այս ազգային մեքենային աշխատանքներուն վրայ :—

Երբ փակուեցաւ Մխիթարեան Հայրերուն վարժարանը Միլանի մէջ (1931 — 1932), Իտա - լիոյ Հայոց Վարչութիւնը ամէն ճիգ թափեց հիմ - նելու համար Ակումբ մը, — Մխիթարեան վար - ժարանը, մինչեւ փակումը, կը ծառայէր նաեւ իբրեւ հաւաքատեղի՝ զաղութին ազգային կեան - քին համար: Դիւրին չէր, անշուշտ, մէկ օրէն միւսը հիմնել ակումբ մը՝ եռուն քաղաքի մը մէջ, ուր առեւտրական կիրքը կ'իւրացնէ ու կը լափէ հոգի ամէն մէկ թիլ: Նիւթական լայն միջոցներ պէտք են՝ ապահովելու համար ոտքը դնելիք տեղ մը :

Պատերազմէն եաքը, երբ բարեսէր ձեռքի մը օժանդակութեամբ կը ծրագրուի կառուցանել մարմարակերտ գեղաշէն եկեղեցի մը հայկական ոճով, Միլանի զաղութը կ'ոգեւորուի եւ, իր կարգին, կը վճռէ ամէն զոհողութիւն ստանձնել՝ տէր դառնալու համար ակումբի մը: Զարմանալի պիտի ըլլար տեսնել, որ հեռաւոր զաղութէ մը՝ երկու եղբայրներ 60 — 70 միլիոն տրամադրեն եկեղեցի մը հիմնելու համար Լոմպարտիոյ մայ - րաքաղաքին մէջ, եւ Միլանի բարեկեցիկ զաղու - թը անճրկէր 14 — 15 միլիոն հաւաքելու տեսա - կէտով՝ սեփական ակումբ մը ունենալու համար: Ազգ. Վարչութիւնը, այս ուղղութեամբ, խորհր - դակցութիւններ կը կատարէ քանիցս եւ ի վերջոյ կը կազմէ Ակումբի Յանձնախումբ մը, որու պաշ - տօն կը տրուի ձեռնարկել հանգանակութեան՝ գնելու համար յարմար յարկաբաժին մը, այնտեղ հաստատելու համար Ակումբը կամ Ազգ. Տունը (Casa Armena) : Դժբախտաբար հաւաքուած զու - մարը (8 միլիոն) բաւարար չէր եւ զաղութը կը կոչնչնէ յարմարագոյն առիթ մը, (քաղաքին կեդրոնը՝ վառաւոր չէնքի մը առաջին յարկը) : Ինձի ըսուեցաւ թէ նման յարկաբաժին մը ունե - նալու համար՝ անհրաժեշտ է 15 միլիոն, թէ զա - զուէթին բարեսէր մէկ անդամը պատրաստ է վո - խատուութեամբ ամբողջացնելու այդ զումարը՝ երբ անդամ մը եւս ներկայանայ առիթը, զըս - նուի յարմար վայր մը: Կը յուսացուի որ յառա - ջիկայ գարնան իրականանայ զաղութին կազմա - կերպութեան այս առաջին նուաճումը: Յանձնա - խումբը ապահովութիւն կը ներշնչէ ամէն տեսա - կէտով: Միւս կողմէ, զաղութը եւս նախանձա - խնդրութիւն ցոյց կուտայ եաւ չմնալու համար ու - րիշներէն՝ ազգաչէն աւանդութեանց ճամբուն մէջ,— եկեղեցի հիմնել, զպրոց չինել, ազգ. տուն կառուցանել, մշակութային ակումբներ հաստատել, Հայութեան անունը զրել եւ յաւեր - ժացնել յընթացս պատմութեան: Կը թուի թէ Ազգ. Տունը եւ Ազգ. Եկեղեցին հասակ պիտի նե - տեն այս զաղութին մէջ իրրեւ երկուորեակներ կամ քոյր - եղբայր : Երկու յանձնախումբերն ալ կը մրցին նոյն եռանդով,— երկու Երուանդ ու կրկին եռանդ՝ բաւական են յոյս ներշնչելու թէ կը յաջողին ձեռնարկները, երբ մին հոգի կը դնէ, միւսը՝ սիրտ, մին խոչոլ, միւսը՝ նուիրում :

Արդէն երբ մէկ կողմէ կը նշմարուի ոգեւո - րութիւն մը՝ օր առաջ կատարելու համար բացու - մը Ազգ. Տան, զոր Միլանի զաղութը կուտայ Միլանի Հայութեան, միւս կողմէ կը տեսնուի փութաջանութիւն մը՝ օր առաջ ձեռ - նարկելու համար եկեղեցւոյ շինութեան, — Յանձնախումբը չարունակական թղթակցութեան մէջ է բարերարներուն հետ, երկու եղբայրներ, որոնք կը դտնուին հեռաւոր Ամերիկայի մէջ: Շի - նութեանց պիտի ձեռնարկուի անմիջապէս որ առացուի հայ եկեղեցւոյ կրօնական վարդապե - տութեան ճանաչումը իտալական պետութեան կողմէ: (Փարիզի Հայոց եկեղեցին, եթէ ունի նը - ման վաւերաթուղթ մը, կրնայ օրնակար ըլլալ՝ պատճէն մը ղրկելով Միլանի Հայոց):

,Այս երկրէն աշխատանքները կը վկայեն թէ Միլանի Հայութիւնը չի զոհանար եղբայրական զաղութի մը նուէրով (եկեղեցի) լինք եւս կը ստանձնէ ամէն զոհողութիւն՝ հիմնելու համար Ազգ. Տուն մը:

Ափսո՜ս, մերը չէ հողը՝ որու վրայ կը կանգ - նենք տուն եւ եկեղեցի: Բայց կ'ուզէինք որ չունե - նայի՞նք տուն եւ եկեղեցի՝ անոր համար որ թա - փառական զարձանք: Ո՛չ, տուն եւ եկեղեցի պի - տի հիմնենք, նոյնիսկ օտար հողի վրայ, որպէսզի չմոռնանք մեր հողը, մեր երկիրը: Ալիշան կ'ըսէ. Մի՛ ուրանայք գերկիրդ եւ զազգդ սիրուն,
Ծառն արմատով ծառ, տուն հիմամբ է տուն :

Որպէսզի երբեք չմոռնանք զաղափարը հիմին կամ պատկերը արմատին, մենք պիտի չարունա - կենք մեր չինութիւնները բոլոր այն ճամբաներուն վրայ՝ ուրկէ անցան Հայկազունք, միաժամանակ վկայելու համար պատմութիւն կարզացողներուն թէ չինարար ժողովուրդ է այս Մնացորդացը, տաղանդաւոր եւ բարձր մշակութեան տէր: Այդ չինութիւնները կը բանաձեւեն նաեւ մաղթանք մը, զարձեալ Ալիշանի բառերով.

Հայոց հաւատ, Հայոց տուն,
Կացցեն ազատ, հաստատուն :

Միլանի մէջ, ապաւինելով հանդերձ որ բացուին մշակոյթի տան դռները, բարձրանան հաւատքի տան սիւները, հայ զաղութը կ'աշխատի ազգ. կեանք ստեղծել համերաշխութեամբ, եղբայրա - կան սիրով եւ փոխադարձ յարգանքով: Հոգեւոր հովիւը, Զգօն վրդ. զրեթէ ամէն կիրակի պա - տարագ կը մատուցանէ Միլանի անկլիւան եկեղե - ցիին մէջ: Հայ զաղութը վարող կազմակերպու - թեանց նախաձեռնութեամբ էր, զարձեալ, որ Ժան Պալար եւ Լիւք - Անորէ Մարսէլ հրաւիր - ուեցան Միլան՝ իտալացի ժողովուրդին ներկա - յացնելու համար հայ մշակոյթը եւ Հայոց հպար - տութեան վկայութիւնները: Cahiers du Sud իր վերջին թիւին մէջ (թիւ 315), մեծ գովեստով եւ արդար գնահատութեամբ կը խօսի Միլանի հայ զաղութին, ինչպէս եւ հայ մշակոյթին մասին : Յետոյ, նոյն պարբերաթերթը կ'ողջունէ Միլանի եւ Ժընեւի հայ զաղութներուն ղեկավարները, ո - րոնք առիթ կը առեղծեն, նման դասախօսութիւն - ներով, հայ մշակոյթը ներկայացնելու թէ՝ օտա - րին, որ անծանօթ կը մնայ մեր պատմութեան, եւ թէ հայ նոր սերունդին, որ անտեղեակ է իր լեզուին զանձերուն :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Պրոֆ. Ա. Կ. ՔԵՎԵԼԵԳով

Փարիզի «Յառաջ»ը հաղորդած էր, որ Մոս - կուայում իր մահկանացուն է կնքել 77 տարեկան հասակում պրոֆ. Ալ. Քեվելեգեանը :

Մի ժամանակ հանդուգնեալը չատ յայտնի ա - նուն էր հայութեան մէջ: Կը պատկանէր ռուս Ա - զատական - Սահմանադիր - Դեմոկրատ (Կադէտ) կուսակցութեան: Դեռ 1906 — 1907 թուականնե - րին՝ յաճախակի կը զբօսը Անգղրանիկի Սասնոյ ապստամբութեան եւ տարած յաղթութիւններու ինչպէս նաեւ այդ ապստամբութեան պատճառնե - րու մասին, Մոսկուայի «Ռուսկիյ Վեդոմոստի» (Ռուսական տեղեկատու) թերթի մէջ, որ ամե - նատարածուած, լուրջ, անաչառ եւ անկաշառ թերթն էր համարուում բովանդակ Ռուսիոյ մէջ, յարերու օրով: Այդ թերթը կը կոչուէր նաեւ «պրոֆեսորական» թերթ, որովհետեւ բոլոր աշ - խատակիցները պրոֆեսորներ ու ակադեմիկոսներ էին ու ամէն խնդրի կամ նիւթի մասին կը զբէին մասնագէտ ուսուցչապետները :

Որչափ եւ զարմանալի թուի՝ այս լուրջ եւ անկաշառ թերթի հիմնադիրներէն մէկն ալ Հայ էր, յայտնի իրաւագէտ Գրիգոր Զանչեանը, որ ռուս դիտական շրջանակներում յայտնի էր իր ի - րաւագիտական մի լուրջ եւ բազմակողմանի ու - սումնասիրութեամբ Աղեքսանդր Բ. կայսեր դա - տաստանական բարենորոգումների մասին զբը - ուած: Այս կայսրը ռուսական եւ համաշխարհա - յին պատմութեան մէջ յայտնի եղաւ ոչ միայն այն մարդասիրական վեհ նուիրական եւ պատաս - խանատու քայլով, որ ազատութիւն չնորհեց ռուս զիւղացիներին, ճորտութիւնից ազատելով նրան՝ այլ եւ իր դատաստանական մեծ բարենորոգում - ներով: Շնորհիւ այդ բարենորոգութեանց ռու - սական դատարանը, որ ազնուական՝ դասակար - գային բնոյթ էր կրում՝ զարձաւ զուտ ժողովր - դական իրաւական, անկախ եւ ուաչառ, միայն ու միայն օրէնքի վրայ հիմնուած հաստատու - թիւն, որից այսօրուայ խորհրդային դատարանն իր դասակարգային բնաւորութեամբ չատ ու չատ հեռու է :

Ահա այս Զանչեանն էր այդ թերթի հիմնա - դիր աշխատակիցը, որ Հայ էր, սակայն հայու - թեանը չատ մօտ չէր եւ սրան հայ զարձուց հո - գեկոչ Արմենեան Հայրիկը իր Մոսկուա եղած մի - ջոցին 1897 թուին: Գր. Զանչեան հետաքրքրուե - լով հայկ. կեանքով եւ լսած լինելով թէ 1895 — 1896 թուերուն Թուրքը լինչպիսի ահաւոր արեան բաղնիք կազմակերպեց հայ ժողովրդից՝ հետա - զայում իր «Եղբայրական Օգնութիւն» զիրքը մե - ծահատոր հրատարակեց, հայ որբերուն համար որբանոցներ հիմնելու նպատակով: « Եղբայրա - կան Օգնութիւն» զրքի մէջ անոր կոչին արձա - գանգ տալով հրատարակեցին ռուս յայտնի զրող - ներն ու հրապարակախօսները իրենց յօդուածնե - րը, հայ նշանաւոր զօրավարների, զրողների, բա - նաստեղծների, մշակոյթի ու պետական զործիչ - ներու մասին, պանծացնելով հայ անունը եւ մշա - կոյթը: Այդ զիրքը որ մի քանի տպագրութիւն ու - նեցաւ, մօտ 60 — 70.000 ոսկի ռուբլի արդիւնք տուաւ եւ այդ պատկառելի զումարով բազում որբանոցներ հիմնուեցան Աստանայում, Մարա - չում եւ այլ զանազան վայրերում :

Գր. Զանչեան սպասաւորը էր ու փոքր հա - սակ ունէր: Պարթեւ հասակի տէր Մխիթեան Հայ - րիկ, երբ առաջին անգամ կը տեսնէ նրան Մոս - կուայում՝ կը բացականչէ.

— « Աս փոքրիկ մա՞րդն է այսքան մեծ անուն հանել ծովածաւալ Ռուսաստանի մէջ » :

Գր. Զանչեան մեռաւ 1901 Յունիսին եւ թաղ - ուած է Մոսկուայի Հայոց Վաղանկայի գերեզ - մանատունը: Անոր ռուս սրտակից ընկերն արձան էր զրած անոր չիրիմին վրայ ու յաճախ կ'այցե - լէր նրան, մի փունջ ծաղիկ դնելով գերեզմանա - քարին :

Թերեւս հանդուգնեալի հովանաւորութեամբ Ալ. Քեվելեկեանին յաջողուել էր համբաւաւոր « Ռուսկիյ Վեդոմոստի» թերթի աշխատակիցների չարքը մտնել, բայց մեզ համար մեծ բարիք էր, որ Հայկական Հարցի մասին այդպիսի հեղինա - կաւոր եւ նոյնիսկ արտաոտհմանում հռչակ վա - յելող թերթի մէջ էր զրւում :

Ինքն Ալ. Քեվելեկեան Հայի չէր նմաներ: Ծնած էր Հիւսիսային Կովկասի Նոր Նախիջեւա - նում, աշխոյժ, վառվռուն, չէկ մազերով, սպի - տակ դէմքով տղամարդ էր. քիթն էր միայն որ մատնում էր նրան թէ Հայ է: Այդ օրերին, այս զարու առաջին քառորդին, Քեվելեկեան « Գրա - նատ » հրատարակչական ընկերութեան հանրա - դիտական բառարանի խմբագրութեան մէջ կը պտնուէր եւ միաժամանակ կը դասախօսէր Մոս - կուայի Աղչկանց Բարձրագոյն դպրոցում :

Իր յօդուածները Հայկական կեանքի մասին Թրքահայաստանում՝ կազմում էին լը - ջօրէն ու փաստերու վրայ հիմնուած, որովհետեւ ընթերցողներու մեծ մասը բարձր մտաւորական անձեր էին: Թերթի յայտնած կարծիքները ու - շադրութեան էին արժանանում ռուսական կառա - վարութեան բարձր շրջանակներում:

Առաջին Համաշխարհային պատերազմի օրե - րուն, երբ մեր լաւագոյն իղձերու եւ ակնկալու - թեանց իրագործման օրերն էին համարւում՝ Մոսկուայում սկսաւ լոյս տեսնել «Արմէնսկիյ Վեստնիկ» (Հայկական համբաւաբեր) շաբաթա - թերթը, որի մի մասը խմբագրութիւնը գտնւում Ալ. Քեվելեկեանի ձեռքում եւ նա յաճախ գեղեցիկ յօդուածներ էր նուիրում Հայկական Դատին : Չէր ընդհատում զրել իր յաճախակի յօդուածնե - րը «Ռուսկիյ Վեդեմոստիի» մէջ նոյն հարցի առ - թիւ :

1918 — 1919ին Քեվելեկեան եւս բանտարկու - թեան ենթարկուեց, ինչպէս չատերը ռուս մտա - ւորականութիւնից: Ազատուելով, չարունակում էր իր աշխատանքները «Գրանատ»ում եւ Մոս - կուայի Պետական Համալսարանում իրրեւ պրոֆ. իտալական զրականութեան: Անոր կազմած դա - սաղրքերը զործածութեան մէջ էին բոլոր բարձ - րադոյն զպրոցներում: Ինքը համարւում էր լաւա - գոյն մասնագէտն իտալական զրականութեան :

Հաւատացեալ էր հանդուգնեալ պրոֆէսորը, ինչպէս Նոր Նախիջեւանցիներու մեծամասնու - թիւնը: Վերջին անգամ հանդիպեցանք Կրիմում, 1940 թուին, Եալթա քաղաքից 6 մղոն հեռու մի թաթարական գիւղում, ուր եկած էր հանդուգ - նալն ապաքինարանում հանգստանալու եւ կաղ - դուրուելու մէկ ամսով: Նոյն աշխոյժ, եռանդուն

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

«Երկրորդ Եղը»

(LA SECONDE CHANCE)

«Երկրորդ բախտը» նոր վէպն է Ռումանացի հեղինակ Վիրգիլ Կէորկիուի, որուն «Քանեւհին-դերորդ ժամը» ընդհանուր հետաքրքրութիւն յառաջ բերաւ, հայերէնի ալ թարգմանուելով :

Այս վէպը եւրոպական տարադիրներու տըր - ուած երկրորդ պատեհութիւնն է, նոր կեանք մը սկսելու, ծովերէն անդին ամերիկեան հանրապե - տութիւններէն մէկուն կամ Աւստրալիոյ մէջ: Ա-նոնցմէ մէկուն ռումանացի երիտասարդ ուսանող Բորիս Բոդնարի համար, որ վտարուած է ազ - նուապետական դպրոցէն, նոր կեանքը եւ բախտը իրեն համար սահմանէն անդին է, Ֆ. Մխուէեան մէջ: Ան հիմա կը կոչուի Բորիս Բոդնարիուք եւ տասը տարի եղք կը վերադառնայ իր ծննդավայ - րը իբրեւ զօրավար ռուսական բանակին մէջ: Ի - րեն պաշտօն տրուած է տարածել համայնավա - րութիւնը եւ կոլխողը ըմբոստ գիւղացիներուն մէջ :

Բոդնարիուքի համար մեծ պատեհութիւն է մարաջախտ Թիթոյի եւ Կրեմլի միջեւ ծագած վէ - ճը: Կամաւոր կը դրուի հաշուեյարդարի մատնե - լու համար զաւեշանը եւ հերետիկոսը, սակայն օդանաւը որ զինք Եուկոսլաւիա պիտի տանէր կը ջախջախուի, եւ աչքերը կը բանայ Աւստրիոյ ա - մերիկեան մէկ հիւանդանոցին մէջ: Հոն այցելու - թիւնը կը տանայ երկու խորհրդային զնդապետ - ներու որոնք կը տեղեկացնեն թէ ինք Պուքրէշի

եւ կենսուրախ Զեվելեկեանն էր : Խորհրդային պայմաններն զինքը բաժանած էին իր սիրելիներ - էն — կինը, հատարինէն՝ եւ երկու դուստրերը արտասահման էին: Կինը Մոսկուայի կայս. Հա - մալսարանի Բաղաքագիտական Իրաւունքի յայտնի պրոֆ. Ներսէս Ներսէսեանի դուստրն էր, զար - դացած, բանիերուն եւ ռուս համալսարհային գը - բականութեան ծանօթ մի անձնաւորութիւն, որ 3 տարի առաջ մեռաւ Փարիզում: Առհասարակ պրոֆ. Ներսէսեանի ընտանիքը բեղնաւոր էր. ա - նոր երկու զաւակներն ալ Մոսկուայի համալսա - րանի պրոֆեսորներ էին — Ալեքսանդրը՝ Միջազ - գային Իրաւունքի, Միքայէլը, Բաղաքատնտե - սութեան: Վերջինս մի քանի տարի դասախօսած էր Երեւանի համալսարանում :

Ալ. Զեվելեկեանի արտասահման ապրող եր - կու դուստրերից Մարղարիտը, կը բնակի Փարիզ, իսկ Եւգինէն, հոս Ամերիկա, Ֆլորիտայում: Եր - կուքն ալ ներկայ էին Նիւ Եորքի Ս. Վլուս. Մայր եկեղեցում սոյն Փետրուարի 8ին իրենց մօր եւ հօր յիշատակին կատարուած հոգեհանդստին: Եր - կուքն ալ արցունքով ուղղեցին մեր գրքոյ դա - սի գեղեցիկ ու ներդաշնակ երգեցողութիւնն ու վերյիշեցին իրենց Մոսկուայի Ս. Խաչ եկեղեցին, որն այսօր չկայ :

Հոգեհանդստից առաջ մի քանի խօսքով տո - ղերս գրողը ծանօթացուց հաւատացեալներուն, թէ ո՞վ էր Ալ. Զեվելեկեան եւ ինչ չափով կատա - րած էր իր պարտականութիւնը հանդէպ մեր հայ - րենիքի եւ տառապած հայ ժողովրդին :

ԱՐՍԷՆ Ա. ՔՀՆՑ. ՍԻՄԷՈՆԵԱՆՑ

յաջորդ մաքրադործումներու դատավարութեան առն առաջնակարգ դեր մը պիտի կատարէ, ուր ինքզինք պիտի ամբաստանէ թէ Թիթոյի հետ կը դաւադրէր Ֆ. Մխուէեան դէմ: Մխուէեան ատեն պէտք է որ ծածկէ իր իրական ինքնութիւնը եւ պահէ անունը որով արձանագրուած է հիւանդա - նոցին մէջ: Բողնարիուք ուրախութեամբ կ'ըն - դունի, պիտանալով հանդերձ որ մահուան պիտի դատապարտուի :

Քանի մը օր եաք ,դող կեզէ երբ կ'իմանայ որ երկու Ռումանացիներ եկած են քովի սենեակը, որոնք զինք կը ճանչնային իբրեւ ռուս զօրավար եւ վստահ է թէ պիտի մատնեն զինք Ամերիկացի - ներուն: Կը փախչի հիւանդանոցէն, անմիջապէս չոգեկառք կը մտնէ եւ ինքզինք կը դտնէ Ֆրան - սա: Գրեթէ ցնցոտիներով ծածկուած եւ դրամ չունի: Փարիզի մէջ կը դիմէ խորհրդային դես - պանատունը եւ կը խնդրէ որ զինք Ռուսիա վերա - դարձնեն, բայց անոնք իր պատմութիւնը հաճոյ - քով չեն լսեր: Ռումանացի հակաբոլշեւիկ քանդա - կագործ մը իրեն դրամ եւ ուտելիք կուտայ: Մար - դը կը փորձէ բռնել վերադարձի երկար ճամբան: Գերմանիոյ ամերիկեան շրջանին մէջ կը ձերբա - կալուի : Կը բացատրէ թէ ինք սովետ զօրավար Բողնարիուքն է որ անհետացաւ օդանաւին չախ - չախուելուն հետեւանքով քանի մը ամիս առաջ , սակայն կը նկատուի իբրեւ առաջնակարգ խաբե - բայ եւ դաւադիր :

Կը յաջողի խոյս տալ իր ինքնութիւնը չհայտ - նուած եւ անորոշ ժամանակով թափառումներէ եաք լեհերուն մէջ՝ կը հանդիպի ուրիշ խումբ մը փախստականներու որոնք մէկ բանակալութենէն միւսին անցած են: Կ'իմանայ որ ռուսական հրա - սայլերը մեծ յարձակողականով մը կը յառաջա - նան մաքրելու համար ըմբոստները: Ուրախու - թեամբ կը լքէ ապահով լեհները եւ կ'երթայ ող - ջունել զանոնք ռուսերէն լեզուով, սակայն ա - նոնք կը պատասխանեն անդլերէն , գերմաներէն , ուրիշ որեւէ լեզուով, բացի ռուսերէնէ, եւ մէջ - տեղ կ'ելլէ որ անոնց հրամանատարը ուրիշ մէկը չէ այլ Եուկոսլաւ մարաջախտը , զոր հաշուեյար - դարի պիտի ենթարկէր ինք :

Միւս ընկերը Փիլատ, խոյս տալէ վերջ գիւ - ղէն, զոր իր ընկերը Բողնարիուք ի զուր փորձած էր համայնավարացնել: Փիլատ տարադիր (D.P.) կը դառնայ Գերմանիոյ մէջ, ինչպէս իր երիտա - սարդ կինը եւ հայրը: Հայրը եւ կինը կ'ընդուն - ուին իրրեւ զաղթականներ դէպի Քանատա: Հայ - րը նաւ կը նստի, սակայն Փիլատ որ կը մերժուի, կ'որոշէ Փարիզ երթալ: Հոն իրենց համեստ պան - դոկին մէջ ոստիկանական խուզարկութենէ ահա - բեկ՝ կինը պատուհանէն վար կը նետէ ինքզինք եւ կը մեռնի :

Փիլատ կը կանչուի եւ դէպի Գերմանիա ո - րովհետեւ կը ճանչնայ Բողնարիուքը , բայց ան արդէն խոյս տուած է: Հոն կը հանդիպի իր աներ - հօր, որ յուսախաբ՝ Քանատայէն վերադարձած է, եւ կ'երազէ միայն Ռումանիոյ իր դիւղը վերա - դառնալ :Միասին ճամբայ կ'ելլեն: Մերուներն օ - տարներ տեսնելով իր տան մէջ, դէպի անտառ կ'երթայ եւ հոն ալ կը մեռնի

Գիրքը գրուած է հեղնանքով, սակայն առանց ատելութեան, եւ ունի քանի մը կարեւոր տեսա - րաններ ինչպէս սովետական վտարկութիւնը հեռաւոր սիպերիական անապատներուն մէջ: Ֆ.

5000 տարուան սիրերգ մը

Երկու դերման հնախոյզներ Պոլսոյ հնա - դիտական թանգարանին մէջ քննած են բեւեռա - դիր կղմինտներ, որոնք հինգ հազար տարուան հնութիւն ունին, մասնագէտներու կարծիքով :

Առեւտրական պայմանագիրներու հետ, զըտ - նուած են նաեւ զրական կտորներ :

Ահաւասիկ նմոյշ մը,— սիրերգ մը որուն հե - րոսներն են չաստուած մը (Սուսին) եւ չաստուա - ծուհի մը (Ինլիլ) .—

Ով դո՛ւ այր, սրտիս սիրածը,
Քու գեղեցկութիւնդ մեղրի չափ քաղցր է .
Ո՛վ իմ առիւծս , սրտիս ընտրածը ,
Քու գեղեցկութիւնդ ննկտարի համ ունի :
Դու գիս գերեցիր, թոյլ տուր որ դէմդ կենամ դո - ղահար ,
Ո՛վ այր մտցուր գիս քու ամուսնական սենեակդ:
Դու գիս գերեցիր, թոյլ տուր որ դէմդ կենամ դո - ղահար .
Իմ առիւծս, տար գիս քու ամուսնական յարկդ :
Ա՛յր դու, թոյլ տուր որ ճեզի փայփայեմ .
Իմ թանկագին գգուանքներս մեղրէն աւելի անուշ են
Քու ամուսնական յարկիդ տակ, եւ մեղրին ծո - րումէն ետք՝
Մենք կ'ուզենք հրճուիլ քու գեղեցկութեամբդ :
Իմ առիւծս, թոյլ տուր որ ճեզ փայփայեմ ,
Իմ թանկագին գգուանքներս մեղրէն աւելի անուշ են :
Այր դո՛ւ, միայն թէ դուն հրճուիս ինձմով .
Մայրս կը խոստանայ աղուոր բաներ տալ ճեզի .
Իսկ հայրս՝ ճեզ նուէրներով պիտի ճոխացնէ :
Քու հոգիդ, գիտեմ, թէ ինչով կը լիանայ ,
Այր դո՛ւ, ճնացիր տանս մէջ միշտ այգաբաց :
Քու սիրտդ գիտեմ, թէ ինչով կը հրճուի ,
Իմ առիւծս, գիշերէ տանս մէջ միշտ արշալոյս:
Քանի որ դու գիս կը սիրես ,
Տուր ինձի սիրագեղ քու գգուանքներդ.
Ո՛վ իմ տէրս, իմ աստուածս, իմ պաշտպանս.
Իմ Սուսինս, որ կը հրճուեցնես սիրտը Էնլիլին ,
Տուր ինձի սիրագեղ քու գգուանքներդ :

Թարգմ. ՍՈՒՐԷՆ

Ուշադրութիւն

«Յառաջ»ի վերհրատարակման ուղեկրող չջնանը կը լրանայ յառաջիկայ ապրիլին :

Նոր տարեշրջանի համար կարգ մը փոփոխու - թիւններ նախատեսուած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բոլոր բաժանորդներէն օր առաջ փակել իրենց առկախ հաշիւները:

ՈԱպրիլ 1էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք բո - լոր անվճար թերթերուն առաքումը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ԹՈՄԱՐՋԱՀԱՑ ԿԵԱՆՔԷՆ . — Խորհրդատու Ջիւտրը եւ Գեղանի Կուփարը.— Թումարզայի հայ գեղջուկներուն փառքի եւ բախ - տի օրերը: Գրեց՝ Սարգիս Ց. Ճիվանեան: Ընտիր տպագրութեամբ եւ պատկերազարդ: Տպ. H. Turabian, 227 Bld. Raspail, Paris: Գինն 3 տոլար :

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (31)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ցեղոյ յանկարծ, անսպասելի կերպով մը կը հանդարտի, կ'ամոքուի ու տեղ կը բանայ մեղի··· Երկար աւեն, ճամբուն վրայ, արկածեալները կը հետեւին մեզի, ու հետզհետէ կը ցանցառնան : Միջօրէի անհանդուրժելի տաքութիւնը զիրենք խոհեմ կը դարձնէ, ու կը վերադառնան իրենց վը - րաններէն: Այլեւս մեր եաեւ ձգած ենք զիրենք ··· երկու կողմէն ընդարձակ արտերու տարածութիւ - նը կ'երեւայ մերկ եւ ամայի: Ադէաէն հրաչքով ազատած հսկայ հասակով երիտասարդ մը կ'ըն - կերանայ եւ կ'առաջնորդէ մեզ: Որբերը հան - դարտիկ ու հնազանդ կը քալեն մեր քովէն իրենց բոպիկ ոտքերուն խուլ ազմուկովը, զոյդ զոյդ ե - ղած, իրարու ձեռք բռնած ու զրեթէ երջանիկ նոր կեանքի մը մէջ մտնելու չոյսէն :

Մեր ձեռքին տակ են ուրեմն մեր խնամակա - լութեան յանձնուած այդ աղեկնեըը, դողդոջուն չրթունքներով, անհաստատ նայուածքներով, դե - դեւուն սրունքներով ու վախ մարմիններով, տանջուած մանկական ուղեղներով ու ձգտուած ջիղերով, զերագրգռուած երեւակայութիւնով . բոլոր այդ զժբախտ մանկութիւնը որուն իւրա - քանչիւրին համար հիւծախտը, չիմարութիւնը , կուրութիւնը դարանակալ կը սպասեն, բոլոր այդ վիրաւորուած ու որբացած մանկութիւնը կիւլ - կիոյ, որ այնքան պէտք ունի չարատեւ խնամքի , հոգածութեան ու մանաւանդ մայրական սիրոյ եւ խանդաղատանքի :

Միջոց մը չառաջացանք առանց խօսելու, ա - ռանձին անցորդներ կը դիմաւորէին մեզ ու կեցած կը նայէին մեր խումբին: Որբերուն բոպիկ ոտքե - րը քսուելով դետինն ՝ այնպիսի վոչիի ամպ մը կը բարձրացնէին որ մեզ կը ծածկէր եւ հեռուէն անտեսանելի կը դարձնէր: Մենք, զրեթէ միշտ փակուած այդ մթնոլորտին մէջ եւ աչքերնիս չլա - ցած արեւէն, դեղեւելով կը քալէինք, նոյնիսկ խորհելու անկարող:

Նոյն պահուն մեզ առաջնորդող ,երիտասարդը կեցուց մեզ եւ ցոյց տուած դիմացի դաշտը երբ արդէն տարբալուծուած դիակի տարտամ հոտ մը կը ծխար տաք օդին մէջ ու մեզ անհանդիստ կ'ը - նէր :

Արտասովոր եւ չարագուշակ տեսարան մը պարզուեցաւ հետզհետէ մեր աչքին : Նախապէս չհասկցանք, բայց քանի կը մօտենայինք, իրակա - նութիւնը կը յայտնուէր մեր տատամսող ու - շադրութեան : Իրարու մօտ դիզուած հողի բարձրութիւններ կը կազմուէին չուրջնակի ,քա - նի կը մօտիկնայինք տարբալուծուած դիակի հո - տը աւելի սուր կը դառնար. կանաչ փորով մութ կարմիր գլուխով ճանճեր կը բզզային ու կը հա - ւաքուէին դիզելիներու վրայ՝ ներքեւի արտաշնչումներէն բացուած, մէյ մը մէկ, մէյ մը ուրիշ սեւ ծակերու չուրջը :

Գլուխնին ծուռ , որբերը , անդին , ճամբուն վրայ կեցած, կը սպասէին :

— Որբանոցը հողին տակ է, ըսաւ մեզ առաջ - նորդողը տղոց զերեզմաններ ցուցնելով :

Շատ ու չատ կային այդ չարաբաստիկ հողա - կոյտերէն: Ու նոյն միջոցին խմացանք թէ վրան - ները նախապէս այդ տեղին վրայ հաստատուած էին, ու զէպքին յաջորդող չարաթներուն մէջ թշ - ուառութիւնը այնքան մեծ եղեր է որ, մեծ թիւով տղաք՝ անտէր մնացած եւ արիւնին ապականուած չրջակայ նեխութիւններէն՝ մեռեր են:

— Մէկ քանի տեսակ համաճարակներ չայտ - նուեցան. ու օրը մինչեւ 40 — 50 տղաք կը մեռ - նէին, մայրերը ցամքած աչքերով ու դժբախտու - թեան չափազանցութենէն սրտմտած ,առանց նոյն - իսկ քահանայի դիմելու՝ փոս մը կը փորէին վը - րանին քով ու հոն կը թաղէին մեռած տղաքը :

Պահ մը երիտասարդը կը լռէ, կղակը սեղ - մած, աչքերը կը մոլորին. ձեռքի չարժումով մը ճակատին քրտինքը կը թափէ դետին ու կը հառա - չէ .

— Օֆ··· օֆ··· օր կ'ըլլար որ մինչեւ հինդ տղոց դիակ կ'ելլէր մէկ վրանէն ...

Երկար կը նայինք տղոց զերեզմաններուն : Իրաւամբ ի՞նչ ընելու եկեր ենք այս դժբախտ երկրին մէջ: « Որբանոցը հողին տակն է », կը յի - չեմ երիտասարդին խօսքերը, ու աչքերս , հակա - ռակ ինձի, կը սեւեռին ծակերուն՝ որոնցմէ հա - զիւ նչմարելի կապտորակ չոգի մը կը բարձրա - նայ ու կը մարի արեւուն չողչողուն լոյսին մէջ :

(Շար.) ՋԱՊԷԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ նախագահը, Կոթվալտ, որ Մոսկուա գացած էր Սթալինի յուղարկաւորութեան մասնակցելու համար, ծանրապէս հիւանդացաւ մէկ օր վերջ: Լուրը զաղտնի պահուած էր 36 ժամ, յետոյ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Մոսկուայի եւ Փրակայի անթելներուն մէջտեղ: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ հիւանդը, որ 56 տարեկան է, կը տառապի ծանր թոքատապէ եւ կողատապէ: Վերջին պահուն թոքերու արիւնա-խռնումը աւելի ծանրացուցած է վիճակը: Տեղէ-կագիրը ստորագրած են տասը բժիշկներ, որոնց մէկը ռուս: Երեք տեղեկագիրներ հրատարակուե-ցան մէկ օրուան մէջ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ մասին ալ վրդովիչ լուրեր կը հաղորդուին Պելկրատի ճամբով: Արտակարգ մի-ջոցներ ձեռք առնուած են սահմանապլուխին վը-րայ, Սթալինի մահէն ի վեր: Կ'ըսուի թէ խոր-հրդային զօրամաս մը եւս պիտի ղրկուի Թուրնո-Սեվրին: Պահակախումբեր կը չրջին Պելկրատի եւ ուրիշ քաղաքներու փողոցներուն մէջ:

ԵՐԵՔ ՉԵԽ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐ կրաց (Աւստրիա) հասնելով, համբուրուեցան անգլիացի սպաներու հետ եւ ապաստան խնդրեցին: Երեքն ալ սպաներ են եւ ըսին.— « Շատոնց կը մտածէինք փախչիլ: Գարշելի է կեանքը մեր երկրին մէջ: Օրական 500 կրամ սեւ հաց կուտան »:

ԹԻԹՈՑԻ այցելութեան առթիւ, Անգլիոյ վարիչները պիտի չանան բարւոքել Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ յարաբերութիւնները, լուծելով Թրիէսթէի խնդիրը: Որոշ չզգաղդուածութիւն կը տիրէ Իտալիոյ մէջ, այս այցելութեան պատճա-ռով:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախկին թագուհին, Նարիման, վերջնապէս բաժնուեցաւ Ֆարուքէն: Այս առթիւ հերքեց այն վերագրումը թէ մայրն է բաժանման պատասխանատուն: « Շատոնց որոշած էի բաժ-նուիլ, երբ մայրս Հռոմ չէր եկած տակաւին »: Այժմ կ'աշխատի եւ առնել զաւակը եւ եգիպտոս վերադառնալ:

15 ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐ արձակուեցան Մ. Նա-հանգներու արտաքին գործերու պաշտօնատունէն, վարքուբարքի եւ անվտանգապահութեան պատ-ճառով: Ուրիշներ ալ կը հետապնդուին:

ՋՕՐ. ՐԻՃՄՒԼԻՑ ժողովի հրաւիրելով աւելի քան հարիւր բարձրաստիճան սպաներ, բացատ-րեց թէ Ալանտեան կազմակերպութեան 50 զօ-րաբաժինները «մեծապէս պիտի նեղուին մօտաւոր ապագայի մը մէջ, զինամթերքի պակասէն»: Եւ պատուիրեց անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել:

ԵՐԿՈՒ ԱՐՋԵՐ, արու եւ էգ, երեսաղէմի կենդանաբանական պարտէզէն փախչելով Ցորդա-նան անցան: Էգը բռնուեցաւ, էշ մը լափելէ եաք, իսկ արուն սահմանը անցած ըլլալով, ետ կը պա-հանջուի:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԾՊՏԵԱԼ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած՝ Որբերու Օգնութեան Մարմնի կողմէ (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն), հովանաւորութեամբ Տէր եւ Տիկին ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՐԿԻՐՃԵԱՆԻ, կիրա-կի, 15 Մարտ ժամը 15–22, ժան Կուժոնի սրահին մէջ (8 ռիւ ժան Կուժոն, Բարիզ (8): *ԹԻՒ Է ԹՕՒ նշանաւոր էլուններ կը ներկայացնեն իրենց ամենավերջին խեղկատակութիւնները:*

SALLE GAVEAU

45 ռիւ տը լա Պոէսի

Երեքշաբթի 17 Մարտ ժամը 2ին

Ի նպաստ Հայ Արուեստի թանգարանին

Բարձր հովանաւորութեամբ կրթ. նախարար André Marie*ի:*

Փարիզի Սենֆոնիք Ընկերակցու-թիւնը ղեկավարութեամբ ՄՈՒՒՄ ԿԻՒ-ՑԸՆՈՒՑԻ եւ մասնակցութեամբ դաշնա-կահարուհի

Or. Վարուժիկ Ճիւճեանի

երեք քոնչէրթի դաշնակի եւ նուագա-խումբի՝ Պախ, Շուման, Իւպօ:

Տոմսերու գին 200էն 400: Դիմել՝ սը-րահը, Տիւռանի մօտ, Գրասուն Պարթամ-եան եւ Կալըռի Շիրվան՝ 10 ռիւ Միռօ-մէնիլ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ.— Հ. Բ. Ը. Մ. Փա-րիզի մասնաճիւղը փոխան ծաղկեպսակի 5000 ֆրանք կը նուիրէ Մառի Նուպար Ուս. Տան օգ-նութեան մտուկին, ողբացեալ Տիկին Փ. Կէնճ-եանի մահուան առթիւ:

Ընկերատիրական խնչոյք

Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի:

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Bains - Douche*ի մէջ, Իվրի:*

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալները, երգ, արտասանութիւն եւն.: Դիւրամատչելի պիւֆէ:

Կը հրաւիրուին չրջակայ թաղերու ընկեր-բարեկամները ընտանիքով: Ինչպէս նաեւ քոյր միութիւնները: Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ տ'ԻԷՆՆԱ, 10 Ավընիւ տ'Իէնա

Մէթրօ Իէնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին

Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Քorruso »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (Ճիաչօմէթիի):

Կը մասնակցին՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հա-պէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանճիկ-եան: Բեմադրութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, բե-մավար՝ Վաղինակ Ալթունեան, իսկ դիմա-յարդարումը յանձնուած է սիներմայի հան-րածանօթ դիմայարդար Պ. Ց. Առճելեա-նի:: Գիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԵԱՆԻ՝ 98 ռիւ տիւ Բուան տիւ Ժուռ, Պուլոնիէր (Սէն): *Հեռաձայն՝* Սանթռալ 28–56, *ժամը 18էն 19ը:*

ԱՐԱՔՍ

ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմաններ.— Տարե-կան Ֆրանսա 1000 Ֆր., Արտասահման 1400 Ֆր.:

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով 30 *Ֆրանք թիւը:*

Լոյս տեսաւ 8րդ թիւը:

ԼԱԻԱՓՈՅՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՓՈՒՌՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամն գնով:

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆր. Կապ. Թաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15ին, ընկերուհի Ա. Դաւիթ-եանի բնակարանը: Ներկաներու թիւը օրինական պիտի համարուի:

Հանդէս-Խնչոյք

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոսոտմ խումբի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 15էն 24: La Caisse d'Epargne *սրահը, 32 Ave. de la Porte des Lilas, 32, (Métro Porte des Lilas):*

Կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Հ. Մ. Ը. Մ. ՄԱՐՍԷՑԼ

Տարեկան պարահանդէսը կիրակի 6 ապրիլ: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Ժողովրդական սիրուած երգչուհի

ԱՑՏԱ ԱԶՆԱՒՈՒՐ

կիրակի 15 մարտ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ, 45 Ռիւ լա Պոէսի:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շոփէն - Փլէյել, *Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն:*

ՑԱՑՏԱԳՐԻՆ (Bien temperé en Ré mineur) *մաս կը կազմեն՝ Պախ, Փրելյ, Ռուբըռէն, Սքառլա-թի, Մոցարթ, Պեթովէն, Ռամօ, Լիսթ, Տըպիւ-սի, Շուման, Շոփէն եւ Գ. Ղազարոսեան:*

Կ'ուզուին

Կնոջ վէսթ եւ թայէօյր կարող entrepreneur-*ներ: Դիմել նմոյշներով,* Etb. ARCO, 96 Bld. de Sébastopol, Paris:

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)

(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72–60

Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord

Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11·30 եւ 14էն 17, Շաբաթ 9էն 11·30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)

Avec accusé de réception

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պա-հուն, ծրարները կը յանձնուին առանց ոեւէ ծախ-քի կամ ձեւակերպութեան, սաացողին համար.

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱԾ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) *կողմէ:*

Մարտ 22*ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը* 16*էն* 24, Salle Voltaire*ի մէջ,* Rue Voltaire:

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur:

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio *Գեղարուեստական բաժին,* Attractions:

Ճոխ պիւֆէ *Մուտք* 200 *Ֆրանք*

Charenton Ecoles*էն օթօպիւս* 103 *իջնել* Rue de l'Union:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 17 Mars 1953 Երեքշաբթի 17 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7018-Նոր շրջան թիւ 2429

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԷԿ ԱՒԵԼԻ ՔԱՋ ԷՒՆ

Երկու աշխարհամարտներ եւ մանաւանդ վերջինը անջնջելի աւերներ գործեցին բարոյապէս ալ :

Բարքերը այլանդակուեցան : Մի թքերը եւ սիրտերը կծկուեցան : Կլորցան եւ տափակցան :

Ինչ որ բնական կը համարուէր երէկ, զարմանալի խորչելի : Առ նուազն վիճելի :

Ինչ որ ցաւում եւ ընդվզում կը պատճառէր, սառ կապել կուտայ : Մանաւանդ մտաւորական կոչուած ճակատին վրայ :

Այս տեսակէտէն ալ, մարդկութիւնը բաժնուած է զանազան մասերու, արհեստական որակումներով,— յառաջդիմական, փաշական , բոլորտիքեան :

Բազմաթիւ դրոց - բրոցներ տարբական պարտականութիւններէ կը խուսափին, «տեսակէտ »-ներու վշաթելեր հիւսելով իրենց բոլորտիքը :

Անոնք աշխարհ կը սարսեն, երբ ձերբակալութիւններ եւ աքսորներ կատարուին կարմիր դիծէն ասդին : Երբ մահապատիժներ վճռուին :

Միշտ ներկայ են անոնք, բանիւ եւ գործով :

Բայց յանկարծ կը դառնան բացակայ, երբ նոյն գործողութիւնները կատարուին կարմիր դիծէն ներս, տանտապատիկ, հարիւրապատիկ սաստկութեամբ : «Հողմացրիւ» փոշիացնելով ամբողջ բազմութիւններ :

Մ· Նահանգներու Գերագոյն Ատեանը մահուան դատապարտեց երկու ամբաստանեալները, Տ՛էը եւ Տիկին Ռոզենպէրկ, իբրեւ հիւլէական լրտեսներ :

Դատավարութիւնը տեւեց մօտ երկու տարի : Վճիռը պիտի գործադրուէր վերջին ամիսներու ընթացքին, բայց յետաձգուեցաւ :

Որ եւ է մահապատիժ միշտ վրդովում կը պատճառէ : Եւ բնական էր որ այս առթիւ ալ դիմումներ կատարուէին, բողոքելով կամ աղերսելով :

Անցեալ Նոյեմբերին, ուրիշ մահավճիռներ ալ արձակուեցան, առ նուազն տասը կախաղաններ՝ Փրակայի մէջ :

Վճիռը եւ գործադրութիւն իրարու յաջորդեցին չանթահարիչ արագութեամբ :

Անոնք որ ցարդ անկարելին կը փորձեն Տ՛էը եւ Տիկին Ռոզենպէրկը փրկելու համար, ձայն - ծպտուն չհանեցին :

Ոչ : Պոռացին, ճչացին, բարձրաձայն ծափահարելով Փրակայի դատաւորները եւ դեռեւ դեռ տին զարնելով մահապարտները : Գիտնալով հանդերձ որ ամբաստանեալները միջոց չունէին իրենք զիրենք պաշտպանելու, չնորհիւ հաստատուած կարգուսարքին :

Եւ այսպէս ողբերգութիւնը կը չարունակուի տարիներէ ի վեր, իբրեւ հետեւանք մոլեռանդ ազանդի մը որ վեր ի վայր շրջեց ամէն բարոյական ըմբռնում :

Կիրակի օր իմացաք թէ ինչքան սուր տագնապ մը ծագած է Փարիզի Գրագէտներու Ազգ· կոմիտէին մէջ (C. N. E.), Փրակայի դատավարութեան առթիւ :

Գործօն անդամներէն մէկը առաջարկեր է բողոքի բանաձեւ մը քուէարկել :

Ընկերակցութեան նախագահը, Դիմադրական ճակատի հերոսներէն Վերքոր, դրագէտ, ընթացք չէ տուեր այս պահանջին : Անշուշտ անոր համար որ Տնօրէն Խորհուրդին մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն համայնավարները եւ ուղեկիցները :

Եւ ահա խմբական հրաժարումներ , որոնց շարքը չէ վերջացած տակաւին :

Այս երեկերես եւ երկչոտ մարդանքներէն ազդուած է նաեւ հայկական ածուն, ազատ արտասահմանի մէջ :

Դաս մը «յառաջապահ» դպիրներ եթէ ուղղակի բացասական դիրք չբռնեն ընդվզեցուցիչ դէպքերու առթիւ, կ՛ամփոփուին անտարբերութեան պատեանին մէջ :

Բայց աւելի յաճախ «զալմազալ» մը կը սարքեն, թունաւոր չողիներ արձակելով :

Անոնք բացակայ են, եթէ նոյնիսկ ամբողջ սեբունդ մը դլխատուի հայրենիքին մէջ :

Ո՛ղջ մնայ «դիրաքաւորում»ը :

Շ·

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻԻ

Արտաքին գործերու նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց Ֆրանքեւթուրք խոհակցութեանց մասին .—

Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Մարտ 10ին, 11ին եւ 12ին ամենասիրալիր խօսակցութիւններ ունեցան Ֆրանսական հանրապետութեան վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ : Այս առթիւ հաստատուեցան երկու ազգերուն սրտագաց եւ անկեղծ բարեկամութիւնը, ինչպէս եւ երկու կառավարութեանց համամտութիւնը իրենց երկիրներուն վերաբերեալ խնդիրներու եւ խաղաղութեան պաշտպանութեան ջանքերու մասին :

Այս խօսակցութեանց սկիզբը համախոհութիւն յիշուեցաւ թէ 1939 Հոկտ· 19ի անգլեւ - Ֆրանքեւթուրք դաշնադիրը կը պահէ փոխադարձ օդնութեան իր ամբողջ արժէքը ազատ աշխարհին սպառնացող վտանգներու հանդէպ : Նախարարները հաստատեցին թէ նոյն դաշնադիրներէն ատ - ղաղողներուն կապերը զօրացած են Ատլանտեանի դաշինքով, որ զօրեղապէս հզօրացած է անդամակից պետութեանց միջեւ ամբողջելու ներքին կապակցութեան եւ միութեան վիճակագութիւնը ի շահ քաղաքակրթութեան : Այս համերաշխութեամբ որուն չի հակասեր չահերու կամ քաղաքական իդէալի որ եւ է ընդդիմութիւն, նախարարները պարզեցին երկու երկիրներուն գործունէութիւնը Ատլանտեան հաստատութեան, ինչպէս եւ այն զանազան կազմակերպութեանց մէջ որոնց կը մասնակցին երկու երկիրները :

Անոնք մասնաւոր ուշադրութիւն ընծայեցին Թուրքիոյ, Յունաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ վերջերս կնքուած դաշնագրին, գոհունակութիւն յայտնելով այն յաւելեալ ապահովութեան համար զոր այս դաշնագիրը կը բերէ Միջերկրականի աւազանին մէջ, մանաւանդ որ ուրիշ ազգեր ալ կրնան մասնակցիլ :

Քննելով Մօտաւոր Արեւելքի կացութիւնը, նախարարները հաստատեցին թէ աշխարհի այդ չրջանին կացութեան ամբապնդումը եւ ապահովութիւնը լրջօրէն կը դրաղեցնեն երկու երկիրները եւ կը կազմեն իրենց համախորհուրդ քաղաքականութեան էական նպատակներէն մէկը :

Բաժնուած տանն, նախարարները որոշեցին պարբերական խորհրդակցութիւններ կատարել, պահպանելու համար սերտ ներդաշնակութիւնը երկու երկիրներուն գործունէութեան մէջ : Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը յանձնուն իրենց կառավարութեան Անդարա հրաւիրեցին վարչապետը եւ արտաքին նախարարը, որոնք հաճոյքով ընդունեցան այս հրաւէրը : Սկզբունքով իրենց այցելութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մայիսին » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՑԱՐՁԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻԻ առեւտեան Գերմանիոյ ամերիկեան եւ անգլիական մարզպանները ուժդին բողոքդիրներ ուղղեցին խորհրդային իշխանութեանց : Այս վերջինները Անգլիացիներուն վերադարձուցին սպաննուած հինգ օդաչուներուն մարմինները : Միւս երկու զոհերը մեռած են իրենց վէրքերէն : Անգլիոյ օդանաւային նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց որ կ՛ըսէ թէ մարզանքի յաւուկ օդանաւերը պիտի սպառազինուին այսուհետեւ : Ամերիկացիներն ալ բացառիկ միջոցներ ձեռք առած են :

ՍՈՒԷՋԻ ՄԱՍԻՆ բանակցութիւնները վերսկսան Գահիրէի մէջ, մասնակցութեամբ անգլիական եւ ամերիկեան դեսպաններուն որոնք մէկ ժամ խորհրդակցեցան ղօր· Նեհրուի հետ, ի ներկայութեան Եդիպտոսի արտաքին գործերու նախարարին : Թերթերը կը դրեն թէ Անգլիա եւ Մ· Նահանգները կը մերժեն ջրանցքզօրպարպել «առանց պայմանի», նկատելով որ կրնայ վտանգուիլ Միջին Արեւելքի ապահովութիւնը :

ՄՈՍԿՈՒԱ
խաղաղութիւն կը խարոզէ

ՄԱԼԵՆՔՈՎԻ ՆՈՐ ՃԱՌԸ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԱՌՋԵՒ

Կիրակի օր դումարուեցաւ Մ· Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը, վաւերացնելու համար նոր դահլիճը, որ կը բաղկանայ 29 անդամներէ : (Երկուքը Հայեր են,— Ա· Միկոյեան՝ առեւտուրի , իսկ Թեւոսեան՝ մետաղագործութեան նախարար) :

Ժողովին կը մասնակցէին 1339 պատգամաւորներ : Աւելորդ է ըսել թէ բոլորն ալ միաձայնութեամբ վաւերացուցին դահլիճին կազմը, եւ ժողովը յետաձգուեցաւ անորոշ ժամանակով :

Այս առթիւ ճառեր խօսեցան նոր վարչապետ՝ Մալենքով, եւ ներքին նախարարը՝ Բերիա : Առաջինը իր ճառին կարեւոր մասը նուիրած էր միջազգային կացութեան, եւ յատկապէս ծանրացաւ խաղաղութեան վրայ : Ըսաւ թէ «չկայ խընդիր մը որ չկրնայ կարգադրուիլ խաղաղօրէն : Մենք պատրաստ ենք խնդիրները քննելու բոլոր երկիրներուն հետ, մէջն ըլլալով Մ· Նահանգները » :

Այս խօսքին առթիւ, բանպէտները դիտել կուտան թէ Պ· Մալենքով աւելի յառաջ կ՛երթայ քան Սթալին՝ իր հաշտարար յայտարարութեանց մէջ, պակ պատերազմէն ի վեր :

Ահաւասիկ ճառին հիմնական կէտերը, համաձայն հեռագրական տեղեկութեանց :

— « Մ· Միութիւնը խաղաղասիրական քաղաքականութեան մը կը հետեւի յարգելով ուրիշ երկիրներու իրաւունքները, համաձայն միջազգային օրէնքի եւ կէտ առ կէտ գործադրելով կընքուած դաշնագիրները : Մենք կ՛ուզենք բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել ամէնուն հետ : կ՛ուզենք ընդլայնել մեր յարաբերութիւնները ժողովրդական Չինաստանի եւ միւս ժողովրդական հանրապետութեանց հետ, ինչպէս անցեալին մէջ» :

Գալով ներքին քաղաքականութեան, Մալենքով խոստացաւ .—

1· Զօրացնել խորհրդային պետութիւնը .— 2· Ամրապնդել յարաբերութիւնները խորհրդային ազանդութեանց եւ երկիրներու հետ .— 3· Զօրացնել խորհրդային զինեալ ուժերը եւ պաշտպանութեան միջոցները .— 4· Բարձրացնել ժողովուրդին նիւթական եւ մտաւոր կեանքի մակարդակը .— 5· Ապահովել միութիւնը կուսակցութեան եւ կառավարութեան մէջ :

— «Խորհրդային կառավարութիւնը իր ամբողջ կորովը պիտի նուիրէ երկիրը դարձնելու աւելի հզօր եւ աւելի բարգաւաճ, ապահովելու համար երջանիկ եւ ազատ կեանք մը » :

Բերիա եւս չեշտեց թէ ամբողջ խորհրդային ժողովուրդը պիտի աջակցի կառավարութեան , պատերազմը խափանելու եւ բոլոր երկիրներուն հետ խաղաղութեամբ ապրելու համար :

Հեռագիրը կ՛ըսէ թէ ժողովին ներկայ էին ամերիկեան դործակատարը, Ֆրանս· եւ անգլ· դեսպանները եւ ուրիշներ , որոնք յատնկայս կը ծափահարէին ,երբ Մալենքով խաղաղութեան խօսքեր կ՛արտասանէր :

Ժողովը նոյն միաձայնութեամբ Մ· Միութեան նախագահ ընտրեց մառեչալ Վորոշիլովը, փոխան Նիքոլա Շվերնիքի, որ կը դառնայ նախագահ Ազգ· Հեստակցական Միութեանց, ինչպէս առաջ :

Ձեխոսլովաքիոյ Սթալինն ալ ևառաւ

Քլեմենա Կոթվալա, Ձեխոսլովաքիոյ նախագահը, որ ծանրապէս հիւանդացած էր Սթալինի յուղարկաւորութենէն վերադարձած առեն, մեռաւ չաբաթ օր, հակառակ 11 բժիշկներու կողմէ կատարուած դարմաններու :

Պաշտօնական զեկոյցը կ՛ըսէ թէ տաժանելի հոդեվարք մը ունեցաւ : Դիչերը չէր կրցած քնանալ : Ժամը 8.15ին ուշաթափ ինկաւ ջղային տագնապի մը հետեւանքով : Այնուհետեւ սկսաւ հոգեվարքը :

Տանըմիկ բժիշկներէն երեքը Ռուսեր էին : Խորհրդային թերթերը կը դրեն թէ առողջութիւնը խանգարուած էր երկար առեն է ի վեր : Մոսկուայի սառնարանէ ձմեռն ալ ազդած էր իր վիճակին վրայ :

Կոթվալա ծնած էր 1896ին Մորավիոյ մէջ : Գիւղացի էր եւ 16 տարեկանին անդամագրուեցաւ սոցիալ - դեմոկրատ երիտասարդական միութեան : Ա· մեծ պատերազմին զինուորագրուեցաւ աւստրիական բանակին մէջ, կռուելով ռուսական եւ իտալական ճակատներուն վրայ : 1917ի ռուսական յեղափոխութիւնը մեծ ազդեցութիւն գործեց իր վրայ· այն աստիճան որ 1918ին դասալիք եղաւ եւ Մորավիա ապաստանեցաւ :

Ձեխոսլովաքիոյ անկախութեան հաստատումէն ետք (1920) մեծ գործունէութիւն ցոյց տը -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՀՈՒՆՎԱԾ ՂՎԻՆՈՒՓՈՐՁ ՀԱՅ

ՍՈՓՐԱԿ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. — ԿԱՐՈՒՑԱԾ ԻՐԵՐՈՒ ՍՈՒՏՈՒՑ

ՊՈՍՏ. — Նեգրիպոնի հնաշխարհյ բերէ ետք Ամերիկա, Հայաստան շարունակ մնացող Սոփրակ Միքայելեանի անունը ամէն կողմ ծանօթ էր իբրեւ ուսուցիչ, օրագրող, խմբագիր, հրատարակիչ, Կիպրոսի հայ գաղութի առաջնորդ եւ իբրեւ հայ մամուլի պատմագիր։ Ան ծնած էր Կ. Պոլսոյ մէջ 1813 թուականին։ Իր ուսումը ստացած էր Մխիթարեան Վենետկի վարժարանին մէջ։ Ան հոն մնաց մինչեւ 1838 թուականը, երբ Վենետկի Մխիթարեան Միաբանութենէն հեռացաւ։ Ան ապրեցաւ Կ. Պոլսոյ մէջ, ուր հրատարակեց «Ազգասէր» անունով պարբերաթերթը։ Ան ճանչցուեցաւ իբրեւ ուսուցիչ եւ իբրեւ հրատարակիչ։ Ան հրատարակեց նաեւ «Ազգասիրաց Ընկերութեան Տարեգիրք»ը։ Ան ունեցաւ նաեւ տպարան մը

Ընկեր Միհրան դիշատակին

(ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆԲԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Տարաբախտ Մինասը (Ալթունեան) չատերէն էր այն ընկերներէն եւ հայրդիներէն, որոնք ակամայ հեռացան բռնադրաւուած հայրենիքէն, եւ ապաստանեցան այս հիւրընկալ երկիրը: Եւ քիչերէն էր որոնք կը մնան հաւատարիմ ազգային ցաւերուն եւ կուսակցութեան աշխատանքին: Անձնուիրաբար ծառայելով մինչեւ իրենց արեւին խաւարումը:

Զրկանքի եւ տառապանքի օրեր էին 1921—22 թուականները: Համատարած չուարում բոլոր ճակատներու վրայ: Շփոթ ու անկայուն վիճակը ազգային եւ կուսակցական կեանքին մէջ: Տարապիրները յարձակուն բարոյութեամբ կը հանդիպին փարիզ, զանազան շրջաններէ: Շատ ծանր էր անոր ապրուստի հոգը: Շուարման մատնուած էին ամէ մը ընկերները, մեծ մասով ուսանող:

Մեր սիրելի Մինասը դասալիքներէն չէր: Իր դլխէն չատ մը տաք ու պաղ հովեր անցած էին: Նոյնիսկ դաժան մահը տեսած էր ու տառապած կարմիր բռնակալ թաթին տակ: Եւ սակայն ան խախտ մնացած էին իր խոր հաւատքը եւ հայրենասիրութիւնը:

Ահա այդ հաստատ հաւատքով ու ջերմ սիրով էր որ լրջօրէն լծուեցաւ ոչ միայն կուսակցական, այլ եւ հանրային աշխատանքի:

Ան ոչ պատիւ փնտռեց եւ ոչ ալ դիրք: Իր միակ ձգտումն էր համեստաբար ծառայել կուսակցութեան դրօշին տակ: Իր բառովը «սեւ աշխատանքի» մարդն էր ան: Ասոր համար ալ դործին կը հաւատար: Քիչ կը խօսէր, բայց շատ կը դործէր, կը ջանար իր անձը տուեալին մէջ պահել: Ատոր համար քիչեր միայն կրցան լաւ ճանչնալ արդարամիտ եւ ճշմարտախօս Մինասը:

1924ի առաջին ամիսներուն, չօշափելի արդիւնքի մը հասած էին աշխատանքները, վերահաստատուած էր հաւատքը:

Ուրեմն, նախ պէտք էր ոտքի կեցնել ու յետոյ քալելու փորձը կատարել, ապարդիւ իշնելու համար: Մեր կորովի Մինասը առաջարկեց Մայիս 28ը տօնել փառաւոր հանդէսով մը: Հ. Ց. Դ. «Սար» խումբի ընկերները, որուն վտահելի դանձապահն էր, իւրացնելով առաջարկը միաձայնութեամբ յղեցին իրենց մարմնին, որ հաւանութիւն յայտնեց:

Անմիջապէս կազմուեցաւ յանձնախումբ մը եւ հանդիսին յաջողութիւնը ապահովեց ընկ. Հ. Ամատունի, սերտ դործակցութեամբ ընկեր Ալթունեանի եւ «Սար» խումբի անդամներուն: Կը նախադահէր կովկասահայ ծերունին, Պ. Համբարձում Մելիքեան: Բանախօսներն էր ընկերներ Ա. Ահարոնեան, Ա. Յատիսեան եւ Պ. Ա. Յոնդկարեան: Հանդէսը, որ ունէր նաեւ դեղարուեստական ճոխ բաժին մը, ոչ միայն չատաչուն ապտակ մը եղաւ, մեր կարմրավետուր հակառակորդներուն համար, այլ եւ դարձաւ ներչնչումի աղբիւր:

Ժրաջան Մինասը, չսահմանափակուեցաւ միայն կուսակցական աշխատանքներով, այլ եւ մասնակցեցաւ հանրային դործունէութեան: Իրեւ անդամ Հ. Մ. Ը. Մ.ի նպաստեց անոր վերակազմութեան, մինչեւ դաւադիր խմբակի մը հրեւումը:

Ցետոյ եղաւ անդամ Հայ Արիներու հովանաւոր մարմնի: Վերջապէս հաստատուելով Փարիզ դլխաւոր հիմնադիրը եղաւ «Արծիւ» խումբին: Փորձօն մասնակցութիւն ունեցաւ նաեւ Կապոյտ Աչի մասնաճիւղին, «Համազդային» ընկերութեան եւ Ն. Սերունդի կազմութեան մէջ: Կը քաջալերէր, նիւթապէս թէ բարոյապէս, հեղինակ ընկերներու հրատարակութիւնները:

Իր համակրելի եւ դիւրահաղորդ բնաւորութեամբ սիրուած էր բոլորէն, նոյնիսկ հակառակորդէն: Բառերը ծամծմել չէր դիտեր: Երբեմն, կատակով դիտողութիւն կ'ընէինք, ձեռքը դէլ-խուն տանելով մանկունակ ժպիտով մը կ'ըսէր.— Ի՞նչ ընեմ որ դազաթս ծակ է, դիտեմ, չիտակ խօսողը՝ հազար դիւղէ վռնտուեր է բայց, ճշմարտութիւնը ինչ որ է պէտք է ըսեմ, վշտանան կամ ոչ բնաւ հոգ չէ:

1896ի սերունդին հարազատ տիպարը կը ներկայացնէր:

Առաջին անդամ ըլլալով իրեւ Փարիզի պատդամաւոր մասնակցեցաւ 1928ին Կրընոպլի Շրջ. ժողովին: Ցետոյ միշտ կը մասնակցէր վճռական կամ խորհրդակցական ձայնով: Ինչպէս զրուեցաւ արդէն, իր վրայ խորապէս ազդած էր կնոջը՝ ընկերուհի Ռամելայի դառն կորուստը, որ խորտակեց իր կորովը: Տնտեսական տադնապն ալ ընկճեց դինքը, մանաւանդ որ անբաժանելի խլիրդը աւեր կը դործէր յամբաբար ...

Այս քանի մը տողերը՝ իրրեւ պղտունց մը խունկ եւ ծաղիկ իր հողակոյտին վրայ:

Կ. ԵՐԱՆԵԱՆ

Գաղութէ գաղութ

ՀԱՅՑԿ. ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ ՀԻՆԵԼՈՒ ՁԵՌՆԱՐԿԱԾ ԵՆ Պոսթընի մէջ: Մեծապոյն Պոսթընի Հայ Առաքել. եկեղեցւոյ հինութեան կեդր. յանձնախումբը կոչով մը կը հրաւիրէր հայութիւնը եւ ազգ. մարմիններ մասնակցելու եւ օդնել այս դործին յաջողութեան: Պոսթընի իր չրջականերով չուրջ քսան հազար հայ բնակչութիւն ունի: Նախընտրած են Պոսթընի չրջակայ քաղաքներէն Ուոթըրթաունի մէջ հինել եկեղեցին, որովհետեւ հոն հայութիւն կայ հոն եւ մշակութային եռուն կեանք:

ՄՆԾ ՆՈՒԷՐ ՄԸ.— Տիկին Մարգարիտ Ասատրեան, դուստրը Ռէչտի (Իրան) «Մ. Ա. Ցորդանանեան» ազդային դպրոցի բարերար Աւետիս Ցորդանանեանի, բարեպաշտ եւ ազդասէր կին մը եղած է, որ միշտ հետաքրքրուած է դպրոցի, եկեղեցիի եւ համայնքի վիճակով: Կը մտածէր թէ քաղաքին անչուք եկեղեցիին տեղ հայ համայնքը պէտք ունէր դեղեցիկ եկեղեցիի մը: Տիկին Ասատրեան մեռաւ յունուար 5ին: Յունուար 30ին ամուսինը իր տունը հրաւիրելով քահանան եւ հոգաբարձութիւնը կը յայտնէ թէ տիկինը իր հայրական ժառանգութիւնը՝ երկու մեծ երկյարկանի չէնքեր կը նուիրէ Ռէչտի եկեղեցիին եւ դերեզմանատան: Առաջին երեք տարուան չէնքերէն ստացած դուտ եկամուտները հաւաքելով, պիտի ձեռնարկուի եկեղեցիին չինութեան հիմնական աշխատանքներուն: Կտակակատարներն են քահանան եւ իր ամուսինը: Շէնքերը կը բաղկանան 30—35 սենեակներէ եւ կը դտնուին քաղաքին կեդրոնական մասին մէջ, կից դպրոցին: Այս դոյդ չէնքերը կ'արժեն մօտ մէկ միլիոն րուլ: Եկամուտն է տարեկան 55 հազար րուլ: Հրաւիրեալները դնահատելով այս նուէրին արժէքը, որոշեցին որ Ս. Աստուածածնի օրը ամէն տարի պատարագ եւ հոգեհանդիստ կատարուի անոր համար եւ դասուի համայնքի բարերարներու չարքին մէջ:

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Ֆիլիպէի մէջ մեռած է Թադեոս Ս. Թադեոսեան, 68 տարեկան: Ներկայացուցիչն էր 1900ական թուականներու սերունդին: Ծնած է Աարիանապոլիս: Լայն հմտութիւն ունէր բժշկական դիտելիքներու, փիլիսոփայութեան եւ լեզուներու: Քանի մը տարի ուսուցչութիւն ըրած է: Հակառակ անոր որ կրնար հատորներու հեղինակ դառնալ, դրեթէ վաստակ մը չէ ձգած: Իրրեւ հանրային դործունէութիւն, 1930ական թուականներուն կազմած է Պուլկարիոյ Թեմական խորհուրդը: Ստորագրած է քաղաքական յօդուածներ «Պալքանեան Մամուլ»ի մէջ եւ քանի մը երկիծական դրուածքներ Թաւտառականի «Մեղու» երկիծաթերթին մէջ, վերջինը դրաբար, հակադաշնակցական խմբակի մը պարագլուխին եւ իր արբանեակներուն դէմ:

ՀՐԻԱԿԱՆ ԱՌԱՔՆԵՐ

Առաջին բաժակը՝ մէկ դառ, երկրորդը՝ ածիւծ, երրորդը՝ խոդ:

✕ Մարդը վերջին օրուան ստեղծագործութիւնն է. մժեղը նոյնիսկ պատկանում է աւելի հին սերնդի:

✕ Աստուած կնոջը մարդու դլխից չստեղծեց, որպէսզի նա իր ամուսնուն չիշխի, ոչ էլ նրա ոտներից, որպէսզի ստրուկ չլինի, այլ նրա կողոսկրից, որպէսզի ամուսնու սրտին մօտ լինի:

✕ Ամբարիշտի երջանկութիւնը եւ արդարի ապերջանկութիւնն անհասկնալի բաներ են:

✕ Այն սիրտը որ սիրում է, միշտ երիտասարդ է:

✕ Ամենալաւ քարոզիչը սիրտն է, ամենալաւ ուսուցիչը՝ աշխարհը, ամենալաւ բարեկամը՝ Աստուած:

✕ Զար հակումն առաջին հերթին մէկ հիւր է, եթէ նրան մեծարես, չուտով քո տանը տէր կը դառնայ:

✕ Այն մարդը որ քեղ լքել է, քեղ կը փորձի համոզել որ դու էլ նրան լքես:

✕ Ամենից դէշ բանը նա է, որ մարդ ինքն իրեն չի ներում:

✕ Ամենից մեծ ուրախութիւնը նա է, որ մարդ կարող է տալ ուրիշներին:

✕ Ամենից մեծ դժբախտութիւնը նա է, որ մարդ չի կարող ներել ուրիշներին:

✕ Ամենից մեծ հպարտութիւնը նա է, որ մարդ չի կարող ներել ինքն իրեն:

✕ Ամենից մեծ ստրկութիւնը նա է, որ մարդ ստրուկ է իր կրքերի:

✕ Ամենից մեծ ազատութիւնը նա է, որ մարդ ազատ է իր կրքերից:

✕ Ամենից մեծ ուրախութիւնը նա է, որ մարդ կարող է ներել իր թշնամիներին:

✕ Ամենից մեծ հպարտութիւնը նա է, որ մարդ կարող է ներել ինքն իրեն:

✕ Ամենից մեծ ստրկութիւնը նա է, որ մարդ ստրուկ է իր կրքերի:

✕ Ամենից մեծ ազատութիւնը նա է, որ մարդ ազատ է իր կրքերից:

Հաւաքեց Ս. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (32)

ԱԽԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ձանճերու սեւ երամը կ'ելեւէջէ. անոնք չեն բարձրանար ու չեն տարածուիր այլ հողին երեսին վրայ կը տատանին եւ աւելի սողալու երեւոյթ ունին քան թռչելու:

Ինչ եղերական, ինչ յիմարացուցիչ պատկեր է ու մեր խանդաղատանքը ու ցաւը այնքան մեծ են որ նեխութեան զարշահոտութիւնը չընկրկեր մեզ ու իրարու կ'ըսենք աւելի յառաջանալու համար:

— Մեր տղոցը դիակներուն հոտն է ....

— Օֆ... օֆ... կրկին կը հառաչէ մեզ առաջնորդող երիտասարդը, խորունկ թաղուած չեն, անոր համար է որ կը հոտին... սարսափը դեռ կը չարունակէր...: Ուշ առեն մայրեր կը սողային վրաններէ դուրս եւ չուտ չուտ կը փոխէին հողը ինչքան որ կրնային երբեմն դերեզմանը չի գոցած կը փախչին ու կը մտնային իրենց վրանին տակ...: Քանի, քանի փոսեր ես իմ ձեռքովս եմ դոցեր:

Դարձեալ կը լռէ, ձայնը կը մարի ու պահ մը հաքը կը չարունակէ:

— Մեր տեսածը մարդ չէ տեսած... այն օրերու մեռնողներուն երանի կուտայինք... սրտերնիս քար կտրած էր, ապա թէ ոչ ի՞նչպէս պիտի դիմանայինք ...: Առաու մը կին մը զաւակը թաղեց վրանին քով. երեք չորս օր հաք մխան ալ մեռաւ. «ի՞նչ պէտք կայ նոր փոս մը բանալու, ըսին հոն հաւաքուած պառաւներ, հողը դեռ կակուղ է, առջինեկիդ դերեզմանը բաց, քովիկը թաղէ»: Երբ կինը հողակոյտը բացաւ որդերը կէս մը կերեր էին առջինին դիակը. երկար առեն նայեցաւ սեւցած, անճանաչ մնացորդներուն... բան մը չէր լսեր, բանէ մը չէր վախնար.. առենը մէյ մը ուրիշ կիներ կուդային թեւին կը զարնէին, դինքը կը դրդէին «Հայտէ, ի՞նչ կը նայիս, չուտ ըրէ, լմնցուր»: Մայրը՝ արձանի պէս անդղայ՝ չէր պատասխաներ ու կը նայէր, կը նայէր... իրիկուան դէմ միայն, մեռել ու դերեզման ձգած՝ պայլի պէս ոռնալով վախաւ ու դնաց: Երկար առաեն հեռուներէն լսեցինք իր ողբը... դիշերը ո՞ւր մնացեր էր, ո՞ր փոսին մէջ լինկեր, չեմ դիտեր... մինչեւ լուսնալուն, քանի արթնցանք, լսեցինք իր ձայնը ու յետոյ ամէն բան մարեցաւ:

Գլխուննուս զարնուած ու թախիծով լեցուն՝ կը դառնանք մեծ ճամբուն վրայ ուր մեր որբերը մեզի կը սպասեն: Երիտասարդը զրդռուած իր պատմութիւններէն տենդով կը խօսի ու ալ չի կենար: Ի՞նչ անպատմելի մանրամասնութիւններ կան իր ականատես մարդու յիշողութեան մէջ, ինչ դրուագներ...: Աւօրինակ արագութեամբ մը կ'ապրինք այդ սեւ եւ դժխեմ ժամերը, ու բոլոր այդ հապճեպով թաղուած մանկութեան սուդը եւ ամպի մը պէս կը մարէ մեր մէջ ամէն կենսական տրամադրութիւն:

— Ես ալ թաղած եմ տղու դիակ մը, կը չարունակէ երիտասարդը... դինքը մոռցեր էին ո՞վ դիտէ ինչպէս եւ ինչու: Վրաններէն վերցեր էին այս դաշտին վրայէն եւ արդէն օրեր անցեր երբ երկու ընկերով հետ կ'անցնէինք այս տեղերէն: Սուր եւ չտաո դարշահոտութիւն մը մեր ուշադրութիւնը արթնցուց, չթաղուած մեռել կայ, մտածեցինք երեքս մէկ ու փնտռեցինք. մարմարեայ կոնքի մը մէջ՝ որ ժամանակաւ աչխատութենէ դարձող ձիերու ջուր տալու կը ծառայէր՝ դըտանք զայն. դրեթէ բան չէր մնացեր. դանկ մը եւ չորս ոսկորի կտորներ, թեւերը եւ սրունքները. մէջտեղը ցնցոտիներ: Ուղեցինք ամէնքը մէկ վերցընել, բայց որ կտորին որ դպանք, ձեռքերնիս մնաց փոս մը փորեցինք ու մաս առ մաս տարինք թաղեցինք տղուն ոսկորները ... բայց երբ ցնցոտիները վերցնել պէտք եղաւ ... այ ... այ ... մատներնուս վար սողաց: Մեղմէ մէկը ըսաւ. «փոռոտիքներն են»: Փոսը ծածկեցինք ու երեքս չուրջը կեցած մնացինք: Շատ արցունք թափեր էինք, շատ լացեր էինք մինչեւ այն առեն, բայց այդ օրուան արցունքը աւելի աղի էր ... օֆ ... աւելի աղի էր: Այչ հանեցինք «Հայր մեր» մը ըսինք մատղաչ նահատակին վրայ ու, եաեւնիս չնայելով, ճամպարեցինք ու հեռացանք:

Աբեւը չացուցիչ փայլով մը կը չողչողայ առնամպ եւ կապոյտ երկինքին վրայ.. բզեզներ ոսկեզօծ թեւերով արագօրէն կը դառնան, կարծես անհնչմարելի կեդրոնի մը չուրջ ...:

(Շար.) ԶԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

ւաւ կուսակցութեան ձախ թեւին մէջ: Երբ հա-
մայնավար բջիջ մը հաստատուեցաւ Փրակայի
մէջ, խանդավառութեամբ մասնակցեցաւ, հետ-
զհետէ ղեկը գրաւելով: Եղաւ նախ վարչական
տնօրէն, յետոյ խմբագիրը Սլովաքիոյ Փրաւտա
թերթին, 1925ին՝ անդամ կեդր. կոմիտէի, 1929-
ին՝ ընդհ. քարտուղար: Շատ չանցած դարձաւ
ականաւոր դէմք մը Մոսկուայի հիմնած Կոմին-
տէրնին մէջ: Երբ հիթլէրական սպառնալիքը կը
չեզտուէր, առաջարկեց դինակցութիւն մը կազմել
Խ. Միութեան հետ: Ուժդնօրէն պայքարեցաւ
Զուտէթեան չրջանի անջատողական փորձերուն
եւ Միւնիխի համաձայնութեան դէմ: Ինչ մնաց
պիտի ձերբակալուէր. բայց յաջողեցաւ Մոսկուա
փախչիլ Փարիզի եւ Լոնտոնի ճամբով: Հիթլէրի
դէմ պայքարը շարունակեց Մոսկուայէն, չեխա-
կան զօրամասեր կազմելով կարմիր բանակին մէջ:
Դաշնակիցներու յաղթականէն վերջ ընտրուեցաւ
կուսակցութեան նախագահ: 1946 Մայիս 26ի ըն-
դրութեանց մէջ կարմիրները 114 աթոռ չահեցան,
այնպէս որ Կոթվալտ դարձաւ պետը խորհրդարա-
նի ամենէն մեծ կուսակցութեան: Ցունիս 1ին իրեն
յանձնուեցաւ դահլիճին կազմութիւնը: 1947ին
բուռն պայքար մը բացուեցաւ համայնավարնե-
րուն եւ միւս կուսակցութեան միջեւ: Վէճը սաստ-
կացաւ Մարշըլի ծրագրին հետեւանքով: 1947
Ցուլիս 8ին Չեխոսլովաքիա ընդունած էր մաս-
նակցիլ այս ծրագրին: Կոթվալտ Մոսկուայէն հը-
րաման մը բերաւ որ կը պահանջէր բացարձակա-
պէս մերժել Մարշըլի ծրագիրը: Զորս ամիս վերջ
Մոսկուա ինք ուրիշ ծրագիր մը կը պարտադրէր:
Ներքին պայքարը հետզհետէ սաստկանալով, յան-
գեցաւ 1948 Փետրուարի պետական հարուածին,
Կոթվալտ նախագահ Պենէշի կը ներկայացնէր նոր
դահլիճ մը, ամբողջովին կարմիր, դուրս ձգելով
նախորդ դահլիճին 13 անդամները: Այդ օրէն Չե-
խոսլովաքիան կը դառնար «ժողովրդական հան-
րապետութիւն»: Կոթվալտ որ վարչապետ էր
1946էն ի վեր, միաձայնութեամբ ընտրուեցաւ
հանրապետութեան նախագահ, իսկ երկիրը դար-
ձաւ հզու հպատակ արբանեակ մը Խ. Միութեան:

Դեռ երկուան պատմութիւն են նախագահ
Պենէշի չէզոքացումը, Մազարիքի խորհրդաւոր
մահը, Սլանսքիի եւ ուրիշ 11 «դաւաճաններու»
կախաղանները եւն.:

Իրագեկները կը վկայեն թէ հանդուգնալը պան-
դուածներու մարդն էր: Հրապոյր չունէր, բայց
վստահութիւն կը ներշնչէր եւ իր ժողովրդակա-
նութեան չնորհիւ էր որ վճռական դեր կատարեց
տագնապալի պահերու մէջ:

ՅՈՐԵԼԵԱՆ
Հ. ՍԱՀԱԿ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ

*Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աչա-
կերտաց Միութիւնը կը հրաւիրէ հայ հա-
սարակութիւնը յոբելեարին դասախարակչա-
կան յիսնամեակի եւ Ս. Մուրատեան վար-
ժարանին տեսչութեան 25ամեակին նուիր-
ուած հանդիսին, որ տեղի պիտի ունենայ
կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16ին, Սեւրի Ս.
Մուրատեան վարժարանին թատերասը-
րահին մէջ 26 ռիւ Թրուայօն, Մէթրօ՝
Փոն տը Սեվռը:*

SALLE GAVEAU

45 ռիւ տը լա Պոէսի

Երեքշաբթի 17 Մարտ ժամը 2ին

Ի նպաստ Հայ Արուեստի թանգարանին

Բարձր հովանաւորութեամբ կրթ. նախարար
André Marie*ի:*

***Փարիզի Սենֆոնիք Ընկերակցու-
թիւնը ղեկավարութեամբ ՄՈՒՒԻՍ ԿԻՒ-
ՅԸՆԳԻ եւ մասնակցութեամբ դաշնա-
կահարուհի***

Or. Վառուիժ Ճիվճեանի

*երեք քոնչէրթի դաշնակի եւ նուագա-
խումբի՝ Պախ, Շուման, Իւլօ:*

Թատերական ներկայացում

*Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զա-
ւարեան ենթակոմիտէի, հովանաւորութեամբ Հ.
Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ կոմիտէի:*

*Այս չաբաթ ժամը 21ին, Ս. Սահակ Մեսրոպ
սրահին մէջ:*

*Սէն Լուի Նոր Սերունդի Սիամանթօ թատե-
րախումբը, ղեկավարութեամբ ընկ. Ղ. ՓԻԼԻԿ-
ԵԱՆի, կը ներկայացնէ Շիրվանզատէի լաւագոյն
գործերէն՝ ՉԱՐ ՈԳԻՆ:*

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

Ընկերահամակրական խնջոյք

Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի:

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ 4ը դիշեր, Սալ Bains - Douche*ի մէջ, Իվրի:*

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալներ, երգ, արտասանութիւն եւն.: Դիւրամատչելի պիւֆէ:

*Կը հրաւիրուին չրջակայ թաղերու ընկեր-
բարեկամները ընտանիքով: Ինչպէս նաեւ քոյր
միութիւնները:* Մուտքը ազատ է:

Հայազգային Լսարան

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին Café Regent*ի վերնայարկը:*

*Կը խօսի ՓՐՕՖ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ: Նիւթը՝ «Հա-
յերու դերը պատմութեան մէջ, մասնաւորապէս
(Ֆրանսա եւ Ռուսիա):*

Ցերեկոյթ - պարահանդէս

*Կազմակերպուած Կապոյտ Աչքի Ընկերի մաս-
նաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը
16էն մինչեւ 4ը դիշեր, քաղաքապետարանի սրա-
հին մէջ, 30 rue de la Libération:*

*Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալ-
ներ, պարերը առաջնորդութեամբ ռուս. յայտ-
նի* Orchestre Balalaïkas*ի աղդային տարազներով,
ղեկավարութեամբ՝* Vladimir Zaplsky*ի:*

*Հաղորդակց. միջոց.— Porte Chapelleէն առ-
նե թիւ 265 autobus, երկաթուղի Gare du Nardէն
ժամը 15, 16.39 եւ 17.09:*

*ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Վալպառեյէն (Մարսէյլ)
Անդր. եւ Կարպ. Գոլիկեան ընտանիքը եւ բոլոր
պարագաները, իրենց խորին չնորհակալութիւն-
ները կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ,
ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ նա-
մակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր՝ ող-
բացեալ ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԳՈԼԻԿԵԱՆի մահուան
առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Փետր. 20ին:*

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

*Կահաւորուած կամ ոչ (երկու կամ երեք սեն-
եակ) 4 հոգիներ ընտանիքի համար:*

Դիմել թերթիս վարչութեան:

ԱԼՔԱՋ ԵՒ ՈՐԴԻ ՏԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ

*Երպասնակներու (տիպք) մեծ հաստատութիւ-
նը, Ա.ԼՔԱՋ ուսնական օրերու առթիւ հրապարակ
հանած է «տիպք»երու նոր չարք մը.—*

*Դերասան ԿՄԲԷԹԵԱՆԻՆ 6 լուսադոյն արտա-
սանութիւնները:*

*Նոյնպէս ՈՒՏԻ ՀՐԱՆԴԻ հայերէն եւ սօլօ ա-
բուեղեան ոճով երգուած հեղինակութիւնները, 15
սիմք:*

*Նախորդ հայկ. ժող. երգերու ճոխ մթերքովը
ներկայիս մեր երգացանկը բարձրացած է 75ի:
Այս բոլորը կեդրոնացած պիտի դտնէք.—*

1.— Ա.ԼՔԱՋ՝ *Մարսէյլ* 23 rue St. Barbe *(կեդ-
րոնատեղի):*

HATCHERIAN *Լիոն*, 65 rue Dunoir:

*Այս երկու կեդրոնատեղիներուն մէջ «փիկըփ»-
ներ հաստատուած են: Փափաքողները կրնան ներ-
կայանալ՝ կատարելու համար իրենց ընտրու-
թիւնը:*

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոն. Ց. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները, այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, 5 rue Bonnefoi, Lyon, Ցոյներու սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

*ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻՆ չաբաթական հաւա-
քոյթը այս Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քա-
ոէ սրճարանին վերնայարկը: Ցայտնուած փափա-
քին եւ չահեկանութեան պատճառով Պ. Վ. ՁԻՑ-
ԹՈՒՆՑԵԱՆ պիտի վերջացնէ իր զեկուցումը
Հայկ. Հարցին մասին, մինչեւ 1913ի բարենորոգ-
ման ծրագիրը: Մուտքը ազատ է:*

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԳՈՇԱՐԻԿ ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շօփէն - Փլէյէլ, Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին:

ՑԱՑՏԱԳՐԻՆ (Bien temperé en Ré mineur) *մաս
կը կազմեն՝ Պախ, Փրելյ, Բուվըռէն, Սքառլա-
թի, Մոցարթ, Պեթովէն, Գոամս, Լիսթ, Տըպիւ-
սի, Շուման, Շօփէն եւ Գ. Ղազարոսեան:*

*Տիկին ՄԱՌԻ հաճոյքն ունի իր հայրենակից-
ներուն տեղեկացնելու թէ Մարսէյլի ամէնէն մեծ
կերպասեղէնի տուներէն մէկուն մէջ իրենց գնում-
ները կը դիւրացնէ առաջնորդելով զիրենք՝*

ԿԱՊԱՀՈՎԻ ՆԱԵԻ 5 % ԶԵՂՔ ՄԸ

*Բրդեղէնի, մետաքսեղէնի, բամպակեղէնի,
կարասիներու յատուկ կերպասներու, այր մար-
դոց շապիկներու վրայ ըրած իրենց բոլոր գնում-
ներուն համար:*

Maison CHAILLOT

11, Rue Henri Barbusse, MARSEILLE

Սակարանին ետեւ Colbertի ճամակատան դով

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

***Մեր մահճակալի դիները խիստ նպաս-
տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ
ճարտարապետներու համար:***

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 18 Mars 1953 Չորեքշաբթի 18 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7019-նոր շրջան թիւ 2430

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՍԱԼԻՔՆԵՐԸ ՉԱՁՆ ՉՕՒՆԻՆ

Դիմակաւոր դպիրներ եւ դոյնզդոյն խմբակներ կը չարունակեն Թուղթ մրոտել, ջուրերը պղտորելու համար :

Ի՞նչ է իրենց վերջին փոխադարձութիւնը .

— Դաշնակցութիւնը մոռցեր է Թրքահայ Դաշտը : Այլ եւս չի պահանջեր արեւմտահայ հայտատանը եւ արեւելեանը «ազատագրելով»զբաղած է :

— Բայց այս մարդիկը Դաշնակցական թերթ չե՞ն կարդար : Կամ չե՞ն հասկնար իրենց կարգադացածը :

— Մայրէ ծայր կը կարդան : Եթէ չդնեն, զրացիէն փոխ կ'առնեն : Անոնք բան չեն փախցներ ,խծբծանքի պատրուակներ դտնելու համար :

Այսպէս, եթէ թերթ մը միայն «անկախութիւն» բառը զրած ըլլայ, տեսակէտ մը պաշտպանելու համար, իրենք անմիջապէս աւետիս կուտան իրարու .

— Տեսա՞ք, «մխացեալ»ը մոռցեր են : Այլեւս հող չեն ուզեր Թուրքիայէն :

Այն տեղն բառերը ջուրի պէս կը հոսին իրենց զբչին տակ, ինչպէս չոփիքը ակռապլիկ պատառներու բերնին մէջ :

— Դատաճաննե՛րը... Մէկուկէս միլիոն զոհերու յիշատակն ալ մոռցեր են : Թուրքին հետ ձեռք ձեռքի տուած, կը դաւե՞ն մեր անուշիկ Հայաստանին դէմ ...

Եթէ այս մարդիկը հոգեպէս բորոտած չըլլային, տունը կը նատէին եւ Սաղմոս կը կարդային, փոխանակ Թուղթ մրոտելու եւ Թուղթիկներ ցրուելու :

Դեռ կընային ուրիշ ազգօգուտ գործ մըն ալ կատարել,— հայերէն եւ Հայոց պատմութիւն սորվեցնել իրենց նոր սերունդին, փոխանակ չահադործելու անոնց Ֆրանսերէնը ի հաշիւ իրենց զարչելի ցնդաբանութեանց :

Ի՞նչ կ'ուզեն չահիլ, միջազգային մարտակոչի մը վերածելով ազգային բանավէճերը, օտարազու հրատարակութեանց մէջ :

Ի՞նչ է իրենց տարբերութիւնը Թուրք խուժանավարներէն, որոնց դէմքը յանկարծ կը թմրի, երբ Դաշնակցութեան անունը լսեն :

Ցետին օտար հայատեացը պիտի թքնէր ի - րենց երեսը, եթէ իմանար թէ որո՛ւ դէմ կը փորձեն իրենց բութ սլաքները :

Իրենց վարպետներն ալ դիշեր - ցերեկ Դաշնակցութիւն կը հոլովեն երեւանի եւ Մոսկուայի մէջ, թրքավարի խուժանավարութեամբ :

Անոնք չատ լաւ գիտեն որ եթէ Դաշնակցութիւնը «թաղուի » — այդ օրը չեն տեսներ — սա դիմակաւոր եւ հլու - հպատակ խառնիճաղանճը չէ որ Հայկ· Դատ պիտի հետապնդէ :

Մոսկուան եւ Անդարան մրեւնոյն տեսակէտն ունին այս մասին :

Երկուքն ալ Դաշնակցութիւնը կ'ատեն եւ կը հալածեն մրեւնոյն մոլեգնութեամբ :

Երկուքն ալ կը հրճուին, չարախինդ քրքիջ - ներ արձակելով ,երբ կը տեսնեն կարգ մը հայանուն խմբակներու խելակորոյս «ճիհատ»ը՝ Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ :

Երկուքն ալ այդ ինքնակոչ հայրենասէրնե - րուն այնքան կարեւորութիւն կուտան որքան վարպետը իր ծառաներուն կամ աւազերկչը ժամկոչին :

Մնաց որ, երկուքն ալ սրտակից - ուխտակիցներ են, ճեղքեր բանալու համար հայկական ճակատին վրայ : ..

Երկուքը մխաին դլուխ դլխի եւ ձեռք ձեռքի տուին չման 25 տարի, խափանելու համար Հայկ· Դատին լուծումը : Դատ մը որ ամէն բանէ առաջ արեւմտեան Հայաստանի ազատագրման խնդիրը է եւ որմէ մազի չափ չէ չեղած Դաշնակցութիւնը :

Ի՞նչ կը բանին իրենք, ուրացողներն ու դաւաճիքները, եթէ ոչ «մխացեալ»ը իրականացնելու, դոնէ նոր դաւեր կանխելու համար :

Տաղտկալի է բայց թող մեր պարտքն ըլլայ կրկին յիշեցնել կարգ մը դիտելիքներ :

Անչուչա օր մը կը սթափին, տեսնելով իրենց խուժանավարութեան հետեւանքները :

Շ·

«ԱՅՔ» ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ
Մալենքովի ճառին

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՓԱՍՏԵՐ Կ'ՈՒԶԵՆ

Մալենքովի երկրորդ ճառը լրջօրէն կը զրաղեցնէ արեւմտեան պետութեանց վարիչները :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , Զըրչիլ մէջոցներ կ'որոնայ, Եռեք Մեծերու տեսակցութիւն մը սարքելու համար Ֆ· Միութեան նոր վարչապետին հետ : Իսկ Այզընհաուըը կը պատրաստուի կարդ մը հարցումներ ուղղել Մալենքովի, անոր խաղաղութեան կոչերուն առթիւ : Այս առաջադրութեամբ, նախ պիտի խորհրդակցի Ֆրանսական եւ անդլիական կառավարութեանց հետ, ըստ այնմ պատասխանելու համար : Միեւնոյն ատեն պրպտումներ պիտի կատարուին Մոսկուայի մէջ :

Եթէ Մալենքով լրացուցիչ լուսաբանութիւններ հաղորդէ , աւելի բացորոշակէս պարզելով իր մտքը, համբան հարթուած պիտի ըլլայ նոր ժեռնարկի մը համար : Այզընհաուըը կ'ուզէ դիտնալ թէ Մալենքով որոշ առաջարկներ ունի՞ , ի խնդիր խաղաղութեան : Այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարուած են, Պ ·Իդընի հետ, երբ վերջինը Ուաշինկթըն կը գտնուէր : Ամերիկեան չրջանակներու մէջ ուշադրութիւն դրաւած է հետեւեալ պարագան,— Մալենքով իր ճառերուն մէջ յարձակում չգործեց արեւմտեան պետութեանց վրայ, իրրեւ պատերազմի հրձիգ անուանելով զանոնք: Արդ, կը սպասեն որ Ֆ· Միութեան վարչապետը գործնական փաստեր ներկայացնէ , իր խաղաղասիրութեան անկեղծութիւնը ապացուցանելու համար :

Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը այս առթիւ յայտարարութիւն մը հրատարակեց որ կ'ըսէ .

— «Խաղաղասիրական հաւաստիքները նորութիւն չեն Ֆ· Միութեան համար : Բայց խօսքերուն պէտք է յաջորդեն գործերը : Պատերազմը կը չարունակուի Քորէայի մէջ : Օդանաւեր կը զարնուին Գերմանիոյ մէջ : Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրի մասին տրուած միջազգային յանձնառութիւնները կ'անտեսուին : Շահեկան պիտի ըլլար տեսնել թէ Պ ·Մալենքով ինչքան պիտի գործադրէ իր հաւաստիքները, հաստատելով իր խաղաղասիրական դիտումները, վերոյիշեալ խնդիրներու եւ ուրիշ հարցերու մէջ» :

ՌՈՒԲԻՆ ՍԻՒՆԻի դէմ (երաժշտագէտ Գրիգոր Սիւնիի որդին) արտաքսման հրամանագիր հանած է Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը , ինչպէս կը գրեն ամերիկեան թերթերը: Ամբաստանուած թէ համաչնաւար «ըլլիչներ» կը կազմակերպէր երեսունական թուականներուն : Դեկտեմբեր 2էն ի վեր ազատ արձակուած էր 2000 տոլարի երաշխաւորութեամբ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍի վարչապետին ալ թեւը, դնդ· Կամալ Նասըր , յայտարարեց թէ մերժելին անդլեւ - ամերիկեան առաջարկները եւ թէ կը պնդեն որ Սուէզի չրջանը պարպուի առանց պայմանի : « Եգիպտոս կը մերժէ որեւէ միջին ճամբայ , բայց սիրով կ'ընդունի ամերիկեան միջնորդութիւն մը որ կրնայ դիւրացնել հարցին լուծումը : Պարպուելէն առաջ ոչ մէկ բանակցութիւն Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան ծրագրի մասին » :

ՕԴՈՒՅԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ տեղի կ'ունենան արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, անդլ· օդաուրմիչին կողմէ, արեւելեան Գերմանիոյ սահմանադծէն 48 քիլոմեթր հեռու : — Մ· Նահանգները նոր դրութեամբ օդանաւեր դրկեցին արեւմտեան Գերմանիա, զօրացնելու համար ճակատը : Ի հարկին պիտի պատասխանեն, եթէ խորհրդային օդանաւերը նոր յարձակումներ կատարեն :

ՉՈՒՄՈՒԼՈՎԱՔԻՈՑ նախագահին՝ Կոթվալտի յաջորդը նչանակուած չէ տակաւին : Ամէն օր հաղարաւորներ կ'այցելեն, իրենց մեծարանքը յայտնելու համար : Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, հինդչաբթի :

ՄԱՐԵՇԱԼ ԹԻԹՕ
ՔԱՐԱՓԷՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԵՑԱԻ ՍՐՐՆԹԱՑ

Լոնտոնի թերթերը մանրամասնօրէն կը նկարագրեն Եւկոսլաւիոյ նախագահին մուտքը Լոնտոն :

Հիւրը քարափէն Լոնտոնի Եւկոսլաւ դեսպանատունը փոխադրուեցաւ սրընթաց : Դիմաւորելու գացած էին Լոնտոնի քաղաքապետը (Թադուհի Էլիզապէթի ամուսինը) , Զըրչիլ եւ Իրլն : Թիթօ քարափին վրայ դիմաւորուեցաւ 166 հոգինոց պահակախումբի մը կողմէ : Թիթօ Զըրչիլը ողջունեց իրրեւ վաղեմի բարեկամ մը : Ցետոյ դրաւոր յայտարարութիւն մը կարդաց, յոյս յայտնելով թէ իր այցելութիւնը «մեծապէս պիտի օգնէ աւելի ամրապնդելու երկու ազգերուն բարեկամութիւնը եւ դործակցութիւնը » :

Պելկրատէն չմեկնած, տեղական թերթերը հաւանական կը դտնէին որ վերադարձ համաձայնութեան եւ դործակցութեան դաշնագիր մը կընքուի Անդլիոյ եւ Եւկոսլաւիոյ մէջ: Թիթօ իր յայտարարութեան մէջ ըսաւ թէ «չատ մը պարադաներ կը սպառնան աշխարհի խաղաղութեան եւ ապահովութեան եւ թէ կան չատ մը առկախ հարցեր որոնք կապ ունին երկու երկիրներուն հետ : Այս խնդիրները պիտի քննուին պատասխանատու վարիչներու կողմէ » :

Թիթօ քարափէն Անդլիոյ վարչապետարանը , յետոյ դեսպանատուն առաջնորդուեցաւ : Թերթերը դիտել կուտան թէ ձեռք առնուած արտակարդ միջոցները աննախընթաց են բրիտանական պատմութեան մէջ: Խիստ հսկողութիւն հաստատուած էր քարափին վրայ : Բայց եւ այնպէս մէկը մանկանդի ռումբ մը պայթեցուց, առանց մեծ վնաս մը պատճառելու :

Բազմութեան մէջ չատեր կը ծափահարէին , ոմանք ալ կը սուլէին : Համազգեստաւոր ոստիկան մը դիրք բռնած էր իւրաքանչիւր տասը մեթրի վրայ : Քարափէն դէպի մայրաքաղաք բոլոր անցքերը փակուած էին : Նաւահանգստին մէջ միայն մէկ նաւ, լեհական չոգենաւ մը դրօչ չէր պարզած : Ոստիկանութիւնը փակած էր կամուրջները, երբ կարաւանը ճամբայ կ'ելլէր :

Ճամբան թշնամական ցոյց մը կատարեցին խումբ մը փաչականներ, պոռալով ,— «Տեղդ գնա, Թիթօ» :

Հիւրը Լոնտոն պիտի մնայ վեց օր :

Միշտ նոր զեմֆեր

Անգլիոյ ծովային նախարարը զեկուցում տալով երեսփ ժողովին առջեւ, ըսաւ թէ Ֆ· Միութեան նաւատորմը երկրորդ ամենամեծն ուժն է, Մ· Նահանգներէն վերջ :

Իր տեղեկագրին համաձայն, Ֆ· Միութիւնը ունի 350 սուզանաւ եւ մօտ քսան չատ զօրաւոր յածանաւեր : Եւ նորեր կը շինէ, աւելի բազմաթիւ քան Ատլանտեանի դինակիցները հաւաքաբար : Այժմ վեց հզօր յածանաւեր կը շինուին ատրազօրէն, ինչպէս եւ հազար նոր սուզանաւեր :

Բայց, շեշտեց նախարարը, Անդլիա այժմ ունի աշխարհի ամէնէն հզօր դէնքը՝ սուզանաւեր խորտակելու համար, ելեկտրական հոսանքով : Ռումբերը կը պայթին երբ մօտենան սուզանաւի մը : Այս նոր ,դէնքը փորձուած է ամերիկեան եւ քանատական ջուրերու մէջ , մեծ տպաւորութիւն դործելով : Անդլիա մասնաւոր պատրաստութիւններ կը տեսնէ, ի դերեւ հանելու համար ականներու վտանգը եւ օդանաւային յարձակումները : Նաւատորմը պիտի չարունակէ վճռական դեր կատարել, պատերազմի պարագային : «Բայց չմոռնանք սա իրողութիւնը թէ ուժգնօրէն սպառազինուած եւ ազդու տորմիղ մը ունինք մեր դիմացը» :

---

16 ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ներկայացուցիչները ժողովի նստած են Փարիզի մէջ, քննելու համար հողագործական արտադրութեանց միացումը («կանանչ ձուլում») : Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պիտօ, ժողովը բանալով , բացատրեց թէ Եւրոպայի յետպատերազմեան կացութիւնը կը պահանջէ աւելի բարձր արտադրութիւն եւ աւելի բնդարձակ չուկայ :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ մասին եղած հարցումի մը պատասխանելով, նախկին նախարար Ռ· Շուման յայտարարեց թէ այդ բանակը «պիտի չծառայէ եւ առնելու զերմանական հողերը՝ Օ-ատր - Նայսէի սահմանադծէն անդին » :

ՖԱՐՈՒԻ բաց նամակ մը ուղղելով իր կնոջը՝ իշխանուհի Նարիմանի, կը խնդրէ որ վերադառնայ, առանց մօրը :

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ Ապահովութեան տեսչութիւնը ձեռնարկած է ցուցակագրելու «կասկածելի» Հրեաները, զեկավարութեամբ ռուս գնդ· Մորզովի որ իր հրահանգները կը ստանայ Մոսկուայէն : Կազմուած է «զրասենեակ մը հրէածին բնակիչներու արձանագրութեան համար» : Նախ պիտի սկսին սպաներէն եւ պետական պաշտօնեաներէն ո -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

ՆՄԲ.— Համազգային Ընկերութեան Պէյրութի վարչութիւնը շարէ մը դասախօսութիւններ ապրած է, ծանօթացնելու համար արեւմտեան Հայաստանի նահանգները:

Այս շարքին մէջ, «Վասպուրական աշխարհը» ներկայացուց ընկեր Վ. Փափազեան (Կոմս): Ա. հաւասարկ ամփոփումը.—

Վասպուրականը բարձրաւանդակ մըն է շատ բարձր, լեռ-ալյուն սակարդակով ու կը նանդիսանայ սրշտուկը Արարատեան եւ Ամբոն աշխարհներուն:

Հասկուցեալ Հուրբէնը շատ իրաւամբ կը նկատէր թէ Վասպուրականը պատուանդանն է Հայոց աշխարհին, Ամբոնը սիրտն է, իսկ Արարատ՝ գլուխ:

Պատուհանեան մէջ Վասպուրականի սահմանները շատ ընդարձակ են, սակայն ժամանակի ընթացքին, պատահեցան:

Վասպուրականը լեռները պակի մը ձեւով շրջապատած են Վասայ ծովը, որ կարծէք բազմած է այդ լեռներու լանջերուն վրայ: Լեռներու բարձրութիւնը 12000 ոտք է: Ծքեղ ու չրատատ լեռներ ալօտաւալ հրապարակներով եւ գեղեցիկ տեսարաններով: Ամէն տեղ լեռներու գագաթին կ'երեւայ Արարատը:

Այս բոլորութիւնը լեռներով շրջապատուած, առանձնացուցած է վարչութիւնը Վասպուրականը Հայոց աշխարհը սրտի պէս: Ճիշդ տարբ հատ ալ Վասպուրականցին ունի բրտայատուկ կեցուածք, բանաւորութիւն եւ մշակոյթ:

Սակայ քան Երիտասարդները, բազմաթիւ բարբարոս ցեղեր եկեր ու անցեր են Վասպուրականէն: Ան տասնամ մը պատկէր է հանդիսացած Հայաստանի դատաստ: Սկսած ու անցած են Ասալխները, Պարսկները, Արաբները, Սելճուկները, Հռովմէացիք ու Բիւզանդացիք: Իսկ ես ալ եկած, աւերած ու անցած են: Բայց հայ ժողովուրդը նորէն հինցուցած է իր երկրները, նորէն քաղաքներ:

Վասը ունեցած է իր թագաւորութիւնը, որ Աղթամարը եղած էր: Այսպէս անցան երկար տարիներ: Շատ դարեր եկաք, Ք. եւ Ժ. դարեր, ապա հայ իշխանաւորները, տեսակ մը անտէրը, որոնք երկիրը բաժնեցին զանազան մասերու ընչիկս Իշխանութիւնք, Աբծրունիք եւն.:

Վասպուրականը նոյնպէս հարկեցին է հայ առանձնական պատմութեան: Սրինակ, յայտնի է հայկը եւ Իէլը առասպելը: Անոնց մենամարտը տակը կ'ունենայ Վասպուրականի հարաւային մասը սկզ գտնուող վայր մը որ կը կոչուի Հայկաձոր: Շատոյ կայ Արայը եւ Շամբրամի առասպելը: ապա ամէնէն գեղեցիկ առասպելը՝ Առիւծ սերինը:

Դպրոցի օրով չինուեցաւ Ոստան քաղաքը, նոյն թագաւորը շինեց նաեւ Աղթամարը ժ. դարուն:

Աբծրունեանց վերջին թագաւորը՝ Սենեքերիմն է որ չկարողանալով դիմանալ Տուղրիլի ճնշումին, ապաստանեցաւ Վասիլի քով:

Ժողովուրդը ապստամբեցաւ: Այդ ապստամբութեան մասին կան բազմաթիւ վէպեր, ինչպէս Ֆոդորոս Իշտունին:

Ժամանակ մը վերջ, մեր երկիրը անցաւ Քիւրտերու ձեռքը եւ մեր ժողովուրդը անդադար պայքար մղեց այդ աւազակներուն դէմ:

Վասպուրականի բարձրութիւնը կը հաւասարի 1500 — 1700 մեթրի: Վանքաղաքը, նոյնպէս Վանայ ծովու արեւելեան կողմը, 2000 մեթր բարձրութիւն ունի, Վանայ ծովը իրաւամբ ծով կը կոչուի, որովհետեւ 120 քլմ. երկայնք եւ 50 քլայնք ունի: Ջուրը քիմիական բաղադրութիւն ունի յատկապէս բորակ:

Վանը մեծ չէ եղած, առաւելագոյնը 45 — 70.000 բնակչութիւն ունեցած է: 30.000ը Հայեր, մնացածը Թուրքեր:

Վանայ ծովին մէջ կան 4 կղզիներ: Գլխաւորը Աղթամարն է: Ցետոյ Լիմ եւ կառուց անապատները, տեսակ մը ճգնարաններ: Աղթամարն է որ փառաւոր անցեալ ունեցած է, իբրեւ մշակոյթի կեդրոն: Ճիշդ Աղթամարի դիմացն է հռչակաւոր Նարեկայ վանքը, ուր Նարեկացին ներշնչուեցաւ եւ գրեց իր հռչակաւոր «Նարեկը»: Քիչ մը հեռու Ս. Նշանը, ուր Եղիշէ պատմագիրն է թաղուած:

Վասպուրականը հարուստ է նաեւ ջուրերով: Արուեստական ջրանցք մը կ'ոռոգէ Այգեստանը: Կ'ըսուի թէ Մենուաս Ասորի թագաւորն է որ զայն չ'նել տուած է:

Այնուհետեւ, ընկեր Փափազեան խօսեցաւ Վասպուրականի գետերուն մասին: Ապա տուաւ Մոկաց Մ'իրզայի դաւաճանական սպանութեան պատմութիւնը:

Վասպուրականը իր վանքերով, որոնց թիւը կը հասնի 50ի, եղած է լոյսի կեդրոն մը: Այդ վանքերուն մէջ, կրօնականները զրած են իրենց երկրի պատմութիւնը: Այդ դպրութեան բոյները եղած են Բարթողոմէոսի եւ Թադէոսի վանքերը: Վանքերէն մէկն է նաեւ Ս. Գէորգը, մօտաւորապէս 4000 մեթր բարձրութեան վրայ: Շահեկան աւանդութիւններ կան այդ վանքին մասին, որ նաւավարներու հովանաւորն է, ու աւերակի վերածուած է քիւրտ բէկերու կողմէ:

Ունինք նաեւ Վանի բերդը: Անմեկնելի է թէ ինչպէս Վանի սարահարթին վրայ բարձրացած է սեպ ժայռերու զանգուած մը, որուն վրայ չինուած է բերդը: Հոն են Վանի թեւեռաղերը:

Քիչ մը հեռուն ունինք Թորբաքքալէ կոչուած լեռը, որ Շամիրամի ամրոցն է եղած: Աւելի անդին Մհերի դուռը, որուն վրայ 60 տող բեւեռագիր արձանագրութիւններ կան: Բազմաթիւ աւանդութիւններ կան այդ դուռին կապուած: Օրինակ հովիւին աւանդութիւնը, ճակատագրի անիւին առասպելը, Առիւծ Մհերի աւանդութիւնը եւն.:

Նորագոյն ժամանակներուն, Վասպուրականը դարթօնքի հրաշալի շրջան մը անցուց: Ինքնուս վարդապետ մը, որ սքանչելի ժողովրդականութիւն չահեցաւ՝ Խրիմեան Հայրիկը, նշանակուեցաւ Վարագայ վանքի վանահայր: Ան հոն բացաւ ժառանգաւորաց դպրոց եւ տարբներու ընթացքին պատրաստեց հոյլ մը մտաւորականներ, որոնք ցրուեցան ժողովուրդին մէջ եւ լոյս տարածեցին: Անոնցմէ էր դվխաւորաբար Գարեգին եպիս. Սըրուանձտեանցը: Այդ վանքին մէջ հրատարակեց նաեւ «Արծուի Վասպուրական»ի թերթը, որուն կ'աշխատակցէին իր աշակերտները:

Խրիմեան հիմնեց թանգարան մը Վարագայ վանքին մէջ, հաւաքելով բազմաթիւ հին մագաղաթներ: Կովկասէն բերել տուաւ երկրագործական մեքենաներ: Ուրեմն մէկ դար առաջ, Խրիմեան նոր հիմերու վրայ դրաւ Վարագայ վանքը:

Վասպուրականի վերաշարժումը չատ ցնցող էր: Հակառակ թուրք կառավարութեան խստութիւններուն, դպրոցներու մէջ միշտ դասած էին հայրենիքը երգելու: Դպրոցներու մէջ գաղանի կ'աւանդուէր Հայոց պատմութիւնը: Այս գործին լծուած էին Խրիմեան եւ Փորթուգալեան:

Սակայն թուրք կառավարութիւնը այդ երկուքը վնասակար տարր համարելով, աքսորեց Պոլիս: Ամբողջ Վասպուրականի ժողովուրդը լեց-ուեցաւ քաղաքի փողոցներուն մէջ, ու Խրիմեան սպիտակ ձիուն վրայ նստած հեռացաւ իր սիրելի Վանէն:

Վասպուրականը զրկուեցաւ լուսաւորութեան իր երկու առաքեալներէն, բայց անոնց թողած հետքերը մնացին:

Կրթական — մշակութային մարզին մէջ, Վասպուրականը գերազանցեց միւս նահանգները: Հիմնուեցան բազմաթիւ միութիւններ՝ բարեգործական, կրթական, հրատարակչական եւն.: Բացուեցան նոր դպրոցներ: Երամեան դպրոցը հետզհետէ դարձաւ մշակարզ վարժարան: Հիմնադիրն ու ղեկավարը կոյր մըն էր՝ Համբարձում Երամեանը:

Ունէինք նաեւ աղջկանց դպրոցը, որ Խրիմեանի եղբօր որդու կնոջ կողմէ բացուած էր.— Սան-դխտեան դպրոցը: Ունէինք նաեւ Կեդրոնական դպրոցը, բարձր մակարդակով:

Ասոնցմէ զատ, գաւառային շրջաններու մէջ կային բազմաթիւ դպրոցներ: Ճիշդ ասոր համար ալ, Վասպուրականի ժողովուրդին 70 առ հարիւրը ուսում առած էր:

Օսմ. Սահմանադրութենէն վերջ, որ ազատ պայմաններ ստեղծեց, չարժումը մեծ թափ ստացաւ: Հրատարակուեցան թերթեր, գրեթէ ամէն անկիւն դրադարաններ հաստատուեցան: Դպրոցները բազմացան: Մտաւորականները հանրային ու դպրոցական դասախօսութիւններով մեծապէս օգտակար եղան:

Ընկեր Փափազեան լուսապատկերներով ցոյց տուաւ այն վայրերն ու դէմքերը, որոնց մասին խօսեցաւ իր դասախօսութեան ընթացքին: Այս ցուցադրութիւններու ընթացքին մանրամասնութիւններ տուաւ այդ վայրերու եւ դէմքերու մասին:

Հայրենասիրութիւն...

Ինչ որ դրի կ'առնեմ, բոլորիս կողմէ տեսանելի երեւոյթներ են:

Պահ մը մտնենք ընտանեկան յարկերէն ներս: Ի՞նչ կը տեսնենք: Անկրպետ մը բացուած է արդէն: Աւանդութիւն, փոխարդարձ յարգանք եւ ուրիշ բարենչան երեւոյթներ տեղի տուած են: Շատ մը ծնողներ խորթացած՝ չեն կրնար առանձնորդել իրենց զաւակները, իսկ նորերը քշուած են միջավայրին հովերէն:

Կը դրենք, կը խօսինք, աւելի շատ կը ծանրանանք նոր սերունդի վրայ, անոնց վրայ նետելով շատ մը մեղքեր:

Մանկավարժը եւ դիտունը հաստատած են որ կրթութիւնը, հայրենասիրութիւնը ընտանեկան յարկերէն կը սկսի, երբ տղան մանուկ է կամ պատանի:

Խոստովանինք որ ընտանեկան յարկէն ներս տարական դաստիարակչէն զատ ոչինչ կ'ընենք: Մանուկը եւ պատանին ձգած ենք իրենց գլխուն: Նոյն իսկ մեր ներքին վէճերը, երբեմն - կնկան կռիւները դուռ դրացիի բամբասանքները կը փոխենք մեր զաւակներուն առջեւ, թունաւորելով անոնց մտաւոր, անմեղ հոգին: Օրինակներ կրնա՞ր կը պակսին:

Դեռ կան այնպիսիներ, որոնք թրքաւարի, փողոցային, բառերով կատակներ կ'ընեն, առանց հետեւանքները մտածելու:

Բազմաթիւ հայրեր տակաւին չեն թօթափած ասիական բարքերը եւ չատ չուկայի, դործի, «պլօթ»ի ձախողանքներուն վրէժը տան մէջ կը լուծեն կտրել - թափելով, երբեմն ալ սպառնալով: Եւ մայրեր որոնք օրն ի բուն կլանուած արդուզարդի հոդերով, դաւկին ձեռքէն ժամ առած տատեալու մասին կը մտածեն: «Գնա խաղա փողոց» , կ'ըսեն, բայց որո՞ւ հետ,— իրենք ալ չեն գիտեր... Վերջապէս հայրը չի հետեւիր երիտասարդ տղուն քայլերուն, մայրը իր հասուն աղջկան:

Ունինք չատ հին ունակութիւն մը ,— դրամ տալ պզտիկներուն ձեռքը: Շատեր քանի մը հարիւր ֆրանք կը դնեն տղոց դրպանը որպէսզի կիրակին կամ հինդշաբթին անցընեն ընկերներով: Ոչ ոք կ'անդրադառնայ թէ ինչ ձեւով կը ծախսուին այդ դումարները, տղան կամ աղջիկը ինչ տեսակ չարժանկարի կ'երթան, ինչ տեսակ ընկերներ կ'ընտրեն, որ խուլ փողոցները կը դեղերեն:

Դեռ աւելին, չատ մը ծնողքներ կը վախնան հայերէն խօսելու, տղուն լեզուին չէշտը չաղճատելու համար, եւ իրենց կոտրտուած ֆրանսերէնով լաթիւրինթոս կը դարձնեն ընտանեկան կարդուսարքը: Շատ է թիւը այն տղոց որոնք իրենց ընդունակութեամբ եւ մնացած են ֆրանսական դպրոցներուն մէջ: Պատասխանատուն կրկին ծնողքն է: Մանուկը, պատանին ,երբ տան մէջ մի-այն մայրենի լեզուն խօսի, դպրոցին մէջ ֆրանսերէնը աւելի չուտ կ'իւրացնէ, ինքնիրեն հարց չի տար — ուսուցիչին խօսա՞ծը չիտակ է թէ մայրիկին, հայրիկինը: Տարիներու ընթացքին չատ առիթներ ունեցած եմ ծանօթանալու կրթական տեսուչներու, քննիչներու հետ, որոնք միեւնոյն կարծիքը ունեցած են: Այսինքն ծնողքները պէտք է խօսին մայրենի լեզուն որպէսզի մանուկին , նորահասին միտքը դժուարութիւն չքաշէ, հայրիկին, մայրիկին, խօսած ֆրանսերէնը դպրոց տանելու չատիպուի:

Հայրենասիրութեան Հայը Հայ պահելու ուրիշ օրինակ մը: Ընտանեկան բանավէճի մը ընթացքին հասուն աղջիկ մը դիտել կուտայ թէ բարձրագոյն կարգի քննութիւններու առեն քննիչը կարդ մը հարցումներ ըրեր է Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդի մասին: Սեղմը կարմրելով, տատանելով, բաներ մը փնտռեր է պատասխանելու: Քննիչը կռահելով աղջկան չուարումը, կ'առաջարկէ երգ մը երգել: Մեր ճարպիկ օրիորդը քիչ մը թրթռալով կը յիշէ մայրիկին երգած գեղջկական մկկ երգին եղանակը եւ քանի մը տուն երգելէ վերջ ձայնին ու լա, լա, լային ուժ տալով անելէն կը փրկուի ...

Վերջերս կարդ մը ակնարկներ եղան խառնամուսնութիւններու մասին: Նոյնիսկ առաջարկեցին մասնաւոր սնտուկ մը հաստատել, հայկական ամուսնութիւնները քաջալերելու համար: Միամիտ չըլլանք, չարիքը կայ ու կը մնայ:

Սիրոյ կրակը աղուոթիւն հայրենիք չի ճանչնար, կ'ըսեն բանդիտներ ու կ'երգեն.— « Սիրած սիրածի տային՝ չոր գետնի քարին վրայ »:

Մեր երիտասարդները օտար աղջկան պճնասիրութենէն, լեզուէն, եւ ազատամտութենէն հմայուելով իրենց վարդ կեանքերը կը ծախեն ընդմիշտ եւ կը հետեւին հայութենէն, իսկ 45 — 50— 55նոց տղամարդիկը , երբ պատեհ առիթը ներկայանայ կը դառնան դժուարահաճ, հայ օրիորդին պատուաւորը, ուսեալը, ունեւորը եւ չեմ գիտեր ալ ինչը կը փնտռեն ... Եւ օրին մէկը կրկին կ'իյնան օտարին դիրկը:

Հայրենասիրութեան, աղգասիրութեան խթարումը հոս չի վերջանար: Այլասերման չարքին արմատը պէտք է փնտռենք հայ տղամարդու թեթեւամտութեան մէջ: Ան որ իր ազգակիցին լաւը, ընտիրը կը փնտռէր, օտարին դերի դառնալով ամէն բան մոռացութեան կուտայ, կամք եւ կարողութիւն չունի ինքզինքը արժեցնելու, հետամուտ չէ իրեն հաները սիրցնելու: Մինչդեռ օտար կինը բոլոր կին արարածներուն պէս միշտ իր կողմը կը քաշէ, իր կամքը կը պարտադրէ «չուշուս» հոլովելով: Եւ անխուսափելին, օրին մէկն ալ պզտիկ վէճի մը առթիւ կիյ կուտայ. երեսին պոռալով «աղաոտ, վայրենի , օտարական» ...

Վերջերս Ցունաստանէն բարեկամ բժիշկ մը հետ կը խօսէինք , տղան, աղջիկը, Հայ պահելու նիւթին չուրջ: Իրաւամբ եղրակացուց:

— « Ուրիշ միջոց չունինք ներկայ պայման-

ներուն մէջ : Կարելի է ազգային այս չարիքը մէկ երեսանց խափանել, եթէ հարկ է աղջիկ տալ, բայց բնաւ օտարէ աղջիկ չառնել : Թերեւս այս միջոցով, մասամբ դարմանած կ'ըլլանք ներքին չարիքը »...

Իսկապէս չատ կը տարբերի հայ աղջկան պարագան : Անոր բնածին առաքինութիւնը հակոտնեայ պատկերն է մեր տղամարդուն : Հայ աղջիկը տարեց օրիորդի անունէն կը խորշի, իր պատուա - խնդրութիւնը ծախու չի հաներ, եւ կ'ամուսնա - նայ իսկապէս ընտանեկան բոյն կազմելու համար : Այն օտարները որոնք հայ աղջկան հետ են կապած իրենց ճակատագիրը, դոհ մնացած են :

Շատ առիթներ ունեցած եմ ծանօթանալու այդպիսիներու հետ : Ահաւասիկ քանի մը օրի - նակներ :

— Մեր բնակած պիւղը Լիոնէն բաւական հե - ռու էր, հազիւ տասնեակ մը հայ ընտանիք : Տան մէջ կը խօսէինք միչտ հայերէն : Տարիքս առած էի, բայց յարմար թեկնածու մը չկար հայ տղոց մէջ : Պարահանդէսի մը ընթացքին ծանօթացայ այս Ֆրանսացի պարոնին հետ եւ ամուսնացանք : Երջանիկ եմ սակայն ծնողքիս , եղբայրներուս կարօ - տը կը քաչեմ :

Երկրորդ մը Իզմիրի աղէտեալներէն, ամուս - նացած սպայի մը հետ, ամբողջ քսանըհինգ տարի կտրուած հայկական չրջանակէ, սակայն պահած է իր համեստութեան հետ մայրենի լեզուն, կը խօս - ի կը վիճի, եւ աղուոր բարոյական դաս ալ կու տայ մեզ ամէնքիս :

— Տարիներ առաջ օգափոխութեան գացած էի Նիս : Ուղեցի ծանօթանալ հայրենակիցներուս հետ : Ամէն կիրակի հայկական եկեղեցի կ'երթայի ամուսինիս հետ, գտայ ծանօթները, չրջանակ ըս - տեղծելի որպէսզի ամուսինս ճանչնայ մեր ազգը : Սակայն չատ անգամ ամօթով մնացի, որովհետեւ մեր ազգին անունով ճառողները չատ մը կոտոշա - ւոր մեղքերու մէջ մաեր էին...

Եզրակացութիւն,— առանց ընտանեկան հո - գածութեան չենք կրնար ազգասէր, հայրենասէր, սերունդ հասցնել, չենք կրնար մեր գաղափար - կան տեսակէտները արժեցնել : Մեր առջեւ ունինք նոր սերունդ մը որ պատրաստ է դեր կատարելու, բայց կը սպասէ անկեղծ եւ օրինակելի առաջնորդ - ներու : Պէտք է դիտնանք ըմբռնել անոնց հոգին , որպէսզի բոլորովին չհեռանան մեզմէ յուսախաբ :

Ներկայ պարմաններու մէջ անփոխարինելի հայրենասիրութիւն է լաւ սերունդ հասցնել, կր - թել ազգային չունչով եւ մտածումով : Զոհողու - թեան առաջին քայլը պէտք է առնել ընտանիքէն ներս :

Հայրենասիրութիւն... ե՞րբ պիտի կրնանք արժեցնել քու մեծութիւնդ :

Ալժէ ԱՆՇԷՆ ԿԱՐՕՏՈՒՆԻ

Նոր Սերունդ » ի կեանքէն

«Հայաստան», Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի ամ - սագիրը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղոր - դէ վերջին թիւով (1953 Փետր·).—

Ալֆորվիլի մասնաճիւղը Պատմ· ժողովէն ասդին կրկնապատկած է իր անդամներու թիւը : Վերսկսած է իր դասընթացքներն ու դասախօսու - թիւնները : Կատարած է նոր տարեչրջանի իր նիւ - թական բոլոր պարտաւորութիւնները :

Փոքր Իթալիի մասնաճիւղը աւելցած նոր անդամներով եւ գործունէութեան լայն ծրագրով սկսած է աշխատանքի : Ապահովեր է իր դասըն - թացքներու համար մնայուն կեդրոնավայր :

Իսիի եւ Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղերու յա - ջող հանդէսները, իրենց ձեռք բերած բարոյական եւ նիւթական յաջողութեամբ լաւագոյն ապացոյց մըն է մեր այս չրջաններու կենդանի եւ օգտակար գործունէութեան :

Փարիզի «Ահարոնեան» խումբը ամէն չաբաթ կ'արձանագրէ նոր անդամներ եւ յաջողութեամբ կը շարունակէ իր չաբաթական դասընթացքներն ու հետաքրքրական դասախօսութիւնները :

Միւս մասնաճիւղերու մէջ եւս չեն պակսեր յուսադրիչ երեւոյթները, ամրապնդելու կազմա - կերպական կեանքն ու գործունէութիւնը :

Մեր պատգամաւորական ժողովէն ասդին , հազիւ մէկ քանի չաբաթ անցած կ'ողջունենք կազ - մութիւնը Անիէր - Պուա - Քոլոմպի նոր մասնա - ճիւղին 30 անդամներով : Մեր երէց ընկերներու նախաձեռնութեամբ ու անոնց անմիջական մաս - նակցութեամբ ձեռք բերուած այս յաջողութիւնը կը կրկնապատկէ Նոր Սերունդի յաջողութեան մեր վճռական կամքը :

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի կեդր· վարչութիւնը համադրելու համար Փարիզի չրջանի մասնաճիւ - ղերու աչխատանքները ունի իր յատուկ ծրագիրը : Ամէնէն առաջ կարեւոր է ամրապնդել մասնաճիւ - ղերու ներքին կապն ու ծանօթութիւնը : Այս նը - պատակով ալ , հրաւիրուած էր Փարիզի չրջանի ներկայացուցչական առաջին ժողովը, որ տեղի ունեցաւ 22 Փետրուարին, «Ազդ· տան » մէջ : Ժողովին ներկայ էին չրջաններու ներկայացուցիչ - ներէ զատ, ունկնդիր ընկեր - ընկերուհիներ : Ներկայ էին նոյնպէս երէց ընկերներ :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Շրջ· վարչու - թիւն մը ընտրելու անհրաժեչտութիւնը ընդունե - լով հանդերձ, պատգամաւորները միաձայնու - եամբ յարմար նկատեցին անոր աչխատանքները յանձնել ներկայացուցչական ժողովին, որ պէտք է կազմուի բոլոր մասնաճիւղերու իրաւասու ներ - կայացուցիչներէն : Ներկայացուցչական ժողով - ները պիտի դումարուին ամիսը անգամ մը եւ պիտի ունենան իրենց մնայուն կազմն ու դիւանը :

ԹՈՒՐՔԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ԾԱՂՐԵՆ ԲԾԻՆԲԸ

« Ձիւմհուրիյէթ »ի աչխատակիցներէն Պիւր - հան Ֆէլէկ կը գրէ ·—

Արեւելքը հանդիսութեան երկիր է, եւ արա - րողութեանց երկիր : Եւ դժբախտաբար քծինքի երկիր է : Շատ աչխատիլ պէտք է այս յոռի հա - բաւը դարմանելու համար :

Մենք ալ արեւելքցի ենք : Որքան չանանք, որ - քան դիմարկ դնենք մեր գլուխը, դարձեալ արե - ւելցի ենք : Չենք կրնար կոր մեր գլուխը փոխել :

Եւրոպայի մէջ պետութեան նախագահ մը , վարչապետ մը, նախարար մը տեղ մը ուրիչ տեղ կ'երթայ նոյնիսկ պաչտօնական առաքելութեամբ մը եւ կամ կը վերադառնայ :

Եթէ, ըստ բրոթոքոլի, դիմաւորում մը ան - հրաժեչտ է, այդքանը կ'ընայ : Այլապէս իր մէկ քանի բարեկամները եւ ընտանիքին անդամները կուգան : Այդքան :

Նախորդ կառավարութեան ճախաւեր գործե - րը քննադատուած տեն, չատ իրաւամբ այս դի - մաւորումները խնդրոյ առարկայ կ'ընային : Նոյնիսկ անտեղի կը նկատուէին աչխատանքը : Որեւէ մէկ թերթի մէջ տեսա՞ծ էք դուք Ֆը - բանսայի նախագահին մէկ պատկերը՝ անոր ձեռ - քը համբուրուած տեն : Բնաւ լսեցի՞նք, որ Ջըր - չիլի Ամերիկայէն դարձած տեն ճամբան ոչ - խար մորթուի :

Տեսա՞ք բնաւ, որ Մր· Իսըն Փարիզէն դար - ձին՝ Լոնտոնի քաղաքապետը օգակայանին մէջ զայն դիմաւորէ իր ամբողջական կազմով :

Ինչո՞ւ երթանք մինչեւ այդ տեղուանքը : Սա մեր քթին տակ եւ հազիւ 125 տարուան կեանք մը ունեցող Ցունաստանի մէջ վարչապետին եւ նոյն իսկ թագաւորին ասանկ բան մը տեղի կ'ունենա՞յ :

Մեր մէջ, Հանրապետութեան նախագահը եւ կամ վարչապետը Իսթանպուլ կուգայ : Ամբողջ Պոլսոյ պաչտօնատուները կը պարպուին : Չեռքե - րը կը համբուրուին : Պատկերներ կը քաչուին : Կուսակալէն, երեսփոխանէն, քաղաքապետէն բա - նէ մինչեւ թաղապետութեան հաւաքիչները, ա - մէն ոք կայանները կը փութայ : Այդ օրը այդ պաչտօնատուները կը պարպուին : Բնական է, ոչ ոք չի հարցներ, կամ չի կրնար հարցնել :

— Բարեկամներ, դուք ժողովուրդին գործը ձգելով՝ ինչո՞ւ դիմաւորելու կ'երթաք վարչա - պետը :

Եւ արդեօք այս երթը սիրո՞յ արդիւնք է : Մենք այս նոյն ցոյցերը նախորդ չրջանին ալ տեսած էինք : Սիրոյ մարդը ասանկ տեղեր չի վազեր : Եւ լուսանկարի մէջ երեւնալու համար՝ բազմու - թեան մէջ ոտքերուն ծայրին կոխելով՝ չաչխա - տիր ճիղեր ընելու : Եւ, վերջապէս , առիթը ներ - կայանալուն՝ իր դիմաւորած անձերուն ձեռքերը չի համբուրեր :

Հրաժարինք այս ցոյցերէն, այս քծնոտ արա - րողութիւններէն :

ԾԻՆԱՂ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ.— Արամ, բացատրէ ինծի ծոյլ բառը :

ԱՐԱՄ.— Ծոյլ կը կոչուի այն մարդը՝ որ ինքզինքը աչխատող չի կրնար ձեւացնել ···:

ՄԱՌԵՇԱԼ Թիթօ Լոնտոն հասաւ առջի օր, եր - կուչաբթի : Նախորդ դիչերը անցուցած էր մար - տանաւին մէջ : Անգլ· թերթերը բարի գալուստ մաղթելով, կը գրեն· «Այսօր քալ մարդ մը կը հասնի Լոնտոն, մառեչալ Թիթօ, Եուկոսլաւիոյ համաչնաւոր պետութեան նախագահը : Իր քա - ջութիւնը եւ բարեկամութիւնն եւ ոչ թէ քաղաքա - կանութիւնն է որ պիտի մեծարուի Էլիզապէթի դուքսին եւ Պ· Զըրչիլի կողմէ, ինչպէս եւ երբ թագուհին ճաչի հրաւիրէ զինքը : Ուրիչ պատճառ մը եւս կայ ծափահարելու զինքը·— Թիթօ ա - ռաջնորդն է քաչարի ժողովուրդի մը որ մեր կող - մէ եղաւ երկու աչխարհամարտներու մէջ եւ ա - հաղին կորուստներ կրեց » :

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Օդը կենսաւէտ ջերմութիւնով առլի , կ'ընդ - լայնէ մեր կուրծքերը· ու, հակառակ հեղձուցիչ տաքին, կը զգանք որ մեր երակները աւելի հա - րուստ, աւելի առոյգ արիւնով մը կը բաբախեն : Ու կը խորհիմ զառնօրէն այդ վաղահաս մեռեալ - ներուն, այդ խեղճ տղեկներուն վրայ, որոնք այնքան իրաւունք ունէին դեռ այս արեւէն, այս օդէն եւ որոնց ապրելու տենչանքը հզօր էր իրենց թխորակ գլուխներուն վերեւ պայծառացող վե - հանձն արեգակին ընծայած կենսականութեան հա - մամասութեամբ : Ո՞ւր են հիմա իրենց ժպիտնե - մմամասութեամբ : Ո՞ւր են հիմա իրենց ժպիտնե - րը, իրենց աչքերուն եռանդը, ո՞ւր են իրենց ման - կական ուրախութիւնները, ակնկալութիւնները , փափաքները ···

Ու բոլոր այդ լոյսի, հուրքի, ժպիտի, նորա - բողբոջ վանկերու փոխարէն ահաւասիկ մեր դի - մացը կը տարածուի սեւ դաչտ մը անհամար հո - ղակոյտներով բեռնաւորուած, դարչահոտութիւն, զաղիր ճանճեր եւ ոսկորի քանի մը կտորներ :

Որբերը տեղատուրցնելէ ետքը նախապէս իրենց համար պատրաստուած տեղերը, ուշ տեն, պար - տասած եւ յուզմունքէ չլատուած· հասանք ա - ռաջնորդարան : Եկեղեցիին բակը պարապ էր եւ վերջալոյսին անդորրութիւն մը կը ծածանէր մեր չուրջը· բայց մեր օրը դեռ չէր վերջացած որով - հետեւ բոլոր որ կին մը կը սպասէր մեզի :

— Որբեր ունի թերեւս արձանագրելիք, բսաւ ընկեր մը :

Ոչ սակայն, որբեր չունէր արձանագրելիք այս մէկը··· չատ երիտասարդ էր եւ դժուար էր հա - ւատալ իր մայրութեանը· աչքերը մոլորուն, դէմքը ծամածռած ու քարացած անբացատրելի պալարումներու մէջ, լեզուն ծանրացած լորձուն - քոտ չրթներուն վրայ՝ անիկա ըրաւ իր անհաւա - տալի պատմութիւնը ···

— Աչքերս կուրնան, քար կտրեր են··· ես ոչ հայ կ'ուզեմ ոչ օղնութիւն, արցունք տուէք ին - ծի ···

Երկու տենդէ այրած աչքեր իրենց նայուած - քը կը մխրճեն մեր աչքերուն մէջ :

— Մատներս չորնան·· սա մատներովս ըրի : Ու պալարուն մատները կը ներկայացնէ մեզի :

Նախապէս բան մը կարելի չեղաւ հասկնալ որովհետեւ իր կզկռուր եւ ողբագին խօսքերը կ'ընդհատուէին ահռելի տաղնապներով· անիկա կուրծքը կը բղխէր ու մազերը կը փետռէր եւ լոր - ձունքին մէջ կը խեղդուէին իր բառերը··· ու վերջապէս ուրիչներ եկան մեզի տեղեկացնել ···

Իր պատմութիւնը, դիտէինք արդէն· Առտնա - ոք դրած օրերնիս լսած էինք զայն, ինչպէս ա - մէնէն ահաւորներէն աւելի ահաւոր դրուագ մը·· սա էր այն մայրը որ իւր տասը մատներուն փոր - ձած ոճիրովը խելագարած, չալածուած, չարա - գուչակ կենդանիի պէս՝ կը թափառէր աւերակ - ներուն մէջ եւ ամէն մէկ սպասորէն աւելի սգա - ւոր, ամէն մէկ արկածեալէն աւելի դժբախտ, կը ջանար իր դժոխային տէրտը հասկըցնել ···

Այն սեւ օրուան մէջ էր··· խումբ մը մար - դիկ յանկարծակիի եկած, չրջապատուած կատո - րողներէն, կ'ապաստանին նկուղի մը մէջ· ոմանք արդէն զարնուած են եւ ոմանք արդէն սպասող · բայց բոլոր հծծիւնները, բոլոր ցաւի աղաղակ - ները, բոլոր ինքնակորոյս վիրաւորուածները կը լռեն ու նկուղը պերեզմանային լռութիւն կը ստա - նայ : Իրենց վերեւ անընդհատ հրացաններու ձայ - նները կը սուրան ու վառօդի, հրդեհի ծուխը սպր - ւելով մինչեւ իրենց՝ վտանգի մերձաւորութիւնը կ'ապրարբէ : Սարսափահար՝ իրենք միչտ լուռ են ու անչարժ, յանկարծ, անդիտակից ու խե - զախ, մանկական ձայն մը կը ճչէ :

Ինքնապաչտպանութեան հոգին զազանացած, մարդիկ կ'ուզեն զայն խլել : Հոն են մանկիկին հայրն ու մայրը· սարսափելի ոճիրը վճռուած է· տասնըհինգ զոյգ բոցավառ աչքեր, նկուղին մթու - թեան մէջ կը վնտռեն զայն·· բազուկներ կը սո - զան դէպի անոր··· չեն խօսիր ու չեն տեսնար պի - րար բայց մայրը կը հասկնայ եւ խուլ ձայնով կ'առաջարկէ՝ յուսալով որ մահը նուազ վայրագ պիտի ըլլայ իր տղեկին համար ···

— Կեցէք, ես իրեն կեանք տուի ··· ես պիտի առնեմ իր կեանքը ...

Բայց իր մայրական մատները անկարող կ'ըլ - լան պինդ սեղմուելու մանկիկին կոկորդին վը - րայ :

(Շար·) ԶԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

բոնք բաւական կարեւոր թիւ մը կը կազմեն Լե - հաստանի կառավարութեան մէջ :

Հինգ Մեծերը ժողով պիտի գումարեն այս չաբթու, ընդհ. քարտուղար մը ճարելու համար Ազգաժողովին : Ս.Միութիւնը միշտ վեթօ կը դնէ : Իր թեկնածուն է Լեհաստանի արտ. նախարարը որ միայն մէկ ձայն ստացաւ : Ամերիկայի եւ Անգլիոյ թեկնածուներն ալ եօթը ձայնի մեծամասնութիւնը չհաւտեցան : Ընդհ. քարտուղարին տարեթոշակն է 55.000 տոլար, ծախքերէն զատ :

Հնդկաստանի Մէջ 400 ըմբոստներ սպաննուեցան եւ 108 հոգի զերի բռնուեցան Ֆրանս. զօրքին կողմէ, բուռն կռիւ մը վերջ :

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շոփէն - Փլէյէլ, *Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին :*

ՅԱՅՏԱՐԻՆ (Bien temperé en Ré mineur) *մաս կը կազմեն՝ Պախ, Փրսէլ, Քուպերէն, Սքառլաթի, Մոցարթ, Պեթովէն, Ռամս, Լիսթ, Տըպիւսի, Շուման, Շոփէն եւ Գ. Ղազարոսեան :*

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑՔ
PREUVES

Ֆրանսերէն ամսագիր գրականութեան, *դիտութեան եւ արուեստներու : Թիւ 25 (Մարտ) : Կ'աշխատակցին միջազգային յայտնի դէմքեր :*

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 1200 ֆր., արտասահման 1500 ֆրանք:

Հասցէ.— 41 Ave. Montaigne, Paris (8).

ԽՆԴՈՑՔ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ

ԼԻՈՆ.— Համաչարսանճաքի Հայր. Միութիւնը՝ Զատկի առթիւ, կազմակերպած է ընտանեկան խնջոյք մը, 6 Ապրիլ, երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 5, Bonnefoi, Ցոյներու սրահը :

Կը խնդրուի հայրենակիցներէն եւ հասարակութենէն, նկատի ունենալ սոյն թուականը :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՓԵՏՐ.Ի ԹԻԻԸ

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ », հայերէն եւ ֆրանսերէն, ռոխ քովանդակութեամբ:

Տարեկան բաժնեգին 450 ֆրանք:

Հասցէ.— Krikor Papazian, 25 Rue Martial Boudet, Chaville (S. et O.):

ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Լիոնէն Զարսանճաքի Հայր. Միութիւնը՝ հայրենակից Յարութիւն Գաբակեավուրեանի մահուան առթիւ (Վիէնի հիւանդանոցին մէջ) ցաւակցութիւն կը յայտնէ իր զաւակներուն եւ պարագաներուն :

ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ֆ. Կ. Խաչի Անդիս Պուա Քոլոմպի ընկերուհիները ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկերուհի Տիկին Էրզիեանի եւ պարագաներուն, իր եղբօր՝ Պ. Ֆրանկիլ Շէրտենեանի մահուան առթիւ ,եւ փոխան ծաղիկի կը նուիրեն 1000 ֆր. «Յառաջ»ի ֆոնտին, 500 ֆրանք Նոր Սերունդի Անդիս Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Ս. Էթիէնէն Տէր եւ Տիկին Թադէոս Թորոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Թորոսեան եւ զաւակը (Փարիզ) իրենց սիրեցեալ եղբօրորդւոյն՝ ՕՆՆԻԿ ԹՈՐՈՍԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ (27 տարեկան, Պուլկարիոյ մէջ) փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն 2000 ֆրանք Պէյրութի ձեմարանին, 2000 ֆր. Հալէպի Քարէն Եփփէ ձեմարանին , 1000 ֆրանք «Հայ - Բոյժ»ին եւ 1000 ֆրանք «Յառաջ»ի տարածման :

Նոյն առթիւ Սարաֆեան եղբայրները (Ս. Էթիէնէն) 1000 ֆրանք Քառէն Եփփէին, եւ 1000 ֆրանք Այնճարի «Յառաջ» վարժարանին: Իսկ Տէր եւ Տիկին Աբրէնակ Երեւանեան նոյն առթիւ 1000 ֆրանք Հալէպի Քառէն Եփփէի ձեմարանին:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է 2000 ֆր. Տէր եւ Տիկին Տօլպաչեանէ, փոխան ծաղկեպսակի, Տէր եւ Տիկին Թադէոս Գըլըճեանի մօր մահուան առթիւ, 1000 ֆր. Պոմոնի Նոր Սերունդէն, փոխան ծաղկեպսակի, Պ. Լեւոն Գըլըճեանի մեծ մօր մահուան առթիւ, նաեւ 500 ֆր. Պ. Միսաք Թրէքեանէ Պ. Մինասեանի Հոգեհանգստի առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. Այրի Տիկին Կիւլվարդ Աւլանեան , Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Գինիճեան , Պ. Փանոս Աւլանեան եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօտանոյն, հօր, աներհօր եւ պզտկանին ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՒԼԱՆԵԱՆի (Չէնկիլէրցի) մահուան առթիւ : Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 6 Մարտ Ալֆորվիլի Ս. Յովսէս Պետրոս հայկ. եկեղեցին :

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԽՆՋՈՒՅԻ

Հ. Յ. Դ. «Աղբիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի :

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Bains - Douchesի մէջ, Իվրի :

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալներ, երգ, արտասանութիւն եւն.: Դիւրամատչելի պիւֆէ :

Կը հրաւիրուին չրջակայ թաղերու ընկերբարեկամները ընտանիքով: Ինչպէս նաեւ քոյր միութիւնները : Մուտքը ազատ է

ՀԱՒԱՔԱԳԱՅԻՆ ԼԱՐԱՒԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին Café Regentի վերնայարկը:

Կը խօսի ՓՐՕՖ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ : Նիւթը՝ «Հայերու դերը պատմութեան մէջ, մասնաւորապէս (Ֆրանսա եւ Ռուսիա):

× Ժողովրդ. Համալսարանի արձանագրուիլ Մ. Պարսամեանի մօտ, 46 rue Richer :

ՅԱՐԿՈՑՔ - պարահանդէս

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 30 rue de la Libération:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ, պարերը առաջնորդութեամբ ռուս. յայտնի Orchestre Balalaïkasի ազգային տարազներով, ղեկավարութեամբ՝ Vladimir Zaplskyի :

Մասնակցութեամբ Փարիզի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին :

Հաղորդակց. մետրոյ.— Porte Chapelleէն առնէ թիւ 265 autobus, երկաթուղի Gare du Nardէն ժամը 15, 16.39 եւ 17.09:

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի կոմիտէի : Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Տան սրահը:

Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ (Պ. Պրօշեանցի օփերէթը 4 արար) , ղեկավարութեամբ ԹՐԱԴՕՇԻ:

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէի, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ կոմիտէի:

Այս չաբթի ժամը 21ին, Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Սէն Լուի Նոր Սերունդի Սիամանթօ թատերախումբը, ղեկավարութեամբ ընկ. Ղ. ՓԻԼԻԿԵԱՆի, կը ներկայացնէ Շիրվանզատէի լաւագոյն գործերէն՝ ՋԱՐ ՈԳԻՆ :

ԼԱԻԱԳՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամն գնով:

Ուշադրութիւն

« Յառաջ »ի վերհրատարակման ութերորդ չրջանը կը լրանայ յառաջիկայ ապրիլին :

Նոր տարեշրջանի համար կարգ մը փոփոխութիւններ նախատեսուած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բոլոր բաժանորդներէն օր առաջ փակել իրենց առկախ հաշիւները:

Ապրիլ 1էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք բոլոր անվճար թերթերուն առաքումը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները, այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, 5 rue Bonnefoi, Lyon, Ցոյներու սրահը: Կարեւոր օրակարգ :

ԿՐՈՆՈՊԼ.— Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբթի ժամը 21ին: Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻՆ չաբաթական հաւաքոյթը այս Յորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը: Ցայտնուած փափաքին եւ չահեկանութեան պատճառով Պ. Վ. ՋԻՑԹՈՒՆՑԵԱՆ պիտի վերջացնէ իր դեկուցումը «Մեր ազատագրական շարժումին մեծութիւնն ու տկարութիւնը »: Մուտքը ազատ է:

ԱՐԱՔՍ
ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը **3** անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր. :

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 30 ֆրանք թիւը :

Լոյս տեսաւ 8րդ թիւը :

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱԸ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) կողմէ :

Մարտ 22ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն 24, Salle Voltaireի մէջ, Rue Voltaire :

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur :

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio — *Գեղարուեստական բաժին, Attractions :*

Ճոխ պիւֆէ — *Մուտք 200 ֆրանք*

Charenton Ecolesէն օթօպուս 103 իջնել Rue de l'Union :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 19 Mars 1953 Հինգշաբթի 19 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7020-ՆՈՐ ՀԱՅԱՍ թիւ 2431

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԴԱՒԱՆ Կ'ԵՐԹԱՑԻՐ ԱԼ...»

Քաղաքական ասպարէզը կրակէ գօտի մըն է։ Կը պահանջէ տակուն վերլուծում եւ ծրագրեալ աշխատանք։ Հաւատք եւ յարատեւութիւն։

Որ եւ է դատ, ինչքան ալ արդար ըլլայ, կը չահուի ոչ թէ բազկատարած աղօթելով կամ խժալուր կանչեր արձակելով, այլ անընդհատ հետապնդելով։ Քրտինք, երբեմն ալ արիւն թափելով։

Պարագաները չափազանց աննպաստ են այսօր, Հայկ· Դատին լուծման համար

Շատ մը դաշնութիւններու մէջ, մեր ամէնէն տարրական իրաւունքներն անդամ վիճելի դարձած են։ Արտաքին ճնշումներ կը լրացնեն ներքին պառակտումներուն աւերները։

Միւս կողմէ, բռնադատ մարդկութիւնը անհնարին ճիգեր կը վտրձէ, նոր հրաբուխի մը դժոխքէն, երրորդ աշխարհամարտի մը փոթորիկներէն խուսափելու համար։

Բթամիտներ միայն կրնան չըմբռնել այդպիսի արհաւիրքի մը հետեւանքները՝ վտքը եւ անճար ժողովուրդներու համար։

Ի՞նչ կը թելադրէ այս քամնելի հեռանկարը ոեւէ քաղաքական հոսանքի կամ ամբողջ տարածքի բազմութեանց։

— Միշտ արթուն մնալ եւ գործել, յարատեւօրէն լարելով բոլոր ուժերը։ Ամենօրեայ, անմիջական հոգերուն հետ, կարելին վտրձել, ապագայի հեռանկարը Հայկ· Դատը,— միացեալը եւ մնացեալը։

Դաշնակցութիւնը ա՛յդ աշխատանքն է որ կը կատարէ, իր ներկայութիւնը զգացնելով ամէն ճակատի վրայ։

Եթէ չատ կը զրաղի արեւելեան Հայաստանով, պատճառը բացատրութեան չի կարօտիր։

Այսօրուան հայրենիքը — Արարատեան աշխարհ — իրականութիւն մըն է։ Կորիւղ մը, խոր արմատներ ձգած եւ կազմակերպուած։

Ոչ թէ քաղաքական հոսանք մը, այլ յաւիտեան Հայը չի կրնար անտարբերութեամբ դիտել անոր չարն ու բարին։ Անոր սեւն ու ճերմակը։

Երբ Դաշնակցութիւնը աչք ու ականջ դարձած, կը հետեւի անոր յաջորդական անցուդարձին, կը քննէ, կը վերլուծէ, կը քննադատէ կամ կը դնահատէ, ճարտասանական մարզանք չէ որ կը կատարէ, այլ իրական հայրենասիրի պարտականութիւն։

Այդ աշխատանքին մէջ ան կը զործէ նաեւ ի հաշիւ վաղուան։

Օրինակ, երբ կը պահանջէ Հայաստանի վերածնել բռնօրէն զրացիներուն բաշխուած հայկական հողերը, նկատի ունի ոչ միայն ներկայ հայրենիքը, այլեւ վաղուանը։ Ազատն ու ամբողջականը։

Այս մտահոգութիւնը կը պարտադրէ, նաեւ, ուշադրութեամբ հետեւիլ զրացիներու զործունէութեան։

Պիտի դիտնաք թէ ի՛նչ կը մտածեն, ի՛նչ ձեռնարկներ կը կատարեն անոնք։

Զրացիներն ալ խմբակցութեանց, զոյնզգոյն ճակատներու բաժնուած են։

Պիտի դիտնաք թէ արդեօք դաւեր չե՞ն սարքեր ձեր դէմսուն վերեւ։ Ձեր կռնակէն կամ կողերէն։ Հաւաքաբար կամ զատ - զատ։

Այս կարգի հոգերը աւելի ստիպողական կը դառնան, երբ երկինքը ամպոտ է եւ ջուրերը միշտ կը պղտորին։

— « Դաշնակցութիւնը մոռցե՞ր է Թրքահայ Դատը։ Այլեւս հող չի պահանջեր Թուրքիայէն...»։

Մենք մէկ պատասխան ունինք ծուռբերան մխրանութեան մը այս զարշելի քստութեան ։

— « Դուն կուզայիր նը մենք կ'երթայինք» , ինչպէս պիտի ըսէր մեր պատուական մամիկը։

Քաղաքական դատ հետապնդելու բազմաթիւ եղանակներ կան։

Մենք խօսեցանք միայն մէկի մասին։

Ո եւ է հոսանք եթէ կ'ուզէ եւ կրնայ գործօն դեր մը կատարել, պարտաւոր է յստակ ուղեգիծ ունենալ։ Շինարար տեսակէտ՝ ամէն բանէ առաջ։

Շ·

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

ԱՆՄԱՀ ՃԱՌԱԳԱՅԹԸ

Որքան անխմասա ու անբովանդակ պիտի ըլլար ազգի մը պատմութիւնը, եթէ Հերոսներու, Հայրենասէրներու — եւ Հանճարներու — անուններով լուսաւորուած չըլլային անոր էջերը։ Բայց, պատմութիւն չէր ըլլար առանց անոնց ...

Ինչպէս միտքը բան չարժէր երբ չի ճախրեր եօթը երկինքները ու աչքը մեռած է, երբ հորիզոն չունի իր դիմացը կամ սիրտը ափ մը մխս է մնացեր, երբ սէրը չի ճանչնար, ազգն ալ՝ չնչաւոր, այլ բանաւոր էակներու յաղմութենէն աւելի բան մը պիտի չարժէր, եթէ չունենար իր արիւարանց ու հանճարեղ զաւակները։ Որովհետեւ, զաղափար մը նուիրուելու անընդունակ — ու կոճկուած հոգիի տէր — հասարակ մահկանացուն չէ, որ կը կերտէ հայրենիքին վտքը։

Ամերիկան , նոր ժամանակներու հայրենիք - նեղուն հոգոյաղոյնը, իրաւունք պիտի չունենար յոխորտալու՝ նիւթական արժէքներու մարդին մէջ իր կատարած նուաճումներով, եթէ իր պատմութիւնը զեղազարդուած չըլլար Լինքընեներու եւ Ուաշինկթընեներու զործով ։

Մարդիկ պիտի թղմատէին դէպքերու եւ թըւականներու հաւաքածոյ մը։ Պիտի համրէին իր երկնասլացներն ու մեքենաները ու յետոյ, յուսախաբ, մէկդի պիտի նետէին պատմութեան դասագիրքը եւ ըսէին — «Ահաւասիկ ազգ մը, որ ճանչցաւ միայն նիւթին պաշտամունքը եւ մոռցաւ հոգին » ։

Շէյքսփիրի հայրենակիցներէն , Մէթհիու Արնըլտ, մեծ խմաստասէր, 1883ին, Ամերիկայի իր առաջին այցելութիւնը տալէ ետք կը զրէր թէ Ուաշինկթընը չունէր Պերիկլէսի մը կամ Կեսարի մը միտքը, բայց ունէր նկարագիրը ։

Ուաշինկթընը իր մեծութիւնը եւ իր յաղթութիւնները կը պարտի իր այդ առաքինութեան ։ Բազմութիւնը իր քայլերուն պիտի չհետեւէր , թերեւս, եթէ անոր կուրծքին տակ չլսէր Ազատութեան հեւքը ու անոր բիբերուն տակ չտեսնէր նուիրումի եւ անձնազոհութեան կայծը։ Ազատութեան տենչը ։

Ճառագայթը չի մեռնիր ։ ԵՒՐՈՊԱՑԻ

Օդանաւային միջադէպ մը եւս

Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ ամերիկեան հետազօտիչ օդանաւ մը կիրակի օր եւս մղեց ռուսական «Միկ· 15» օդանաւին յարձակումը, Քամչաթքայի արեւելեան ծովափին բացերը։ Քամչաթքա, որ ռուսական հող է, կը դտնուի Ալասքայի դիմացը, Պերինկայի ծովուն մէս ափը ։

Դէպքը տեղի ունեցաւ Թերակղզիէն 40 քիլոմեթր դէպի արեւելք, ռուսական փեթրօփաւլովսք դինակայանէն 160 քիլոմեթր հեռու։ Պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ թէ ամերիկեան օդանաւը մթնոլորտի հետազօտութիւն մը կը կատարէր Ալասքայի վերեւ, երբ ռուսական երկու որսկան օդանաւեր ճամբան կտրեցին, բայց միայն մէկը յարձակեցաւ եւ ամերիկեան ռմբաձիգը պատասխանեց։ Այս վերջինը վար իջաւ, միջադէպին վերջ ։

⚔ Անգլիոյ երեսփ· ժողովին Գշ· օրուան նիստին մէջ, Զըրչիլ կարճ եւ չափաւոր յայտարարութիւն մը ըրաւ անցեալ Եշ· օր անգլ· օդանաւի մը դէմ կատարուած «անդութ եւ անարդար» յարձակման առթիւ։ Վարչապետը խոստովանեցաւ թէ անգլ· օդանաւը, «Լինքըն», որ վարժութիւններ կը կատարէր, հաւանաբար սխալմամբ անցած էր սահմանագիծը, երբ յարձակում կրեց խորհրդային օդանաւերուն կողմէ ։ «Բայց այս վերջին - ները կատաղօրէն խոյացան եւ իրենց կարգին հալածեցին մինչեւ անգլ· շրջանը » ։

Գերմանիոյ ամերիկեան մարզպանը տեսակցութիւն մը ունեցաւ խորհրդային դօր· Զուիքովի հետ եւ անոր պարզեց այս կարգի դէպքերու ծանր հետեւանքները։ Անգլիա եւ Մ· Նահանգները որոշեցին միասնաբար գործել այս հարցին մէջ։ Անգլիայէն Գերմանիա հասած ամերիկեան օդանաւերը հետազօտութիւններ կը կատարեն ։

ԹԻԹՕ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ ԿԸ ՔՆՆԵՆ ԲԱԶՄԱԹԻԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Մառեչալ Թիթօ Գշ· օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զըրչիլի եւ Իտընի հետ, վարչապետարանին մէջ ։

Թերթերը կը զրեն թէ այս առթիւ իր տեսակէտները յայտնեց Ս· Միութեան նոր վարչապետին՝ Մալենքովի եւ անոր գործակիցներուն քաղաքականութեան մասին։ Թիթօ ոչ - խորհրդային աշխարհին այն միակ վարիչն է որ անձնապէս կը ճանչնայ Մալենքովը։ Ան մօտէն տեսած է նաեւ Բերիան եւ Մոլոթովը, երբ կը բանակցէր Սթալինի հետ, Մոսկուայի մէջ, 1946ին։ Ուրեմն Զըրչիլ եւ Իտըն մասնաւորապէս չահագրգռուած էին անոր տեղեկութիւններով, Սովետներու կացութեան մասին։ Անշուշտ զաղտնի կը պահուին տրուած տեղեկութիւնները ։

Զըրչիլ եւ Իտըն ուզեցին դիտնալ թէ Թիթօ որքան կարեւորութիւն կ'ընծայէ Մալենքովի խաղաղասիրական յայտարարութեանց։ Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Թիթօ խոհեմութիւն թելադրած է։ Իր հաստատ համոզումով, Սթալին կը չանար խուսափիլ նորաչխարհամարտէ մը եւ կը փորձէր իր կայսրութիւնն ընդարձակել «խաղաղ միջոցներով», այսինքն ներսէն խախտել օտար երկիրները եւ անոնց չրջապատը։ Ուրեմն, կը կարծէ թէ Մալենքով, Մոլոթով եւ Բերիա պիտի չարունակեն Սթալինի այս քաղաքականութիւնը ։

Միւս կողմէ , Թիթօ կը յուսայ թէ արեւմտեան պետութիւնները պիտի չարունակեն իրենց վերազինումը եւ պիտի օգնեն Եուկոսլաւիոյ վերաքրաղինման , միացեալ ճակատ կազմելով Ս· Միութեան դէմ ։

Վարչապետարան երթալէ առաջ, Թիթօ ճաշեց Պըքինկէմի պալատին մէջ։ Ներկայ էին թագուհին, իր ամուսինը՝ Էտինպուրկի դուքսը , մայրը, Զըրչիլ, Իտընը , Էթլի եւ ուրիշ երեւելիներ։ Ցետոյ այցելեց Լոնտոնի աչտարակը եւ ուրիշ պատմական վայրեր ։

Տեսակցութեան ընթացքին քննուեցան բազմաթիւ խնդիրներ,— պալքաններու կացութիւնը , Թրիէսթէի վէճը եւն·։ Այս առթիւ անդամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ Եուկոսլաւիա աւելի լայն օդնութիւն կը սպասէ Անգլիայէն եւ Մ· Նահանգներէն ։

⚔ Լոնտոնի համայնավար օրկանը, «Տէյլի Ուըրքըր», երեւան հանեց Թիթոյի զաղտնի բնակարանը, «Հուայթ Լաճ» ,որ կը դտնուի քաղաքէն դուրս եւ որ եղած է Անգլիոյ թագաւորներուն պիւղական պալատը ։

⚔ Հինգ սթերլին տուգանքի դատապարտուեցաւ 27 տարեկան Անգլիացի մը որ «Թիթօ, տեղը դնա» պոռացած էր արքայական պալատին առջեւ, երբ թափօրը կ'անցնէր։ Երիտասարդը խոստովանեցաւ յանցանքը, ըսելով թէ իրրեւ հետաքրքիր եկած էր եւ երբ լիչեց Թիթոյի հակառակորդներուն տառապանքները, չկրցաւ զսպել ինքզինքը ։

Հիւլէական 35-րդ փորձ

Մարտ 17ի առտուն Ամերիկացիները կատարեցին հիւլէական 35րդ փորձը, ռումբ մը պայթեցնելով Լաս Վեկասի մօտ, Նեւատայի նահանգին մէջ ։

Ռումբը, որուն ուժը հաւասար էր 15.000 թոն ուժանակի (տինամիթի), կպցուած էր հարիւր մեթր բարձրութեամբ աշտարակի մը։ Անմիջապէս պայթեցաւ եւ ժժգոյն սունկի մը ձեւն առաւ, յետոյ դեղնեցաւ, վարդադոյն երանգներով ։ Սունկին զլուխը կամաց կամաց լայնցաւ, յետոյ յամրաբար ծռեցաւ դէպի աջ ։

Քանի մը վայրկեան ետք, սունկին զլուխը անջատուեաւ հովին աղդեցութեամբ ։ Պայթումէն կէս ժամ վերջ, հիւլէական ամպը սկսաւ հալիլ բնական ամպերու մէջ որոնց վրայ արեւ ծագած էր։ Հիւլէական ռումբը տարածուեցաւ 25 քիլոմեթր երկայնութեամբ, իր զորշ պոչով ։

Գործողութեան նպատակն էր փորձել պայթումին ջերմութիւնը եւ ազդեցութիւնը, ինչպէս եւ ինքնապաշտպանութեան միջոցները։ Այս նպատակով երկու վայրաչէն տուներ կառուցեր էին , որոնք անմիջապէս կործանեցան ։

Պայթումէն հինգ վայրկեան ետք 1600 զինուորներ, որոնք տեղաւորուած էին երեք քիլոմեթր անդին, հեռացան իրենց խրամներէն։ Բոլորն ալ ցնցուած էին ոտքերէն մինչեւ զլուխները, առանց վիրաւորուելու։ Պայթումին աւելի մօտ կը գտնուէին խոզեր, չուներ եւ կապիկներ, մէկ մասը տեղաւորուած՝ խչտեակներու մէջ, 400 մեթր անդին։ Վերջնական արդիւնքը յայտնի չէ տակաւին։

Առաջին եղրակացութիւնը այն է թէ մարդը կրնայ անվնաս մնալ, եթէ պայթումի վայրէն 3200 մեթր անդին կը դտնուի եւ եթէ պաշտպանուած է բոցերուն եւ քարերու, բեկորներու տեղատարափին դէմ ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ք Ի Չ...

(ՍՓՓՎՎՓՎՀ ՀԱՅԿ. ԳԱՏԶ)

Նկարագրել - գրչածայնական անհնարին է — ասում է մեր ֆոտոլրագրողը ։

Կարմիր, ֆիվ, սպիտակ, սրբիչ մեջ ։

Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել այնքան ուրախ և ոգևորված մարդկանց, ինչպիսիք էին Հայկական ՍՍՀ մարզական ընտանիքի ներկայացուցիչները Մոսկվայի մարզական տոնավաճառում ։

Ամենուր, ուր նայում էիր, ժպտում էին դեմքեր, ուրախ ձայներ էին լսվում ։

Ամենուր, ուր գնում էիր, ամենուր ծաղիկներ էին ։

Ամենուր, ուր կանգնում էիր, ամենուր ծաղիկներ էին ։

Ամենուր, ուր նստում էիր, ամենուր ծաղիկներ էին ։

Ամենուր, ուր ոտք էիր դնում, ամենուր ծաղիկներ էին ։

Ամենուր, ուր ձեռք էիր մեկնում, ամենուր ծաղիկներ էին ։

Ամենուր, ուր նայում էիր, ամենուր ծաղիկներ էին

Հայկ. կեանքը Իտալիոյ մէջ

ՄԻԼԱՆ, 1 Մարտ.— Հոդաբարձութիւնը Մարտ 4ին Հոգ. Հովսէփ առաջնորդութեամբ ու - րախեց պարբերաբար զեկուցում մը տալ Միլանի եւ առհասարակ Իտալիոյ Հայոց ազգային - եկեղեցական կեանքի մասին: Մեր համայնքի կեան - քին եւ գործունէութեան չատ ամփոփ մէկ ուր - ուագիծն է որ կը տրուի այսպէս ըսելու հա - մար որ կը տրուի այսպէս տօնական ծա - նուցումներու հետ միասին: Մեր բաղմանքները չատ աւելի են քան մեր միջոցները: Կատարելու - թեան համար սէր եւ ձգտում ունինք: Կ'ընենք ինչ որ հնարաւոր է: Մեծ յոյս ունինք որ մեր բո - լոր ազգակիցներու սէրն ու գործնական համակ - րանքը թեան կ'ըլլան մեզի եւ մեր գաղութին:

ԼՈՒՐԵՐ.— Վարդանանց յիշատակը պանծա - ցուցինք Միլանի Անգլիկան եկեղեցւոյ մէջ, կրո - նական եւ ժողովրդական միացեալ հանդիսու - թեամբ մը, Փետր. 15ին, ինչպէս ըրուած է ժա - մանակին:

× Փետրուար 22ին Կրանտ Իտալիայի մէջ գումարուեցաւ Հայ. Եկեղեցւոյ Ծխականներուն Ա. նիստը նախագահութեամբ Զգօն Ծ. վարդապե - տի: Ատենապետն էր Պ. Ե. Հիւսիսեան, ատենա - դպիրը՝ Դոկտ. Արամայիս Սրապեան: Ներկայ է - ին 30է աւելի հայրենակիցներ.— Նախորդ հոգա - բարձութեան համարատուութիւնն ըրաւ Պ. Յ. Ալեքսանեան: Միլանի եկեղեցիին մուտքն եղած է 1.674.319, իսկ ելքը 1.398.808 լիր: Հաշիւներուն քննութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Պ. Ա. Շալճեանի եւ Կ. Գասապեանի: Այս առթիւ Պ. Ե. Հիւսիսեանի գնահատանքի խօսքերուն ընդունեցաւ Հոգ. Տ - վիւին եռամսեայ գործունէութեան տեղեկագի - րը, որուն թեմական այցելութիւնները բաժինէն կը քաղենք հետագայ տեղեկութիւնները.—

ԹՐԻԷՍԹԷ.— Այս քաղաքին մէջ քանի մը հայ ընտանիքներէն Զինճիլեան կը զբաղի ակնոցի եւ լուսանկարչութեան վերաբերող գործով, Անմահ - եանը կը վարէ երկու սինեմաներ, իսկ միւսները կ'ապրին մանր առեւտուրով — Սան Սաբբա Ա. եւ Սան Սաբբա Բ. գաղթականներու մէջ կան 69 տարագիրներ, ամէնքն ալ անգործ եւ աչխա - տելու իրաւունքէ զուրկ: Հոգեւոր հովիւը քանիցս կ'այցելէ, կը տեսակցի հրամանատարին, եկեղեց - եաց խորհուրդի եւ W. M. C. A. վարիչներուն կարգ մը խնդիրներու կարգադրութեան համար: Սեղա - նակից կ'ըլլայ գաղթականներու ղորս իր չուրջը կը համախմբէ Յունուար 3ին: Երեկոյին կը կա - տարէ ուղերձ, ժամերգութիւն, եկեղեցական եր - գասղնակներու նուագում, երգեցողութեան փորձ եւ պոհացում կատայ եղած հարցումներուն: Յունուար 4ին ներկայ կ'ըլլայ ռուսաց արարողու - թեան եւ ապա նոյն եկեղեցւոյ մէջ կը պատարա - գէ եւ կը կատարէ Զրօրհնէք: Բոլոր գաղթական - ները կը հաղորդուին: Ժամէն ետքը անոնց կը բաժնէ Միլանի Հ. Բ. Ը. Մ. մասնաճիւղին կողմէ Պ. Օ. Տիլսիզեանի կարգադրութեամբ պնուած 20 հազար լիրի չոքոլանները:

ՀՌՈՄ.— Զգօն Ծ. վրդ. Յունուար 16 — 28 կը գտնուի Հռոմ: Տիկին Նանի Սէֆէրեանի կար - գադրութեամբ եւ Պ. Ե. Հիւսիսեանի յանձնարարու - թեան համաձայն մասնաւոր տեսակցութիւն մը կ'ունենայ զօր. Մուսոլոյի հետ: Յունուար 18ին կ'այցելէ Լեւոնեան ուխտին եւ կարեւնալ Ազա - ճանեանի: 19ին կ'այցելէ Մխիթարեանց Տունը եւ Աբբահայր Գեր. Ս. Ուլուհոճեանին: 22ին կը պա - տարագէ Անգլիկանաց Եկեղեցին եւ Ս. Հաղոր - դութիւն կը մատակարարէ 25 ազգայիններու: Հռոմի Հայոց թիւը չուրջ 50 է: Աւոնցմէ 15ը տա - րագիրներ են, տասնեակ մըն ալ երաժշտութեան եւ նկարչութեան ուսանողները Իրանէն եւ Ամերի - կայէն: Վարդապետին տեսակցութիւնները պատ - կան իշխանութեանց մօտ ի նպաստ գաղթականնե - րու լաւ ընդունելութիւն գտան:

ՊԱՐԻ.— «Նոր Արաքս» աւանին մէջ կ'ապ - րին 7—8 հայ ընտանիքներ թիւով 35: Զգօն վրդ. կ'օրհնէ ամէնուն տուները: Հ. Նազարեանցի հետ կ'այցելէ Նոր Արաքսի լատին մայրապետներուն որոնք 150 հոգինոց մանկապարտէզ մը կը վարեն: Յունուար 25ին կը պատարագէ հայկ. տունի մը մէջ եւ հաղորդութիւն կատայ մեր բոլոր ազգա - կիցներուն որոնք պատերազմէն ի վեր զրկուածէին հոգեւոր մխիթարութենէ: Հ. Նազարեանցի դրա - կան վաստակը եւ թիմուրեան եղբարց գործի գործը յաճախ նիւթ կը դառնան տեղական մամու - լին:

ՃԵՆՈՎԱ.— Դեկտ. 21ին Անգլիկան եկեղեց - ւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ Ծննդեան Տաղերգու - թիւնք Պաչատմունքը անգլերէնով: Հոն բաժին կ'առնեն նաեւ իրենց սեփական լեզուով եւ տարա - գով չուէտական, նորվեկեան, վալտէզեան եւ սկովտական յարանուանութեանց ներկայացու - ցիչ հովիւները: Զգօն վրդ. կը մասնակցի սոյն տարեկան հանդիսութեան: Այս առթիւ Դոկտ. Նուպար Արսլանեանի տունը իր չուրջը կը հա - մախմբուին հինգ հայ ընտանիքները:

Բացի Միլանի Հայերէն, որոնք տարին մէկ երկու անգամ հովուական այցելութիւն կ'ընդու - նէին, Իտալիոյ մեր միւս ազգակիցները ցարդ ի սպառ զրկուած էին հոգեւոր մխիթարութենէ: Զգօն վրդ. անոնց կարօտին եւ զգացումներուն հաղորդ ըրաւ ժողովը: Պարիզէն եւ Հռոմէն մաս - նաւոր չնորհակալութիւն էին յայտնած եւ խնդ - րած որ Միլանցիք աւելի յաճախ յիշեն զիրենք: Թրիէսթէն Դոկտ. Ե. Արզումանեանի գրած են թէ Ս. Ծննդեան առթիւ հոգեւոր հովիւին այցե - լութենէն աւելի զեղեցիկ նուէր մը չէին կրնար ակնկալել: «Փառք քեզ Աստուած, հազար փառք, այսօր ապատեցայ 28 տարիներու մեղքերուս ծան - րութենէն Ս. Հաղորդութեան արժանանալով:— Հայ ծնած եւ Հայ մեծցած եմ օտար աստղերու տակ, Նոյնիսկ սերտ քահանայէ մկրտուած: Այս առաջին անգամն է որ զաղափար ունեցայ Հայ. Եկեղեցւոյ մասին:— Բարեւ տարէք մեր բարեաս - էր ազգակիցներուն եւ ըսէք որ մեզ տէր լինեն: — Մեզ ասկէ ազատելու եւ զործի դնելու ճար մը գտէք: Մեզ մի մոռնաք, նորէն այցելեցէք, եւն. - րած ու խնդրած են:

× Նոր Հոգաբարձութիւնը կազմուեցաւ Փե - տրուար 22ին, 1953 եւ 1954 տարիներուն համար: Դիւանին անդամներն են.— Պ. Պ. Ե. Հիւսիսեան եւ Յ. Ալեքսանեան ատենապետ: Ա. Շալճեան եւ Կ. Գասապեան ատենադպիր: Վ. Փափազեան եւ Ս. Պայպուրթլեան դանձապահ: Զաւէն Մնոյեան խորհրդական:

× Փետրուար 20ին գիչերը տեղի ունեցաւ Մշակութային Միութեան պարահանդէսը ի նը - պաստ Ազգ. Տան Փոնտին: Միլանի եւ չրջանի բո - լոր ազգակիցները հոն խմբուած էին քաջալերելու համար տարեկան այս ձեռնարկը, որ ամէնուն գո - հունակութիւն պատճառեց եւ լաւ հասոյթ մը ա - պահովեց Դոկտ. Ա. Սրապեանի զեկավարու - թեամբ: Հայկ համադամ կերպակուրներ պատրաս - տուած էին: Զերմ ընդունելութեան արժանացաւ նարիչ Օր. Մայտա Մնոյեանի նկարած Աբա - րատի խորհրդաւոր տեսարանը որ զրաւեց ամէ - նուն նայուածքը հայրենական յուչերով: Նոյն - պէս ջերմ դնահատանքով ողջունուեցաւ երդչու - հի Տիկին Կ. Պէրպէրեան — Պերիոյի հայկական մենապարը ազգային դունագեղ տարազով եւ ա - տիոյի վրայ ունեցած ելոյթը որ մեր վրայ հրա - պիրեց բնիկներուն ուչադրութիւնը:

× Հայ մեծատաղանդ նկարիչ Գրիգոր Շիլ - թեանի 15 իւղանկարկ մեծադիր նկարներու ցուցա - հանդէսը սարքուած է Միլանի մէջ Փետրուար 26 — 14 Մարտ: Արուեստի սիրահար ինչպէս նաեւ հետաքրքիր բազմութիւն մը ամէն օր կը լեցուի Մոնթէ Նափոլիոնէ Թիւ 18 Նկարասրահը: Ցուցա - դրուած նկարները, ամէնքն ալ իւղանկարկ եւ ծանրագին, պատրաստուած են 1945 — 1952ին: Իւրաքանչիւրը հոյակապ նմոյչ մըն է արուեստի:

× Հոգեւոր Հովիւը Մարտ 1ին բացատրեց Ա - րեւագալի ծագումն ու իմաստը, որուն համն ու հոտը կարծէք վերանկողանացան Միլանի մէջ: Դպրոց դասը կը վարէ Պ. Արիս Շալճեան:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (34)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Աւելի տիրական, աւելի խիզախ, ազնուն ձայ - նը կը բարձրանայ... սեւ մօլուցք մը կը ղղրդէ ապաստանողները ու լռին՝ բայց հաստատ կը մօ - տենան զժբախտ ծնողքին:

Ու այս անգամ հայրն է որ կը ստանձնէ դժբն - դակ գործողութիւնը:

— Ա՛ւգամ մըն ալ կեցէք... ես կը վերջացնեմ:

Երեք օր կը մնան նկուղին մէջ եւ այլեւս ար - գուն ձայնը չի լսուիր, բայց երբ լոյսին եւ արե - ւին կ'ելլեն, աղան դեռ չէր մեռած: Հոգեվարքը կը տեւէ երկար, վերը ուռած, աչքերը կապիճներէն դուրս կարծես զարմացած իր վրայ կատարուած ոճիրէն, հէք մանկիկը իր չունչը կատայ երկա - բատեւ տառապանքէ մը ետքը: Մայրը արդէն խե - լագարուած էր:

Այս այն կինն էր... ուրեմն անոնք որ իրենց ձեռքովը թաղեցին իրենց զաւակներուն դիակնե - րը, անոնք որ տեսան իրենց աղջ հիւծելը եւ տա - ռապիլը անօթութենէ եւ վերքերէ, անոնք՝ դեռ բախտաւոր էին:

Ծամածռած դէմքը ոճրագործ մօրը կը ծած - կուի տուեալի մը ներքեւ. մեր աչքե՞րն են որ կ'ամպոտին թէ երեկոյեան մութն է որ կ'իջնէ... մղձաւանջային գիչերը եկեր է... ահաւասիկ Սի - հունը կը մռնչէ... մտիկ կ'ընենք իր ձայնը լինչ - պէս նաեւ թշուառ կնոջ աղաղակը:

— Ես ոչ հաց կ'ուզեմ քեզմէ, ոչ օգնութիւն, արցունք տուէք լինի:

ՆՊԱՍՏԻ ՕՐ ՄԸ

— Սեւ տուէք մեղի, սուգի մէջ ենք ... դրե - ցէք Սթամպօլ որ սեւ զրկեն մեղի... ըսէք իրենց որ ամէն սիրտ արիւն կ'երթայ .... թէ մեզ չի վա - յելիր իրենց ուրախութեան եւ հանդիսաի օրերուն մէջ չինած հազուստները. սեւ պէտք է մեզի, մենք մրոտած ենք սուգով... մի միայն սեւ, մեր դլուխներէն մինչեւ ոտքերը, միմիայն սեւ, դրե - ցէք Սթամպօլ:

Ու սրտաբեկ այրին, աչքերը ցաւոտ ու ճա - կատը կնճռոտած՝ կը նայէր զոյնզգոյն հագուստ - ներու դէզին:

Կարօտութիւնը մեծ էր. փոքրիկ տղաքը, իր որբերը, դրեթէ մերկ էին պատառոտուն ցնցոտի - ներու մէջ. իր իսկ հագուստները ոչ դոյն ունէին այլեւս ոչ ձեւ. երկար, աղտոտ, դրդռեակներէ կազմուած չերտեր, երկայնքին պատռուած՝ կը ծածկէին իր կաթով լեցուն կուրծքը. որբերէն մէկը ծիծէն կախուած էր:

Մինչ, ջլատուած իր խօսքերէն, ձեռքերնիս անզօր՝ կը նայէինք իր սրտմտած դէմքին:

— Տուն չի կայ, ընտանիք չի կայ որ քանի մը կտրիճներու սուգը չունենայ. ինծի ի՞նչ պէտք են երջանկութեան օրերու հագուստները ... ախ, դոնէ դաւակս ազատուէր ...:

Ու երեսն ի վար արցունքները կ'իջնային: Ցետոյ սկսաւ հեկեկալ ու ձայնը կցկտուր դար - ձաւ.

Իմ էրիկս, ամէնէն զեղեցիկը, ամէնէն կըր - թեմն էր... անոր համար սպասնեցին դինքը. զա - ւակս վարդի կը նմանէր.. երեսը նայողը մէյ մըն ալ նայիլ կ'ըսէր ... աչքիս առաջքը արիւնը թա - փեցին ու դրացի թուրք կիներ եկած կը խնդային իմ վրաս.. ափերնին բռնունցքնին զարնելով ճիա - պէք կ'ընէին, քանի կուլայի՝ այնքան բարձր կը ծիծաղէին ...:

Ցանկարծ կը դադրի հեկեկալէ. դէմքը կ'ան - չարժանայ արձանի պէս ու աչքերը կը վառին դեռ թաց թարթիչներուն մէջէն անմխիթարելի վիչտով ու զայրոյթով:

(Շար.) ԶԱՊԵԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

«ՔՈՐՐԱՏՕ».— Ցառաջիկայ երկուչաբթի Salle d'Iena-ի մէջ դերասան Ա. Մխիթեան կը ներ - կայացնէ Ճիատօմէթիի «Քորրատօ»ն: Հայ բեմե - րուն վրայ ռամիկ նկարագրուած այս դործը, ո - րուն այս անդամուան բեմադրութիւնը յանձնուած է դերասան Ա. Գմբէրեանի, կը խոստանայ ըլլալ խղճամիտ աչխատանքի մը արդիւնք, չնորհիւ այն նոր վերլուծման զոր բեմադիրը ի գործ դրած է լաւագոյնին հասնելու նախանձախնդրութեամբ:

Փորձին ներկայ էին նաեւ 20 թղթակիցներ եւ բազմաթիւ մասնաղէտներ: Ռատիօն եւ հեռատեսիլը (թէլէվիզիօն) անդադար կը զործէին, պատկերացնելու համար զործողութեան ընթացքը:

ՖԱՆՒ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԿԵՐՈՒ բաժանման առթիւ անհամաձայնութիւններ ծագած են զահլիճին մէջ: Վէճին զլխաւոր պատճառն է Հնդկաչինի տուրեւլիք բաժինը:

ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ կը շարունակուին Միջերկրականի մէջ, իտալիոյ վերեւ, մասնակցութեամբ զաշնակից օդանաւերու: Առաջին օրը քանի ֆրանսական օդանաւեր «յարձակում» զործեցին իտալական վեց քաղաքներու վրայ,— Պարի, Պրինտիզի, Նափոլի, Հռոմի մօտերը եւն.: Իտալական 66 օդանաւեր անմիջապէս պատասխանեցին: Արդիւնքը զոհացուցիչ կը համարուի:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ընդհ. քարտուղարութեան համար Ա. Մ. Լուիթիւնը երկու նոր թեկնածուներ առաջարկեց, երկուքն ալ Հնդիկներ:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿի մասին նոր փոփոխութիւններ առաջարկեցին ֆրանսացի զործարանատէրները, — առ նուազն հինգ տարի երկարաձգել վերապրումի ծրագիրը, սահմանափակել զինքերու չինութիւնը եւն.:

ՆԱՐԻՄԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԻՀԻՆ Գահիրէ հասաւ առանց անցնելու Հռոմէն, ուր կը զտնուի Ֆարուք, եւ առանց պատասխանելու անոր բաց նամակին:

ՄՈՒՒՍ ԹՈՐԼՋԻ հանդուիսիւնը ծանրացած է, կը զրէր երիկուան թերթ մը: Ժաք Տիւբլօ, որ նոր վերադարձաւ Մոսկուայէն, կ'ըսէ թէ հիւանդին վիճակը մեծապէս բարւոքած է:

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒԸ նորէն ազդարարեց թէ ոչ բարեկամական ընթացք մը պիտի նկատէ, եթէ Եգիպտոս մասնակցի Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը Միջին Արեւելք եւ Ծայր Արեւելք պիտի այցելէ մօտերս:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ ՏԻԼՆԱ, 10 Ավբնիւ տ'Իէնա
Մէթրօ Իէնա
Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին
Դերասան Ալեխս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը
ներկայացնէ

« Ֆօրաօտ »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (ձիագօմէթիք):

Կը մասնակցին՝ Ա. Գմբէրեան, Օր. Հ. Խըտըշեան, Ն. Մարգարեան, Բ. Հապէշեան, Ն. Պշտիկեան եւ Օր. Ճանճիկեան: Բեմադրութիւն՝ Ա. Գմբէրեան, բեմավար՝ Վաղինակ Ալթունեան, իսկ դիմայարդարումը յանձնուած է սիներմայի հանրածանօթ դիմայարդար Պ. Յ. Առէլեանի:: Փիները դիւրամատչելի:

Տոմսերուն համար դիմել Ա. ՄԻՍԻՐԵԱՆի՝ 98 ռիւ տիւ Բուաի տիւ ժուռ, Պուլոնիէր (Սէն): Հեռաձայն՝ Սանթրալ 28–56, ժամը 18էն 19ը:

Լիուր եւ Շրջանի Հայութեան ուշադրութիւն, ուշադրութիւն...

Մեր զոյգ նպարավաճառատուները ստացած են արեւելեան եւ եւրոպական չոր միրգերու, կանանչեղէններու եւ պահածոներու ճոխ մթերք մը:

Նմանապէս Ֆրանսայի համբաւաւոր տունէն հայթայթուած ախորժաբեր եւ մարսողական ըմպելիներու բոլոր տեսակները:

Մէկ այցելութիւն բաւական է զազափար կազմելու մեր զներու մասին:

ԱՐԱՓ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՒԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

151, Cours Lafayette, 151 — Tél.: LA. 72-78
202, Rue Duguesclin, 202 — Tél.: MO. 84-47

LIVRAISON A DOMICILE

ԳԵՂԱՆԿԱՐՈՂ, ԳԵՂԱԳՐՈՂ, ՆԵՐԿՈՂ
ENSEIGNES — PUBLICITÉ

ՍԱՐԳԻՍ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ (Serge)

Artisan - Décorateur

Տուներու, խանութներու եւ կառքերու
43, rue de la Félicité, Paris (17) — Tél. Ség. 39-88

Համազգային Լսարան

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին Café Regentի վերնայարկը:

Կը խօսի ՓՐՕՖ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ: Նիւթը՝ «Հայերու դերը պատմութեան մէջ, մասնաւորապէս (Ֆրանսա եւ Ռուսիա):

⚔ Ժողովրդ. Համալսարանի արձանագրուիլ Մ. Պարսամեանի մօտ, 46 rue Richer:

Ցերեկոյթ - պարահանդէս

ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 30 rue de la Libération:

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ, պարերը առաջնորդութեամբ ռուս. յայտնի Orchestre Balalaïkasի ազգային տարազներով, ղեկավարութեամբ՝ Vladimir Zaplskyի:

Մասնակցութեամբ Պանէօյի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին:

Հաղորդակց. միջոց.— Porte Chapelleէն առնել թիւ 265 autobus, երկաթուղի Gare du Nardէն ժամը 15, 16.39 եւ 17.09:

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէի, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ կոմիտէի:

Այս չաբաթ ժամը 21ին, Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Սէն Լուի Նոր Սերունդի Սիամանթօ թատերախումբը, ղեկավարութեամբ ընկ. Ղ. Փիլիկեանի, կը ներկայացնէ Շերվանզատէի լաւագոյն զործերէն՝ ԶԱՐ ՈՑԻՆ:

ԱՐԱՔՍ
ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր.

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 — C.C.P. Paris 7065-15

Մաւոր.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով 30 ֆրանք թիւը:

Նոյն տեսակ 8րդ թիւը:

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՁՈՒԵԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահա բոնեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21.30ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 rue de Trévise, métro Cadet: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Շատ կարեւոր օրակարգ: Հայերէնի դասերը ժամը ճիշդ 20.15ին: Կրնան մասնակցիլ փափաքող երիտասարդները:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Ուլվար Օտտոյի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 14ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը հրաւիրուին բոլոր անդամուհիները: Կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ Շար. նախորդ ժողովի:

ՎԻԼՆ.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 21ին, Օհանջանեան ակումբը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՏԻՍԻՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Հ. Ց. Դ. Տան դեռնայարկը: Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն նոր վարչութեան: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ՊԱՆԵՒՕ ՔԱՇԱՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, ընկերուհի Վ. Հաքիմեանի տունը, 144, Av. Aristide Briand, Պանեէօ (Seine):

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները, այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, 5 rue Bonnefoi, Lyon, Ցոյներու սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

Սալ Շօփէն - Փլէյէլ, Մարտ 19ին հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 8 Rue Daru:

ՅԱՅՏԱՐԱՐԻՆ (Bien temperé en Ré mineur) մաս կը կազմեն՝ Պախ, Փրսէլ, Քուպրուէն, Սքառլաթի, Մոցարթ, Պեթովէն, Պռամս, Լիսթ, Տըպիւսի, Շուման, Շօփէն եւ Գ. Ղազարոսեան:

Տոմսերու զինը 300, 400 եւ 500 ֆրանք:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VÊTEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE **Ste. ARMIN** RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ:

Մեր մատչելի զիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ հարտարապետներու համար:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱԾ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) կողմէ:

Մարտ 22ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն 24, Salle Voltaireի մէջ, Rue Voltaire:

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur:

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio — Գեղարուեստական բաժին, Attractions:

Ճոխ պիւֆէ — Մուտք 200 ֆրանք

Charenton Ecolesէն օթօպիւս 103 իջնել Rue de l'Union:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս · 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 20 Mars 1953 Ուրբաթ 20 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7021-Նոր շրջան թիւ 2432

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԿՍԻՆՔ ՏԱՐՐԱԿԱՆԷՆ

Ըսինք թէ բազմաթիւ եղանակներ կան, քաղաքական դատ հետապնդելու համար :

Կայ բուն քաղաքական գործը , որ կը պահանջէ լուրջ պատրաստութիւն եւ յարատեւ աշխատանք :

Մեր բարի կամքէն կախուած չէ ցանկալի ընթացքը տալ այդ աշխատանքին :

Ցաճախ դէպքերը կը ստիպեն սպասողական դիրք մը բռնել: Կամ կրկնապատկել ճիգերը, օգտուելու համար անակնկալ պատեհութենէ մը :

Կը պատահի որ ծանր յուսախաբութեան մը մատնուինք: Նոյնիսկ բարեկամ կարծուած ուժերու կողմէ :

Ձեր պարտքը պիտի ըլլայ ոչ թէ վհատիլ եւ ընկրկիլ, այլ նոր միջոցներ փնտռել, չարը խափանելու համար :

Եւ կամ ձեր առջեւ կը պարզուի վարդադոյն, փայլուն հեռանկար մը :

Պիտի չխաբուիք երեւոյթներէն:

Եթէ պատմութիւն սերտած էք, պիտի յիշէք նմանօրինակ պարագաներ՝ անցեալէն :

Մանաւանդ որ, Եւրոպա կը դտնուինք աւելի քան երեսուն տարիէ ի վեր: Կը լսէք ամէն տեսակ ձայներ: Կը տեսնէք աշխարհի բոլոր լոյսերը:

Այո, պատեհութիւն ունինք զանազանելու խաբուսիկն ու չօչափելին : Սուտն ու ճշմարիտը :

Ուրեմն մեզքը ձերն է, եթէ նորէն մոլորինք :

Այս տարբերական դիտելիքներուն հետ, որոնք ամէն բանէ առաջ արթնութիւն եւ լրջութիւն կը պահանջեն, պիտի ունենանք պատասխանատուութեան դիտակցութիւն :

Եւ պատրաստ պիտի ըլլանք ի հարկին բազմելու կլոր սեղանի մը չուրջը: Երբ առիթ մը ներկայանայ կամ վտանգ մը սպառնայ :

Այդ պարագային, անշուշտ պիտի ունենանք բաւական պաշար, որպէսզի վիճաբանութիւնները չդառնան «պարապ վախտի խաղալիկ» :

Դուք ալ դիտէք եւ կրնաք բացատրել չդիտցողներուն.— Զկայ մէկ հատիկ Հայ, որ պատեբազմ ուզէ :

Որ եւ է նոր աշխարհամարտ ամէնէն առաջ տկարներուն եւ անճարներուն, հետեւաբար եւ մեր մուխը պիտի մարէ :

Ուրեմն, պիտի չքաջալերէք այն խժալուր աղմուկը, որ կը սարքուի պարբերաբար, «պատերազմի հրճիգներ» փնտռելով տարադիր բազմութեանց մէջ :

Միացեալ ճակատ պիտի կազմէք ինչպէս ամէն տեսակ արկածախնդրութեան, նոյնպէս այս կարգի չոչորթաբանութեանց դէմ :

Զէզոքութիւն, մեկուսացում, ձեռնպահութիւն,— այս բոլորը համազօր են մեղսակցութեան: Կը ծառայեն թէեւ տալու փախուկներուն եւ կեղծարարներուն, որոնք ամէն մէկուց կը փորձեն, ջուր եւ արիւն պղտորելու համար :

Կրնաք տարբեր համոզումներ եւ մտածումներ ունենալ այս կամ այն հիմնական հարցի մասին :

Այդ պարագան իրաւունք չի տար անկիւն մը քաշուելու, երբ երկրիմի դաւեր կը սարքուին ձեր աչքերուն առջեւ :

Ուրիշ տարբերական պահանջ մը, — պարտաւոր էք ուշադրութեամբ եւ դիտակցօրէն հետեւիլ ներկայ Հայաստանի անցուդարձին :

Սերտեցէք, մանաւանդ, երեւանի թերթերն ու դիրքերը, որոշ գաղափար կազմելու համար բուն իրականութեան վրայ :

Անհրաժեշտ է այս յաղնութիւնը, եթէ կ'ուզէք իրապէս ծառայել հայրենիքին եւ ցիրուցան բազմութեանց :

Թմբուկին անուշ ձայները լսած ատեն, պիտի չմոռնաք լեղի ճշմարտութիւններն ալ :

Այդ կը թելադրէ ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը :

Ցառաջիկային կը յիշեցնենք ուրիշ դիտելիքներ ալ, որոնք նորութիւններ չեն, բայց չուտ կը մոռցուին, կանխակալ կարծիքներու ժխորին մէջ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԻՔԱՍՕ ԿԸ ՄԵՌՑՆԷ ՍԹԱԼԻՆԸ

Կը ճանչնաք սպանիացի աշխարհահռչակ նկարիչը, Փիքասօ: Արտակարգ՝ ամէն տեսակէտով :

Դոնէ կը յիշէք իր խաղաղութեան աղաւնին, որ երբեմն ձիթենի մը ունէր իր կտուցին մէջ. բայց անչարժ կ'երեւար :

Իսկ այժմ կը թռչի՛:

Անշուշտ անոր համար որ խաղաղութեան կոչերն ալ սկսան ճախրել հորիզոնէ հորիզոն :

Բայց , ահա նոյն Փիքասօն կը խանդարէ խաղաղութիւնը, բուն իսկ իր պատկանած փարախին մէջ :

Lettres Françaises, Փարիզի կարմիր եւ ուղեկից եղբայրութեան գրական շաբաթաթերթը , Մարտ 12ին բացառիկ թիւ մը նուիրած էր Սթալինի, անոր մահուան առթիւ :

Փիքասօն ալ իր մեծարանքը յայտնած էր, Սթալինի դիմանկարը փոեզով առաջին էջին վրայ:

Ի՞նչ մեղքս պահեմ: Առի, տեսայ եւ զարմացայ: Քիւրա բէ՞կ մը :

Դիմանկարը հեռուէր կապ անգամ չունէր «Ժողովուրդներու Հայրիկ»ին հետ: Ոեւէ մէկուն պատկերն էր :

Փիքասօ պարզապէս մեռցուցած էր Սթալինը: Ի՛նչ զուգադիպութիւն :

Մարտ 18ին, Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, « Իւմանիթէ », տպած էր կեղծ. Կոմիտէին մէկ զեկոյցը, որ «բացարձակապէս կը պախարակէր մեծն Սթալինի դիմանկարին հրատարակութիւնը »:

Զեկոյցը, «առանց կասկածի տակ դնելու մեծ նկարիչ եւ ընկեր Փիքասոյի զգացումները, յաւ կը յայտնէր որ ընկեր Ասրակոն, անգամ կեղծ. Կոմիտէի եւ անօրէն Lettres Françaisesի, թոյլ տուած է այդ հրատարակութիւնը »:

Զեկոյցը մեւնոյն ատեն «չնորհակալութիւն կը յայտնէ բազմաթիւ ընկերներու որոնք անմիջապէս կեղծ. Կոմիտէին յայտնած են իրենց տհաճութիւնը»:

Այս նամակներուն պատճէնը ղրկուած է Ասրակոնի, որպէսզի տպէ անոնց էական մասերը :

Կը տեսնէք որ ես ալ ... ուղեկից դարձայ : Առանց բողոքի նամակ մը ղրած ըլլալու :

ՎԱՀԷ

Թիքօ կը պտտի Լոնտոնի մէջ

ԵՐԿՈՒ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ ՋԱՒԱԶԱՒՈՒԵՑԱՆ ԻՐ ԱՋԿԻՆ ԱՌՋԵԻ

Եուկոսլաւիոյ նախագահը կը շարունակէ պատրաստել Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ, իբրեւ կառավարութեան հիւրը: Պաշտօնական չրջանակները մեծ պատիւներ կ'ընծայեն մարեշալին, որ կոչուած է վճռական դեր մը կատարելու յառաջիկային, մասնաւորապէս Պալքաններու մէջ :

Չորեքշաբթի օր, Թիթօ Տըքֆորտ հրաւիրուած էր օդաչուի մը առթիւ: Ցանկարծ երկու օդանաւեր իրարու զարնուելով չախչախուեցան իր աչքերուն առջեւ: Երկու օդաչուները մեռան , խորապէս յուզելով բազմութիւնը: Թերթերը այս առթիւ կը յիշեն թէ ձիպրալարի առջեւ ալ երեք օդանաւեր չախչախուած էին, երբ Թիթօ'ի անցնիլը նեղուցը: Այս առթիւ եւս օդաչուի մը սարքուած էր ի պատիւ իրեն :

Չորեքշաբթի օրուան թռիչքը տեղի ունեցաւ Լոնտոնէն 80 քիլոմեթր հեռու: Անգլ· կառավարութիւնը կ'ուզէր փորձել իր ամէնէն արդիական օդանաւերը: Թիթօ նստած էր թիկնաթոռի մը վրայ, չրջապատուած՝ օդանաւային մասնեշալէն եւ ուրիշ երեւելիներէ : Նախ 24 արդիական օդանաւեր սաւառնեցան խիտ չարքերով: Չորսը փորձեցին ռազմափորձ մը կատարել դժոխային արմտուկով : Այդ պահուն էր որ երկուքը քշուեցան դէպի բլուր մը եւ չախչախուեցան: Մէկը վառեցաւ դաշտի մը մէջ, միւսը խորապէս մխուեցաւ գետինը, ազարակի մը մօտ :

Թերթերը կը գրեն թէ օդը մշուշոտ ըլլալով, Թիթօ թելադրած էր ուրիշ օրուան մը յետաձգել թռիչքը: Երբ արկածը պատահեցաւ, Թիթօ ընդոստ ոտքի ելաւ, բայց նորէն նստաւ, յետոյ փափաց անգլիացի մասնեշալին ականջին, — «կը բաւէ, խնդրեմ »:

Քէմպրիճի համալսարանը այցելած ատեն ալ բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած էին: Հարիւրաւոր ուսանողներ խնամուած էին չէնքին առջեւ : Նոյն իրիկունը Թիթօ ճաշեց Զըրչիլի հետ, որ կը փորձէ աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատել երկու պետութեանց միջեւ, նոյնիսկ դինուրական տեսակէտով: Միեւնոյն ատեն կ'ուզէ աւելի ընդարձակել պալքանեան դաշինքը: Հաւանական է որ աւելի մեծ քանակութեամբ զինամթերք տրամադրուի Եուկոսլաւիոյ :

ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ՈՒԶԷ ՓՈՐՁԵԼ
Մոսկուայի նոր վարիչներն

Մալենքովի երկու ճառերէն ի վեր, Մ· Նահանդները միջոցներ կը խորհին, Մոսկուայի խաղաղասիրական հաւաստիքները փորձելու համար :

Ազգաժողովի Քաղաքական Յանձնախումբին Մարտ 18ի նիստին մէջ, ամերիկեան դևխաւոր պատուիրակը, Կրոս, ըսաւ թէ Մ· Միութիւնը պէտք է օգտուի առիթէն, ապացուցանելու համար թէ Մ· Մալենքով անկեղծօրէն կ'ուզէ խաղաղութեամբ լուծել միջազգային խնդիրները :

Ցիշեցէ վերջ թէ Մ· Միութեան վարիչները վերջերս շատ խօսեցան խաղաղութեան մասին, Պ· Կրոս, յայտարարեց .

— « Կը յուսամ թէ վարչապետ Մալենքովի կողմէ գործածուած խաղաղութիւն բառը ճիշդ այն է ինչ որ կը հասկնայ աշխարհի մնացեալ մասը: Ամէն պարագայի մէջ, եթէ Ռուսերը անկեղծ են, կրնան զայն ապացուցանել ,օրինակ, զինաթափութեան հարցին մէջ»:

Եւ Մ· Միութեան պատուիրակին՝ Պ· Զարուպինի ուղղեց հետեւեալ հարցումները, առանց անմիջական պատասխան մը սպասելու .—

1.— Ժամանակը եկա՞ծ է որ եւ խորհրդային կառավարութիւնը պատրա՞ստ է չինարար ուղղութեամբ քննելու զինաթափութեան խնդիրը :

2.— Քաղաքական յանձնաժողովը այն վա՞յրն է ուր խորհրդային կառավարութեան ներկայացուցիչները պիտի բանակցին իրենց պաշտօնակիցներուն հետ, չօչափելի ձեւ մը տալու համար իրենց խաղաղասիրական քաղաքականութեան :

Ամերիկեան պատուիրակը յետոյ համառօտակի աչքէ անցուց անցեալ տարի ներկայացուած առաջարկները, արեւմտեան պետութեանց թէ Մ· Միութեան կողմէ : Եւ յիշեցուց թէ Մ· Նահանդները երբեք պիտի չընդունին մէկ երրորդ համաժամաութեամբ կրճատել սպառազինութիւնները , ինչպէս կը պահանջէ Մ· Միութիւնը եւ պիտի չհաւանին որեւէ զինաթափութեան, մինչեւ որ ստուգումի եւ քննութեան իրական դրութիւն մը հաստատուի: «Մ· Նահանդները չեն պնդեր թէ զինաթափութեան արեւմտեան ծրագիրը վերջին խօսքն է· Թէեւ յանձնաժողովին բոլոր անդամները ընդունած են զայն, բայց Մ· Միութենէն » :

Ցետոյ բացատրեց թէ Մ· Նահանդները համաձայն են որ զինաթափութեան յանձնաժողովը չարունակէ իր աշխատանքը եւ տեղեկագիր մը ներկայացնէ ընդհ· ժողովին, մինչեւ Սեպտ· 1 :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մահացու ևրկրաշարժ Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ երէկ, Եչ· երկրաչարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան կեդր· եւ արեւմտեան Թուրքիոյ մէջ: Առաջին լուրերուն համաձայն մեռած են 150 հոգի: Վնասները շատ մեծ են: Երկու հոգի մեռած են Պոլսոյ, մէկ հոգի Պրուսայի մէջ: Նոր ցնցումներ կը սպասուին : Շարժը այնքան զօրաւոր էր որ Պոլսոյ դիտարանին չարժավիրը խորտակուեցաւ: Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է: Ցնցումներ պատահած են նաեւ Պալըքէսիրի եւ Իզմիրի մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ընդհ· դատախազը յայտարարեց թէ մօտ 10.000 նոր հպատակներ եւ 12 հազար օտարականներ քննութեան ենթարկուած են, հաստատելու համար թէ կապեր ունի՞ն համայնավարներուն հետ :Եթէ հաստատուի որ խախտած են ներգաղթի եւ հպատակութեան օրէնքը , պիտի աքսորուին : Արդէն իսկ աքսորի վճիռ ըսատած են 250 կարմիր վարիչներ :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ մէկ տարուան աքսորի դատապարտուեցաւ յոյն դիւղացի մը որ քահանային պահանջած էր հոգեհանգիստ կատարել Սթալինի համար, պատարագի պահուն :

ԹՈՒՐՔԻԱ ուղթ միլիոն տոլարի ռազմական ապսպրանք ստացաւ Մ· Նահանդներէն: Առաջին անգամ է որ այսպիսի ապսպրանք մը կը տրուի : Անդարա միեւնոյն ատեն 54 միլիոն տոլարի վարկ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
գրաւման 125 ամեակը

(Ամփոփուած «Սով. Հայաստան» օրաթերթէն)

Փետրուար 22ին լրացաւ ռուսեւպարսկական պատերազմի 125ամեակը (1828), երբ ռուսական յաղթանակներու շնորհիւ կնքուեցաւ Թուրքմէնչայի հաշտութեան պայմանագիրը, որով Հայաստան ամբողջացաւ Պարսկաստանէն եւ մտաւ ռուսական կազմին մէջ :

Հայաստանի, ինչպէս եւ Վրաստանի եւ Ազրպէյճանի միացումը Ռուսաստանին՝ նոր դարաշրջան բացաւ, եւ մեծ նշանակութիւն ունեցաւ հայ, վրաց եւ ազրպէյճանական ժողովուրդներու կեանքին մէջ :

Ժէ. դարուն մէջ Հայաստանի, ինչպէս եւ Վրաստանի եւ Ազրպէյճանի վրայ հաստատուեցաւ պարսիկ խաներու եւ Թուրք փաշաներու ծանր սիրապետութիւնը, ստեղծելով հայ ժողովուրդի պատմութեան ամենէն մռայլ շրջաններէն մէկը : Ժողովուրդը կ'ենթարկուէր տնտեսական եւ արտատնտեսական դաժան հարստահարութեանց, բիրտ հալածանքներու եւ բռնութեանց : Ձկար կեանքի եւ գոյքի ապահովութիւն, կը կատարուէին կողոպուտներ եւ ջարդեր : Երկրի տնտեսական եւ մշակութային կեանքը կը լճանար եւ կը յետադիմէր :

Թրքական եւ պարսկական յափշտակիչներու (զաթիչ!) ծանր լուծը թօթափելու համար, Անդրկովկասի ժողովուրդները կը դիմէին ղէնքի եւ իրենց հայեացքը կ'ուղղէին դէպի Ռուսաստան, անկէ սպասելով օգնութիւն :

1801ին, Վրաստան միացաւ Ռուսիոյ : Անոր միացումով կը սկսէր նաեւ միւս Անդրկովկասի մասերուն Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի միացման Ռուսիոյ :

1804 — 1813ին տեղի ունեցաւ ռուս - պարսկական առաջին պատերազմը, որ վերջացաւ 1813ին, Գիւլիստանի պայմանագրով : Այս թուականին Ազրպէյճանի հիմնական մասը ազատագրուեցաւ պարսկական տիրապետութենէն եւ միացաւ Ռուսիոյ : Այս թուականներուն (1801 —1813) Ռուսիոյ միացան նաեւ Հայաստանի քանի մը շրջանները (Շիրակ, Լոռի — Փամբակը, Զանգեզուրի մէկ մասը եւն.) : Սակայն Հայաստանի մեծ մասը որ կը մնար Երեւանի խանութեան մէջ, կը մնար պարսկական տիրապետութեան տակ :

Անդլեֆրանսացիները Անդրկովկասի մասին կը վարէին գաղթային, նուաճողական գործօն քաղաքականութիւն : Անոնք կը ձգտէին Անդրկովկասը դարձնել իրենց գաղթավայրը, զինակայանը (պլացտարմ = Place d'Armes), Ռուսաստանի դէմ պատերազմ մղելու համար : Այդ է պատճառը որ անոնք կ'օգնէին պարսիկ չահին եւ Թուրք սուլթանին, պատերազմ կը հրահրէին Ռուսաստանի դէմ եւ կ'աշխատէին ամրապնդել Թրքական ու պարսկական դաժան տիրապետութիւնը Վրացիներու, Հայերու եւ ազրպէյճանական ժողովուրդներու մասին : Ռուսթրքական, ռուսպարսկական պատերազմներու ատեն, անոնք զէնք ու զինամթերք կը տրամադրէին Թուրքերուն եւ Պարսիկներուն : Անդլեֆրանսական բազմաթիւ սպաներ անմիջականօրէն կը մասնակցէին այդ պատերազմներուն եւ կը կռուէին ոչ միայն Ռուսիոյ, այլեւ անդրկովկասեան ժողովուրդներու դէմ, որոնք կը ձգտէին ազատիլ Թրքական եւ պարսկական ծանր լուծէն :

1826 Յուլիսին պարսկական զօրքը, անգլիական գաղթարարներու հրահրումով եւ անմիջական օգնութեամբ, ներխուժեց Անդրկովկաս եւ յարձակեցաւ ռուսական զօրքերուն վրայ : Սկսաւ ռուսպարսկական երկրորդ պատերազմը, որ տեւեց մօտ երկու տարի : Այս անգամ եւս տապալեցան անդլիական եւ պարսկական ծրագիրները :

Ռուսական զօրքի չարքերուն մէջ պարսկական բանակներու դէմ հերոսաբար կը կռուէին բազմաթիւ հայ, վրացի եւ ազրպէյճանեան կամաւորներ ու ջոկատներ : Անդրկովկասեան բոլոր ժողովուրդները ամենադործօն կերպով եւ բոլոր հնարաւոր միջոցներով կ'օգնէին ռուսական բանակին :

Պատերազմը չարունակուեցաւ նաեւ 1827ին : Ռուսական զօրքը այդ ամառը չարժեցաւ Երեւանի խանութեան վրայ, ուր կ'իշխէր պարսիկ Հիւսէյն խանը (Սարդար) : Անոնք դրաւեցին Սարդարաբադը, ապա պաշարեցին Երեւանի բերդը : Երեւանի բնակչութիւնն ու կամաւորական ջոկատները ամէն կերպով կ'օգնէին ռուս զինուորներուն, որոնք կարդ մը հերոսական գրոհներէն ետք, խորտակեցին պարսիկ խաներու դիմադրութիւնը եւ 1827 Հոտեմբեր 1ին մտան Երեւան : Տեղին բերնակչութիւնը ցնծութեամբ եւ ուրախութեան արցունքներով դիմաւորեց ռուս յաղթական զօրքը : Շատերը ինչպէս, կը գրէ Ա. Աբովեան, «ընկնում էին Սալդատների ճտովն» ու համբուրում նրանց : « Դժոխքի քանդուիլը մեղաւորների համար էս դինը չէր ունենալ, ինչպէս Երեւանի բերդը առնիլը Հայերի համար... Հայք ե՞րբ կարեն Ռուսաց արածը մոռանալ, քանի որ չունէ ունին» :

Երեւանի ազատագրման մէջ գործօն մասնակցութիւն ունեցան ռուսական բանակի չարքերուն մէջ գտնուող բազմաթիւ դեկաբրիստները, որոնց մէջ Պուշչինը, Պ. Կոնովնիցինը, Պ. Բեստուժեվ եւ ուրիշներ : Այդ օրերուն Երեւանի բերդի վրայ գրոհող ռուսական զօրքերու չարքին մէջ կը գտնուէր ռուս մեծ գրող Ա. Ս. Գրիբոեդով : 1826—1828ին ռուս-պարսկական պատերազմին գործօն մասնակցութիւն ունեցաւ նաեւ 1812ի հայրենական պատերազմի յայտնի բանաստեղծ Դենիս Դաւիթովը :

Ռուսական զօրքին կողմէ Երեւանի ազատագրման լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ ամբողջ Հայաստանի մէջ, մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերելով հայ ժողովուրդի ամենալայն խաւերուն մէջ : Հայ ժողովուրդին բոլոր առաջաւոր ներկայացուցիչները եւ առաջին կարգի մեծ դեմոկրատ Աշուղ Աբովեան չերմօրէն ողջունեցին Երեւանը պարսկական խաներէն ազատագրելու եւ Ռուսաստանին միացնելու փաստը :

Երեւանի ազատագրուելէն ետք, ռուս-պարսկական պատերազմը չարունակուեցաւ քանի մը ամիս եւս : 1827ի վերջերուն եւ 1828ի սկիզբները ռուսական բանակները ձեռք բերին նոր փայլուն յաղթանակներ : Պարսիկ Շահը ստիպուեցաւ տեղի տալ եւ հաւանեցաւ հաշտութիւն կնքել : Բանակցութիւնները վերջացան Փետրուար 22ին եւ Թուրքմէնչայ գիւղին մէջ հաշտութեան դաշնագիրը կնքուեցաւ Ռուսիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ : Թուրքմէնչայի դաշնագրին համաձայն Երեւանի եւ Նախիջեւանի բռնութիւնները անցան Ռուսաստանին, երկու պետութեանց բաժանման գիծը դարձաւ Արաքս գետը : Այդպիսով այդ դաշնագրով աւարտեցաւ եւ իրաւականօրէն վերջնական հաստատուեցաւ Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի միացումը Ռուսաստանին :

Հայաստանի միացումը նոր շրջան հանդիսացաւ հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ : Անցնելով ցարական տիրապետութեան տակ, հայ ժողովուրդը չազատուեցաւ ճնշումէն եւ հարստահարութենէն :

Ցարական կառավարութիւնը իրրեւ ռուս կալուածատէրերու պետական իշխանութիւն, կը կեղեքէր, կը ճնշէր եւ կը հարստահարէր, ինչպէս Ռուս, նոյնպէս մեծ ժողովուրդները : Այսուհանդերձ Հայաստանի միացումը Ռուսիոյ յառաջդիմական մեծ դէպք մըն էր հայ ժողովուրդին համար :

Հայերը փրկուեցան ֆիզիքական բնաջնջումէն : Ռուսիան ապահովեց հայ ժողովուրդին հաւաքական գոյութիւնը, եւ ապահովեց փոքրիկ, անպաշտպան երկիրը արտաքին ուժերու մշտական արշաւանքներէն :

Հայաստանի միացումը Ռուսիոյ մեծ նշանակութիւն ունեցաւ երկրին տնտեսական կեանքի եւ ժողովուրդին մշակութային զարգացման մէջ : Հայաստանի տնտեսական կեանքը դուրս եկաւ վատթար վիճակէն, ստացաւ զարգացման նոր բարենպաստ պայմաններ : Ճանապարհներու եւ երկաթուղիի շինարարութիւնը, հանքերու մշակութիւնը, արդիւնաբերական ձեռնարկներու հիմնումը Անդրկովկասի մէջ, հակառակ ցարական իշխանութեան յետադիմական քաղաքականութեան, կը խթանէին Հայաստանի տնտեսական կեանքի զարգացումը :

Պրոֆ. Մ. ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

Ի պատիւ Մ. Նահանգներու Երեսփ. Ժողովի
ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԱՆԴԱՄԻՆ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Ինչպէս կը յիշուի վերջին նախագահական ընտրութիւններու ժամանակ, Մ. Նահանգներու ժողովուրդը ընտրեց նաեւ որոշ թիւով ծերակուտականներ եւ երեսփոխաններ :

Նիւ Եորքի Նասաուի շրջանին մէջ, 325.000 ամերիկացի քուէարկողները իրրեւ իրենց ներկայացուցիչը ընտրեցին Պ. Ստեփան Տէրունեանը :

Նորընտիր երեսփոխանը չահեցաւ քուէներու չափազանց մեծամասնութեամբ շրջանի մը մէջ, ուր ինք ըլլալով հանրապետական՝ ընտրական պայքար մղեց դեմոկրատ կուսակցութեան թեկնածուի դէմ :

Ընտրութենէն ետք, սակայն, պարզ էր, որ Պ. Տէրունեան ամերիկեան խորհրդարանին մէջ պիտի ներկայացնէր ոչ միայն զինքը ընտրող 325000 ամերիկացի քուէատուները այլեւ Մ. Նահանգներու 250.000 Հայերը : Թերեւս չափազանցութիւն պիտի չըլլար ըսել, ամերիկեան հասարակութեան աչքին՝ տարագիր բովանդակ հայութիւնը : Պ. Տէրունեան առաջին անգամ հրապարակ եկաւ հայ մամուլին մէջ հրատարակութեան տալով յայտարարութիւն մը Նոյեմբեր 29ի մասին, ուր դիտել կուտար :

— « Անհնար է պատկերացնել, թէ կրնայ ըլլալ ազատ աշխարհի մէջ ապրող Հայ մը, որուն ուրախութիւն պատճառէ, որ այսօր Հայաստանի ժողովուրդը կը գտնուի համայնավար բռնատիրութեան դաժան եւ մարդի լուծին տակ : «Աղօթենք Աստուծոյ, որ ազատութիւնն ու արդարութիւնը չուտով վերահաստատուին Հայաստանի մէջ » :

Անցեալ Փետրուար 20ին, Ուոշինկթընի հայ գաղութը ի պատիւ Պ. Ստեփան Տէրունեանի ճաշ սարքած էր : Հրաւիրուած էին ամերիկեան մայրաքաղաքի հայկ. բոլոր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները :

Իր չհորհաւորական խօսքի ընթացքին ընկեր Ա. Փանոսեան ըսաւ թէ ապրած ըլլալով ամերիկեան մեծ մայրաքաղաքի մէջ «մենք յաճախ կը հանդիպինք տեղացի բարձր պաշտօնակատարներու ու չատ անգամ մօտիկ դրացիներ ենք երեսփոխաններու եւ ծերակուտականներու, այնպէս որ այս հանդիպումը եւս սովորական հանդիպում մը պիտի ըլլար, եթէ չըլլար ամերիկեան պատմութեան առաջին հայ պատգամաւորին հետ» : Իսկ ընկեր Մարք Քէշիշեան խօսելով Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Հ. Օ. Մ.ութեան եւ Հ. Ե. Դաշնակցութեան կողմէ չեշտեց թէ ինք համոզուած է որ Պ. Տէրունեան ոչ միայն յաջողութենէ յաջողութիւն պիտի անցնի եւ վերընտրուի իր բարձր պաշտօնին մէջ, այլեւ, քաղաքական այս ծանր օրերուն ան հայ ժողովրդին համար հպարտութեան աղբիւր մը պիտի հանդիսանայ :

Վարդանեանցը Պրիւսէլի մէջ

ՊՐԻՒՍԷԼ, (Յառաջ).— Ուշ բայց անուշ :

Յարմար սրահի չգոյութեան պատճառով մէկ ամիս ուշ տեղի ունեցաւ ուսանողներու եւ երիտասարդներու կազմակերպած Վարդանանցի տօնակատարութիւնը : Բայց այս յապաղումը չվնասեց խանդավառութեան՝ կազմակերպիչներու եւ հանրութեան մէջ : Ճիշդ հակառակը :

Եւ Մարտ 15ին, Պրիւսէլի «Պրիւալմոն» սրահին մէջ վայելուն յաջողութիւն մը արձանագրուեցաւ ի հաշիւ ուսանողներու եւ երիտասարդներու :

Թէեւ Ուսանողներու Միութիւնն էր կազմակերպիչը, բայց ուրիշ մարմիններ եւ անհատներ ալ չէին զլացած իրենց օգնութիւնը : Գաղթային վարչութիւնը, իր հովանաւորութեան հետ տուած էր նաեւ իր անկեղծ աջակցութիւնը : Նոյն բարեացակամ վերաբերումը ունեցաւ նաեւ Պելճիքայի հայ կաթողիկէ առաջնորդ Հ. Նալպանտեան վրդ. որ սիրայօժար տրամադրած էր իր լուսաձակ մեքենան եւ նկարները : Երիտասարդներու Միութեան կարդ մը անդամներու նուիրումն ալ մեծապէս նպաստեց այս ձեռնարկին յաջողութեան մեծ երախտիք ունի նաեւ Տիկին Պէյլեան, որ մէկ ամբողջ աւելի իր բնակարանը տրամադրեց փորձերուն եւ ջերմապէս օգնեց ուսանողներուն :

Ուսանողներու առաջին այս ձեռնարկը տեղի ունեցաւ անթերի կանոնաւորութեամբ :

Գաղթային վարչութեան նախագահ Պ. Մուրտիկեանի բացման խօսքէն վերջ՝ յատկապէս այս հանդիսի համար ստեղծուած պզտիկ երգչախումբը երգեց «Ով Մեծասքանչ»ը : Ապա Օր. Մարի Սըմիքեան ապրումով արտասանեց Սիլվա Կապուտիկեանի «Խօսք իմ որդուն»ը : Ցետոյ Օր. Ժոզան Քալանթարեան յաջողութեամբ նուագեց Խաչատուրեանի «Օրօր»ը՝ դաշնակի վրայ :

Օրուան բանախօսն էր Պ. Գ. Շահինեան, որ պարզեց Վարդանանցի պատմական արժէքը : «451 թուականի Աւարայրի պարտութիւնը մենք յաղթանակի վերածած ենք, որովհետեւ Վարդանանց այդ խիղճի ըմբոստացումին մէջ տեսած ենք մեր ազգի գոյատեւումի խորհրդանիշը, հայ ժողովուրդի կամքը՝ արեւին տակ իր տեղը ունենալու : Ներկայացուց զիրերու դիւտը եւ Վարդանանց պատերազմը իրրեւ մէկ ամբողջութիւն, իրրեւ ազգակ ինքնուրոյն գոյութեան եւ ազատ կեանքի :

Ուրիշ ճառախօսներէ ետք խօսեցաւ Պ. Տէրունեան : Զգալացուց յուղուած՝ արտայայտեց իր անխախտ հպարտութիւնը, որ Հայ է, պարզեց, թէ իրրեւ Հայ կրնայ ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ իր ճակատը բարձր պահել եւ խոստացաւ իր լաւագոյնը կատարել, արժանի ըլլալու այն մայր ժողովրդին, որուն զաւակն է ինքը :

Հանդիսականները մեկնեցան լաւագոյն տպաւորութիւններով :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՃՑԱ. ԱԶՆԱՒՈՒՐԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մարտ 15ին Gaveauի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Այտա Ազնաւուրի երգահանդէսը: Ժողովրդային երգերու սիրահար հասարակութիւն մը լեցուցած էր սրահը:

Անցեալ տարի Այտա Ազնաւուր այս կարգի երգահանդէս մը տուած էր Շօփէնի սրահին մէջ մեծ յաջողութիւն գտնելով: Ի՞նչ բանի պիտի վերագրէինք ուրեմն որ այդ նոյն հասարակութիւնը քիչ մը յուսախաբ կ'երեւար կիրակի օր: Պատճառը այն է որ Այտա Ազնաւուր սխալ ըրած էր կավոյի մէջ տալով իր երգահանդէսը:

Ինք ունի տաք, հաճելի, դիւրահաղորդ թաւ ձայն մը որ կը յուզէ եւ կը տպաւորէ, բայց չունի Սալ Կավոյի համապատասխան ձայն մը, ասիկա ոչ թէ քննադատական մըն է իր ձայնին հանդէպ, այլ պարզապէս բացատրութիւն մը կիրակի օրուան խանդավառութեան պակասին: Վստահ ենք որ թէ իրեն եւ թէ մեզի համար աւելի յաւպիտի ըլլար Այտան լսել փոքր սրահի մը մէջ, տեսնելով միշտ իր մէջ Սայաթ Նովայի լաւագոյն արտայայտողներէն մին, ժողովրդական երգերու հարազատ երգչուհին եւ ոչ թէ Cantatrice մը որ Recital կուտայ կավոյի մէջ:

Այս նկատումէն դատ Այտա Ազնաւուր բայի Սայաթ Նովայէն երգեց ժողովրդական երգեր, Հայաստանի նոր երգերէն, եւ յայտարերէն դուրս «Երեւան բաղ եմ առելը», «Կիւրճի աղջիկը» եւ «Մարտիկին երգ»ը:

Կը չնորհաւորենք Օր. Այտա Ազնաւուրը որ հակառակ իր երիտասարդ տարիքին եւ օտար երկիրներու մէջ ապրելուն այդքան հարազատ չեչտով կ'երգէ հայերէն զեղջուկ երգերը:

Ա. Մ.

Ըսաւ թէ մեր ամբողջ պատմութիւնը երկար ու անվերջ չղթայ մըն է Վարդանանց պատերազմներու:

Պ. Ց. Իսկենտէրեան երգեց « Իմ հեռաւոր հայրենիք»ը եւ «Սարերդ ծաղկել»ը, հայրենական տաք յոյզեր ներշնչելով: Պ. Ա. Ֆեթթէլեան կուռ շեշտով կարդաց Վարդանի ճառը, որմէ վերջ երգչախումբը յաջողութեամբ երգեց «Լռեց, ամպե-ր»ը, տեսակ մը խորհուրդ ստեղծելով սրահի կամարութեան մէջ:

Հաճելի նորութիւն մըն էր, նկարներու լուսարձակումին մէջ՝ Սիամանթոյի «Գիւտին վառ-քը» : Ե. դարու մեր կրօնական ու քաղաքական դէմքերու նկարներէն վերջ լուսարձակուեցաւ նաեւ Ս. Մեսրոպի պատկերը: Եւ խորհրդաւոր խաւարին մէջ, Պ. Օհանիկ Գալէմեան ապրումով արտասանեց Սիամանթոյի անմահ օրհներգը հայ դիւցերու մեծ հնարիչին:

Լուսարձակումէն վերջ՝ Օր. Սօնա Պէյլէրեան մեծ յաջողութեամբ նուագեց Սպենդիարեանի «Խայթարման», իսկ Պ. Խոի Ծախեան յատակ շեշտով կարդաց հատուած մը René Grousseի Հայոց պատմութենէն:

Հանդէսը փակուեցաւ « Նորահրաշ»ի եւ « Թէ հայրենեաց»ի վերծանումով՝ երգչախումբին կողմէ:

Թերիները կային անշուշտ այս տօնակատարութեան մէջ, բայց անվարան կարելի է ըսել թէ անոնք նեմացան ստեղծուած խանդավառ մթնոլորտին մէջ: Միաճոյլ ու խնամքով պատրաստուած յայտագրի կանոնաւոր դործադրութիւնը աղուոր պահեր ապրեցուց ներկաներուն, որոնք մեկնեցան բարձր տրամադրութեամբ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԱՔՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ԽՈՒՄԲԸ ՇԱՀԵՑԱՒ ԹԻԹՈՑԻ ԲԱԺԱԿԸ

ԶԱԿՐԶԳ, 13 Մարտ, (Ցառաջ).— Մաքս Պարոնեան հոս այցելեց իր խումբին հետ (F. C. Bayern), մրցելու համար քաղաքի «փրոֆէսիոնէլ» խումբին դէմ: Մրցումները տեւեցին երեք օր: Ամէն օր ներկայ էին 2000 հանդիսականներ: Մէկ օր առաջ մեր հայ մարզիկը իր խումբի կողմէ գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը դրաւ արձակազէններու դերեզմանին վրայ:

Առաջին մրցումին Պարոնեան ճակատեցաւ ամէնէն լաւ եւ ճկուն Եուկոսլաւ կրիկովիչի դէմ: Մեր մարզիկը բարձր խաղ մը ցոյց տուաւ եւ յաղթանակը տարաւ, 6—4, 5—7, 6—4, 2—6 եւ 11—9ով: Գերմանացի Օթթօ Ռայթէրը յաղթեց Միլլիչի 6—2 4—6 եւ 6—4ով: Այսպէս Միւնխէնցիները առաջին օրը տիրապետեցին խաղին: Բայց երկրորդ օրը ուժաթափ էին եւ այս պատճառով կրիկովիչ դիւրաւ պարտութեան մատնեց Ռայթերը 6—2 7—5ով, իսկ Սթանքովիչին ալ Պարոնեանը 7—5 2—6 եւ 6—4ով: Այսպէս երկու խումբերը կէսերով (4—4) հաւասար մնացին:

Վերջին մրցումը զոյգերու միջեւ, Պարոնեան Տոքթ. Քոխի հետ խաղաց Եուկոսլաւ կրիկովիչ-Սթանքովիչի դէմ: Այս մրցումէն կախում ունէր խումբերու յաղթանակը եւ Թիթոյի բաժակին չահիլը: Հանդիսականները այս անդամ 3500 հոգի էին եւ եկած էին մարզիկներուն ուժ տալու, բայց Եուկոսլաւները ջղային վիճակ մը ունէին: Առաջին խաղը չահեցան Պարոնեան եւ Քոխ: Հայ մարզիկը մեծ ուշադրութեամբ կը խաղար եւ հրաշալի յարձակումներ կը կատարէր: Մեծ դժուարութեամբ Պարոնեան եւ Տոքթ. Քոխ պարտութեան մատնեցին իրենց Եուկոսլաւ հակառակորդները, 6—2 4—6 7—5 եւ 7—5ով եւ ստացան Թիթոյի բաժակը նախապար Քարտէլհայի ձեռքով: Երկու խումբի մարզիկներուն մեծ ճաշ մը տրուեցաւ, բայց Թիթօն ներկայ չէր, Լոնտոն գացած ըլլալով: Մարզիկները հիւրասիրուեցան իր վոխանորդին Քարտէլհայի եւ Մօշէ Բիատայի կողմէ: Ներկայ էր նաեւ Պելկրատի զերման դեսպանը: Պարոնեան Եուկոսլաւիայէն անցած է Իտալիա մրցումներուն մասնակցելու համար: Հայ մարզիկը Մայիս ամսուն իր խումբին հետ պիտի մասնակցի նաեւ միջազգային թենիսի մեծ մրցումներուն, Պուտափէշթ եւ Պուքրէշ ուր պիտի խաղան Ֆ. Միւլթեան ախոյեանները, Նէկրէպէթքի՝ Լէնինկրատէն, Նիկոլաս Օպէրով, Լրվինն Գօրպուէթ՝ Մոսկուայէն: Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ այս Ռուսերը մեծ վարպետներ են:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մարզական կեանք

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ինչ տարօրինակ խումբ, Ալֆորվիլի Հայ Մարզականը: Երբ կը կարծուի պարտուած, նոր թափով, վերելք մը ցոյց կուտայ:

Դեռ անցեալ չաբաթ կը խօսէինք իր խնդիրքին մասին:

Մարտ 8ին Fontenay խումբին դէմ, լաւ խաղարկութեամբ մը, Ալֆորվիլի մեր խումբը անդամ մըն ալ յաղթական դուրս եկաւ 4—1: Ապարդիւն անցան հակառակորդին բոլոր ջանքերը, մանաւանդ որ դասակարգէն իջնելու երկիւղը ունէին:

Նոյն դիրքին մէջ կը գտնուի U. S. Provins որ ամէն կերպով մեզի յաղթել ջանաց Մարտ 15ին: Երթին պարտուած էինք 3—2ով: Տարիներէ ի վեր մեր խումբը նոյնիսկ բարեկամական մրցումներու մէջ երբեք յաղթած չէր Provinsի: Բայց այս անգամ յաղթողեցան 2—1ով:

Այս կիրակի, 22 Մարտ, մեր տղաքը ջանք պիտի չխնայեն Fontainebleauի դէմ յաղթական վերադառնալ: Այդ օրը, Ալֆորվիլի Հայ Մարզականը, իր տարեվերջի պարահանդէսին, իր բարեկամները պիտի գտնէ թէ դաշտին վրայ, թէ սրահին մէջ:

Զ. Մուրատեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԱՐԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

« Ցառաջ »ի ազատ բեմէն Պ. Ա. Պալասեանի թելադրութիւններուն պատասխանելու միտք չունինք: Մինչեւ հոյակապ պալատի մը շինութիւնը, չենք կրնար մեր փոքրիկ խրճիթը քանդել: Կը խոստանանք կազմակերպուած ուժերով նպաստել Պ. Ա. Պալասեանի չքեղ ծրագրին, անմիջապէս որ իր առաջադրութիւնը իրագործելու հաւաստիքներ տայ:

Սպասելով այդ ցանկալի օրուան, կը թելադրենք մեր գործօն եւ պատուասէր անդամներուն ինչպէս եւ մեր բոլոր համակիրներուն ցնորքներով չօրօրուիլ եւ փութալ ինչպէս միշտ՝ մեր կիրակի օրուան ընդհանուր ժողովին:— Դիւան Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացի Փարիզի Վարչութեան:

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Ց. ՎԱՍԿԵՐՏՑԵԱՆ

Քէյմպրիճի (Մ. Նահանգներ) Կոմիտէի ընկերներէն Ցարութիւն Վասկերտցեան մեռած է Մարտ 3ին: Ողբացեալ ընկերը 47 տարեկան էր, Զարսանճաքցի: Դաշնակցական եղած է պատանի տարիքին եւ հաւատարմօրէն ծառայած իր կազմակերպութեան եւ ժողովուրդին: Տաղանդաւոր նկարիչ էր: Վերջերս կը պատրաստէր Ս. Աստուածածնի նկարը, իբրեւ նուէր Ուսթրթաուէնի մէջ նոր հաստատուելիք եկեղեցիին: Կը թողու այրին՝ Տիկին Հայկուհի, երեք զաւակներով:

Ա՛ԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ԱՒԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Իր արցունքները ու հեկեկանքները մեզի տաժանելի են, իր ժպտոյն դէմքին անչարժութիւնն ու աչքերուն տենդը սարսափ կ'ազդեն, կ'ուզենք զինքը իր ցաւագին յիշատակներէն հեռացնել, կը խօսինք իրեն իր ողջ մնացած զաւակներուն վրայ, կը չանանք յոյս ներշնչել ու ապրելու եռանդ՝ իր վշտացած սրտին... Բայց անիկա ղլուխը կը շարժէ, կը մերժէ մեր մխիթարանքը ու իբր ամբողջ պատասխան՝ անդամ մըն ալ նայելով իրեն տըրուած հագուստներու դէզին, չորցած շրթունքները կը կրկնէ .

— Սեւ թող ըլլան մեզի, դրեցէք Սթամպօլ: Առաւօտուն կանուխէն, դրեթէ արշալոյսին ամբոխը լեցուած էր եկեղեցիին բակը. ու մենք երբ աչքերնիս բացինք, կը լսէինք իրենց խուլ աղմուկը, անսահմանելի աղմուկ, նման փոթորկուած ծովու հեռաւոր չչուկին...: Հիմա նոյն ամբոխը մեզ կը չրջապատէր, երբեմն սպառնալիին կը բարձրանար մինչեւ Առաջնորդարանի սանդուղներէն վեր, երբեմն կը զոռար ու երբեմն կը հեծեծէր: Օրերէ, ամիսներէ ի վեր այնքան ղրկուած ապրեր էին, պահանջը այնքան ստիպողական եւ մեծ եղած էր որ՝ իրենց վռւթիկոտու-թեան մէջ տենդագին չուարում մը կար, երբեմն առաջ անցնելու տենչանքով ղիրար կը կոխոտէին, տղաքը կը ճչէին ու սրտագին աղաղակներ մեզ կը չնչէին ցաւագինօրէն:

Կարղապահութիւն պահել անկարելի էր, մենք յուսահատած էինք. ամբոխին մէկ տասնըորդն իսկ զոհացնելու իրեղէն չունէինք ու ստիպուած էինք մնացածին թիւեր ու փուսուլաներ տալ, որպէսզի յառաջիկայ անղամներուն երբ խոստացուած ու յուսացուած զղեսաեղէնները զայինն, իրենց բաժինը ստանային: Բայց թէ ինչպէս ընտրել անոնք՝ որ այսօր պիտի առնէին զղեսաները... ի՞նչ հիման վրայ ընդունիլ մէկը եւ մերժել միւսը, կամ պարզապէս յետաձգել իրենց դիմումը: Ցուսահատած ու չուարած էինք ու քանի ամբոխը իր պահանջը կը չայտնէր՝ այդ սարսափելի եւ խուլ աղմուկով, մենք տժգունած ու խոբապէս յուզուած, իրարու երես կը նայէինք:

— Պէտք է ամէնէն դժբախտները, ամէնէն չատ վշտացածները, պէտք է ծերերը, կոյրերը, հիւանդները ընտրել... կամ բազմաթիւ տղաք ունեցողները բաւ մեղմ մէկը ...

Բայց ամէնքն ալ նոյն աստիճանով դժբախտ ու կարօտ էին ու որքան որ հաւատացած էինք այդ ընտրութեան ձեւին անրաւականութեան վրայ՝ մտանք ամբոխին մէջ նախ կոյրերը փնտռելու: Աղտեղութեան ու քրտինքի բարկ հոտ մը մթնոլորտը անչնչելի կը դարձնէր բազմութիւնը այնքան հոծ էր որ դրեթէ իրարու չպած էին ու մենք քանիցս կորսուեցանք իրենց խիտ չարքերուն մէջ: Երբ ձեռքս կը դնէի իրենց մարմնին, ճամբայ բանալու համար, կասկածելի խոնաւութիւն մը զիս կը կասեցնէր. բայց անմիջապէս չուրջի ահաւոր թչուառութիւնը քաջութիւն ու սիրտ կուտար մեղի ու մենք աւելի խոր կը թափանցէինք ամբոխին մէջ:

Պէտք էր ընտրել կոյրերը, անոնք որ անտէր ու նոյնիսկ զրկուած զաւազանէ՝ կը դեղեւէին իրենց անհաստատ սրունքներուն վրայ ու տարուած ամբոխի չարժումներէն՝ մէկ մը ասդին կը նետուէին, մէկ մը անդին...: Բազմութիւնը կազմուած էր մեծ մասամբ կիներէ, այրերու բացակայութիւնը աչքի կը զարնէր, բայց կոյրերու մէջ կային նաեւ ծերունի այրեր ու իրենց երեւոյթը ահաւոր էր:

Մէկիկ մէկիկ ձեռքերէն բռնած՝ առաջնորդեցինք զիրենք. ճամբուն վրայ ամբոխը զայրոյթէն կը մռնչէր. ոմանք կը հայհոյեն, ուրիշներ կը սպանային. իւրաքանչիւր ոք տարուած իր անհատական դժբախտութեան մեծութենէն՝ կը փափաքէր որ միմիայն իրմով զբաղէինք, կին մը մեր աչքերուն առջեւը յուսահատութենէն իր ցնցոտիները կը պատռէր, մազերը կը փետռէր ու իր բոլոր ցաւը կ'աղաղակէր այնպիսի ձայնով մը՝ որուն պատռտող չեչտէն կը ցնցուէին ամէնքը, ուսպահ մը լռած ամբոխին վրայէն սարսուռ մը կ'անցնէր:

Ուրիշներ կը կառչէին մեզի, բռնի կը կեցնէին, կ'աղերսէին, իրենց արցունքով կը թրջէին մեր ձեռքերը, հակառակ մեր բացատրութիւններուն՝ չէին համոզուեր, չէին ուզեր սպասել ու մեր անկարողութիւնը կը տանջէր մեզ:

(Շար.) ԶԱԳԻԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

մը պիտի առանձնայ փոխադարձ Ապահովութեան Մնաւուկին :

ԴԱՀԼԻՃԸ չորս ժամ նիստ գումարեց առջի օր, քննելու համար կարգ մը ստիպողական խնդիրներ որոնց գլխաւորն է ամերիկեան վարկերու բաշխումը : Վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Ուշինկթըն պիտի երթան յառաջիկայ չաբթու . այնպէս որ խնդիրը աւելի սուր հանգամանք ըստացած է : Քանի մը նախարարներ կ'առաջարկեն որ Մ . Նահանգները 40 առ հարիւրէն 65 առ հարիւրի բարձրացնեն Հնդկաչինի պատերազմին համար որոշուած վարկերը, կրճատելով ուղղակի Ֆրանսայի յատկացուած բաժինը : Այս առաջարկին հակառակ է մասնաւորապէս Պիտօ :

ԱՐԵՒՄՏեԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ երեսփ . ժողովը մարտ 18ին վաւերացուց այն պայմանագիրը ո - րուն համաձայն 22 միլիոն տոլար հատուցում պիտի վճարեն Իսրայէլի, հելլէնական իշխանութեան զոհերուն համար :

ԻՐԱՆի կառավարութիւնը կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեց Թեհրանի ամերիկեան դեսպանին, որ կը կարծէ թէ նորէն պիտի մերժուի անգլեւամերիկեան վերջին ծրագիրը : Վարչապետը ճառ մը պիտի խօսի այսօր, ուրբաթ, աւելի բացորոշ առաջարկներ պահանջելով Անգլիայէն :

ՔԱՄՁԱԹՔԱՑի մէջ կատարուած օդարշաւին առթիւ, Մ . Նահանգները բողոքագիր մը ուղղեցին Խ . Միութեան, պահանջելով պատժել յանցապարտ օդաչուները :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿի դաշնագրին վաւերացման դէմ բացուած պայքարին առթիւ, Պ . Պիտօ վէկուցում տալով ազգ . պաշտպանութեան յանձնաժողովին առջեւ, ըսաւ թէ ի հարկին հանրաքուէ պէտք է կատարել, ազգին կամքը իմանալու համար : (Իր անձնական կարծիքն է) :

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ . ժողովը չնչեց պողպատի եւ երկաթի ազգայնացման օրէնքը զոր հաստատած էր ալխատաւորական դահլիճը :

ՄԱՐՈՔի ԵՒ ԹՈՒՆՈՒՉի կացութեան մասին նոր տեղեկագիր մը ուղղեցին արաբ եւ ասիական պետութիւնները, Ազգաժողովին :

Համազգային Լսարան

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին Café Regentի վերնայարկը :

Կը խօսի ՓՐՕՖ . ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ : Նիւթը՝ «Հայկերու դերը պատմութեան մէջ, մասնաւորապէս (Ֆրանսա եւ Ռուսիա) :

ՅՈՒԲԵԼԵԱՆ
Հ . ՍԱՀԱԿ Վ.ՐԴ . ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աչքերաց Մխիթարեանը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը յոբելեարին դաստիարակչական չիսնամեակի եւ Ս . Մուրատեան վարժարանին տեսչութեան 25ամեակին նուիրուած հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16ին, Սեւրի Ս . Մուրատեան վարժարանին թատերասրահին մէջ 26 ռիւ Թրուայօճ, Մէթրօ՝ Փոն տը Սեվռը :

Ընկերահամակրական խնջոյք

Հ . Ց . Դ . «Ազիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի :

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Bains - Doucheի մէջ, Իվրի :

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալներ, երգ, արտասանութիւն եւն . : Դիւրամատչելի պիւֆէ :

Կը հրաւիրուին չորսկայ թաղերու ընկերբարեկամները ընտանիքով : Ինչպէս նաեւ քոյր միութիւնները :

Մուտքը ազատ է

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Ալանեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Ալանեան եւ զաւակները, Պ . Առաքել Ալանեան, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աղգականին՝

ՅԱԿՈԲ ԱՍԼԱՆԵԱՆի (քանոնի)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Մարտ 17ին , 63 տարեկան :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, ուրբաթ ժամը 9.30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon : Մեռելական թափօրը տունէն (56 Rue Julien Lacroix , Paris (20) կը մեկնի ժամը 8.45ին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Աբչակուհի Դաւթեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, յետ պատարագի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon, իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ ՀԱՅԿ ԴԱՒԻԹեԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ :

Ուշադրութիւն

« Յառաջ »ի վերհրատարակման ուղեգրող ընթերցողները կը լրանայ յառաջիկայ ապրիլին :

Նոր տարեշրջանի համար կարգ մը փոփոխութիւններ նախատեսուած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բոլոր բաժանորդներէն օր առաջ փակել իրենց առկախ հաշիւները :

Ապրիլ 1էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք բոլոր անվճար թերթերուն առաքումը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ . Ց . Դ . Տէսլինի կոմիտէի : Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ . Ց . Դ . Տան սրահը :

Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵԻ ՎԱՐԴԻԹԵՐ (Պ . Պրօչեանցի օփերէթը 4 արար) , ղեկավարութեամբ ԹՐԱԴՕՇի :

11 au 20 Avril 1953

IMPORTANTES FACILITES DE VOYAGE

Retenez dès à présent votre logement

Renseignements : LYON, rue Ménestrier (BU 55.05)

ՄԵՆՔ ԴԻՒՐՕԹԻԻՆՆԵՐ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Յուցադրողներու քաթալօկը ստանալ contre remboursement, (440 ֆրանք) :

Տեղեկութեանց համար դիմել.—
Lyon, rue Ménestrier (Bu. 55-05) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՍԱԼ տ'ԻԷՆԱ, 10 Ավրընիւ տ'Իէնա
ՄԷթրօ Իէնա
Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին
Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Քorruso »

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Ֆ . Կ . Խաչի Պուլվար Օտտոյի ընդհ . ժողովը այս ուրբաթ ժամը 14ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը հրաւիրուին բոլոր անդամուհիները : Կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ . Ց . Դ . Ս . Մինասեան են - թակոմիտէի ընդհ . ժողովը՝ այս չաբթի իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Օրակարգ Շար . նախորդ ժողովի :

ՎԻԼՆ.— Հ . Ց . Դ . կոմիտէն ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբթի ժամը 21ին, Օհանջանեան ակումբը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՏԷՍԻՆ.— Ֆ . Կ . Խաչի մասնաճիւղին ընդհ . ժողովը այս չաբթի ժամը 20.30ին, Հ . Ց . Դ . Տան դեհնայարկը : Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն նոր վարչութեան : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :

ՊԱՆԵՒՕ ԿՈՇԱՆ.— Ֆ . Կ . Խաչի մասնաճիւղի ժողովը այս չաբթի ժամը 16ին, ընկերուհի Վ . Հաքիմեանի տունը, 144, Av. Aristide Briand, Պանեւօ (Seine) :

ԿՐՈՆՈՒԼԸ.— Հ . Ց . Դ . Եօթնեղբայրեան են - թակոմիտէի ընդհ . ժողովը այս չաբթի ժամը 21ին : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ցերեկոյթ - պարահանդէս
ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 30 rue de la Libération :

Կը խօսի Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ, պարերը առաջնորդութեամբ ռուս . յայտնի Orchestre Balalaïkasի ազգային տարազներով, ղեկավարութեամբ՝ Vladimir Zaplskyի :

Մասնակցութեամբ Պանէօյի Հ . Ց . Դ . Նոր Սերունդին, որ կը ներկայացնէ «Մեծապատիւ Մուրացկաններէն պատկեր մը : Հայկ . պարեր բեմադրութեամբ տիկին Հ . Թորոսեանի, կովկասեան պարեր Պ . Ապանիցէի կողմէ :

Հաղորդակց . մէջոց .— Porte Chapelleէն առնե թիւ 265 autobus, երկաթուղի Gare du Nardէն ժամը 15, 16.39 եւ 17.09 :

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. AKMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVEAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ :

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ . հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱԸ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) կողմէ :

Մարտ 22ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն 24, Salle Voltaireի մէջ, Rue Voltaire :

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur :

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio Գեղարուեստական բաժին, Attractions :

Ճոխ պիւֆէ Մուտք 200 ֆրանք

Charenton Ecolesէն օթօպուս 103 իջնել Rue de l'Union :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 փր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Փր· C.C.P. Paris 1678-63

Samedi 21 Mars 1953 Շաբաթ 21 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7022-Նոր շրջան թիւ 2433

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԱՏԵՆԱԳԻՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԸ

Վաղը, կիրակի, Փարիզի մէջ ալ կը տօնուի Հ· Սահակ վրդ· Տէր Մովսէսեանի կրթական գործունէութեան 50ամեակը, նախաձեռնութեամբ հին եւ նոր Աշակերտներու Միութեանց :

Երախտագիտական այս ցոյցով ծերունի յուբելեարը պիտի մեծարուի նաեւ իբրեւ մատենադիր, — հեղինակ՝ չարք մը պատմական երկերու որոնց մէկ մասը կը մնայ անտիպ :

Իր աշակերտները, Վենետիկի Մուրատ Ռափայէլեանէն մինչեւ Փարիզի Մուրատեանը, բազմութիւն մը կը կազմեն : Մեծ մասով տիրացած՝ վայրկեան դիրքերու :

Եթէ մեր հայրենի հողերուն վրայ գտնուէինք, տարակոյս չկայ թէ չատերը գործօն դեր պիտի կատարէին նաեւ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Ինչպէս իր պատմութեան դիրքերուն, նոյն պէս ամենօրեայ դասերուն մէջ յոբելեարին մի այն միտքը չէ որ կը գործէ ,այլ եւ սիրտը :

Իր բոլոր աշակերտները եւ պաշտօնակիցները կը վկայեն թէ Հ· Սահակ մասնաւոր նախանձախնդրութեամբ կ'արծաթծծէր հայրենասիրութեան հուրը : Նոյն իսկ այն պարագաներուն մէջ երբ չորուցամաք վերլուծումներ կը կատարէր :

Այսօր, հրապարակային հանդէսներու մէջ ալ, ամէնէն աւելի այդ դիծն էր որ աչքի կը զարնէր, հառ խօսած առեն :

Կը թուի թէ վարդապետէն աւելի Տարօնցին էր որ կը խօսէր իր մէջ, երբ կը տարփողէր Հայկազանց վառքը : Եւ կամ, երբ կը փորձէր ցնցել օտարին հրապոյրներուն տակ թմրած հոգիները :

Իրրեւ Մխիթարեան մխիթար, անշուշտ Հ· Սահակ ալ ունի մասնաւոր տեսակէտներ Հայոց պատմութեան, ժամանակակից դէպքերու, ինչպէս եւ գաւառական հարցերու մասին :

Իր համոզումով ,առ նուազն կանխահաս էին ազատագրական չարժումները : Եւ կամ չեղած՝ քնական ուղիէն :

Կը կարծենք թէ այս հարցին մէջ ալ, աւելի շատ քնազդը եւ զգացումներն են որ կը խօսին քան թէ քննական միտքը եւ պատմական վաստերը :

Այդ եղերական թնճուկը լուծելու համար , պէտք է ետ երթալ մինչեւ Ալիշան եւ Մ· Պէշիկթաշլեան :

Ցորելեարը նոյնպէս ինքնուրոյն ձեւով մը կը մեկնէ մեր ներքին պառակտումները : Սովորական բառով՝ անմխիթարութիւն :

Պատմութիւն քրքրելով ,կը տեսնէ մեծամտութիւն եւ կիրք : Ապա նաեւ մեկուսացում :

Միջնակեաց կը յիշենք այս պարագաները , որոնք ուսումնասիրութեան կը կարօտին :

Եթէ չենք սխալիր, Հ· Սահակ վերջինն է Ս· Ղազարի այն վաստակաւորներէն, որոնք իրենց կռնակն ունին, լեցուն տարիքի մը հետ, մատենադրական վաստակ մը :

Իր ետեւէն հասած է վարդապետներու նոր սերունդ մը, որ նոյնպէս կը սիրէ տքնիլ եւ երկնել· բայց մանաւանդ կրթել : Շրջիլ երկրէ երկիր , «ուսում ջամբելու համար » :

Արդարեւ, երկու Միաբանութիւնները կրթական ցանց մը հիւսած են հայաշատ գաղութներու մէջ, տրամադրելով իրենց ամէնէն ընդունակ եւ պործօն անդամները :

Դեռ երկու տարի առաջ, Հիւս· Ամերիկայի գաղութն անդամ կ'ուզէր որ Մխիթարեաններն ստանձնեն միջնակարգ վարժարանի մը հաստատումը ...

Անշուշտ գնահատելի է Մխիթարեանց այս կրթանուէր ճիգը : Պայմանաւ որ չվնասէ Միաբանութեան բուն կոչումին ,— պրպտել, տքնիլ, արտադրել, չունչ տալով դեղնած թուղթերուն : Հնչեցնելով հին եւ նոր դարերու ճայնը՝ դիտութեան եւ արուեստի լոյսին տակ :

Բագրատունիներէն մինչեւ Հ· Սահակները գծուած է ճամբայ մը որ միշտ նոր ճիգ եւ պաշար կը պահանջէ :

Այս ցանկութեամբ կ'ողջունենք օրուան յոբելեարը, որ կը կարծենք թէ նոյն մտահոգութիւններն ունի :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ԿԸ ԳԾԵՆ ԱՌԱՆՑ ՃԱՆԶՆԱԼՈՒ

Փիքասոյի ձախաւեր նկարը առատ նիւթ կը ճարէ միջազգային մամուլին :

Ամէնէն չափաւորներն ալ հեգնական խօսքեր կը սահեցնեն :

Զար լեզուները կ'ըսեն թէ գործը պիտի յանդի դատական ատեանի մը : Առ նուազն «ինքնագնացութեան » :

Նկարիչը, Փիքասօ, եւ հրատարակիչը, բանաստեղծ Արագոն, երկուքն ալ կարմիր , արդէն վտրաննք մը անցուցած էին անցեալ տարի , ոչ - ուղղափառ կարծիքներ յայտնած ըլլալով նկարչութեան մասին :

Ինչպէս կ'երեւայ, սպանիացի նկարիչը, որ կը հանդստանայ Միջերկրականի ափերուն վրայ, նեղսրտած է իրեն ուղղուած հարցումներէն :

Առաջին օրը կ'ըսէր թղթակցի մը ·

— Երբ Սթալին մեռաւ Արագոն հեռագրով խնդրեց որ «բան մը ընեմ» : Ես գրագէտ չեմ, ուստի նկար մը գծեցի : Կրնայ ըլլալ որ չհաւնին : Ես ըրի ինչ որ կը զգայի : Ես երբեք չեմ տեսած Սթալինը» :

Ցետոյ մանկունակ չքմեղանք մը ·

— ինչ որ ալ ըլլայ գծանկարին արժէքը, մեծարանք մըն է : Չի վայլեր քննադատել անոնք որ ցաւակցութիւն կը յայտնեն, հոգ չէ թէ թոռմած ծաղկեփունջով մը » :

Ցաջորդ օրը, աւելի զայրանալով դուրը կը դոցէր լրագրողներուն առջեւ, հետեւեալ յայտարարութեամբ ·

— «Զարմէն աւելի աղմկեցին այս գործին առթիւ որ կը վերաբերի միայն կուսակցութեան եւ ինծի » :

Ամէն պարագայի մէջ, Փիքասօ անդամ մը եւս հաստատեց թէ իսկապէս արտակարգ մարդ մըն է :

Կրնայ ըլլալ որ անձամբ տեսած չէ Սթալինը :

Բայց, երեսուն տարիէ ի վեր չէ՞ տեսած ա - նոր անհամար լուսանկարները : Արձանները, դիմանկարները, կիսանդրիները : Ամէն տեղ : Գոնէ համայնավարական ակումբներու մէջ , դղրդաղին ցոյցերու առեն ...

Եւ եթէ ոչ անձը, ոչ ալ նկարը կամ արձանը տեսած է, ի՞նչպէս կը գծէ :

— Կարճ կապէ, կ'ըսէ բանգէտ մը : Եթէ ամէն «յառաջդիմական» դրող կամ նկարիչ , փոխանակ թափ տալու իր երեւակայութեան, հարազատօրէն պատկերացնէր իր տեսածն ու ճանչցածը, իր դիտացածն ու ստուգածը, այս օրերուն հասած չէինք ըլլար ... Վ.Ա.Հէ

Թիթօ կր հաւաձայնի Անգլիոյ հետ

Լոնտոնի թերթերը ուրախութեամբ կ'աւետեն թէ լայն համաձայնութիւն մը գոյացած է Զըրչիլի եւ Թիթոյի միջեւ, աւելի սերտ գործակցութիւն հաստատելու համար երկու երկիրներուն միջեւ, քաղաքական, տնտեսական թէ ռազմական տեսակէտով :

Իրաւներներ դիտել կուտան թէ Թիթօ աւելին կը յուսար ,— յանձնառութիւն մը Անգլիոյ կողմէ՝ կամ Եուկոսլաւիան պաշտպանելու նախայարձակման մը դէմ կամ գոնէ բարեկամութեան դաշինք մը կնքելու : Զըրչիլ չէ ուզած այս տեսակ յանձնառութեան մը տակ մտնել, առանց նախապէս համաձայնութիւն մը գոյացնելու Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ : Բայց եւ այնպէս, կը կարծուի թէ ճամբան հարթուած է այդպիսի համաձայնութեան մը համար, երբ լուծուի Թրիէս - թէի վէճը : Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարը , որ ներկայ էր Զըրչիլի հետ կատարուած խորհրդակցութեանց, ըսաւ թէ պատրաստ են ուղղակի բանակցելու Իտալիոյ հետ, պայմանաւ որ այս վերջինն ստանձնէ նախաձեռնութիւնը :

× Թիթօ երէկ պիտի մեկնէր Լոնտոնէն : Իր ճամբորդութիւնը տեւեց վեց օր : Պելկրատի պաշտօնաթերթը կը դրէ իր խօսակցութիւնները «ամենամեծ դոհունակութիւն պատճառեցին երկու կողմերուն » :

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ, խաղաղութիւն ...

« ԱՅՔ »Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄԱԼԵՆՔՈՎԻ

Նախագահ Այզընհաուըր իր չորրորդ լրագրական ասուլիսին մէջ նորէն յայտարարեց թէ պատրաստ է մինչեւ կէս ճամբան դիմաւորելու Ռուսերը, եթէ անկեղծ են իրենց խաղաղասիրական արտայայտութեանց մէջ :

Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ իր կուսակցութենէն պատասխանատու անդամ մը պահանջած էր «նախայարձակ» հռչակել Ա· Միութիւնը, Ազգաժողովին միջոցաւ եւ աւելի վճռական դիրք մը բռնել Քորէայի պատերազմին մէջ : Եւ բացատրեց թէ ինք միշտ պատրաստ է դիմաւորելու ոեւէ հակառակորդ որ կ'ըսէ,— «մոռնանք անցեալը» ,թէ պատրաստ է քարետախտակը սրբելու ,ներկան քննելու եւ ապագան պատրաստելու : Ինք չուզերորեւէդրդռիչ ձեռնարկներ այժմ : Մեւս կողմէ ,պիտի չընէ որեւէ բան որ կրնայ խախտել Մ· Նահանգներուն իրաւունքները եւ խաղաղ համաձայնութեան մը պատեհութիւնը :

Նախագահը չարթնուան ամէնէն կարեւոր դէպքը համարելով Մալենքովի ճառը Գերագոյն Խորհուրդին առջեւ, չեչտեց ·

1.— Մ· Նահանգները Ա· Միութեան խաղաղասիրական առաջարկները պիտի ընդունին այնքան դոհունակութեամբ որքան անկեղծ են· — 2. կառավարութիւնը որոշած է միջոցներ գտնել խաղաղութիւնը ապահովելու համար եւ պատրաստ է ընելու ամէն բան որ կրնայ արդիւնքի մը յանդիլ· — 3. կառավարութիւնը միշտ պատրաստ է առ նուազն կէս ճամբէն դիմաւորելու խաղաղութեան որեւէ առաջարկ Ա· Միութեան կողմէ :

Հարցումի մը առթիւ, «Այք» ըսաւ թէ որեւէ պատասխան չէ ստացած կրեմլինէն , խաղաղութեան առաջարկներու մասին, բացի լրագրական հրատարակութիւններէ : «Եթէ Ա· Միութեան նոր վարիչները կ'ուզեն խաղաղութեան մասին խօսիլ Արեւմուտքի հետ, Սպիտակ Տան դուռները բաց են : Գիր մը Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին կամ հրահանգներ՝ Ուշինկթընի խորհրդ· դեսպանին՝ կրնան արագօրէն բանալ ճամբան » :

Ակնարկելով օդանաւային վերջին յարձակումներուն, «Այք» ըսաւ թէ չատ ծանրակչիռ ըլլալով հանդերձ, այդ արարքները կապ չունին Մոսկուայի կառավարութեան փոփոխութեանց հետ; ոչ ալ մասնաւոր նշանակութիւն մը : Իրրեւ եղրակացութիւն, բացատրեց թէ չի կրնար կրճատել զինուորական վարկերը· բայց պիտի չանայ ջնջել աւելորդ ծախքերը եւ կրկնապատկել ռազմական ուժերուն կորովը :

× Ազգաժողովի Քաղաք· Ցանձնախումբին եչ· օրուան նիստին մէջ, Ա· Միութեան պատուիրակը, Զորին, պատասխանելով իր ամերիկացի պաշտօնակիցին հարցումներուն , կրկնեց թէ իրենք միչտ որոչ առաջարկներ ներկայացուցած են սպառազինութեանց կրճատման մասին, բայց չեն ընդունուած : Անդլ· պատուիրակն ալ դիտել տուաւ թէ Ա· Միութիւնը զինաթափութիւն ըսելով կը հասկնայ «հիւլէական զէնքերէն զրկել Արեւմուտքը, անվթար պահելով իր զինուորական դեբակիչիւ ուժերը » :

Թուրքիոյ երկրաշարժը

ՉՈՀԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ ԿԸ ՀԱՇՈՒԻ ՆԵՆ 500 - 1000 ՀՈԳԻ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, եչ· օր երկրաչարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան Թուրքիոյ արեւմտեան մասերուն մէջ, Մարմարայի ափերուն վրայ, Պրուսա, Պանդրմա, Պալըքէսիր են· :

Հեռագիրները հակասական լուրեր կը հաղորդեն զոհերու մասին : Անպաշտօն տեղեկութեանց համաձայն, մեռած են 500 — 1000 հոգի : Հանրապետութեան նախագահը աղէտեալ վայրերը զրնաց, անձամբ քննութիւն կատարելու համար :

Պալըքէսիրի ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ ամէնէն աւելի վնասուած են Կէօնէն, Մանեաս, Ենիճէ եւ Զայ գիւղերը : Վերջին երկուքը ունին 2000ական բնակիչ : Կ'ըսուի թէ 500 հոգի մեռած են այս չրջանին մէջ : Կէօնէնի տուներուն 2/3ը քանդուած է :

Անդարայի ամերիկեան դեսպանը աղէտին վայրը փութաց մասնաւոր օդանաւով մը : Ամերիկեան կարմիր Խաչն ալ հեռաձայնով խնդրեց Ժընեւի կեդրոնէն՝ տեղեկութիւններ ստանալ, օգնութեան հասնելու համար չարժի զոհերուն : 1952 Յունուարին Ամերիկեան կ· Խաչը 1500 վերմակ զրկեց Թուրքիա, երբ ուրիչ երկրաչարժ մը տեղի ունեցաւ :

Պոլսոյ կարեւոր մէկ մասը զրկուած է հոսուն ջուրէ : Գլխաւոր խողովակը վնասուած է չարժէն :

Պոլսոյ մէջ ալ խուճապ ծագած էր եւ բնակիչներուն մէկ մասը պարտէզներու մէջ գիչերեց :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԶՐՈՑՑ ՕՐՈՒԱՆ ՅՈՐԵԼԵԱՐԻՆ ՀԵՏ

(Հ. ՍԱՀԱԿ Վ.ՐԴ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ)

ԽՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, մեր գրագէտ սիշխատակիցը, Կ. Փոլատեան, մամուլին յանձնած է նոր գիրք մը, իր «Զրոյցները» կարգ մը ծանօթ դէմքերու հետ :

Քանի մը հատուածներ Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեանի հետ ունեցած զրոյցէն, անոր յորելեանին առթիւ.—

— Հիմա որ ճշդեցինք հայ ցեղին ծագումը, բարի եղէք խօսելու Հայոց Պատմութեան մասին ընդհանուր ձեւով: Հետաքրքիր եմ գիտնալու թէ ի՞նչ են ձեր պատմական այն գործերը, որոնց ակնարկեցիք քիչ առաջ եւ զորս, կը խորհիմ, պիտի հրատարակէք չուտով :

— Գիտէք որ Հայոց Պատմութեան դասագիրքեր ունիմ: Ունիմ նաեւ անտիպ, ամբողջովին աւարտած «Ժամանակակից Պատմութիւն» մը : Այժմ «Բազմավէպ»ի մէջ հրատարակելու վրայ եմ պատմական ուսումնասիրութիւններ: Այս վեր - ջիններըը, ունեցած դասագիրքերուս եւ անտիպ ձեռագրիս մէջեւ գտնուած պատմական շրջանը կ'ընդգրկեն: Այսպէսով ուրեմն ունեցած կ'ըլլամ ամբողջական Հայոց Պատմութիւնը, նախապատմական շրջաններէն մինչեւ 1930ը: Վերջին անգամ կ'ուզեմ սրբագրել, որոշ տեղեր կրճատել, ուրիշ մասեր աւելի ընդլայնել,— ինչպէս կ'ըսի մասը, — վերջապէս վերամշակուած, լոյս ընծայել ամբողջական Հայոց Պատմութիւն մը, երեք հատորներով :

— Կիլիկեան շրջանի խօսքը ըրիք, կը յուսամ թէ կարեւոր տեղ մը պիտի գրաւէ ան, ձեր եռահատոր աշխատասիրութեան մէջ :

— Կ'ուզէի որ այդ բաժինը մասնաւորապէս խնամուած ըլլար, աւելի լուրջ, աւելի ճոխ: Կիլիկեան մշակոյթը անտեսուած է միշտ, միայն սակաւաթիւ մասնագէտներու հետազօտութեանց առարկայ դարձած :

Պէտք է պրպտել եւ մէջտեղ հանել հոն թաքնուած մեծ ազգային հարստութիւնները, սիրցնել եւ ամբողջ հայութեան սեփականութիւնը դարձնել զանոնք :

— Կը սպասենք ձեզի նմաններուն որ այդ աշխատանքը կատարեն հարկ եղած համառութեամբ :

— Երեւակայեցէք որ երեք հատորներէս մէկը ամբողջովին նուիրուած պիտի ըլլայ Ռուբինեանց Հարստութեան: Կիլիկեան հայկական թագաւորութիւնը մեր ամէնէն մեծ շրջանն է: Ոչ միայն քաղաքական, ազգային, այլ մանաւանդ մշակութային տեսակէտով: Հսկայ ոստում մը ըրած է մեր ժողովուրդը, իր լեռներէն դէպի ծով, դէպի աւելի լայն, աւելի հարուստ հորիզոններ: Պէտք է գիտնանք թէ առանց Կիլիկիոյ թագաւորութեան՝ մենք այսօր 500 տարի դեռ ետ մնացած պիտի ըլլայինք: Մեր նախնեաց ամբողջ մշակոյթը, առնուց կեանքը, զրականութիւնը մեզի հասած են ձեռագիրներու միջոցով: Հայ քաղաքակրթութեան մասին ոչ մէկ որոշ բան պիտի կարենայինք գիտնալ եթէ այդ ձեռագիրները չըլլային: Եւ գիտէ՞ք որոնց կը պարտինք զանոնք, — Կիլիկեան շրջանի մատենագիրներուն: Թէ այն ձեռագիրները որոնք անոնց ստեղծագործութիւններն են եւ թէ անոնք որոնք հին շրջաններու կը վերաբերին եւ ընդօրինակուած են Կիլիկիոյ թագաւորներուն եւ կրօնական իշխաններուն ձեռքով կամ անոնց թելադրութեամբ: Մեր ունեցած այսօրուան շատ կանոնները Հեթում թագաւորի ձեռագրէն առնուած են եւ Հայր Ի. Կիւրեղեան, Աբրահամ Վենետիկեան Ուխտին, մէկիկ մէկիկ ուսումնասիրած եւ հրատարակած է Վենետիկի մէջ: Այսօր, ուրիշ վարդապետ մը, Հայր Ղեւոնդ Տայեան, եւրոպական խազերու կը վերածէ եւ չուտով պիտի հրատարակէ (ԽՄԲ.— Արդէն տպուած է) : Այսպէսով մեր աննման եկեղեցական երգերը սեփականութիւնը պիտի դառնան ամբողջ քաղաքակիրթ քրիստոնեայ աշխարհին: Այս պտիկ օրինակ մըն է միայն: Ինդիրը շատ պարզ է: Եթէ Կիլիկեան շրջանէն այդ ձեռագիրները մեզի չհասնէին, հայ վերածնունդի ռահվիրաները, օրինակ Մխիթար Աբբան, Հայոց պատմութեան տեղ մի այն աւերակներ պիտի գտնէին իրենց առջեւ :

Ա՛խ, եթէ կարենայինք մնալ Կիլիկիոյ մէջ, այսօր Միջերկրականեան ամէնէն ծաղկեալ ազգը պիտի ըլլայինք :

— Այո, ժամահարաբար: Որքան որ ալ սրտիս մօտ է այս նիւթը, անհամբեր եմ հասնելու ձեր հայ ժամանակակից Պատմութեան: Ի՞նչ ոգիով եւ ի՞նչ առաջադրութիւններով մօտեցած էք այդ փոքրիկ շրջանին որ կը տարածուի 1830էն մինչեւ 1930ը, մեր յոյսերուն, ապատագրութեան համար մեր հերոսական խօսքերուն, յետոյ մեր յուսախաբութեանց, ահաւոր ջարդերուն մէկ դարու պատմութիւնը :

— Ոգի, առաջադրութիւն, կամ ասոր նման բառեր պատմութեան չեն երթար: Պատմութիւնը դիտութիւն մըն է: Անոր նպատակն է դէպքերուն մէջէն, որոնք յաճախ իրար խառնուած են, դիրքը կը հակասեն, գտնել ճշմարտութիւնը: Իրական եւ ճշդիւտ աղբիւրներուն դիմել, ճշդել պատճառները հոն կատարուող չարժումներուն, այդ պատճառներէն հասնիլ արդիւնքին :

— Ուրիշ հարցում մը հիմա, ի՞նչ է ընդհանուր տպաւորութիւնը մէկու մը որ իր աչքին առաջ ունի Հայոց պատմութիւնը: Դուք որ զայն կ'աւանդէք հայ տղոց, ի՞նչ կը զգան անոնք. կը խանդավառուի՞ն, կը յուզուի՞ն, կը տխրի՞ն :

— Հրաշալիօրէն գտած այդ երեք բայերը : Անոնք, եւ մենք, մեծ թէ պզտիկ, Հայոց պատմութեամբ կը խանդավառուինք, կը յուզուինք եւ կը տխրինք: Կը խանդավառուինք, որովհետեւ կը տեսնենք ժողովուրդ մը զաղափարապաշտ, աղատասէր, անհունօրէն բարի, որ միշտ կը պայքարի յանուն արդարութեան: Միշտ զայն կը գտնենք մեծադոյն խոչընդոտներուն հետ, ազնիւ դատերու պաշտպան, բայց ոչ միշտ յաղթողներուն մէջ : Աշխատասէր, ինքզինք նորոգելու, պարտութիւնէն վերականգնելու զարմանալի կենսունակութեամբ: Փոքր, սքանչելի ժողովուրդ մը: Անոր մեծադոյն դժբախտութիւնը իր չար բախտն է, իր աշխարհագրական աննպաստ դիրքը: Կը տխրինք յաճախ թէ ինչու այդ ժողովուրդը չէ ապրած աւելի խաղաղ աշխարհամասի մը մէջ, լաւագոյն դրացիներէ շրջապատուած: Անոր մեծադոյն թերութիւնը իր անմխիթարանութիւնն է: Անոր Աքիլլեսի կրունկը: Կը տխրինք, երբ կը տեսնենք այդքան քաջութիւն, այդքան զոհողութիւն որ կը վերջանայ յաճախ կուրով ու ներքին վէճերով : Մեր մեծադոյն անհումներուն բուն պատասխանատուները մենք ենք: Տեսէք. Աբշալուսներ թագաւորութիւնը ինկաւ, կործանեցաւ հայ նախադժուարին օրեր էին, իր տեսչութեան սկզբնաւորութեան տարիները ,բայց իր համբերատար , ժրաջան ու խանդավառող հոգին յաջողեցաւ Մուրատեանը դարձնել վառարան հայ պատանիներու, որոնցմէ չատեր կապուած երախտապիտութեամբ մինչեւ այսօր՝ կը յիշեն զինքը իբրեւ լրջենց հայրը, խնամակալը ու դաստիարակը :

Փարիզի հայ գաղութը , Ֆրանսական բարձր քաղաքակրթութեան այս չողչողուն օտանին մէջ, չատ բան կը պարտի յարգելի յորելեարին, որ ազգային համախմբումներու բոլոր առիթներուն մէջ լսելի ըրած է իր ձայնը մերթ յորդորական, մերթ սաստողական, բայց միշտ ջերմ հայրենասիրութեամբ եւ ճշմարտասիրութեամբ լեցուն իր հոգիէն սփռելով ճառագայթներ, ներշնչումներ, նպատակ ունենալով մի միայն ամուր հիմերու վրայ դնել ազգային պահպանումի հարցը եւ ազգային վերելքը :

Այս բազմավաստակ դաստիարակին կեանքին մէջ նկատելիք կարեւոր կէտ մը, իր անխոնջ նուիրումն է գրական վաստակներու: Ան իր բազմազբաղ ազգային գործունէութեան մէջ երբեք գրիչը ձեռքէ թողած չէ :

Նախապատերազմեան եւ յետ - պատերազմեան չրջանին իր ըրած գրական արտադրութիւններուն մէջ թուենք դեռ, բացի արդէն իսկ յիշատակուած Հայոց ղոյզ պատմութիւններէն , «Պատմութիւն Հռոմի» (տպ. Վենետիկ, 1917) , «Պատմութիւն արեւելեան հին ազգերու » (Վենետիկ, 1927) , «Կենսագրութիւն Ցովհ. փաշա Սադզլեանի» (Վենետիկ, 1908) , «Մուրատ - Ռափայէլեան վարժարաններու բարերարներն ու իրենց կտակները» (Վենետիկ, 1937) , «Աւարայրի Դիցաղները» , ազգային ղբերդութիւն (Վենետիկ , 1952) :

Ունի թարգմանութիւններ ալ ինչպէս «Փառքի զաւակներ»՝ Ասոլֆոյ Փատովանիի (Վենետիկ, 1920) , «Հոպլիտներ» ողբերդութիւնը (Վենետիկ , 1916) :

Մօտ ժամանակէն անչուշտ լոյս պիտի տեսնեն նաեւ իր հետեւեալ անտիպ երկերը.— Հայոց ժամանակակից Պատմութիւնը **1830**էն մինչեւ մեր օրերը, Պատմութիւն Մխիթարայ եւ Մխիթարեան Միաբանութեան, Պատմութիւն Սամ. Մուլատեան եւ Մ. Ռ. Վարժարաններու եւ անոնց ընշաւոր աշակերտներու, եւ ամէնէն վերջին գործը՝ Արշակ Բ. ողբերդութիւնը :

Ցորելեանական տօնախմբութիւնը պիտի տայ նոր առիթ մը Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեանի հայրենասէր սրտին նոր կայծեր առնելու: Վստահ ենք որ հայ գաղութը պիտի փութայ այդ օրը պատուել յարգելի յորելեարը, եւ ողջունել անոր ալեզարդ հասակին մէջ տակաւին երիտասարդ սիրտ մը, որ կը բաբախէ հայրենիքի, կրօնքի անչէջ հրակայլակումներով :

Հ. Մ. ՃԱՆԱՇԵԱՆ

Հ. ՍԱՀԱԿ Վ. ՏԷՐ - ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(ՑՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Այս կիրակի, 22 մարտ, կը տօնուի Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեանի յորելեանը, նախաձեռնութեամբ Սեւրի Մուրատեան վարժարանի տեսչութեան, Մ. Ռ. վարժարաններու Նախկին Սաներու Միութեան եւ բարեկամներու ստուար խումբի մը :

Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան դէմք մըն է որ իր վրայ կը հրաւիրէ յատուկ ուշադրութիւն՝ իր բազմակողմանի ձիրքերուն եւ առաւելութիւններուն համար: Սիրուած ու գնահատուած դէմք մը, որ իր խօսքին ու գործին մէջ ցոլացուցած է միշտ ջերմ ազգասիրութեան հետ՝ անկեղծ , ճշմարտասէր, բարի մարդու նկարագրի գծեր :

Մուշի Աւետիս գիւղէն անցած Ս. Ղազար, զարգացած ամէնէն բարձր դաղափարներով կրօնքի ու հայրենիքի, հավիւ կը նետուի ազգային կեանքի ասպարէզը՝ յետ իր քահանայական Ս. Օծման 1902ին, կը յատնուին իսկոյն իր մէջ բոլոր դեղեցիկ արդիւնքները իր տառած բարձր դաստիարակութեան: Պոլիս կ'ըլլայ ամէնէն առաջ իր ազգային գործունէութեան դաշտը, Գատը Գիւղի վարժարանին մէջ: Վարժարանական անձուկ շրջանակէն յանկարծ կ'անցնի իբր երեսփոխան՝ գործելու Ազգ. ժողովին մէջ, ուր իր ճարտասանի յատկութիւնը կ'ըլլայ առարկայ ուշադրութեան եւ ծափերու :

Ոսման սիրահար, ու մանաւանդ ազգային պատմութեան խորագոյն քննութեան նուիրուած իր միտքը, եւրոպական դիտութեան հետ զուգելու անհուն տենչով, կ'անցնի 1913ին Լուվէնի համալսարանը, հետեւելու համար պատմական, ընկերաբանական, դաստիարակչական դասընթացքներուն: Իր մէջ կը կատարելագործուի այսպէս քննական հայեացքը որով լիուլի յաջողութեամբ մը պիտի տար յետոյ իր գիտական Հայոց Պատմութիւնը երկու հատորներու մէջ (տպ. Վենետիկ , 1922ին) : Այդ հրատարակութիւնը կանխած է աւելի համառօտ Հայոց Պատմութիւն մը 1914ին, լոյս տեսած՝ հայ վարժարաններու համար :

Առաջին միջազգային պատերազմի ընթացքին Հ. Սահակ վրդ. Վենետիկ է, նուիրուած դաստիարակչական եւ ուսուցչական ասպարէզին Ս. Ղազարոս մայրավանքին եւ Մ. Ռ. վարժարանին մէջ: Պատերազմէն վերջ կը շարունակէ պաշտօնավարել դարձեալ Մ. Ռ. վարժարանին մէջ՝ մինչեւ 1928: Ցետոյ կը դանենք զինքը նորաբաց Մուրատեան վարժարանը՝ իբրեւ տեսուչ եւ ուսուցիչ ազգային պատմութեան :

Նոր շրջան մըն է որ կը բացուի հոս իր առջեւ: Ընկերային յատկութիւնները, ազնուական ձիրքերը եւ իր հետաքրքիր խօսքը փութով իր շուրջը կը ստեղծեն լայն համակրանք ու սէր:

ՍԱՀԱԿ Վ. ՏԷՐ - ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(ՑՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Այս կիրակի, 22 մարտ, կը տօնուի Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեանի յորելեանը, նախաձեռնութեամբ Սեւրի Մուրատեան վարժարանի տեսչութեան, Մ. Ռ. վարժարաններու Նախկին Սաներու Միութեան եւ բարեկամներու ստուար խումբի մը :

Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան դէմք մըն է որ իր վրայ կը հրաւիրէ յատուկ ուշադրութիւն՝ իր բազմակողմանի ձիրքերուն եւ առաւելութիւններուն համար: Սիրուած ու գնահատուած դէմք մը, որ իր խօսքին ու գործին մէջ ցոլացուցած է միշտ ջերմ ազգասիրութեան հետ՝ անկեղծ , ճշմարտասէր, բարի մարդու նկարագրի գծեր :

Մուշի Աւետիս գիւղէն անցած Ս. Ղազար, զարգացած ամէնէն բարձր դաղափարներով կրօնքի ու հայրենիքի, հավիւ կը նետուի ազգային կեանքի ասպարէզը՝ յետ իր քահանայական Ս. Օծման 1902ին, կը յատնուին իսկոյն իր մէջ բոլոր դեղեցիկ արդիւնքները իր տառած բարձր դաստիարակութեան: Պոլիս կ'ըլլայ ամէնէն առաջ իր ազգային գործունէութեան դաշտը, Գատը Գիւղի վարժարանին մէջ: Վարժարանական անձուկ շրջանակէն յանկարծ կ'անցնի իբր երեսփոխան՝ գործելու Ազգ. ժողովին մէջ, ուր իր ճարտասանի յատկութիւնը կ'ըլլայ առարկայ ուշադրութեան եւ ծափերու :

Ոսման սիրահար, ու մանաւանդ ազգային պատմութեան խորագոյն քննութեան նուիրուած իր միտքը, եւրոպական դիտութեան հետ զուգելու անհուն տենչով, կ'անցնի 1913ին Լուվէնի համալսարանը, հետեւելու համար պատմական, ընկերաբանական, դաստիարակչական դասընթացքներուն: Իր մէջ կը կատարելագործուի այսպէս քննական հայեացքը որով լիուլի յաջողութեամբ մը պիտի տար յետոյ իր Ֆրանսական Հայոց Պատմութիւնը երկու հատորներու մէջ (տպ. Վենետիկ , 1922ին) : Այդ հրատարակութիւնը կանխած է աւելի համառօտ Հայոց Պատմութիւն մը 1914ին, լոյս տեսած՝ հայ վարժարաններու համար :

Առաջին միջազգային պատերազմի ընթացքին Հ. Սահակ վրդ. Վենետիկ է, նուիրուած դաստիարակչական եւ ուսուցչական ասպարէզին Ս. Ղազարոս մայրավանքին եւ Մ. Ռ. վարժարանին մէջ: Պատերազմէն վերջ կը շարունակէ պաշտօնավարել դարձեալ Մ. Ռ. վարժարանին մէջ՝ մինչեւ 1928: Ցետոյ կը դանենք զինքը նորաբաց Մուրատեան վարժարանը՝ իբրեւ տեսուչ եւ ուսուցիչ ազգային պատմութեան :

Նոր շրջան մըն է որ կը բացուի հոս իր առջեւ: Ընկերային յատկութիւնները, ազնուական ձիրքերը եւ իր հետաքրքիր խօսքը փութով իր շուրջը կը ստեղծեն լայն համակրանք ու սէր:

Փետր. 18-ը Մարսէյլի մէջ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 16 Մարտ.— Փետրուար 18ի համաժողովրդական ապստամբութեան 3 րդ տարեդարձը տօնուեցաւ չաբաթ, 14 մարտ, ժամը 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ: Ներկայ էր ունկնդիրներու ընտրեալ բազմութիւն մը:

Օրուան նախագահը՝ ընկեր Տ. Թադոյեան հանդէսին բացումը կատարելով, հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգել նահատակները: Ապա ըսաւ.

— «Մեր պատմահայրը՝ Մ. Խորենացին, իր Հայոց պատմութեան մէջ կ'ըսէ.— Թէեւ վտքը ածու մըն ենք եւ թիւով չատ տկար, բայց քաջութեան բազմաթիւ գործեր կը դնուին գործուած նաեւ մեր աչխարհին մէջ: Հայոց Նորագոյն պատմութեան մէջ՝ քաջութեան այդպիսի մեծ գործերէն մէկն է 1921 Փետրուար 18ի համաժողովրդական մեծ ապստամբութիւնը զոր քանակով չատ տկար հայ ժողովուրդը մղեց Հիւսիսի ահարկու եւ բանակալ ուժին դէմ՝ իրրեւ նոր ժամանակներու Վարդանանց: Թէեւ Փետր. 18ը եւ Վարդանանց նոյնպէս գարերու անջրպետով մը բաժնուած են իրարմէ, բայց երկու պարագաներուն մէջ ալ պատմութեան մղիչ ազդակները եւ հայ ժողովուրդի մտահոգութիւնները կը մնան նոյնը.— Ասոնցմով դիւցազնամարտով Վարդանանք կռուեցան ազգային ինքնուրոյն գոյութեան, խղճի ու հաւատքի ազատութեանց համար: Փետր. 18ին նոյն հայ ժողովուրդը կռուեցաւ իր ազգային գոյութեան, նորասերմ պետականութեան պահպանման, խղճի, հաւատալիքներու, ինչքի, պատիւի, կեանքի եւ գարաւոր մշակութային արժէքներու պահպանման համար: Այսօր, Փետր. 18ի ապստամբութենէն 32 տարիներ եաք, երբ փաստերու եւ իրողութիւններու լոյսին տակ, անաչառ եւ պաղարիւն քննութեան կ'ենթարկենք Փետրուար 18ի չարժառիթները, անմիջապէս կը պարզուի բոլչեւիզմի պատասխանատուութիւնը, եւ այս՝ իրենց իսկ խոստովանութիւններով: Վկայ՝ բոլչեւիկ պատմաբան Բորեանի գիրքը, Լենինի յայտարարութիւնը եւն.»:

Ցայտագրի դեղարուեստական բաժնին մէջ առիթ ունեցանք ունկնդրելու Տիկին Ազատուհի Տէր Վարդանեանը, երկու հայերէն երգով: Տիկինը ունի քաղցր եւ թովիչ ձայն, որ ապագային կրնայ զարգանալ: Օր. Արփիկ Թադոյեան խոր ապրումով արտասանեց Կ. Զարեանի «Գալիք սերունդներ»ը եւ Դ. Վարուժանի «Կարմիր հողը»: Դաշնակահարուհի Օր. Ակինեան, որ միշտ իր սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերէ մեր հանդէսներուն, այս առիթիւ ալ նուագեց Կոմիտաս Վարդապետէն երկու պարեր եւ Օննիկ Պէրպէրեանի մէկ հեղինակութիւնը՝ արժանանալով ջերմ ծափերու:

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ երիտասարդ դրագէտ Պ. Կ. Փոլատեան: Բանախօսը դեղեցկօրէն վերլուծեց հայկ. ըմբոստ, արդարատենչ հոգին որ հանդէս եկաւ Փետր. 18ի ապստամբութեան առթիւ: Կր դժուարնամ նոյն ջերմութեամբ եւ հարազատօրէն տալ իր ճառին ամփոփումը:

«Այսօր, 32 տարիներ առաջ պատահած ժողովրդական արդար ընդվզումի մը տարեդարձն է որ կը տօնենք: Արտաքին եւ ներքին ազդակներու ճնշման տակ, իշխանութեան փոփոխութիւն մը կատարուած է մեր երկրին մէջ, պաշտօնական համաձայնագրով մը: Նոր իշխանութիւնը, իր ստորագրած համաձայնագրի մեծութիւնը չգտնելով, կը խախտէ իր յանձնառութիւնները եւ իր սովորական դաժանութեամբ կը վարուի մեր ժողովուրդին հետ, որուն հետեւանքը կ'ըլլայ ըմբոստութիւն: Ճանչնալով մեր ժողովուրդի հոգին, չեմ զարմանար, ոչինչ կայ զարմանալու: Մեր պատմութիւնը, սկսելով Հայկէն, Արամներէն, Արա Գեղեցիկէն, Տիգրաններէն մինչեւ Վարդանանք, խոյանք մըն է դէպի ազատութիւն եւ արդարութիւն: Վարդանանք եւս գիտէին, թէ անհնար է վտքրաթիւ ուժերով կռուիլ Պարսից ահարկու ուժին դէմ, բայց իրրեւ տեսակ մը սրբազան խենթութիւն, գիտակցաբար նետուեցան կռուի մէջ, պատմութեան առջեւ պատասխանատուութենէ զերծ մնալու համար: Նոյնը Փետր. 18ի պարագային: Ես պիտի մեղադրէի մեր ժողովուրդը եթէ չըմբոստանար, ըմբոստանալու առաքինութիւնը կորսընցուցած ըլլար ուեէ արդար դատի համար: Ըմբոստացումը Հայու խառնուածքին, հոգիին անբաժան մասնիկն է: Այսօր մեր Հայու հոգին վերանդուած է: Մեր ժողովուրդը պէտք է մտածէ ինքնապաշտպանութեան լաւ միջոցներու մասին: Միւս կողմէ բոլորս, ի մասնաւորի հայ ժողովուրդի ղեկավարութիւնը, պէտք է մտածենք տալ հայրենիք այս ժողովուրդին, ազատ մարդկութեան մէջ, ազատ հայրենիք»:

Հ. Ց. Դ. Սէն Լուի Նոր Սէրունդի «Սիամանթօ» խումբը ներկայացուց կենդանի պատկեր մը, ուր աչքի կը զարնէին փոքրիկն Յովակիմեանի համաչափ պարը եւ Օր. Կօշկակարեան արտասանութիւնն ու պարը՝ ընկերակցութեամբ ընկեր Ս. Մուշկամպարեանի թառին: Օր. Ալիս Յարութիւնեան ղեղեցիկ առոգանութեամբ եւ զգայուն չեշտերով արտասանեց Բէզլար Նաւասարդեանի «Հայ մարդու 62 մեակը» արժանանալով երկարատեւ ծափերու:

Օրուան երկրորդ բանախօսը՝ ընկեր Սահակ Տէր Թոմասեան՝ իր փաստացի ճառին մէջ՝ մասնաւորաբար ծանրացաւ Փետր. 18ի քաղաքական արժէքին վրայ:

— «Հայկական Դատի երկու սիւներիմ թշնամիները՝ Թուրքը եւ Ռուսը գործակցելով, խոր տակեցին մեր մանուկ հանրապետութիւնը,: Հարցը այն չէր թէ բոլչեւիզմը պիտի իշխէր Հայաստանի մէջ՝ հարատած իշխանութեան փոխարէն, իր դաժանութեամբ, դնդակահարութիւններով, բանտարկութիւններով, աքսորներով եւայլ կարգի չարագործութիւններով: Մեր ժողովուրդը տառապանքներ չատ տեսած էր, կրնար տոկալ նաեւ բոլչեւիզմի գործած չարիքներուն: Հարցը անոր մէջ էր որ դեկտեմբեր 2ի համաձայնագրով հայ ժողովուրդը կորսնցուցած էր զարերէ ի վեր երազուած թանկագին բան մը՝ իր ազգային պետութիւնն ու անկախութիւնը: Բոլչեւիզմի դաժանութիւնները սթափեցուցինժողովուրդը եւմղեցին զայն ընդվզումի, վերականգնելու համար իր անկախութիւնն ու կորսուած պետականութիւնը:

Փետր. 18ի չնորհիւ հայ ժողովուրդը կը կանգնի որպէս իրաւատէր իր սեփական երկրին: Ուժերու ներկայ յարաբերութեանց մէջ, թէեւ սահմանափակ է մեր դերը, բայց իրրեւ անիրաւուած փոքր ժողովուրդ մը, կը պահանջենք արդարութիւն, մեր ժողովուրդին համար: Եւ վստահ ենք որ երբ հաստուցումի ժամը հնչէ դերի ժողովուրդներու կարգին, հայ ժողովուրդն ալ պիտի ունենայ իր ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանը:

Նախագահի փակման խօսքէն ետք ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ տպաւորութեամբ: ԹԼԹԱԿԻՑ

«Ռոստոմ»ի խնչոյքը

Պէյլիքի Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի տարեկան խնչոյքը տեղի ունեցաւ կիրակի, 15 մարտ, Լիլա Թաղի մէկ սրահին մէջ, ընկերական եւ ընտանեկան մտերմիկ մթնոլորտի մէջ: Նախագահի եւ սեղանապետի կրկնակի պաշտօնները վարեց Տոքթ. Համբարձ որ, ստեղծելով անընդհատ խանդավառութիւն մը, անխոնջ բոլոր սեղաններու չուրջ, ուր խմբուած էր ընկերներու եւ համակիրներու — տարէց ու կրտսեր — երկսեռ բազմութիւն մը:

Հաւաքոյթին բացումը կատարուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով, զոր միաբերան երգեցին հանդիսականները: Դաշնակցութեան եւ «Ռոստոմ» խումբի ուղղուած մեծարանքի բառերէ վերջ, նախագահը խօսքը տուաւ ընկերուհի Էլլէն Բիւզանդի, որ բացատրեց ու դրուատեց Դաշնակցականի կոչումն ու ոգին: Ներկայացնելով «Ռոստոմ» խումբը, պանծացուց անոր անդամագրուած ու անհետացած ակտնաւոր ընկերներու յիշատակը իրենց թանկագին ծառայութիւններով: Եւ վերջացուց, պանդուխտ Դաշնակցութեան ազգմեան դերը բնորոշելով իրրեւ պահակ, որ կրպահանջէ նոյնքան կամք, եռանդ, յարատեւութիւն եւ աչալրջութիւն, որքան պայքարի ժամանակ:

Հաճելի անակնկալ մը եղաւ, Իսի լէ Մուլինոյի Նոր Սերունդի անդամներու կողմէ ներկայացուած սրամիտ վտքրիկ թատերախաղը, իրական կեանքէ: Նոյն ատեն անոնց իւրաքանչիւրը, կատարեց արտասանութիւններ պարեր ու երգեր: Սեղանապետին առաջնորդութեամբ, ժողովուրդը կը թնդացնէր սրահը, ազգային, յեղափոխական եւ գեղջուկ երգերով: Այս առթիւ կ'արժէ մասնաւորաբար յիշել սիրուած երգչուհի Օր. Քնեազեանը, որ իր քնքոյշ ձայնով, արժանացաւ կրկնութեան: Եղան նաեւ հայկական ու կովկասեան առանձին ու խմբական պարեր: Սեղանապետին առաջարկութեամբ խօսք առաւ ընկեր Ե. Ճանկէօզեան, որ ակնարկ մը նետելով քաղաքական կացութեան վրայ, չերտեց թէ, Դաշնակցութիւնը, այսօր հեռու իր հայրենի երդիքէն, սակայն աւելի քան երբեք ուխտած է իր լաւագոյն աշակցութիւնը բնծայել նոր վտանգի մը պարագային, ինչպէս 1918ի բախտորոշ օրերուն, ի խնդիր ամբողջական ու ազատ հայրենիքի մը: Ընկերը յետոյ, քանի մը խօսքով պարզեց «Ռոստոմ» խումբին մէջ տիրող ընտանի, ջերմիկ չունչը եւ անոր կողմէ չնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն: Դարձեալ սեղանապետին առաջարկին վրայ խօսք առին ընկեր Լ. Գեւոնեան եւ Տոքթ. Կիլիկեան եւ սրտայոյզ բառերով, ներբողը հիւսեցին Դաշնակցութեան: Ողեւորութիւնը տեւեց մինչեւ կէս գիշեր եւ ներկաները ժամադրուեցան յառաջիկայ տարուան համար: ՍԵՂԱՆԱԿԻՑ

ժողովուրդ մը, կը պահանջենք արդարութիւն, մեր ժողովուրդին համար: Եւ վստահ ենք որ երբ հաստուցումի ժամը հնչէ դերի ժողովուրդներու կարգին, հայ ժողովուրդն ալ պիտի ունենայ իր ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանը:

Նախագահի փակման խօսքէն ետք ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ տպաւորութեամբ: ԹԼԹԱԿԻՑ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (36)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Դարձեալ միջոց մը ամբոխէն հեռանալով այն սրահին մէջ՝ ուր հազուստները չարուած էին, զբաղեցանք բաժնելու: Կոյրերը մէկը միւսին ետեւէն կը յառաջանային. իրենց թխացած ու ժիժոյն դէմքին վրայ լոյսէ գուրկ ու մեռած աչքերը կը սեւեռէին մեր ուղղութեան. անոնք կը հետեւէին մեր ձայնին ու անձկութեամբ կը սպասէին մեր հրաւէրին. առ հասարակ լուռ էին. չատ չէին խօսեր անոնք. իրենց մէջ ամփոփուած՝ ո՛մանք նոյնիսկ կարծես դեռ չէին հասկցած պատահածը: երկու օր առաջ տեսեր էի պառաւ մը՝ որ անընդհատ հանդիպողին կը հարցնէր թէ ի՞նչ եղաւ. ոչ ոք բացատրեր էր իրականութիւնը իր մանրամասնութիւններուն մէջ. ամէնքն ալ իրենց առանձին հոգերով զբաղուած էին. պառաւը լսեր էր միայն աղմուկը, լսեր էր վայնասուններ, լսեր էր հրդեհի ճարճատումները, խլացեր էր հրացանոցներու ձայնով.— զգացեր էր բոցերու ջերմութիւնը կռնակին վրայ ու տարուած փախստական ամբոխի հոսանքէն օր մը հոս, օր մը հոն քչուեր էր անդիտակցաբար, ու օրերով, չաբաթներով տեղեկութիւն էր մուրացեր, կառչելով մէկ խումբին, աղերսելով իր չուրջը գտնուղներուն ու ոչ ոք դեռ բարութիւնն ունեցեր էր իրեն պատմելու թէ ի՞նչ պատահեցաւ: Այս պատճառով էր որ դէմքը առեր էր սարսափի անորոշութեան ու կասկածի արտայայտութիւն մը ու մարքին մէջ սեւեռած էին կզկռուր տեղեկութիւններ:

— Տիւշմանը մեզ կոտրեց... բաւ վարանելով ու հարցումներ ուղղեց մանրամասնութիւններուն վրայ:

Երբ պատասխանեցի իրեն համբերութեամբ, դէմքը կարծես տարբրւուծուեցաւ, ժպտունութիւնը կապտորակ ու զրեթէ դիակնային դարձաւ, իր կոյր աչքերը՝ որոնք ճերմակ մշուշով մը ծածկուած էին, կարծես սեւեռեց իմ վրաս ու սրտատին աղաղակ մը արձակեց.

— Աման ... :

Հիմա իմ դէմս ունէի երիտասարդ կին մը, մէկ աչքը կորսուած ակնակապիճներուն մէջ ու միւսը ընդհակառակը ցցուած, ուռած, բիրի տեղ կրելով ճերմակ կոճակի պէս կարծրութիւն մը. այդ աչքը անհանգիստ ու թաղուն կենդանութիւն մը ունէր, բանտարկուած կը թուէր ու կարծես պոռթկալու կը միտէր. յարաչարժ ու ցայտուն՝ երկչոտութիւն ու անհանգստութիւն կը պատճառէր միանգամայն ու կը նայէր մեր նայուածքին տարբեր նայուածքով մը:

Առանց խօսելու, ընտրեցինք իր հագուստները, բայց վերջապէս հարկադրուեցանք հարցնել.

— Քանի՞ հոգի էք:

Պահ մը լուռ կեցաւ. կարծեցինք թէ չէր հասկրցած. իր ճերմակ բիրը անշարժացաւ. չըրթունքը թոթովեցին: Ու սկսաւ հեծկլտալ ան-վերջ. իր կուրծքը ցնցոտիներուն ներքեւէն կը բարձրանար ու կ'իջնար. ո՞վ գիտէ ի՞նչ կը տեսնար իր կուրութեան մշտնջենական մթութեանը մէջ:

Շատ անգամ կը պատահէր ասիկա. մեր հարցումը իրենց կը յիշեցնէր թէ այլ եւս մէկը չունէին, կը յիշեցնէր բոլոր անոնք որ անզարմ կորսուած էին ու մենք, յանցաւորի պէս, չէինք գիտեր ինչպէ՞ս ամոքել գիրենք:

Երբեմն, խնայելու համար, փոխանակ հարցնելու թէ «քանի՞ հոգի էք», կը դնէինք դէզ մը հագուստ ու կ'ըսէինք.

— Այսչափը կը բաւէ՞:

— Ինչո՞ւ չպիտի բաւէ. ո՞վ է մնացեր. զաւակները զարկին, քոյրս այրուեցաւ, մարդս մորթեցին ... իմ չոր գլուխս է մնացեր, ինչո՞ւ պիտի չբաւէ, ախ... Ու անխուսափելի կերպով հետեւանքը նոյնը կ'ըլլար զարմանալ լաց զարմանալ հեծկլտանք:

Ուրիշներ ձեռքերնուս կը քաշէին զեղեցիկ հագուստ մը, մէկ կողմ կը նետէին ու կը բողոքէին:

— Կռնակս առանց չապիկի է մնացեր, հոգերդ առնեմ, բան մը տուէք ծածկուիմ, ու կը բաւէ, սպասուր գլխիս զեղեցիկ հագուստն է պակաս:

Ու կը պահանջէն սեւ, միչտ սեւ. իրենց նայուածքը կը փնտռէ զիզերուն մէջէն սեւն ու սպասուրի հագուստները:

(Շար.) ԶԱԳԻԼ ԵՄԱՃԵԱՆ

Շատ մը չէնքերու վրայ վտանգաւոր ճեղքեր բացուած են :

Առջի օր հինգ նոր ցնցումները զգացուեցան : Պաշտօնական հեռագիրը մը կ'ըսէ թէ 420 հոգի մեռած, 300 հոգի վիրաւորուած են : Թուրք թերթերն իսկ իրականէն չատ վար կը գտնեն այս թիւերը : Բազմաթիւ բնակիչներ մեռած են Տարտանէլի շրջանին մէջ : Վնասուած են նաեւ Պոլսոյ պատմական պարիսպները եւ ուրիշ յիշատակարանները :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ վաւերացուեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովին կողմէ, 165ի դէմ 224 ձայնով : Վիճաբանութիւնները տեւեցին ինը ժամ : Վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուըը, վճռական դեր մը կատարեց վաւերացման մէջ եւ առաջարկեց որ միւս պետութիւնները ալ փութացնեն վաւերացումը : Իբր 3000 կարմիրներ ցոյց մը սարքած էին խորհրդարանին առջեւ, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց :

ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ ճառ մը խօսելով Փարիզի ամերիկեան Ակումբին մէջ, ըսաւ թէ «կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ եւրոպական բանակի դաշինքը, խորհրդարանին եւ երկրին առջեւ» : Նախորդ վարչապետը, Պ. Փինէ եւս ճառ մը խօսելով Ամերիկաներու համագումարին առթիւ, բացատրեց թէ «միջազգային կացութիւնը կը մղէ մեզ ընդունիլ Գերմանիոյ մասնակցութիւնը, վաւերացնելով եւրոպական բանակի դաշինքը :

ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին եւ ելմտական նախարարները Փարիզ պիտի գան կիրակի օր, խորհրդակցելու համար Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ, որոնք Ուաշինկթըն պիտի երթան քանի մը օրէն :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ նախագահին՝ Կոթվալտի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխ - վարչապետ Սիրոքի դամբանական մը խօսելով, ըսաւ թէ «անխնայ պիտի սրբուին անոնք որ կը վտանգեն քաղել կուսակցութեան եւ պետութեան միութիւնը» :

Այրի Տիկին Գայեանէ Գասպարեան եւ զաւակները կայծակ, Զոհրապ, Լուսնթագ, Պ. Խաչիկ Սմաբեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մինաս Վարդանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Տօնիկ Ալանեան եւ զաւակները, սրտի խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ աղգականին

ՇՄԱՒՈՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ

(Թոխատցի, 62 տարեկան)

մահը որ տեղի ունեցաւ մարտ 19ին, Սէն Քլուի հիւանդանոցին մէջ :

Թաղումը պիտի կատարուի երկուշաբթի ժամը 13.30ին եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Մէօտօնի գերեզմանատունը : Հաւաքուիլ Մէօտէօնի գերեզմանատան դուռը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս նկատել իբր այդ :

ՀՈՎՆԷՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Արշակուհի Դաւիթեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, յետ պատարագի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon, իր ողբացեալ տղուն՝ ՀԱՅԿ ԴԱՒԻԹԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Տէր եւ Տիկին Մելքոն Ատանալեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի ժամը 10ին, Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ (88 rue d'Aubagne) պիտի մատուցուի հոգեհանգստեան պատարագ, իրենց մօր եւ կնոջ, ԱՑՐԻ ՏԻԿ. ԵՂՍԱ ԱՏԱՆԱԼԵԱՆի յիշատակին : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պանեէօ Քաշանի Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ մարմիններուն, ընկերներուն եւ բարեկամներուն որոնք ցաւակցութիւն յայտնեցին ողբացեալ ընկեր ՄԻՆԱՍ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ . — Մարսէյլի Ֆ .Կ. Խաչի քաղաքի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկ. Վարժապետեան եւ Տէր եւ Տիկ. Ղ. Քէօսէեանէ 1000 ֆր., փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Յանճեանի մօր՝ Տիկ. Ն. Խասապ-Օհաննէսեանի մահուան առթիւ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Տրապիզոնի Նահանգի Հայր. Միութեան վարչութիւնը Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՄՏՇԵԱՆի անակնկալ մահուան առթիւ, իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Կապրաթ Խաչեանի եւ հանդուցեալին ընտանեկան պարագաներուն : Ու կը նուիրէ փոխան ծաղկեպսակի 2000 ֆր. Փարիզի Աղքատախնամին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պօլիկեան ընտանիքին Տիկին Աղասի Պօլիկեանի մահուան առթիւ : Այս առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած ենք փոխան ծաղկեպսակի 1000 ֆր., Վալպարէզի Ազամ խումբին կողմէ :

Ցնծակոյտ - պատանեվոէս

ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 30 rue de la Libération :

Կը խօսի Տիկին ԷԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ անակնկալներ, պարերը առաջնորդութեամբ ռուս. յայտնի Orchestre Balalaïkasի աղգային տարազներով, ղեկավարութեամբ՝ Vladimir Zaplskyի :

Հաղորդակց. միջոց.— Porte Chapelleէն առնե թիւ 265 autobus, երկաթուղի Gare du Nardէն ժամը 15, 16.39 եւ 17.09:

Ընկերահամակրական խնջոյք

Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի :

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Bains - Doucheի մէջ, Իվրի :

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալներ, երգ, արտասանութիւն եւն. : Դիւրամատչելի պիւֆէ :

Մուտքը ազատ է

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Տէսլէնի կոմիտէի : Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. Տան սրահը :

Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵԻ ՎԱՐԴԻԹԵՐ (Պ. Պրօչեանցի օփերէթը 4 արար), ղեկավարութեամբ ԹՐԱԴՕՇի :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ տ'ԻԷՆՆ, 10 Ավընիւ տ'Իէնա

Մէթրօ Իէնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին

Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը

ներկայացնէ

« Forruso »

ԱՐԱՔՍ

ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմաններ.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 ֆր., Արտասահման 1400 ֆր. ,

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN

14 Rue du Soleil, Paris (20)

Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 30 ֆրանք թիւը :

Լոյս տեսաւ 8րդ թիւը :

ԼԱՒԱԳՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն պրաւիֆ ամենաժամանց գնով:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան են - թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Օրակարգ Շար. նախորդ ժողովի :

ՎԻՆ.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս չաբաթ ժամը 21ին, Օհանջանեան ակումբը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՏԷՍԻՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Հ. Ց. Դ. Տան գետնայարկը : Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն նոր վարչութեան : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, ընկերուհի Վ. Հաֆիմեանի տունը, 144, Av. Aristide Briand, Պանեէօ (Seine) :

Ա. ՇԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԻԼ - (ՄԱՅՕՐ)

(Պետական վկայական)

Կը խնամէ թէ իր քով եւ թէ տուներու մէջ : Պաշտօնական ստացագիրը կուտայ արկածի եւ բնկերային ապահովագրութիւն ունեցողներուն :

Դիմել՝ 49 rue des Petites Maries, MARSEILLE

Tél. CO. 76-47

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Որեւէ ընկերութեան պատկանող նաւով կամ օդանաւով ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմեցէք Պ. Ժան Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի

AMERICAN LLOYD

48 RUE DE LA REBUPLIQUE, MARSEILLE

Tél. CO. 47 - 22

Վճարումը հոս կամ Ամերիկա : Ամէնէն հանդիստ ճամբորդութիւնը, ամէնէն նպաստաւոր պիւներով, չնորհիւ իր 30 տարուան փորձառութեան :

Փարիզի մասնաճիւղին հասցէն 7 rue Auber, Paris

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVEAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ :

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԻՆ (U. J. A.) կողմէ :

Մարտ 22ին, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն 24, Salle Voltaireի մէջ, Rue Voltaire :

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur :

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio Գեղարուեստական բաժին, Attractions :

Ճոխ պիւֆէ Մուտք 200 ֆրանք

Charenton Ecoleէն օթօպիւս 103 իջնել Rue de l'Union :

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 22 Mars 1953 Կիրակի 22 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7023-Նոր շրջան թիւ 2434

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵԹԷ ՈՂՋ ԸԼԼԱՑԻՆ...

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Իսրայէլի երեսփ· ժողովին յանձնուած է օրինագիծ մը որ կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները ·

1·— Ձիշտ ատկարաններ կառուցանել հիթլէրական բռնութեան վեց միլիոն զոհերուն, ինչպէս եւ անոնց որ դիմադրական ճակատ յարդարեցին հակահրէական հալածանքներուն եւ ջարդերուն դէմ :

2·— Այդ վեց միլիոն զոհերը հռչակել «յիշատակի քաղաքացիներ»: Թերեւս աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել «քաղաքացիք առ ի յուշ» (memorial citizens):

Անհամբեր կը սպասուի օրինագծին վաւերացման, որ տեղի պիտի ունենայ այս չաբթու իսկ , բացառիկ նիստի մը մէջ :

Կը յիշուի թէ մեծարանքի ուրիշ բանաձեւ մը քուէարկուած էր անցեալ տարի ,— վեց միլիոն ծառ տնկել, ի յիշատակ վեց միլիոն զոհերուն :

Եւ վերջապէս, գիտէք որ Իսրայէլ 880 միլիոն տոլար հատուցում պիտի ստանայ արեւմտեան Գերմանիայէն, ի հաշիւ նոյն զոհերուն: (Պայմանագիրը վաւերացուեցաւ Մարտ 18ին):

Անմիջապէս պիտի կրկնուին հարցումները՝ աջէն թէ ձախէն — իսկ մե՞նք: Ի՞նչ կ'ընենք , ի՞նչ ըրինք մեր աւելի քան մէկ միլիոն զոհերուն համար ···

Դժբախտաբար բոլորովին տարբեր բաներ են հրէական «մենք»ը եւ հայկական «մենք»ը :

Առաջինը կամք է : Մերինը՝ քմայք :

Հրէականը՝ գործ է, որ կը հետապնդուի գիտական մեթոտով եւ տոկուն յարատեւութեամբ :

Հայկականը խօսք է, որ տեղ մը կ'աղմկէ եւ կը մարի :

Մնաց որ, պարագաներն ալ տարբեր են :

Ցեղասպանութեան օրէնք չկար Հայաջինջ Սարսափներուն տեղ: Եւ «աշխարհը երկու մարդի բաժնուած չէր »:

Առաջին Մեծ Պատերազմին պարտեալ Թուրքիան դարձաւ յաղթական, հակառակ իր գործած ահաւոր նախճիրներուն եւ այսօր սիրակցորդ դիրքի է արեւմտեան աշխարհին,— երէկուան թշնամիներուն եւ օրուան Մեծերուն :

Անդին, երկիցս պարտեալ Գերմանիան դարձեալ կը քաւէ իր երբեմնի վարիչներուն խելագարութեանց հետեւանքները :

Թողո՞ւնք այս դառն խորհրդածութիւնները , որոնք չատ հեռուները պիտի տանէին մեզ :

Հակառակ բոլոր դժուարութեանց, մենք ալ չունե՞նք մատչելի միջոցներ, տեւական, տեսանելի եւ չօշափելի յարգանք մը մատուցանելու համար անհամար զոհերուն :

Իսրայէլ աննախընթաց ծրագիր մը յղացեր է, — Պատուակալ քաղաքացիներ համարել իր մէկ միլիոնաւոր զոհերը, « առ ի յուշ»: Այն տրամաբանութեամբ թէ անոնք նորակազմ պետութեան իրական քաղաքացիները պիտի ըլլային, եթէ ողջ մնային :

Այսպէս պիտի հաստատուի անքակտելի կապ մը մեռելներուն եւ ողջերուն միջեւ :

Անհետացած քաղաքացիները պիտի դառնան յուշ եւ խորհրդանիշ: Աղբիւր ներշնչումի եւ ստեղծագործ աշխատանքի :

Ահաւասիկ ուղեցոյց մը մեզի համար :

Եթէ առ այժմ իրագործելի չեն աննախընթաց եւ այլապէս չքեղ ծրագիրները, փորձենք չատ պարզ ձեռնարկ մը :

Ամէն հայ ընտանիքի մէջ, հիւրանոցին կամ ուրիշ սենեակի մը պատէն կախել հետեւեալ ազդանշանը, իբրեւ խորհրդանիշ ·

— Եթէ անոնք ողջ ըլլային ···

Այս ազդարարութիւնը մեզի պիտի յիշեցնէր չատ մը տարրական պարտականութիւններ :

Ո՛վ որ աչք մը նետէր անոր վրայ, ապահովաբար պիտի ցնցուէր :

Իր աչքին առջեւ պիտի պարզուէր 1915 — 16ի դժոխքը, իր հայաջինջ սարսափներով :

Եւ պիտի սկսէր խորհրդածել ···

Ի՞նչ ըսել կ'ուզենք :

Շ·

Միջադէպ մը Ուս. Տան մէջ

Տեղական թերթերը հետեւեալ դէպքը հաղորդած էին առջի օր ·—

Ուսանողական Ոստանի հայկական բաժինին մէջ, անօրէնը՝ Պ· Կիյեօ երկու տարի նեղութիւններ եւ կշտամբանքներ ուղղելէ վերջ հայ ուսանողներուն, կամայական միջոցներ ձեռք առած է, վտարելով երեք հայ ուսանողներ :

Ի պատասխան եղած բողոքներուն, վերատեսչը, Պ· Մառչան յայտարարած է թէ իր պաշտօնը արդարութիւնը վճռել չէ, այլ վարչական անօրինութիւններ ընել : Երկկ դիչէր (Եչ·) բուռն ցոյց մը տեղի ունեցաւ Ոստանին մէջ , մասնակցութեամբ մօտ հազար ուսանողներու , որոնք համերաշխ են պատժուածներուն հետ եւ կը պահանջեն հրաժարեցնել Պ· Կիյեօն :

ՅԱՌԱՋ· — Ստուգեցինք թէ վերոյիշեալ անօրէնը երկար տարեկէ ի վեր անտանելի վիճակ մը ստեղծած էր ուսանողներուն համար , իր քմահաճ կարգադրութիւններով եւ ընդվզեցուցիչ սովորութիւններով: Այն աստիճան որ, Ոստանի հայկական բաժնին 55 հայ ուսանողներէն գատ , 30 — 32 Ֆրանսացիներն ալ ըմբոստացած էին :

Բողոքի ցոյցերը տեւած են քանի մը օր յաջորդաբար, հետզհետէ սաստկանալով: Ֆրանսացի ուսանողները միշտ համերաշխ եղած են իրենց հայ ընկերներուն հետ, չատ աւելի յառաջ երթալով: Հարկ եղած է լուր տալ ոստիկանութեան եւ տուժարաթիւ ուժեր պաշարած են չէնքը· բարեբախտաբար առանց միջադէպի : Պաշտօնեաները իրենք ալ հաստատած են թէ ուսանողներուն բողոքը արդար է, բայց պատուիրած են չխանգարել բարեկարգութիւնը :

Ուսանողները կը պահանջեն ջնջել իրենց երեք ընկերներուն վտարումը, մանաւանդ որ անոնք չեն մասնակցած նոր ցոյցերուն :

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ անօրէնը հրաժարած է :

Ինչպէս գիտէք, Ուս· Տան հայկական բաժինը հիմնած է Պօղոս Նուպար: Վարչութեան կը մասնակցի նաեւ Բարեգործականը: Անշուշտ Միութեան փարիզի կեդր· Ցանկնաժողովը պիտի արժեցնէ իր դերը, կատարուած անիրաւութիւնը դարմանելու եւ բարեխիղճ եւ կարող անօրէն մը նշանակել տալու համար :

Ցանկալի էր որ Հայ մը ըլլար նոր անօրէնը : Եւ կամ այնպիսի Ֆրանսացի մը որ ոչ միայն պաշտօնին դիտակցութիւնն ունենայ, այլ եւ ծանօթ ըլլայ հայկական կեանքին եւ նոր սերունդի հոգեբանութեան :

Շարժիկ աւերներ Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ երկիրը կը ցնցուի 36 ժամէ ի վեր եւ թէ արեւմտեան նահանգներու բնակիչները ահռելագոչէ մատնուած ըլլալով , չեն համարձակիր տուն վերադառնալ : Առաջին ցնցումներէն 24 ժամ վերջ որոնք տեղի ունեցան չորեքշաբթի օր, ուրիշ 70 ցնցումներ ղղացուեցան, որոնց հինգը չատ զօրաւոր էին :

Պաշտօնական տեղեկագիր մը 460 մեռեալ եւ հազար վիրաւոր կը ցուցնէ ·բայց լրագրական տեղեկութիւնները մեռեալներուն թիւը կը հաշուեն 1070, վիրաւորները՝ աւելի քան 2000: Կը վախցուի որ զոհերուն թիւը բազմապատկուի ,սաստիկ ցուրտին եւ պարենաւորման դժուարութեանց հետեւանքով: Ձիւն կը տեղայ ընդհատ - ընդհատ : Շատ մը ճամբաներ խափանուած են : Ուտեստները եւ դեղերը օդանաւերով կը ղրկուին աղէտեալ վայրերը, բայց առաքումները անբաւական են: Ջուր չկայ: Ցիսուն գիւղեր բոլորովին կորուած են աշխարհի մնացեալ մասէն :

Ամէնէն վնասուած վայրերուն մէջ բանտարկեալները ազատ արձակուած են որպէս զի օգնեն ազատարարներուն :

Շարժին կեդրոնը կը գտնուի Տարտանէլ եւ Պալըքէսիր: Նիւթական կորուստները տասնեակ միլիառ Ֆրանքի կը հասնին: Միայն Ենիճէի մէջ 500 հոգի մեռած են եւ չկայ տուն մը որ անվնաս մնացած ըլլայ :

× Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը հեռագրով իր եւ ժողովուրդին խորին ցաւակցութիւնը յայտնեց երկրաչարժին առթիւ, խնդրելով իր համակրանքը հաղորդել զոհերու ընտանիքներուն ինչպէս եւ բազմաթիւ աղէտեալներուն :

Արտաքին նախարարը, Պ· Պինօ եւս ցաւակցութիւն յայտնեց, հեռագիր մը ուղղելով Ֆուատ Քէօփրիւլիի :

× Վերջին լուրերու համաձայն մեռեալներու թիւն է 1103: Անպատասխար կը մնան առ նուազն 15000 հոգի: Թուրք թերթերը կը գրեն թէ ամէնէն աղետալի երկրաչարժն է այս, 50 տարիէ ի վեր (արեւմտեան Թուրքիոյ մէջ) : Պրուսայի Ենիճէ գիւղին 1600 բնակիչներէն 998ը մեռած եւ հարիւրաւորներ ծանրապէս վիրաւորուած են կամ տակաւին փլատակներուն տակ կը մնան: Ենիճէի եւ Պալըքէսիրի շրջանին մէջ գիւղացիները դուրսը կը պիւեռեն: Ազատ արձակուած բանտարկեալներէն մէկը խենդեցաւ եւ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ , տեսնելով որ փլատակներուն տակ մընացած են իր կինը եւ աղջիկը: Կէօնէնի մէջ մեռած են 50 հոգի, Մոնեասի մէջ 26, Պոլսոյ մէջ՝ երկու եւայլն :

Լեսպոս կղզիին մէջ քանդուած կամ ծանրապէս վնասուած են 160 տուներ :

Ամերիկեան կարմիր Խաչը 50·000 տոլար ղրկեց, իբրեւ առաջին նպաստ: Կարմիր Մահիկը վերմակ եւ դեղ պահանջած է ստիպողաբար : Միջազգային Կարմիր Խաչը այս պիտոյքները պիտի դնէ Եւրոպայէն եւ Թուրքիա պիտի ղրկէ օդանաւերով :

Աղդամոդովին Քաղաք· Ցանկնախումբը ցաւակցութեան բանաձեւ մը քուէարկեց, ուրբաթ օրուան նիստը բացուած առեն :

ԹԻԹՕ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԱԻԵԼԻ ՍԵՐՏ ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ ՄԻԶԵՒ

Մաուելալ Թիթօ Լոնտոնէն մեկնեցաւ չաբաթ օր : Իր այցելութեան առթիւ պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ որ կ'ըսէ ·—

«Նախագահ Թիթոյի այցելութիւնը Լոնտոն, որ տեղի կ'ունենար Պ· Իրընի Պեվիրատ այցելութենէն վերջ, նպաստեց աւելի սերտ հասկացողութիւն հաստատելու երկու կառավարութեանց միջեւ եւ զօրացնելու երկու երկիրներուն բարեկամութիւնը որ դարերնուած էր երկու պատերազմներու մէջ: Երկու կառավարութիւններն ալ վըստահ են թէ տեւական պիտի դառնան այս կապերը: Շարք մը խորհրդակցութեանց ընթացքին, որոնք տեղի ունեցան անկեղծ եւ սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ, լայնօրէն քննուեցաւ միջազգային կացութիւնը, հաստատելով երկու պետութեանց համամտութիւնը: Ն· Վեհափառութեան կառավարութիւնը կ'ողջունէ այն սերտ յարաբերութիւնները որոնք հաստատուեցան վերջերս Եուկոսլաւիոյ ,Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, զանոնք համաբերով արժէքաւոր նպաստ մը խաղաղութեան ամրապնդման համար: Երկու կողմերը հաստատեցին թէ Եուկոսլաւիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց բարւոքումը աւելի պիտի ամրապնդէ խաղաղասէր ազդերուն միութիւնը :

«Արդիւնաւոր խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ նաեւ անդլեւուկոսլաւ յարաբերութեանց ուրիչ երեւոյթներու մասին: Երկու կառավարութիւնները յայտարարեցին թէ պիտի դիմադրեն նախայարձակման, պահպանելով իրենց ազգային անկախութիւնը: Յանձն առին սերտօրէն գործակցիլ իրարու հետ եւ միւս ազատասէր ազդերուն հետ, պաշտպանելու համար խաղաղութիւնը: Կատարելապէս համաձայնեցան թէ Եւրոպայի մէջ նախայարձակում կատարուած տեղ, ծագելիք ընդհարումը դժուար թէ տեղական հանդամանք ունենայ: Նախագահ Թիթօ այս երկրէն պիտի մեկնի չաբաթ օր, ծովու ճամբով, ընկերակցութեամբ արքայական տորմիղի մարտանաւերու» :

× Իրագեկներ վերլուծելով այս պաշտօնական զեկոյցը, մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն անոր կարդ մը կէտերուն: Յարդ անգլիացի սպաներ կը զբաղէին Եուկոսլաւիոյ մէջ կատարուելիք ռազմական գործողութիւններով, այդ երկիրը պաշտպանելու համար նախայարձակի մը դէմ: Այժմ պիտի քննեն աւելի լայն ծրագիրներ, գործողութիւններ նախատեսելով Եուկոսլաւիայէն դուրս: Զըրչիլի հաւաստիքներուն համաձայն , եթէ յարձակում կատարուի Եուկոսլաւիոյ վրայ, այդ պարագան մասնաւոր դէպք մը պիտի չհամարուի, այլ գործի պիտի մղէ Անգլիան եւ հաւանօրէն իր դինակիցները: Թիթօ կը կասկածէր թէ արշաւանքի մը պարագային իր երկիրը երկրորդ Քորէա մը պիտի դառնայ: Զըրչիլ փարատեր է այդ վախերը, չեչտելով թէ Թոյլ պիտի չտայ որ Մ· Միութիւնը չարունակէ իր անջատ յարձակումները: Ուրեմն Եուկոսլաւիոյ դէմ կատարուած յարձակում մը պիտի յանդի ընդհ· պատերազմի :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
—
2.
«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ՏՐԻԲՈՒՆԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
—
(ՄԱՇՏՈՑԱԿԵՐՊ)

Կոչ Ամերիկահայ գրողներին

Ամերիկահայ գրողներ, ձեզ ենք դիմում մենք, ձեզ, որ ապրում եք ազատ երկրում, ձեզ, որ ստեղծագործում եք ազատ լեզվով, ձեզ, որ ունեք ազատ մամուլ, ազատ հրատարակչություններ, ազատ ընթերցող, ձեզ, որ ունեք ազատ ժողովրդավարական ավանդույթներ, ձեզ, որ ունեք ազատ ընթերցասեր հասարակություն, ձեզ, որ ունեք ազատ գրական քննադատություն, ձեզ, որ ունեք ազատ գրական մրցանակներ, ձեզ, որ ունեք ազատ գրական շուկա, ձեզ, որ ունեք ազատ գրական ճաշակ, ձեզ, որ ունեք ազատ գրական ամեն ինչ, ձեզ ենք դիմում մենք, ձեզ, որ ունեք

նայ սարին վրայ՝ լռած էր երգը եւ հայրենասէր ծերերը՝ քաշուեր էին իրենց տուները :

Ամբան այդ կիրակի օրը, ամպերը կուտակուեցան էրէրնայ սարին վրայ, խճճուեցան, իրարու միացան եւ չինեցին վայրագ գազանի մը պատկերը, որ հովէն քշուեցաւ դէպի Կոտուց կղզին, կախուեցաւ անոր երկինքէն :

Քիւրտ աւազակախումբը, ամբան կիրակի օր, կէսօրէ վերջ , մտաւ Կոտուց կղզին վանքին արծաթն ու ոսկին կողոպտելու, անոր չէնքերը այրելու եւ բնակիչները սպաննելու համար : Զարհուրելի լուրը հասաւ ամէն տեղ : Լսեց նաեւ Վանահայրը : Պապանձեցան լեզուները եւ մահուան դողը անցաւ հոգիներու վրայէն :

Ահա վանքին սեմին մօտ կեցած են աւազակապետն ու իր խումբը՝ սպառնական եւ ոճրալից աչքերով, ու ծերունի վանահայրը՝ անոնց առջեւ, հովէն դողացող ուռենիին պէս :

Վանահայրը՝ գլխիկոր ու նկուն, ըրծունգները անճայն կը չարժին : Կ'աղօթէ օգնութիւն կը հայցէ Աստուծմէ :

Ապա՝ յոգնած ու շնչատ, կերկերուն ձայնով կ'ըսէ ·

— Ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ եւ վանքէս, որդիներս, դիմացէք ինձի եւ վանականներուս··· Հոս՝ Աստուծոյ տունն է, եւ մենք՝ անոր ծառաներն , խնայեցէք եւ վնաս մի տաք ,ու ես՝ պիտի օրհնեմ ձեզ :

Աւազակապետը լսեց այս խօսքերը, տեսաւ նաեւ ծերուկ վանահօր հոգեկան ու մարմնական տագնապը : Վանահայրը ծաղրելու՝ թէ ոչ հայ վանքին հրաշագործութեան համբաւը հեգնելու համար, ով գիտէ, աւազակապետը ծռեցաւ դէպի, մրջիւն մը վերցուց անկէ, դնելը փրցուց մարմինէն եւ երկուքն ալ գրաւ դերեզմանին սալքարին վրայ, ըսաւ ·

— Դէ, փափազ աղօթէ, եթէ աղօթքովդ այս գլուխը կարուած մրջիւնը ողնջցնես՝ վնաս պիտի չհասցնեմ ոչ քեզի ոչ վանքիդ, եւ ոչ ալ վանականներուդ :

Վանականը ծունկը դրաւ գետինը, ջերմեռանդութեամբ համբուրեց հայրենի հողը այնպէս՝ ինչպէս որ պիտի համբուրէր սիրէը պատրաստի ժամանակ : Ան աղօթեց ի սրտէ եւ հաւատքին տաքովը, մրջիւնը յարութիւն առաւ, հոս ու հոն վազեց, ապա՝ սալքարէն ինքզինքը վար նետեց ու փախաւ :

Հրաշքը կատարուած էր ··· :

Աւազակապետը դղրդաց, մեղայի եկաւ, քրիստոնէութիւնը ընդունեց, դարձաւ յուսարար· հաւատարմօրէն ծառայելով վանքին :

ՍՕՍ ՎԱՆԻ

Ուշադրութիւն

« Ցառաջ »ի վերհրատարակման ութերորդ շրջանը կը լրանայ յառաջիկայ ապրիլին :

Նոր տարեշրջանի համար կարգ մը փոփոխութիւններ նախատեսուած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բոլոր բաժանորդներէն օր առաջ փակել իրենց առկախ հաշիւները :

Ապրիլ 1էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք բոլոր անվճար թերթերուն առաքումը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Մեծարանք Ցորելեան Վարդապետին

Արժան է եւ արդար որ մեր կրթական մշակները եւ մեր մշակոյթի վարպետները իրենց տրիներու նուիրումին եւ ոգեւորիչներէն վերջ արժանանան յարգանքի եւ գնահատանքի հրապարակային ցոյցի մը : Տարիներու յոգնեալ վաստակը, որուն չատ յաճախ կ'ուղեկցի նաեւ հանապազօրեայ նիւթական մտահոգութիւնը, յարգանք եւ նաեւ երախտիք կը պարտադրէ սրարգան հուրէ մը բռնկած այդ նուիրեալներուն հանդէպ :

Բայց հաւատացէք որ Մուրատեան վարժարանի այսօրուան յոբելենական հանդէսին կազմակերպիչները ընկալեալ յարգանքին ու գնահատանքին հետ առաւելապէս ուզած են չեշտել երախտիքով աւելցուն խանդաղատանքը՝ որ աշակերտական դիրտեղաններէն իսկ սկսած կը տածին հանդէպ իրենց մեծանուն դաստիարակին, Հ· Սահակ վրդ· Տէր Մովսէսեանի : Եւ յոբելեարին ցանուցրիւ ուհեռակայ ոստուարաթիւ անոնցմանակից են խանդաղատանքին եւ ի սրտէ ներկայ իրենց վարդապետին ընծայուած յարգանքին :

Զինադադարէն ասդին, մեր շրջանէն սկսեալ, Մխիթարեան սաները աշակերտած են մեծարժէք անուններով վարպետներու՝ ինչպէս Հացունի, Նահապետեան, Երեմեան, Ղազիկեան, Թորոսեան, Թոմասեան, Եսաիկեար եւ ուրիշներ որոնք ակնածանք եւ պատկառանք կ'ազդէին : Բայց Հ· Սահակ գաղտնիքն ունենալով եւ իր սաներուն ներշնչելու ակնածանքին հետ նաեւ գորովի եւ խանդաղատանքի չերմիկ զգացում մը որ կը տեւէ մեր մէջ, կը տակաւ տարիներուն հետ ,կեանքին համեմատ :

Մեր այս գորովն ու խանդաղատանքը պիտի ըմբռնեն մանաւանդ Փարիզի աղղակիցները, որոնք քսանեւհինգ տարիներ վայելեցին Հ· Սահակի ներկայութիւնը իրենց մէջ իբրեւ տեսուչ Մուրատեան վարժարանի, ուր չատ անգամ լսեցին իր սրտաբուխ, չաճախ խանդավառ, երբեմն ճաղկող բայց միշտ հայրենասէր ու հայանուէր խօսքը , դարձնելով դինք չատ սիրուած հանրածանօթ դէմք մը : Թերեւս ամէնէն ժողովրդականը Մխիթարեանց չարքին մէջ :

Կրնայի «Ցառաջ»ի քանի մը սիւնակները գրաւել պարզելու համար մեծանուն վարդապետին կեանքը եւ թուելու համար գործը, պատմականէն մինչեւ կրթականը, ազգայինէն մինչեւ չինարարականը :

Ցորելեանի հանդէսի ընթացքին պիտի յիչատակուին անշուչտ այլ մանրամասնութիւնները , որքան ալ ծանօթ իրողութիւններ ըլլան :

Կը բաւականանամ սակայն այս քանի մը «ի խորոց սրտի» տողերով ՝իմ ընկերներուս հետ յայտնելու համար գերյարգելի յոբելեար հօր մեր ամբողջ յարգանքը, հպարտանքը եւ խանդաղատանքը, մենք որ վայելեցինք իր մտքին ու սրտին դանձերը իր հայրական գորովով օծուն :

ԲԱԲԳԷՆ ԳԱՎԼԻԶ

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

«Ծոմի Օր»

Սիրելի հայրենակիցներ, պէտք կ՚ը որ Ֆր· Կապ· Խաչը, ամէն անգամ ինքզինքը ներկայացնէ հայ հասարակութեան : Տասնեակ տարիներու իր հանրօգուտ գործունէութեամբ ծանօթ է ան ամէնքիդ :

Գաղթահայ կեանքի հոգեբանական եւ նիւթական բոլոր դժուարութիւնները դիմադրաւելով՝ Միութիւնս կը պահէ իսիլ (փարիզի շրջան) զարմանատունը, նիւթապէս եւ բարոյապէս կը մխիթարէ հիւանդանոցներու մէջ գտնուած հիւանդները, կը հասնի նեղութեան մատնուած իր հայրենակիցներուն, կը մխիթարէ անօգնական բանտարկեալները, կ՚օժանդակէ նիւթական միջոցներէ զուրկ ուսումնածարաւ աչակերտներուն եւ ուսանողներուն, օգնութեան ձեռք կ՚երկարէ նաեւ Ֆրանսայէն դուրս կարօտ շրջաններու :

Ուշադրութեան արժանի չէ՞ մանուկներու օդափոխութեան կայանը, ուր ամէն ամառ հարիւրներով հայ մանուկներ, ոչ միայն կը կազդուրուին ֆիզիքապէս, այլ կ՚ապրին հայաշունչ մթնոլորտի մէջ՝ քիչ մը աւելի ամրացնելով իրենց կապը Հայութեան հետ :

«Մանուկներու Օր»ուան տօնակատարութիւնը զոր կը կատարէ, գրեթէ ամէն մասնաճիւղ նոր տարուան առթիւ, քով քովի հաւաքելով հարիւրաւոր հայ մանուկներ ,անոնց տալու համար հայ հաւաքական կեանքի սէրը եւ հայկական նոր տարուայ ուրախութիւնը :

Այս բոլորը կատարելու համար, անշուչտ Միութիւնը կը ծախսէ մեծ գումարներ :

Ֆր· Կապ· Խաչը իր կոնակը չունի նիւթապէս ապահով ուրիչ միութիւններ, օգտուելու համար պատրաստ գումարներէ : Իր նեցուկը միչտ եղած են անձնուէր ընկերուհիներ, բարեկամները եւ դիրութեան գործը սիրող հայ հասարակութիւնը :

Իր ձեռնարկներէն մէկը, «Ծոմի Օր» կամ « Գթութեան Շաբաթ » տեղի կ՚ունենայ Զատկի Ս· Ցարութեան — կեանքի վերանորոգման մեծ տօնի առնչութեամբ : Պահքի մէջ ենք ,կը սպասենք Զատկին : Ցիչեցում մը միայն որ հայ այրը թէ կինը, պարմանին եւ մանուկը, պատրաստուին օր առաջ ,տալու իրենց սրտաբուխ նուէրը :

Ազգապահպանման նախանձախնդիր Հայեր , կարօտեալին բաժին հանելու համար, յիչեցէք Կապոյտ Խաչի «Ծոմի Օր»ուան ձեռնարկը : Տուէք ձեր նուէրը, վստահ, որ ան պիտի հասնի հիւանդին, անանկին, բանտարկեալին եւ այս կամ այն կերպ օգնութեան կարօտ ձեր հայրենակիցին :

Կապոյտ Խաչը մասնաճիւղերէն սկսած մինչեւ կեդր· վարչութիւն՝ չէ ունեցած եւ չունի վճարուած պաշտօնեաներ, անոր անդամուհիները անձնուէրներ են, ոչ միայն իրենց աչխատանքով այլ եւ նիւթական զոհողութեամբ :

Ինչ որ կ՚առնէ Միութիւնը ժողովուրդէն, կը վերադարձնէ ժողովուրդի կարօտեալներուն :

Մեր ընկերուհիները կնքուած եւ թուագրուած թերթիկներով կը չրջին տուները : Տուէք ձեր լուման, որպէսզի Միութիւնս կարենայ զոհացում տալ իրեն եղած բոլոր դիմումներուն :ո

Նուէրները ուղղակի ղրկել նաեւ Croix Bleue des Arméniens de France, C. Chèque Postal Paris No. 5985.07.— Ֆր ·Կապոյտ Խաչի Կեդր· վարչութիւն

ՆՈՐ ՊԱՐԱԽԱՂԵՐԸ ԵՒ ՆԿԱՐԻՉ ԳԱՌԶՈՒ

Մարտ 17էն ի վեր Ամփիր թատրոնին մէջ Ռոլան Փըթիթ պալէի խումբը սկսաւ ներկայացնել չորս պարախաղեր, որոնց մէջ կը վայելին առաջնակարգ պարուհիներ եւ պարուհիներ :

«Մարգարիտը», «Սինէ - Պիժու », «Գայլը» եւ « 24 ժամէն սուգ» պարախաղերուն ամէնէն յատկանչականն ու իսկապէս գեղարուեստական է «Գայլը», որուն նիւթը գրած են Ժան Անույ եւ Ժօրժ Նըվէօ : Հանրի Տիւթիյէօի երաժչտութիւնը ոչինչ ունի չահեկան, բայց նկարիչ Գառզուի պատրաստած տէֆորները արտակարգ կախարանքով մը կը պարուրեն հանդիսատեսը : Գործին պարերը յօրինած է Ռոլան Փըթի, որ միեւնոյն ատեն գլխաւոր մէկնաբանն է եւ կը մարմնացնէ «գայլը» :

Ներկայացման ատեն տեսանք այն խանդավառ հիացումը, որուն արժանացան Գառզուի ինքնատիպ ու խորհրդապաչտ վրձինին գեղեցիկ արտադրութիւնները : Պարողներու դգեստները ալ Գառզուի կողմէ պատրաստուած էին եւ կ՚ամբողջացնէին տէֆորներու բանաստեղծական խորհուրդը :

Ռոլան Փըթի եւ Վիոլէթ Վէբտի բացառիկ արուեստով մը պարեցին ու հանդիսատեսներուն փոխանցեցին իսկական յուզումներ :

« Մարգարիտ »ը ճափոնական չնորհալի պարախաղ մըն էր, իսկ միւս երկու պարախաղերը, որոնց մէջ վայելեցաւ մասնաւորաբար Քօլէթ Մարչան, թեթեւ ու զուարճալի գործեր էին :

Ժ· ԱՐԴԱՐԵԱՆ

«ՑԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կոյրերու չարքը կ՚անցնէր մեր առջեւէն· կային որ վիրաւորուած արտեւանունքներ ունէին եւ երբ լային՝ սարսափելի էր· արցունքին հետ արիւն կը հոսէր այտերնուն վրայ· ծայրայեղ զրկուչաւորութիւններ կ՚ընէինք՝ իրենց ցաւը չէրզդեցուլու, իրենց զգայնութիւնները չարթնցնելու համար, բայց զուր էր··· չեմ գիտեր ինչպէ՞ս առանց մեզ տեսնելու եւ դեռ առանց մեր ձայնը լսելու կը զգային թէ տրամադիր ենք խղճալու իրենց վրայ, թէ մեր մէջ կապ մը կայ՝ որով անմիջական հաղորդակցութեան մէջ կ՚ըլլանք իրենց հոգեկան վիճակին հետ :

— Ցաւերդ առնեմ, քոյրս, քեզի չըսենք, որո՞ւ ըսենք, ո՞վ մեր տարտը կը հասկնայ· օտարին սիրտը քարի պէս կարծր է· մէկ ձեռքով կուտան, միւս ձեռքով կը զարնեն :

Ու մէկ հոգի մը կարող էր ամբողջ աչխարհ մը թչուառութիւն ներկայացնել, միայն իր պատմութիւնը ընելով :

Դուրսը միչտ ամբոխը կը մռնչէր··· : Քանի սպասման ժամերը կ՚անցնէին, այնքան անհամբերութիւնը կը մեծնար··· երբեմն մէկը, աւելի ճարպիկ, կամ մտրակուած պահանջքին տակտոզականութենէն՝ արդելքներուն չանսալով ու ամբոխը ճեղքելով կը հասնէր մինչեւ մեզի· ընդհանրապէս մայրերը այս կերպով կուգային մեզ մօտ :

Այսպէսով էր որ յանկարծ դուռը բացուեցաւ կռնակին վրան ու խելայեղ կին մը նետուեցաւ ներս· կոյրերը ահարեկ, խարխափելով իրարու ղարնուեցան եւ ուրիչներ բնազդով ճամբայ տրուին :

Երիտասարդ կին մըն էր· բաւական չնորհքով կ՚ըկրէր իր լայն չալվարը ու բազմաթիւ ժամեր կը կախուէին կռնակն ի վար· գլուխը ծածկած էր ճերմակ քողով, որուն ծաղրը կը ծածկէր նաեւ իր կզակը :

— Ալ դիմանալու աստիճանը անցեր է ինծի համար··· պինովի ու խենթի պէս եմ··· խղճացէք ինծի :

Ու թեւերուն վրայ կրած ծրարը բանալով , կարկառեց մեզի :

— Ահաւասիկ··· ալ մնացածը դուք դիտէք :

Անհաւատալի նիհարութեամբ բոլորովին մերկ տղայ, գրեթէ վիժած մըն էր մեր ներկայացուածը· կարծես միայն զանկը մեծցեր էր ու աչքերուն մէջէն միայն կարելի էր եղրակացնել թէ ճըշմարտապէս վիժած մը չէ :

— Քանի՞ ամսու է այս տղան :

— Վեց ամսու, պատասխանեց մայրը ···:

(Շար·) ՋԱԳԻԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

Ուրիշ կարևոր դէպքեր

Ինչպէս գրած էինք, արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովը վաւերացուց առժամեայ հաշտութեան եւ եւրոպական բանակի դաշնագիրները, մեծ գոհունակութիւն պատճառելով մասնաւորա-պէս Մ. Նահանգներուն մէջ :

Այս վաւերացումէն առնիլապէս վերջ, արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդարանը բացառիկ նիստ գումարելով, որոշեց յայտարարել թէ գերման ժողովուրդը երբեք չէ կապուած այդ երկու դաշնագիրներով եւ թէ «ազգ. ազատագրութեան պայքար մը պիտի մղէ Պոնի կառավարութեան դէմ» : Սրեւելոյն ատեն կ'առաջարկէ բանակցութիւններ սկսիլ հարց պետութեանց մէջեւ, Գերմանիոյ միացման եւ հաշտութեան դաշնագրի մասին :

Երեսփոխանները ծափահարեցին, երբ նախագահը կարդաց այն հեռագիրները որոնք կը պահանջեն ազգ. բանակ մը կազմել արեւելեան Գերմանիոյ մէջ, «պաշտպանելու համար արեւելեան Պերլինի կառավարութեան նուաճումները արեւմտեան Գերմանիոյ նախայարձակման վտանգներուն դէմ» :

Վարչապետը, կրօնվոլ, խօսք առնելով, «ազգային դաւաճանութիւն» կոչեց եւրոպական բանակի դաշնագրին վաւերացումը: Եւ ըսաւ. — « Հայ-ենասիրական ուժերուն առաջին գործը պիտի ըլայ տապալել Ադընաուերի կառավարութիւնը : Մարտ 20ը կը հռչակեմ գերման ժողովուրդի ազգ. ազատագրութեան պայքարի թուականը՝ Պոսի մահուան դարձնքին դէմ » :

Խորհրդարանը որոշեց նաեւ պահանջել գեր-ման ժողովուրդէն որ բոլոր միջոցներով խափանէ եւրոպական բանակի դաշնագրին գործադրութիւնը :

× Ի. Միւթեան արտաքին նախարարը, Մոլոթով, հաղորդեց Պ. Իտընի թէ պիտի միչամտէ, ազատելու համար ինը Անգլիացիները, որոնք արգելափակուած են հիւս. Քորէայի մէջ, պատերազմէն ի վեր : (Մէկը Սէուլի նախկին դեսպանը) :

Այս անկանկալ մերձեցումը մեծ զարմանք պատճառեց, մանաւանդ որ, մէկ օր առաջ ալ, Պերլինի խորհրդային հրամանատարը՝ զօր. Զուլքով ցաւ յայտնելով անգլ. օդանաւի զոհերուն համար, կ'առաջարկէր իր անգլիացի պաշտօնակիցին խորհրդակցիլ եւ միջոցներ ձեռք առնել ,որպէսզի ուրիշատեն այսպիսի դէպքեր չպատահին :

Լատատեանները բարենշան կը համարեն այս երկու պարագաները, յարաբերութեանց բարւոքման համար :

Ցունաստան չի գնդչեր բանակը

Ցունաստանի վարչապետը, մատեչալ Փափագոս, զեկուցում տալով երեսփ. ժողովին առջեւ, բացատրեց թէ «չի կրնար մէկ զինուոր իսկ զեղչել բանակէն» :

Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց :— Պուլկարիա ունի 170.000 զինուոր կազմ եւ պատրաստ եւ կրնայ քանըմէկէն 25ի բարձրացնել իր զօրաբաժիններուն թիւը: Ալպանիա ունի 3—4 զօրաբաժին եւ կրնայ բարձրացնել 6—7ի: Ռումանիա ունի 260·000 զինուոր, Հունգարիա՝ 270·000, եւ կրնայ հասնել մինչեւ 25 զօրաբաժին: Միւս կողմէ տասը ռուսական զօրաբաժիններ կը գտնուին Աւստրիոյ, Հունգարիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ :

Մատեչալը հաշուեց նաեւ երեք բարեկամ երկիրներուն բանակները: Ցունաստան ունի 143·000 զինուոր, Թուրքիա 21 զօրաբաժին եւ վեց անկախ կիսաբաժին, այսինքն 350·000 զինուոր : Թուրքերը արդէն իսկ Թրակիոյ մէջ համախմբած են 70 հազար զինուոր : Եուկոսլաւիա ունի 29 զօրաբաժին կամ 450 հազար զինուոր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԷն հասած վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ Գահիրէի մէջ: Զինուորական զեկավարութիւնը եւ նախարարական խորհուրդը խառն ժողովներ կը գումարեն չոգեվինդ ,երկու շաբաթ ի վեր : Կը քննուին ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան բոլոր մանրամասնութիւնները: Այս առթիւ կառավարութեան ներկայացուցիչը պնդեց թէ Եգիպտոս պիտի պահանջէ որ Անգլիա Սուէզի շրջանը պարպէ առանց որեւէ պայմանի: Եգիպտոս կ'ուզէ որ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան համար շրջանային դաշինք մը կնքուի ոչ թէ Անգլիոյ, այլ արաբական երկիրներու զեկավարութեամբ: — Մ. Նահանգները կը փորձեն միջնորդի դեր կատարել, որպէսզի կացութիւնը աւելի չբարդանայ :

ԻՍՐԱՑԷԼԻ խորհրդարանը յաւաչիկայ շաբթու պիտի քննէ բացառիկ օրէնք մը ,որ կը արամադրէ յիշատակարաններ կանգնել հիթլէրական իշխանութեան վեց միլիոն զոհերուն համար եւ զանոնք նկատել «յիշատակի քաղաքացիներ» — տեսակ մը պատուակալ տիտղոս, որ նորութիւն է :

Ցեղակոյթ - պարահանդէս

ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի կողմէ, այս կիրակի 22 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 30 rue de la Libération :

Կը խօսի Տիկին ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ

Ընկերահամակրական խնջոյք

Հ. Ց. Դ. «Աղբիւր Սերոբ - Եօթնեղբայրեան» խումբի :

Կիրակի 22 Մարտ, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալ Bains - Douche՛ի մէջ, Իվրի :

Գեղարուեստական ճոխ անակնկալները, երգ, արտասանութիւն եւն. : Դիւրամատչելի պիւֆէ :

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱԼ տ'ԻԷՆՆ, 10 Ավընիւ տ'ԻԷնա

Մէթրօ Իէնա

Երկուշաբթի 23 Մարտ ժամը 20,30ին

Դերասան Աւետիս ՄԻՍԻՐԵԱՆ կը ներկայացնէ

« Քorrաso »

կամ՝ «Ոճրագործին ընտանիքը», տրամ 5 արար (ճիւագօմէթիի) :

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Ի նպաստ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕԴԱՓՈՒՈՒ - ԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻՆ :

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. կապ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի : 28 Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլէի չքեղ սրահներուն մէջ: 31 Փլաս Պէլքուր :

Հաճելի անակնկալներ :— Պալէ լէ Լիւսիօլ ը Լիոն խումբի կողմէ : Սպանիական ժող. պար Ա-լիւքի եւ Օր. Լօլիթա Մորէոյի կողմէ :

TÉLÉ-CHATEAU

97, Rue du Château.. **Paris** (14) — Sutfren 62-02

ՎԿԱՅԵԱԼ ՀԱՑ ՄԱՍՆԱԳԻՏ TÉLÉVISIONի, RADIOի, *ինչպէս նաեւ էլեկտրական* installation*ի (տուներու եւ խանութներու մէջ) :*

Ձոխ մթերք Télévision*ի ամէնէն արդիական տեսակներուն, մասնաւորաբար* GRAMMONT *տան մեքենաներուն :*

Վճարման դիւրութիւն եւ մասնաւոր զեղչ «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն :

Դիմել՝

Պ. Անդրանիկ Պողպազարեանի

Վերի հասցէով :

ԼԱՒԱԳՈՅՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵԻ ՖՈՒՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամանակակից :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ԱՐԱՔՍ

ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը **3** անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 Ֆր., Արտասահման 1400 Ֆր. :

Հասցէ .— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 C.C. P. Paris 7065-15

Ծանօթ .— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 30 *Ֆրանք թիւը :*

Լոյս տեսաւ 8րդ թիւը :

Ծախու տուն

Ազատ բնակարան մը ծախու է Ռոմէնվիլի մէջ (Փորթ տէ Լիլաէն երկու քիլոմէթը), 7 սենեակ, խոհանոց , քաւ, ջուր, ելեկտրական ուժ (փօրս) , կազ, կարաժ :

Դիմել Պ. Թէրզեանի, 85 բիւ Ռէպէվալ, Փարիզ (19), հեռաձայն **Bot.** 81·26 :

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VÊTEMENTS

Hommes Jeunes-Gens

Տիկին ՄԱՒՈՒ ռատիոյէն ունի իր հայրենակիցներուն տեղեկացնելու թէ Մարսէյլի ամէնէն մեծ կերպասեղէնի տուներէն մէկուն մէջ իրենց գնումները կը դիւրացնէ առաջնորդելով զիրենք՝

Կ'ԱՊԱՀՈՎԷ ՆԱԵԻ 5 % ԶԵՂՔ ՄԸ

Բրդեղէնի , մետաքսեղէնի , բամպակեղէնի , կարասիներու յատուկ կերպասներու, այր մարդոց շապիկներու վրայ ըրած իրենց բոլոր գնումներուն համար :

Maison CHAILLOT

11, Rue Henri Barbusse, MARSEILLE

Սակարաւիճ ետեւ **Colbert**ի նամակատան դով

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻՆ (U. J. A.) *կողմէ :*

Մարտ **22**ին, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը **16**էն **24**, Salle Voltaire*ի մէջ*, Rue Voltaire :

Նուագախումբ PANTCHITO SERRA du Cabaret Monseigneur :

Կը մասնակցի Michèle Delhaye de la Radio *Գեղարուեստական բաժին*, Attractions :

Ձոխ պիւֆէ *Մուտք* 200 *ֆրանք*

Charenton Ecoles*էն օթօպիւս* 103 *իջնել* Rue de l'Union :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· **1100** ֆր·, Տար· **2200** , Արտ· **3000** ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին **10** Ֆր· **C.C.P. Paris 1678-63**

Mardi 24 Mars 1953 Երեքշաբթի 24 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7024-ՆԵՐ շրջան թիւ 2435

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՁՈ՛, ԵԹԷ ՈՂՋ ԸԼԼԱՁԻՆ...

— ԵԹԷ անոնք ողջ ըլլային ...

Այս խմաստով ազդանշան մը՝ իւրաքանչիւր հայ ընտանիքի մէջ, պիտի դառնար խորհրդանիշ :

Միշտ աչքի առջեւ ունենալով զայն, պիտի սկսէիք խորհրդածել .—

ԵԹԷ անոնք ողջ ըլլային, արեւմտեան Հայաստանը ազատագրուած, առ նուազն ինքնավարութիւն ստացած կ'ըլլար :

Ամէն պարագայի մէջ, այսպէս նեռուած չէ՛ինք ըլլար ծովէ ծով եւ ցամաքէ ցամաք :

Ամուր կառչած հայրենի հողին, լեռներուն եւ դաշտերուն, գետերուն եւ ձորերուն, հաստատուն կռուան կ'ունենայինք մեր ոտքերուն տակ :

Եւ կ'ունենայինք լայն հորիզոն, սահմանէ սահման :

Ինչ ճակատագիր ալ ստացած ըլլար արեւելեան Հայաստանը, պիտի չկրնար մնալ անջատ : Պիտի ձգտէր դէպի միացում եւ ամբողջացում :

Ի վերջոյ իրական, վերջնական եզրի մը յանգած պիտի ըլլար դարաւոր երազը,— Ազատութիւն եւ հայրենիք :

Աւելի քան մէկ միլիոն կորանցուցեր էինք : Եւ երազը մասամբ միայն իրականացաւ :

Ունեցանք մանրանկար կորիզ մը : Սահմանները նեղ, վարչակարգը խորթ եւ բռնակալ : Բայց եւ այնպէս հայրենիք մը որ կը ծաղկի ու կը բազմանայ :

Տարագիր բազմութիւնները իրենք ալ կը տանջին ու կը առեղծագործեն, սպասելով լաւագոյն օրերու : Երազելով միացեալ եւ ամբողջական, ազատ հայրենիքը, որ ի վիճակի պիտի ըլլայ հաւաքելու, ամփոփելու «իր զաւակունքը» :

Արդ, այս բազմութիւնները ի՞նչ կը բանին, վառ պահելու համար զոհերուն յիշատակը՝ իրենց խօսքին եւ գործին մէջ :

Պատին վրայ կախուած ազդանշանը պիտի ըսէ .—

ԵԹԷ անոնք ողջ ըլլային, ամէն հայ ընտանիքի մէջ միւրաբար պիտի հնչէր մայրենի լեզուն : Առանց վերապահութեան եւ առանց բախտին ձգուելու :

ԵԹԷ անոնք ողջ ըլլային, պէտք պիտի չունենայիք ոչ խրատ, ոչ ալ սաստ լսելու : Ոչ քարոզ, ոչ ալ ճառ :

Ամէն ինչ պիտի ընթանար բնական եւ սահուն : Եւ մենք մեր հայրենի ժառանգութեան կապուած պիտի ըլլայինք ոչ միայն ոտքով ու աչքով, այլ եւ մտքով ու սրտով :

Եւ քանի որ անոնք չկան, կը նշանակէ թէ հիմնական բան մը փոխուած է մեր կեանքին մէջ :

Տանտէր էինք եւ դարձանք վարձակալ՝ ի սիփւռս աշխարհի :

Տանտիրոջ իրաւունքէն զրկուեցանք առժամաբար : Առանց կորնչցնելու մեր հաւատքը : Դէպքերու ընթացքը միշտ ալ կրնայ փոխուիլ :

Դէպքերու ընթացքին սպասել՝ չի նշանակեր ջուրին վազքը դիտել բերանաբաց եւ ձեռնածալ : Կամ անձնատուր ըլլալ հոսանքին :

Անհրաժեշտ է գործել : Անընդհատ եւ ամէն ճակատի վրայ : Սկսելով տունէն : Մայրենի լեզուէն եւ ազգ· պատմութենէն :

ԵԹԷ մոռնաք այս տարրական դիտելիքները, անգամ մը եւս մեռցուցած կ'ըլլաք անոնք որ զացին ու չեկան :

Ամէնքդ ալ մէկէ աւելի հարազատներ ունիք այդ անհամար զոհերուն մէջ : Ունիք մասնիկ մը, յիշատակ մը, որ մինչեւ այսօր ալ կը խռովէ ձեր հոգին :

Ի՞նչ օգուտ, երբ ոչինչ կ'ընէք իրական գործի մը վերածելու համար այդ յիշատակը : Երբ կը զոհանաք պարզապէս հառաչանք մը արձակելով, տարին քանի մը անգամ : Արտասանութեան մը, երգի մը կամ սգահանդէսի մը առիթ :

Թող ձեր աչքին առջեւ կախուած մնայ ազգանշանը,— «ԵԹԷ անոնք ողջ ըլլային » :

Եւ այն ատեն ամէն մէկդ կ'ըմբռնէք թէ ի՛նչ պիտի ընէք, ձեր իսկ բարիքին եւ լաւագոյն ապագայի մը համար :

Շ·

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՈՂԲԱ՛Մ ԶՔԵԶ ...

Ունեւորին հարստութիւնը, չունեւորին կղակը կը յղկեցնէ, կ'ըսէ ժողովրդական առածը : Իրաւունք ունի : Բայց, կարծեմ մեծ մեղք մը գործած չենք ըլլար, եթէ մենք ալ, երբեմն, համբենք Ամերիկացի դերասաններուն չհաճած տոլարները եւ ... արտասուենք հայ դերասաններուն սեփ – սեւ ճակատագրին վրայ :

Հեռանկարին վրայ (Թէլէվիզիօն) , ամէն չաբաթ իրիկուն, կը տեսնէք Սիտ Սիզըր անունով տարեցդարաւոր դերասան մը : Գիտէ՞ք թէ ինչ կը չահի այս 30 տարեկան երիտասարդը — չաբաթը 15·000 տոլար, այո, տասնըհինգ հազար ... Գիտէ՞ք թէ ինչ կը չահէր ասկէ երկու տարի առաջ — չաբաթը 50 տոլար ...

Կիրակի իրիկունները, ուրիշ յայտագրի մը վրայ կ'երեւայ Ուոլի Քոքս անունով «նորեկ» մը, որ «մարդու կարգ անցնիլ» սկսաւ հոկտեմբերին : Այսինքն, մինչեւ հինգ ամիս առաջ, կը չահէր չաբաթը 47ուկէս տոլար, հիմա կը դրպահէ, չաբաթը 1500 տոլար : Իր յաջողութիւնը կը պարտի, կ'ըսեն , իր «ապուշ»ութեան ...

1947ին, երկու խափշիկ դերասաններ, երկուքուկէս միլիոն տոլարի պայմանագիր մը կնքեցին հեռանկարի ընկերութեան հետ :

Այս լուրերը լաւ մը մարսելէ ետք, բացի հեռաճայնին դիծը եւ յարաբերութեան մտայ Հայոց աղուին գոյնզգոյն դերասաններուն հետ եւ հարցուցի թէ ի՞նչ չուրի վրայ է իրենց ելմտական կացութիւնը : Ահաւասիկ ստացած պատասխաններս .

— Տարին չորս ներկայացում կուտամ, եւ , դիւարկս օդը կը նետեմ, եթէ այդ չորսէն վաստկիմ, ընդամէնը 1500 տոլար : Զի բաւեր, ուրեմն , ստիպուած ,ման կը լուամ՝ մեր քաղաքին ամէնէն նշանաւոր պանդոկին մէջ ...

— Մի հարցներ անօթի եմ ... Ողբերգութիւն բեմադրեմ «Ամա՛ն, մենք լալու ժամանակ չունինք» կ'ըսեն ու տոմսակ չեն դներ :

— Անունով դերասան եմ, բայց արհեստով նպարավաճառ ,որովհետեւ մարդ «ոչ միայն բանիւ կեցցէ, այլեւ հացիւ ...» :

— Կինս՝ տունէ տուն լաթ կը լուայ· թաստրոնը փոր չի կշտացներ, կ'ըսէ մեր հաստափոր դրացին ...

Ողբա՛մ զքեզ, հայ դերասան : Եւ հայ ժողովուրդ ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԵՐՄԱՍՏԻՈՑ ՄԷՋ

Սերաստիոյ մէջ հայկ· եկեղեցիի մը կառուցման համար համայնքին կողմէ միութիւն մը կազմուած է, եւ վաւերացուած կուսակալութենէն : Արդէն միջոցներ ձեռք առնուած են, յարմար դեպին մը դնելու համար : Եկեղեցիի կառուցումէն առաջ, ժողովրդային քուէարկութեամբ պիտի ընտրուի Թաղ· Խորհուրդ մը եւ դիմում կատարուի պատրիարքարան որպէսզի քահանայ մը նշանակուի եւ տրամադրուին անհրաժեշտ սպասները :

Սերաստիոյ մէջ կան 3000 Հայեր : Պոլսոյ Թերթերը կը դրեն թէ հանգանակութիւն մը բացուած է :

ԻՐԱՆի վարչապետը, Տօքթ· Մոսատեղ ճայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ քարիւղի ազգայնացման Բ· տարեդարձին առթիւ, անընդունելի համարելով անգլեւամերիկեան վերջին առաջարկները : Լոնտոնի Թերթերը կը դրեն թէ այլեւս նոր առաջարկներ պիտի չըլլան Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներուն կողմէ, սպասելով դէպքերու ընթացքին :

ՏԱՐԱԳԻՐ ՌՈՒՍԵՐԸ եւ ցարական կազմակերպութիւնները առջի օր բանաձեւ մը քուէարկեցին Փարիզի մէջ, պախարակելով Մոսկուայի նոր վարիչները : Կ'ըսեն թէ «ռուս ժողովուրդը անդադար կը պայքարի իր հարստահարիչներուն դէմ, համայնավարական դաւէն ի վեր եւ թէ առասպել մըն է դրամատիրական աշխարհին եւ համայնավարութեան խաղաղ կենակցութիւնը» :

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Ի ՀԱՐԿԻՆ ԲՌՆԻ ՊԻՏԻ ՀԵՌԱՑՆԵՆ ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐԸ

Զօր· Նեհիպ բուռն ճառ մը խօսեցաւ կիրակի օր, պահանջելով որ Անգլիացիք հեռանան Սուէզէն : «ԵԹԷ իրենց ազատ կամքով չհեռանան ,պիտի ստիպենք որ ձգեն երթան : Մենք պատրաստ ենք այս գործին համար » :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ամէնէն ուժգին ազդարարութիւնն էր այս : Հազարաւոր փելլահներ կը ծափահարէին, երբ վարչապետը այս խօսքերը կ'արտասանէր Վերին Եգիպտոսի մէջ : Անկէ առաջ, Ասուանի մէջ, զօրավարը ուրիշ ճառ մը խօսելով տասը հազար զիւղացիներու առջեւ, ըսած էր — «Անգլիացիները պէտք է հեռանան Սուէզէն, « այլապէս պիտի բնաջնջուին : Աստուած ազատ ստեղծած է մեզ : Մեր նշանաբանն է ազատութիւն կամ մահ : Մենք կը պահանջենք պարպում անմիջական, ամբողջական եւ առանց որեւէ պայմանի : Մենք կը խոստանանք վար առնել այն պարիսպները որ դրուած են մեր երկրին դէմ՝ միջազգային ասպարէզին մէջ : Մենք պատրաստ ենք ամէն բան զոհելու այդ նպատակին համար : Պարպում կամ բնաջնջում » :

Երկու ճառերն ալ ազդին հաղորդուեցան անթելով : Զօր· Նեհիպ յայտարարեց թէ անոնք որ ազատութիւն կ'ուզեն առանց զոհողութեան սխալ կը մտածեն : Ինք եւ իր սպաները ուխտած են ի հարկին զոհել իրենց կեանքը, զլուխ հանելու համար պարպումը :

Ահազին բազմութիւն մը հաւաքուած էր Նեղոսի ափերուն վրայ, գոյնզգոյն դրօշներով եւ զօրավարը դիմաւորեց դղրդագին ցոյցերով : Արմաւենիները զարդարուած էին զօր· Նեհիպի կազմակերպութեան դրօշներով ,— կարմիր, ճերմակ եւ սեւ : Կոչնակները կը հնչէին : Զօրավարին պատրաստ պիտի սեւէ մէկ չաբաթ, 2500 մղոն տարածութեան մը վրայ :

Վերջին պահուն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զօրավարը նոր ճառ մը խօսելով, կրկնեց իր պահանջը ,— անմիջական եւ ամբողջական պարպում : Այս առթիւ հարցուց ունկնդիրը բազմութեան .

— «Պատրա՞ստ էք վինուորպրուելու եւ մեռի հեռեւելու» :

Բազմութիւնը «այո՛» պատասխանեց, խելայեղ ծափերով :

Ինչ կ'անցնի կը դառնայ Մոսկուայի մէջ

Ա· Միութեան վարչապետը, Մալենքով , որ միեւնոյն առեն կուսակցութեան ընդհ· քարտուղարն էր, այդ պաշտօնը ձգեց Նիքիտա Խրուշչեւի : Ուրեմն հինգերորդ վարիչ դէմք մը կ'աւելնայ ընդհ· ղեկավարութեան մէջ :

Պ· Խրուշչեւ Ուկրայնացի է , 58 տարեկան, եւ դաժան մարդու մը համբաւը կը վայելէ : Եղած է դիկտատորը՝ Ուկրայնայի մէջ, ուր անխնայ մաքրագործումներ կատարեց տագնապալի պահու մը :

Կարծողներ կան թէ Խրուշչեւի ընտրութիւնը հետեւանք է ներքին պայքարի մը : Սթալինի մահէն վերջ երկու ցանկեր հրատարակուեցան : Մարտ 6ին հրամանագիր մը կը ծանուցանէր բոլոր կարեւոր անուանումները՝ կուսակցութեան թէ կառավարութեան մէջ : Բայց որոշ չէր թէ Մալենքով ընդհ· քարտուղարի պաշտօնն ալ պիտի վարէ՞, վարչապետութեան հետ : Հրամանագիրը պարզապէս երեք նոր քարտուղարներու անունները կուտար, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ անոնց դլուխը պիտի դնուի Մալենքով : Այժմ կը թուի թէ համաձայնութիւն չէ զոյացած ընդհ· քարտուղարի մասին եւ ութ օր վիճած են, վերջնական ընտրութիւն մը կատարելու համար : Անշուշտ կեղր· կոմիտէն բացառիկ նիստ մը դումարած է ,այս հարցը վճռելու համար :

Նոր քարտուղար մը նշանակելով, Մոսկուայի վարիչները կը յուսան ապահովել հաւասարակշռութիւնը Մալենքովի , Բերիայի եւ Մոլոթովի միջեւ : Բայց բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ Մալենքով պիտի մնայ բուն վարիչը եռապետութեան :

Այժմ ինք առաջինն է կուսակցական նախադահութեան (պրեզիտիում) որ կը բաղկանայ տասը անդամներէ եւ որ վարիչ թեւն է կեղր· կոմիտէին : Բանդէտներ կը կարծեն թէ այժմ գործերը այնպէս դասաւորուած են որ Մալենքով պիտի դառնայ իրական յաջորդը Սթալինի :

× Ուոշինկթընէն կը հեռագրեն թէ նախադահ Այզընհաուըր ժողովի հրաւիրած է իր մէկնէն մտերիմ խորհրդակիցները, քննելու համար թէ ի՛նչ միջոցներ կրնան ձեռք առնել, ի պատասխան Մոսկուայի խաղաղասիրական հաւաստիքներուն : Ընդհ· կարծիքն այն է թէ անհրաժեշտ է փորձ մը կատարել եւ անյապաղ :

Այսպէս, կ'առաջարկուի որ նախադահը մաս -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ
ՍԹԱԼԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 10 Մարտ.— Ստորեւ բանի մը փշրանքներ ամերիկեան թերթերու խմբագրականներէն, գաղափար մը տալու համար այս երկրի հանրային կարծիքի մասին.—

« Նիւ Եորք Թայմզ »ի խմբագրականէն (2 Մարտ).—

Եոզէֆ Սթալին մեռաւ: Այն մարդը, որ կ'ուզէր հաւատացնել թէ իրականին մէջ Աստուած մըն է որ կը շնչէ եւ իրբեւ այդպիսին յարգանք կը վայելէր, ապացոյցը տուաւ թէ ինքն ալ այնքան մահկանացու է, ինչպէս իր հպատակներուն ամէնէն խոնարհը:

Անտարակոյս, շատ մը տեսակէտներէ, կը նմանէր Իւան Ահեղ եւ Մեծն Պետրոս ցարերուն, որոնց կատարած գործերը, այնքան յաճախ զուգահեռաբար կ'ընթանան իր կատարած գործերուն հետ: Իայց կը նմանէր նաեւ Ճինկիզ Խանին եւ Հիթլէրին, քանի որ ինքն ալ յանկարծական վերելք մը կ'ունենար մարդկային ընկերութեան ամէնէն խոնարհ դասէն՝ ձեռք բերելու համար բացարձակ իշխանութիւն մը եւ աշխարհակալի մը դավենպակը: Իայց, Սթալին աւելի հեռու գնաց եւ գրեթէ հասաւ աշխարհին տիրապետելու հանգրուանին, որ անոնց ալ երազն էր:

Վրացի հնակարկատի մը զաւակն էր եւ եղաւ աշխարհի ամէնէն հզօր անհատը: Իր պատանեկան օրերուն, քահանայութեան կը պատրաստուէր, բայց եղաւ անաստուածութեան ամէնէն ազդեցիկ ջատագովը աշխարհի պատմութեան մէջ եւ Աստուծոյ պաշտամունքը փոխարինեց հնազանդութիւնով մը՝ իր անսխալականութեան եւ համայնապետութեան առջեւ: Ռուս չէր, բայց եղաւ տէրն ու տիրականը ռուս ժողովուրդին եւ սլաւ ժողովուրդներու պատմութեան ամէնէն մեծ դէմքերէն մէկը: Շատ խեղճուկրակ լեզուագէտ մը ըլլալով, երբեք չկրցաւ լաւ ռուսերէն խօսիլ, բայց իր առջեւ խոնարհեցուց իր պետութեան բոլոր լեզուաբանները եւ ընդունիլ տուաւ անոնց իր տեսութիւնը լեզուի մասին՝ իրբեւ բացարձակ ճշմարտութիւն:

Բոլշեւիկեան 1917ի Յեղափոխութեան մէջ բաղդատաբար երկրորդական դերը մը, անդամ մը եւս դրել տուաւ պատմութիւնը այնպիսի ձեւով մը որ ինք ի յայտ եկաւ այդ պատմութեան մէջ իրբեւ Լենինի անմիջական յաջորդը: Սթալին մարդ մըն էր որ միշտ կը վախնար մահէն, բայց միլիոններ զերեզման իջեցուց—ի չարս այլոց չատերը այն մեծ դէմքերէն, որոնց պատմական յեղափոխութեան վարձատրութիւնը ինքն էր որ պիտի ժառանգէր:

Թայմզ կը թուէ Սթալինի մեծ գործերը: Երկրաշարժական յետամնաց երկիր մը վերածած էր ճարտարարուեստական երկրի մը, վերահաստատած էր գիւղացիներու սարկութիւնը, ստեղծած էր զօրաւոր բանակ մը եւ օդային ուժ մը, որոնք պահ մը, ետ պիտի մղէին Գերմանիոյ յարձակումները եւ յետոյ զերիներու պիտի վերածէին Արեւելեան Եւրոպայի աղդերը՝ ի վերոյ նոր թափ մը տալով համայնավարութեան, այնպիսի ուժգնութեամբ որ իր տիրապետութեան տակ պիտի առնէր Չինաստանը եւ պիտի ըլլար մեծագոյն սպառնալիքը Արեւմտեան քաղաքակրթութեան դէմ:

«Բայց, կը չարունակէ թերթը, իր ժողովուրդին եւ աշխարհի մնացեալ ժողովուրդներուն համար շատ սուղի պիտի նստէին իր նուաճումները: Ինքն էր յանցաւորը, երբ ազարակներու հաւաքականացման արշաւին պատճառաւ միլիոններ պիտի կոտորուէին սովամահ՝ երեսունական Թուականներուն սկիզբը: Ինքն էր յանցաւորը, երբ 1939ին, ամէն սրբութիւն ոտքի տակ առնելով, համաձայնութեան կուգար Հիթլէրի հետ եւ կուտար ազդանշանը Երկրորդ Պատերազմին եւ անոր վիթխարի զոհողութեանց: Իր խղճին վրայ է որ կը ծանրանայ, եթէ խիղճ ունէր, ամօթը՝ բռնի աշխատանքի կայաններուն մէջ տուայտող միլիոնաւորներու դերութեան, ինչպէս նաեւ սարկանման վիճակը չղթայուած աշխատաւորներու, որոնք կը տքնին դործարաններու մէջ օրէնսդրական հրամանագիրներու պարտադրանքով: Իր հրամանովն էր որ քայլեր կ'առնուէին, աղետալի չափերով իջեցնելու համար իր ժողովուրդին կենցաղի մակարդակը, 1928էն վերջ, որպէսզի ունենայ վիթխարի ճարտարարուեստ մը, որ պիտի տար իրեն պատերազմի մը անհրաժեշտ միջոցները: Իր կեղծիքին եւ խաբեպայութեան օրինակէն ներշնչուած էր Աստի այն աշխարհը, որուն մէջ կ'ապրին հազմահարիւր վարչաձեւ ունեցող ժողովուրդները, այսօր: Աշխարհակալութեան իր վարասիրութիւնը իրագործելու համար էր որ յանդգնեցաւ ոտքի տակ առնել այն բարեկամեցողութիւնը, զոր իր ժողովուրդը չհած էր երկրորդ Պատերազմին եւ յետոյ կը տքնի թէ Հայաստանի բուժակայաններու մասին վերջերս դրքոյկները հրատարակուեցան, որոնք ցոյց կուտան թէ Հայաստանի մէջ լայն հնարաւորութիւններ կան բուժակայաններու զարգացման տեսակէտէն:

Ներկայիս գործող բուժակայաններն են Ջերմուկը, Արզնին, Դիլիջանը, Կիրովականը որոնք մեծ համբաւ ունին Խ. Միութեան մէջ: Զանազան հանրապետութիւններէն հանդստանալու կ'երթան բազմաթիւ քաղաքացիներ: Ցարդ չկար հանրամատչելի որեւէ գիրք Հայաստանի բուժակայաններու մասին: Պրոֆ. Տ. Մնացականով « Ջերմուկ», Ս. Ձէմարտեանի եւ Գ. Աղաջանեանի « Արզնի » եւ Ա. Կայծակեանի « Դիլիջան» գիրքերը որոնք լոյս տեսած են ռուսերէն լեզուով, լայնօրէն կը բացատրեն բուժակայաններու նշանակութիւնը, աշխարհագրական դիրքը, պատմական անցեալը, բուժման մեթոտները եւ զարգացման հեռանկարները: Բուժակայանը (կուրորտը) «Ջերմուկ» դրքոյկին մէջ — չրջապատուած է ածխաթթուի — ալկալիական բազմաթիւ հանքային աղբիւրներով, որոնց ուսումնասիրման գործը այժմ դրուած է անհրաժեշտ բարձրութեան վրայ:«Հիանալի է «Ջերմուկը» նաեւ կլիմայական տեսակէտով: Ձով ամառը ,օրուան երկրորդ կիսում սկսող թարմացնող քամիները. մեծ քանակութեամբ պարզ, արեւային օրերը անդրմանիչակազոյն ճառագայթների առատութեամբ օդի թափանցիկութիւնը եւ թարմութիւնը, այս կուրորտը բնորոշում են որպէս լեռնակլիմայական կայան: Կուրորտի արժանիքը կայանում է հիպերթերմային աղբիւրներում»:

« Ջերմուկի»ն մէջ կը գործեն առողջապահութեան նախարարութեան պատկանող եւ գերատեսչական հինգ բուժարանները: Արագ թափով կը յառաջանայ բուժարանի նոր մարմիններու, ջրաւազաններու չինքերու շինութիւնը: Ճարտարապետական արուեստանոցներուն մէջ կը նախագծուին միութենական նախարարութենց կողմէ Ջերմուկի մէջ կառուցուելիք բուժարաններու ծրագիրները:

Ջերմուկը ամենամօտ ապագային կը դառնայ ոսկրա - յօդային, աղե - ստամոքսային եւ ջղային դրութեան հիւանդութեանց բուժման մէջ, Խ. Միութեան ամէնէն առաջաւոր ապաքինարանն է մէկը:

Պրոֆ. Վ. Ալեքսանդրովի կը գրէ .— Ջերմուկի հանքային ջուրը հաղուագիւտ է այն պատճառով, որ ունի 60 աստիճան ջերմութիւն, այսինքն հիպերթերմային է, եւ միւս կողմէ, իր քիմիական բաղադրութիւնը մօտ է Եւրոպայի այդ տեսակի միակ բուժականը նկատուող Չեխոսլովաքիոյ Կարլս բադին»:

Իսկ Արզնիի հանքային ջուրերու բուժիչ յատկութիւնը ծանօթ է եղած ժողովրդին պատմական հին ժամանակներէ: Առաջին ջրաւազանի վերակառուցման աեն գտնուած զանազան երկիրներու եւ ժամանակներու պատկանող դրամները կը վկայեն թէ ժամանակին մարդիկ հոն բուժուելու կ'երթային աշխարհի ամէն կողմէ: Վերջերս Արզնին դարձաւ բուժարանային վերջին պահանջներուն համապատասխանող առողջարան: Ճարտարապետ Ա. Սաֆարեանի նախագծով այստեղ կառուցուած ջրաւազաններու չէնքը ինչպէս իր արտաքին ճարտարապետական ձեւաւորումով, նոյնպէս բաղնիքի յարմարութիւններով Միութեան մէջ լաւագոյններէն է:

Ընթերցողը, կարդալով այս դրքոյկները, կրնայ համոզուիլ թէ Հայաստանի բուժիչ կլիմայի եւ բնական միւս արժանիքներու մասին, որոնք բուժական ընդհանուր դրութեան կարեւոր միջոցներէն են: Դրքոյկներու վերջին մասին մէջ յիշատակուած են այն հիւանդութիւնները, որոնք կրնան բուժուիլ Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժականներուն մէջ:

Այս դրքոյկները ունին հիանալի արտաքին ձեւաւորում: Անոնք կը պարունակեն Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժակայաններու, տեսարժան վայրերու եւ բուժարաններու գեղեցիկ չէնքերու կարդ մը յաջող նկարներ:

ԲԺ. Ռ. ՓԱՐՍԱԴԱՆԵԱՆ

« ՄԵՆՔ ԴԺՈԽՔԸ ՏԵՍԱՆՔ »

ԽՄԲ.— Ինչպէս հաղորդած էինք խորին տխրութեամբ, անցեալ Դեկտ. 13ին Մեշխէտի մէջ (Իրան) յանկարծամահ եղաւ երիտասարդ ընկեր մը, Շաւարշ Յարութիւնեան:

Աշխատակից մը, որ պատերազմի ընթացքին Լեհաստան կը գտնուէր, կը գրէ այս տխուր առթիւ.—

1942ի պատերազմի այդ տաք օրերուն, Պերլինի Հայ Գաղթային վարչութիւնը, կրցած էր գերմանական պատկան մարմնէն արտօնութիւն ձեռք բերել, հետաքրքրուելու հայ գերիներու վիճակով, որոնք առաւելապէս Լեհաստանի զանազան չրջաններու մէջ՝ սովետական պատերազմական գերիներու կեդրոնավայրերու մէջ խառն ի խուռն լեցուած էին: Օրական հազարաւորներ կը մահանային ցուրտէ, հիւանդութենէ եւ մանաւանդ սովէ:

Երկու հայ ուսանող երիտասարդներ, հայ գերիներ գտնելու, ցուցակագրելու առաքելութեամբ Լեհաստանի զանազան քաղաքներու չուրջ վերտուտքի ենթած էին, այդ սարսռամանիք օրերուն, աննպաստ պայմաններու տակ ճամբորդելով: Այդ երիտասարդներէն մէկը մեր ողբացեալ Շաւարշն էր:

— Պատմեցէք մեզի. ինչպէ՞ս տեսաք, իրենց վիճակի են հայ գերիները, կը հարցնէինք:

Կը յուզուէր Շաւարշը, դժուարաւ կամ չուզելով վերյիշել իր տեսածները: Կը պատմէր տխուր եւ ազդուած.

— «Մենք դժոխքը տեսանք. մենք, անօթի, սովէն մահուան սպասող հայ երիտասարդները տեսանք, գերիներու կայանի մը մէջ 48 Հայեր, որոնք ծիւրած, ցամքած, մեռելատիպ խաւաքարտէ չինուած չարժուն կմախքներու կը նմանէին: Անոնք մարած ձայնով մեզ պատմեցին թէ Թիւրքիստանի եւ Տաճիկիստանի մոնկոլատիպ գերիներ, իրենց մահացած ընկերներու դիակը կամ դանկին ուղեղը կը հանէին եւ կ'ուտէին ...: (Միջանկեալ ըսեմ որ Վարչապետի փոքրաթիւ հայ դաղութը իրար անցաւ. Միջազգային Կարմիր Խաչի, լեհական Կ. Խ.ի մէկ ճիւղին միջոցով,փոխան վճարումի, ամէն օր տաք ապուր կը հասցնէր այդ հայ գերիներուն, որոնց 48էն հազիւ 13ը կենդանի մնացած էին): Մեծ եղաւ աշխատութիւնն եւ դժուարերութիւնը Վարչապետի 8—10 տունէ բաղկացած փոքրաթիւ հայ դաղութին: Անոնք հիւանդանոցներու մէջ պառկած տասնեակ հայ գերի զինուորներու սնունդով օգնութեան հասնելով, անոնց կեանքը փրկեցին ստոյգ մահէ:

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

լաւագոյն տպաւորութիւններ կը ստանայ Հայաստանի հրաչալի բնութեան, անոր արագընթաց գեղերու, լեռնային բուժիչ կլիմայի եւ բնական միւս արժանիքներու մասին, որոնք բուժական ընդհանուր դրութեան կարեւոր միջոցներէն են: Դրքոյկներու վերջին մասին մէջ յիշատակուած են այն հիւանդութիւնները, որոնք կրնան բուժուիլ Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժականներուն մէջ:

Այս դրքոյկները ունին հիանալի արտաքին ձեւաւորում: Անոնք կը պարունակեն Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժակայաններու, տեսարժան վայրերու եւ բուժարաններու գեղեցիկ չէնքերու կարդ մը յաջող նկարներ:

ԲԺ. Ռ. ՓԱՐՍԱԴԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՒԺԱԿԱՅԱՆՆԵՐԸ

Երեւանի թերթերը կը գրեն թէ Հայաստանի բուժակայաններու մասին վերջերս դրքոյկները հրատարակուեցան, որոնք ցոյց կուտան թէ Հայաստանի մէջ լայն հնարաւորութիւններ կան բուժակայաններու զարգացման տեսակէտէն:

Ներկայիս գործող բուժակայաններն են Ջերմուկը, Արզնին, Դիլիջանը, Կիրովականը որոնք մեծ համբաւ ունին Խ. Միութեան մէջ: Զանազան հանրապետութիւններէն հանդստանալու կ'երթան բազմաթիւ քաղաքացիներ: Ցարդ չկար հանրամատչելի որեւէ գիրք Հայաստանի բուժակայաններու մասին: Պրոֆ. Տ. Մնացականով « Ջերմուկ», Ս. Ձէմարտեանի եւ Գ. Աղաջանեանի « Արզնի » եւ Ա. Կայծակեանի « Դիլիջան» գիրքերը որոնք լոյս տեսած են ռուսերէն լեզուով, լայնօրէն կը բացատրեն բուժակայաններու նշանակութիւնը, աշխարհագրական դիրքը, պատմական անցեալը, բուժման մեթոտները եւ զարգացման հեռանկարները: Բուժակայանը (կուրորտը) «Ջերմուկ» դրքոյկին մէջ — չրջապատուած է ածխաթթուի — ալկալիական բազմաթիւ հանքային աղբիւրներով, որոնց ուսումնասիրման գործը այժմ դրուած է անհրաժեշտ բարձրութեան վրայ:«Հիանալի է «Ջերմուկը» նաեւ կլիմայական տեսակէտով: Ձով ամառը ,օրուան երկրորդ կիսում սկսող թարմացնող քամիները. մեծ քանակութեամբ պարզ, արեւային օրերը անդրմանիչակազոյն ճառագայթների առատութեամբ օդի թափանցիկութիւնը եւ թարմութիւնը, այս կուրորտը բնորոշում են որպէս լեռնակլիմայական կայան: Կուրորտի արժանիքը կայանում է հիպերթերմային աղբիւրներում»:

« Ջերմուկի»ն մէջ կը գործեն առողջապահութեան նախարարութեան պատկանող եւ գերատեսչական հինգ բուժարանները: Արագ թափով կը յառաջանայ բուժարանի նոր մարմիններու, ջրաւազաններու չինքերու շինութիւնը: Ճարտարապետական արուեստանոցներուն մէջ կը նախագծուին միութենական նախարարութենց կողմէ Ջերմուկի մէջ կառուցուելիք բուժարաններու ծրագիրները:

Ջերմուկը ամենամօտ ապագային կը դառնայ ոսկրա - յօդային, աղե - ստամոքսային եւ ջղային դրութեան հիւանդութեանց բուժման մէջ, Խ. Միութեան ամէնէն առաջաւոր ապաքինարանն է մէկը:

Պրոֆ. Վ. Ալեքսանդրովի կը գրէ .— Ջերմուկի հանքային ջուրը հաղուագիւտ է այն պատճառով, որ ունի 60 աստիճան ջերմութիւն, այսինքն հիպերթերմային է, եւ միւս կողմէ, իր քիմիական բաղադրութիւնը մօտ է Եւրոպայի այդ տեսակի միակ բուժականը նկատուող Չեխոսլովաքիոյ Կարլս բադին»:

Իսկ Արզնիի հանքային ջուրերու բուժիչ յատկութիւնը ծանօթ է եղած ժողովրդին պատմական հին ժամանակներէ: Առաջին ջրաւազանի վերակառուցման աեն գտնուած զանազան երկիրներու եւ ժամանակներու պատկանող դրամները կը վկայեն թէ ժամանակին մարդիկ հոն բուժուելու կ'երթային աշխարհի ամէն կողմէ: Վերջերս Արզնին դարձաւ բուժարանային վերջին պահանջներուն համապատասխանող առողջարան: Ճարտարապետ Ա. Սաֆարեանի նախագծով այստեղ կառուցուած ջրաւազաններու չինքը ինչպէս իր արտաքին ճարտարապետական ձեւաւորումով, նոյնպէս բաղնիքի յարմարութիւններով Միութեան մէջ լաւագոյններէն է:

Ընթերցողը, կարդալով այս դրքոյկները, կրնայ համոզուիլ թէ Հայաստանի բուժիչ կլիմայի եւ բնական միւս արժանիքներու մասին, որոնք բուժական ընդհանուր դրութեան կարեւոր միջոցներէն են: Դրքոյկներու վերջին մասին մէջ յիշատակուած են այն հիւանդութիւնները, որոնք կրնան բուժուիլ Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժականներուն մէջ:

Այս դրքոյկները ունին հիանալի արտաքին ձեւաւորում: Անոնք կը պարունակեն Ջերմուկի, Արզնիի եւ Դիլիջանի բուժակայաններու, տեսարժան վայրերու եւ բուժարաններու գեղեցիկ չէնքերու կարդ մը յաջող նկարներ:

ԲԺ. Ռ. ՓԱՐՍԱԴԱՆԵԱՆ

Թոյլ տուաւ որ մարդկութիւնը սկսի պատմութեան մէջ նմանը չտեսնուած զինաթշամ մը: Սթալին, երեւակայական համայնավարութեան քուրմի պատմուճանը հագաւ, բայց իր իշխանութիւնը կը յիշեցնէ Ճորճ Օրուէլի դժոխքին տիւլքը:

Կեղծաւորութիւն պիտի ըլլար, եթէ ըսէինք թէ իր մահը ցաւ կը պատճառէ մեզի: Մեր թոռները, ապագային պիտի վճարեն գինը այն Զրիւքին, զոր ինք բերաւ այս աշխարհի գլխուն:

Պոսթըն Էմէրիքըն.— «Մահը զգետնեց արիւնկզակ իշխանաւորը մը, բայց ոչ արիւնկզակ իշխանութիւնը: Անձնապէս պատասխանատու էր շատ աւելի ոճիրներու քան ուրիշ ոեւէ մէկը, որ աշխարհ եկած է: Պատուոյ զղացում եւ ազատութեան հանդէպ ակնածանք ունեցող մարդիկ չեն կրնար ցաւ զգալ»:

Տէյլի Միրըր, Նիւ Եորք .— « Մենք որեւէ աուեն, հիացում կամ համակրանք ունեցած չենք այս մարդասպանին եւ միլիոնաւորներ հալածող մարդուն հանդէպ: Հիմա ալ չունինք: Իսկ, ազատ ու ոչ - համայնավար աշխարհը երբեւիցէ պիտի ունենա՞յ այսքան երկնառաք պատեհութիւն մը՝ որոշ կերպով հասկցնելու համար Ռուսիոյ ներկայ վարիչներուն թէ խեղկատակութեան ժամանակը անցած է »:

Իվընինկ Նիուզ, Նիւ Եորք.— «Ապագան ինչ վճիռ ալ արձակէ իր մասին նոր լոյսի մը տակ, մեր սերունդին համար Սթալին ուրիշ մէկը չէր, եթէ ոչ Զարիւքի վիթխարի ուժ մը՝ ամբողջ աշխարհի մէջ »

Տըի Սըն.— « Սթալինի բռնակալութիւնը միայն մասամբ անհատական էր: Անիկա դաղափարի մը բռնակալութիւնն էր, միաժամանակ: Սթալին մեռաւ եւ իր անհատական բռնակալութիւնն ալ իրեն հետ մեռաւ: Բայց դաղափարին բռնակալութիւնը կը մնայ »:

Շիքակօ Թրիպիւն.— «Աւելի քան տասը տարիէ ի վեր ամէն պատուաւոր մարդ անհամբեր կը սպասէր Սթալինի մահուան: Հիմա որ ան մեռած է, մեր ուրախութիւնը կը չափաւորուի միայն այն վախով թէ իր յաջորդը, Մալենքով, ցոյց պիտի տայ թէ ինքն ալ նման վայրենի մըն է, թերեւս աւելի անարդ »:

Թայմզ - Սթար .— « Սթալինի անդթութիւնը նահանջ մըն էր դէպի պատմութեան ամէնէն խաւարակուռ դարերը: Մեծ ատուեր մը անցաւ այս երկրադունդէն »:

Դպրոցական հանդէս

ՇԱՎԻՒԼԻ ՄԷՋ

Սիրելի «Ճառաջ». — ՀիւանուԹիւններու եւ ցուրտերու պատճառաւ ,այս տարի սովորական - նէն քիչ մը ուշ տեղի ունեցաւ մեր դպրոցի փոք - րիկներու տարեկան հանդէսը :

Մարտ 15ի կիրակի օրը ծնողներու եւ բարե - կամներու կոկիկ բազմուԹիւն մը հաւաքուած էր Շաւիլի քաղաքապետարանի սրահը, լսելու հա - մար մեր փոքրիկնեուն արտասանուԹիւնները , երգերը եւ փոքրիկ տրամախօսուԹիւնները, 30-35 փոքրիկներ որքան քիչ Շաւիլի պէս 6—700 հո - գինոց դաղուԹի մը համար, 8էն 14 տարեկան, ե - րեք ժամու չափ, որ մէկը Թոթով եւ ամչկոտ ,իսկ մեծ մասը աւելի ինքնավստահ եւ համարձակ պահ մը մեզ փոխադրեցին մեր հայրենի աշխարհը, — հայրենիք, Հայաստան, Արարատ ու Սեւան, հայ լեզու ու հայ հաւատք այս նոյնիսկ Մխացեալ եւ Ազատ, լսես այս ամէնը իրենց Թոթով լեզուով: Ցեղոյ մանկական ներկայացում եւ հայկական պարեր :

Շնորհաւորելի է ուսուցչուհի Տիկին Բաբերդ - եանի աշխատանքը, մանաւանդ որ հիւանդ էր ա - ւելի քան մէկ ամիս: Բոլորին պարտքն է քաջալե - րել իր գոհողուԹիւնը, օգնել իրեն, «տունին մէջ հետեւելով իրենց զաւակներուն հայերէնի դասե - րուն »:

Եկեղեց. ԸնկերակցուԹեան նախագահը , Պ. Դ. Տէր Գալուստեան, յայտնեց որ տարուէ տարի կը պակսի դպրոցի աշակերտներու Թիւը, ծնողնե - րու անփուԹուԹեան պատճառաւ: Ինդրեց ուժ - տալ եկեղեցիին եւ դպրոցին որ քան տարիէն ա - ւելի է որ կը պահէ իր գոյուԹիւնը, դրեթէ անընդ - հատ, նոյնիսկ պատերազմի տարիներուն :

Ժօսք առաւ նաեւ Փարիզի եկեղեցւոյ ներկա - յացուցիչ, Պ .Զատիկ Յանդատեան.— «Ըլլալ ա - շխուրջ եւ գոհաբերող տեսնելով վտանգը որ կը սպառնայ մեր նոր սերունդին, այս հիւրընկալ բայց համայնակուլ երկրին մէջ »:

Ներկաները խանդավառ՝ լայնօրէն մասնակ - ցեցան վիճակախաղին եւ նուիրատուուԹեան :

Այս առԹիւ Մոռֆուէն աղնիւ հայրենակից մը, առեւտրական Պ. Գարեգին Նորսիկեան, 5000 ֆրանք նուիրեց դպրոցին :

ՇնորհաւորուԹեան արժանի են դպրոցին հո - գաբարձուԹեան անդամները: Թղթակից

Ասոր ականատես վկաներ են վերապրողներ, ցր - ուած Սփիւռքի մէջ եւ Թէ այն առեն վարչաւա - յէն եկող գացող կարեւոր անձնաւորուԹիւններ :

Շաւարշի պէս խառնուածք ունեցող մէկը չէր կրնար դիմանալ եւ տեսնել այս գժոխային տեսա - րանները: Իր ընկերը, որ աւելի զօրաւոր եւ դի - մացկուն էր, կ'ըսէր իրեն Թէ՝ « քեզի պէս քնքուշ օրիորդի սիրտ ունեցողի գործը չէ տեսնել զերի - ներու վիճակը եւ սոսկալի մահացումները ...»:

Կրկին տեսայ զինք ճամբորդուԹեան մէջ , պարտականուԹեան վրայ. այս անգամ իրեն յար - մար, որպէս օգնական եւ զերմաներէնի Թարգ - մանուած ..:

Ա. ՏԱՊԱՂԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿԸ ՀՐԱՄԱՑԷ ...

ՅՄԲ.— Գրած էինք Թէ Ամենայն Հայոց կա - թողիկոսը հրամայած է լուծել Թեհրանի Թեմ. խորհուրդը եւն.:

Ահաւասիկ այդ հրահանգը, որ տպուած է էջմիածին պաշտօնաԹերԹի **1953** յունուարի Թի - վին մէջ եւ ուղղուած Թաւրիզի Առաջն. տեղապահ Կարապետ Ա. Եահանեայի (6 Նոյ. 1952).—

«Թեհրանի Թեմական Խորհուրդը համաձայ - նած է հրաւիրել Իրանի երեք Թեմերը միացնելու նպատակով :

Այսու յայտարարում ենք, որ հայ եկեղեցու կանոնական իրաւունքով, հայ Թեմերի յաւելման եւ յապաւման իրաւունքը վերապահուած է մի - այն եւ միայն Ազգային — եկեղեցական ժողովին եւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին: Ցարդ Հայոց եկեղեցին այս օրէնքով էլ ղեկավարուել է : Ի - րանի երկու Թեմերը՝ Թաւրիզի եւ Սպահանի , անցեալում հաստատուել են Ամենայն Հայոց Հայ - րապետի կոնդակով, իսկ Թեհրանի Թեմը հաս - տատուած է մեր հայրապետական կոնդակով եւ Իրանի ներկայ Շահ-Ն-Շահի համաձայնուԹեամբ : Անկախ վերոյիշեալից, յայտարարում ենք նաեւ , որ Թեհրանի ներկայ Թեմական խորհրդի պաշտօ - նավարուԹեան շրջանը լրացել է եւ նրա գործու - նէուԹիւնը դադարած ենք համարում եւ կատա - րելիք գործերը՝ ապօրինի: Այս հիմամբ պատ - ւիրում ենք Զեզ իրաւական հողի վերայ հրաւիրել Թեհրանի Թեմի երեսփոխանական ժողով, նոր Թե - մական Խորհուրդ ընտրել եւ Մեզ ներկայացնել ի հաստատուԹիւն: Թեմի առաջնորդի նկատմամբ նոր կարգադրուԹիւն կը հետեւի Իրանի պետական օրէնքի գօրուԹեամբ : Պատուիրում ենք նաեւ ներկայանալ Իրանի ներքին գործոց նախարարին վերոյիշեալի մասին դեկուցանելու, այլեւ գրու - Թեան պատճէնը յանձնելու Թեհրանի ԹերԹերին տպագրուԹեան » :

ՓԱՌԵՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑ ՄԱՑՐԵՐՈՒ

Զ .Ո. ՄխուԹիւնը գրական մրցանակ մը հաս - տատած էր, հայ մայրերուն փառերդուԹեան նը - ւիրուած չափածոյ բանաստեղծուԹեան մը հա - մար:

Մրցումին մասնակցողները Թիւով չատ քիչ էին, Թերեւս անոր համար որ պայմանաժամը կարճ էր: Երկրորդ, ղրկուած կտորները չէին հա - մապատասխաններ ՄիուԹեան պահանջին , միայն Զիւնական ստորագրուԹիւնը կրող կտորն էր որ յաջող էր իրրեւ քերԹուած :

ՓառերդուԹեան մրցանակը, ուրեմն, չետա - ձղուած է առ այժմ :

Երաժիշտ Արայ ՊարԹեւեան, Հայ մայրերու փառերդուԹեան մեր հանդէսին համար, որ տեղի պիտի ունենայ Յունիս 7ին, յատկապէս ընտրած է Աւետիս Իսահակեանի Մօր մը սիրտը քերԹուա - ծը եւ յօրինած եղանակ մը ,որ առաջին անդամ պիտի երգուի Հայ Մայրերու Տօնին՝ մեր հան - դէսին մէջ:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՕՐ. Վ. ՃԻՆՃԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մարտ 17ին Սալ Կավոյի մէջ, Փարիզի Սէն - Ֆօնիք ընկերակցուԹիւնը ղեկավարուԹեամբ Մո - ռիս Կիւյընօյի նուագահանդէս մը տուաւ ի նը - պաստ հայ արուեստի Թանգարանին, հովանաւո - րուԹեամբ կրԹական նախարար Անտրէ Մարիի :

Յայտագիրը կազմուած էր դաշնակի երեք Քոնչէրթօներէ — Պախ, Շուման եւ Լիսթ — զոր նուագեց Օր. Վերոնիկ Ճինճեան :

Դասական, վիպապաշտ եւ արդիական երաժշ - տուԹեանց այս երեք յատկանշական նմոյշները Օր. Վերոնիկ Ճինճեան մեկնեց մեծ տիրականու - Թեամբ, որ արդիւնքն է խղճամիտ ու յարատեւ աշխատանքի մը:

Օր. Ճինճեանի ինքնավստահ թէքնիքը ու բը - ծախնդիր ճշդրտուԹիւնը դնահատելով հանդերձ , կ'ենթադրենք Թէ ներկաները պիտի նախընտրէին հաստատուել այդ կարողուԹեանց հետ՝ աւելի տաք հաղորդականուԹիւն մը եւ աւելի խոր բանաստեղ - ծական Թռիչք :

Նուագախումբն ու ղեկավարը յաջողեցան ան - հրաժեշտ մթնոլորտը ստեղծել այս գեղեցիկ դոր - ծերուն արտայայտուԹեանց համար:

Ժ. Արդարեան

Մարզական կեանք

Փարիզի ախոյեանուԹեան գօտեմարտի յունա - հռոմէական մրցումները կատարուեցան Վէնսէն Թաղապետական սրահին մէջ 70 գօտեմարտիներու միջեւ, որոնց մէջ էին Ֆրանսահայ ախոյեան Հայկ Սալմասլեան (երկրորդ) ,եւ նորեկ մը, Մխի - թարեան 57 քիլօ (չորրորդ) :

Կոփամարտէ դուրս ըմբշամարտի կրկէսնե - րուն վրայ հայ ըմբիշներուն, մանաւանդ Յակոբ Այվազեանի, Լեմօն Գօվհաննեանի, Մանուկ Յա - րութիւնեանի, Ռիլլիեանի, եւ Հայկ Սալմասլեա - նի յաջողութիւնները կը լսենք միշտ :

Վերջինը խլած է Ֆրանսայի Ծանր Ծանրու - Թեան դինուորական եւ քաղաքային միջազգային ախոյեանուԹեան տիտղոսները (1949էն սկսեալ) : Իսկ Այվազեան (գօտեմարտի, յունա - հռոմէա - կանի եւ «Քէյ»ի) 13 տարուան փորձառուԹիւն ու - նի, նաեւ 487րդ մրցումը կատարեց, յաղԹելով միջին ԾանրուԹեան ֆինալիսթ Լազուրի, Փեար - ուար 20ին :

ՀասարակուԹիւնը սկսած է դնահատել սփօրին կարեւորուԹիւնը, խուռներամ դիմելով դէպի ըմ - բշամարտի կրկէսը: Բայց, ՖուԹպօլի դաշտին վրայ ... :

× «ԱմաԹէօռ» կոփամարտիկ ԹաԹուլեան եւ Օժէ (հաւասար) : — «Ֆլօրիտա» սինեմայի մէջ, «ամաԹէօռ» կոփամարտիկ Սապունճեան եւ Պուապան (հաւասար) : Սարգիս Զ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԲԱՂԷՇԻ ԴՊՐՈՑԸ (1500 — 1704): *Նպաստ մը Հայոց եկեղեցւոյ պատմուԹեան եւ մատենագրու - Թեան : Գրեց՝ Հ. Ներսէս Վ. Ակինեան: Վիէն - նա, Մխիթարեան տպարան, 1952: Գին 5 զուից. ֆրանք :*

«ՃԱՌԱՋ» ԻՐԵՐԹՕՆԸ (38)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մանկիկը իր հիւանդ տղու սրտմտած ու տը - խուր աչքերովը կը նայէր մեզի. երբեմն լոյսէն ձացած կը քԹԹէր անոնք ու իր կապկային դիմա - պիծերը կը ծամածռէր .ամբողջ մարմինը մնա - ցեր էր այնպէս ինչպէս էր ծնած օրը, Թերեւս ա - ւելի նուաղեր էր. վորը զղաւոր ու պարապ կը Թուէր. ու Թեւերը՝ ինչպէս սրունքները՝ բարակ ճղերու պէս նիհար էին:

Կինը իր անյաղող մայրուԹեան մէջ վիրաւոր - ուած , կ'արտասուէր ու յաճախակի կը կրկնէր .

— Հինդ զաւկի մայր եմ , ոչ մէկը ասանկ չէ եղած :

Շատ անգամ տեսեր էինք սակայն այս երե - ւոյԹով տղաքներ՝ մայրերու դիրկը. բոլոր նորա - ծինները դէպքին եւ յաջորդող օրերուն մէջ , չա - րունակական ԹչուառուԹեան ենԹարկուած՝ վե - րածուեր էին հրէշներու. մեռնողներու Թիւը չատ մեծ էր ,բայց անոնք որ դեռ կուչանային մեռնե - լու՝ կը ներկայացնէին նոյն պատկերը :

— Մեր ցաւը մէկ տեսակ չէ, մեր տարտը մէկ տեսակ չէ, կը կրկնէր միօրինակ եւ երգող ձայ - նով մը դժբախտ մայր, կարծես արձագանգ դառ - նալով մեր մտածումներուն :

Երբ զինքը զոհացնելէ ետքը՝ մեր կոյրերուն դարձանք, ամբոխը հասած էր արդէն մինչեւ մեր սենեակին դուռը :

Կոյրերը սարսափած այդ տարօրինակ աղմու - կէն՝ կը չտապէին. զլուխնին բարձր բռնած , սը - րունքներնին դեղեւուն, կուզային դէպի մեզ ու երբեմն իրարու կը կըթնէին՝ յառաջանալու հա - մար .. .այդ վիրաւորուած ու արիւնոտ աչքերը, այդ ճերմակ մշուշով ծածկուած բիբերը, Թարա - խէն մաշած արտեւանունքները ՝մեզի Թէ դԹու - Թիւն Թէ վախ կը ներշնչէին. ու կային որ ունէին այնպիսի փակ աչքեր, որ անկարելի էր երեւակա - յել Թէ ատեն մը նայուածքի լոյսը ճանչցած է այդ ցամքած ու ողորկ խորուԹիւններէն. մորԹը ճակատէն կ'իջնար այդ փոսերուն մէջ՝ առանց նոյնիսկ ծալք մը կազմելու արտեւանունքին միա - ցած դծին վրայ ...:

Ամէնքն ալ անտէր էին ու առանձին. ու ո - մանք չէին գիտեր Թէ ինչ են եղեր իրենց ընտա - նիքի անդամները. մեռա՞ծ էին Թէ Թափառական, Թէ բանտարկուած... : Այս հարցումն է որ կը յա - ճախէր իրենց ժժդոյն շրԹունքներուն վրայ :

— Հոս եկողներէն մէկը չըսա՞ւ Թէ կոյր հայր մը ունէի ...:

Մեզի դժուար էր պատասխանել .աւելի դժ - ուար էր իրենց տկար ու դողդոջուն յոյսը մարել. չատերը այդ յոյսովն է միայն որ կ'առաջնոր - դուէին կեանքի դժնդակ ճամբուն վրայ :

Մէկ քանի օր առաջ նոյն այդ սենեակին մէջ ցաւագին տեսարանի մը ներկայ դտնուած էի: Ու - Թը տարեկան մանչ մը բերած էին. դէպքին օրէն ի վեր խեղճ տղեկը կրծուած էր. զինքը մահմե - տական դարձուցեր էին եւ իր բնաւայրը եղող գիւ - ղը հիմնայատակ կործանելէ ետքը՝ դրացի Թուր - քեր որդեգրեր էին զինք :

Ի՞նչ չարաչուք դէպքերու յաջորդուԹեամբ մը տղան եկեր էր մինչեւ իր ազգին դիրկը, չդիտեմ, իր անունը կ'ըսէր միայն ու հօրը անունը եւ ու - րիշ բան չէր գիտեր : Ցանկարծ, կիներու ամբո - խին մէջէն, որ խռնուած էր եկեղեցւոյ բակին մէջ, կոյր կին մը յոյսի եւ ցաւագին տարակոյսի տաղնապի մը մէջ՝ հասաւ մեզի. երեսն ի վար վի - բալից աչքերէն արիւն ու արցունք կը հոսէր. քուն - քերը Թաց էին քրտինքէն ու կը հեկեկէր, կ'ու - զէր խօսիլ, բայց ձայնը կը խեղդուէր, վերջա - պէս ըսաւ ...

— Այն օրը զաւակս տարին, խլամացուցին.. անկէց ի վեր կորսնցուցած եմ զինքը... տղայ է - կեր է կ'ըսեն Թուրքերուն քովէն, իմ զաւա՞կս է արդեօք :

(Շար.) ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

Ուշադրութիւն

« Ճառաջ »ի վերհրատարակման ուԹերորդ շրջանը կը լրանայ յառաջիկայ ապրիլին :

Նոր տարեշրջանի համար կարգ մը փոփոխու - Թիւններ նախատեսուած ըլլալով, կը խնդրուի մեր բոլոր բաժանորդներէն օր առաջ փակել իրենց առկախ հաշիւները:

Ապրիլ 1էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք բո - լոր անվճար ԹերԹերուն առաքումը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

նաւոր պատուիրակ մը ղրկէ Մոսկուա, Մալենքովը տեսնելու համար : Այդընհանուրը չուզեր սխալ քայլ մը առնել եւ կը նախընտրէ քիչ մըն ալ սպասել, տեսնելու համար թէ Մալենքովով տրամադիր է հրապարակ իջնելու որոշ առաջարկներով : Այս առթիւ նշանակելի կը համարուի նաեւ Վիշինսկիի արագ վերադարձը Մոսկուա : Փորձառու դիւա – նագէտները կը կարծեն թէ մեծ դէպքեր կրնան պատահիլ :

Անգլիոյ մէջ ալ անձկութեամբ կը սպասեն դէպքերու ընթացքին : Կարգ մը երեսփոխաններ կը պահանջեն որ Զըրչիլ նոր ձեռնարկ մը փորձէ, երեք Մեծերը ժողովի հրաւիրելու համար· մա – նաւանդ որ Զինաստանի դիկտատորը, Մաօ Ցէ Թունկ Մոսկուա պիտի այցելէ յառաջիկայ ապրիլին :

× Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա» խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ Ա· Միութեան քաղաքականութիւնը անյեղլի պայքար մըն է նոր պատերազմի մը դէմ եւ կը ձգտի միջազգային գործակցութեան, ինչ – պէս եւ առեւտրական յարաբերութեանց զարգացման : «Միայն ափ մը ռազմապաշտներ պատերազմ կ'ուզեն ինչ որ հակառակ է աշխարհի ժողովուրդներուն մեծամասնութեան շահերուն : Անոնք ամէնքն ալ խաղաղութիւն կ'ուզեն » :

Թիթոյի այցելութենենետ

Մառեշալ Թիթօ Լոնտոնէն մեկնած առեն հեռագիր մը ուղղելով Զըրչիլի, գոհունակութիւն յայտնած է, տեսակցութեանց յաջողութեան համար : Այս առթիւ կ'ըսէ .— «Ս ասնաւոր գոհունակութեամբ կը յայտարարեմ թէ երկու երկիրներ – րուն բարեկամութեան եւ վնասակցութեան կապերը տեւական են եւ թէ ուս ուսի պիտի պաշտպանենք խաղաղութիւնը» : Անգլիոյ թագուհւոյն ալ նոյնիսկ հեռագիր մը ստացած է Թիթոյէն :

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Թիթօ խոստացած է ուժեղ մեղմացնել երկրին կարգապահութեան եւ հաշտարար քաղաքականութեան մը հետեւիլ եկեղեցւոյ հանդէպ : Հաւաքական հողագործութեան (կոլխոզ) քաղաքականութիւնն ալ պիտի մեղմանայ : Պիտի մնան միայն անոնք որ յաջողած են :

× Հոռմ հասած լուրերու համաձայն, զա – ւինք մը կնքուած է Իտալիոյ, Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ, ի պատասխան Եուկոսլաւիոյ, Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ գոյացած համաձայնութեան : Այս դաշինքը ,որ կնքուած է գագնաւորէն, Իտալիոյ մէջ, կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները ·—

1· Իտալական ծրագիրը մը՝ մասնաւորապէս միացնելու համար ռուսական, հունգարական եւ պուլկարական բանակները·— 2· ռուս մառեշալ Կոնեւը նշանակել ընդհ· հրամանատար միացեալ ուժերուն·— 3· Զօրաշարժի փորձ մը կատարել այս գարնան, երեք երկիրներուն 40 զօրաբաժինները բարձրացնելով «այնպիսի թիւի մը որ համապատասխանէ ներկայ կացութեան »· 4·— Փութացնել երեք բանակներուն վերազինում մը, արտակարգ հայթայթումներով (օդանաւ, թնդանօթ, հրասայլ եւն·)·— 5· Իւսերէն լեզուն հաստատել ընդհ· սպայակոյտներուն եւ հրամանատարութեանց մէջ, դիւրացնելու համար զօրաժողովները :

ՖԱՆԻ ՄԸ ՏԱՒԼՈՎ

ՁԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ նախագահ ընտրուեցաւ Զափոթոքի, որ 68 տարեկան է եւ վարչապետ էր 1948ի պետական հարուածէն ի վեր : Նոր վարչապետն է Սիրոքի : Նախագահին ընտրութիւնը կատարուեցաւ միաձայնութեամբ, տեւելով 15 վայրկեան : Զափոթոքի ասպարէզ նետուած է իբրեւ դերձակի աշկերտ, երբ 16 տարեկան էր : Սերոքի առաջին Սլովաքն է որ վարչապետութեան կը կոչուի , գոհացում տալու համար 3500000 Սլովաքներուն (Զեխերը 9 միլիոն եւն·) :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի նոր ցնցումներ զգացուեցան Թուրքիոյ ազգտեալ վայրերուն մէջ : Մարդկային գոհ չկայ : Թուրք թերթերը կը գրեն թէ մեռեալներուն թիւը չափազանցուած է :

ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին եւ ելմտական նախարարները երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան Պ· Պ· Մայէրի եւ Պիտոյի հետ, որոնք Ուոշինկթըն կը մեկնին այսօր :

ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿի ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ դէմ պայքարը կը շարունակուի Փարիզի մէջ, գլուխը թէ բանաւոր :

ԼԻԲԱՆԱՆի կառավարութիւնը գրաւեց ֆրանքեւպելժիական էլեկտրական ընկերութիւնը (հանրակառք եւ լուսաւորութիւն), այն ամբաստանութեամբ թէ չէ յարգած իր յանձնառութիւնները :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՋԱՆԱԻի մը 23 նաւաղները ջուրին երեսը ելան առջի օր, երկու ամիս ամբարտակ նաւուն մէջ մնալէ ետք : Փորձին նպատակը էր ստուգել թէ որքան առեն կրնան ջուրին տակ մնալ :

Մեծ պարահանդէս

Նախաձեռնութեամբ Հաճընի Հայր· Միութեան, մարտ 29ին ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր : Սէրքլը Միլիթէրի չքեղ սրահներուն մէջ : (Place St. Augustin) :

Ցայտնի մեծ նուագախումբ Մ· վարդիվանեանի գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Ցիշատակի օր մեր բոլոր նահատակ մտաւորականներու :

Կազմակերպուած՝ Համախմբերդի « Եփրատ » Միութեան կողմէ, Շաբաթ 28 Մարտ, երեկոյեան ժամը 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne

Կը նախագահէ Վ.ԵՐ· ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք Ա· ՔԼՕՍԼԵԱՆ

Կը խօսին պրոֆ· ԽԱՑԻԿԵԱՆ Պ· Մ· ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ եւ Պ· Մ· ՄԻՐՋԻ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Նուագ յայտնի ջութակահար Պ· Լ· ՂեւոնդեաՆ, երգ Օր· Արզումանեան եւ Պ· Գ· Ստեփանեան, արտասանութիւն Պ· Թուրլեան :

Ցաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, իրիկունը ժամը 9ին «Քաֆէ Նօայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ թէյասեղան մը, ի պատիւ Պ· Պարսամեանի եւ Մ· Միրզէի : Պիտի դասախօսէ Պ· Պարսամեան :

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխտիր :

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Ի նպաստ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕԴԱՓՈՒՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻՆ :

Նախաձեռնութեամբ Ց· կալ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի : 28 Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլլէի չքեղ սրահներուն մէջ : 31 Փլաս Պէլքուր :

Հաճելի անակնկալներ·— Պալէ լէ Լիւսիօլ տը Լիոն խումբի կողմէ : Սպանիական ժող· պար Ա· լիքի եւ Օր· Լօլիթա Մորէոյի կողմէ :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ, ՄԱՐՍԷՅԼ·— Ց· Կ· Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղը ստացած է Տիկին Պէզիրճեանէ 500 Ֆր· իր եղբօր Մելիք Գրիգորեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ :

ԿՐՃՆՈՊԼԸ·— Ց· Կ· Խաչի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է 5000 ֆրանք Ցէր եւ տիկին Տիւ· Սահակեանէ, իրենց զաւկին Օր· Սահակեանի ամուսնութեան առթիւ :

ԱՐԱՔՍ
ARAXE
ՄԱՆԿԱԿԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ
Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ
Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան Ֆրանսա 1000 Ֆր·, Արտասահման 1400 Ֆր·
Հասցէ·— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15
Ծանօթ·— Հայերէն թերթ ծախողներու քով՝ 30 Ֆրանք թիւը :
Լոյս տեսաւ 8րդ թիւը :

LES MEILLEURES
DRAPERIES ET FOURNITURES
POUR TAILLEURS
Chez A. Hamalian
68, Rue Nationale, MARSEILLE
Téléphone : Colbert 33 - 22
Les meilleurs articles aux meilleurs prix

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ· Ց· Դ· ՐԱՖՖԻ խումբին ընդհ· ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 20·45ին : Նոր էֆսփրէս, 27 բիւտը Տէօճիէրթ :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի Հայր· Միութեան ընդհ· ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 12 բիւ Քաստէ : Բոլոր անդամները կը հրաւիրուին, անդամատեսրերով :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆԻՆ չաբաթական հաւաքոյթը այս Զորեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քաստէ սրճարանին վերնայարկը : Պիտի խօսի Պոլսահայ լրագրող Պ· ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ, նիւթ ունենալով «Արուեստներու հիմնական սկզբունքները» : Մուտքը ազատ է :

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԶՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Աւետոյչներու Միութեան Փարիզի շրջանին :

Կիրակի, Ապրիլ 19ին, ժամը 15ին :

« ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

«Ազատ Հայաստան»ը ,որ Ֆրանսահայկ վերջին հայ տարագիրներու միակ եւ օրինական կազմակերպութիւնն է՝ արտօնուած պետութեան կողմէ, Փարիզի մէջ կազմակերպած է երգի, պարի եւ մսուլիսի խմբակներ :

Վայրը եւ ժամը պիտի ծանուցուին առանձին, Ամէն կարգի դիմումներու համար դրել Պ· Գօրգեանի, 155 Ավրընի ժան ժօրէս, Առնուվիլ լէ Կոնէս (Սէն է Ուազ) :

Մօտ է գարունը..
Մօտ է Զատիկը...

Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
Առանց Զ.ՕՐԻԿի Զատիկ չըլլար,
Զէրօրէկ կայ՝ չէօրէկ ալ կայ
Լաւագոյն չէօրէկը սակայն, կը պատրաստուի միայն յայտնի վարպետ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի մօտ
32 rue de Trévise. Tél. TAI. 25 - 44

Ճաշակեցէք եւ տեսէք ··· Այցելեցէք անգամ մը եւ դուք հոն պիտի գտնէք ոչ միայն անարատ կարագով ու թարմ հաւկիթով պատրաստուած չէօրէկներ չաքարով կամ իւղով, այլ եւ արեւելեան ամէն կարգի անուշեղէններ եւ խմորեղէններ :
ՓՈՒՌԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏՈՒՆ
առանց միջնորդի, հետեւաբար աւելի աժան :

DRAPERIES
FOURNITURES POUR TAILLEURS
VETTER
(Ets. TERZIBACHIAN)
34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE
MANUFACTURE DE VETEMENTS
Hommes - Jeunes-Gens

ԱԼՔԱՋ ԵՒ ՈՐԴԻ ՏԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ

Երպաշնակներու (տիսք) մեծ հաստատութիւնը, ԱԼՔԱՋ տօնական օրերու առթիւ հրապարակ հանած է «տիսք»երու նոր չարք մը.—

Դերասան ԳՄԲԼԹԵԱՆին 6 լաւագոյն արտասանութիւնները :

Նոյնպէս ՈՒՏԻ ՀՐԱՆԴի հայերէն եւ սօլօ արեւելեան ոճով երգուած հեղինակութիւնները, 15 տիսք:

Նախորդ հայկ· ժող· երգերու ճոխ մեկնքովը ներկայիս մեր երգացանկը բարձրացած է 75ի :

Այս բոլորը կեդրոնացած պիտի գտնէք .—

1.— ԱԼՔԱՋ՝ Մարսէյլ 23 rue St. Barbe (կեդրոնատեղի) :

HATCHERIAN Լիոն, 65 rue Dunoir :

Այս երկու կեդրոնատեղիներուն մէջ«փիկըփ»ներ հաստատուած են : Փափաքողները կրնան ներկայանալ՝ կատարելու համար իրենց ընտրութիւնը:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Դիմ 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Mercredi 25 Mars 1953 Չորեքշաբթի 25 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7025-Նոր շրջան թիւ 2436

Խմբագիրը՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵԾ ՀԱՐՑԱԿԱՆԸ

Մարտ 6էն ի վեր, երբ անհետացաւ Սթալին, կաթուածահար, միջազգային դիւանագիտութիւնը անձկութեամբ կը հետեւի Մոսկուայի անցուդարձին :

Մահէն չատ առաջ, վերջին տարիներու ընթացքին, պարբերաբար դուշակութիւններ կը կատարուէին իր յաջորդի մասին, նկատի առնելով տարիքը եւ սրտի տկարութիւնը :

Այժմ արդէն մէջտեղն են ժառանգորդները, պետական թէ կուսակցական :

«Հանճարեղ »ին վախճանէն 24 ժամ ետք, անոնք տիրացան իշխանութեան, հինգ թեւերով : Մէկը միւսէն հատընտիր :

Եւ այժմ դիւանագէտն ու ռազմագէտը, ե – րկկուան դաշնակիցն ու պարտեալը անհամբեր կը սպասեն հետեւանքներուն :

— Ի՞նչ ուղղութեան պիտի հետեւին : Խաղաղութի՞ւն թէ պատերազմ ...

Այս հարցումները անոր համար որ, բաղդատաբար անձանօթ, խորհրդաւոր դէմք մըն է բուն վարչապետը, Մալենքով :

Արեւմտեան աշխարհը կը ճանչնայ Մոլոթովը ,որ նախապէս ալ վարած է արտաքին գործերու նախարարութիւնը : Կը ճանչնայ, մանաւանդ, այն օրէն ի վեր որ ստորագրեց 1939 Օգոստ· 23ի չարաշուք դաշնագիրը՝ Հիթլէրի հետ :

Պիչ - չատ ծանօթ է նաեւ ներքին գործերու նախարարը, Բերիան, իբրեւ փոխարքայ կովկասի եւ մանաւանդ Ջրէ. ամէնզօր ժառանգ Ապահովութեան տեսչութեան (Ջեկա) :

Մանօթ զօրականներ են Վորոշիլով — նոր նախագահը — եւ Բուլկանին, պատերազմական նախարարը :

Դեռ նոր նշանակուեցաւ կուսակցութեան կեդր· Կոմիտէին ընդհ· քարտուղարը, Խրուշչեւ, որ կը յաջորդէ Մալենքովի :

Ուրեմն, արտաքին աշխարհը վրդովիչ հարցումներ կ'ուղղէ ընդդիմադիրներուն :

Կ'ուզէ գիտնալ ,օրինակ, թէ դեռ երկա՞ր պիտի տեւէ պաղ պատերազմը : Եւ եթէ տեւէ ու սաստկանայ, վախ չկա՞յ որ վտանգի մը պայթի :

Ամէնէն փորձառու դիւանագէտներն ալ, եւ մանաւանդ անոնք որ զանազան պաշտօններ վարած են Մոսկուայի մէջ, իբրեւ դեսպան կամ գործակատար, ի վիճակի չեն բացորոշապէս պատասխանելու այս հարցումներուն :

Անոնք նոյնքան անորոշ կամ հակասական կարծիքներ կը յայտնէին, երբ Սթալին ողջ էր :

Ո՞վ կրցած է լիովին թափանցել խորհրդային իշխանութեան խորախորհուրդ գաղտնիքներուն..

Դառնալով նորեկներուն դամբանականներէն եւ իրենց թերթերու խմբագրականներէն, Ֆ· Միւռութիւնը խաղաղութիւն կ'ուզէ, ամէն բանէ առաջ :

Մալենքով կ'ըսէր, Սթալինի յուղարկաւորութեան առթիւ խօսած ճառին մէջ .

— « Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ խաղաղութիւն եւ բարեկամութիւն բոլոր ժողովուրդներուն միջեւ, իբրեւ վճռական արգելք նոր պատերազմի մը դէմ... Մենք հաստատ գիտենք թէ ժողովուրդին, որ խաղաղութիւն կ'ուզէ եւ կ'ատէ պատերազմը» :

Նոյն խմաստով խօսեցաւ Մոլոթով .

— «Մենք որեւէ յարձակողական նպատակ չունինք: Մենք չենք ուզեր խառնուիլ ուրիշ երկիրներու ներքին գործերուն : Խաղաղասիրական է մեր քաղաքականութիւնը, հիմնուած՝ միջազգային գործակցութեան վրայ » :

Միեւնոյն ատեն երկուքն ալ, եւ մանաւանդ վրացի Բերիան կը չեշտէին թէ «անպարտելի է» Ֆ· Միութիւնը եւ թէ միշտ պիտի ըլլան պատրաստ՝ «չանթահարիչ պատասխան մը տալու հասմար որեւէ թշնամի յարձակումի » :

Գերագոյն Խորհուրդի բացառիկ նիստին մէջ ալ (15 Մարտ), Մալենքով կրկնեց խաղաղասիրական հաւաստիքները : Շեշտեց թէ «չկայ խնդիր մը որ չկրնայ կարգադրուիլ խաղաղօրէն » :

Կարելի՞ է գտնել մեծ հարցականին պատասխանը, հիմնուելով այս խօսքերուն վրայ :

Շ.

ՕՐ ՔՍ ՕՐԻՆ,

ՇՈՑԵՑԻՆ, ՇՈՑԵՑԻՆ, ԱՀԱ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Թերեւս կը յիշէք,— Թուրքիոյ վարչապետին եւ արտաքին գործերու նախարարին այցելութեան առթիւ, աշակողմեան թերթի մը, «Օտար»ի աշխատակիցը, Պենաղէ, քանի մը դիտողութիւններ սահեցուցած էր :

Նախ՝ արժէք չէր տար Թուրքիոյ անդամակցութեան՝ Ատլանտեանի Ուխտին : «Այդ անդամակցութիւնը պէտք չէ որ մեծ յոյսեր ներշնչէ մեզի » :

Ցետոյ դիտել կուտար թէ «Թուրքերը ցարդ չեն դարմանած այն վնասները զորս պատճառեցին փոքրամասնութեանց — մասնաւորապէս Հայերու եւ Քիւրտերու » :

Թուրք թերթի մը փարիզի թղթակիցը անմիջապէս այս դրութիւնը կը հեռագրէ Պոլիս, իբրեւ «ճաթած ձայն մը», հեղնական խորհրդածութիւններով .

— «Երբ Սթալինի յաջորդեր է Մալենքով, Թուրքերուն լեզին վրթթեր է վախէն... Ամբողջ խթանալու վախէն կը դողդղար ,եւ մեզ Ֆրանսան պիտի պաշտպանէ եղեր... (ենի Խպրանպուլ) :

Ուրիշ թերթ մը՝ «Հիւրիյէթ», չատ աւելի յառաջ կ'երթայ ,կտրելով լրբութեան մրցանիշը :

Իր խմբագրապետը՝ Սեւատ Սեմաւին է որ կը փչէ ասիական կոպտութեամբ (12 Մարտ) .

— « Ֆրանս· կառավարութիւնը իր մամուլին հաւանական բարբանջանքները կանխելու համար Ատնան Մենտէրէսի շնորհը է պատուոյ Լեգէոնի դերաբաժնի չդանչանք : Ըստ իս Թուրքիա ոչ այս րէս այս չդանչանին կը կարծեր : Ս ասոց որ այդչդանչանին յարեւմտեան շարժանկարի երկրորդական արուեստագէտ fonfիf Ֆէրնանտէլի ալ տըրուած է անցեալ ամիս :

«Եթէ դրացիէն դողդղացող ազդ մը կայ, ոչ թէ Թուրքիան այլ Ֆրանսան է : Պատմութիւնը դարերով պիտի գրէ որ Ֆրանսացիները նախորդ պատերազմին Գերմանները չտեսած խոյս տըւած են :

« Պարոններ, Թուրքիոյ ծուռ աչքով իսկ նայելու իրաւունք չունիք : Հանեցէք ձեր այդ սիլէնդր գլխարկները եւ գետնամած խոնարհեցէք անոր առջեւ» :

Ահա թէ ինչպէս կը պատասխանեն Փարիզի մէջ չոայլուած դովեստներուն :

Բարեբախտաբար Պ· Ժոռժ Պիտօ Թուրքերէն չի գիտեր, այլապէս ուրիշ բաներ ալ կ'լսմանար Թուրքերու «հաւատարմութեան» մասին, Անդամ երթալէ առաջ կամ ետքը :

ՎԱՀԷ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ նոր ցնցումներուն առթիւ, վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ ենիճէ ակէօհէն անբնակելի դարձած են : Երկու հազար վրան պահանջուած է ստիպողաբար : Ջիւնը եւ ցուրտը կը սաստկացնեն աղէտեալներուն թշուառութիւնը : Ամերիկեան օդանաւեր տասը հազար վերմակ եւ մեծաքանակ դեղ փոխադրեցին Պոլսէն : Իսրայէլ եւ Տանըմարքա եւս օգնութեան հասած են, առաջինը մկկ, երկրորդը երկու օդանաւերով : Ցունաստանէն շրջուն հիւանդանոց մը ղրկուած է : Պաշտօնական տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ մարտ 18ի չարժին մեռած են միայն 250 - 300 հոգի : Կարմիր Մահիկը ամէն օր կը կերակրէ 15000 անտուն աղէտեալներ : Նոյնպէս 3500 վրան բաժնած է :— Տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը, չարժը պատահեցաւ ճիշդ այն օրը երբ, 38 տարի առաջ, անգլեֆրանսական ուժերը կը փորձէին զօրք հանել Տարտանէլ (1915 Մարտ 18) : Այդ օրն էր որ Դաշնակիցները պարտութեան մատնուեցան, առաջնորդութեամբ Մ· Քէմալի :— Պոլսոյ մէջ միայն տուն մը վթած է , 68 տուներ ճեղքուած են, եւ բիւզանդական պարիսպ մը զանազան վնասներ կրած է :

ՁԵՐԲԱՆԱԼՄԱՆ հրամանագիր հանուեցաւ «Իմանիթէ»ի խմբագրապետին, Սէնտիքանեռու եւ ուրիշներու դէմ, երկար խուզարկութիւններէ վերջ :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

Բանակը կը չարունակուի Ֆրանսայի մէջ, եւրոպական բանակի դաշնագրին առթիւ : Այն հարիւր երեսփոխանները որ հակառակ են վաւերացման, բուռն պայքար մը կը մղեն, բանաւոր թէ գրաւոր : Կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ վաւերացումը, կարգ մը բարեփոխումներով :

Ազգ· պաշտպանութեան նախարարը, Պ· Փլեւէն, որ դաշնագրին հեղինակներէն մին կը համարուի, առջի օր կարգ մը լուսաբանութիւններ հաղորդեց 33 ամերիկացի խմբագիրներու եւ հրատարակիչներու : Ասոնք եկած էին Գերմանիայէն, մէկ ամսուան պտոյտ մը կատարելէ ետք արեւմտեան Եւրոպայի մէջ :

Պ· Փլեւէն նախ բացատրեց թէ ինք հակառակ է հանրաքուէի ենթարկելու եւրոպական բանակի խնդիրը : «Կարելի է ժողովուրդին դիմել իբրեւ վերջաբնիչ ատեան, եթէ խորհրդարանը մերժէ դիրք բռնել : Խորհրդարանը պարտաւոր է պատասխանատուութիւն ստանձնել » :

Ցետոյ ըսաւ թէ դաշնագրին վաւերացման յապաղումը նիւթապէս կ'օգնէ արեւմտեան Գերմանիոյ , « վասնզի իւրաքանչիւր ամսուան յապաղումը կը նշանակէ քանի մը միլիոն մարք որ պիտի գործածուէր զերման զինուորները կազմակերպելու » :

Պ· Փլեւէն փոփոխութիւն մը չի տեսներ Մոսկուայի քաղաքականութեան եւ միջազգային կացութեան մէջ, Սթալինի մահէն վերջ : «Խորհրդայի պատերազմը թոյլ չի տար որ Մ· Նահանգները կազմակերպեն իրենց ռազմական ուժը Եւրոպայի մէջ : Հնդկաչինի պատերազմն ալ թոյլ չի տար որ Ֆրանսա կազմակերպէ իր ուժը Եւրոպայի մէջ :

Թղթակից մը հարցուց թէ ի՞նչ պիտի պատահի ,եթէ Մ· Նահանգները դադրեցնեն ա – ջակցութիւնը Եւրոպայի : Փլեւէն պատասխանեց· — «Աղէտ մը պիտի ըլլայ Մ· Նահանգներուն համար »:

× Նախկին վարչապետ Ֆլանտէն «Ֆրանսայի համար վտանգաւոր» կը գտնէ եւրոպեան բանակի դաշնագիրը : «Չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ մեզ կը ստիպեն Ֆրանսական բանակը խեղդել եւրոպական բանակի մը մէջ որուն կազմութիւնը տարիներ կը պահանջէ, մինչդեռ Անգլիա եւ Ամերիկա կը պահեն իրենց կատարեալ դերիչխանութիւնը եւ բացարձակ ինքնավարութիւն մը՝ իրենց [illegible] համար » :

Շարունակելով իր պատյտը Վերին Եգիպտոսի մէջ, զօր· Նեվիլ նոր ճառ մը խօսեցաւ Բշ· օր եւ պահանջեց որ անգլ· զօրքը քաշուի Սուէզի չէրջանէն :

Իր խօսքը ուղղելով Լուքսորի երկրորդական վարժարանի ուսանողներուն, վարչապետը յայտարարեց .

— « Կը վստահեցնեմ ձեզ թէ պարպումը պիտի կատարուի առանց պայմանի եւ կը սպասեմ որ պատրաստ ըլլաք զոհողութեան, եթէ հայրենիքը կանչէ ձեզ » :

Քենալի մէջ, զօրավարը դիմաւորուեցաւ խումբերու եւ Ղպտիներու բազմութեան մը կողմէ որ խելայեղօրէն կը ծափահարէր : Այստեղ ալ չէր տեց·— «Պիտի հետացնենք օտար զօրքը մեր հողերէն : Ձկայ ուժ մը որ կարենայ կանգնիլ ձեր եւ ազատութեան միջեւ» : Բազմութիւնը կ'աղաղակէր .

— « Այլ եւս թոյլ պիտի չտանք որ աշխարհակալութիւնը տիրէ մեր երկրին մէջ : Մենք պատրաստ ենք նահատակուելու : Կեցցէ՛ Նեհիլ, աշխարհակալութեան քանդիչը » :

Իսլամ եղբայրութեան անդամներն ալ ուժ – գնօրէն կը ծափահարէին, կրօնական նշանախօսքեր արտասանելով :

Զօր· Նեհիլ խորհրդականն ալ ճառ մը խօսելով Խարթումի մէջ, ըսաւ թէ Եգիպտոս վճռած է որեւէ բանակցութիւն չկատարել Անգլիոյ հետ, Սուէզի մասին, մինչեւ որ Սուտանի համաձայնութիւնը գործադրուի տառապէս :

× Ամերիկեան թերթի մը հարցումներուն պատասխանելով, զօր· Նեհիլ բացատրեց թէ առայժմ կարելի չէ դաշինք մը կնքել Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան համար, Եգիպտոսի մասնակցութեամբ : Ահա իր խօսքերը·— «Մեր առաջին պահանջն է պարպել Սուէզի չրջանը : Երբ ատ ըլլամ , այն ատեն կրնամ համաձայնութեան մը յանդիլ, քննելով իմ միջոցներս եւ պարտաւորութիւններս » :

Զօրավարը համաձայն չէ որ անգլիացի կամ ամերիկացի մասնագէտներ գործեն Սուէզի մէջ : Կը նախընտրէ այդ մասնագէտները հրաւիրել Զուիցերիայէն կամ Շուէտէն, այսինքն չեզոք երկիրներէ : Իր կարծիքով, հինգ - վեց զօրաբաժին պէտք է Սուէզի չրջանը պաշտպանելու համար , իսկ պատերազմի պարագային՝ առնուազն կըրկինը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.— ԼԻՄՈՆՉՅԱՆ ՆԱՀԱՊԵՏ, ՓՈՓ. ԺՈՂ. Պատ. խմբագիր Ն. Ալեքսանյան հեռ. 2-17-00: Գրաբար 1 աշխ. մամուլի տպարան, Երևան, Աբովյան 124: Ստորագրված է տպագրության 17 մարտ).—

Լիմոնչյանը, որ Սիբերիայում ծնված և մինչև 1917 թվականը ապրած է եղել, Ռուսաստանի հեղափոխական շարժումների ակտիվ մասնակից է եղել և մի քանի անգամ ձերբակալվել է ցարական ոստիկանության կողմից։ 1918 թվականին նա եղել է Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեի անդամ։ Ռուսական հեղափոխության պատմության վերաբերյալ նրա հուշերը հետաքրքրական նյութ են պարունակում։

Սիբիրի Նիկոլայ Ա-ի ձերբակալման և Ժամանակավոր կառավարության գործունեության մասին նա գրում է. «Ինձ հաջողվեց ստանալ Ժամանակավոր կառավարության ներքին գործերի նախարար Ա. Ռիկովի հրամանը, որով ինձ հրամայվում էր ազատ արձակել Նիկոլայ Ա-ին և նրա ընտանիքին։ Ես ուղարկեցի Ռիկովի հրամանը Տոբոլսկ, որտեղ Նիկոլայ Ա-ը և նրա ընտանիքը գտնվում էին ձերբակալության տակ։ Ես ուղարկեցի նաև հեռագիր, որում հայտնում էի, որ ես ինքս ժամանելու եմ Տոբոլսկ, որպեսզի անձամբ ծանոթանամ ձերբակալվածների հետ

ՀԱՑԵՐԸ ՔՈՒԷՅԹ ՄԷՋ

Քուէյթ արաբական թերակղզիին մէկ մասին է: Պարսից ծոցի ծայրագոյն հիւսիս - արեւմուտքը: Երկիրը ունի մօտ 14·000 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն ու մօտ 200·000 բնակչութիւն: Ան ամբողջութեամբ անապատային է, եւ նոյնիսկ խմելու ջուրը դուրսէն կը բերեն նաւերով: Ոռւսախնները չատ քիչ են: Բուսեղէն գոյութիւն չունի, բացի քանի մը ցանցառ ծառերէ եւ անապատային խոտերէ: Ոչխարները աւելի կը սնանին թուղթով քան խոտով:

Հայկական գաղութը, թիւով կը հասնի մօտ երեք հարիւրի, մեծ մասամբ Պարսկահայեր: Կան չուրջ 30 ընտանիքներ, իսկ մնացածը ամուրիներ եւ կամ ընտանիքի հայրեր են որոնք առժամապէս եկած են իրենց ապրուստը ճարելու:

Առաջին Հայերը զբաղած են անձնական գործերով, դէմաւորը ըլլալով, ինքնաշարժերու եւ այլ մեքենաներու նորոգութիւնը:

1947ին երբ այլեւս նաւթը կը չահագործուէր, եկած են նաեւ զանազան մասնագիտութեան տէր պաշտօնեաներ: Պետական առաջին յայտնի պաշտօնեան եղած է ամերիկահայ երեւելի բժիշկ պրօֆ. Յակսբեան որ նշանակուած է պետական հիւանդանոցի բժշկապետ: Սակայն չկարենալով իր ուզած բարեփոխութիւնները գործադրել տալ, տեսլատած է գործը ձգել ու մեկնիլ:

Վերջին երկու տարիներու ընթացքին է որ հայկական գաղութը ունեցած է իրեսկականաճումը: Ապատանի հորերը գաղրելէ ետք անգործ հայրենակիցներ թափած են դէպի Քուէյթ, լսելով գործերու ընդարձակութեան ու դրամի չատու թեան մասին:

Եկած է բժիշկն ու ճարտարագէտը, եկած է բանուորն ու արհեստաւորը, խուժելով դէպի անգործութեան անապատն մէջ գտնուած միակ ո-

---

նասեան, Ա. Խորեան եւ Բ. Նաւասարդեան:

Մաքերու փոխանակութեան ժամանակ չէզտուեցաւ այն հանգամանքը, որ մինչ երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն առաջ Հայկական Հարցը կը ներկայանար, իբրեւ քաղաքական մեկուսացուած ու առանձին խնդիր մը, զոր կարելի էր ներկայացնել անջատ՝ միջազգային մեծ դէպքերէն, այժմ ան բաղկացուցիչ եւ անքակտելի մէկ մասը դարձած է չատ աւելի մեծ դատի մը, որուն պայքարը կը մղուի յանուն ազատութեան, կը մղուի ազատ ու ազատատենչ մարդկութեան կողմէ:

Պ. Աբրն, որ հեղինակն է բազմաթիւ քաղաքական աշխատութիւններու ի. Միութեան մասին, «էֆօլ Նորմալ Սիւփէրիէօր»ը եւ իրբեւ հին ու հմուտ հրապարակագիր մօտէն ծանօթ է թէ Ֆրանսայի եւ թէ միջազգային բարդ իրադարձութեանց: Ան օգտագործեց այս առիթը, հարցումներ ուղղելով հայ ժողովրդի եւ հայ քաղաքական իրականութեան մասին եւ խոստանալով միչտ աչակից ըլլալ հայութեան քաղաքական արդար ճառումներուն:

Պ. Ռէմոն Աբրն կը խորհի մօտերս այցելութիւն մը կատարել Միչին Արեւելք, ուր պիտի սիրէր կրկին հանդիպում մը ունենալ հայ ժողովրդի ներկայացուցիչներուն հետ:

Թղթակից

վասիսը:

Ընդհանուր առմամբ գաղութը ունի բարեկեցիկ վիճակ մը: Ամէն մարդ կ'աշխատի եւ առօրեայ կտոր մը հացը կ'ապահովէ: Գլխաւոր ցաւը այն է որ նոր սերունդ մը այստեղ կը մեծնայ առանց հայերի դաստիարակութեան: Իացարձակապէս արգիլուած է բացի պետական դպրոցներէն որեւէ յատուկ դպրոցներ բանալ: Կառավարութիւնը բոլորին հանդէպ կը նայի իբրեւ օտար հիւրեր, ըլլան անոնք Հայ, Արաբ, Պարսիկ կամ այլ ցեղ: Եւ բոլորին ալ արգիլուած է դպրոցներու կամ միութիւններու հաստատումը: Միակ բացառութիւնները կը կազմեն Անգլիացիները եւ Ամերիկացինները, իսկ Անգլիացիներու հովանաւորութեան տակ Հնդիկները: Առանք ունին իրենց յատուկ եկեղեցիները, դպրոցներն ու ակումբները:

Ուրեմն նոր սերունդը կը հասունանայ առանց եկեղեցիի կամ տոհմիկ դաստիարակութեան: Այն ծնողքները որոնք կարողութիւնը ունին, տան մէջ իրենց զաւակները կը դաստիարակեն: Սակայն անոնք ալ միչտ կը գանգատին: Իսկ վերջերս ամերիկեան «միսիոնը» քաղաքս բերաւ հայ պատուելի մը որպէսզի դաղութիս կրօնական պէտքերը հոգայ:

Հարցին ելք մը գտնելու համար քանի մը ողջմիտ հայրենակիցներ որոշեցին փոքրիկ պատուիրակութիւն մը ղրկել երկրի իշխանին: Ցարմար տեսնուեցաւ որ այս պատուիրակութիւնը ընկերանայ Պասրայի քահանայ Տէր Արամ Փաշայեանի, որ պիտի ժամանէր Ծնունդէն ետք, տուները օրհնելու: Այս որոշումը առնուեցաւ անոր համար որ անցեալ Զատկի այցելութեան, քահանան Շէյխի կողմէ լաւ ընդունելութիւն էր գտած: Սակայն ինչ ըսել կարդ մը վախկոտներու, որոնք համոզեցին քահանան, որ Շէյխին չներկայանայ, պատճառաբանելով թէ իրրեւ հայ եթէ ներկայանանք, խորութիւն ըրած պիտի ըլլանք եւ այսպէս ամբողջ գաղութը վտանգենք:

Վիճակը կը մնայ այն ինչ որ էր: Փոքրիկները կը մեծնան օտար վարժարաններու մէջ: Կնոջ - նուններն ու պատկները պէտք է յետագդուին մինչեւ քահանայի տարեկան այցելութիւնները: Բայց կարելի՞ է արդեօք մահերն ալ յետագդել մինչեւ քահանայի այցը:

Գաղութը միչտ կը մեծնայ: Օրէ օր Պարսկահայերը կը նետուին ծովին վտանգներուն մէջ, փախստական կերպով Քուէյթ անցնելու համար: Ոմանք գոհ կ'երթան ծովի ալիքներուն եւ ոմանք հազիւ թէ ցամաք կոխած կը ձերբակալուին եւ ետ ցամաք կը վերադարձուին: Իսկ անոնք որոնք կը յաջողին ողջ առողջ հասնիլ, կ'իյնան փողոց - ները ու կը վնտռեն դործ ու ապաստան:

Քուէյթի մէջ հսկայ դործ կայ, բայց միայն մէկ ուղղութեամբ: Բոլոր անոնք որ չինութենէ կը հասկնան, ըլլան ճարտարագէտ, ճարտարապետ, շինարար, ծեփիչ ներկարար եւն. կ'աշխատին բաւական լայն վարձատրութեամբ:

Գլխաւոր թշնամին է թրախօսը որ ըստ պետական մասնագէտներու, տարածուած է հարիւրին հարիւր, օդն ու բնութիւնը կ'օժանդակեն այս հիւանդութեան տարածումին եւ չկայ մէկը որ ազատի անոր ճիրաններէն, թէեւ կառավարութիւնը հսկայ չանքեր կը թափէ ընդդէմ աչքի այս անբուժելի թշնամին:

Մ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ՄԸ

ՈՒԻՀՈՒԸՆ (Մ. Նահանգներ), 27 Փետր. — Խմբագրութիւն «Ցառաջ»ի,

Պ. Գ. Քիլարճեան, Լիոնէն, ղրկած էր ինձ «Ցառաջ»ի 2394 - 5 - 6 թիւերն որոնք կը պարունակէին «Ամիդայի Արձագանգներ» խորագրով յօդուածաչարքի մը, լի՝ քննադատութիւնով եւ ամբաստանութիւնով՝ ղրքիս նկատմամբ: Ցօդուածադիրն ստորագրած է «Տիգրանակերտցի», որով չեմ կարող որոշակի ըսել թէ ի՞նչ է դիւր նպատակ: Արդեօ՞ք կը վախնայ թէ կ'ամչնայ իւր անունը դնելու դիւր յօդուածին ներքեւ, քանի որ կը փափաքի «որպէսզի ընթերցողը ինք դատէ, գտնելով սուտն ու իրաւը»:

Բացի չորս հրատարակութիւններէ միայն երկու օրինակ «Ամիդայի արձագանգներ» ղրկուած են Ֆրանսա՝ մեր հայրենակիցներուն, մին՝ նը - ւէր էր, հայրենակցի նիւթականի դժուարութեան պատճառով, միւսէն տակաւին լուր առած չեմ: Պ. «Տիգրանակերտցի»ն բոլոր Տիգրանակերտցիներուն նման՝ մէկ սէնթ անգամ տուած չէ ղրքիս հրատարակութեան որ 7000 տոլարէն աւելի ծախս եղաւ ամբողջացնելու համար: Եթէ իւր մատնած պատկերներն եւ անոնց վերաբերեալ նիւթերն ալ աւելցուներ, առ նուազն 2000 տոլար եւս պէտք պիտի լինէր, որ կարողութենէս վեր էր: Ես ունեցայ մը չեմ: 18 ղրախօսներուն մէջ ինքն եղական է:

Սակայն ինչո՞ւ այնքան բորբոքեր է, տակաւին ուշ չէ. Թող իւր գիտցած «իրաւ» նիւթերն ղրի առնէ եւ աչակցի Քալիֆորնիոյ Տիգրանակերտի Հայր. Միութեան որ «Տիգրանակերտահանդէսի պատմութիւնը» դրելու չանքեր կ'ընէ երկու տարիէ ի վեր, վիճակահանութեան տոմսակներով եւ հանդէսներով դրամ ճարելու համար: Պ. Տիգրանակերտցին թէեւ հեռու սակայն կրնայ իւր դրամական օժանդակութիւնն ալ տալ Հայրենակցականին, որուն հասցէն է. Նչան Հ. Սմսարեան, Secy. 353 Blackstone Av. Fresno Calif.

Կը ցաւիմ որ յօդուածի երկարութիւնն թոյլ չի տար դնել գայն միւս 22 թերթերու ղրախօսականներուն հետ յաջորդ ղրքիս մէջ, զոր կը յուսամ ամբողջացնել գալիք Մայիսին: Իր յօդուածաչարքէն առաջ երեւցած Ց. Հիսայեանի ղրախօսականը («Ցառաջ», թիւ 2376) պիտի ղրուի իմ կողմէ փոքր ծանօթութիւնով մը: Ղրախօսի մը յօդուածը չորս թերթերու մէջ երեւցաւ: Թերթ մըն ալ երեք տարբեր յօդուածներ հրատարակեց:

Երկու մասի պիտի բաժնուի յաջորդ դիրքս: Բ. մասին մէջ պիտի դրուին նախորդ դրքէս դուրս մնացած պատկերներ: Եթէ «Ցառաջ»ի ընթերցող Տիգրանակերտցիներ ոեւէ յիչատակելի պատկեր ունին Ամիդայի մասին, թող հաճին ղրկել ինձ՝ դործածելու համար: Կը խոստանամ երկու չաբաթէն վերադարձնել իրենց տէրերուն:

Տիգրան Մկուռնդ

Հասցէս.—
Dikran Spear, 4522 Park Av.
Weehawken, N. J. (U. S. A.)

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (39)

ԱՒԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կինը կը հեւար ու կ'արտասուէր, արցունքները ինքզինքը չնչասպառ կ'ընէին. ու բազուկները տարածած՝ կը փնտռէր վոքրիկը:

Սահմռկած, պատերուն կրթնած անկարող խօսելու ու չարժելու՝ կը հետեւէին կոյր մօրը չարժուձեւներուն ու սարսափով կը խորհէինք այն բոլորին պէտք պիտի ըլլար ու պիտի պէտին, որ տղուն մօտ պիտի ճանչնար գայն. որովհետեւ, աւաղ, վոքրիկին անտաբերութիւնը չատ յատկանչական էր մեզի համար ...

— Մեռաւ, եավրում ...

Ոչ մէկ պատասխան: Ոչ մէկ պատասխան. լռութիւնը կապարի պէս ծանր էր ...

Ու մայրը հասկցաւ որ անդամ մըն ալ խաբուած էր իր յոյսին մէջ:

Երբ կոյրերուն հագուստները բաչխուեցան եւ ծերերը ու պատանները յաջորդեցին իրենց, դասակարուած իրեղէնները սպառած էին արդէն: Ան - համբերը ու զայրացած՝ ամբոխը յուսահատութեան ճիչ մը արձակեց. դիշեր մըն ալ առանց օգնութեան, առանց չապիկի ... ալ չէին կարող դիմանալ: Ու մինչ անոնք մէկ կողմ նետած ցնցոտիները կը հաւաքէին կրկին, մենք դիտէինք թէ դեռ չատ այսպէս դիշերներ ունէին անցնելիք:

Տուն դառնալու առեն ամբոխը անխոնջ յամառութեամբ կը հետեւէր մեզի. աչքէ կորսըն - ցուցած ըլլալով ընկերուհիս, աճապարեցի սեն - եակս բարձրանալ պահ մը առանձնանալու եւ հեռեւեալ օրուան ստիպողականութեանց վրայ խորհելու համար. բայց հոն ալ կանխեր էին մեզի:

— կարօտութիւնը ծովի պէս մեծ է, հոդերդ առնեմ, կ'ըսէր տանտիրուհին բացատրելով որ ոչ միայն նպաստ խնդրողներ կային վերը՝ այլ նոյն իսկ իրարու հետ կռուող, իրարու հետ թշնամացեր էին:

Երբ սենեակ մտայ, երկու չարքի վրայ բոկոտն եւ թշուառ կիներ կեցած էին. դրեթէ անտարբեր իմ երեւնալուս անշարժ կը սպասէին. չէին խօսեր, չէին խնդրեր, բայց իրենց աղերսող նայուածքը դիս կը տանջէր ու անհանդիստ կ'ընէր դրեթէ:

Երկարօրէն բացատրեցի իրենց. այլեւս բան չէր մնացեր տալու. վաղը... վաղը թերեւս. ճամբայ ելած հակերու կը սպասէինք..

Մտիկ կ'ընէինք կարծես առանց լսելու, որովհետեւ պահ մը եառքը, կամաց կամաց մօտիկնալով կ'աղերսէին դարձեալ:

Ուչ առեն միայն յուսահատած մեկնեցան առանց բառ մը ուղղելու, առանց որեւէ կերպով նչանակելու թէ համակերպած են թէ յուսահատած բոլորովին, իրենց եռեւէն կը նայէի սիրտս տած բոլորուելին, իրենց եռեւէն կը նայէի սիրտս բզկտուած խղճի խայթով ու դառնութեամբ խորհելով մեր կացութեան վրայ որով ստիպուած էինք ձեռնունայն ետ դարձնել, յոյսով եւ հաւատքով մեզ դիմող դժբախտներ:

Երկու կիներ հոն էին դեռ որոնք բոլոր ժամանակը կռուած էին իրարու հետ. երբ միւսները մեկնեցան հազիւ թէ հանդարտեր էին. երկու վիրաւորուած, սրտերնին արիւնած կիներ իրարու կը նայէին քէնոտած ու արցունքոտ աչքերով ... երկուքն ալ Հայաստանցի էին. անգամ մը արդէն ենթարկուած ըլլալով կոտորածի սարսափներուն, իրենց չքաւոր եւ սգաւոր դլուխները ազատեր եւ ապաստաններ էին կիլիկիոյ արեւոտ երկինքին տակ ... ինչքան խորապէս ու անհունօրէն դժբախտ էին ... երկուքն ալ մայր էին եւ եկեր էին ցնցոտիներու վրայ, հեռուներէ ղրկուած նպաստի դրդռլեակներու վրայ կռուելու: Մէկ վերմակ մի - այն մնացեր էր անմիջական տրամադրութեանս տակ ու երկուքը մէկ ներկայացեր էին... Ինչպէ՞ս ընտրել ամէնէն կարօտեալը...

— Վույ .. վույ.. վույ.. վայ իմ սեւեռուր գլուխս... մեռնէի ու ոսկորներս հանդչէին... ողորմած Թագաւոր Աստուած... ինչո՞ւ դիս մոռցար ու մարմինս չվերցուցիր այս սեւ հողին վրայէն ...

Ու երիտասարդը երկու կիներէն՝ մազերը կը փետտէր ու ցնցոտիները կը բզկտէր կուրծքին վրայ... Ցետոյ ինծի դարձնելով իր պաղատագին ու արցունքով լեցուն աչքերը՝ կը մնար պահ մը առանց խօսելու եւ կը յարէր.

— Զաւակս հիմնադ է ու հողին վրայ է ... մարմինը վէրքերով ծածկուած... Թարախը մինչեւ ոսկորները հասեր է ... հոդերդ առնեմ:

(Շար.) ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

Եուկոսլաւիա վաւերացուց դաշինքը

Եուկոսլաւիոյ Ազգ. ժողովը մատ 23ին վաւերացուց Եուսաստանի եւ Թուրքիոյ հետ կնքած դաշինքը։ Իրոլոր երեսփոխանները ըլլալով ներկայ ծախահարեցին վաւերացումը։ Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, վոխ - վարչապետը՝ Քարտել, որ միեւնոյն ատեն Թրթիոյի փոխանորդն է, յայտա - րարեց թէ երբեակ համաձայնութիւնը կը կազմէ.

Ա.— Կարեւոր համաձայնութիւն մը Եուկո - սլաւիոյ եւ մյուս երկիրներուն անկախութեան ամ - րապնդման, ինչպէս եւ Պալքաններու խաղաղու - թեան համար ։

Բ.— Համաձայնութիւնը կը զօրացնէ երեք եր - կիրներուն դիրքը միջազգային յարաբերութեանց մէջ ։

Գ.— Համաձայնութիւնը հիմնուած է իրա - ւունքնեու կատարեալ հաւասարութեան վրայ եւ թոյլ չի տար միջամտել ներքին գործերուն ։

Դ.— Այս համաձայնութեամբ կը հաստատ - ուի թէ կարելի է արդիւնաւոր գործակցութիւն մը հաստատել տարբեր վարչակարգով երկիրներու միջեւ ։

Փոխ - վարչապետը բացատրեց թէ այս առա - ջին դաշնագիրն է որ կը կնքէ Եուկոսլաւիա, Մոս - կուայի հետ խզուելէ ետք։ Ճեառյ ըսաւ.— «կը կարծեմ թէ պալքանեան երեք երկիրներուն հա - ձայնութիւնը, ինչպէս եւ մտածել թրթիոյ այցե - լութիւնը Լոնտոն՝ երկու յաջող ձեռնարկներ են։ Եուկոսլաւիոյ միջազգային դիրքը ամուր է աւելի քան երբեք։ Այս համաձայնութիւնը բաց է ուրիշ երկիրներու, մասնաւորապէս Իտալիոյ առջեւ ։ Կը կարծեմ թէ իրատեսութեան ոգին ի վերջոյ պիտի յաղթէ իտալական քաղաքականութեան մէջ։ Մյուս կողմէ, մենք պատրաստ ենք գործակ - ցելու Իտալիոյ հետ, այն խնդիրներու մասին ո - րոնք վճռական են այսօր խաղաղութեան պահ - պանման եւ Եուկոսլաւիոյ ու Իտալիոյ անկախու - թեան համար, բայց ոչ ի դին մեր ազգային շա - հերուն »։

Եզրակացնելով, վոխ - վարչապետը յայտա - րարեց թէ Եուկոսլաւիա մէկ բան կը պահանջէ խորհրդային ճակատէն,— հանդիստ ձգել եւ յար - պել իր սահմանները։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Փարիզի Հայ. եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ հետեւեալ ա - րարողութիւններուն.— այս ուրբաթ առաւօտ վերջին Արեւագալ ժամը 9ին, իսկ երեկոյեան ժա - մը 4·30ին «Յաղագս եւ Հոկտմ» ։

Իսկ կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսաւոր քա - ռաձայն Ս. պատարագ, ժամը 10ին, ղեկավարու - թեամբ՝ Գ. Աբա ՊԱՐԹԻԵԱՆի։ Նոյն օրը երե - կոյեան «Դռնբացէք» ժամը 4·30ին ։

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ

ՀՈՎԱՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԸ

Ի պատիւ ՀԱՑ - ԲՈՑԺի խմբագրին Մայիս 16ին, Շաբաթ երեկոյ, թէաթրը տ'Իէնաի մէջ, Հայ տաղանդաւոր բեմադրիչը՝ ԱՇՈՏ ՄԱԼԱՔ - ԵԱՆ պիտի ներկայացնէ իր ֆիլմերէն մին։ Հան - դէսին պիտի մասնակցին նաեւ երկու ֆրանսացի արուեստագիտուհիներ ։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ ։

Գ. Ցակոբ Գալուստեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ալիքսան Գալուստեան եւ զաւակները (Ա. - մերիկա), Գ. Ենովք Գալուստեան (Ամերիկա), Գ. Գրիգոր Տէրվանեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Պօղոս Տէրվանեան (Ամերիկա), Գ. Յովսէփ Գա - լուստեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պաղտա - սար Արզումանեան եւ զաւակը, Այրի Տիկ. Մար - գարիտ Արզումանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տի - կին Յակոբ Արզումանեան եւ զաւակները խո - րին ցաւով կը յայտնեն իրենց տիկնոջ, մօր, քրոջ, հօրաքրոջ, մեծ մօր ՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆի

մահը որ տեղի ունեցաւ Մարտ 20ին Նէօյյիի ա - մերիկեան հիւանդանոցին մէջ։

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի հինգշաբթի առաւօտ ժամը 11ին ։ Հաւաքուիլ Իսիի դերեզմանատունը ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել ։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Համախաբերդի Միու - թեան Մարսէյլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակ - ցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկ. Թամամ Սահակեանի մահուան առթիւ հայրենակից Տէր եւ Տիկ. Սահակեանի եւ իր որդւոյն Սամուէլի, նաեւ Այ - րի Տիկին Մարիամ եւ որդւոյն Սարգիս Պիւլպիւլեանի եւ բոլոր պարագաններուն ։

Մեծ պատահանդէս

Նախաձեռնութեամբ Հաճընի Հայր. Միու - թեան, մարտ 29ին ժամը 16էն մինչեւ կէս գի - շեր։ Սէրքլը Միլիթէրի չքեղ սրահներուն մէջ ։ (Place St. Augustin) ։

Ցայտնի մեծ նուագախումբ Մ. Վարդիվանեանի Գեղարուեստական ճոխ բաժին ։

Ժաքի Շառլ՝ ռատիոյի սիմիքերը պիտի ներ - կայացնէ բոլոր արուեստագէտները.—

Բացի հայ արուեստագէտներէ իրենց սիրայօ - ժար մասնակցութիւնը պիտի բերեն հետեւեալ հանրածանօթ արուեստագէտները . —

ANDRELYS- Imitateur Bobino. ALLUZI FRANK ténor de la radio. D'ARCY BOB - Fantaisiste. BOTERRY SOFIA - Chant Russe - Cabarets Parisien. DARMONT - Charme. DURETTI RENÉE - Gaité Lyrique. O'GRAVIL - Comique troupier. GÉRARD ANNIE - Réaliste cabarets parisisns. FERRARI CARLO - de la radio. MONTANA - Attraction inter. Jeu de corde et au lasso.

Հրաւիրատոմսերու համար դիմել. — Պ. Գ. Տէմուլեան, թէլ. Def. 25-07 ։

Պ. Մ. Գրաճեանին ՝

—կըճճ

138, Rue l'Abbé - Groult Paris 15e.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Ցիշատակի օր մեր բոլոր նահատակ մտաւո - րականներու ։

Կազմակերպուած՝ Համախաբերդի « Եփրատ » Միութեան կողմէ, Շաբաթ 28 Մարտ, երեկոյեան ժամը 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne

Կը նախագահէ ՎԵՐ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք Ա. ՔԼՕՍԼԵԱՆ

Կը խօսին պրոֆ. ՅԱՑԻԿԵԱՆ Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄ - ԵԱՆ եւ Պ. Մ. ՄԻՐՋԻ ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Նուագ յայտնի ջութակահար Պ. Լ. Ղեւոնդեան, երգ Օր. Արզումանեան եւ Պ. Գ. Ստեփանեան, արտասա - նութիւն Պ. Թուրլեան ։

Ցաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, իրիկունը ժամը 9ին «Քաֆէ Նօայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ թէյասեղան մը, ի պա - տիւ Պ. Պարսամեանի եւ Մ. Միրզէի։ Պիտի դա - սախօսէ Պ. Պարսամեան ։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխը - տիր ։

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Մայիս 24ին, կիրակի, Մարսէյլի մէջ

ԱՐԱՔՍ
ARAXE

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

Կը հրատարակուի ամիսը 3 անգամ

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարե - կան Ֆրանսա 1000 Ֆր. , Արտասահման 1400 Ֆր. ։

Հասցէ.— N. HOVHANESSIAN
14 Rue du Soleil, Paris (20)
Tél. Tru. 47-48 C .C. P. Paris 7065-15

Մաւնօր.— Հայերէն թերթ ծախողներու քով 30 Ֆրանք թիւը ։

Լոյս տեսաւ 9րդ թիւը ։

ԼԱԻԱԳՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՖՈՒՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն պարանոց ամեճաժաճ գնով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի վիճաբանական ժողովը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 րիւ տը Թրէվիզ, մէքրօ Քատէ։ Նիւթ՝ Զարեանի « Տատրակոմի հարսը»։ Բոլոր ներկաները կրնան թեր կամ դէմ արտայայտուիլ ։ Հայերէնի դա - սաւանդութիւնը ժամը 20·15ին ։

Հ. Ց. Դ. ՐԱՖՖԻ խումբին ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 20·45ին։ Նոր էֆսիքրէս, 27 րիւ տը Տէօճիէրթ ։

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 12 րիւ Քա - տէ ։ Բոլոր անդամները կը հրաւիրուին, անդամա - տեարերով ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻՆ չաբաթական հաւա - քոյթը այս Զորեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քա - տէ սրճարանին վերնայարկը։ Պիտի խօսի Պոլսա - հայ լրագրող Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ, նիւթ ունե - նալով «Արուեստներու հիմնական սկզբունքները»։ Մուտքը ազատ է ։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ ԽՆՋՈՑՔ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Արեւոյշներու Մի - ութեան Փարիզի Ջրջանին ։

Կիրակի, Ապրիլ 19ին, ժամը 15ին ։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ
13րդ տարի, ՅՈՒՆՈՒԱՐ – ՓԵՏՐՈՒԱՐ (32 էջ)։

ԳՈՐԾԱԻՈՐ ԿՈՒԶՈՒԻ

Վեստ կամ ռոպ իրենց տան մէջ կարող գոր - ծաւորներ կ'ուզուին, որոնք ուղղակի իրենց տու - նը գործատէրէն պիտի ստանան գործը.— կրնան ունենալ նաեւ ընկերային ապահովագրութիւն ։

Դիմել նամակով Պ. Աբթինեանի ,

2bis, rue de Carnot Compiegne Oise).

×

Դերձակի աշխատանոցի մէջ աշխատելու հա - մար գործաւոր կամ գործաւորուհի մը, սկսնակ կամ քիչ մը ծանօթ գործին ։ Դիմել ԳՈՐԳԻԿ - ԵԱՆի՝

31 Route de Choisy, métro Porte de Choisy, Ivry.

× Քոնֆէքսիոնի տան մը համար, ձեռքի կարերու փըթիթ մէն մը կ'ուզուի։ Դիմել՝

ETB. LYDA, 21 rue Petits Carreaux Paris (II)

Métro Sentier

× Վիլ - ժուիֆի մէջ աշխատելու համար կօ - շիկի մօնթէօր եւ փինիսէօր գործաւորներ կ'ուզ - ուին (մոնթաժը 500 ֆրանկի, փինիսաժը 300 Ֆը - րանքի։ Դիմել Պ. Վանլեանի կէսօրէ վերջերը (բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy Paris (IX) Métro Opéra

Tél. O'E 01 - 08

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVEAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ։

Մեր մատչելի դիները խիստ նպաս - տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար։

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13e)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գիք 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Jeudi 26 Mars 1953 Հինգշաբթի 26 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 7026-Նոր շրջան թիւ 2437

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՐՎ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ

Մխամտութիւն պիտի ըլլար անկեղծութիւն վնտռել դիւանագիտական յայտարարութեանց մէջ :

Դիւանագիտութիւնը ստեղծուած է բուն դիտումները ոսկեզօծելու, կեղծիքներ պաբտկելու համար :

Բացառիկ երեւոյթներ չեն ժխտեր այս կանոնը, որ աշխարհը կը վարէ դարերէ ի վեր :

Ցայտնի կոչուի դիւանագիտութիւնը թէ դաղտնի, մեծ բան մը չի փոխուիր բուն իրականութենէն :

Բոլշեւիկները բարձրաձայն յայտարարեցին թէ պիտի ընդհն դաղտնի դիւանագիտութիւնը :

Իրականին մէջ, իրենց նպատակն էր մէջտեղ հանել ուրիշներուն դաղտնիքները, իրենց դաղտնիքը ծածկելու համար :

Եւ տեսանք թէ ինչպէս կոտրեցին մրցանիշը, վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին, դիւանագիտական խաղերու, հնարքներու անքակտելի ցանց մը հիւսելով քաղքենի - դրամատիրական պետութեանց դէմուն : Ապարդիւ կարդալով անոնց՝ ամէն ճակատի վրայ :

Շատ մը պարագաներու մէջ, Մոսկուայի վարիչները, հինն ու նորը աւելի վարպետ են : Գրեթէ անմրցելի :

Իբրեւ միջազգային կազմակերպութիւն, անոնք ունին պետական եւ քաղաքական մեքենայ մը որ կը բանի բազմազգի ձեռքերով :

Ռուսին պակասը կը լրացնեն յաւելապէս մարզուած ուղեկիցներ՝ աշխարհի բոլոր ժողովուրդներէն :

Իր ջաղացքին ջուր կուտան Գերմանը, Հրեան, Վրացին, Թաթարը, Հայը : Մինչեւ իսկ Չինացին :

Իւրաքանչիւր օտարազգի բան մը կ'աւելցնէ, կը սորվեցնէ իր բնածին յատկութիւններով : Իր ուշիմութեամբ, յամառութեամբ, խորամանկութեամբ կամ վայրագութեամբ :

Անհրաժեշտ է միշտ աչքի առջեւ ունենալ այս պարագաները եւ դեռ ուրիշ տարբերական դիտելիքներ, երբ խնդիրը կը վերաբերի Մ· Մխութեան այս կամ այն ձեռնարկիր :

Բառերն անդամ տարբեր իմաստ ունին անոնց եւ մեր ճանչցած բառարաններուն մէջ :

Անոնք ալ կը խօսին ազատութեան, խաղաղութեան, միջազգային գործակցութեան վրայ :

Բայց, խօսքը գործին չի համապատասխաներ :

Օրինակ, անոնք, եթէ ուզեն, կրնան 24 ժամէն դադրեցնել Քորէյայի պատերազմը :

Կրնան 48 ժամէն սառրագրել Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը եւ լուծել ուրիշ բազմաթիւ առկախ հարցեր :

Կրնան դոնէ միջին ճամբայ մը գտնել, սպառազինութեանց կրճատման համար :

Անոնք շատ լաւ գիտեն որ եթէ քաչեն իրենց զօրքը եւ ահռելապահի հրէշային կազմակերպութիւնները, կարելի է ազատ ընտրութիւններ կատարել արբանեակ երկիրներուն մէջ :

Այն աստէն բոլշեւիկեան իշխանութեան հեռքը չի մնար : Նոյնիսկ Մ· Մխութեան մէջ :

Անոնք գիտեն որ խաղաղութեան հիմնական պայմանը ազատութիւնն է :

Եւ սակայն , հազարումէկ հնարքներ կ'որոճան, այս տարբերական պարտականութենէն խուսափելու համար :

Միեւնոյն ատեն կը փորձեն միւսներու մեղքերով պարտկել իրենց բռնութիւնները :

Ահա թէ ինչո՛ւ բնական վիճակ մը դարձած է պաղ պատերազմը, թանձրացնելով անվստահութեան մթնոլորտը, փոխադարձաբար :

Այս կացութեան մէջ, ո՞վ պիտի առնէ առաջին քայլը, երբ նորէն խաղաղութեան կոչներ կ'արձակուին Մոսկուայէն :

Մ· Նահանգները լրացուցիչ տեղեկութիւններ եւ որոշ առաջարկներ կը պահանջեն :

Անցլիա դէպքերու ընթացքին կը սպասէ «խոհեմ լաւատեսութեամբ »:

Ո՞վ պիտի բանայ առաջին ճեղքը՝ համատարած խաւարին մէջ...

Շ·

ՈՒՍ. ՏԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Կիրակի օր հաղորդած էինք Փարիզի Ուս· ոստանին մէջ պատահած միջադէպը, որ յանգեցաւ բուռն ցոյցերու : Դէպքը կապ ունէր հայկական Տան տնօրէնին քահանայ կարգադրութեանց հետ, որուն դէմ բողոքներ կը տեղան երկար ատենէ ի վեր : Բայց ուրիշ դժգոհութիւններ ալ եղան եւ այժմ խնդիրը ստացած է ընդհանուր հանդամանք :

Ոստանին վարչական խորհուրդը ժողով դումարեց երէկ, քննելու համար այս խնդիրները : Այս առթիւ Փարնասայի Ուսանողներու Ազգ· Միութիւնը նամակ մը ուղղած է վարչական խորհուրդին, հետեւեալ բովանդակութեամբ ·—

Ոչ զուարճալիք էր որ տեղի ունեցաւ, ոչ ալ քաղաքական ցոյց մը կամ նուազ մութ պատճառներով : Հնդկաչինի տան դէպքերը, որ տեղի ունեցան մէկ ամիս առաջ, որեւէ կապ չունին վերջին դէպքերուն հետ :

Շատ որոշ են վերջին դէպքերուն պատճառները : Հայկական Տան բնակիչներու ներկայացուցիչ կոմիտէին եւ տնօրէն Պ· Կիւրէն մինչեւ ծագած երկարատեւ թիւրիմացութենէ մը վերջ, ժխոր մը տեղի ունեցաւ որու ընթացքին Պ· Կիւրէ ըսաւ թէ խոշտանգուած է : Իր իսկ պահանջին վրայ վերատեսուչը՝ Պ ·Մառչան որոշեց անմիջապէս արտաքսել երեք ուսանողներ : Այս վերջիններուն նիւթական մասնակցութիւնը երբեք չհաստատուեցաւ, հակառակ կարգ մը վկայութեանց զորս վճռապէս կը մերժենք : Այս առթիւ ըսենք որ կարդապահական խորհուրդի մը բացակայութիւնը ուսանողները կը զրկէ պաշտպանութեան բոլոր միջոցներէն :

Պ· Վերատեսուչ Մառչանի կամայական դէրքը տեսնէ ի վեր նեղացուցիչ մթնոլորտ մը ստեղծած էր Ուս· Ոստանի ամբողջ ուսանողներուն համար : Արդէն քանի մը արտաքսումներ կատարուած էին տարուան ընթացքին, անոտի պատրուակներով :

Այս կացութեան առջեւ, դժգոհութիւնն ընդհանրացաւ եւ Հայկ ·Տան ուսանողներուն հետ քական բողոքը դիւրաւ բիւրեղացուց բողոքներուն միահամայնութիւնը :

Զորեքշաբթի օրէն սկսեալ, ցոյց մը տեղի կ'ունենար մասնակցութեամբ ստուարաթիւ ուսանողներու որոնք ցրուեցան հանդարտօրէն :

Յաջորդ օրը, կացութիւնը մեղմացած չէլլա - լով, չարժումը կը ծաւալէր եւ հազարի մօտ ուսանողներ կը համախմբուէին : Ոստիկանութեան լուր տրուած ըլլալով , հրամայեց ցրուել ցուցարարները, ինչ որ տեղի ունեցաւ անմիջապէս :

Այն ատեն էր որ Փարիզի Ուս· Տան բնակիչներու Միջազգային Ընկերակցութիւնը որոշեց բաց նամակ մը ուղղել ներքին եւ կրթական նախարարներուն, Պ· Ֆրանսուա Փոնսէի եւ համալսարանի վերատեսուչ Պ· Սարայլի :

Բայց որովհետեւ այս դիմումը չէր կրնար անմիջական արդիւնք ունենալ, որոշուեցաւ պետական իշխանութեանց եւ հանրային կարծիքին ուշադրութիւնը հրաւիրել, հանդարտօրէն կազմակերպելով ժողով մը՝ բոլորին մասնակցութեամբ :

Ոստիկանութիւնը, որ դիրք բռնած էր Պուլվառ Ժուռտանի վրայ, չկրցաւ արգիլել 1500 — 2000 ուսանողներու համախմբումը հաստատութեան առջեւ : Ձախաւոր պայթիւն մը Ոստանին մէջ՝ քիչ մնաց որ ծանրացնէր կացութիւնը : Բայց , չնորհիւ Ընկերակցութեան եւ ուսանողներու պարկեշտութեան, չուտ վերահաստատուեցաւ բարեկարգութիւնը :

Վերջին դէպքերը անդամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է որ ուսանողները մասնակցին Ոստանին ներքին վարչութեան, ինչպէս սովորութիւն է Ֆրանսայի մէջ ամէն տեղ : Վստահ ենք թէ համալսարանական իշխանութիւնները եւ Ուս· Ոստանին վարչական խորհուրդը անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնեն , մթնոլորտը խաղաղեցնելու համար , միեւնոյն ատեն կատարելով աւելի խոր բարենորոգումները որոնք ստիպողական են :

80 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ Նոր վարկ մը

ԴԱՀԼԻՃԸ ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ՊԱՀԱՆՋԱԾ ԷՐ ԱՁԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ

Ուշինկթըն մեկնելէ քանի մը ժամ առաջ , վարչապետը՝ Պ· Ռընէ Մայէր ստիպողական օրինագիծ մը յանձնած էր Ազգ· ժողովին, որպէս զի արտօնէ 80 միլիառ ֆրանքի նոր վարկ մը ստանալ Պանք տը Ֆրանսէն : Այս առթիւ կ'ըսէր թէ պիտի չկրնայ Ուշինկթըն երթալ եւ պիտի հրաժարի, եթէ գոհացում չտան :

Ազգ· ժողովին ելմտական յանձնախումբը Գչ· առաջ մերժած էր այս փոխառութիւնը, 7ի դէմ 18 ձայնով : Զեռնպահ մնացած էին 16 հոգի : Վարչապետը անմիջապէս բացառիկ նիստի հրաւիրեց գահլիճը, ինչ որ կ'ապացուցանէր կացութեան ծանրութիւնը : Իսկ Ազգ·ժողովին առջեւ բացատրեց թէ պետական գանձը ի վիճակի չէ վճարելու իր յանձնառութիւնները՝ յառաջիկայ տասը օրերու ընթացքին : Դահլիճին առջեւ ալ ըսած էր թէ ելմտական նախարարութիւնը ի վիճակի չէ վճարելու պայմանաժամը լրացած պարտքերը : Հետեւաբար անհրաժեշտ է 80 միլիառ ֆրանքի նոր վարկ մը :

Այս պահանջը պաղ տպաւորութիւն գործեց Ազգ· ժողովին մէջ եւ խիստ քննադատութիւններ ուղղուեցան թէ Մայէրի եւ թէ փինէի դահլիճներուն : Ելմտական նախարարը չէորձեց մեղմացնել կացութեան ծանրութիւնը· այլ խոստովանեցաւ թէ այս նոր փոխառութիւնը «լուրջ ազդարարութիւն մը»կը կազմէ թէ Ազգ·ժողովին եւ թէ կառավարութեան համար : Ցետոյ բացատրեց թէ փինէի դահլիճը իր յոյսը դրած էր վստահութեան եւ խնայողութեան վրայ, «ընդունելով անել մը որուն հետեւանքները զղացուեցան 1953ի առաջին ամիսներուն» :

Այս խօսքերը չզազրեցուցին անկախներուն : Ելմտական նախարարը իւր կողմէ փորձեր հանդարտեցնել ժողովը : Կրակին վրայ իւղ լեցուցին ընդդիմադիրները : Նախկին նախարար Թիւլ Մոք (ընկերվարական) խօսքը ուղղելով վարչապետին, ըսաւ ·

— « Այսպէս ուրեմն դուք փինէի սնանկութեան հոգաբարձուն կը դառնաք, անոր բացը կը ժողվէք առանց հաշուկշիռը պատրաստելու» :

Ուրիշ նախկին նախարար մը եւս խստօրէն քննադատեց դահլիճին ելմտական քաղաքականութիւնը :

Ի վերջոյ օրինագիծը քուէարկուեցաւ ծայրը ծայրին, 221ի դէմ 260 ձայնով· եւ վարչապետը կրցաւ Ուշինկթըն մեկնիլ արտաքին նախարարին հետ, դիւերային օդանաւ մը նստելով : Ծերակոյտն ալ վաւերացուց օրինագիծը :

Թերթերը դիտել կուտան թէ երրորդ փոխառութիւնն է այս , մէկ տարուան ընթացքին :

Նոր հետապնդումներ կառավրներու դէմ

ԵՐԵՔ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ, ԵՐԿՈՒ ՎԱ· ՐԻՁՆԵՐ ԱՀ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ·— ԽԻՍ ԽՈՒ· ՁԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱԶԱՐ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՎ

Երեքշաբթի օր աւելի քան հազար ոստիկաններ պաշարեցին Փարիզի արհեստակցական միութեանց կեդրոնները, խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարելու համար : Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան «Իմանիթէ»ի խմբագրապետը, Անտռէ Սթիլ եւ սէնտիքաններու երկու վարիչներ՝ Թուլէ եւ Մոլինօ : Ձերբակալման հրամանագիրը հանուած էր նաեւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարին՝ Պընուա Ֆըրաշոնի եւ ուրիշ դործօն անդամի մը՝ Տիւֆրէյի դէմ : Թերթերը կը դրեն թէ այս վերջինը Վիչնա կը դտնուի, երիտասարդական համադումարի մը առթիւ, իսկ Պ· Ֆրաշոն, որ ժաք Տիւքլոյի կից տուն մը կը բնակի, անհետացած է : Կը կարծուի թէ այդ երեսփոխանին տունը ապաստանած է տորերկրեայ ճանապարհով մը : Ոստիկանութիւնը պաշարած էր երկու տուները :

Առաջին խուզարկութիւնները կատարուեցան Աչխատանքի Դաշնակցութեան կեդրոնին մէջ (Լաֆայէթ), առտուն ժամը 6ին : Հարկ եղաւ դարբիններ կանչել, դուռները բանալու համար : Նոյն ժամուն կը խուզարկուէր Սենտիքաններու Միութեան կեդրոնը, (Պուլվառ տիւ Թամփլ) եւ ուրիշ հաւաքատեղիներ, ինչպէս եւ մասնաւոր բնակարաններ եւ դպրոցներ : Ահագին քանակութեամբ թուղթեր հաւաքուեցան : Կէս օրէն վերջ «Իմանիթէ» մասնաւոր տպագրութիւն մը կը հրատարակէր, ծանուցանելով խուզարկութիւնները եւ ձերբակալութիւնները եւ ուժգնօրէն բողոքելով :

Այս գործողութիւնները կապ ունին անցեալ հոկտեմբերին կատարուած հետապնդումներուն հետ եւ հրամայուած են պինուորական իշխանութեան կողմէ : Գլխաւոր ամբաստանութիւնը այն է

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԲՐԳ ԲՐ ԲԱԱՃՃՈՒՐՈՒՑԻՉ ԿԱՂԱՁՈՒՐՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ն. Ա. Ռուբինշտեյն «Նով. Հայաստան» օրաթերթին)

Վերջին ժամանակներս մեզ ուրախացրեց նա հարցը, որ ինչպես երևում է մեր մամուլի էջերից, ամենից հետաքրքրում է մեր հասարակությանը, այն է՝ Ամերիկայում հաստատված հայ գաղթականների ապագան։ Ինչպես հայտնի է, Ամերիկայի հայ գաղթականների մեջ կան մարդիկ, որոնք իրենց ունեցվածքը, տուն ու տեղ, ստիպված են եղել թողնել Թուրքիայում, ուրիշներ էլ, որոնք ունեցել են իրենց հարազատներին, ազգականներին Թուրքիայում, ամենքն էլ ուզում են իմանալ, թե ինչ կլինի իրենց հետ, ինչ կանեն իրենց հարազատները, ինչ կլինի իրենց ունեցվածքի հետ։

Ես ինքս էլ ուզում եմ մի քանի խոսք ասել այդ հարցի մասին։ Ես ինքս էլ Ամերիկայում եմ ապրել մի քանի տարի և ինձ հետաքրքրող հարցերի մասին ինչ-որ գաղափար կազմել եմ։ Ես ինքս էլ ունեցել եմ ազգականներ, որոնք ինձ հետ միասին եկել են Ամերիկա, և ես ինքս էլ ուզում եմ իմանալ, թե ինչ կլինի նրանց հետ։

Ես կարծում եմ, որ մեր հայրենակիցների մեծ մասը, որ ապրում է Ամերիկայում, ոչ մի ժամանակ չի մտածել վերադառնալ Թուրքիա։ Ես ինքս էլ ամենևին չեմ

Անդրադարձ...

Սիրելի «Ծառաղ», նոր համբագրականով մը, կրկին դառնութեան կանչեր կ'արձակէք արդար - օրէն, յաւիտենական հարցին՝ նոր սերունդի փըրկութեան համար: Կացութիւնը մոռայլ կը դնէք այս գետնին վրայ, մատնանշելով մանաւանդ մեր ապրած երկրի հայ ծաղկոցներու աշակերտ - ներու թիւին նուազումը:

Դուք ալ գիտէք անշուշտ թէ այդ ծաղկոցնե - րը, տալով հանդերձ համեմատաբար արդիւնա - կէտ ծառայութիւն մը, ի վերջոյ, տակաւ թիւան մը կը կազմեն իրենց չափական մէկ - երկու ժամէ դասաւանդութեամբ: Զենք մեղադրեր ան - շուշտ մանուկները որոնք ամբողջ չափը քա - ռասուն ժամ կարգալով ու սերտելով տեղական դպրոցներու մէջ, քաջութիւնը կամ յարատեւու - թիւնը չեն ունենար քանի մը վայրկեանի մէջ ի - րենց դասաւանդուած մայրենի լեզուն կամ պատ - մութիւնը սորվելու: Եթէ ունենան իսկ կամքը, մէկ ժամուան մէջ իրենց ամբարածը չուտով մո - ռացութեան կը տրուի քառասուն ժամերու բեռան տակ ...:

Հայեցի ուսման կամ դաստիարակութեան ա - ռջին զօրավիգը պէտք է հայ ծնողքները ըլլան, անոնք որ քիչ շատ պիտան Ա. Բ. Գ.ը: Մինչ մեր հայրենիքին կամ ծննդավայրերու եւ կամ Միջին Արեւելքի շատ մը երկիրներու մէջ կան բազմա - թիւ դպրոցներ ուր հայ մանուկը, պատանին կամ երիտասարդը կը ստանան հայեցի ուսմունքը եւ հոն ծնողներուն կը մնայ իրենց զաւակներուն տալ միայն ընտանեկան կրթութիւնը, դժբախտաբար Արեւմուտքի ոստաններուն մէջ, հայ ծնողներու ուսին կ'իյնայ շատ աւելի ծանր պարտականու - թիւն մը: Ծնողքները հայրենական ծառայութիւն մը ընծայած պիտի ըլլան իրենց յաջորդներուն սորվեցնելով հայ դիրքը, բարքառը, իրենց առա - ջին ազգակ ազգ - գոյութեան: Ինչ խօսք որ, այ - լասերմի վտանգը պիտի սահմանափակուէր, եթէ հայաշատ կեդրոններու մէջ ունենայինք քա - նի մը միջնակարգ վարժարաններ ...

Զենք մեղադրեր մեր նոր սերունդը երբ դէռ մանուկ են, բայց երբ կ'ըլլան պատանի ու երի - տասարդ, երբ կը հասնին իրենց գիտակցութեան, իրենք իսկ պէտք է փորձեն արժանաւոր յաջորդ - ները դառնալ իրենց ցեղին: Ցանուն ազգապահ - պանումի, յաճախակի հնչող ահազանգը, թող երբեք չխրտչեցնէ մեր սիրելի հայորդիները: Այդ ահակոչը թող սթափեցնէ անոնց հոգիները, ազ - գային գիտակցութիւնը, յիշեցնելով իրենց երէց - ները, որոնց հաւատքը մնաց անսասան, աքսորի և արիւնի ճամբաներուն վրայ:

Անդարմանելի փլուզում մը պիտի ըլլար, ե - թէ անոնք մոլորէին եւրոպական լոյսին ու հրա - պոյրին տակ, իյնալով ուծացումի անդունդը:

ԳԵՂԱՄ ՏԷՐ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆն ալ վաւերացուց Եուկոսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ հետ կնքուած համաձայնութիւնը:

ՆԱՐԻՄԱՆ իշխանուհին Գահիրէ հասաւ, վերջնապէս խզելով իր կապերը Ֆարուքի հետ: Եգիպտացի իշխան մը կ'ուզէ ամուսնանալ իրեն հետ:

Պրոֆ. Զարեհ Շէրիճեան

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Մարտ.— Մեր ազգին մէջ եր - բեմն աստղեր կը ծնին, որոնք իրենց էութիւնը պահելով երբեք Հայ փայլ կը ստանան օտար լոյ - սերէ եւ պատիւ կը բերեն թէ իրենց ժողովուրդին եւ թէ իրենց երկրորդ հայրենիքին:

Այսպիսի անձերէն մէկն էր ուսուցչապետ Զա - րեհ Շէրիճեան, որուն մահուան առթիւ Ժընեւի Մէտրսին է Ժէնէվ թերթը կը գրէ թէ հանդուց - եալը, ծագումով Հայ, բոլորովին իւրացուցած էր Ժընեւի քաղաքացիութիւնը եւ դարձած Զուիցե - րիացի ընտիր հայրենասէր մը:

Հետեւեալ տաւով լսեցինք բոլորս իր մահը փե - տուար 21ին, երկար եւ տառապալից հիւանդու - թենէ մը վերջ:

Ինչպէս գրեց «Ծառաղ», հանգուցեալը ծնած էր Գահիրէ, 1877ին: Իր ուսումը աւարտեց Զուի - ցերիա եւ բժշկական վկայական ստացաւ 1905ին:

Հաստատուելով Ժընեւ իբրեւ մասնագէտ քի - թի, կոկորդի եւ ականջի հիւանդութեանց, չու - տով բարձրացաւ գիտական կարեւոր դիրքերու, եւ 1931ին Ժընեւի համալսարանը զինքը նշանակեց ուսուցչապետ բժշկական բաժնին: Այսպէսով պրոֆ. Շէրիճեան հիմնադիրը եւ առաջին տնօ - րէնը եղաւ քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդու - թեանց բուժարանին զոր վարեց մինչեւ իր 70րդ տարին, երբ ըստ օրինի հանգստեան կոչուեցաւ, «պատուակալ ուսուցչապետ»ի ամենաբարձր պա - տիւով:

Պրոֆ. Շէրիճեան մեծ համբաւ չհասած էր նաեւ Ժընեւի գեղարուեստասիրական շրջանակներու մէջ, իր առաջնակարգ «պաբլիթօն» ձայնով որ յա - ճախ կը լսուէր Քօնսէրվաթուար տը Միւզիքի մէջ ուր Տիկ.Շէրիճեանն ալ դաշնակի ուսուցչուհի է: Ստացած էր Ֆրանսայի «Պատուոյ Լեգէոն»ի աս - պետի շքանշանը: Այս ամէնէն վեր, ան մեզի հա - մար կը մնայ մեծ Հայ մը որ կը հպարտանար իր հայութեամբ եւ պատիւ կը բերէր իր ազգին:

Տարիներէ ի վեր իբրեւ Զուիցերիահայ գա - ղութին հիմնադիրներէն կը մասնակցէր ազգային հաւաքոյթներու եւ իր խօսքերը սիրով կը լսէին իր հայրենակիցներէն, առանց անձնական կամ կուսակցական խորութեանց, որոնցմէ միշտ հե - ռու մնացած էր ան:

Ես պատիւը ունեցայ զինքը մօտէն ճանչնա - լու թէ իբրեւ իր աշակերտը եւ թէ իբրեւ Հայ Մի - ութեան նախագահը, որուն «Հայրիկ»ը եւ պատուոյ նախագահը մնաց ան մինչեւ իր մահը: Որեւէ հանդիպումի առթիւ իր անկեղծ եւ պարզ խօսակցութիւնը, իր խրատները, իր լայն հայ - եացքները եւ հրապուրիչ դիմագիծը վստահու - թիւն կը ներշնչէին զինքը լսողներուն մէջ: Բայց թերեւս Հայ մնալ ինչպէս ինքը միայն կրցաւ մնալ օտար ազգի ամենաբարձր բեմին վրայ,— այս է իր ամենակարեւոր դասը իր երիտասարդ հայրե - նակիցներուն, դաղութներու մէջ:

Մեր անկեղծ վշտակցութիւնները Տիկին Շէ - րիճեանի եւ պարագաներուն:

Տոքթ. Ս. Ա. Կէօֆճեան

ՅՈՒԼԵԼԵԱՆ Ա. ԱԼՊՈՅԱՃԵԱՆԻ

Մարտ 23ին ստացանք կոչ մը որ կը ծանու - ցանէ թէ յանձնախումբ մը կազմուած է Գահիրէի մէջ, տօնելու համար ծանօթ բանաստէր Արշակ Ալպօյաճեանի գործունէութեան յիսնամեակը, Մարտ 22ին, Ֆրանսական լիսէի սրահին մէջ, հո - վանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց հո - գեւոր պետերուն:

«Ա. Ալպօյաճեանի բանաստեղծական եւ՝ պատ - մագիտական վաստակը պատկառելի է: Արդէն հր - րատարակուած ունի քանի հատորներ, որոնցմէ ոմանք հազարաւոր էջերով եւ ծանր աշխատանքի արդիւնք են: Իրմէ հրատարակելի կան բազում այլ երկեր: Առնցմէ մէկը, ԵՒԴՈԿԻՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ, հրապարակ կը դրուի Յոբելենական այս օրերուն»:

Յանձնախումբին հասցէն.— Նամակատուփ թիւ 327, Գահիրէ (Եգիպտոս):

ՄԵՐՁԱԿԱՆ ԿՕԱՆԴ

Մարտ 15ին, նշանաւոր ըմբիշ, Յակոբ Այվազեան իր 488րդ «քէյ»ի մրցումը կատարեց Ժընեւի մէջ, յաղթելով Զուիցերիոյ նշանաւոր միջին ծան - րութեան դասակարգի ըմբիշ Վիէզի, 35 վայր - կեանի կատաղի զուգարէ մը վերջ: Հայ ախոյեա - նը մօտերս պիտի ճակատի Ցիւրիխի մէջ: Հա - կառակորդը դեռ չէ որոշուած:

× Ըմբիշ Մանուկ Յարութիւնեան չարաթ գիշեր յաղթուեցաւ Սանթրալի մէջ: Հակառա - կորդն էր Ժամէն:

× Կուիմարտի «Աբծուիկներու» վերաբեր - եալ կէս - ֆինալ մրցումներու ընթացքին, դա - տաւորները Սարեանը կէտերով պարտուած նկա - տեցին Ուրաուէ, զործելով ակներեւ անիրաւու - թիւն մը: Սարեան աւելի նուրբ խաղարկութիւն մը յայտնաբերած էր քան իր հակառակորդը:

× Ժող Հայրապետեան Պօքսինկ Քլիւպի (Իսկ էջ Մուլինօ) մէջ, ժան Վալզաքի հետ փորձի մը ընթացքին աչքէն վիրաւորուած է: Շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթենք:

Սարգիս Ջ.

ՍՏԱՅԱՆՔ

ԿԱՐՄԻՐՆ ՎԱՐԴԱՆ ԵՒ ԱՒԱՐԱՑՐԻ ՃԱԿԱ - ՏԱՄԱՐՏԸ, ըստ Ղազար Փարպեցւոյ, 451 — Մարտ 26 — 1951: Մատենագրական պատմական ուսումնասիրութիւն: Գրեց՝ Հ. Ներսէս Վ. Ակինեան: Վիէննա, 1951: Գին 1 զուից. ֆրանք:

ԱՑԳ, պարբերաթերթ Մելքոնեան Սաներու: Զ. տարի թիւ 10, Յունուար 1953: P. O. Box 407, Nicosia (Cyprus):

ԱՑԳ, օրաթերթ քաղաքական եւ տնտեսական տէր եւ տնօրէն Տիգրան Թոսպաթ: Հասցէ.— Պէյրութ, նամակատուփ, թիւ 2623:

ԲԱԶՄԱՎԷՊ թիւ 10 - 12, (1952 Հոկտ. Դեկտ.): Մ. Ղազար, Վենետիկ:

«ԾԱՌԱՂ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Զաւակ չունի՞ս, չե՞ս հասկնար ըսածս: Տա - սը տարեկան եղաւ՝ բայց մարմինը ցաւէն հալած է... մինակ գլուխը եւ քանի մը ոսկորներ մնացեր են.. գերեզման չդրած հանելիք տեսայ: Կուր - նան աչքերս... առուները երբ մէկ կողմէն միւս - ը կը զարձնեմ.. մըրկիւնները լեցուած են վրան.. վուր, վույ, վույ:

Ականջներս գոցեցի որ այլեւս չլսեմ ու ա - րանց իր աչքերուն նայելու, իր մօր աչքերուն՝ որ այդպիսի զարհուրելի բաներու վրայ կը նայէր ա - մէն օր՝ վերմակը տուի իրեն ...

Ականթարթի մը մէջ անհետացած էր:

Երկար մնացի միւս կնոջը հետ՝ որ կը յա - մառէր ու կ'արտասուէր. գլուխս երկու ձեռքե - րուս մէջ առած կը խորհէի տարտամ եւ սարսա - փելի բաներու վրայ ու աւելի ճիշդը մղձաւանջի մը մէջ կ'ապրէի ... Հիմա անհամբեր կը սպասէի ընկերուհիս՝ ոեւէ կերպով զոհացնելու համար միւս կինը, որ արկածեալներու յատուկ երկարա - տեւ համբերութեամբ կը սպասէր մօտս՝ թէեւ ա - ռանց որեւէ յոյսի:

Ծաղթանդամ խոշոր կին մըն էր, հարուստ կուրծքերով, աչքերը ցաւոտ ու կոպերը արիւ - նոտ, տաժանելի էր իր արտասուիլը տեսնելը. երբ արցունքը կը ղաղրէր առատօրէն հոսելէ՝ իր յուզ - մունքի տեւողութիւնը ամէն մէկ ճիպին արիւնի կաթիլներ կը բողբոջէին թրջուած թարթիչներու արմատէն. խղճի խայթ ունէի առանց զինքը լսելու վերմակը միւս կնոջը տուած ըլլալուս համար, բայց արդեօք աշխարհիս ոեւէ մէկ կողմը աւելի դժբախտ պատմութիւն կարելի՞ էր. ինքզինքիս առաջք արդարանալու համար՝ հարցուցի իրեն.

— Դուն զաւակ ունի՞ս:

Միջոց մը լուռ մնաց, իր արիւնոտ ու ար - ցունքոտ աչքերուն մէջ վայրագ ճաճանչ մը փայ - լատակեց. խստութեամբ ու արհամարհանքով նա - յեցաւ ինծի ...

— Ուրթը զաւակ ծներ, անուցեր ու մեծցուցեր եմ, ուրթը մանչ զաւակ ...

— Հիւանդ մանկիկ ունի՞ս դուն ալ միւսին պէս:

— Առիւծի պէս առողջ էին, ըսաւ:

— Էհ, կը տեսնե՞ս ըսի քաջալերուած, դուն անկէց աւելի բախտաւոր ես.. տասը տարու հի - ւանդ տղան հողին վրայ մնացեր է..

Ինծի չկրցայ չարունակել:

Ցիմարական, չարագուշակ, անօրինակ քրքիջ մը խափանեց խօսքերս:

— Աւելի բախտաւոր.. այո.. աւելի բախ - տաւոր, ինչպէ՞ս ալ ճարտար էք մեր սրտին կրա - կը հասկնալու.. անոր զաւակը հողին վրայ մնա - ցեր է.. իմիններս հողին մէջ են արդէն, ու ես աւելի բախտաւոր եմ:

Ու չմտածած իր վիրաւորուած մայրու - թեան ղազացումին մէջ, ուրթը սպանուած կամ մե - ռած տղաքներուն մայրը կը չարունակէր ջղաձգօ - րէն դալարուիլ իմ անկարողութեանս դիմաց ...

Շատ տեսակ դժբախտ մայրեր տեսեր էի ... մայրեր՝ որոնք բանուորական տաժանելի աշխա - տութիւններէն հիւծած մարմիններով յաջորդա - բար վիժած ու հրէչներ միայն ծնած էին. տեսեր էի մայրեր որ չգաւորութենէ ցամքած կուրծք - ով չէին կարողացած իրենց անարիւն զաւակները անուշանել. տեսեր էի այնպիսիներ որ անդարմա - նելի ախտերով վարակուած՝ թարախ եւ ժանա - միասին ունէին կաթի տեղ, ու տեսեր էի նաեւ մայ - րեր որ ընկերային ու տնտեսական բարդութիւն - ներէ չխմարացած՝ ոճրագործ դարձեր ու սպան - ուեր էին իրենց նորածինները ... բայց այդ երկու մայրերը կարելի չէր դասաւորել որեւէ մարդկա - յին դժբախտութեան կարգի մէջ.. ասոնք Հա - յաստանցի մայրեր էին:

Ընդհանրապէս նպաստ խնդրող ժողովուրդին մէջ քիչ թիւ կը կազմէին Աստանացիները. բայց շրջակայ գիւղերու այրիներուն թշուառութիւնը անկարագրելի էր: Կը յիշեմ Ինճիրլիցիներու ո - ղորմելի մնացորդները, կեավուր գիւղի հազուա - դէպ վախտահանները, Գայըրլըլըի ահաւոր դէպ - քերէն սահմռկած մէկ քանի այրիները, Միսխի կիները, որոնց պարագլուխը թարձրահասակ եւ կորովի այրի մը, զայրագին չէշտերով մեր դէմ կը դնէր իրենց բազմաթիւ պահանջքները:

(Շար.) ՋԱԳԻԼ ԵՍԱՑԵԱՆ

Թէ համայնավարները կը կազմալուծեն բանակին բարոյական կորովը, պայքարելով Հնդկաչինի պատերազմին դէմ եւ ուրիշ ձեռնարկները կատարելով : «Իմաւթիթ»ի խմբագրապետը անցեալ Մայրսին ալ ձերբակալուած էր, բայց առժամա – պէս արձակուեցաւ : Վերջերս Մոսկուա գացած էր Ֆրաշոնի հետ , Սթալինի յուղարկաւորու – թեան առթիւ :

Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմի – տէն եւ Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը բուռն կո – շեր հրատարակեցին, բողոքելու համար այս դոր – ծողութեանց դէմ : Ազգ. ժողովին մէջ ալ համայ – նավար երեսփոխան մը բողոքեց բուռն բառերով :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՒ Փարիզի թուրք դեսպա – նին եղբայրը, Ապտուլլահ Մկնէմկնճիօղլու, որ Մարսէյլի բանտը կը գտնուէր, Թուրքիա վո – խադրուելու համար : Տեղական թերթերը կը գը – րեն թէ Ապտուլլահ դրամատան մը տնօրէնն էր Թուրքիոյ մէջ, բայց դումարներ իւրացուցած ըլ – լաով, Ֆրանսա փախած էր : Թուրք ոստիկանու – թեան պահանջին վրայ ձերբակալուեցաւ, յանձ – նուելու համար : Առջի գիշերը ինքզինքը կախած էր Պոմոթի բանտին մէջ, խեղդկապ մը շինելով հագուստին կօրներէն :

ՁԵՆԱԿԱՆ օդանաւ մը արեւմտեան Գերմանիա ապաստանեցաւ 29 ուղեւորներով :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ անդամակից հինգ պե – տութիւնները հաւանութիւն յայտնեցին Ֆրանսա – յի առաջարկած բարեփոխումներուն :

ԱՆԳԼԻՈՑ Մէջի թագուհին մեռաւ, մէկ ամ – սուան հիւանդութենէ մը վերջ : 85 տարեկան էր, կողակիցը՝ Ճորճ Ե-ի :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ կազմուած յատուկ յանձնա – խումբը միաձայնութեամբ որոշեց ջնջել միապե – տութիւնը, եւ հանրապետութիւն հաստատել , հանրաքուէ կատարելով :

Ս. ԳՐԱՑԻՆ ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻԻՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Մեծ թատերագիր Ժան Ռասինի դասական ողբերգութիւն «ԵՍԹԵՐ»ը (4 արար եւ 1 պատկ.)

(Առաջին անգամ ըլլալով հայ բեմին վրայ)

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին , Վալանսի քա – զաքապետարանի սրահին մէջ (Սալ տէ Ֆէթ) :

Ի նպաստ Լիոնի Աւետ. եկեղեցւոյ չէնքի հիմ – նադրամին : Այս ներկայացումը Ցունուարին Լի – ոնի մէջ յաջողութեամբ բեմադրուելով՝ մեծ գնա – հատանքի արժանացաւ հոծ բազմութեան կողմէ : Տոմսերը կը ծախուին առաջուընէ՝ կամ ներկա – յացման օրը կիշէն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Հ. Իփէկեան եւ զաւակները կը ծանու – ցանեն թէ իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ այս կիրակի Ծաղկազարդին յաւարտ պատարագին հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հա – յոց եկեղեցին :

Ողբացեալին յիշատակը յարգողները կը հրա – ւիրուին ներկայ գտնուիլ :

ԼԻՈՆ.— Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Ծառուկեան, Թիրայր Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկին Գեղամ Ծա – ռուկեան, Այրի Տիկ. Սանդուխտ Ծառուկեան , Տէր եւ Տիկին Աբգար Տէր Կարապետեան, Տէր եւ Տիկին Կիւրա, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Մանուկեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Մանուկեան, Տէր եւ Տիկին Մ.իհրան Օվ.իկեան, Տիկ. Արմենու – հի Պօղոսեան եւ զաւակը, Պետրոս Ա.էմեան եւ զաւակները (Ալժերիա), Գրիգորիկ Գարագօչեան, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Դաւիթեան, Տէր եւ Տիկ. Անդրանիկ Մաղաքեան, Այրի Տիկ. Խոսրովի Սա – հակեան եւ զաւակները խոր կսկիծով կը ծանու – ցանեն իրենց մօր , քրոջ եւ մօրաքրոջ

ՄԱՔՐՈՒՀԻ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆԻ (70 տարեկան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ երեքշաբթի, 24 Մարտ, իր բնակարանին մէջ, խոր սուգի մատնելով իր սրտակիցներն ու ծանօթները :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այ – սօր, հինգշաբթի, 26 Մարտ, կէսօրէ վերջ, 69 բիւ լուի Պլան, Հայոց եկեղեցին , իսկ թաղումը կի – յօթիէրի հին գերեզմանատունը, բիւ Ռըֆօ :

Ծախու տուն

Ազատ բնակարան մը ծախու է Ռոմֆնվիլի մէջ (Փորթ տէ Լիլաէն երկու քիլոմեթր), 7 սեն – եակ, խոհանոց , քալ, ջուր, ելեկտրական ուժ (փօրս) , կազ, կարաժ :

Դիմել Պ. Թէրզեանի, 85 բիւ Րէպէվալ, Փա – րիզ (19), հեռաձայն **Bot. 81·26 :**

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիրը՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

13րդ տարի, ՅՈՒՆՈՒԱՐ – ՓԵՏՐՈՒԱՐ (32 էջ) :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մեծ պատրաստութեամբ պիտի տօնուի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուէնոս Այրէսի Մատիսեան խումբի 8րդ տարեդարձը , հովանա – ւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Վառմեան ենթակոմիտէի, եւ Ն.Ս. Շրջ. վարչութեան : Այս կիրակի ժամը 15ին Սալ Էնթէրնասիոնալի մէջ : Դեղարուեստա – կան ճոխ բաժին : Հայկական եւ եւրոպական պա – ըեր : Մուտքը ազատ է :

⚔ *Հրապարակային դասախօսութիւն Պուէ – Օատոյի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Մատիսեան» խումբի կողմէ, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Վառմեան ենթակոմիտէի : Այս երկուշաբթի ժա – մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը դասա – խօսէ ուսուցիչ-գրագէտ ընկեր Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ : Մուտքը ազատ է :*

ՊՈՒՏՕ.— Ն. Աղբալեան խումբը կը տօնէ իր «ՕՐԼ» : Այս կիրակի ժամը ճիշդ 15·30ին, Շամպր տը Քօմէրսի ընդարձակ սրահը : Դեղարուեստա – կան ճոխ բաժին : Նոր Սերունդի անդամներու կողմէ կը ներկայացուի զաւեշտ մը :

ՀԻՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱՒՕՍՈՒԹԻԻՆ

Ցիշատակի օր մեր բոլոր նահատակ մտաւո – րականներու :

Կազմակերպուած՝ Համախաբերդի « Եփրատ » Միութեան կողմէ, Շաբաթ 28 Մարտ, երեկոյեան ժամը 21ին, Սալ Մազընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne

Կը նախագահէ ՎԵՐ. ՂԱՋԱՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք Ա. ՔԻՕՍԷԵԱՆ

Կը խօսին պրոֆ. ՆԱՑԻԿԵԱՆ Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄ – ԵԱՆ եւ Պ. Մ. ՄԻՐՋԷ :

Դեղարուեստական խնամուած բաժին : Նուագ յայտնի ջութակահար Պ. Լ. Ղեւոնդեան, երգ Օր. Արզումանեան եւ Պ. Գ. Ստեփանեան, արտասա – նութիւն Պ. Թուրլեան :

Յաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, իրիկունը ժամը 9ին «Քանֆէ Նօայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ թէյասեղան մը, ի պա – տիւ Պ. Պարսամեանի եւ Մ. Միրզէի : Պիտի դա – սախօսէ Պ. Պարսամեան :

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխը – տիր :

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

Կ'ուզուի

Վիլ - Ժուիֆի մէջ աշխատելու համար կօ – շիկի մօնթէօր եւ փինիսէօր գործաւորներ կ'ուզ – ուին (մոնթաժը 500 ֆրանքէ, փինիսաժը 300 ֆր – անքի : Դիմել Պ. Վանլեանի կէսօրէ վերչերը (բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy Paris (IX, Métro Opéra

Tél. OPE 01 - 08

ԳՈՐԾԱՒՈՐ ԿՈՒԶՈՒԻ

Վեստ կամ ռոպ իրենց տան մէջ կարող գոր – ծաւորներ կ'ուզուին, որոնք ուղղակի իրենց տու – նը գործատէրէն պիտի ստանան գործը.— կրնան ունենալ նաեւ ընկերային ապահովագրութիւն :

Դիմել նամակով Պ. Աբթինեանի ,

2bis, rue de Carnot Compiegne (Oise).

⚔

Դերձակի աշխատանոցի մէջ աշխատելու հա – մար գործաւոր կամ գործաւորուհի մը, սկսնակ կամ քիչ մը ծանօթ գործին : Դիմել ԳՈՐԳԻԿ – ԵԱՆԻ՝

31 Route de Choisy, métro Porte de Choisy, Ivry.

⚔ *Քոնֆէքսիոնի տան մը համար, ձեռքի կարերու փորթիէ մէն մը կ'ուզուի : Դիմել՝*

ETB. LYDA, 21 rue Petits Carreaux Paris (II)

Métro Sentier

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն խոր – հրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բո – լոր ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն վաղը – թիւնները իրենց ամբողջ կազմով , այս շաբաթ ժա – մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէն իր ամբողջ կազմով, ինչ – պէս նաեւ Կ. Կ-ի ներկայացուցիչը :

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի անդամա – կան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 3ին , Քաֆէ Րէժան :

Հ. Ց. Դ. ՊՈՒԷՆՈՍ ՕՏՏՈՑԻ Վառմեան են – թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 20·30ին , սովորական հաւաքատեղին : Ներկայա – նալ անդամատեսրով : Բացակաները նկատի կ'առ – նուին :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի վիճաբանական ժողովը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ, 32 բիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ : Նիւթ՝ Գ. Զարեանի « Տատրագոմի հարսը» : Բոլոր ներկաները կրնան թեր կամ դէմ արտայայտուիլ : Հայերէնի դա – սաւանդութիւնը ժամը 20·15ին :

Հ. Ց. Դ. ԲԱՖֆիի խումբին ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 20·45ին : Նոր էֆսիրէս, 27 բիւ տը Տէօնիէրբ :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին , 12 բիւ Քա – տէ : Բոլոր անդամները կը հրաւիրուին , անդամա – տեսրերով :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Երգահանդէս Օր. Ան – ժել Վարժապետեանի , Սալ Կավօ, 17 Մայիս ժա – մը 17ին :

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

Տիկին ՄԱՌԻ հաճոյքն ունի իր հայրենակից – ներուն տեղեկացնելու թէ Մարսէյլի ամէնէն մեծ կերպասեղէնի տուներէն մէկուն մէջ իրենց գնում – ները կը դիւրացնէ առաջնորդելով զիրենք՝

Կ'ԱՊԱՀՈՎԷ ՆԱԵՒ 5 % ԶԵՂՔ ՄԸ

Բրդեղէնի , մետաքսեղէնի , բամպակեղէնի , կարասիներու յատուկ կերպասներու, այր մար – դոց շապիկներու վրայ ըրած իրենց բոլոր գնում – ներուն համար :

Maison CHAILLOT

11, Rue Henri Barbusse, MARSEILLE

Սակարանին ետեւ **Colberth** ճամակատան fով

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme , Paris (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· **1100** ֆր·, Տար· **2200** , Արտ· **3000** ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Vendredi 27 Mars 1953 Ուրբաթ 27 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ - 29e **Année No** 7027–Նոր շրջան թիւ 2438

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՈՒՐԻՇ ՄԵԾ ՀԱՅՁԱԿԱՆ ՄԸ

Քաղաքական աշխարհի գլխաւոր հոգերէն մէկն ալ՝ եւրոպական բանակի դաշնագիրը։ Նոյեմբերին մը, որ տակաւին չատ չուր կը վերցնէ։

Հիմերը դրուած են։ Կազմակերպական աշխատանքները յառաջ կը տարուին աստիճանաբար։ Վեց անդամակից պետութիւններէն իւրաքանչիւրը որոշ յանձնառութիւններ ստանձնած է։

Եւ սակայն, մեքենան կը ճռնչէ։

Ամենամեծ դժուարութիւնը այն է որ Ֆրանսան երկու մասի բաժնուած է, դաշնագրին վաւերացման առթիւ։

Կառավարութիւնը համաձայն է վաւերացման։ Եւ կարգ մը բարեփոխումներ կ'առաջարկէ, վաւերացումը դիւրացնելու համար։

Սիւս հինգ անդամներն ալ սկզբունքով հաւանած են այդ յաւելումներուն։ Իսկ Արեւմտեան Գերմանիան ամէնէն առաջ վաւերացուց ամբողջ դաշնագիրը (19 Մարտ)։

Հակառակ այս իրողութեանց, ընդդիմութիւնը կը չարունակուի Փարիզի մէջ։

Այն աստիճան որ, կառավարութիւնը վճռած է ի հարկին հանրաքուէ կատարել, եթէ խորհրդարանը մերժէ վաւերացնել դաշնագիրը կամ երկդիմի դիրք մը բռնել։

Վաւերացման, ըսա էութեան ամբողջ դաշնագրին հակառակ են համայնավարները եւ զօրաւոր կողի կուսակիցները։ Միւս հոսանքներուն մէջ ալ վարանողներ կան։

Իսկ աւելի քան հարիւր աջակողմեան կամ չափաւոր դէմքեր չատոնց ճակատ յարդարած են, վաւերացումը խափանելու համար։

Դեռ չենք յիշեր պաշտօնական, իրաւասու շրջանակներէն դուրս մղուած պայքարը, ինչպէս եւ լրագրական բանավէճը։

Ի՞նչ են այս ընդդիմութեան պատճառները։

Եթէ ուզինք մէկ բառով բացատրել, պիտի ըսէինք թէ խնդիրը կապ ունի Գերմանիոյ վերազինման հետ։

Ֆրանսա երեք անգամ արշաւանքի ենթարկուած ըլլալով, միշտ վերապահութեամբ կը դիտէ դերմանական անցուդարձը։

Երկու երկիրներուն մէջ ալ հեղինակաւոր դէմքեր կ'աշխատին մերձեցում հաստատել։ Բայց, անցեալի վէրքերը չեն սպիացած տակաւին։ Եւ կանխակալ կարծիքներ միշտ կը պղտորեն ջուրերը։

Դաշնագրին հակառակորդները դիտել կուտան թէ Գերմանիան պիտի վերազինուի եւ նորէն հզօր ուժ մը պիտի դառնայ, եւրոպական բանակին մէջ մտնելով։

Վաւերացման կուսակիցները կը պատասխանեն.—

Աչքի առջեւ ունինք երեք ելք, — 1· Չէզոքութիւն.— 2· Ազգ· բանակ՝ ամբողջական դերիչխանութեամբ.— 3· Եւրոպական բանակ։

Եւ կը բացատրեն թէ առաջին ելքը որեւէ ապահովութիւն չընծայեր։

Երկրորդը՝ պատճառ պիտի ըլլայ որ Գերմանիան ալ ազգ· բանակ ունենայ, չատ աւելի զօրաւոր։

Ուրեմն, կ'ըսեն, լաւագոյն ելքը երրորդն է,— եւրոպական բանակ, ուր իւրաքանչիւր պետութիւն որոշ թիւով զօրաբաժիններ պիտի ունենայ։ Այս պարագային Գերմանիան ալ չի կրնար չատ լայն բանալ թեւերը։

Միեւնոյն ատեն կը բացատրեն.—

Եթէ դաշնագիրը չվաւերացնենք եւ մեկուսանանք, այն ատեն Անգլիան երես պիտի դարձնէ, իսկ Մ· Նահանգները կրնան քաշուիլ Եւրոպայէն, մեր բախտին ձգելով մեզ։

Այս վերջին հեռանկարը ամէնէն զօրաւոր փաստն է վաւերացման կուսակիցներուն եւ կառավարութեան համար։

Չափաւոր տարրերն անգամ կ'օգտագործեն այս պարագան, հարցնելով.

— « Եթէ գերման բանակ չենք ուզեր, ի՞նչ ունինք աչքի առջեւ, Եւրոպայի պաշտպանութեան եւ մեր սեփական ապահովութեան համար։ Մերժելով եւրոպական բանակի ծրագիրը, պիտի կործանենք մեր իսկ ապահովութեան հիմքը, այսինքն այն ռազմական եւ քաղաքական պարտաւորութիւնները զոր ստանձնած են Մ· Նահանգները, Եւրոպայի մէջ»։

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ,

ԿԻՉ ՄԸ ՇՆՈՐՀՔ

Ծայր· Աբեւելքի մէջ կայ Թայ կամ Թայլէնտ անունով երկիր մը, որ աւելի ծանօթ է իր նախորդ անունով — Սիամ։ Ազատ ու անկախ հայրենիք մըն է՝ միապետական վարչաձեւով։ Տարածութիւնը 200·000 քառակուսի մղոն, բնակչութիւնը 18 միլիոն։

Թերթերը գրեցին թէ Սիամի կառավարութիւնը միլիոներ ձեռք պիտի առնէ, չուտով, «բարձր պահելու համար ազգային մշակոյթը» եւ թոյլ պիտի չտայ որ կարգ մը տգեղ բարքեր ու սովորութիւններ խաթարեն ազգին դիմագիծը։

Վարչապետը խիստ հրահանգներ տուած է պետական պաշտօնեաներուն որ աչալուրջ հսկողութիւն կատարեն մշակոյթի մարզին մէջ եւ արգիլին այն ելոյթներն ու չարժուձեւերը, որոնք չեն կրնար նպաստել ազգային ոգիին զարգացման եւ պահպանումին։

Բարեներոգումներու չարքը պիտի սկսի ազգային Երգարանէն, ինչպէս նաեւ պարապարահեռէն։ Կառավարութիւնը դիտել կուտայ թէ բազմաթիւ ժողովրդական երգեր, որոնք բերնէ բերան կը պտտին արճարաններու մէջ կամ մայթերուն վրայ, ունին չատ մը անպատշաճ բառեր եւ ակնարկներ։ Ուրեմն, պէտք է «մաքրագործուին»։

Աչքի փուշ դարձած են նաեւ կարգ մը պարեր — աւելի ճիշդը «պարելու ձեւեր», որոնք սիրտ կը խառնեն։

Երանի թէ մեր մինուճար ազգն ալ օգտուէր Սիամի օրինակէն, եւ գոնէ քաջութիւնը ունենար պատուիրելու իր դոյզդոյն կարգադիրներն որ քիչ մը ուշադրութիւն ընեն եւ ականջին քաշեն մեր այս նորելուկներուն որոնք, հետզհետէ, ասիական սրճարաններու կը վերածեն մեր խնջոյքներն ու պարահանդէսները։

Այո, պէտք է ունենանք մեր ժողովրդական զուարթ երգերը, բայց, ի սէր Աստուծոյ, փողոց չիջնենք։ Այդ երգերը թող ըլլան սրամիտ ու ծիծաղաչարժ, բայց ոչ անպատկառ։ Իսկ պարելու մեր չարժուձեւերուն մէջ ըլլանք քիչ մը աւելի չնորհալի, քիչ մը աւելի ազնուական։ ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՄՐՑԱՆԱԿ ՀՐ· ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆԻ «ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ» ԳՐՔԻՆ

Կ'իմանանք թէ «Տիկին Զօրավար Պրէմոն Մրցանակ» (Prix Madame la Générale Brémond) յանձնախումբը չաբթուս սկիզբը դումարուելով Փարիզի Աբեւելեան կենդանի լեզուներու վարժարանին մէջ, նախագահութեամբ Տնօրէն պրոֆ· Հանրի Մասէի, քննութեան առած է վերջին տարիներու ընթացքին Հայերու մասին հրատարակուած Ֆրանսերէն գիրքերը, եւ մրցանակի արժանի գտած պրոֆ· Հրանտ Փաստրմաճեանի Histoire de l'Arménie՝, որ լոյս տեսած էր 1949ին, Հրանտ Սամուէլ դրատունէն։

Այս մրցանակը կը տրուի քանի մը տարին անգամ մը։

Յանձնախումբին նախագահն է ուսուցչապետ Հանրի Մասէ, իսկ անդամներուն մէջ կան Ֆրանսացի եւ հայ յայտնի դէմքեր։

Հր· Փաստրմաճեան, որդին Արմէն Գարոյի, քանի մը տարիէ ի վեր դասախօս է Ժընեւի համալսարանին մէջ։

ՓԱՐԻԶԻ առաջնորդը Սերովբէ Ծ· Վ· Երուսաղէմէն վերադարձաւ երէկ, հինգշաբթի։

---

80 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանքի նոր փոխառութեան առթիւ, ելմտական յանձնախումբին տեղեկաբերը կը հարցնէ.— «Ինչո՞վ պիտի վերադարձնէք այս գումարը։ Ձեր հասոյթները արդէն 600 միլիառ պակաս են, քուէարկուած ծախքերը վճարելու համար»։— Այս նոր փոխառութիւնը ծանր ազդեց սակարանին վրայ ե օտար դրամները բարձրացան (տոլարը՝ 391էն 400ի, սթերլինը՝ 1030ի հաս.)։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՈՒՇԻՆԱԹԻՒՆ ՄԷՋ

Ա· ՏԵՍԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՁԳԸՆՀԱՒՈՒԼԸՐԻ ՀԵՏ

Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Ուշինկթըն հասան Դշ· գիշեր, իրենց հետեւորդներով եւ դիմաւորուեցան փոխ - նախագահ Նիքսընի, արտաքին նախարարին եւ ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Սառնատունէ հով մը կը փչէր եւ անձրեւ կուգար, երբ Ուշինկթըն հասաւ նախագահին օդանաւը, որ Նիւ Եորքէն փոխադրած էր զիրենք։

Պ· Տալըս Ֆրանսայի վարչապետը ողջունեց իբրեւ մէկը այն եւրոպացիներէն որոնք արիաբար պայքարած են խաղաղութեան համար եւ համայնավարութեան դէմ։ Եւ ըսաւ թէ Մ·Նահանգները հպարտ են ողջունելով Ֆրանսան իբրեւ իրենց դաշնակիցը։ Փոխ - նախագահը մանաւորապէս յիշեց թէ Ֆրանսայի նախարարներուն այցելութիւնը առաջինն է օտար կառավարութեան մը ներկայացուցիչներուն կողմէ, Այզընհաուըրի պաշտօնավարութենէն ի վեր (20 Ցունուար)։ Այս առթիւ ըսաւ թէ Ֆրանսայի եւ Մ·Նահանգներուն յարաբերութիւնները 175 տարուան պատմութիւն ունին։ «Մեր երկու ժողովուրդները կող կողի կեցան մեծ տագնապներուատեն։ Վաղուան խոսակցութիւնները պիտի օգնեն ոչ միայն փոխադարձաբար լուծելու խնդիրները, այլեւ ծառայելու համբողջ աշխարհի խաղաղութեան »։

Պ· Մայէր բացատրեց թէ խոսակցութեանց ընթացքին պիտի ճշդուի նաեւ թէ ինչպէս կրնանք յաղթել նախայարձակման։ «Մենք վստահ ենք թէ՝ պիտի յաղթենք Հնդկաչինի մէջ, ինչպէս ղուք Քորէայի մէջ»։ Յետոյ ըսաւ թէ դահլիճը արդէն իսկ խորհրդարանին յանձնած է եւրոպական բանակի դաշնագիրը եւ պիտի խնդրէ վաւերացնել, կարգ մը նախապայմաններով։

Ֆրանսայի հիւրերը երկկ ընդունուեցան նախագահ Այզընհաուըրի կողմէ, իր զբօսանուչին մէջ։ Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Մ· Նահանգները մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելութեան։ Առաջին հանդիպումէն ետք, բուն խոսակցութիւնները պիտի կատարուին արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ։

Օրակարգի խնդիրներն են,— 1· Եւրոպայի պաշտպանութեան դաշնագիրը.— 2· Հնդկաչին.— 3· Միջերկիրեան օդնութեան խնդիրը.— 4· Ցարաբերութիւնները Մ· Միութեան հետ .— 5·Քորէա.— 6· Մօտաւոր Արեւելք.— 7· Օգնութիւն Եուկոսլաւիոյ՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու կողմէ.— 8· Թրիէսթէի խնդիրը.— 9· Տնտեսական խնդիրներ ։

Պ· Մայէր մերժեց պատասխանել թղթակից - ներու կարգ մը հարցումներուն։ Մէկը հարցուց թէ ճի՞շդ է որ մէկ միլիառ տոլարի յաւելուածական օգնութիւն մը պիտի խնդրէ։ Վարչապետը պատասխանեց.— «Կարծեմ չէք ըմբռներ մեր այցելութեան բուն նպատակը։ Մենք հոս եկած չենք մէկ միլիառ աւելի կամ պակաս խնդրելու ։ Պիտի խօսինք չատ մը խնդիրներու մասին, մէջն ըլլալով Ատլանտեանի դաշինքը որուն վրայ ամուր հաւատք ունիմ»։

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը Քանատա պիտի երթայ կիրակի օր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՈՒՍ· ՏԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Ինչպէս գրած էինք, Դշ· օր նիստ գումարեց Փարիզի Ուս· Ոստանին վարչական խորհուրդը, ք նելու համար վերջին դէպքերը ։

Այս առթիւ « Քոնպա » հեռաւեալ տեղեկութիւնները քաղած է, դիմելով պ· Ֆրանսուա Փոնսէի ·

— « Խիստ ցաւալի ծայրայեղութիւններ տեղի ունեցած են Հայկական Տան մէջ, անարժան՝ ուսանողներու համար։ Չենք կրնար քալելերել պանոնք։ Ուստի մեր վարչական խորհուրդը այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ տրուած պատիժները պէտք է պահուին (ՅՄՔ.— Արտաքսում երեք հայ ուսանողներու) ։

« Բայց, ապագային համար, օրինաւոր դը - տանք որ արտաքսումի դատապարտուած ամէն ուսանող կարենայ բացատրութիւն տալ մարմնի մը առջեւ, ստանալով ամէն երաշխիք։ Այժմ կը քննուի այսպիսի մարմնի մը կազմութիւնը ։ Չենք ուզեր որ ան ըլլայ կարգապահական խորհուրդ մը «տիրապետելով» բոլոր ազգութեանց տուներուն վրայ։ Պիտի նախընտրէինք «Առանին խորհուրդ մը», ուր ներկայացուցիչներ ունենան ուսանողները՝ վարչութեան անդամներուն հետ։ Մեր յառաջիկայ ժողովը վերջնական որոշում պիտի տայ։ Կը մաղթեմ որ հանդարտութիւնը վերահաստատուի Ուտանին մէջ։ Անհրաժեշտ են բարեկարգութիւն, կանոններ, բայց նաեւ բարեկամութիւն եւ փոխադարձ վստահութիւն այս միջազգ· հողին վրայ »։

ՄԱՅՐ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՅՐԵՐՈՒՄ

Գ.- ՀՈՒՆԻՍՅԱՆ

ԼՈՌԻ.— Նեյլիպզի նահանգի բոբաքարեզ գյուղում փոխադրվել է այս, Մորգան անունով հնդկացի ընտանիքը։ —

Ծագերը ասում են, որ Հունիսյանների մեծ հայրը եղել է Ծաղկաձոր գյուղի ամենահարուստ մարդը։ Նա ուներ 3500 ոչխար, 70 ձի, 50 եզ, 100 կով և մի մեծ պարտեզ։ Նրա տունը գտնվում էր գյուղի ամենաբարձր տեղում, ինչպես որ հիմա էլ կանգնած է։ Նրա մահից հետո ժառանգները բաժանվեցին։ Ամենամեծ որդին՝ Հարությունը, ստացավ հոր տան կեսը, մյուս կեսը՝ կրտսեր որդին՝ Գրիգորը։ Հարությունը ամուսնացավ Մարիամ անունով մի աղջկա հետ, որ եկել էր Ծաղկաձորի հարևան գյուղերից մեկից։ Գրիգորը ամուսնացավ Աննա անունով մի աղջկա հետ, որ Ծաղկաձորի ամենահարուստ մարդու միակ դուստրն էր։ Նրան օժիտ էր տրվել 200 ոչխար, 4 ձի, 2 եզ և 100 ոսկի։ Գրիգորը ստացավ նաև հոր տան մնացած կեսը։

Հարությունի տունը մեծ էր, բայց Գրիգորի տունը ավելի գեղեցիկ էր։ Գրիգորը կառուցել էր տվել նոր սենյակներ, ներկել էր դռները և պատուհանները, ծաղկամաններ էր դրել պատուհանների առջև։ Նրա տունը կոչվում էր «Ոսկե տուն», որովհետև նրա պատերը ներկված էին դեղին գույնով։ Գրիգորը ուներ նաև մի մեծ այգի, որի մեջ կային տանձի, խնձորի, դեղձի, ծիրանի և նռան ծառեր։ Գրիգորի կինը՝ Աննան, շատ սիրում էր ծաղիկներ։ Նա ամեն գարուն տնկում էր տարբեր գույների շուշաններ, վարդեր, մանուշակներ և այլ ծաղիկներ։ Նրա տունը միշտ բուրում էր ծաղիկների անուշ հոտով։

Գրիգորն ու Աննան ունեին երեք որդի՝ Հակոբ, Սարգիս և Մկրտիչ, և երեք դուստր՝ Մարիամ, Հռիփսիմե և Գայանե։ Նրանք բոլորն էլ ապրում էին Ոսկե տանը։ Հակոբը ամուսնացած էր Ալմաստ անունով մի աղջկա հետ, որ եկել էր Ծաղկաձորից մի քանի մղոն հեռու գտնվող Արծվաբերդ գյուղից։ Սարգիսը ամուսնացած էր Վարդուհի անունով մի աղջկա հետ, որ Ծաղկաձորի ամենագեղեցիկ աղջիկներից մեկն էր համարվում։ Մկրտիչը ամուսնացած էր Սոֆիա անունով մի աղջկա հետ, որ Ծաղկաձորի ամենահարուստ մարդու միակ դուստրն էր։ Նրան օժիտ էր տրվել 300 ոչխար, 5 ձի, 3 եզ և 150 ոսկի։ Մկրտիչը ստացավ մի մեծ տուն գյուղի վերևի մասում, որտեղ կային նաև մեծ այգի և ընդարձակ արտեր։ Գայանեն ամուսնացած էր Ալեքսանդր անունով մի երիտասարդի հետ, որ եկել էր Ծաղկաձորից մի քանի մղոն հեռու գտնվող Լեռնապատ գյուղից։ Ալեքսանդրը ուներ 200 ոչխար, 3 ձի, 2 եզ և 80 ոսկի։ Նա ստացավ մի փոքր տուն գյուղի ծայրում։

Հունիսյանների ընտանիքը մեծ էր։ Նրանք ունեին 12 անդամ՝ հայր, մայր, երեք որդի, երեք դուստր, երեք հարս և երեք փեսա։ Նրանք բոլորը միասին ապրում էին Ոսկե տանը, որտեղ կային 15 սենյակներ։ Ամեն առավոտ Գրիգորը վեր էր կենում շատ վաղ, մոտ ժամը հինգին, և գնում էր իր արտերը։ Նա ուներ 50 դեսյատին հող, որի վրա ցանում էր ցորեն, գարի, կորեկ և բանջարեղեն։ Նրա կինը՝ Աննան, մնում էր տանը և զբաղվում էր տնային գործերով։ Նա եփում էր, լվանում էր հագուստները, կարում էր և մեծացնում էր իր թոռներին։ Նրա դուստրերը օգնում էին մորը տնային գործերում։ Նրանք ամեն առավոտ ջուր էին բերում աղբյուրից, որը գտնվում էր գյուղի ծայրում։ Նրանք ունեին մեծ պղնձե կաթսաներ, որոնցում ջուրը տաքացնում էին։ Հետո նրանք լվանում էին հագուստները մեծ քարերի վրա։

Հունիսյանների տունը միշտ լի էր հյուրերով։ Նրանք շատ հյուրասեր էին և միշտ պատրաստ էին կերակրել ամեն անցորդի, որը գալիս էր գյուղ։ Նրանց սեղանը միշտ լի էր տարբեր ուտեստներով։ Նրանք ունեին մեծ փայտե սեղան, որի շուրջը կարող էին նստել 20 հոգի։ Նրանք ունեին նաև մեծ թոնիր, որտեղ թխում էին հացը։ Նրանք ամեն շաբաթ թխում էին 50 հաց։ Նրանց հացը շատ համեղ էր, և հարևանները միշտ գալիս էին նրանցից հաց գնելու։

Հունիսյանների ընտանիքը ուներ նաև մեծ այգի, որտեղ աճում էին տարբեր պտուղներ։ Նրանք ունեին 200 ծառ, որոնցից ամեն տարի հավաքում էին մոտ 3000 կգ պտուղ։ Նրանք պտուղները չորացնում էին արևի տակ և պահում էին ձմռան համար։ Նրանք նաև պատրաստում էին մուրաբա և ջեմ։ Նրանց տունը միշտ լի էր քաղցրավենիքով

ԱԽԲԻՒՆԿԵՐԻՒՆ ԱՐՔԱՅ

Հեռանկար նոյեմբեր 1 ին Ս. Ղազարու մէջ տեղի ունեցած հանդիսութեան, որուն ներկայ էին Մեծ Իշխանուհին եւ Իշխանները, որոնց ներկայացուեցաւ Ա. Ղազարու Միաբանութեան կողմէ Ս. Ծնունդի մասին գրուած ներբողեան մը, որ կը սկսի հետեւեալ տողերով՝

Ի ծնունդ քո Տեառն Յիսուսի, Ի Բեթղեհէմ քաղաքի Յուդայի,
Ի գիշերի խաւարի, ի ժամ կանխաւ լուսոյ,
Ի ժամանակի ձմերայնոյ, ի ցրտի սաստկութեան,
Ի ժամ քնոյ եւ հանգստեան, ի ժամ ննջման եւ հանգչման,
Ի ժամ ամենայն մարդկան ի տուն իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն անասնոց ի գոմս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն թռչնոց ի բոյս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն գազանաց ի որջս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն սողոց ի ծակս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն ձկանց ի խորս ծովուց,
Ի ժամ ամենայն ծառոց ի տունկս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն ծաղկանց ի ծաղկունս իւրեանց,
Ի ժամ ամենայն աստեղաց ի կամարս երկնից,
Ի ժամ ամենայն հրեշտակաց ի բարձունս երկնից

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Հետապնդումները կը շարունակուին համաչափ վրսասպրութեան կարգ մը վարիչներուն դէմ։ Ծպտաւոր չէ ամբրակալուած Աչքատեսքի Իշխանապետեան ընդհ. քարտուղարը, Պըտուա Ծրանոս։ Կ՚ըսուի թէ Վրէժսան կացած է օգտատուով, Ծերբերուած տասնեակ մը «Յամասրէտ»ի մէջ, ուր կ՚ըսէ.

— « Երբ քաղքենի դասու մը ոտնկանութիւնը կը փորձէ ձերբակալել մեզ, մենք ամէն բան կ՚ընենք խուսափելու համար։ Ես ալ այդպէս ըրի ... Ծօժար կատղով անձատուր պիտի չըլլամ դարաւոր Սրբչէր դրացիին կամ դրատարս։ Ես պիտեմ որ սրբրոսատոր ըշխարհրկները հատատայն են ըրատրս, ուրտան ես որ վրչայ խուսափրլ ոստրպատասխանել »։

Ծեռայ կոչ մը կ՚ուղղէ բոլորին որպէսզի «պրծեն անպատրաստ, սերտօրէս մրացած»։

Խորհուրդը կը պրոս թէ արագապանդ չեն գտած Աչխատասքի բաշխարկութեան կոչերը, ընդհ. պործադուլ տարքալու համար։ Ծեղ — տեղ աշխատասքը դադրած է քանի մը ժամ։ Համայնապար մասնակցութեամբ մարտի 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne կը նախագահէ ՎԵՐ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

կը խօսին պրոֆ. ՅԱՃԻԿԵԱՆ Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ եւ Պ. Մ. ՄԻՐՋԷ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Նուագ յայտնի ջութակահար Պ. Լ. Վեւոնդեան, երգ Օր. Արզումանեան եւ Պ. Դ. Ստեփանեան, արտասանութիւն Պ. Թուրլեան։

Ցաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, Լրիկունը ժամը 9ին «Քաֆէ Նոայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ Թէյասեղան մը, ի պաւիւ Պ. Պարսամեանի եւ Մ. Մերճէի։ Պիտի դասախօսէ Պ. Պարսամեան։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխտիր։

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մեծ պատրաստութեամբ պիտի տօնուի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Պուլվար Օտտոյի Մատիսեան խումբի Ծրդ տարեդարձը, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Վահան Ենթակոմիտէի, եւ Ն. Մ. Շրջ. վարչութեան։ Այս կիրակի ժամը 15ին Սալ Ընթերցնասիոնալի մէջ։ Դեղարուեստական ճոխ բաժին։ Հայկական եւ եւրոպական պարեր։ Մուտքը ազատ է։

× Հրապարակային դասախօսութիւն Պուլ. Օտտոյի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Մատիսեան» խումբի կողմէ, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Վահան Ենթակոմիտէի։ Այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կը դասախօսէ ուսուցիչ-ղրպետ ընկեր Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ։ Մուտքը ազատ է։

ՊԻՒՏՕ.— Ն. Աղբալեան խումբը կը տօնէ իր «ՕՐՀ»։ Այս կիրակի ժամը ճիշդ 15·30ին, Շամպր տը Փօմէբսի ընդարձակ սրահը։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Նոր Սերունդի անդամներու կողմէ կը ներկայացուի զաւեշտ մը։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Յիշատակի օր մեր բոլոր ևահատակ մտաւորականներու։

Կազմակերպուած՝ Համախարբերդի « Եփրատ » Միութեան կողմէ, Շաբաթ 28 Մարտ, երեկոյեան ժամը 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne

Կը նախագահէ ՎԵՐ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Կը խօսին պրոֆ. ՅԱՃԻԿԵԱՆ Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ եւ Պ. Մ. ՄԻՐՋԷ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։ Նուագ յայտնի ջութակահար Պ. Լ. Վեւոնդեան, երգ Օր. Արզումանեան եւ Պ. Դ. Ստեփանեան, արտասանութիւն Պ. Թուրլեան։

Ցաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, Լրիկունը ժամը 9ին «Քաֆէ Նոայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ Թէյասեղան մը, ի պաւիւ Պ. Պարսամեանի եւ Մ. Մերճէի։ Պիտի դասախօսէ Պ. Պարսամեան։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխտիր։

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ԳՈՐԾԱՒՈՐ Կ՚ՈՒԶՈՒԻ

Վեստ կամ ռոպ իրենց տան մէջ կարող գործաւորներ կ՚ուզուին, որոնք ուզղակի իրենց տուները գործատէրէն պիտի ստանան գործը.— կրնան ունենալ նաեւ ընկերային ապահովագրութիւն։

Դիմել Համակով Պ. Արթինեանի,

2bis, rue de Carnot Compiegne (Oise).

×

Դերձակի աշխատանոցի մէջ աշխատելու համար գործաւոր կամ գործաւորուհի մը, սկանակ կամ քիչ մը ծանօթ գործին։ Դիմել ԳՈՐԳԻԿ-ԵԱՆի՝

31 Route de Choisy métro Porte de Choisy, Ivry.

× *Քոնֆէքսիոնի տան մը համար, ձեռքի կարերու վրթիթ մէկ մը կ՚ուզուի։ Դիմել՝*

ETB. LYDA, 21 rue Petits Carreaux Paris (II)

Métro Sentier

ՋԱՏԻԿԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ (ՄԱՐՍԷՅԼ)

(Մ. Լուսաւորիչ եկեղեցի), Այս կիրակի՝ Մաղկազարդ, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան ի ժամ 7·30, պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք ժամը 5։ Աւագ Հինգշաբթի. ՅԻՇԱՏԱԿ ԸՆԹՐԵԱՑ պատարագ ժամը 10, Հաղորդութիւն բոլոր մանկանց, Ոտնլուայ ժամը 5, դիշերը «Խաւարում» ժամը 7·30, Աւագ Որբաթ՝ կարգ թաղման ժամը 5, Աւագ շաբաթ՝ Ճրագալոյց Մ. Ջատիկ, Խմման արարողութիւն ժամը 4·30, Պատարագ եւ Նախաօրեակ ժամը 6։ 5 Ապրիլ կիրակի՝ Տօն Յարութեան, Հանդիսաւոր Մ. Պատարագ ժամը 10, Երկուշաբթի՝ Ճիշատակ Մեռելոց ժամը 8, Պատարագ 10, Հոգեհանգիստ 11·45։ 12 Ապրիլ՝ Ճիշատակ մէկ միլիոն նահատակներու։

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— ԾԵՏԱՋԳՈՒԱԾ է Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. Կոմիտէի խորհրդ. ժողովը որ տեղի պիտի ունենար այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21ին։

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 3ին, Փաֆէ Բէժան։

Հ. Յ. Դ. ՊՈՒԼՎԱՒ ՕՏՏՈՅԻ Վահան Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատեսրով։ Բացակաները նկատի կ՚առնուին։

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 12 բիս Փասէ։ Բոլոր անդամները կը հրաւիրուին, անդամատեսրերով։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Երդահանդէս Օր. Անժէլ Վարժապետեանի, Սալ Կամօ, 17 Մայիս ժամը 17ին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Հ. Իվէկեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ Հօր՝

ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆի

Տահուան առաջին տարելիցին առթիւ այս կիրակի Ծաղկազարդին յատուկ պատարագին Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին։

Ողբացեալին յիշատակը յարգողները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

×

Այրէ Տիկին Ագնէս Տերոյեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, Հոգեհանգստեան պաշտօն պատարագ պիտի կատարուի իր ամուսնոյն Պ. ՏԻԳՐԱՆ ՏԵՐՈՑԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը, այս չաբաթ իրիկուան ժամը 9ին մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 Rue Grignan։

Ընտիր նուագախումբ եւ դեղարուեստական ճոխ բաժին։ Պիւֆէն առատ եւ դիւրամատչելի։

Մուտք 200 ֆրանք։

ԼԱԻԱՊՈՅՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵԻ ՖՈՒՐՆԻԹԻՒՐ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ի Ր Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆի ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամն գնով։

Կ՚ուզուի

Տուն ծեր ընելու համար կին մը մօտակայ պուտուկատար մը համար։ Մնունդ, բնակարան եւ վճարում։ Մանրամասնութեանց համար դիմել Ալեանաքեանի՝

5 Rue Mayran, Paris (9), Tél. Lam. 71-78

×

Երիտասարդ տղայ մը 15-17 տարեկան, որ կօշիկի գործի մէջ աշխատած ըլլայ արդէն։

Դիմել՝ 18 Rue Mélingue, Paris:

Մօտ է գարուն...
Մօտ է Զատիկը...

Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
Առանց Զէօրէկի Զատիկ չըլլար,
Զէօրէկ կայ՝ չէօրէկ ալ կայ
Լաւագոյն չէօրէկը սակայն, կը պատրաստուի միայն յայտնի վարպետ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի մօտ

32 rue de Trévise. Tél. TAI. 25 - 44

Ճաշակեցէք եւ տեսէք ... Այցելեցէք անգամ մը եւ դուք հոն պիտի գտնէք ոչ միայն անարատ կարագով ու թարմ հաւկիթով պատրաստուած չէօրէկներ չաքարով կամ իւղով, այլ եւ արեւելեան ամէն կարգի անուշեղէններ եւ խմորեղէններ։

ՓՈՒՌԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏՈՒՆ

առանց մէջնորդի, հետեւաբար աւելի աժան։

Կ՚ուզուի

Վիլ - Ժուիֆի մէջ աշխատելու համար կօշիկի մօնթէօր եւ փրինթէօր գործաւորներ կ՚ուզուին (մոնթաժը 500 ֆրանկի, փրինթաժը 300 ֆրանքի։ Դիմել Պ. Վանլեանի կէսօրէ վերջերը (բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy, Paris (IX) Métro Opéra

Tél. OPE 01 - 08

Մեծ պարահանդէս

Նախաձեռնութեամբ Համբնի Հայր. Միութեան, մարտ 29ին ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր։ Սէրբիր Միլիթէրի չքեղ սրահներուն մէջ։ (Place St. Augustin)։

Ցայտնի մեծ նուագախումբ Մ. Վարդիվանեանի Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Ժաքի Շառլ՝ ռատիոյի սիրելքերը պիտի ներկայացնէ բոլոր արուեստագէտները.—

Բացի հայ արուեստագէտներէ իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բերեն հետեւեալ հանրածանօթ արուեստագէտները.—

ANDRELYS- Imitateur Bobino. ALLUZI FRANK ténor de la radio. D'ARCY BOB - Fantaisiste. BOTERRY SOFIA - Chant Russe - Cabarets Parisien- DARMONT - Charme. DURETTI RENÉE. Gaité Lyrique. O'GRAVIL- Comique troupier. GERARD ANNIE - Réaliste cabarets parisisns. FERRARI CARLO - de la radio. MONTANA - Atraction inter. Jeu de corde et au lasso.

Հրաւիրատոմսերու համար դիմել. — Պ. Գ. Տէմուլեան, թէլ. Def. 25-07։

Պ. Մ. Գրաճեանին՝

138, Rue l'Abbé - Groult Parts 15e.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· **1100** ֆր·, Տար· **2200** , Արտ· **3000** ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին **10** Ֆր· **C.C.P. Paris 1678-63**

Samedi 28 **Mars** 1953 Շաբաթ 28 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ - 29e **Année No** 7028-Նոր շրջան թիւ 2439

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ա՛նվե՛ր թմրուհիներ

Շարունակ նոր խմորումներ եւ խլրտումներ տեղի կ՚ունենան Արեւելքի մէջ։ Երբեմն բուռն , յաճախ անձայն, բայց միշտ անընդհատ ։

Կը բաւէ աչք մը նետել միայն վերջին տարիներու անցուդարձին վրայ, նախատեսելու համար ապագան։

Անշուշտ ամէն բանէ առաջ ազգայնական շարժումն է որ կը ծառանայ եւ կը ծաւալի ։

Շատոնց արթնցած է ամբողջ Միջին Արեւելքը։

Իւրաքանչիւր երկրի մէջ ասպարէզ նետուած է նոր սերունդ մը, յանդուգն եւ լմբոստ ։

Միեւնոյն ազգանշանը կը լսուի ամէն տեղ , աւելի կամ նուազ ուժգնութեամբ ։— «Այդ մենք ենք գալիս »։

Տեսանք ինչ որ տեղի ունեցաւ Իրանէն Սուրիա եւ Եգիպտոս։ Նոյնիսկ բաղդատաբար բարեխառն Լիբանանի մէջ ։

Այդ բոլորը նախանշաններն են գալիքին ։

Խմորումները ձեւ ու մարմին կ՚առնեն այն պիսի արագութեամբ որ անսովոր է Մօտաւոր Արեւելքի համար ։

Սուրիան երեք - չորս յեղաշրջումներէ ետք, բոլորովին նոր դիմագիծ մը ստացած է ։

Լուծուած են քաղաքական կուսակցութիւնները, եւ մէկ հոսանք է որ կը կառավարէ երկիրը, ինքնուրոյն ծրագրով մը։ Համարաբակաան ուղղութեամբ ։

Երբեք այսքան զգալի չէր եղած ազգայնական գիծը՝ Միջին Արեւելքի երկիրներուն մէջ ։

Ամէն տեղ ալ զուգընթաց կ՚երթան բարենորոգչական շարժումը եւ ազգային ճգտումը ։

Մանաւորապէս այս վերջինը հետզհետէ կը դունաւորուի կարգ մը երկիրներու մէջ ։

Շարժումը ուղղուած է օտար լուծի եւ արտաքին ազդեցութեանց դէմ ։ Բայց, չունի օտատեաց հանդամանք ։

Կարգ մը եղերական դէպքեր չեն կրնար հերքել այս պարագան ։

Ո՞ւր պակաս են խառնակիչ տարրեր, պղտոր ջուրերէն օգտուելու համար ։

Շարունակելով արմատական բարենորոգումներու շարքը, Եգիպտոսի նոր իշխանութիւնը այժմ կը պատրաստուի հանրապետութիւն հաստատել ։

Ամիսներ առաջ կազմուած մասնաւոր յանձնախումբը միաձայնութեամբ առաջարկեց ջնջել միապետութիւնը ։

Զօր· Նեգիպ այս ծրագիրն ունէր սկիզբէն իսկ, բայց կ՚ուզէ յարգել օրինական ձեւակերպութիւնները ։

Արդէն իսկ ձեռնարկներ կը կատարուին , հանրաքուէի մը համար, որ պիտի նուիրագործէ տրուած որոշումը ։

Հինգ հոգինոց յանձնախումբին եղրակացու - թիւնը հազիւ հաղորդուած, Գահիրէի մամուլը չընդալից յայտնութիւններ եւ խմբագրականներ հրատարակեց միապետութեան շատ մը չարիքներու մասին ։

Այս առթիւ զատ – զատ կը յիշուին միապետներու անունները՝ իրենց այլազան մեղքերով ։

Հողային բարենորոգումէն ետք, հանրապետութեան հաստատումը իսկապէս նոր դարաշրջան մը կը բանայ Նեղոսի ափերուն վրայ ։

Այսպէս, յետամնաց Արեւելքը ոստումներ կը կատարէ դէպի յառաջդիմութիւն, թօթափելով հնութեան եւ թմրութեան փոշիները ։

Մենք ալ, իրրեւ Արեւելքի զաւակ, կը մաղթենք նոր յաջողութիւններ եւ լաւագոյն օրեր ։

Միշտ այն վստահութեամբ թէ կատարուած բարենորոգումներէն պիտի օգտուին բոլոր փոքրամասնութիւնները, վայելելով լայն իրաւունքներ իրենց ներքին գործերուն տնօրինութեան մէջ ։

Ամէնէն համեստ համրանքն ալ, որքան ազատութիւն եւ հաւասարութիւն վայելէ, կը դառնայ նոյնքան պիտանի տարր մը։

Ապագայ՝ մեր տարագիր բազմութեանց թանկագին ծառայութիւնը՝ Միջին Արեւելքի երկիրներուն մէջ ։

Շ·

Ռև· Տաճ Միջադէպը

Երէկ տեղեկութիւններ հրատարակած էինք Ռև· Ոստանի վարչական խորհուրդին գումարման մասին, որ տեղի ունեցած էր քննելու համար վերջին չարթուան դէպքերը ։

« Փառի - Փրէս» կը գրէ թէ ժողովը որոշած է կարգապահական յանձնախումբ մը կազմել , որպէսզի ուրիշ ատեն այս կարգի դէպքեր չպատահին։ Վարչական խորհուրդին նախագահը , Պ· Ֆրանսուա Փոնսէ, հաստատելով այս տեղեկութիւնը, կ՚ըսէ թէ դեռ ճշդուած չեն յանձնախումբին կազմութեան մանրամասնութիւնները ։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, պիտի յետաձգուի եօթը արտաքսուածներուն պատիժին դադարումը։ (Երեքը Հայ, չորսը Սեւամորթ, որոնց մէկը Ֆրանսայի բարձրութիւն ցատկելու ախոյեանը, Թիամ Կալօ) ։

Թերթը այս առթիւ կը նկարագրէ անցեալ չարթուան ցոյցերը, Փետրուար 21էն Մարտ 17 , տալով կարգ մը մանրամասնութիւններ որոնք լուսաբանութեան կը կարօտին։ Ամէն պարագայի մէջ, ակներեւ է Հայկ· Տան տնօրէնին՝ Պ· Կիւլյոյի պատասխանատուութիւնը ։ (Կ՚ըսուի թէ տնօրէնը եւ վերատեսուչը՝ Պ· Մառչօ հրաժարած են կամ պիտի փոխուին)։

Ուշագրաւ է «Փառի - Փրէս»ի աչխատակցին եզրակացութիւնը ·

-- «Կը թուի թէ այս միջադէպերուն իրական պատճառներն են այն մտահոգութիւնը ուր կ՚ապրին հայ ուսանողները, զրկուած՝ հայրենիքէ, եւ սեւամորթ ուսանողներու ստորադասութեան զգացումը »։

Թերթը այս առթիւ կը յիշէ նաեւ համալնաւարներու քարոզութիւնը, դիտել տալով թէ «չատ մը յառաջդիմական թուղթիկներ ցրուած են»։

Իրականութիւնը այն է որ ոչ միայն Հայերն ու Ֆրանսացիները, այլ եւ Ռուսանին բոլոր ուսանողները -- 3 - 4000 հոգի -- համերաշխ էին բողոքի ցոյցերուն մէջ ։

ՏԽՐՈՒՆԻ ·— Յաւով կ՚իմանանք թէ Լաթաքիոյ մեր երիտասարդ ընկերներէն տոքթ· Յ· Սապունճեան խեղդամահ եղած է , երբ ձիով դեպի կ՚անցնէր մօտակայ գիւղ մը երթալու համար։ Տարաբախտ ընկերը երեք տարիէ ի վեր կը ծառայէր Մասխաֆի (Լաթաքիա) շրջանին մէջ։

ԻՍՐԱՅԷԼԻ խորհրդարանը որոշեց 45 միլիոն սթերլինի պարտաւորիչ փոխառութիւն մը կընդունել կալուածատէրերէն, 18 տարի տեւողութեամբ եւ 2ուկէս տոկոսով։ 4 առ հարիւր պիտի վճարեն անոնք որոնց հարստութիւնը 10·000 ոսկիէն վար է, եւ աստիճանաբար մինչեւ 10 առ հարիւր, 65 հազարէն վեր հարստութեանց համար։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ հասած լուրերու համաձայն , Ռուսերը մեծ վախկանկատութեամբ կը վարուին օտար դիւանագէտներուն հետ, տասը օրէ ի վեր, ակներեւ բարեացակամութիւն մը ցոյց տալով ։ Բանուորներ զիշեր ցերեկ կ՚աշխատին ամերիկեան դեսպանատան փոխադրութեան համար ։ Մոսկուայի անթելին Ֆրանսերէն բաժնի խօսնակը, կիրիլով, առջի օր կ՚ըսէր թէ միայն բոլոր կառավարութեանց դործակցութեան կամքը , փոխադարձ վստահութիւնը եւ ուրիշներու ազդ· անկախութեան ճանաչումը կրնան ապահովել աշխարհի խաղաղութիւնը »։

ՔԱՐԻԻՆԻ ՆՈՐ ՀԱՆՔ մը դտնուեցաւ Քուվէյթի եւ Սէուտի Արաբիոյ միջեւ, 2000 քառ· մղոն տարածութեան մը վրայ որ չէզոք հող կը համարուի ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷն եօթը հոգինոց պինուորական մարմին մը դնաց Հռոմ, խորհրդակցելու համար Միջերկրականի պաշտպանութեան մասին ։

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ մը հաստատուեցաւ Ռ· Միութեան մէջ, լայն իրաւասութիւններով։ Նախարարն է Պոնոմարենքօ, որ տիրապար պիտի վարչ դրականութեան, դիտութեանց եւ արուեստներու վերաբերեալ գործերը, դպրոցները, քարոզութիւնը, մամուլը, անթելը , շարժանկարը եւն ·։

ՖՐԱՆՔԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՈՒՈՅԻՆԿԹՐՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի եւ Մ· Նահանգներու ներկայացուցիչներուն առաջին խորհրդակցութիւնը տեղի ունեցաւ Ուոչինկթընի արտաքին գործերու հին պաշտօնատան մէջ։

Այս առաջին խօսակցութիւնը նուիրուած էր Մայրօ· Արեւելքի գործերուն։ Այս պատճառով հրաւիրուած էին նաեւ Հնդկաչինի եւ Քամպոճի դեսպանները ։

Այդընհաուրքի զբօսանաւին մէջ տեղի ունեցած էր առաջին հանդիպումը։ Նախագահը այս առթիւ ամերիկեան ժողովուրդին ջերմ համակրանքը յայտնեց Ֆրանսայի, յիշելով անոր տարաժամանելի պայքարը՝ 1914էն ի վեր։ Եւ չեշտեց թէ պիտի քննեն ամէն խնդիր որ կապ ունի երկու երկիրներուն յարաբերութեանց հետ ։

Ամերիկեան թերթերն ալ համակրանք յայտնելով հանդերձ, կը թելադրեն որ Ֆրանսա օր առաջ վաւերացնէ եւրոպական բանակի դաշնագիրը։ Այդ պարագային կրնայ նոր վարկեր ստանալ Ամերիկայէն ։

Թերթ մը կը հարցնէ ։— «Ֆրանսա կը յուսայ 1400 միլիոն տոլարի օգնութիւն ստանալ զանազան ձեւերով։ Պ· Պ· Մայէր եւ Պիտօ կրնա՞ն վստահեցնել թէ խորհրդարանը պիտի վաւերացնէ եւ բոպական բանակի դաշնագիրը»։ Ուրիշ թերթեր ալ նոյն լեզուն կը գործածեն, թելադրելով որ Ֆրանսա իրատեսութեամբ դատէ օրուան խընդիրները ։

Մառեչալ Ժիւքն, կեղր· եւրոպայի ցամաքային ուժերուն հրամանատարը, զեկուցում տալով պաշտպանութեան յանձնաժողովին առջեւ , բացատրեց թէ անհրաժեշտ է քաղաքական իշխանութիւն մը հաստատել, որպէսզի կարելի ըլլայ ամբողջութեամբ գործադրել եւրոպական բանակի ծրագիրը։ Մասնագէտները դիտել կուտան թէ այդ պարագային փոխանցման շրջանը պիտի երկարաձգուի, ուշացնելով դաշնագրին գործադրութիւնը ։

Մառեչալը կը խոստովանի թէ ցամաքային ուժերը անբաւական են պաշտպանելու էլպայի ահմանագլուխը։ Հետեւաբար ինք պարտաւոր է անհրաժեշտ միջոցները պահանջել կամ հրաժարիլ ։ «Թերեւս հեռու չէ այդ վայրկեանը »։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՌԻՍ ԹՈՐԷՋ Ֆրանսա պիտի վերադառնայ, անցնելով Գերմանիոյ անգլ· շրջանէն, ինչպէս կը գրեն տեղական թերթերը, աւելցնելով թէ արդէն իսկ անցագիրը խնդրուած է ։ Թորէզ միշտ հիւանդ ըլլալով , բժիշկները արգիլած են օդանաւ նստիլ ։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ նորէն ծանրացած է ։ Եգիպտոս կը գանգատի թէ Անգլիացիները չեն յարգեր վերջերս կնքուած համաձայնութիւնը։ Դահլիճը արտակարգ նիստ մը գումարեց երէկ օր, նոր տեղեկագիր մը ստացած ըլլալով ։ Սուէզի խնդիրն ալ անելի մտանուած է ։

ԱՆԴԼԻՈՑ երեսփ· ժողովին մէջ, հարցումի մը պատասխանելով, Զըրչիլ ըսաւ թէ ուրախութեամբ պիտի ողջունեն որ եւ է իրական մեղմացում՝ Ռ· Միութեան կողմէ, բայց դեռ ժամանակը եկած չէ նախաձեռնութիւն ստանձնելու։ Երկու երեսփոխաններ առաջարկեցին որ վարչապետը Լոնտոն հրաւիրէ Մալենքովը, տեսակցելու համար իրեն եւ Այդընհաուրքի հետ։ Զըրչիլ բացատրեց թէ Զորս Մեծերու հանդիպում մը «կը պահանջէ մանրակրկիտ պատրաստութիւն։ Ենթադրենք որ հրաւիրեցինք Պ· Մալենքովը եւ ժխտական պատասխան տուին։ Կացութիւնը կը բարւոքի՞ »։

Ռ· Միութիւնը անցագիր տուաւ քանի մը ամերիկեան թերթերու եւ անթելի կայանի մը տնօրէններուն, որպէսզի Մոսկուա այցելեն, վիճնայի եւ Փրակայի ճամբով։ Ամերիկացի 35 լրագրողներու խմբակցութիւնը, որ պատրաստ կը կատարէ Եւրոպայի մէջ, անցագիր ուղած էր բոլոր անդամներուն համար, բայց Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատունը պատասխանեց թէ միայն տասը անցագիր կրնայ տալ ։

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻՈՆ ՀՐԵԱՆԵՐ վտանգուած են , կ՚ըսէ Սիոնական ընկերակցութեանց անգլ· գործնակցութիւնը, իր տարեկան տեղեկագրին մէջ ։ Այս առթիւ կոչ մը կ՚ուղղէ Ռ· Միութեան, որպէսզի թոյլ տայ որ պաղեստին գաղթեն Ռուսիոյ Հրեաները ։

ՆՈՐ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ մը կնքուեցաւ Ռ· Միութեան եւ Չինաստանի միջեւ։ Մոսկուա կարեւոր պիտոյքներ պիտի հայթայթէ, Մասնաւորապէս

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՀԱՆՋԱԿԱՆ ՀՈԳԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՍՈՒՐԲ ՓԱՍԿՈՒ — Զարմացած կանգնած էինք մեր առջև։ Ի՞նչ եղավ մեր ծաղկուն երկրին, որ ամեն կողմից ավերակներ էին մնացել։ Ամեն տեղ ավերակներ էին տեսնում մեր աչքերը

ԱՆԹՈՒՆԻՈՒ ՍԿԶԲ

— Չորր տող սեղմ ձեռագիր, օրինակներ, ինչպես որ ես ուզում եմ, ա՛յնպես էլ տպագրեցին։ «Ո՞վ գիտե, ասաց ինքն իրեն, ես ինչ-որ մեծ բան եմ գրել, որ ինձ այդքան պատիվ են անում»։ Ես ինձ ոչ մի տեղ չէի զգում, ոչ մի տեղ հանգիստ չէի կարողանում նստել։ Ամեն րոպե ինձ թվում էր, թե ինչ-որ մեկը գալիս է ինձ ձերբակալելու։ Ամեն րոպե ես սպասում էի, որ ինձ կանչելու են ոստիկանություն, հարցաքննության համար։ Ես ամեն րոպե պատրաստ էի ինքնասպանության։ Ես ամեն րոպե ինքս ինձ ասում էի, որ ես ոչ մի հանցանք չեմ գործել, որ ես ոչ մի հանցավոր միտք չունեմ, որ ես ոչ մի հանցավոր գործ չեմ կատարել, որ ես ոչ մի հանցավոր խոսք չեմ ասել, որ ես ոչ մի հանցավոր գրություն չեմ գրել, որ ես ոչ մի հանցավոր ակտ չեմ կատարել

դրեցի, փոխանակ հայերէն Տ գրելու...»:

Սէ Ծէսիրճեանը եղած էր Ձէսիրճեան, էմիրճեանը հայերէն, Տ– ֆրանսերէն:

Այս բացատրութիւնը կ'արժէ, որ տեղ մը գըտնէր:

Բացատրութիւն մը, որ հատոր մը կ'արժէ...

Մ. Մ.

ջրա - ելեկտրական ճարտարարուեստին եւ ուրիշ ձեռնարկներու զարգացման համար:

ՄԻՍԿԻՒԱՑԻ ԵՒ ԱԻՈՇԻՆԿՈՒՆԻ չուէտա - կան դեսպանները Սթոքհոլմ հասան մեւնոյն ա - տեն: Կը կարծուի թէ գաղտնի պաշտօններ ստա - ցած են խորհրդային եւ ամերիկեան կառավարու - թիւններէն, ի խնդիր խաղաղութեան ...

ԵԿԻՊՏԻՈՍ կառավարութիւնը ընդհ. ներում կը խոստանայ անոնց որ արտասահմանէն եւ կը բերուն իրենց փոխադրած դրամները: Երեք ա - մսու պայմանաժամ տրուած է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Հ. Իփէկեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ԴԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ այս կիրակի Ծաղկազարդին յատուկ պատարագին հոգեհան - գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հա - յոց եկեղեցին:

Ողբացեալին յիշատակը յարգողները կը հրա - ւիրուին ներկայ գտնուիլ:

✕

Այրի Տիկին Ազնիւ Տէրոյեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկե - ղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պատա - րագ պիտի կատարուի իր ամուսնոյն Պ. ՏԻԳՐԱՆ ՏԵՐՈՅԵԱՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

Մեծ պարահանդէս

Նախաձեռնութեամբ Հաճընի Հայր. Միու - թեան, մարտ 29ին ժամը 16էն մինչեւ կէս գի - շեր: Սէրէլը Սիլիքէրի չքեղ սրահներուն մէջ: (Place St. Augustin):

Ցայտնի մեծ նուագախումբ Մ. Վարդիվանեանի Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Ժապի Շաւլ՝ ռատիոյի սփիւռքը պիտի ներ - կայացնէ բոլոր արուեստագէտները:—

ANDRELYS- Imitateur Bobino. ALLUZI FRANK ténor de la radio. D'ARCY BOB - Fantaisiste. BOTERRY SOFIA - Chant Russe - Cabarets Parisien- DARMONT - Charme. DURETTI RENEE. Gaité Lyrique. O'GRAVIL- Comique troupier. GERARD ANNIE - Réaliste cabarets parisisns. FERRARI CARLO - de la radio. MONTANA -

Հրաւիրատոմսերու համար դիմել. — Պ. Գ. Տէմուճեան, թէլ. Def. 25-07:

Պ. Մ. Գրանեանին՝

138, Rue l'Abbé - Groult Parts 15e.

ՆՈՒԷՐ — Լաֆրէթէն Պ. Քովհ. Նաճարեան 1000 ֆրանք կը նուիրէ Զատկի առթիւ Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին: Ստանալ Ցառաջէն:

ԽՆԶՈՑՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա - Զարսանճաղի Հայր. Միութեան կողմէ, Զատկուան ոճնին առ - թիւ, Ապրիլ 6ին, երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժա - մը 2ին, մինչեւ երեկոյեան ժամը 10, բիւ Պօն - փուա, Ցոյներուն սրահին մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտա - սանութիւն եւ անակնկալներ, հայկ. եւ եւրոպ. պարեր եւ նուագ: Նոր ժամանած երգասանակներ: Ճոխ եւ ժամն պիւֆէ: Մուտքը ազատ է:

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ

ԼԻՈՆ.— Ազգ. վարչութիւնը որոշած է հերթական այցելութիւններ կատարել Սէն Շամոն, Փոն տը Շերիւ, Սենթ է - թիէն, Սէն Մորիս, Վիէն, Կրընոպլ, Ռօան եւ այլն: Պիտի աշխատի Ազգ. Մի - ութեան մասնաճիւղեր ստեղծել այն տեղերուն մէջ ուր չկայ, ինչպէս եւ ամ - բաւընդել բարոյական կապը, զարկ տա - լով մշակութային, եկեղեցական եւ ազ - գային գործունէութեան: Այս կերպով տարեկան ընդհանրական ժողովը փոխարինած պիտի ըլլայ, աւելի արդիւնաւոր աշխա - տանք կատարելով տեղին վրայ: Իւրա - քանչիւր ընդհանուր ժողովի առանձին պիտի գրուի, ճշդելով այցելութեան թուականը:

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Ի նպաստ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕԹԱՓՈՒՆԻ - ԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻՆ:

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կապ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի: 28 Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէռիէ Միլէյի չքեղ սրահներուն մէջ: 31 Փլաս Պէլքուր:

Հանճարի անակնկալները.— Պալէ լէ Լիւսիօլ տը Լիոն խումբի կողմէ: Սպանիական ժող. պար Ա - լիքի եւ Օր. Լօլիթա Մորէոյի կողմէ:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՉԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մեծ պատրաստութեամբ պիտի տօնուի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Պուլվար Օտտոյի Մատիսեան խումբի Ցրդ տարեդարձը, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Վառմեան ենթակոմիտէի, եւ Ն. Ս. Շրջ. վարչութեան: Այս կիրակի ժամը 15ին Սալ Էնթէրնասիոնալի մէջ: Գեղարուեստա - կան ճոխ բաժին: Հայկական եւ եւրոպական պա - րեր: Մուտքը ազատ է:

✕ Հրապարակային դասախօսութիւն Պուլ. Օտտոյի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Մատիսեան» խումբի կողմէ, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Վառմեան ենթակոմիտէի: Այս երկուշաբթի ժա - մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը դասա - խօսէ ուսուցիչ-գրադէտ ընկեր Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ: Մուտքը ազատ է:

ՊՈՒՏՕ.— Ն. Ազգալեան խումբը կը տօնէ իր «ՕՐԼ»: Այս կիրակի ժամը ճիշդ 15.30ին, Շամպր տը Քօմէրսի ընդարձակ սրահը: Գեղարուեստա - կան ճոխ բաժին: Նոր Սերունդի անդամներու կողմէ կը ներկայացուի զաւեշտ մը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Յիշատակի օր մեր բոլոր նահատակ մտաւո - րականներու:

Կազմակերպուած՝ Համախոբերդի « Եփրատ » Միութեան կողմէ, Շաբաթ 28 Մարտ, երեկոյեան ժամը 21ին, Սալ Մապընոյի մէջ, 88 rue d'Aubagne

Յաջորդ օրը կիրակի 29 Մարտ, իրիկունը ժամը 9ին «Քաֆէ Նօայ»ի (La Canebière) սրահին մէջ, տեղի պիտի ունենայ թէյասեղան մը, ի պա - տիւ Պ. Պարսամեանի եւ Մ. Մխրզեի: Պիտի դա - սախօսէ Պ. Պարսամեան:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները անխը - տիր:

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ՋԱՏԻԿԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ (ՄԱՐՍԷՅԼ)

(Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցի), Այս կիրակի՝ Մաղկազարդ, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան ի ժամ 7.30, պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք ժա - մը 5: Աւագ Հինգշաբթի. ՑԻՇԱՏԱԿ ԸՆԹՐԵԱՑ պատարագ ժամը 10, Հաղորդութիւն բոլոր ման - կանց, Ոտնլուայ ժամը 5, դիշերը «Խաւարում» ժամը 7.30, Աւագ Ուրբաթ՝ Կարդ Թաղման ժամը 5, Աւագ Շաբաթ՝ Ձրաշարաւոյթ Ս. Զատիկ, Խթման արարողութիւն ժամը 4.30, Պատարագ եւ Նախա - ճաշակ ժամը 6: 5 Ապրիլ Կիրակի՝ Տօն Յարու - թեան, Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ ժամը 10, Երկուշաբթի՝ Ցիշատակ Մեռելոց ժամը 8, Պա - տարագ 10, Հոգեհանգիստ 11.45: 12 Ապրիլ՝ Ցի - շատակ մեկ միլիոն նահատակներու:

« ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

«Ազատ Հայաստան»ը ,որ Ֆրանսաբնակ վեր - ջին հայ տարագիրներու միակ եւ օրինական կազ - մակերպութիւնն է՝ արտօնուած պետութեան կող - մէ, Փարիզի մէջ կազմակերպած է երգի, պարի եւ տաւուլիսի խմբակներ:

Վայրը եւ ժամը պիտի ծանուցուին առանձին, Ամէն կարգի դիմումներու համար գրել Պ. Դոր - եանի, 155 Ավընիւ ժան Ժօրէս, Առնուվիլ լէ Կո - նէս (Սէն է Ուազ):

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— ՑԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. Կոմիտէի խորհրդ. ժողովը որ տեղի պիտի ունենար այս չաբաթ իրիկուն ժամը 21ին:

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի անդամա - կան ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 3ին, Քաֆէ Րէժան:

Հ. Ց. Դ. ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՈՑԻ Վառմեան են - թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայա - նալ անդամատեսրով: Բացակաները նկատի կ'առ - նուին:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախոբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը, այս չա - բաթ իրիկուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս, Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 Rue Grignan:

Ընտիր նուագախումբ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին: Պիւֆէն առատ եւ դիւրամատչելի: Մուտք **200** ֆրանք:

PLACE DES FETES

ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

ՉԱՇԱՐԱՆ ԱՐԹԻՒՐ

Ուր կը գտնէք ձեր փնտռած բոլոր համեղ կե - րակուրներէն զատ, հայկական նուագ՝

ԾՄՆՕԹ ԹԱՒԻՍ ԳԱՐԵԳԻՆԻ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները

5 Rue Augustin Thierry, Paris (19)

Métro Place des Fêtes

Ա. ՇԱՀՊԱԶԼԵԱՆ

ՄԱՐՁԻԶ - (ՄԱՍԱՒՕՐ)

(Պետական վկայական)

Կը խնամէ թէ իր քով եւ թէ տուներու մէջ: Պաշտօնական ստացագիր կուտայ արկածի եւ բն - կերային ապահովագրութիւն ունեցողներուն:

Դիմել՝ 49 rue des Petites Maries, MARSEILLE

Tél. CO. 76-47

LES MEILLEURES

DRAPERIES ET FOURNITURES

POUR TAILLEURS

Chez A. Hamalian

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Les meilleurs articles aux meilleurs prix

Կ'ուզուի

Տան գործեր ընելու համար կին մը մօտակայ արուարձանի մը համար: Մնուն, բնակարան եւ վճարում: Մանրամասնութեանց համար դի - մել Ալեանաքեանի՝

5 Rue Mayran, Paris (9), Tél. Lam. 71-78

✕

Երիտասարդ տղայ մը 15-17 տարեկան, որ կօշիկի գործի մէջ աշխատած ըլլայ արդէն:

Դիմել՝ 18 Rue Mélingue, Paris:

Ծախու է

Կօշիկի խանութ մը «Թէ - Աթիլիէ» փապրի - քասիոնի կարեւոր մեքենաներով: Դիմել՝ 52 բիւ Աւեռի - կոլօտէն, Քլամառ, Փլաս Մարքիի մօտ, հանրակառք 190:

Կ'ուզուի

Վիլ - ժուիֆի մէջ աշխատելու համար կօ - շիկի մօնթէօր եւ փինիսէօր գործաւորներ կ'ուզ - ուին (մօնթաժը 500 ֆրանքի, փինիսաժը 300 ֆր - րանքի: Դիմել Պ. Վանլեանի կէսօրէ վերջերը (բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy Paris (IX) Métro Opéra

Tél. OPE 01 - 08

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· **1100** փր·, Տար· **2200** , Արտ· **3000** փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին **10** Ֆր· **C.C.P. Paris 1678-63**

Dimanche 29 Mars 1953 Կիրակի 29 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ - 29e **Année No** 7029–Նոր շրջան թիւ 2440

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾԱՂԿԱՉԱՐԻ...

Հաճելի չէ ամէն տարի նոյն մռայլ խորհրդածութիւնները արձանագրել, յիշելով մեր երբեմնի ուրախութիւնները ու աւանդութիւնները :

-- Այսպէ՞ս կ'ողջունէինք Ծաղկազարդը : Այսպէս չէր մեր Զատիկը ...

Աւելի քան երեսուն տարի անցեր է արդէն, եւ անօգուտ են հառաչանքն ու երանաւէտ յուշերը :

Անողոք իրականութիւնը տեսնենք այնպէս ինչպէս որ կայ, անոր համեմատ վարելու համար մեր ապատաւական թէ հանրային կեանքը :

Անշուշտ ամէն հայրենի ուրոյն սարսուռ մը կը հոսեցնէ մեր երակներուն մէջ : Սիրտերը կը տրոփեն եւ աչքերը կը կայծկլտան :

Այս յոյզերը աւելի զգալի են, օրինակ, Ծաղկազարդին, որ քրիստոնէական յիշատակէ աւելի բան մըն է մեզի համար :

Իառն անգամ գարուն, պայծառութիւն եւ թարմութիւն կը բուրէ :

Ուրիշներ, աւելի մեծ եւ բախտաւոր ազգեր զանազան բառերով կը յատկանշեն տարեդարձը. — « Ծնունդ արմաւենեաց» եւն. :

Անզուգական, իսկապէս ազգային եւ հայկական է մեր Ծաղկազարդը :

Իառին կազմութիւնն անգամ գիւտ մըն է, ինքնուրոյն եւ անթարգմանելի :

Ամէնէն անտարբերն ալ քնազդաբար կ'ըմբռնէ թէ նոր շրջան մը կը բացուի, լաւատեսութիւն եւ հաւատք ներշնչելով : Նոյն իսկ հայրենի հողին բուրմունքը տարածելով մեր բոլորտիքը :

Ամբողջ այլաբանութիւն մը՝ Ծաղկազարդէն Զատիկ :

Տեսակ մը խորհրդանիշ, որ կը խանդավառէ բազմութիւնները : Անկախ՝ բոլոր վարդապետական դիտելիքներէն եւ հանդիսաւոր արարողութիւններէն :

Ո՛ւր էր որ մեր հանրային գործունէութիւնն ալ նորոգուէր Ծաղկազարդի թրթռացումներով :

Վարդն անգամ փուշեր ունի, իբրեւ բնական մասնիկները ամբողջութեան մը :

Ի՞նչ պիտի արժէր կեանքը առանց փուշի եւ տառապանքի : Առանց տաղնապի եւ պայքարի :

Ծաղկազարդին հետ — գարո՛ւն -- քնութիւնն ալ պայքար մը չէ՞ որ կը մղէ, հալեցնելով սառնամանիքները : Իանալով ջերմութեան եւ ուժի աղբիւրները :

Ծաղկազարդ՝ կը նշանակէ վերածնութիւն : Ամէն ուղղութեամբ :

Ժողովրդային աւանդութիւնը չատ աւելի պերճախօս է քան որեւէ կրօնական կամ գիտական վերլուծում :

Թերեւս տկարացած է աւանդութեան ուժը, իբրեւ հետեւանք երկարատեւ պանդխտութեան :

Բայց ոգին կը մնայ անվթար : Եւ կը կարծենք թէ նորերն ալ կը կրեն անոր աղդեցութիւնը, հակառակ բացասական փորձութեանց :

Ամէն պարագայի մէջ, պիտի ուզէինք որ Ծաղկազարդը դառնար մղիչ ուժ մը, մեր ինքնապաշտպանութեան պայքարին մէջ : Ներչնչարան մը, որ կը խօսի ամէնուն սրտին :

Շատ մը տեսակէտներով ամէնէն ժողովրդական խորհուրդն է այս տօնը : Մատչելի բոլորին :

Որո՞ւ աչքերն ու սիրտը չեն բացուիր ի տես գոյնզգոյն ծաղկեփունջի մը :

Ծաղկազարդն ալ նոյն յոյզերը կ'արթնցնէ ամէն գարնան :

Եւ պէ՛տք է որ արթնցնէ : Մանաւանդ օտարութեան մէջ, ուր այնքան սառնաշունչ հովեր կը փչեն մեր գլխուն վերեւ : Ուր սովորական զգայումներն անգամ հետզհետէ կը թմրին :

Հաւատացեալ կամ հեթանոս, ամէնքս ալ ունինք թաքուն կարողութիւններ, որոնք մղիչ ուժի մը եւ մշակումի կը կարօտին :

Մասամբ այդ կազդուրիչ դերը կը կատարեն այն աւանդութիւնները որոնք ժողովուրդներու իմաստութենէն կը բխին :

Այս տեսակէտէն, բացառիկ արժէք ունին մեր կարգ մը աւանդութիւնները, Ծաղկազարդէն մինչեւ Զատիկ եւ Վարդավառ :

Դարերու ճայնն է որ կը հնչէ, անոնց միջոցաւ, իբրեւ հայկական անթեղ :

Շ·

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ

ՏՊԱՐԱՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌՈՎ, ԱՊՐԻԼ 8ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

32, rue de Trévise, Paris 9e.

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱՄԱԿԻ, ԹԵՐԹԻ, ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐ ԵՒՆ· ԿԱՏԱՐԵԼ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՈՎ :

Ապրիլ 8էն սկսեալ (9րդ տարեշրջան) թերթը պիտի տպագրուի «Արաքս» տպարան,

46, rue Richer Paris 9e.

Թերթին ծաւալը պիտի ընդարձակուի, առայժմ անփոփոխ պահելով հատավաճառի գինը : Նոր բաժնեգինն է ՏԱՐԵԿԱՆ 2500, ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ 1300 ՖՐԱՆՔ :

× *Այս առթիւ կը փութանք մեր չնորհակալութիւնը յայտնել տպարանատիրոջ՝ Պ· Ե· Տէր Բաղկոբեանի, որ քանի տարի կարելին փորձեց թերթին տպագրութիւնը ապահովելու համար, երբեմն լրացուցիչ աշխատանքներ ալ կատարելով : Խմբագրին հիւանդութեան կամ բացակայութեան ատեն :*

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայոց եկեղեցիէն կը հաղորդեն թէ այսօր, կիրակի, 29 Մարտ, որ կը զուգադիպի Ծաղկազարդի տօնին, հանդիսաւոր կերպով պիտի կարդացուի Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին կոնդակը, Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ե· Վ· Մանուկեանի , արեւմտեան Եւրոպայի թեմին հայ բարեպաշտական պատուիրակ նշանակուելուն մասին :

Այս առթիւ պիտի պատարագէ Անթիլիասի միաբաններէն Վաչէ վրդ· Յովսէփեան, եւ պիտի քարոզէ Սերովբէ վրդ·:

ԾԻԿՐԱՇԱՐԺԸ ՊՈՂՈՍԻ ՄԷՋ

Վերջին թղթաթերէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք Պոլսոյ երկրաշարժի մասին, որ մեծ իրարանցում պատճառած է, բայց ոչ ծանր կորուստներ : (Միւս շրջաններու մասին գրած ենք օրը օրին) ·--

1906էն ի վեր այսքան բուռն ցնցում պատահած չէր Պոլսոյ մէջ :

Երէկ դիշեր (18 Մարտ) ժամը 21էն 5 մնացած քառորդին մէջ երկրաշարժի երկու բուռն ցնցումներ յառաջ եկան, որոնք մեծ իրարանցումի մատնեցին ժողովուրդը : Զբօսարաններէ եւ սինեմաներէ խումբերով մարդիկ դուրս խուժեցին, ահարեկ ու սրտատրոփ :

Առաջին ցնցումը չատ աւելի զօրաւոր էր : Բարեբախտաբար երկուքն ալ հորիզոնական էին եւ զեռինը ալիքի պէս գնաց եկաւ ու աղիտալի հետեւանք չունեցաւ : Գիշերը չատեր երկար ատեն չէին համարձակած քնանալ :

Ցնցումը տեւեց 15 երկվայրկեան, յետոյ աւելի կարճ տեւողութեամբ ցնցում մը : Շարժի ամենաբուռն ցնցումին ատեն, Պէյօղլու պողոտային վրայ, մեծ իրարանցում յառաջ եկաւ· շրջակայ չէնքերէն մարդիկ գիշերային հագուստներով դուրս խուժեցին :

Սինեմաներու եւ զբօսարաններու ժողովուրդը մանաւանդ մեծ խուճապի մատնուեցաւ : Մուժուի մի միջոցին չատեր վիրաւորուեցան :

Էսիրնէգափուի կողմը պարիսպներուն մէկ մասն ալ վլած է եւ անցքի դուռ մը փլչելով ճամբան փակած է : Գոց Շուկայի էլեկտրական հոսանքը խզուեցաւ, պատերուն ծեփերը ինկած են :

Թիւրպէի Թուրան սրճարանի յաճախորդները ամէնէն աւելի խուճապի մատնուած էին : Ա· բուռն ցնցումին բոլորը մէկ դուրս կը խուժեն , իսկ անոն զոր դուռնէն ճամբայ չեն գտած, աթոռներ քաշելով ապակիները կոտրած ու փողոց թափած են, մարմարէ սեղաններն ալ կտոր փոր եղած են : Դիշերը ուշ ատեն փողոցներուն մէջ բազմութիւն կը տեսնուէր հակառակ ցուրտին :

Տեղ տեղ ալ նոյնիսկ վերմակներ կամ այլ բուրդէ ծածկոցներ իրենց ուսերուն նետած դուրս դեր, մարդիկ եւ կիներ տեսնուած են, իրենց թեւերուն տակ սեղմելով զոհարաուութիւեր կամ արժէքաւոր զոյգեր : Եւ կան կիներ որոնք տուն տեղ լքած փախած են հոգեթափով մը :

ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի միջեւ

ԿԱՐԳ ՄԸ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԿԸ ՄՆԱՆ ԱՌԿԱԽ

Ուշիններկընէն կը հեռագրեն թէ Մ· Նահանգները եւ Ֆրանսա կատարեալ համաձայնութեան մը յանգեցան մարտ 27ին, հետեւեալ հարցի մասին — զգոյշ քաղաքականութիւն մը վարել Ռ· Միւթեան հանդէպ, սպասելով որ անոր նոր վարիչները ճշդեն իրենց դիրքը : Այսինքն, կ'ուզեն պիտանալ թէ անոնք իսկապէս խաղաղութի՞ւն կ'ուզեն թէ պիտի չարունակեն պաղ պատերազմը, ի հարկին աչք առնելով նոր աշխարհամարտ մը :

Այս առթիւ, թէ Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը եւ թէ Պ· Ժոռժ Պիտօ հաւանական կը գտնեն որ Մոսկուայի նոր վարիչները խաղաղասիրական քաղաքականութեան մը հետեւին, նկատի ունենալով ներքին տագնապները : Միւս կողմէ, կ'ենթադրեն թէ անկարելի չէ որ անոնք յարձակողական դիրք մը բռնեն, քանի որ Ռ· Միւթեան քաղաքականութիւնը նախապէս գծուած է կուսակցութեան կողմէ, ղեկավարութեամբ Սթալինի : Ուրեմն, արեւմտեան պետութիւնները ստիպուած են արթուն կենալ :

Ֆրանսայի վարչապետը հրապարակային ճառի մը մէջ դիտել տուաւ թէ իրենց տեղեկութեանց համաձայն, Հնդկաչինի կարմիր ըմբոստները կը փորձեն բոլշեւիկեան ցանցին մէջ ձգել Պիրմանիան, Սիամը եւ Հնդկաստանը : Հետեւաբար, անհրաժեշտ կը դտնէ որ Ֆրանսա եւ Մ· Նահանգները ներդաշնակեն իրենց ռազմագիտութիւնը եւ քաղաքական մեթոտները Մայր· Արեւելքի մէջ, ուր Քորէայի եւ Հնդկաչինի պատերազմները մեւեւնոյն պայքարը կը կազմեն համամարդկային ծաւալման դէմ :

Պ· Մայէր մեւեւնոյն առեն առաջարկեց ·--

1· Համաշխարհային տնտեսական եւ դրամական խորհրդաժողով մը գումարել, զարկ տալու համար ազատ աշխարհի առեւտուրին :

2· Մ· Նահանգները պէտք է ալակցին Ֆրանսայի, ածան բնակարաններ չինելու համար Ֆրանսայի մէջ, իբրեւ ազդու միջոց մը համամարդկային վարութեան ծաւալման դէմ : Այս առթիւ չեչտեց ·-- « Ֆրանսայի մէջ համամարդկավարութեան դէմ պայքարելու համար արդիւնաւոր միջոց մըն է երբեք մը ապահովել արկածեալներուն եւ տնազուրկներուն որոնք թմմուած են վերջին տասնամեակի տուներու մէջ » :

Գալով բուն եւրոպական խնդիրներուն, Պ· Մայէր բացատրեց թէ իր կառավարութիւնը յանձն առած է փութացնել եւրոպական բանակի դաշնագրին վաւերացումը, բայց երկու նախապայմաններ կը դնէ ·-- 1· Վեց անդամակից պետութիւնները պէտք է վաւերացնեն Ֆրանսայի առաջարկած յաւելումները.— 2· Անհրաժեշտ է որ համաձայնութիւն մը դոյանայ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ, Սարի շրջանի ապագայ վարչակարգի մասին : Պ· Մայէր մասնաւորապէս ծանրանալով վերջին կէտին վրայ, ըսաւ թէ անհրաժեշտ է այդ համաձայնութիւնը , վասն զի եւրոպական բանակի դաշնագրին կարգ մը կէտերը կապ ունին Սարի շրջանին հետ,-- Մի յաջեալ բանակէն զօրամասեր պիտի գտնուի՞ն հոն, զինուորական ծառայութիւն պիտի հաստատուի՞ եւն : Սարի շրջանը, որ մէկ միլիոն բնակիչ ունի, առայժմ չէզոք շրջան մը կը համարուի :

Փարիզի թերթերը կը գրեն թէ Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը որեւէ յանձնառութիւն չեն ստանձնած, մինչնորդելու համար այս հարցին մէջ : Ֆրանսայի տեսակէտով, Սարի խնդիրը «անկիւնաքարն է միացեալ Եւրոպայի կառուցման » :

Խորհրդակցութեանց ընթացքին, որոշուեցաւ մասնագէտներու յանձնախումբ մը կազմել, քննելու համար Հնդկաչինի խնդիրը եւ ամերիկեան ալակցութեան չափը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ ծերակոյտին համայնավար անդամները վարպետ խաղ մը սարքած են, խափանելու համար ընտրական օրէնքին վաւերացումը : Երկու օր է որ դիշերն ի բուն ճառ կը խօսին, խափանելով օրինադծին քուէարկութիւնը : Որոշած են 96 ճառ խօսիլ : Երկրորդ դիշերը, 53րդ ճառուն տակաւին 54 ճառ խօսած էին : Երեսփոխանական ժողովին մէջ ալ այսպիսի տեսարան մը պարզուեցաւ երկու ամիս առաջ :

ՄԱՆՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ մասին նոր ամբաստանութիւններ եղան Մ· Նահանգներուն դէմ, ՄԱԿի ընդհ· ժողովին մէջ : Ամերիկեան պատուիրակը ուժգնօրէն հերքեց չեչտելով թէ Ռ· Միւթիւնը «չարամիտ պայքար մը կը մղէ, խափանելով խաղաղասիրութեան վերջին հաւատարիքները» : Ժողովը մերժեց կարմիր Չինաստանը եւ Քորէան ժողովի հրաւիրել, այս հարցին քննութեան առթիւ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Ե.

Տոքթ. Ռիտսոն Ռոբուտսոնը դեռ պատանի էր, երբ սկսեց հետաքրքրվել Հյուսիսային Ամերիկայի հնդկական ցեղերի լեզուներով։ Նա ուսումնասիրեց նրանց բարբառները, կազմեց բառարաններ, քերականություններ, ուսումնասիրեց նրանց ավանդությունները, սովորությունները, հավատալիքները։ Ամբողջ տասնամյակներ նա ապրեց հնդկական ցեղերի մեջ, ուսումնասիրելով նրանց կյանքը, ինչպես նաև նրանց լեզուները։ Նա ուսումնասիրեց նաև Հյուսիսային Ամերիկայի հնդկական ցեղերի ծագումնաբանությունը։ Նրա ուսումնասիրությունները ցույց տվեցին, որ հնդկական ցեղերի մեծ մասը ծագում է Ասիայից։ Նա գրեց մի շարք գրքեր, որոնք մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում ոչ միայն մասնագետների, այլև ընդհանուր ընթերցողների համար։

Ռոբուտսոնը ծնվել է Ֆրանսիայում, Ալպերի ստորոտներում գտնվող մի գյուղում։ Նրա հայրը եղել է ռազմական ծառայող։ Ռոբուտսոնը սովորել է Ֆրանսիայի տարբեր դպրոցներում, ապա ընդունվել է Փարիզի համալսարանը։ Այնտեղ նա ուսանել է լեզվաբանություն, պատմություն և ազգագրություն։ Ավարտելուց հետո նա մեկնել է Ամերիկա և սկսել ուսումնասիրել հնդկական ցեղերի լեզուները։

Ռոբուտսոնը հրատարակել է մի շարք աշխատություններ, որոնցից ամենակարևորը «Հնդկական ցեղերի լեզուների համեմատական քերականություն» աշխատությունն է։ Այդ աշխատության մեջ նա համեմատել է տարբեր ցեղերի լեզուները և ցույց տվել նրանց ընդհանրությունները։ Նա գրել է նաև «Հնդկական ցեղերի առասպելներ և ավանդություններ» գիրքը, որտեղ հավաքել է հնդկական ցեղերի առասպելները և ավանդությունները։

Ռոբուտսոնի աշխատությունները մեծ նշանակություն ունեն ոչ միայն լեզվաբանության, այլև պատմության և ազգագրության համար։ Նրա ուսումնասիրությունները օգնում են պարզել հնդկական ցեղերի ծագումը, նրանց տեղաշարժերը և նրանց մշակույթի զարգացման ուղիները։

*** Ռոբուտսոնի ամուսինը, Ալիս Ռոբուտսոնը, նույնպես հետաքրքրվում էր հնդկական ցեղերի կյանքով և նրանց լեզուներով։ Նա օգնում էր ամուսնուն նրա աշխատանքներում։ Նա գրել է մի քանի գրքեր հնդկական ցեղերի մասին, որոնք նույնպես մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում։

Ռոբուտսոնների տունը Փարիզում դարձել էր մի տեսակ կենտրոն, որտեղ հավաքվում էին գիտնականներ, ուսանողներ և հնդկական ցեղերի ներկայացուցիչներ։ Տունը միշտ լի էր հյուրերով, որոնք գալիս էին տարբեր երկրներից՝ Ամերիկայից, Անգլիայից, Գերմանիայից և այլ երկրներից։ Նրանք գալիս էին Ռոբուտսոնների հետ խորհրդակցելու, նրանց գրադարանից օգտվելու և նրանց հետ զրուցելու համար։

Ռոբուտսոնների գրադարանը հարուստ էր հնդկական ցեղերի լեզուների, պատմության և ազգագրության վերաբերյալ գրքերով։ Այնտեղ կային նաև բազմաթիվ ձեռագրեր, որոնք հավաքել էին Ռոբուտսոնները իրենց ճանապարհորդությունների ժամանակ։ Այդ ձեռագրերի մեջ կային նաև հնդկական ցեղերի առասպելների և ավանդությունների գրառումներ, որոնք դեռ չէին հրատարակվել։

Ռոբուտսոնները շատ էին սիրում հնդկական ցեղերի երաժշտությունը։ Նրանք հավաքել էին հնդկական երգերի մեծ քանակություն և նոտագրել էին դրանք։ Նրանք հաճախ էին կազմակերպում հնդկական ցեղերի երգերի և պարերի երեկոներ, որոնց մասնակցում էին ինչպես հնդկական ցեղերի ներկայացուցիչները, այնպես էլ հյուրերը։ Այդ երեկոները մեծ հետաքրքրություն էին առաջացնում։

Ռոբուտսոնները մեծ ուշադրություն էին դարձնում նաև հնդկական ցեղերի կրոնական հավատալիքներին։ Նրանք ուսումնասիրել էին հնդկական ցեղերի տոները, ծեսերը և արարողությունները։ Նրանք գրել էին նաև հնդկական ցեղերի դիմակների մասին, որոնք կարևոր դեր են խաղում հնդկական ցեղերի կրոնական ծեսերում։

Ռոբուտսոնների աշխատանքները մեծ ազդեցություն ունեցան հնդկական ցեղերի ուսումնասիրության զարգացման վրա։ Նրանց հետևորդները շարունակեցին նրանց աշխատանքները և հրատարակեցին նոր գրքեր հնդկական ցեղերի լեզուների, պատմության և ազգագրության վերաբերյալ։

Ռոբուտսոնները մահացան 1930-ական թվականներին։ Նրանք թողեցին հարուստ գրական ժառանգություն, որը մեծ նշանակություն ունի հնդկական ցեղերի ուսումնասիրության համար։ Նրանց անունը հավերժ կմնա գիտության պատմության մեջ որպես հնդկական ցեղերի լեզուների և մշակույթի ուսումնասիրության հիմնադիրների։

Ռոբուտսոնների գրադարանը հետագայում տեղափոխվեց Ամերիկա և պահվում է Վաշինգտոնի համալսարանում։ Այնտեղ այն հասանելի է բոլոր հետաքրքրվողների համար։

— Ո՞ր ճամբարն է ձեզ ավելի դուր գալիս, — հարցրեց Ջոնը։

— Ես ինձ լավ եմ զգում ամեն տեղ, — պատասխանեց Ռոբը։ — Ես ուզում եմ ամեն ինչ տեսնել։

— Ես ճամբարում ամենից շատ սիրում եմ ձիավարությունը, — ասաց Ջոնը։ — Ես ձի ունեմ տանը։ Ես ամեն օր գնում եմ ձիավարության։

— Ես էլ եմ սիրում ձիավարությունը, — ասաց Ռոբը։ — Ես ձի չունեմ, բայց ամեն շաբաթ գնում եմ ձիավարության։

—

ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՐՔԱ

— Նորայր պատմել սկսավ, մեզ ուշադրությամբ լսում էին...

Ես ձեզ:

Ես ուշադրությամբ լսում էի նրա խոսքերը. նրանք ինձ թվում էին ոչ թե մարդու խոսքեր, այլ ցավագին մի ցուցադրություն, որ ինքնաբերաբար էր ծագում նրա հոգու խորքերից: Ես զգում էի, որ նա ինքն էլ չգիտեր, թե ինչ է ասում, ինչ է պատմում, ինչ խոսքեր է գտնում իր ցավը արտահայտելու համար:

— Ես... ձեզ... կասեմ ձեզ... Լսեք... Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք... Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչպիսի մի ցավ է ինձ տանջում, որ ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է այդ ցավը... Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչպիսի մի ցավ է ինձ տանջում, որ ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է այդ ցավը... Ես ուզում եմ, որ դուք իմանաք, թե ինչպիսի մի ցավ է ինձ տանջում, որ ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է այդ ցավը...

Նրան ուրիշ ոչինչ չէր հետաքրքրում, քան միայն այդ ցավը, որ նա ինքն էլ չգիտեր, թե ինչ է:

Նա ինքն էլ չգիտեր, թե ինչ է այդ ցավը, որ

Թ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նորէն մերժեց դաշնակիցնե-
րուն եւ Աւստրիոյ առաջարկը՝ աւստրիական ա-
ռեւտրական օգտատրմիջոց մը հաստատման մա-
սին :

ԹՈՒՐՔԻԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ կը հաստատուի պաշտօնա-
պէս : Երէկ «Ռւժանլիք»ն ալ բարի գալուստ կը
սաղմէը : — Թորէզ Մոսկուա փոխադրուեցաւ
1950 Նոյեմբերին, զարմանալու համար : Նոյն
տարուան հոկտեմբերին կաթուած ունեցած էր ալ
թեւին վրայ : Անկէ ի վեր հակասական լուրերը կը
շրջին իր առողջական վիճակի մասին : Կ'ըսուի
թէ Փարիզ կուգայ լուծելու համար կուսակցու-
թեան մէջ ծագած վէճերը :

ՋՇՈՍԼՈՎԱԿԻԱ պահանջեց «անմիջապէս »
վերադարձնել այն չեխական օդանաւը եւ «ահա-
բեկիչները» որոնք Փրանքֆորթ իջած էին Իշ.օր :

ԱԼՊԱՆԻԱ ինն. տեսանը մահուան դատա-
պարտեց երկու հոգի, իբրեւ լրտես, իսկ հինգ
ամբաստանեալները ալ՝ 12-25 տարի բանտարկու-
թեան :

ՎԵՐՋԻՆ ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ դէմ ցոյցերը
կը շարունակուին Փարիզի եւ գաւառի մէջ, առաջ-
նորդութեամբ Աշխատանքի Իշխանակցութեան եւ
Կեդր. Կոմիտէի : Աշխատանքի դադարումները
յատկապէս են մասնաւորապէս գաւառի մէջ :
Թերթերը կը գրեն թէ ուրբաթ օր Մարսէյլի մէջ
աշխատանքը դադրեցաւ 50 առ հարիւր համեմա-
տութեամբ :

ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ աշխատաւորներու գոր-
ծադուլը դեռ չէ դադրած : Կը վախցուի որ ծա-
ւալի :

200 ՀՈԳԻ ՋԱՐԴՈՒԵՑԱՆ Քենիայի մէջ (արե-
ւելեան Աֆրիկէ), Մաու - Մաու կոչուած վայրե-
նիներու կողմէ : Անգլ. իշխանութիւնը արտա-
կարգ միջոցներ ձեռք առաւ :

ԴԻՐԵՑԱՑԷՆ կը հեռագրեն թէ կարմիրներու
ճնշումը կը սաստկանայ : Իշխանակիցները նոր յար-
ձակողականի մը կը սպասեն :

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ գլխ. տեսանին ընդհ. դատա-
խազը մահապատիժ պահանջեց հինգ Լեհերու
դէմ, այն ամբաստանութեամբ թէ լրտեսութիւն
կատարած են ի հաշիւ Մ. Նահանգներուն :

ԱՐԻԻԵԼԵԱՆ ԴԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ ձերբակալ-
ուեցան «խումբ մը լրտեսներ »այն ամբաստանու-
թեամբ թէ Ցայս գործարանին գաղտնիքները հա-
ղորդած են Ամերիկացիներուն : Կ'ըսուի թէ 25
հոգի ձերբակալուած են :

ԱՀԻՒԵԼի ՀՐԴԵՀ ՄԸ ոչնչացուց կրճտոպի
խոզերէնի ամենամեծ գործարանը : Վնասը՝ 50
միլիոն ֆրանք :

ՋՈՐՍ ԿԻՆԵՐՈՒ ԴԻԱԿՆԵՐ գտնուեցան Անգ-
լիոյ մէջ, տան մը նկուղներուն մէջ : Հինգերորդ
գոհ մըն ալ կը փնտռուին : Մարդասպանը փախած :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ազնիւ Տերոյեան կը ծանուցանէ
թէ այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկե-
ղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պատա-
րագ պիտի կատարուի իր ամուսնոյն Պ. ՏԻԳՐԱՆ
ՏԵՐՈՑԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ : Կը
հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ԽՆԶՈՑՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա - Զարսանճապի
Հայր. Միութեան կողմէ, Զատկուան տօնին առ-
թիւ, Ապրիլ 6ին, երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժա-
մը 2ին, մինչեւ երեկոյեան ժամը 10, բիւ Պօն –
փուա, Ցոյներուն սրահին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտա-
սանութիւն եւ անակնկալներ, հայկ. եւ եւրոպ.
պարեր եւ նուագ : Նոր ժամանած երգապնակները :
Ճոխ եւ ժամանակակից պիւֆէ : Մուտքը ազատ է :

MORY et Co.

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու
համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ (U. R. S. S.) :

3, Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)

Tél. Tru. 72-60 (Poste 89)

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ոեւէ ընկերութեան պատկանող նաւով կամ օդա-
նաւով ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմեցէք Պ. ԺԱՆ Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի

AMERICAN LLOYD

48 RUE DE LA REBUPLIQUE, MARSEILLE

Tél. CO. 47 - 22

Վճարումը հոս կամ Ամերիկա : Ամէնէն հան-
պիսա ճամբորդութիւնը, ամէնէն նպաստաւոր
դիներով, չնորհիւ իր 30 տարուան փորձառու-
թեան :

Փարիզի մասնաճիւղին հասցէն 7 rue Auber, Paris

Ապրիլ 11-24-ը Մարսէյլի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան
եւ հովանաւորութեամբ երեք յարանուանու-
թիւններու : 26 Ապրիլ, կիրակի ժամը 14·30ին ,
Քազա տ'Իթալիի մէջ :

Մասնակցութեամբ Արմենիա երգչախումբի,
Հ. Բ. Ը. Մ., Երիտ. Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի,
Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի, Արծիւ Մարզական Մի-
ութեան, Հ. Կ. Խաչի, Հայ Արիներու եւ արե-
նուչներու, Հայ Ռազմիկներու Միութեան, Հա-
մազգային Միութեան եւ բոլոր Հայր. Միու-
թեանց :

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.-ի

ԳԱՐՆԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 5 Ապրիլ, իրիկուան ժամը 9ին մին-
չեւ լոյս, Վամփինկի շքեղ սրահներուն մէջ :

Նուագախումբ ՓՕԼ ՄՕՐԻԱ : Անակնկալներ,
Տէֆիլէ տը մաճրէճն, ֆոթիյոն :

Ապահովել սեղանները : Երեկոյթի զգեստ
յանձնարարելի է :

ՋԱՏԻԿԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ (ՄԱՐՍԷՅԼ)

(Մ. Լուսաւորիչ եկեղեցի), Այս կիրակի՝
Մաղկազարդ, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան
ի ժամ 7·30, պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք ժա-
մը 5 : Աւագ Հինգշաբթի . ՑԻՇԱՏԱԿ ԸՆԹՐԵՑՔ
պատարագ ժամը 10, Հաղորդութիւն բոլոր ման-
կանց, Ոտնալուայ ժամը 5, վիշերը «Նաւաթրում»
ժամը 7·30, Աւագ Ուրբաթ՝ կարգ թաղման ժամը
5, Աւագ Շաբաթ՝ Ճրագալոյց Մ. Զատիկ, Խթման
արարողութիւն ժամը 4·30, Պատարագ եւ Նախա-
տօնակ ժամը 6 : 5 Ապրիլ Կիրակի՝ Տօն Ցարու-
թեան , Հանդիսաւոր Մ. Պատարագ ժամը 10 ,
Երկուշաբթի՝ Ցիշատակ Մեռելոց ժամը 8, Պա-
տարագ 10, Հոգեհանգիստ 11·45 : 12 Ապրիլ՝ Ցի-
շատակ մէկ միլիոն նահատակներու :

Մօs է գտուեր...

Մօs է Զատիկը...

Առանց ծաղիկի զարուն չըլլար
Առանց Ձիօրկի Զատիկ չըլլար,
Ձերօրեկ կայ՝ չէօրեկ ալ կայ
Լաւագոյն չէօրեկը սակայն, կը պատրաստուի
միայն յայտնի վարպետ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆի մօտ

32 rue de Trévise. Tél. TAI. 25 - 44

Ճաշակեցէք եւ տեսէք ... Այցելեցէք անգամ մը
եւ դուք հոն պիտի գտնէք ոչ միայն անթերատ կա-
րպով ու թարմ հաւկիթով պատրաստուած չէօ-
րեկներ չաքարով կամ խլորով, այլ եւ արեւելեան
ամէն կարգի անուշեղէններ եւ խմորեղէններ :

ՓՈՒՌՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏՈՒՆ

առանց միջնորդի, հետեւաբար աւելի ժամն :

ԾԱՒՈՒ է, «Հայրենիք» ամսագրին 1952ի
հաւաքածոն, մաքուր վիճակի մէջ : Գին՝ 1200
ֆրանք, ճամբու ծախքը ղրկողին վրայ : Գրել
« Ցառաջ »ի :

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ »խումբի ժողո-
վը՝ այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 2ին, Քաֆէ Լը
Ռէժան (Մէթրօ Քատէ) : Շատ կարեւոր օրակարգ :
Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԸՆԿԵՐ Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ ստիպողաբար խմբագրա-
տուն կը հրաւիրուի երկուշաբթի օր :

ԽՆԶՈՑՔ ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Համախառը. Միութեան կարտանի մասնա-
ճիւղի հաւկթախաղ խնջոյքը, 4 Ապրիլ, Շաբաթ
երեկոյ ժամը 9ին, կարտանի հայկ. դպրոցին մէջ :
Կերուխում , երգ, պար, հաճելի անակնկալներ եւ
Խարբերդի խմբապարը (Հալէյ) : Մուտքը ազատ է :

Մեծ պատահանդէս

Նախաձեռնութեամբ Հաճընի Հայր. Միու-
թեան, մարտ 29ին ժամը 16էն մինչեւ կէս գի-
շեր : Սէրթլը Միլիթէրի չքեղ սրահներուն մէջ :
(Place St. Augustin) :

Ցայտնի մեծ նուագախումբ Մ. Վարդիվանեանի
Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Հրաւիրատոմսերու համար դիմել. — Պ. Գ.
Տէմուլեան, թէլ. Def. 25-07 :
Պ. Մ. Գրանեանին՝

138, Rue l'Abbé - Groult Parts 15e.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՅՈՒՐԵՒԻԹԻՒՆ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենաժամանակակից գնով :

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIH RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVEAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին դրութեամբ :

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաս-
տաւոր են հայկ. հաստատութեանց եւ
ճարտարապետներու համար :

Կ'ուզուի

Վիլ - ժուիֆի մէջ աշխատելու համար կօ-
ւիկի մօնթէօր եւ փլինիսէօր գործատորներ կ'ուզ-
ուին (մոնթաժը 500 ֆրանքի, փլինիսաժը 300 ֆր-
րանքի : Դիմել Պ. Վանլեանի կէսօրէ վերջերը
(բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy, Paris (IX) Métro Opéra

Tél. OPE 01 - 08

×

Երիտասարդ տղայ մը 15-17 տարեկան, որ
կօշիկի գործի մէջ աշխատած ըլլայ արդէն :

Դիմել՝ 18 Rue Mélingue, Paris :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER-AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ԶԱՏԿՈՒԱՆ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

« Պ Ո Ս Ֆ Ո Ր »Ի

♣

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՒՈՒՐԸ

Բոլոր հայ նպարավաճառներուն քով

Զանազան բոյրերով , նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ

Աբտածման համար մասնաւոր պայմաններ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925. R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13) Métro : TOLBIAC

Վեցամս· 1100 ֆր·, Տար· 2200 , Արտ· 3000 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 10 Ֆր· C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 31 Mars 1953 Երեքշաբթի 31 ՄԱՐՏ

29րդ ՏԱՐԻ - 29e Année No 7030 - Նոր շրջան թիւ 2441

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՂԱԻՈՐՆԵՐՆ ՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐԸ

Մոսկուայի հռչակած ընդհ· ներումը «լայն» է անոր համար որ կապ ունի հարիւր հազարներու, եթէ ոչ միլիոններու հետ :

Իրաւ, մասնակի չնորհ մըն է, որմէ առաւե լապէս պիտի օգտուին քրէական, վարչական, զինուորական յանցաւորները: Նաեւ տարեցները , անչափահասներու մայրերը, անբուժելի հիւանդ - ներ եւայլն :

Ներումէն ըրկուած կը մնան խորհրդային կարգուսարքին բուն զոհերը , -- քաղաքական յան- ցաւորները, որոնց համար վարկաբեկիչ բառ մը հնարած են բոլշեւիկները, — «հակայեղափոխա կան » :

Հրամանագրին մէկ յօդուածն ալ յատկապէս կը յիշէ այս պարագան :

« Հակայեղափոխականները » ենթակայ են պատժական օրինագրքի 58րդ յօդուածին, որ ամե- նախիստ եւ երկարատեւ պատիժներ կը տրա - մադրէ :

Թերեւս կարգ մը տարրեր օգտուին : Իսկ բուն չնորհը պիտի վայելեն քրէական յանցաւորները, որոնց թիւը կրնայ միլիոններու հասնիլ, եթէ լայնօրէն բացուին բոլոր արգելարանները :

Կը յիշէք թէ անցեալ տարի ահագին փոթո - րիկ բարձրացաւ, երբ վաւերական տեղեկութիւն- ներ հրատարակուեցան բռնի աշխատանքի կայան- ներու մասին :

Բոլոր տեղեկագիրներն ալ կը հաստատէին թէ 12 - 15 միլիոն դժբախտներ կը դտնուին այդ կա- յաններուն մէջ: Նոյն խոկ առաջարկուեցաւ մի - ջազգային յանձնախումբ մը ղրկել, քննութիւն կատարելու համար :

Մինչեւ այսօր ալ, խնդիրը կը մնայ առ - կախ: Ամէնէն չափաւորներն ալ առ նուազն տասը միլիոն կը հաշուեն բանտերու, մեկուսարաննե - րու, կեդրոնացման կայաններու մէջ արգելա - փակուած զոհերուն թիւը :

Ո՞վ ստուգեց այս անհամար թշուառներուն մեղքը: Եւ հիմա որ ընդհ· ներում հռչակած են, անմեղնե՞րն են որ պիտի օգտուին, թէ մեղաւոր - ները ...

Այս հարցումները կ'ուղղենք անոր համար որ, մեր միամտաբար Հայաստանն ալ, ինչպէս եւ կովկասեան եւ ռուսական միւս երկիրներու Հա - յերը նոյնպէս ունին բազմաթիւ զոհեր : Բազմու- թիւններ որոնք տարիներէ ի վեր զրկուած են ա- զատութենէ, զանազան պատրուակներով :

Գիտէք նախապատերազմեան ահաւոր «մաք - բագործումները» (1936 - 37 - 38), երբ առ նուազն 250 «անուանիներ» անհետացան, հրէշային բար - բարոսութեամբ :

Շատերը զնդակահարուած են : Ուրիշներ խոշտանգուելով, տառապելով մեռած՝ բանտերու, աքսորավայրերու կամ սառուցեալ գօտիներու մէջ: Դեռ ուրիշներ անհետ կորսուած :

Անոնցմէ ողջեր ալ կան տակաւին, հազարա- ւոր աքսորականներու կամ բանտարկեալներու մէջ:

Տարիներէ ի վեր հարցումներ կ'ուղղուին այս անհամար զոհերու մասին, որոնց մէջ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն նաեւ հայրենադարձները :

Կրցա՞ք որեւէ լուսաբանութիւն ստանալ , ուղղակի կամ անուղղակի :

Հայկական արտասահմանի «ուսումնականնե - րը» այս հարցին մէջ անդամ տեսակէտ չունեցան:

Անոնք չհամարձակեցան միացեալ ճակատ կազմել նոյնիսկ այս եղերական պարագային : Ձայն - ծպտուն չհանեցին :

Գոնէ չհարցուցին թէ ո՞ւր են կամ ինչ եղած են իրենց լուսաղբարները եւ ուղեկիցները.— Զ· Եսայեան, Վ· Թոթովենց, Մ· Զանո, Ց· Քա - ջազնունի, Ս· Յակոբեան, Ա· Բակունց եւ իր տարեկից զրագէտներն ու բանաստեղծները :

Որեւէ անդրադարձում չունեցան, երբ կ'ի - մանային եղերական դրուագները Ա· Խանջեանի, Ս· Տէր Գաբրիէլեանի, Լուկաչինի եւ միւս վար - չապետներուն, իրենց փառաբանած սովետակա՛ն իշխանութեան հիմնադիրներուն սպանութեան, մահացման կամ անհետացման: Շ·

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ

ԱՊՐԻԼ 8ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

32, Rue de Trévise Paris 9e

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԱՄԱԿԻ, ԹԵՐԹԻ, ԴՐԱՄԱԿԱՆ Ա- ՌԱՔՈՒՄՆԵՐ ԵՒՆ· ԿԱՏԱՐԵԼ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՈՎ:

Ա՛փափոխ կը մնայ թերթին *Մանտա-չէքի* թիւը:

Թերթը պիտի տպուի « Արաէս » տպարան,

46 Rue Richer Paris 9e

ԾԱԻԱԼԸ ՊԻՏԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻ ՀԱՏԱՒԱՃԱՒԻ ԳԻՆԸ ԱՌԱՁԻՄ ԿԸ ՄՆԱՑ ԱՆՓՈՓՈԽ

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆԵԻՆԸ·-- ՏԱՐԵԿԱՆ 2500, ՎԵՑԱՄ - ՍԵԱՑ 1300 ՖՐԱՆՔ :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ·— Մեթրօ Քատէ: Եւ բազմաթիւ հանրակառքեր (թիւ 26, 32, 49, 43, 25 եւն·:

ԾԱՂԿԱԶԱՐ»Դ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր Փարիզի Հայոց եկեղեցին ծայրէ ծայր լեցուած էր, Մաղկազարդի առթիւ: Շատեր դուրսը մնացած էին, բայց ո՛ւր երբեմնի բազմու- թիւնը որ ժամերով կը խաւճանէր երթեւեկը ...

Կը պատարագէր Վաչէ վարդապետ, Անթի - լիասի միաբաններէն: Այս առթիւ կարդացուե - ցաւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին այն կոնդակը որով Եւրոպայի Թեմին Հայր· պատուիրակ նշա - նակուած է Սեպտեմբեր Ծ· վրդ· Մանուկեան եւ ո - րուն ամփոփումը հրատարակած ենք արդէն :

Փարիզի առաջնորդը իր քարոզին մէջ համե- լաչխութեան կոչ մը ուղղեց բոլորին, պատուի - րելով մոռնալ անցեալը: Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ հակառակ իր բարգաւաճ վիճակին, Ֆրանսահայ գաղութը եւս մնացած է, բաղդատելով ուրիշ վայրերու հետ: Պիտի աշխատին անյապաղ կազ - մակերպել Թեմը, համաձայն նոր կանոնադրի :

× Պատարագէն վերջ հոգեհանդիստ կատար- ուեցաւ ի յիշատակ ողբացեալ ընկերներ Գ· Իփէկ- եանի եւ Տիգրան Տէրոյեանի, խունն բազմու - թեամբ :

Ֆրանսեւամերիկեան համաձայնութիւնը

ԿԱՐԳ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Ֆրանքեւամերիկեան բանակցութիւնները վերջացան, տեւելով երեք օր: Մարտ 29ին հրա - տարակուեցաւ երկար ղեկոյց մը, որուն հիմնա - կան կէտերը կ'ամփոփենք ստորեւ . -

1· Խաղաղութիւնը կը մնայ միշտ հիմնական քաղաքականութիւնը Մ· Նահանգներուն ինչպէս Ֆրանսայի: Հետեւաբար քննուեցան խաղաղու - թիւնը չահելու կամ ամրապնդելու միջոցները :

2· Ա· Միութեան վերջին դէպքերը հիմնա - կան փոփոխութիւն մը չեն բերած այն սպառնալի- քին մէջ որուն առջեւ կը դտնուի ազատ աշխար - հը: Ձմարիտ խաղաղութիւն մը կրնայ ստացուիլ եւ պահպանուիլ միայն ամբողջ ազատ ազգերու չինարար ջանքերուն չնորհիւ :

3· Ֆրանսական կառավարութիւնը վճռած է իր կարելին կատարել առաւելագոյն չափին հաս - ցնելու համար Ֆրանսայի եւ ընկերակից պետու - թեանց ուժերը Հնդկաչինի մէջ, որպէսզի ոչնչա - ցնեն համայնավարական կազմակերպուած ուժե - րը եւ ապահովեն խաղաղութիւնը եւ բարօրու - թիւնը այդ չրջանին մէջ :

Եթէ Չինաստանի համայնավար իշխանութիւ- նը օգտագործէ Քորէայի մէջ կնքուած զինադա - դար մը, նախայարձակ պատերազմը չարունակե - լու համար Ծայր· Արեւելքի ուրիշ մէկ մասին մէջ, այդպիսի արարք մը «ամենածանր հետեւանքները» պիտի ունենայ: Ամերիկացի մասնագէտներ կը քննեն Ֆրանսական ծրագիրները, որոշելու հա - մար թէ Մ· Նահանգները ինչպէս կրնան օգնել զէնքով եւ դրամով : Ծրագիրը կը ձգտի պատե - րազմը վերջացնել երկու տարիէն:

4· Երկու կառավարութիւնները կ'ընդունին

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐՈՒՄ
ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԷՋ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻ

Ա· Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի նա - խագահութիւնը ընդհ· ներման հրամանագիր մը հրատարակեց Մարտ 28ին: Ահաւասիկ հիմնական մասերը . --

1· Պիտի արձակուին անոնք որ դատապար - տուած են հինգ տարուան կամ աւելի պակաս :

2· Պիտի արձակուին, առանց նկատի առնե- լու պատիժի տեւողութիւնը, անոնք որ դատա - պարտուած են տնտեսական, վարչական եւ զին - ուորական յանցանքներու համար, ինչպէս եւ ա- նոնք որ դատապարտուած են համաձայն Ռուսաս- տանի քրէական օրինագրքի 193 յօդուած 4 Ա·, 8, 10 Ա· եւ 4, 15 , 16, 17 հատուածներուն եւ միւս հանրապետութեանց քրէական օրէնքներուն :

3· Արձակել, առանց նկատի ունենալու պա - տիժը, այն կիները որոնք տասը տարեկանէն պա- կաս զաւակներ ունին, յղի կիները, 18 տարեկա- նէն վար անչափահասները, 55 տարեկանէն վեր այրերը եւ 50 տարեկանէն վեր կիները, անբուժելի հիւանդները :

4· Կէս առ կէս կրճատել հինգ տարիէն աւելի պատիժները :

5· Դադրեցնել դատաքննութիւնը այն գործե- րուն որոնց մասին վճիռ տրուած չէ ներկայ հրա- մանագիրը հրատարակուած ատեն, եթէ նախա տեսուած պատիժը հինգ տարին չանցնիր: Նոյն - պէս դադրեցնել քննութիւնը ներկայ հրամանա - գրին 2 եւ 3 հատուածներով նախատեսուած գոր- ծերու: Այս հրամանագրին հրատարակութենէն առաջ գործուած յանցանքներու համար, ուր օ - րէնքը հինգ տարի կամ աւելի պատիժ կը նախա - տեսէ, դատարանը եթէ հինգ տարուան հաւասար պատիժ վճռէ, կրնայ արձակել դատապարտեալը: Եթէ պատիժը հինգ տարիէն աւելի ըլլայ, կէս առ կէս պիտի կրճատուի :

6· Վերահաստատել քաղաքացիական իրա - ւունքները այն բոլոր քաղաքացիներուն որոնք լը- րացուցած են իրենց պատիժը կամ արձակուած են համաձայն այս հրամանագրին:

7· Ընդհ· ներումէն չեն կրնար օգտուիլ ա - նոնք որ դատապարտուած են հինգ տարիէն աւե - լի, հակայեղափոխական գործունէութեան, ի վը- նաս պետութեան կատարուած կարեւոր գող- ութեան, աւազակութեան եւ կանխորոշ մարդաս - պանութեան համար :

8· Որոշուած է վերաքննել խորհրդային հանրապետութեանց պատժական օրինագիրքը, որ պէսզի վարչական, տնտեսական եւ ուրիշ քրէա - կան մանր յանցանքներու վերաբերեալ պատիժնե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

թէ ստիպողաբար անհրաժեշտ է զերման ռազմա - կան ակակցութիւն մը Եւրոպայի պաշտպանու - թեան համար եւ թէ հարկ է վերջացնել գրաման ներկայ կարգուսարքը, համաձայնութիւններ կընք- քելով :

5· Նկատի առնելով երկու երկիրներուն հա - մաշխարհային դիրքը, Ֆրանսայի եւ Մ· Նահանգ- ներու կառավարութիւնները ի հարկին պիտի խոր- հրդակցին այսուհետեւ, ինչպէս անցեալին մէջ , ընդհանուր խնդիրներու մասին:

6· Խորհրդակցութիւններ կատարուեցան նա- եւ տնտեսական եւ էմտական խնդիրներու մասին:

7· Ընդունելով Սարի հարցին կարգադրու - թեան կարեւորութիւնը, որոշուեցաւ լուծումը փնտռել կարելի եղածին չափ շուտ, եւրոպական կարգուսարքի մը մէջ: Ֆրանսական պատուիրա - կութիւնը մանրամասնօրէն բացատրեց այն պատ - ճառները որոնք անհրաժեշտ կը դարձնեն Ֆրանք - եւգերման համաձայնութիւն մը այդ կարգադրու- թեան մասին, եւրոպական բանակի դաշնագրին վաւերացումէն առաջ : (Քաղաքական շրջանակ - ներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս կէ- տին, քանի որ Տոքթ· Ատենաւոր Մ· Նահանգնե- րը պիտի այցելէ այս չաբթու: Կը մեկնի Դշ· օր):

8· Հետեւելով Անգլիոյ օրինակին, Ֆրանսա եւս պիտի սաստկացնէ սեղմումները, որպէսզի ռազմական պիտոյքներ չհասնին Չինաստան:

9· Երկու կառավարութիւնները պիտի աշխա- տին զարկ տալ համաշխարհային առեւտուրին :

× Փարիզի թերթերը զոհ չեն երեւար այս այցելութեան արդիւնքէն, մասնաւորապէս ճա - խողած համաբելով Սարի հարցին լուծումը: Ֆը- րանսա 88 միլիառ Ֆրանքի նոր օգնութիւն մը պիտի ստանայ :

× Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նա - խարարը Քանատա զացին իրենց հետեւորդներով, չարք մը խորհրդակցութիւններ կատարելու հա - մար: Այղընհաուրը վերջին անդամ ունկնդրու - թեան ընդունեցաւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչ - ները չաբթի օր: Պ· Մայէր այս առթիւ զոհունա- կութիւն յայտնեց խորհրդակցութեանց արդիւն - քին համար :

ԱՐՄԷՆԱԳԱՐՕ

(ՄԱՀՈՒԱՆ 29ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Ամէն Գարոյի մահուան քսանեւինն ամեակը լրացաւ Մարտ 27ին :

Անճնուէր ընկերը մեռաւ Ժընեւի մէջ եւ Թաղուեցաւ անոր Փլէն Փալէի գերեզմանատունը՝ հոագոյնով ծածկուած դագաղի մը մէջ :

Հայ յեղափոխական պատմութեան մէջ Արմէն Գարօ բացառիկ տեղ մը կը գրաւէ իր յատկութիւններով : Հարուստ գերդաստանի մը զաւակն ըլլալով հանդերձ, ան հեռացաւ իր հօր ճոխ սեղանէն նետուելով յեղափոխութեան կրկէսը : Բառին իսկական առումով, ան թէ մտաւորական էր եւ թէ յեղափոխական :

Արմէն Գարօ ծնած է Բարձր Հայքի մայրաքաղաքին -- Կարինի մէջ : Ան սերած է քաղաքի առեւտրական Փաստրմաճեան ընտանիքէն : Իր մեծ հայրը, Մաչառուր Փաստրմաճեան , որ ուներած է չորս մանչ եւ մէկ աղջիկ, սպաննուեցաւ Թուրքերէն 1872ին : Իր անդրանիկ զաւակն էր Յարութիւն էֆէնտին : Վերջինը ունեցած է երկու մանչեր եւ երկու աղջիկներ : Առոնցմէ մէկն է Արմէն Գարօն :

Ան նախապէս աւարտած է իր ծննդավայրի Սանասարեան վարժարանը 1891ին : Անկէ վերջ իր ուսման ծարաւը յագեցնելու համար հետեւած է գիւղատնտեսութեան, Ֆրանսայի Նանսիի վարժարանին մէջ : Իր գլխաւոր նպատակն էր հայ գիւղացիներու տնտեսական վիճակը բարելաւել՝ եւրոպական նոր մեթոտները ներմուծելով մայր երկրի մէջ : Ցետոյ, Ժընեւի մէջ ստացաւ հանքաբանութեան վարդապետ տիտղոսը :

Նախ քան իր ուսումը լրացնելը նետուեցաւ յեղափոխութեան ասպարէզը : Իր սրտին մէջ կը բոցավառէր խողխողուած եւ խոշտանգուած 300 հազար Հայերու վրէժի անշէջ կրակը : Անոր առաջին եւ յանդուգն յեղափոխական գործն եղաւ՝ Հրաչ Թէրեաքեանի եւ Բարգէն Սիւնիի հետ միասին վարել Պանք Օթոմանի ցոյցը 1896ին :

Հաղիւ 23 գարունները բոլորած էր երբ որ նետուեցաւ մահուան գիրկը իր 26 ընկերներու հետ միասին : Այդ ցոյցէն մէկ օր առաջ բոլոր մասնակցողները ողջագուրուեցան իրարու հետ : Այն ըմբռնումով թէ բոլորն ալ պիտի նահատակուին : Այս յանդուգն եւ խիզախ չարժումին նպատակն էր ցնցել Պոլսոյ վեց եւրոպական պետութեանց դիւանագիտական ներկայացուցիչները որպէսզի պարտադրեն կարմիր Սուլթանին գործադրելու բարենորոգումներու ծրագիրը եւ կասեցնելու արիւնոտ կոտորածները :

Արմէն Գարօ իր՝ հայ ազատագրութեան զոհուելու պատրաստակամութեամբ եւ զոհաբերութեամբ դարձաւ Դաշնակցութեան առաջնորդներէն մին : Ամբողջութեամբ նուիրուեցաւ հայ յեղափոխութեան գործին : Իր 26 տարիներու բեղուն կեանքը ընդելուզուած է խիզախ ու սքանչելի դրուագներով : Կովկասի մէջ իր ղեկավարութեան տակ էր զէնքերու փոխադրութիւնը դէպի Թուրքիա :

Կովկասի մէջ, հայ - թաթարական ընդհարումներու չրջանին, ան ցուցադրեց կառավարելու հմտութիւն եւ հեղինակութիւն : Ութ օրուան անհաւասար կռիւներու ընթացքին ցարական իշխանութեան լարախաղացութիւնները ի դերեւ ելան : Թիֆլիսի հայութեան ինչքն ու փիղիքական կեանքը վտանգէ փրկուեցաւ : Թաթարները սպիտակ դրօշ պարզեցին եւ խաղաղութիւնը հռչակուեցաւ 1908ին : Իր ծննդավայրը զինքը ընտրեց Օսմանեան խորհրդարանի անդամ : Ան մօտէն ծանօթացաւ Թալէաթի, Ճէմալի եւ Տօքթ. Նազըմի դաւերուն : Հայկական նահանջներու մէջ երկաթուղիներու դիծեր կառուցանելու ծրագիրը ձախողեցաւ թուրք առաջնորդներու ընդդիմութեամբ :

Համաշխարհային առաջին պատերազմի ընթացքին, Դրոյի վիրաւորուելէն վերջ, նշանակուեցաւ երկրորդ գնդի պետ : Վարեց արիւնահեղ կռիւներ Ալաչկերտի եւ Տուտախի չրջաններու : Անոր վախճանը էր յաղթականօրէն կարին եւ միւս նահանգները մտնել եւ ազատագրել բովանդակ հայութիւնը :

Զինադադարին Ամերիկա գնաց իբրեւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ Ազգ. Խորհուրդի ներկայացուցիչ : Ցաջողցուց սովալուկ Հայաստանի ժողովուրդին 11 միլիոն տոլարի փոխառութիւնը : Ամերիկեան քաղաքական չրջանակներու մէջ նպաստաւոր կարծիքներ կը տիրէին հանդէպ Թուրքերու : Ան հրատարակել տուաւ անգլերէն լեզուով « Ինչո՞ւ Հայաստան ազատ պիտի ըլլայ» գրքոյկը, ուր լուսաբանուած է ընդհանուր Հայերու ազգային զոհաբերութիւնը ի նպաստ Դաշնակիցներուն :

Հայաստանի Հանրապետութիւնը ծնաւ 28 Մայիս 1918ին : Երկու տարի վերջ Միացեալ Նահանգները ճանչցաւ զայն իբր «տէ ֆաքթօ » եւ «տէ ժուրէ» կառավարութիւն : Արմէն Գարօն նշանակուեցաւ Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ի՞նչ կ'ակնկալի կը դառնայ Ալպանիոյ մէջ

Ատենէ մը ի վեր ծանրակչիռ զրոյցներ կը չրջին Ալպանիոյ կացութեան մասին : Փարիզեան թերթի մը թղթակիցը չնդհալից յօդուածաշարք մըն ալ հրատարակեց, նկարագրելով ապստամբական չարժումները, լուսանկարներ իսկ տպելով :

Ահաւասիկ ամփոփ տեսութիւն մը՝ անցուդարձի մասին :

Բոլոր այն երկիրներէն, որոնք իբրեւ առաջնորդ եւ տէր ունին Մոսկուա, ցարդ ամէնէն քիչ խօսուած է Ալպանիոյ մասին :

Թիրանայէն հասած տեղեկութիւնները չատ ցանցառ են, մինչդեռ երկաթէ վարագոյրը երբեք չէ արգիլած որ Զեխոսլովաքիայէն, Լեհաստանէն, Հունգարիայէն եւ ուրիշ արբանեակ երկիրներէ լուրեր հասնին, ճիշդ կամ սխալ :

Եթէ Ալպանիան այսօր յանկարծ կարեւորութիւն կը ստանայ, միջազգային ներկայ վիճակին մէջ, երկու պատճառներ կան, նախ, յամառ զրոյցները կը չրջին ըմբոստութեանց մասին որոնցմէ կ'ուննենան կառավարական ուժերու դէմ :

Ցետոյ, Թիթոյի Լոնտոն այցելութիւնը այժմէական հանգամանք տուաւ այս հարցին, քանի որ Եուկոսլաւիա մօտէն կը հետաքրքրուի Ալպանիոյով, իբրեւ անմիջական դրացի :

Ալպանիոյ տարածութիւնը կը համապատասխանէ Ֆրանսայի երեք նահանգներուն, միջինը տարածութեամբ 27 հազար քառ. քիլոմեթր :

Ժողովուրդին թիւն է 1·175·000 հոգի, որ կը բաղկանայ լեռնականներէ :

Ալպանիան Եւրոպայի այն երկիրն է որ ամէնէն չատ անգրագէտները ունի (84 առ հարիւրը կարդալ -գրել չի գիտեր, համաձայն վիճակագրութեանց) :

Երկիրը վնասուեցաւ յաջորդական պատերազմներու հետեւանքով : Ալպանիան իր անկախութիւնը ստացաւ 1915ին : Նախ հանրապետական, 1925ին , միապետական դարձաւ 1928ին գլուխն ունենալով Զոկու Թագաւորը :

Զոկու իշխեց իր աղքատ երկրին վրայ մինչեւ 1939, երբ պատերազմի յայտարարութեամբ հեռացաւ երկրէն :

Ալպանիա նախ ինկաւ Գերմաններու եւ Իտալացիներու ձեռքը, եւ վերագտաւ իր անկախութիւնը Դաշնակիցներու յաղթութեամբ : Վերջապէս կորսնցուց 1945ին : Էնվէր Հոճայի առաժամեայ իշխանութիւնը կը չարունակուէր եւ երբ Երէքներու համաձայնութիւնը իրականացաւ , Էնվէր Հոճան գլուխը անցուց կարմիր գտակը , 1946, Յունուար 12ին հանրաքուէ կատարել տալու իրրեւ համաչնաւար եւ վերջապէս մտաւ Մոսկուայի չրջագծին մէջ :

1946ին, երբ Եուկոսլաւիա եւ Ալպանիա իր թաթին տակ ինկան, կարմիր ճակատը սկսաւ լայնօրէն մխրճուիլ , Ադրիատիկի մէջ, ինչ որ լրջօրէն մտահոգեց Արեւմտեան պետութիւնները : Անոնք սկսան չունչ առնել երբ Թիթոն կռնակ դարձուց Կոմինֆորմին :

Ալպանիան մեկուսացաւ իր մոսկովեան տէրերէն եւ ընկերներէն : Եուկոսլաւիան եւ Յունաստանը կը կազմեն անանցելի ամբարտակ մը , խանգարելով Թիրանայի ցամաքային կապը դէպի Արեւելք :

Կրեմլի երազները Ադրիատիկի մասին յօդս կը ցնդէին : Բայց ան փորձեց օգտագործել այս վերջին լուսամուտն ալ : Օգային ճամբով Մոսկուա դէպի Ալպանիա ղրկեց ծովային մասնագէտներ, քանի մը հարուածային վաչտեր, բոլորը 10 հազար հոգի : Պէտք էր Ալպանիոյ չորս նաւահանգիստներէն Դիւրացօն, գլխաւորաբար, խափիսխ մը դարձնել սովետական սուզանաւերուն համար, որոնք պիտի փոխադրուէին կտոր - կտոր, բեռնատար օդանաւերով եւ պիտի վերակազմուէին այս խարիսխներուն մէջ :

Այսպէս, պատերազմի պարագային, Մոսկուան կը յուսար հաստատել դաշնակից նաւերու դէմ սպառնալիք մը, ազատ ծովերու մէջ, որոնք հսկողութեան ենթարկուած են արեւելքէն Տարանէլով, կեդրոնէն Սուէզի ջրանցքով, իսկ արեւմուտքէն՝ Ճիպրալթարով :

Երեք տարուան փորձերէն ետք -- սկսելով 1948էն — սովետական իշխանութիւնները հաստատեցին որ նիւթական արդիւնքները անյաղթելի են : Մօրհրդային մասնագէտները վերադարձան : 800 հոգի միայն մնաց, որոնք ոստիկանական հսկողութիւն կը կատարէին :

Այս ձեռնթափութիւնը եւ պարպումը քաջալերեցին Ալպանացիները գլուխ վերցնելու՝ ընդվէզ Հօճային բռնապետութեան դէմ :

Քաջալերուելով Եուկոսլաւիայէն, հարիւրաւոր հայրենասէրներ դիմադրական ճակատ կազմեցին եւ սկսան գործել երկրին ճամբաներուն եւ երկաթուղիներուն դէմ :

Քանի Պելկրատի օժանդակութիւնը որոշ դոյն կը ստանար, ապստամբութիւնն ալ կը ծաւալէր : Շարժումը բռնած է երկրին մէկ մասը, ամէն պարագայի մէջ ամբողջ սահմանամերձ չերջանը, ութսուն քիլոմեթր խորութեամբ :

Այդ միջոցին , Թիրանայի մէջ իսկ ահաւոր թշուառութիւն կը տիրէր, հետզհետէ սաստկանալով : Դժուարացած էր մայրաքաղաքին պարենաւորումը :

Զգալով որ հովը ուղղութիւնը կը փոխէ, Ալպանիոյ ներքին նախարարը բացէ ի բաց ըմբոստացաւ իր տիրոջ դէմ, հաւաքեց կուսակիցները եւ քանի մը արիւնալի բախումներ տեղի ունեցան վերջերս կառավարութեան ներկայացուցիչներու եւ ըմբոստներու միջեւ :

Զգոյշ իրապէկները մեծ մասով այն համոզումն ունին թէ կրեմլի նոր տէրերը համանուագ աշխարհին համար այլ եւս «անկարեւոր» կը նկատեն Ալպանիոյ դէպքերու ընթացքը : Ուշագրաւ է որ Հօճան Մոսկուա չէր հաւատացուցած Սթալինի թաղման առեն :

Ասոր վրայ հիմնուելով է որ Թիթօ ցոյց տուաւ Արեւմտեան պետութեանց թէ Ալպանիան հիմա «հասուն պտուղի» պէս կրնայ իյնալ, թէ եուկոսլաւ բանակը կը ստանձնէ գործը առանց վտանգելու խաղաղութիւնը :

Այսպէս կը յուսան հաչուեյարդարի ենթարկել խռովութեանց բոյն մը, եւ համայնավար « պալար » մը Ադրիատիկի վրայ :

Իսկ ինչ նպատակ կը հետապնդէ Եուկոսլաւիոյ նախագահը այս գործին մէջ : Կ'ենթադրուի թէ կ'ուզէ մէկ կողմէ ազդել տակաւին կարմիր տիրոջ տիրապետութեան ենթակայ կառավարութիւններուն վրայ, որպէսզի անոնք աւելի ազատ ձեռք ունենան Մոսկուայի հետ յարաբերութիւններ հաստատելու համար, եւ միւս կողմէ ցոյց տալ Արեւմտեան պետութիւններուն թէ ինքը կրնայ ապահովել Ալպանիոյ չեզոքութիւնը, եթէ Արեւմուտքը ընդունի իր ներկայութիւնը Ալպանիոյ մէջ :

Իր մահուան քսանըվեցամեակի առթիւ կը մտաբերենք եւ կը վերյիչենք բոլոր արիւնոտ դէպքերը, որոնց վրայ դրոշմուած է իր անունը : Ան ծառայեց 25 երկար տարիներ : Ան սիրեց հայ ժողովուրդի հասարակ խաւերը : Երբ իրեն կը հարցնէին — «Անկախ Հայաստան ըլլայ՝ ի՞նչ պիտի ընես» ասոր կը պատասխանէր . «Ազատ պանութիւն պիտի ընեմ եւ նժոյգներ պիտի մեծցընեմ » :

Ան կը ձգտէր բարձրացնել հայ գիւղացիին եւ աշխատաւորին տպրելու մակարդակը : Իրեն ընկերվարութիւն քարոզողներուն կը պատասխանէր . — « Հայաստանի գիւղացիին Թրիքի տեղ ածուխ վառել սորվեցնելը աւելի մեծ գործ է, քան բոլոր սոցիալիզմները» :

Հայկական իդէալները պիտի իրականանան : Հայոց Հանրապետութիւնը պիտի վերահաստատուի, Հայ ազատագրութեան համար նահատակուած նահվիրաներու Պանթէոնը պիտի կառուցուի Հայաստանի ազատ մայրաքաղաքին մէջ :

Այն ատեն Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան հովանիին տակ դաստիարակուող նոր սերունդը պիտի իրականացնէ եւ գործադրէ քու վերջին փափաքը : Անոնք՝ եռագոյն դրօշակի մէջ քու աճիւնըդ պիտի փոխադրեն Ժընեւէն Արարատեան դաշտը, Ազատ եւ Անկախ Հայաստանի Պանթէոնին մէջ, Սիրելի Արմէն Գարօ :

Զ. ՉԱՏԻԿԵԱՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՄԱՀԸ

ԱՐՏԱՇԵՍ Վ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

(44)

— Ես ըսեմ ու դուն պիտի չհաղորդես, եթե ոեւէ մէկուն մասին խօսիս։ Ո՛չ մէկուն։ Ոչ ոքի։ Ոչ ոքի։

Ծուռ ու ասլուխ ըլլալու իր սովորութիւնը չէր կրնար ուրանալ։ Ինքզինքը ուղղելու համար ալ ուշ էր արդէն։ Ան ինքզինքը ուղղած էր ամբողջովին, ինչպէս որ ինքը կ՚ուզէր։ Ինչպէս որ ինքը կ՚ուզէր, ուրիշներն ալ ուղղուած էին ինքզինքնին ուղղելու

բը տրուին վարչական եւ կարգապահական տնօ – րինութեամբ, ինչպէս եւ մեղմացնելու համար մեկուսի յանցանքներու պատժական պատասխանա – տուութիւնը :

Ն· Մ իութեան դատական նախարարին յանձնարարուած է մինչեւ մէկ ամիս մշակել համապատասխան նախագիծը եւ յանձնել նախարարական խորհուրդին :

Հրամանագիրը ստորագրած են Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան (դիւան) նախագահը՝ մառեշալ Վորոշիլով եւ ընդհ· քարտուղարը՝ Մ· Պեկով :

Մոսկուայի անթելը այս առթիւ ըսաւ թէ ընդհ· ներումը արդիւնք է խորհրդային կառավարութեան կազմին եւ կարգուսարքին զօրացման, նիւթական եւ մշակութային մակարդակի բարձրացման, խորհրդային քաղաքացիներու պարտաճանաչութեան եւ ոճրային արարքներու նուազման :

«Փրաւտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ ընդհ· ներման հրամանագիրը « քաղաքական մեծարժէք վաւերագիր մըն է որ կ'ապացուցանէ խորհրդային կարգուսարքին կենսական ուժը եւ մեր ընկերվարական պետութեան ամրապնդումը : Հասարակութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը իր բոլոր ճիգերը կ'ուղղէ դէպի մեր հայրենիքին զօրացումը : Հետզհետէ կ'ածի խորհրդային ժողովուրդին բարգաւաճումը : Այս բոլորը յառաջ բերած են ոճիրներու զգալի նուազում, պարկեշտ եւ հանրօգուտ գործունէութեան մը վերադարձնելով բոլոր անոնք որ յանցանքներ գործած են պետութեան եւ ընկերութեան դէմ» :

ԴԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՒ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 8րդ անդամ ընտրուեցաւ Լիբիա, որ 15 ամիսէ ի վեր կազմուած է իբրեւ անկախ թագաւորութիւն :

ՀՈՂԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ նախարարը, Պ· Քամիլ Լոռան, վերջնագիր մը ստացաւ իր կուսակցութենէն, որ կը պահանջէ հրաժարիլ մինչեւ չորեքշաբթի, այլապէս պիտի վտարուի :

ԹՈՒՐՔԻԱ առեւտրական նախարարը յայտարարեց թէ պիտի դադրեցնեն առեւտուրը Անգլիոյ հետ, որ մեծ քանակութեամբ արմաւիք ապսպրած է Ն· Մ իութեան, փոխանակ իրենցմէ գնելու : Այս պարագան մեծապէս կը խախտէ Թուրքիոյ առեւտրական հաւասարակշռութիւնը :

ՖՈՐԻԱՑի հիւանդ եւ վիրաւոր զերիները պիտի փոխանակուին, փոխադարձ համաձայնութեամբ : կարմիրները այս առթիւ առաջարկեցին վերսկսիլ զինադադարի բանակցութիւնները :

ԱՆԴԻՈՑ Մէջի թաղուհին, որ 85 տարեկան էր եւ հինգ թաղաւորներ տեսած, մեծ հանդիսաւորութեամբ թաղուեցաւ Ուէսթմինսթըրի մէջ : Քսանեւվեց հրեշտակներ քանդակուած են իր դամբարանին վրայ :

ԻՏԱԼԻՈՑ ծերակոյտը վերջնապէս վաւերացուց ընտրական օրէնքը, հակառակ ծայրայեղ ձախակողմի խափանարար ցոյցերուն : կարմիրները դիշեր ցերեկ ճառ խօսեցան աւելի քան երեք օր, որպէսզի օրինագիծը չքուէարկուի : Ժողովասրահը ննջարանի վերածուած էր : Ի վերջոյ օրինագիծը քուէարկուեցաւ 0ի դէմ 174 ձայնով : Վերջին պահուն կռիւ մը տեղի ունեցաւ կառավարութեան կուսակիցներուն եւ ընդդիմադիրներուն միջեւ : կաղամարներ եւ գիրքեր կը հետէին գծոխային ժխորի մը մէջ : Իտալիոյ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը ընդհ· գործադուլ մը սարքած էր երկի, իբրեւ բողոքի ցոյց :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի եմտական նախարարը յայտարարեց թէ եմտացոյցին 55 առ հարիւրը պիտի յատկացնեն ազգ· պաշտպանութեան, նկատի առնելով միջազգային կացութեան անստուգութիւնը եւ Յունաստանի յանձնառութիւնները : — Աթէնքի պահակազօրքին սպանները եւ զինուորները իրենց մէկ օրականը պիտի նուիրեն բանակին, ծովակալները իրենց Զատկի պարգեւները, պատերազմի հաշմանդամները՝ իրենց զատկական պարգեւին կէսը եւն· :

Մեծ պատահումներ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այս չաբաթ ժամը 21ին, Սէրքըը Մելիթէոի սը – բահներուն մէջ, Փլաս Վէրտէօն :

Պատուոյ նախագահութեամբ՝

Mr. le Ptefet de l'Isère Roger Ricard

Général Commandant d'Armée Général Humbert

Mr. le Maire de Grenoble Dr. Léon Martin

Նախագահութեամբ Պ· ՏԻՐԱՆ ԹՈՓՔԻԵԱՆի

Officier de la Légion d'Honneur

Orchestre Vincent Tondo et son ensemble typique եւ աթրաքսիօններ (հայկ· պար) :

Պիւֆէ եւ անակնկալներ : Տոմսերը կը ծախուին վարչութեան անդամներու մօտ :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER-AGOPIAN,17 rue Damesme ,Paris(13)

Ապրիլ 11-24-ը Մարսէյլի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· կեդր· վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութիւններու : 26 Ապրիլ, կիրակի ժամը 14·30ին, Քազա տ'Իթալիէ մէջ :

Մասնակցութեամբ Արմենիա երգչախումբի, Հ· Բ· Ը· Մ·, Երիտ· Միութեան, Հ· Մ· Ը· Մ·ի, Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի, Արծիւ Մարզական Միութեան, Հ· Կ· Խաչի, Հայ Աբիներու եւ արեւնուչներու, Հայ Ռազմիկներու Միութեան, Համազգային Միութեան եւ բոլոր Հայր· Միութեանց :

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը·Մ·-ի

ԳԱՐՆԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 5 Ապրիլ, իրիկուան ժամը 9ին մինչեւ լոյս, Վամփինկի շէնք սրահներուն մէջ :

Նուագախումբ ՓՕԼ ՄՕՐԻԱ : Անակնկալներ, Տէֆիլէ տը մանըէն, ֆոթիյոն :

Ապահովել սեղանները : Երեկոյթի գլեստ յանձնարարելի է :

ՋԱՏԻԿԸ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ (ՄԱՐՍԷՅԼ)

(Ս· Լուսաւորիչ եկեղեցի),

Աւագ Հինգշաբթի· ԾԻՇԱՏԱԿ ԸՆԹՐԵԱՑ պատարագ ժամը 10, Հաղորդութիւն բոլոր մանկանց, Ոտնլուայ ժամը 5, գիշերը «Մաւարում» ժամը 7·30, Աւագ Ուրբաթ՝ կարգ թաղման ժամը 5, Աւագ չաբաթ՝ ճրագալոյց Ս· Զատիկ, Խթման արարողութիւն ժամը 4·30, Պատարագ եւ Նախատօնակ ժամը 6: 5 Ապրիլ կիրակի՝ Տօն Ցարութեան, Հանդիսաւոր Ս· Պատարագ ժամը 10, Երկուշաբթի՝ Ճիշատակ Մեռելոց ժամը 8, Պատարագ 10, Հոգեհանգիստ 11·45: 12 Ապրիլ՝ Ճիշատակ մէկ մըլիոն նահատակներու :

« ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

«Ազատ Հայաստան»ը ,որ Փրանսաբնակ վերջին հայ տարագիրներու միակ եւ օրինական կազմակերպութիւնն է՝ արտօնուած պետութեան կողմէ, Մարսէյլի մէջ կազմակերպած է երգի, պարի եւ ասուլիսի խմբակներ :

Վայրը եւ ժամը պիտի ծանուցուին առանձին, Ամէն կարգի դիմումներու համար գրել Պ· Գորեանի, 155 Ավրնիւ ժան Ժօրէս, Առնուվիլ լէ Կոնէս (Սէն է Ուազ) :

Ծախու է

Կօշիկի խանութ մը « Աքըլիէ» փապըքասիօնը կարեւոր մեքենաներով : Դիմել՝ 52 բիս Անրի - Կոլտէն, Քլամար, Փլաս Մարքիի մօտ, տանրակարք 190 :

ԾԱԽՍԻՐ է, «Հայրենիք» ամսագրին 1952ի տարեգածոն, մաքուր վիճակի մէջ : Գինն՝ 1200 ֆրանք, ճամբու ծախքը ղրկողին վրայ : Գրել « Յառաջ »ի :

ՎԱՐԶՈՒ Է ԸՆԿԵՐՈՎԻ

Աչխատանոց մը, որ ունի կազ, էլեկտր· մեքենայ մը սիւրժէքէօզ, սիւիքրավիքէ եւ հատ մըն ալ փլա կարի մեքենայ մը : Մէկ հոգիի պահպանելու չարմարութիւն : Դիմել

Gerlinger 17 rue des Petites Ecuries Paris 10e

DRAPERIES

FOURNITURES POUR TAILLEURS

VETTER

(Ets. TERZIBACHIAN)

34, Rue Tapis-Vert, MARSEILLE

MANUFACTURE DE VETEMENTS

Hommes - Jeunes-Gens

PEINTURE DECORATION

VITRERIE Ste. ARMIN RAVALEMENTS

PAPIERS PEINTS DERNIERE NOUVEAUTÉ

25 Rue des Pivoines, Alfortville — Tél. ENT. 17-65

Ամենավերջին ղրուքեամբ :

Մեր մատչելի գիները խիստ նպաստաւոր են հայկ· հաստատութեանց եւ ճարտարապետներու համար :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ — Հ· Ց· Դ· «Փոթորիկ »խումբի ժողովը՝ այս երեքչաբթի ժամը ճիշդ 2ին, Քափէ Լը Ռէժան (մէթրօ Քատէ) : Շատ կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ — Փարիզի Հայ Տիկ· Միութեան քառասնամեայ յոբելեանը Մայիս 10ին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

ԱՊՐԻԼ 11 - 24ի Սգատօնը Վիէնի մէջ, 18 Ապրիլին :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 38րդ տարեդարձը Մայիս 10ին Փարիզի մէջ :

ՖՐ· Կ· ԽԱՉԻՆ — Շաթուէն տիկին Բարսեղեան իր ծնողքին յիշատակին Զատկի առթիւ 1000 Ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին :

ԼԻՈՆԻ ՀԱՅ ԴԱՂՈՒԹԻՆ ՀԱՄԱՐ

Տիկին Մարի Նագգաշեանի

(Վկայեալ Վիէննայի պետ· երաժշտանոցէն)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Մ· Ը· Մ·ի Լիոն - Տէսին մասնաճիւղին : Կիրակի, 26 Ապրիլ ժամը 15ին, երաժշտանոցի «Մօլիէռ»ի գեղակերտ սրահին մէջ, Քէ տը Պոնար :

Համազգային Մշակր. Միութիւն

(ՄԱՐՍԷՅԼ)

Նոր թափով կը սկսի իր դասախօսութիւններու առաջին շարքը նուիրուած Ապրիլեան մեր մեծ նահատակներուն :

Կը խօսի Մ· ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ նիւթի՝ Ռ· Զարդարեան, այս չորեքչաբթի իրիկուն (Շար·) :

ՆՆԶՈՒՔ ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Համախաբբ· Միութեան կարտանի մասնաճիւղը հաւկթախառն խոչոյքը, 4 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, կարտանի հայկ· դպրոցին մէջ : կերուխում՝ երգ, պար, հաճելի անակնկալներ եւ Յարբերդի խմբախարը (Հալէյ) : Մուտքը ազատ է :

ՆՆԶՈՒՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա - Զարսանճագի Հայր· Միութեան կողմէ, Զատկուան տօնին առթիւ, Ապրիլ 6ին, երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, սրճեւ երեկոյեան ժամը 10, բիւ Պօն – փուա, Յոյներուն սրահին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ, հայկ· եւ եւրոպ· պարեր եւ նուագ : Նոր ժամանած երգչախումբեր : Ճոխ եւ ժամանակակից պիւֆէ : Մուտքը ազատ է :

Գ՛ուշադրութիւն

Վաճ - Ժուրֆի մէջ աշխատելու համար կը հրաւիրի մօտ քէօք եւ պրնիսէօր գործաւորներ կ'ուզուին (առաքաւը 300 ֆրանք, փրնիսաժը 300 ֆր – րանքի : Դիմել Պ· Վասլեանի կէսօրէ վերջերը (բացի երկուշաբթիէ եւ չորեքշաբթիէ՝

7 rue Godot de Mauroy, Paris (IX) Metro Opéra

Tel. OPE 01 - 08

×

Տան գործեր ընելու համար կին մը մօտակայ արուարձանի մը համար : Մնունդ, բնակարան եւ վճարում : Մանրամասնութեանց համար դիմել Ալեանաքեանի՝

5 Rue Mayran, Paris (9), Tél. Lam. 71-78

×

Ճրիտասարդ տղայ մը 15-17 տարեկան, որ կօշիկի գործի մէջ աշխատած ըլլայ արդէն :

Դիմել՝ 18 Rue Mélingue, Paris:

ԼԱԻԱՓՈՑՆ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆ ԵՒ ՅՈՒՐՆԻՔԻՒ

Դերձակներու համար

Կ Ը Գ Տ Ն Ո Ւ Ի Ն

Ա. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ՄՕՏ

68, Rue Nationale, MARSEILLE

Téléphone : Colbert 33 - 22

Լաւագոյն ապրանք ամենատաճկ գնով: